

Academia de Studii
Economice a Moldovei

Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava

Universitatea de
Stat, Poloțk,
Republica Belarus

Universitatea 1
Decembrie 1918,
Alba Iulia, România

Curtea de Conturi a
Republicii Moldova

PARTENER GENERAL: CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ STUDENTEASCĂ, ISSC 2020

„PROVOCĂRILE CONTABILITĂȚII ÎN VIZIUNEA TINERILOR CERCETĂTORI”

Ediția a IV-a

12-13 martie 2020

Culegere de articole științifice

Chișinău, 2020

Academia de Studii
Economice a Moldovei

Universitatea Ștefan cel
Mare, Suceava, România

Universitatea de
Stat, Poloțk,
Republica Belarus

Universitatea 1
Decembrie 1918,
Alba Iulia, România

Curtea de Conturi a
Republicii Moldova

PARTENER GENERAL: CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ STUDENȚEASCĂ, ISSC 2020

„PROVOCĂRILE CONTABILITĂȚII ÎN VIZIUNEA TINERILOR CERCETĂTORI”

Ediția a IV-a

12-13 martie 2020

Culegere de articole științifice

Chișinău, 2020

CZU 657:378(082)=135.1=111=161.1

P 95

Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui articol aparține autorilor

Machetare și tehnoredactare:

Svetlana MIHAILA, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII:

"Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători", conferință științifică internațională studențească (4 ; 2020, Chișinău). Conferința științifică internațională studențească "Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători", Ediția a 4-a, 12-13 martie 2020 : Culegere de articole științifice / comitetul științific: Grigoroii Lilia (copreședinte) [et al.]. – Chișinău : ASEM, 2020. – 308 p. : fig. color, tab.

Disponibil : <http://www.ase.md/facultatea/contabilitate/cercetare/conferinte-si-simpozioane.html>

Antetit.: Acad. de Studii Econ. a Moldovei, Univ. "Ștefan cel Mare", Suceava, România, Univ. de Stat, Poloțk, Republica Belarus [et al.]. – Texte : lb. rom., engl., rusă. – Rez.: lb. engl., rusă. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art.

©ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN MOLDOVA, 2020
©UNIVERSITATEA ȘTEFAN CEL MARE, SUCEAVA, ROMÂNIA, 2020
©UNIVERSITATEA DE STAT, POLOŢK, REPUBLICA BELARUS, 2020
©UNIVERSITATEA 1 DECEMBRIE 1918, ALBA IULIA, ROMÂNIA, 2020

ISBN 978-9975-75-981-6.

COMITETUL DE ORGANIZARE AL CONFERINTEI:

Academia de Studii Economice din Moldova
Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România
Universitatea de Stat, Poloțk, Republica Belarus
Universitatea 1 Decembrie 1918, Alba Iulia, România
Curtea de Conturi a Republicii Moldova

GRIGOROI Lilia, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei – copreședinte
HLACIUC Elena, dr., prof. univ., Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România – copreședinte
LAZARI Liliana, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei - vicepreședinte
GROSU Veronica, dr., prof. univ., Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România- vicepreședinte
LUPU Marian, Curtea de Conturi a Republicii Moldova
ROTARU Petru, Curtea de Conturi a Republicii Moldova
CENAR Iuliana, dr., prof. univ. dr., Universitatea 1 decembrie, Alba Iulia, România
MASKO L. V., Ph. D., associate Professor, Polotsk state University
MIHAILA Svetlana, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
BAJAN Maia, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
BURJA Vasile, dr., prof. univ. dr., Universitatea 1 decembrie, Alba Iulia, România
BĂDICU Galina, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
SOCOLIUC Marian, dr., conf. univ., Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România
COSMULESE Cristina Gabriela, asis. unv. dr., Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România
CARAMAN Stela, lect. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei

COMITETUL ȘTIINTIFIC AL CONFERINTEI:

GRIGOROI Lilia, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei - copreședinte
HLACIUC Elena, dr., prof. univ., Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România- copreședinte
LAZARI Liliana, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei- vicepreședinte
GROSU Veronica, dr., prof. univ., Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România- vicepreședinte
LUPU Marian, Curtea de Conturi a Republicii Moldova
ROTARU Petru, Curtea de Conturi a Republicii Moldova
CENAR Iuliana, dr., prof. univ. dr., Universitatea 1 decembrie, Alba Iulia, România
MASKO L. V., Ph. D., associate Professor, Polotsk state University
MIHAILA Svetlana, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
MALEI Elena, associate Professor, Polotsk state University
BURJA Vasile, dr., prof. univ. dr., Universitatea 1 decembrie, Alba Iulia, România
SOCOLIUC Marian, dr., conf. univ., Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România
MIHALCIUC Camelia, dr., conf. univ., Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România
BĂDICU Galina, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
CIOCA Ionela Cornelia, lect. univ. dr., Universitatea 1 decembrie, Alba Iulia, România
BAJAN Maia, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
CIUBOTARIU Marius, asis. unv. dr., Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România
POPOVICI Angela, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
CUȘMĂUNSA Rodica, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
IACHIMOVSCI Anatol, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei
CARAMAN Stela, lect. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei

CUPRINS:

CONTABILITATEA PROVIZIOANELOR: ABORDĂRI NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE Anastasia SLOBODZEAN	8
ASPECTE CHEIE PRIVIND CONTABILITATEA ÎMPRUMUTURILOR Sorina POTORAC	16
CONTABILITATEA REZERVEI DIN REEVALUARE CONFORM REGLEMENTĂRILOR NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE Ana-Maria GAIDARJI	21
TRATAMENTUL CONTABIL AL FONDULUI COMERCIAL Maria CALANCEA	26
CONTABILITATEA CHELTUIELILOR CONFORM NOILOR REGLEMENTĂRILOR NAȚIONALE Daniela ROTARU	31
PROVOCĂRI CONTABILE AFERENTE RECUNOAȘTERII CRIPTOVALUTEI Maia BAJAN, Ana MOISEI	37
ORGANIZAREA ȘI CONTROLUL EXECUTĂRII BUGETULUI OPERAȚIONAL Maia BAJAN, Marina SÎRBU	42
CONVERGENȚE ȘI DIVERGENȚE PRIVIND AMORTIZAREA MIJLOACELOR FIXE ÎN CONTABILITATE ȘI FISCALITATE Maia BAJAN, Valeria MAICAN	50
ASPECTE CONTABILE ȘI FISCALE ALE OPERAȚIUNILOR CU BILETELE DE LOTERIE Valeria GANEA, Rodica CUȘMĂUNSA	55
ASPECTE CONTABILE ALE EVIDENȚEI OPERAȚIUNILOR DROPBOX Valeria GANEA, Rodica CUȘMĂUNSA	62
CONTABILITATEA VENITURILOR PRIN PRISMA IFRS 15 “VENITURI DIN CONTRACTELE CU CLIEȚII” Iana VÎRTOSU, Valeria FLOREA	68
ABORDĂRI CONTABILE AFERENTE CONTRACTELOR DE PARTENERIAT PUBLIC-PRIVAT Corina PANUȘ	74
POLITICILE CONTABILE: APLICARE, MODIFICĂRI ȘI IMPORTANȚA ACESTORA PENTRU ENTITATEA ECONOMICĂ Iraida GUZUN	82
RELEVANȚA CALITĂȚII POLITICILOR CONTABILE ÎN MISIUNEA DE AUDIT ȘI IMPACTUL ACESTORA ASUPRA COMPETITIVITĂȚII ENTITĂȚILOR Sergiu ȘOIMU, Galina BĂDICU, Mihaela Ionela SOCOLIUC	87
UNELE ASPECTE PRIVIND CONTABILITATEA BUNURILOR DEȚINUTE ÎN GESTIUNE ECONOMICĂ Liliana ȚURCANU	99
ОСОБЕННОСТИ УЧЁТА НАЛОГА НА ДОБАВЛЕННУЮ СТОИМОСТЬ ДЛЯ ЭЛЕКТРОННЫХ УСЛУГ НЕРЕЗИДЕНТОВ В РЕСПУБЛИКЕ МОЛДОВА Андрей ЗАДОРОЖНЫЙ	103
ROLUL AUDITULUI INTERN ÎN EXERCITAREA MISIUNII DE AUDIT A SITUAȚIILOR FINANCIARE	109

Diana ZMUNCILĂ	
CONTABILITATEA PROIECTELOR CU FINANȚARE EXTERNĂ	
Dana TUREȚCHI, Stela CARAMAN	114
MANAGEMENTUL POZIȚIONĂRII PE PIAȚĂ ȘI RELAȚIILE CU CLIEȚII	
Diana CEBOTARI, Eugenia BUȘMACHIU	119
ABORDĂRI CONTABILE PRIVIND ACTIVELE BIOLOGICE ÎN LUMINA IAS / IFRS	
Monica-Laura ZLATI, Veronica GROȘU	126
UNELE ASPECTE PRIVIND ACTIVITATEA DE CERCETARE-DEZVOLTARE-INOVARĂ ÎN INDUSTRIA FARMACEUTICĂ	
Ionela GALEȘ, Veronica GROȘU	131
EFECTELE MODIFICĂRILOR FISCALE ASUPRA ACTIVITĂȚII OPERAȚIONALE A ENTITĂȚILOR ECONOMICE. STUDIU DE CAZ: INDUSTRIA DE CONSTRUCȚII ÎN CONTEXTUL ANTE ȘI POST PADEMIE COVID-19	
Gabriela TODOSI, Veronica GROȘU	142
UNELE ASPECTE PRIVIND FONDUL COMERCIAL	
Tabita-Liliana CÎRDEI, Veronica GROȘU, Svetlana MIHAILA	154
RAPORTAREA INTEGRATĂ DINTR-O PERSPECTIVĂ TEORETICĂ	
Anda-Larisa IVANIUC, Cristina Gabriela COSMULESE	165
VIITORUL PROFESIEI CONTABILE ÎN ERA DIGITALIZĂRII	
Florentina-Aurelia BOGHIAN, Marian SOCOLIUC	173
EXECUȚIA BUGETARĂ – UN INDICATOR AL PERFORMANȚEI LA NIVELUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE	
Ion COZMA, Iuliana CENAR	182
RAPORTAREA NEFINANCIARĂ ÎN LEGĂTURĂ DIRECTĂ CU SĂNĂTATEA ȘI SECURITATEA ÎN MUNCĂ LA NIVELUL ENTITĂȚILOR PUBLICE	
Claudiu – Florin DEAC	190
CONTUL DE EXECUȚIE BUGETARĂ ÎNTRE PROCESUL BUGETAR ȘI SITUAȚIILE FINANCIARE	
Margareta FĂGĂDAR (GHIȘA)	195
RAPORTAREA SITUAȚIEI POZIȚIEI FINANCIARE CONFORM IFRS LA SOCIETATEA ALS ROMANIA SRL	
Radu ISACHE	204
СУЩНОСТЬ СЕКЬЮРИТИЗАЦИИ АКТИВОВ, ЕЁ СОСТАВ И КЛАССИФИКАЦИЯ В СИСТЕМЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА	
Егор ЗАХАРОВ, Людмила МАСЬКО	223
БИЗНЕС-ПРОЦЕССЫ В ЛОГИСТИКЕ: СУЩНОСТЬ И КЛАССИФИКАЦИЯ	
Борис ИТКИН, Елена МАЛЕЙ	232
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЛОГИСТИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ, ПОДХОДЫ К ТРАКТОВКЕ	
Екатерина САМУСЕВА, Елена МАЛЕЙ	240
INTERDISCIPLINARY APPROACH FOR DETERMINING THE ESSENCE OF DERIVATIVES	
Pavel PANKOU, Ludmila MASKO	249

МЕХАНИЗМ ПРОДАЖИ БАНКОВСКИХ УСЛУГ ПО ХЕДЖИРОВАНИЮ ВАЛЮТНЫХ РИСКОВ	
В. Д. РУДАК, И. А. СТРОГАНОВА	257
СОСТОЯНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОГО БАНКИНГА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ	
В. Д. РУДАК, И. А. СТРОГАНОВА	262
СЕКЬЮРИТИЗАЦИЯ АКТИВОВ КАК СПОСОБ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО КРЕДИТОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ	
Вероника ТРУБЧЕНКО, Ирина СТРОГАНОВА	269
АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ БИРЖЕВОГО ФИНАНСОВОГО РЫНКА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ	
Мария КУЗЬМИЧ, Ирина СТРОГАНОВА	275
РАЗВИТИЕ ЦИФРОВОГО БАНКИНГА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ	
Ю. А. БАШКИРОВА, И. А. СТРОГАНОВА	279
СОСТАВ И СТРУКТУРА ИНТЕРНЕТ-ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ И РЕГИОНАХ	
Елена ЛИСИЧЕНОК, Елена ПОКАТОВА	284
АНАЛИЗ ПУТЕЙ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЗАКУПОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЫРЬЕВЫХ РЕСУРСОВ ДЛЯ ПРОИЗВОДСТВА ЖИДКИХ ХИМИЧЕСКИХ ПРОДУКТОВ ЗАВОДА «ПОЛИМИР» ОАО «НАФТАН»	
Д. Я. КИБАРОЛУ, Л. В. АРТЕМЕНКО	290
БАНКОВСКИЕ РИСКИ: СУЩНОСТЬ, КЛАССИФИКАЦИЯ	
К. БЕКИШ, И. А. СТРОГАНОВА	298

CONTABILITATEA PROVIZIOANELOR: ABORDĂRI NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

PROVISIONS ACCOUNTING: NATIONAL AND INTERNATIONAL APPROACHES

Autor: **Anastasia SLOBODZEAN**

e-mail: slobodzean96@mail.ru

Conducător științific: **Lilia GRIGOROI**

e-mail: lilia@grigoroii.com

Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract. *During the entrepreneurial activity any entity can bear unforeseen expenses, generated by multiple risks that they face every day. Provisions can be made to cover them, but few local entities use this method. Studying the provisions of the normative acts and the works of the specialists, the author of this article carried out a comparative analysis of the general rules for recognition, evaluation, calculation and accounting of provisions at national and international levels. Their constitution ensures compliance with the principle of prudence, according to which the entity's debts and expenses cannot be undervalued, and its assets and revenues – overvalued, the correct calculation of the net profit (net loss) of the current reporting period, as well as the result per share in case of joint stock companies, matching of revenues and expenses per reporting periods, and at the same time eliminates cases of artificial increase of dividends. The author thinks that the necessity of constitution of provisions must be determined by each entity independently, based on its informational needs, the characteristics of its activity and the probability of occurrence of unforeseen expenses in the following reporting periods.*

Keywords: provision, the principle of prudence, uncertain amount, legal obligation, constructive obligation, net profit

JEL classification: M 41

Introducere.

Pe parcursul activității de întreprinzător orice entitate poate suporta cheltuieli neprevăzute, generate de riscuri multiple cu care se confruntă zi de zi. Pentru acoperirea acestora pot fi constituite provizioane, însă puține entități autohtone recurg la metoda dată. Cu toate că, în SNC și alte reglementări contabile nu este expres prevăzută obligativitatea constituirii provizioanelor, totuși opțiunea de recunoaștere a provizioanelor asigură respectarea principiului prudenței, calcularea fiabilă a rezultatului financiar net al perioadei de gestiune curente, precum și a rezultatului pe o acțiune în cazul societăților pe acțiuni, concordanța dintre venituri și cheltuieli pe perioade de gestiune și totodată exclude cazurile de majorare artificială a dividendelor. Această idee a fost sugerată și de unii specialiști autohtoni [1, 2, 3, 4]. Scopul cercetării întreprinse constă în efectuarea unei analize comparative a tratamentelor naționale și internaționale privind recunoașterea, evaluarea, calcularea și contabilizarea provizioanelor.

Metodele de cercetare utilizate.

Pentru a atinge scopul urmărit în lucrarea respectivă autorul a utilizat drept metodă de cercetare documentarea normativă, bibliografică și webografică, analiza, comparația, inducția, deducția, etc. Astfel în cadrul documentării normative au fost analizate prevederile cadrului normativ contabil, în speță prevederile SNC „Capital propriu și datorii” și IAS 37 „Provizioane, datorii și active contingente”, pentru a identifica și evidenția atât aspectele comune, cât și cele individuale prezente acestor reglementări contabile. Prin documentarea bibliografică și webografică autorul a analizat stadiul cunoașterii în domeniul contabilității provizioanelor, identificând mai mulți economiști autohtoni și străini preocupați de această chestiune, după cum urmează: Nedeița [3], Grigoroii [1],

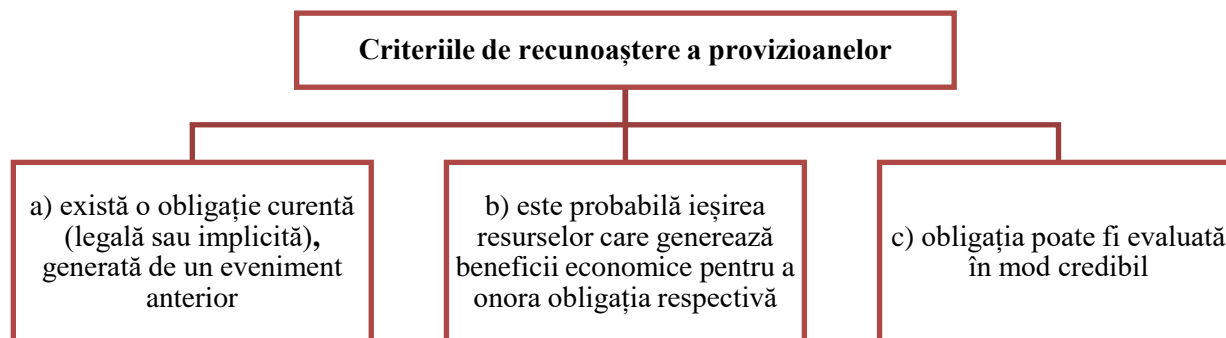

Popovici [2], Grabarovschi [4], Feleagă, Feleaga si Dumitrașcu [5], V. Țurcanu si Golocialova [6], Dolghi [7] etc. Lucrarea în cauză poate fi catalogată ca o cercetare fundamentală, deoarece derivă din necesitatea cunoașterii mai aprofundate a cadrului teoretic cu privire la subiectul analizat.

Conținutul de bază.

Contabilitatea provizioanelor în Republica Moldova este reglementată de SNC “Capital propriu și datorii” pentru entitățile care aplică SNC și de IAS 37 “Provizioane, datorii contingente și active contingente” pentru entitățile de interes public, sau de către cele care voluntar au ales să aplice IFRS.

Atât SNC, cât și IAS, definesc provizioanele ca datorii cu exigibilitate și valoare incertă [8] și se recunosc în cazul respectării simultane a trei criterii, prezentate în figura 1.

Figura 1. Criteriile de recunoaștere a provizioanelor

Primul criteriu face referință la existența unei *obligații legale sau implicite*. Așa dar, *obligația legală* este o obligație care rezultă dintr-un contract (din clauzele sale explicite sau implicite), din legislație sau din alte principii de drept [9], iar *obligația implicită* este o obligație care rezultă din acțiunile unei entități în cazul în care prin stabilirea unei practici anterioare, prin politicile publicate sau printr-o declarație curentă suficient de specifică, entitatea a indicat altor părți că își va asuma anumite responsabilități, sau ca rezultat, entitatea a creat celorlalte părți implicate așteptarea justificată că își va onora acele responsabilități [9].

Ieșirea de resurse se examinează ca probabilă, dacă probabilitatea că ieșirea de resurse va avea loc este mai mare decât probabilitatea că ieșirea de resurse nu va avea loc.

În unele cazuri, nu este clar dacă există o obligație sau dacă entitatea poate contesta existența acesteia, chiar dacă este evident că a existat un eveniment în trecut. În astfel de cazuri, eveniment din trecut se consideră cel care va conduce la nașterea unor obligații în prezent, dacă existența unei astfel de obligații la data de raportare este mai probabilă decât absența sa. De exemplu, un grup de indivizi au intentat un proces împotriva unei entități care produce produse din pește, susținând că oamenii sufereau de intoxicații alimentare din produsele produse de această entitate. Avocații entității fac recurs la proces. În cazul în care probabilitatea de recunoaștere a responsabilității entității este mult mai mare decât mare, se consideră că la entitate acum există o obligație, în ciuda faptului că ea are de gând să-și apere drepturile în instanță.

Fiecare element patrimonial ce urmează a fi prezentat în bilanț, trebuie să fie evaluat fiabil [10,11]. Provizioanele se evaluează la cea mai bună estimare a cheltuielilor necesare pentru stingerea obligației curente la data raportării. Mărimea provizioanelor ce urmează a fi constituite se determină de către angajații entității sau de către experți independenți.

Exemplul 1. O entitate cu activitate de producere acordă clienților săi garanția de rambursare a contravalorii mărfurilor necalitative. Politica sa este cunoscută pe piață. Statisticile arată că returnările anuale de mărfuri constituie 0,2 % din valoarea celor vândute. Valoarea vânzărilor în

anul de gestiune curentă a alcătuit – 9600 000 lei. Ca urmare entitatea poate evalua suma provizionului și-l crea în sumă de 19 200 lei (9600 000*0,2%). Or, care vor fi rambursările efective a contravalorii mărfurilor necalitative livrate (500 lei sau 10 000 lei), vor avea loc rambursări sau nu, entitatea va putea afla numai în viitor. Astfel, provizioanelor le este inerentă nesiguranța valorii și a exigibilității, adică a scadenței.

În cazul evaluării provizioanelor la valoarea actualizată, valoarea lor contabilă se majorează în dependență de perioadă. Diferența, cauzată de actualizare, se atribuie la cheltuielile cu dobânzile sau cheltuielile financiare [6, pag.265, 12].

Deși, provizioanele se consideră datorii, totuși provizioanele diferă de datorii, prin faptul că nu cunoaștem mărimea exactă a provizionului, precum și scadența acestuia. Atât SNC, cât și IAS 37 obligă entitățile să facă distincție între provizioane și datorii, caracteristicile comparative ale cărora sunt prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1. Caracteristici comparative dintre provizioane, datorii și datorii contingente

Tipul	Probabilitatea ieșirii resurselor care generează avantaje economice	Evaluarea datoriei	Termenul de decontare	Reflectarea în bilanț
Garanții acordate clienților pentru bunurile vândute	Foarte probabilă	Evaluare estimativă	Nu este determinat (entitatea nu știe când garanția va fi executată)	Da (în calitate de provizioane)
Obligații actuale pentru mărfurile procurate		Evaluare certă (în baza documentelor prezentate spre plată)	Determinat (în conformitate cu condițiile contractului)	Da (în calitate de datorii comerciale)
Litigii	Foarte probabilă	Evaluarea cu un grad înalt de exactitate este imposibilă	Nu este determinat	Nu (în calitate de datorie contingentă)

Sursa: [4, pag.59]

IAS 37 face clar distincție între provizioane și datorii contingente, provizioanele fiind recunoscute în bilanț, iar datoriile contingente în conturi extrabilanțiere, deoarece nu îndeplinesc criteriile de recunoaștere.

Exemplul 2. Pe 1 martie N, entitatea “Horizon” garantează creditul bancar contractat de entitatea “Golden Star”. La acea dată situația financiară a entității “Golden Star” era solidă. În cursul anului N+1, situația financiară a entității “Golden Star” se agravează, și pe 30 noiembrie N+1 se declară falimentul. La data de 31 decembrie N+1 se estimează că sumele ce trebuie acoperite în numele entității “Golden Star” sunt de 40 000 u.m.

Analizând situația concretă din perspective definiției și criteriilor de recunoaștere a provizioanelor, conchidem că la 31 decembrie N se va recunoaște o datorie contingentă, la 31 decembrie N+1 - un provizion în valoare de 40 000 u.m.

Spre deosebire de IAS 37 „Provizioane, datorii contingente și active contingente”, SNC “Capital propriu și datorii” prezintă expres direcțiile de constituire a provizioanelor, după cum urmează, provizioane pentru:

- litigii, amenzi și penalități, despăgubiri, daune și alte datorii incerte;
- reparația și deservirea în cursul perioadei de garanție a activelor vândute;
- pensii și obligații similare;
- ieșirea imobilizărilor corporale;
- impozite ;
- recompensele personalului privind rezultatele activității anuale;
- plata concediilor de odihnă;
- alte provizioane.

Este important să menționăm că lista provizionilor permise de SNC corespund și sunt similare cu cea din Directiva 2013/34/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 [7, pag.1-2]. Excepție, poate face provizioanele pentru acțiuni de restructurare.

Pentru generalizarea informației privind existența și modificarea provizioanelor curente se utilizează contul de pasiv **538 “Provizioane curente”**, iar pentru generalizarea informației privind existența și modificarea provizioanelor pe termen lung - contul de pasiv **426 “Provizioane pe termen lung”** [13, pag.464].

În creditul acestor conturi se reflectă formarea sau majorarea provizioanelor, în debitul - utilizarea sau anularea acestora. Soldul este creditor și arată suma provizioanelor, stabilită conform standardelor de contabilitate.

Provizioanele recunoscute se contabilizează ca majorare simultană a valorii activelor, costurilor și/sau cheltuielilor și a datoriilor pe termen lung și/sau curente [2, pag.102;14].

Provizioanele pentru litigii, amenzi și penalități, despăgubiri, daune și alte datorii incerte de obicei sunt constituite la sfârșitul perioadei de gestiune pentru litigii care se află în curs de judecare și cel mai probabil vor fi pierdute. Mărimea acestora este stabilită în funcție de valoarea obiectului litigiului, a cheltuielilor de judecată, expertiza tehnică, etc.

Exemplul 3. *Conform politicilor contabile, entitatea “Steaua” S.R.L. se angajează să constituie provizioane pentru litigii. La 01.02.N, aceasta a fost acționată în instanța de judecată de către un cumpărător. Consilierii juridici ai entității “Steaua” consideră că este probabil că aceasta va fi nevoită să achite despăgubiri în valoare de 130 000 u.m. Totodată vor fi suportate cheltuielile de judecată în sumă de 4 700 u.m. și cele de expertiza tehnică - 3 900 u.m. În martie N+1 instanța de judecată a decis că entitatea “Steaua” S.R.L. trebuie să achite despăgubiri în valoare de 150 000 u.m. și cheltuielile de judecată în sumă de 7 900 u.m.*

Deci, entitatea „Steaua” SRL va reflecta:

- 1) La 31 decembrie N formarea provizionului pentru litigii:

Dt 714 “Alte cheltuieli din activitatea operațională” - 138 600 u.m.

Ct 538 “Provizioane curente” - 138 600 u.m., (130 000 u.m. + 4 700 u.m. + 3 900 u.m. = 138 600 u.m.)

- 2) În martie N+1 despăgubirile adjudecate de către instanța de judecată și cheltuielile de judecată:

Dt 538 „Provizioane curente” - 157 900 u.m.

Ct 544 „Alte datorii curente” - 157 900 u.m., (150 000 u.m.+ 7 900 u.m. = 157 900 u.m.)

- 3) formarea provizionului suplimentar:

Dt 714 „Alte cheltuieli din activitatea operațională” - 19 300 u.m.

Ct 538 “Provizioane curente” - 19 300 u.m., (157 900 u.m. – 138 600 u.m. = 19 300 u.m.)

Provizioanele pentru reparația și deservirea în cursul perioadei de garanție a activelor vândute se constituie pentru acoperirea cheltuielilor de reparații și deservirii în cursul perioadei de

garanție a activelor vândute, pentru returnările și reducerile de preț la bunurile vândute și pentru alte garanții, care rezultă din contractele încheiate cu cumpărătorii sau clienții [15, pag.45].

Exemplul 4. Entitatea „Lacrima” S.A. vinde filtre de apă cu un termen de garanție de 12 luni. În anul N au fost comercializate 3200 filtre. Bazându-se pe rezultatele anilor precedenți, analiștii entității „Lacrima” S.A. preconizează că în anul N+1 80 % din filtrele vândute nu vor avea defecte, 15 % vor avea defecte minore, și vor fi reparate la un cost de 95 u.m./unitatea, iar 5 % - defecte majore, solicitând înlocuire completă la costul de 2 100 u.m.

Așa dar, entitatea „Lacrima” S.A. va înregistra în anul N formarea provizionului pentru reparația și deservirea în cursul perioadei de garanție a filtrelor vândute:

Dt 712 „Cheltuieli de distribuire” - 381 600 u.m.

Ct 538 „Provizioane curente” - 381 600 u.m., $((80 \% \times 0) + (15 \% \times 3\ 200\ \text{unit.} \times 95\ \text{u.m./unit.}) + (5 \% \times 3\ 200\ \text{unit.} \times 2\ 100\ \text{u.m.})) = 381\ 600\ \text{u.m.}$

Provizioanele pentru ieșirea imobilizărilor corporale se constituie pentru acoperirea costurilor de ieșire (demolare, demontare, refacere a locului de amplasare, etc.) a obiectelor de mijloace fixe, resurse minerale, active biologice imobilizate și investiții imobiliare [3, pag.14]. Regula de recunoaștere a acestor provizioane conform SNC sunt similare cu cele prevăzute de IAS 37. Diferența constă în evaluarea acestora. Deși, SNC s-au elaborat în baza IFRS, prezintă și unele deferențieri, cum ar fi evaluarea provizioanelor la valori actualizate.

Exemplul 5. Entitatea „Rîndunica” S.R.L. ține contabilitatea conform IFRS. În ianuarie N aceasta a procurat o instalație cu termenul de utilizare 15 ani. Conform legislației în vigoare, la expirarea termenului de utilizare entitatea „Rîndunica” S.R.L. este obligată să demonteze instalația și să refacă locul de amplasare. Potrivit politicilor contabile costurile de ieșire a instalației se acoperă pe seama provizioanelor constituite, ținând cont de rata de actualizare. Costurile estimate de demontare a instalației și de refacere a locului constituie 20 mln. u.m.

Rata anuală de actualizare este de 10 %.

Mărirea factorilor de actualizare pe ani este prezentată în tabelul 2.

Tabelul 2. Mărirea factorilor de actualizare și a valorii actualizate pe ani

Anul	Mărirea factorului de actualizare	Valoarea actualizată a provizionului
N	$FA = 1/(1+0,1)^{15} = 0,2394$	$0,2394 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 4\ 788\ 000\ \text{u.m.}$
N+1	$FA = 1/(1+0,1)^{14} = 0,2633$	$0,2633 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 5\ 266\ 000\ \text{u.m.}$
N+2	$FA = 1/(1+0,1)^{13} = 0,2897$	$0,2897 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 5\ 794\ 000\ \text{u.m.}$
N+3	$FA = 1/(1+0,1)^{12} = 0,3186$	$0,3186 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 6\ 372\ 000\ \text{u.m.}$
N+4	$FA = 1/(1+0,1)^{11} = 0,3505$	$0,3505 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 7\ 010\ 000\ \text{u.m.}$
N+5	$FA = 1/(1+0,1)^{10} = 0,3855$	$0,3855 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 7\ 710\ 000\ \text{u.m.}$
N+6	$FA = 1/(1+0,1)^9 = 0,4241$	$0,4241 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 8\ 482\ 000\ \text{u.m.}$
N+7	$FA = 1/(1+0,1)^8 = 0,4665$	$0,4665 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 9\ 330\ 000\ \text{u.m.}$
N+8	$FA = 1/(1+0,1)^7 = 0,5132$	$0,5132 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 10\ 264\ 000\ \text{u.m.}$
N+9	$FA = 1/(1+0,1)^6 = 0,5648$	$0,5648 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 11\ 296\ 000\ \text{u.m.}$
N+10	$FA = 1/(1+0,1)^5 = 0,6209$	$0,6209 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 12\ 418\ 000\ \text{u.m.}$
N+11	$FA = 1/(1+0,1)^4 = 0,6830$	$0,6830 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 13\ 660\ 000\ \text{u.m.}$
N+12	$FA = 1/(1+0,1)^3 = 0,7513$	$0,7513 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 15\ 026\ 000\ \text{u.m.}$
N+13	$FA = 1/(1+0,1)^2 = 0,8264$	$0,8264 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 16\ 528\ 000\ \text{u.m.}$
N+14	$FA = 1/(1+0,1)^1 = 0,9091$	$0,9091 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 18\ 182\ 000\ \text{u.m.}$
N+15	$FA = 1$	$1 \times 20\ \text{mln. u.m.} = 20\ 000\ 000\ \text{u.m.}$

Sursa: elaborat de autor

În anul N va fi înregistrată formarea provizionului:

Dt 121 “Imobilizări corporale în curs de execuție” - 4 788 000 u.m.

Ct 426 “Provizioane pe termen lung” - 4 788 000 u.m.

În anii următori provizionul se va ajusta, iar la finele anului N+15 va deveni 20 mln. u.m.

Provizionul recunoscut, nu întotdeauna se contabilizează drept cheltuieli. Trebuie să se țină cont și de prevederile și concordanța cu alte IFRS. De exemplu, atât SNC „Imobilizări necorporale și corporale”, cât și IAS 16 stipulează că, dacă sunt îndeplinite criteriile de recunoaștere a unui provizion, costurile estimate de scoatere din uz a imobilizărilor se includ în valoarea activelor imobilizate, așa cum s-a procedat și în exemplul 5.

Provizioanele pentru impozite sunt constituite la sfârșitul perioadei de gestiune pentru sumele viitoare datorate bugetului cu condiția că acestea nu se consideră datorii.

Exemplul 6. În decembrie N, în urma unui control fiscal în derulare, entitatea “Mărțișor” S.R.L. a luat cunoștință de actul de control, conform căruia are de achitat obligații fiscale suplimentare în sumă de 546 300 u.m. și penalități în mărime de 12 350 u.m. Controlul se va finaliza în anul N+1 și este foarte probabil că suma constatată a obligațiilor fiscale va fi imputată entității. Potrivit deciziei organului fiscal, aprobate în martie N+1, entitatea “Mărțișor” S.R.L. trebuie să achite obligații fiscale în suma totală de 436 000 u.m.

Entitatea a decis la elaborarea situațiilor financiare să-și formeze provizion.

1) La 31 decembrie N va fi reflectată formarea provizionului pentru impozite:

Dt 714 “Alte cheltuieli din activitatea operațională” - 558 650 u.m.

Ct 538 “Provizioane curente” - 558 650 u.m., (546 300 u.m. + 12 350 u.m. = 558 650 u.m.).

2) În martie N+1 va fi reflectată utilizarea provizionului pentru achitarea obligațiilor fiscale:

Dt 538 “Provizioane curente” - 436 000 u.m.

Ct 534 “Datorii față de buget” - 436 000 u.m.

3) Totodată va fi decontat soldul provizionului neutilizat:

Dt 538 “Provizioane curente” - 122 650 u.m.

Ct 612 “Alte venituri din activitatea operațională” - 122 650 u.m., (58 650 u.m. – 436 000 u.m. = 122 650 u.m.)

Provizioanele pentru recompensele personalului privind rezultatele activității anuale se constituie fie pe parcursul perioadei de gestiune fie la data raportării. Mărimea acestora este stabilită în funcție de suma estimată a recompenselor care vor fi achitate personalului pentru rezultatele activității anuale și a contribuțiilor de ASSO și primelor de AOAM ale angajatorului legate de aceste recompense.

Exemplul 7. Soldul provizionului privind plata recompenselor pentru rezultatele activității anuale la 31 decembrie N constituie 10 000 u.m. Conform prevederilor contractului colectiv de muncă și politicilor contabile, începând cu 1 ianuarie N+1 entitatea “Floricilele” S.A. nu va mai constitui provision privind plata recompenselor sus-menționate.

La 31 decembrie va avea loc decontarea soldului provizionului neutilizat pentru recompensele personalului privind rezultatele activității anuale:

Dt 538 “Provizioane curente” - 10 000 u.m.

Ct 612 “Alte venituri din activitatea operațională” - 10 000 u.m.

Provizioanele pentru plata concediilor de odihnă pot fi constituite lunar, trimestrial sau anual (la data raportării). Valoarea acestora se stabilește pe fiecare angajat sau pe categorii de angajați, aplicând un procent stabilit față de salariile calculate sau luând în considerare numărul efectiv de zile

de concediu nefolosite. În această valoare pot fi incluse contribuțiile de ASSO și primele de AOAM ale angajatorului.

IAS 37 mai stipulează că, în cazul în care provizionul ce urmează a fi evaluat implică o gamă largă de elemente, valoarea acestuia se determină în baza ponderii tuturor rezultatelor posibile în funcție de probabilitățile lor. Această metodă se numește “metoda valorii previzionate”. Punctul de mijloc al intervalului se utilizează dacă există un interval continuu de rezultate posibile și probabilitățile de realizare a fiecăruia sunt egale. “Metoda valorii previzionate” nu se regăsește în SNC.

***Exemplul 8.** Entitatea “Alfa” vinde produse însoțite de un certificat de garanție prin care clienților le sunt acoperite costurile de reparație a oricăror defecte de fabricație descoperite în primele șase luni de la data cumpărării. Dacă la toate produsele vândute s-ar găsi defecte minore, costurile de reparație s-ar ridica la 2 milioane u.m.. Dacă la toate produsele vândute s-ar găsi defecte majore, costurile de reparație s-ar ridica la 5 milioane u.m. Experiența anterioară și previziunile entității “Alfa” arată că, pentru anul N+1, 65 % dintre produsele vândute nu vor avea defecte, 30 % vor avea defecte minore, iar 5 % - defecte majore.*

Așa dar, valoarea preconizată a costului reparațiilor este: $(65 \% \times 0) + (30 \% \times 2\,000\,000) + (5 \% \times 5\,000\,000) = 850\,000$ u.m. Deci, entitatea urmează să recunoască un provizion curent în corespondență cu conturile de cheltuieli.

Spre deosebire de SNC, IAS 37 mai prevede expres două tipuri de provizioane particulare, și anume:

- provizionul de restructurare; și
- provizionul pentru contractele oneroase.

Aceste provizioane se recunosc numai în cazul în care îndeplinesc toate criteriile de recunoaștere a provizioanelor și vor fi tema unei alte cercetări.

Concluzii.

Cercetarea s-a bazat pe analiza cadrul contabil autohton cu referință la provizioane. Din cercetarea realizată a rezultat faptul că, în cea mai mare parte gradul de prezentare a informațiilor legate de constituirea provizioanelor conform reglementărilor naționale este în conformitate cu cerințele IAS 37 și Directiva UE 36/2013. Însă entitățile din Republică Moldova mai ezită în formarea și contabilizarea provizioanelor, înțelegând, probabil că nu sunt obligatorii, ceea ce duce la denaturarea indicatorilor situațiilor financiare. Astfel, sumele dividendelor repartizate devin artificial majorate. Autorul consideră că fiecare entitate trebuie să constituie provizioane, reieșind din necesitățile informaționale, specificul activității și probabilitatea apariției unor cheltuieli neprevăzute în perioadele de gestiune viitoare. Totodată, susține opiniile că nu este binevenită crearea provizioanelor excesive, ce majorează nejustificat cheltuielile curente și, ca urmare, diminuează profitul net (pierderea netă) al entității.

Analizând prevederile SNC „Capital propriu și datorii” și IAS 37 „Provizioane, datorii și active contingente”, autorul a ajuns la concluzia că acestea au nu numai aspecte comune, dar și individuale. Or, definiția, criteriile de recunoaștere, obligativitatea efectuării distincției între provizioane și datorii sunt similare. Prezintă unele diferențieri modul de evaluare a provizioanelor, metoda valorii previzionate, care implică determinarea valorii provizionului cu o gamă largă de elemente în baza ponderii tuturor rezultatelor posibile în funcție de probabilitățile lor, inclusă în IFRS, nu se regăsește în SNC. Totodată, IAS 37 prezintă o gamă mai largă de provizioane care pot fi formate de către entitatea, prezentând unele tipuri care nu se întâlnesc în SNC. Acestea sunt provizioanele de restructurare și provizioanele pentru contractele oneroase. Trebuie de menționat că, spre deosebire de SNC, IAS mai obligă entități să facă distincție între provizioane și datorii contingente.

Referințe bibliografice:

1. GRIGOROI, L. Particularitățile creării și evidenței provizioanelor conform IFRS / Lilia Grigoroii, Maria Dima // Lucrări științifice. - Chișinău, 2010. - Vol. 27: Contabilitate, pp. 28-33.
2. POPOVICI A. Aspecte teoretice și practice ale contabilității provizioanelor. În: Conferința științifică internațională "Contabilitate: provocări actuale și aspirații pentru viitor" (4 aprilie 2012), Chișinău: ASEM, pp. 100 - 103.
3. NEDERIȚA A. Aspecte practice ale contabilității și impozitării provizioanelor. În: Contabilitate și audit, 2017, nr.8, pp. 10 - 17.
4. GRABAROVSCHI L. Recunoașterea și evaluarea provizioanelor conform IAS 37 "Provizioane, datorii contingente și active contingente". În: Conferința științifică internațională "Contabilitatea și profesia contabilă în era provocărilor" (5-6 aprilie 2017), Chișinău: ASEM, 2017, pp. 58 - 63.
5. FELEAGĂ L., FELEAGĂ N., DUMITRAȘCU L.M. Contabilitate financiară conform IFRS. București: Ed. ASE, 2017. p.313.
6. ȚURCANU V., GOLOCIALOVA I. Raportarea financiară conform standardelor internaționale. Lucrare metodică și practică (în baza unui exemplu integral). Chișinău: Ed. ACAP, 2015. p. 450.
7. DOLGHI C., MORARI G. Contabilitatea rezervelor și a provizioanelor. Contabilitatea subvențiilor. Suport didactic. Chișinău: Ed. CEP USM, 2010. p. 92.
8. SNC "Capital propriu și datorii" – www.mf.gov.md.
9. IAS 37 "Provizioane, datorii contingente și active contingente" - www.mf.gov.md.
10. COSMULESE C.G., GROSU V., Influences of new ifrs on consolidated financial reporting. The USV Annals of Economics and Public Administration, 2019, Vol. 19, Issue 2 (30), pp.185-191.
11. ERHAN L., SOCOLIUC M., MIHAILA S., GROSU V. Policies And Practices For Implementation of IFRS and NAS in the Republic of Moldova. The USV Annals of Economics and Public Administration, 2015, Vol. 15, Issue 3, 147-162.
12. ȚURCANU V., MATEȘ D., BOSTAN I., GROSU V., SOCOLIUC M. The evolution of the international standards of accountancy IAS/IFRS, area of application and the mechanism of adoption." The USV Annals of Economics and Public Administration, 2008, Vol, 8, Issue 1 pp. 142-146.
13. GRIGOROI L., LAZARI L. Contabilitatea întreprinderii. Chișinău: Ed. Cartier, 2017. p. 632
14. MATEȘ D., COSTEA C.D. Studiu privind noile reglementari privind provizioanele în sectorul bancar, 2009, 19, pp. 150-159.
15. BĂDICU G., MIHAILA S. Bazele contabilității. Note de curs. Chișinău, 2019. p. 224.
16. DIMA M., GRIGOROI L. Mezdunarodnye standarty finansovoI otcētnosti: prakticeskoe primenenie dlâ rukovoditelej i buhgalterov. Editura: Chișinău Universul, 2009, p. 320, ISBN978-9975-47-033-9.

ASPECTE CHEIE PRIVIND CONTABILITATEA ÎMPRUMUTURILOR

KEY ASPECTS OF LOAN ACCOUNTING

Autor: **Sorina POTORAC**

e-mail: potorac.sorina@gmail.com

Conducător științific: **Lilia GRIGOROI**

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

Abstract. *Loan accounting involves opening analytical accounts by types of loans and debts. Keeping records provides users with relevant information to make decisions, identify risks and conclude on the likelihood of reimbursement. In order to insure the risks, the entity forms provisions that are accounted for as income or expenses for the period. In case of receiving a loan we will identify two components: the size of the loan and the borrowing costs.*

Keywords: loan, borrowers, creditors, provision, borrowing costs.

JEL classification: M41

Introducere

Sub aspect economic, interpretând prevederile Codului Civil [1, art. 1242], împrumuturile reprezintă operațiunea prin care debitorul obține bani sau alte bunuri fungibile de la creditor, asumându-și obligația să le restituie sau să le plătească la scadență și pentru o anumită plată sau gratuit. Deci, obiect al împrumutului pot constitui banii sau bunurile fungibile.

Conform SNC „Costurile îndatorării” [2, art. 4] împrumuturile includ creditele bancare și împrumuturile primite de entitate de la alte persoane juridice și/sau fizice pe o perioadă stabilită și pentru o anumită plată. Ori, potrivit SNC „Capital propriu și datorii” [3, art. 41] în cadrul împrumuturilor pe termen lung și scurt se evidențiază împrumuturile din emisiunea de obligațiuni, inclusiv împrumuturile din emisiunea de obligațiuni convertibile și alte împrumuturi.

Sursele intranet scriu că împrumutul a apărut din necesitatea stingerii obligațiilor dintre diferiți agenți economici [4]. Astfel, scopul principal al contabilității împrumuturilor ar fi organizarea și ținerea evidenței acestora la ambele entități, pe tipuri de împrumuturi, termene de rambursare, debitori/creditori, precum și raportarea de informații aferente împrumuturilor, pentru a identifica riscurile legate de împrumuturi și a concluziona asupra probabilității de rambursare.

În prezentul articol sunt examinate aspectele cheie ale contabilizării împrumuturilor acordate și a celor primite, exceptând creditele.

Metodele de cercetare utilizate

Prezenta lucrare științifică a fost elaborată având la bază prevederile actelor normative și a standardelor naționale de contabilitate aplicabile în domeniu. Informația a fost sintetizată din punct de vedere teoretic și aplicată în exercițiile corespunzătoare prin utilizarea metodelor generale de cercetare, cele ca: studiul documentar (manuale, acte legislative, pagini web) analiza și sinteza (cercetarea planului de conturi), deducția - reeșind din conceptele fundamentale.

Conținutul de bază

Împrumuturile acordate/primite se documentează prin contractul de împrumut. Așadar, contractul de împrumut generează simultan datorii la o entitate și active la altă entitate.

Deci, datoriile privind împrumuturile se înregistrează în urma tranzacțiilor sau evenimentelor anterioare, care rezultă din contractele încheiate. Recunoașterea datoriilor privind împrumuturile are loc în baza contabilității de angajamente în cazul în care există certitudinea că în urma stingerii

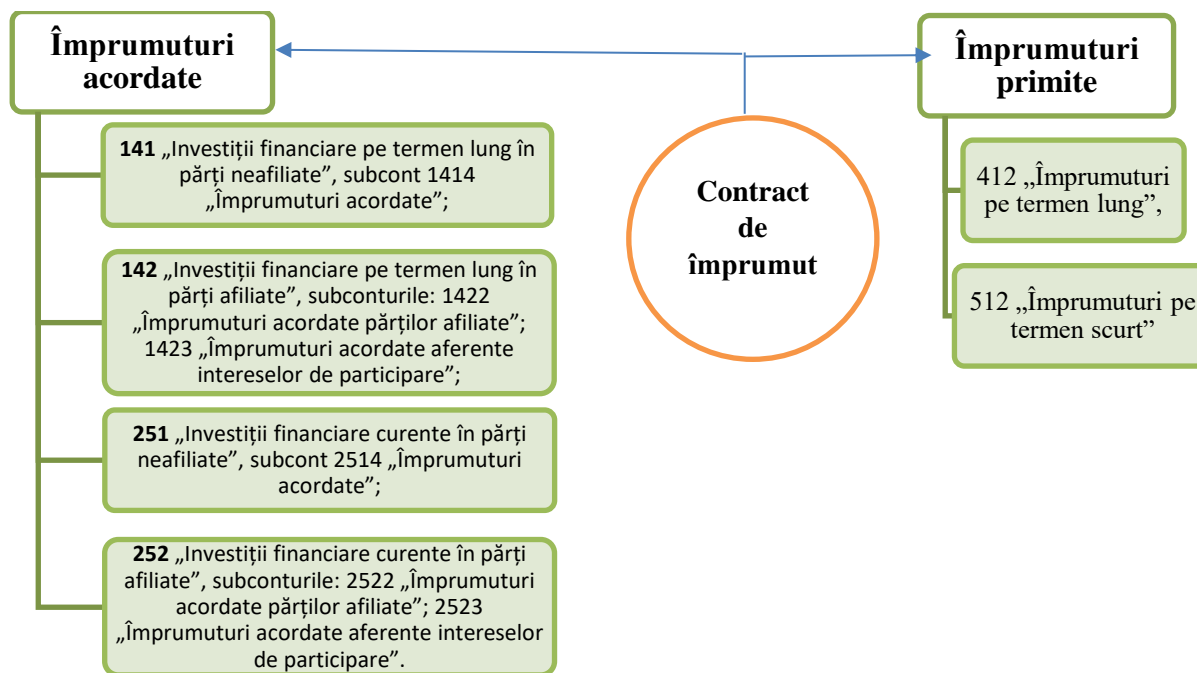

(decontării) unei datorii va avea loc o ieșire de resurse, purtătoare de beneficii economice și valoarea datoriei poate fi evaluată în mod credibil.

La rândul său, entitatea care acordă împrumuturi, deține depozite bancare, etc. va recunoaște și înregistra acestea drept investiții financiare.

În acest scop, este necesar ca organizarea contabilității să aleagă un sistem de conturi corespunzător, ce i-ar permite să facă distincții privitor termenele de acordare (termen scurt și/sau termen lung), gradele de afiliere (părți afiliate și părți neafiliate).

Planul general de conturi contabile [5] indică mai multe conturi referitor la împrumuturile primite și împrumuturile acordate, care se prezintă în figura 1.

Figura 1. Conturile pentru evidența împrumuturilor

Împrumuturile acordate se contabilizează ca majorare a investițiilor financiare și diminuare a numerarului sau altor active (în cazul acordării împrumuturilor în natură). Rambursarea împrumuturilor acordate anterior se contabilizează ca majorare a numerarului, altor active circulante (în cazul acordării împrumuturilor în natură) și diminuare a investițiilor financiare.

Datoriile aferente împrumuturilor se înregistrează fie ca majorare a numerarului sau a altor active, fie ca diminuare a datoriilor respective concomitent cu majorarea datoriilor pe termen lung sau curente[6].

Înregistrările de bază se prezintă în tabelul 1.

Conținutul operațiilor	Înregistrările contabile pentru împrumuturile primite		Înregistrările contabile pentru împrumuturile acordate	
	Contul debitor	Contul creditor	Contul debitor	Contul creditor
Primirea/acordare de mijloace bănești	241, 242, 243, 244	412, 512	141, 142, 251, 252	241, 242, 243, 244
Primirea/acordare altor active	111, 112, 121, 122, 123	412, 512	141, 142, 251, 252	111, 112, 121, 122, 123...;

Rambursarea împrumuturilor primite/acordate	412, 512	241, 242, 243	241, 242, 243, 244	141, 142 (înainte de termen), 251, 252
La data raportării se determină cota curentă a împrumuturilor primite/acordate	412	512	251, 252	141, 142
Calculul dobânzilor aferente împrumuturilor	7221	5126	231	622
Reflectarea penalităților pentru întârzierea plății	714	512	231	612

Exemplul 1. La 01.03.N entitatea acordă un împrumut de 200 000 lei cu o dobândă de 20% anual pe un termen de 9 luni. La finele anului, împrumutul a fost rambursat împreună cu dobândă calculată cu întârziere de 10 zile. Potrivit contractului, pentru fiecare zi de întârziere se plătește amendă în mărime de 0,05% din suma împrumutată.

Vom întocmi următoarele înregistrări contabile:

1. Acordarea împrumutului:

Dt 251 Ct 242 – 200 000 lei;

2. Calculul dobânzii:

Dt 231 Ct 622 – 30 000 lei ($\frac{200\,000 \times 20\% \times 9}{12}$);

3. Calculul amenzii pentru rambursarea întârziată a împrumutului:

Dt 234 Ct 612 – 1 000 lei (200 000 × 0,05% × 10 zile);

4. Încasarea dobânzii:

Dt 242 Ct 231 – 30 000 lei;

5. Încasarea amenzii pentru întârziere:

Dt 242 Ct 234 – 1 000 lei;

6. Încasarea împrumutului:

Dt 242 Ct 251 – 200 000 lei;

În vederea asigurării riscului împrumuturilor acordate, entitățile de cele mai multe ori constituie provizioane[7]. Dacă suma împrumutată se rambursează la scadență, provizionul neutilizat se recunoaște drept venit al activității operaționale și va fi reflectat în contabilitate și în rapoartele financiare în mărimea respectivă [8].

Exemplul 2. La 1 martie N asociația a acordat unui membru al său un împrumut de 3 000 lei pe un termen de 6 luni. În conformitate cu politica de credit a asociației se prevede constituirea unui provizion în mărime de 2 %.

Prin urmare, suma provizionului va constitui 60 lei (3 000 x 2 %) și va fi recunoscută drept cheltuială a activității operaționale.

Exemplul 3. La 1 martie N o persoană fizică a solicitat de la asociația X un împrumut pe termen lung în sumă de 50 000 lei pentru procurarea unui utilaj de uscare a fructelor. Rata dobânzii anuale a fost stabilită de 14 %, iar împrumutul va fi eliberat în două tranșe egale cu un interval de 60 zile. În conformitate cu politica de acordare a împrumuturilor a asociației, pentru eliberarea acestui tip de împrumut este necesar să se perfecteze un șir de documente: planul de afaceri, contractele de gaj, contractul de împrumut etc., fiind stabilite următoarele taxe și comisioane: taxa unică pentru suportul la perfectarea setului de documente – 100 lei; comision unic pentru examinarea

documentelor – 50 lei; comision pentru rezervarea mijloacelor bănești – 0,03% zilnic din suma rezervată; comision pentru rambursarea anticipată – 0,5% din suma rambursată anticipat.

Venitul în sumă de 150 lei (100 + 50) va fi reflectat în componența veniturilor anticipate curente la încheierea acordului preliminar. Includerea lor în componența altor venituri operaționale va fi efectuată pe măsura încasării mijloacelor bănești pentru serviciile specificate.

La 5 martie N persoana fizică a semnat contractul de împrumut și a primit prima tranșă a împrumutului solicitat în sumă de 25 000 lei. Suma rămasă a fost rezervată, percepându-se un comision în mărime de 450 lei (25 000 lei x 0,03 % x 60 zile). Această sumă va fi reflectată în componența altor venituri operaționale la sfârșitul fiecărei zile (luni), indiferent de încasarea banilor în cont, majorându-se creanțele clientului respectiv.

Să admitem că la 1 octombrie N persoana fizică a rambursat anticipat 5 000 lei din suma împrumutului. În conformitate cu condițiile contractului, a fost perceput comisionul pentru rambursarea anticipată a împrumutului în sumă de 25 lei (5000 x 0,5%) care se reflectă în componența altor venituri operaționale în momentul efectuării operației.

Un alt capitol al cercetării vizează contabilitatea datoriilor privind împrumuturile primite. Datoriile privind împrumuturile cuprind două elemente fundamentale: datoriile aferente principalului – mărimea împrumutului ce se recunoaște pe măsura primirii și datoriile aferente dobânzilor – plata pentru utilizarea resurselor financiare străine ce se recunoaște pe măsura calculării conform condițiilor contractuale în conformitate cu SNC „Costurile îndatorării” [2,9].

În cazul în care contractul de împrumut a fost încheiat în valută străină cu achitarea în lei la rata stabilită în contract, împrumutătorul lunar reevaluează soldurile și calculează diferențele de sumă cu prezentarea facturii împrumutatului [10].

Exemplu 5. La 9 aprilie N entitatea Y a primit un împrumut pentru achitarea datoriei pentru procurarea mijloacelor fixe în sumă de 1 800 000 lei pe un termen de 2 ani cu rata anuală a dobânzii de 18% care se calculează și se achită trimestrial. Dobânda se capitalizează.

În baza datelor vom întocmi următoarele înregistrări contabile :

1. Contractarea împrumutului:
Dt 242 Ct 412 – 1 800 000 lei;
2. Calculul dobânzii trimestriale aferente împrumutului:
Dt 7221 Ct 5126 – 81 000 lei ($\frac{1\ 800\ 000 \times 18\% \times 3}{12}$);
3. Achitarea dobânzii trimestrial:
Dt 5126 Ct 242 – 81 000 lei;
4. Capitalizarea dobânzii:
Dt 215 Ct 5126 – 1 800 000 lei.

Concluzii

Împrumuturile sunt o formă de finanțare externă a întreprinderilor la care acestea apelează în scopul realizării de investiții pentru creșterea durabilă. De aceea, în viziunea noastră, entitatea trebuie să analizeze anticipat ținând cont de posibilități - costurile îndatorării, pentru a alege ofertă avantajoasă la contractare. În cazul acordării cu împrumut, entitatea trebuie să cerceteze esențial cererea solicitantului-debitor pentru a se aprecia cu gradul de risc și ulterior cu mărimea provizionului. Iar contabilitatea celor 2 operațiuni de acordare-contractare trebuie să asigure documentarea faptică, înregistrarea tranzacțiilor cronologic, recunoașterea, evaluarea împreună cu toate celelalte etape ale ciclului contabil.

Referințe bibliografice

1. Codul Civil al Republicii Moldova, nr 1107 din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial Nr. 82-86 art. 661 din 22.06.2002. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120080&lang=ro#
2. SNC „Costurile îndatorării”.
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=117850&lang=ro#
3. SNC „Capital propriu și datorii”.
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=117850&lang=ro#
4. Grigoroii L. colectiv de autori, Contabilitatea întreprinderii, Chișinău: Cartier, ed. a II-a, 2017. 632 p. ISBN:978-9975-86-139-7.
5. Planul general de conturi contabile. http://www.contabilitate.md/pdf_art/49-117.pdf
6. GROSU, V., Perspective și limite în procesul de armonizare financiar-contabilă. TipoMoldova, 2010.
7. MATEȘ D., COSTEA C.D., Studiu privind noile reglementari privind provizioanele în sectorul bancar, 2009, 19, pp. 150-159
8. BALTEȘ N., CIUHUREANU A., Contabilitate financiară, Ediția a IV-a, ed. Univ. „Lucian Blaga” din Sibiu, 2014, p.370
9. MATEȘ, D., BOSTAN, I., MOTREA, D.M., GROSU V. AND SOCOLIUC, M. Politici și tratamente contabile privind recunoașterea și evaluarea activelor și datoriilor curente, Studia Universitatis Vasile Goldiș, Arad - Seria Științe Economice, 2011, Vol. 21, Issue 2, pp. 46-57.
10. GRIGOROI L. colectiv de autori, Contabilitatea întreprinderii, Chișinău: Editura Cartier, 2011. p. 508

CONTABILITATEA REZERVEI DIN REEVALUARE CONFORM REGLEMENTĂRILOR NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

THE ACCOUNTING FOR THE REVALUATION RESERVE ACCORDING TO NATIONAL AND INTERNATIONAL REGULATIONS

Autor: **Ana-Maria GAIDARJI, ASEM**

email: gaidarji2014@gmail.com

Conducător științific: **Liliana LAZARI dr., conf. univ.,**

email: liliana.lazari@ase.md

Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract: *In this article is described the correct way of the accounting for revaluation reserve. The essence of the revaluation consists in verifying the value of the fixed assets after a long period of time in the entity. These actions have a great importance to the company, because market fluctuations can easily change the value of fixed assets, and for the correct reporting of the data we need systematic re-evaluations. I used several methods of information, such as documentation and research from articles that already exist, national and international standards of accounting and edited manual. Using synthesis, induction, deduction and logical analysis of materials, I selected the most important data for this article. I pointed out all the changes that, over time, underwent on revaluations reserve accounting regulations, according to our national and international standards. Here, I wrote all the necessary steps for the recognition or increase and for the settlement or decrease of the revaluation reserve, including all accepted methods and models of revaluation. Throughout the article, I examined and explained the causes for each modification. In conclusion I analyzed and expressed my personal opinion about the consequences and the importance of new changes, which entered into force on 1st January 2020.*

Keywords: accounting, revaluation reserve, re-evaluation, fixed assets, accounting standards, value.

JEL Clasification: M41

Introducere.

Reevaluarea reprezintă evaluarea ulterioară a activelor imobilizate aflate în patrimoniul entității. Esența reevaluării constă în verificarea valorii activelor imobilizate după o perioadă îndelungată de existență în cadrul entității. Din cauza fluctuațiilor pe piață, valoarea justă a imobilizărilor se poate modifica, aceste schimbări trebuie detectate la timp, iar valorile ajustate. Acest lucru este important pentru raportarea informațiilor reale, relevante și credibile [1, 2], ceea ce ne este impus conform reglementării naționale prin “Legea contabilității și raportării financiare”, și conform reglementării internaționale prin IAS 16 p.34 în care este menționat faptul: “în cazul în care valoarea justă a unui activ se deosebește semnificativ de valoarea sa contabilă se impune o nouă reevaluare”[3].

În procesul desfășurării cercetării au fost folosite mai multe metode de cercetare a datelor. Documentarea conform reglementării naționale și internaționale, SNC “Capital propriu și datorii”, SNC „Imobilizări necorporale și corporale”, IAS 16 „Imobilizări corporale”, IAS 38 „Imobilizări necorporale”, etc [4,5,6]. Cercetări deja existente și lucrări editate pe tematica abordată, precum lucrarea publicată în cadrul conferinței “Paradigma contabilității și auditului: realități naționale, tendințe regionale și internaționale” Ediția a V-a 1 aprilie 2016, mun. Chișinău sub denumirea “Reflecții privind recunoașterea și evaluarea imobilizărilor necorporale în viziunea reglementărilor actuale” scrisă de către Socoliuc M. și Grosu V. [7] și manualul „Contabilitatea întreprinderii” 2017 [8].

Lipsa unui număr impunător de cercetări pe tema abordată a prezentat un interes în cadrul studiului realizat. La fel, au fost aplicate metoda de sinteză, inducerea și deducerea, analiza logică a materialelor.

Scopul lucrării constă în analizarea procedurii reevaluării activelor imobilizate cât și cercetarea modificărilor introduse recent (din 01.01.2020) în Standardele Naționale de Contabilitate, pentru a putea, în final, evalua importanța acestor rectificări pentru procesul contabilizării rezervelor din reevaluare.

Conținut de bază.

Pentru analizarea mai riguroasă a subiectului e necesar de cercetat evoluția reglementărilor contabile în Republica Moldova privind rezervele din reevaluare.

Inițial, contabilizarea rezervei din reevaluare (1998-2013) se regăsea în reglementarea contabilă națională denumită prin “Diferența din reevaluarea activelor” conform SNC 16 (punctele 31-38) [6], pentru evidența căruia se utiliza contul contabil 341 “Diferențe din reevaluarea activelor pe termen lung” [9,10].

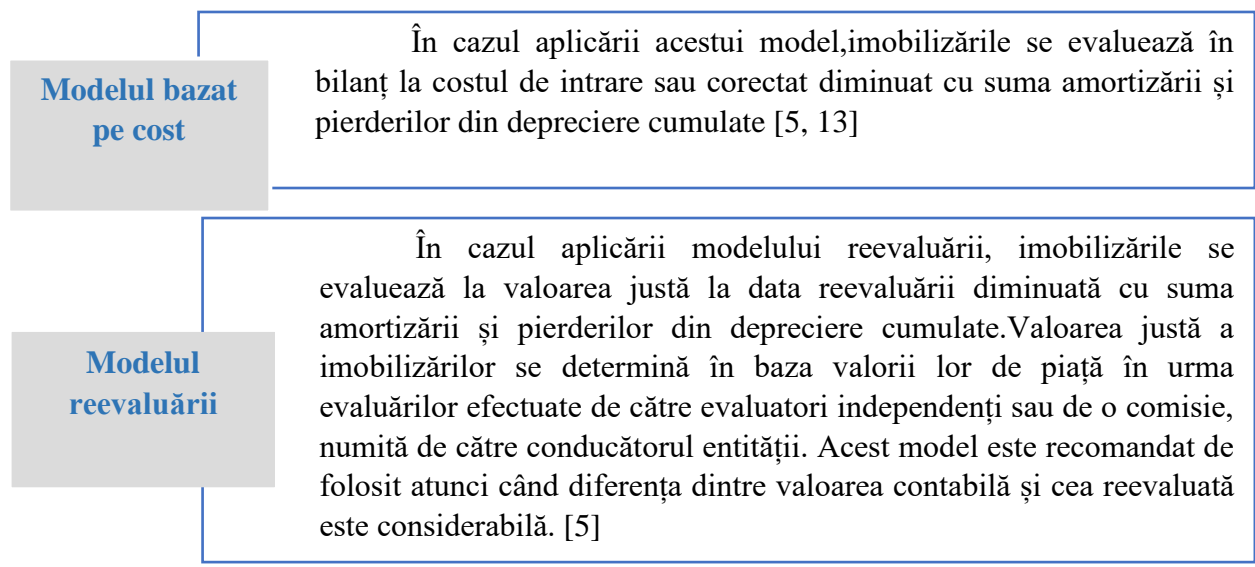
Însă, începând cu 2014 și pînă în 2019 această reglementare cu privire la reevaluarea imobilizărilor este exclusă din cea națională, fiind efectuată mențiunea că se va aplica prevederea standardelor internaționale, la fel contul destinat rezervei din reevaluare este eliminat, nefiind stabilit nici la nivel de conturi nici în componența subconturilor. Iar pentru contabilizarea rezultatelor reevaluării activelor imobilizate Standardele Naționale de Contabilitate, și anume SNC “Imobilizări necorporale și corporale” [5] stabilea folosirea reglementării internaționale, fapt ce făcea întreaga procedură mai dificilă de aplicat. Pentru generalizarea informației referitoare la existența, modificarea (creșterea sau micșorarea) și decontarea diferențelor din reevaluarea activelor imobilizate se utiliza contul de pasiv 343 “Alte elemente de capital propriu” la care se deschidea un subcont separat cu denumirea “Surplus din reevaluarea activelor imobilizate” [11].

La 1 ianuarie 2020 este reintrodusă în reglementarea contabilă națională tratamentul rezervei din reevaluare în SNC “Imobilizări necorporale și corporale” [5], dar și prezentarea unui cont separat destinat rezervei din reevaluare în cadrul clasei 3 “Capital propriu”, contul 343 “Rezerve din reevaluare” [9,10].

Aceste modificări au fost introduse în SNC “Capital propriu și datorii” [4]. Diferențele din reevaluarea imobilizărilor se contabilizează în următorul mod: surplusul de reevaluare se recunoaște în componența capitalului propriu ca rezerve din reevaluare. Surplusul de reevaluare care compensează reducerea de reevaluare a aceluiși obiect, decontată anterior la cheltuieli, se recunoaște ca venituri curente [4].

În continuare, vom examina conținutul rezervei de reevaluare la etapa actuală. Conform reglementărilor contabile, atât SNC [4], [5], cât și IAS [3], [12] după recunoașterea inițială a imobilizărilor, entitatea trebuie să aleagă și să indice în politicile contabile modelul de evaluare ulterioară aplicat. Imobilizările se pot evalua conform două modele diferite: modelul bazat pe cost și modelul reevaluării [10].

Conform reglementării contabile naționale [10, punctul 18], evaluarea ulterioară în baza modelului reevaluării se aplică doar imobilizărilor corporale.

Figura 1. Modelele de evaluare ulterioară a imobilizărilor

Sursa: Elaborat de autor în baza SNC "Imobilizări necorporale și corporale" [5]

În cazul în care valoarea justă a unui activ se deosebește semnificativ de valoarea contabilă a acestuia este necesar să fie aplicat **anume modelul reevaluării**. Acest model se aplică tuturor obiectelor clasei de imobilizări din care face parte obiectul reevaluat. Reevaluarea simultană a elementelor imobilizate din întreaga clasă se efectuează cu scopul evitării reevaluării selective a activelor și raportarea în situațiile financiare a unor valori, care sunt o combinație de costuri și valori calculate la diferite date [3], [5].

Reevaluările trebuie făcute cu suficientă regularitate, astfel încât valoarea contabilă să nu difere substanțial de cea care ar fi determinat folosind valoarea justă de la data raportării [14].

Atât în literatura de specialitate [16], cât și în reglementările contabile naționale [5] și internaționale [3] sunt descrise două metode de reevaluare a activului imobilizat, esența cărora este prezentată în figura 2.

Metode de reevaluare a activelor imobilizate	
<p>Metoda valorii nete</p> <p>Conform acestei metode se reevaluează numai valoarea contabilă a activului imobilizat, amortizarea acumulată fiind eliminată din valoarea contabilă brută</p>	<p>Metoda valorii brute</p> <p>Valoarea contabilă brută este ajustată consecvent cu reevaluarea valorii contabile a activului, amortizarea cumulată fiind retrată proporțional cu modificările valorii contabile brute a activului, astfel încât valoarea contabilă a activului după reevaluare să fie egală cu valoarea reevaluată a acestuia</p>

Figura 2. Metode de reevaluare a activelor imobilizate

Sursa: Elaborat de autor în baza literaturii analizate [11]

Din 01.01 2020 în reglementarea contabilă națională, pentru evidența rezervei de reevaluare este utilizat contul de pasiv 343 „Rezerve din reevaluare”. **În debitul** contului se înregistrează:

- ✓ Diminuarea/decontarea surplusului de reevaluare a activului imobilizat.

În creditul contului se înregistrează:

- ✓ Recunoașterea/majorarea surplusului de reevaluare a activului imobilizat.

Soldul creditor reprezintă mărimea surplusului de reevaluare a activelor imobilizate, existent la finele perioadei de gestiune.

Diferența din reevaluare se înregistrează în diferite moduri în dependență de rezultatul reevaluării și dacă activul imobilizat reevaluat a fost anterior supus reevaluării prin surplus sau depreciere:

Dacă rezultatul reevaluării este o creștere față de valoarea contabilă atunci se înregistrează astfel [11]:

a) Ca o creștere a surplusului din reevaluare, dacă nu a existat anterior o descreștere recunoscută ca o cheltuială aferentă acelui activ: Dt 123 „Mijloace fixe” Ct 343 „Rezerve din reevaluare”.

b) Ca venit care să compenseze cheltuiala cu descreștere recunoscută anterior pentru acel activ: Dt 123 „Mijloace fixe” Ct 621 „Venituri din operațiuni cu active imobilizate”.

Dacă rezultatul reevaluării este o descreștere a valorii contabile, atunci se înregistrează astfel:

a) Ca o cheltuială cu toată suma deprecierei, când în surplusul din reevaluare nu este înregistrată o sumă referitoare la acel activ: Dt 721 „Cheltuieli cu active imobilizate” Ct 123 „Mijloace fixe”.

b) Ca o scădere a surplusului din reevaluare cu minimul dintre valoarea surplusului din reevaluare și valoarea deprecierei Dt 343 „Rezerve din reevaluare” Ct 123 „Mijloace fixe”, iar diferența rămasă neacoperită se înregistrează ca o cheltuială Dt 721 „Cheltuieli cu active imobilizate” Ct 123 „Mijloace fixe”.

La ieșirea activelor imobilizate corporale reevaluate (anterior) din cadrul entității e necesar de casat/decontat și surplusul din reevaluarea obiectelor respective. Reglementarea contabilă națională [5] stabilește că surplusul de reevaluare se decontează prin transferul direct a sumei surplusului la profitul nerepartizat (pierdere neacoperită) la ieșirea obiectului reevaluat fiind întocmită înregistrarea contabilă: Dt 343 „Rezerve din reevaluare” Ct 332 „Profit nerepartizat (pierdere neacoperită al anilor precedenți”.

Conform reglementărilor contabile internaționale [3](conform IAS 16, punctul 41), surplusul din reevaluare inclus în capitalurile proprii aferent unui element de imobilizări corporale poate fi transferat direct în rezultatul reportat atunci când activul este derecunoscut. Aceasta poate implica transferul întregului surplus atunci când activul este scos din funcțiune sau cedat. Cu toate acestea, o parte din surplus poate fi transferată pe măsură ce activul este folosit de entitate [18]. În acest caz, valoarea surplusului transferat ar fi diferența dintre amortizarea calculată pe baza valorii contabile reevaluate a activului și valoarea amortizării calculate pe baza costului inițial al activului.

Deci, reglementarea contabilă națională prevede decontarea surplusului din reevaluare doar la ieșirea activului, iar cea internațională, suplimentar permite decontarea și pe parcursul utilizării activului [19].

Concluzie. Reevaluarea imobilizărilor, reprezintă o acțiune sistematică necesară fiecărei entități pentru cunoașterea valorii reale ale activelor imobilizate din cadrul companiei, cât și pentru raportarea datelor reale utilizatorilor interni și externi. Ca rezultat al acestor reevaluări, fiecare entitate urmează să depisteze anumite diferențe din reevaluare, care în mod obligatoriu trebuie să fie contabilizate corect conform prevederilor standardelor naționale și internaționale.

Evoluția reglementării contabile naționale a avut diferite abordări, prin includerea acestora sau prin aplicarea celei internaționale. Astăzi observăm includerea în reglementarea contabilă națională a tuturor prevederilor cu referire la reevaluarea imobilizărilor corporale, cu toate acestea există și unele diferențe față de reglementarea contabilă internațională (cu referire la decontarea rezervei din reevaluare).

Consider că această modificare, intervenită din 01.01.2020, de-a lungul timpului, va reprezenta doar efecte benefice ajutând la depistarea oportună a oricăror modificări asupra valorii activelor din

cadrul entității, la analiza informațiilor, înregistrarea acestora în contabilitate, dar și raportarea mai corectă al acestora.

Referințe bibliografice:

1. Legea contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110399&lang=ro
2. GROSU, V., Perspective și limite în procesul de armonizare financiar-contabilă. TipoMoldova, 2010.
3. IAS 16 Imobilizări corporale,
<http://mf.gov.md/ro/content/standardele-interna%C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>
4. SNC CAPITAL PRORIU ȘI DATORII, <http://mf.gov.md/ro/lex>
5. SNC IMOBILIZĂRI NECORPORALE ȘI CORPORALE, <http://mf.gov.md/ro/lex>
6. SNC 16 „Contabilitatea activelor materiale pe termen lung”,
<https://www.contabilsef.md/ro-snc-16-contabilitatea-activelor-materiale-pe-termen-lung-ru-16-en-43887/>
7. SOCOLIUC M., GROSU V. Reflecții privind recunoașterea și evaluarea imobilizărilor necorporale în viziunea reglementărilor actuale., „Paradigma contabilității și auditului: realități naționale, tendințe regionale și Internaționale” Ediția a V-a 1 aprilie 2016, mun. Chișinău,
https://ase.md/files/catedre/cae/conf/conf_aprilie_2016.pdf
8. GRIGOROI L. ș.a. „Contabilitatea întreprinderii” Cartier 2017, ISBN 978-9975-86-139-7, pp. 369-380.
9. Plan general de conturi contabile al anului 1998, http://www.contabilitate.md/pdf_art/10-28.pdf
10. Plan general de conturi contabile cu modificările intrate în vigoare la 1 ianuarie 2020,
<http://mf.gov.md/ro/content/planul-general-de-conturi-contabile-aprobat-prin-ordinul-nr119>
11. Directiva 2013/34/UE,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=en>
12. IAS 38 Imobilizări necorporale,
<http://mf.gov.md/ro/content/standardele-interna%C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>
13. COSMULESE, C. G., MATEȘ D., ANISIE L., Particulars on approaches and methods used to value intangibles assets. Management Strategies, 2016, Vol. 34 , No. 4, pp. 28-39.
14. IFRS 13 Evaluarea la valoarea justă, <http://mf.gov.md/ro/content/standardele-interna%C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>
15. MIHALCIUC C., COSMULESE C.G., ȚĂRAN S., DANELIUC R.I., Accounting considerations on the evaluation and reevaluation of noncurrent assets – Prospects of accounting development: the young researcher’s view, 22 noiembrie, Chișinău, ASEM, 2017, pp. 79-86, ISBN 978-9975-75-895-6, link: http://ase.md/files/catedre/cae/conf/conf_con_22.11.17.pdf
16. NEGARĂ, Gh. *Aspecte contabile privind modelul de reevaluare a imobilizărilor corporale*. În: Revista Contabilitate și audit nr. 9/2015, pp. 9-12
17. GROSU V., HLACIUC E., IFRS 16-Challenges and Opportunities in Adopting and Applying the New Standard Regarding Leases. LUMEN Proceedings 2018, Vol. 6, No. 1, pp. 345-354.
18. TULVINSCHI M., SOCOLIUC M., Accountancy Options for Tangible Assets." Annals of the University of Oradea, Economic Science Series, 2008, Vol. 17, no. 3, pp. 1500-1505.

TRATAMENTUL CONTABIL AL FONDULUI COMERCIAL

ACCOUNTING TREATMENT OF COMMERCIAL FUND

Autor: **Maria CALANCEA,**

e-mail: mariacalancea77@gmail.com

Coordonator științific: **Liliana LAZARI, dr., conf. univ.,**

e-mail: liliana.lazari@ase.md

Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract: *Goodwill is a topic of endless debate, as there is a need to differentiate the fund's approach from a legal and accounting point of view, nationally and internationally. Goodwill represents the intangible elements that are not subject to a separate evaluation and / or accounting in the balance sheet and that contribute to the development of the enterprise. This notion of goodwill approaches that of the acquisition difference that appears in the context of consolidated accounts, on the occasion of securities acquisition operations. Goodwill is treated by the international financial reporting standard IFRS 3 Business combinations or represents the unidentifiable part of the payment made by the buyer on the occasion of a business group. As mentioned, in the Republic of Moldova the entities of public and private interest, according to the Accounting Law, keep the accounting according to the provisions of the International Financial Reporting Standards (2007), and the goodwill registered in an entity's transaction is accounted for according to the requirements. IAS 3 "Business Combinations" [2, p.67-69] and IAS 36 "Impairment of Assets" [2, p.492-502]. Thus, goodwill, obtained from a business combination, is not depreciated. Instead, it will be tested in order to detect the depreciation process by the acquirer, testing which is performed once or several times, if there are circumstances that require depreciation.*

Keywords: accounting, goodwill, badwill, national, international, commercial fund.

JEL classification: M41

Introducere.

Includerea în reglementarea contabilă națională aplicată din 2020 în Republica Moldova a elementului patrimonial fondul comercial a prezentat interes pentru studierea modului de aplicare. Aceste modificări au fost aprobate în legătură cu armonizarea legislației Republicii Moldova în domeniul contabilității la cea a Uniunii Europene.

Dacă examinăm sub aspectul evoluției atunci în reglementarea contabilă existentă în perioada 2014-2019 nu a existat prevederi în reglementarea contabilă națională cu privire la contabilitatea fondului comercial, dar putea fi utilizată reglementarea internațională, iar în perioada 1998-2013 contabilitatea fondului comercial era stabilită în SNC 13 „Active nemateriale”[1].

În acest scop prezenta cercetare are ca scop studierea tratamentelor contabile aferente fondului comercial în baza reglementărilor aplicate în Republica Moldova din 01.01.2020.

Metodele de cercetare utilizate. Pentru realizarea scopului cercetării au fost utilizate următoarele metode și instrumente de cercetare: metoda documentară, bazată pe accesarea și studierea surselor bibliografice; metoda analitică prin care s-a ajuns la esența proceselor cercetate; metoda de sinteză, inducerea și deducerea, analiza logică, analiza critică a materialelor cu privire la contabilitatea fondului comercial. Sub aspect metodologic și informațional, drept sursă de inspirație pentru acest articol au servit și studiile fundamentale ale experților autohtoni Bucur V. [2]. cât și din România: Feleaga N. și Feleaga L. [3] și bineînțeles actele normative în domeniul contabilității: SNC „Imobilizări necorporale și corporale” [4], SNC „Prezentarea situațiilor financiare”, IFRS 3 „Combinări de întreprinderi”[5].

Conținutul de bază. Fondul comercial în Republica Moldova pentru entitățile ce țin și organizează contabilitatea conform Standardelor Naționale de Contabilitate este reglementat de SNC „Imobilizări necorporale și corporale“ cu modificările ulterioare aplicat din 2020.

Fondul comercial reprezintă diferența pozitivă sau negativă dintre costul de intrare și valoarea justă la data tranzacției a părții din activele nete achiziționate de către o entitate[6]. Acest element se include în componența imobilizărilor necorporale numai în cazul transferului tuturor activelor sau a unei părți a acestora și, după caz, de datorii și capital propriu, indiferent dacă este realizat ca urmare a procurării sau a unor operațiuni de fuziune[8].

Reieșind din noțiunea prezentată de SNC în limbajul englez sunt folosite corespunzător termenii recunoscuți internațional GOODWILL (pozitiv) și BADWILL (negativ).

Pentru evidența fondului comercial, conform completărilor la Planul general de conturi contabile (aplicate din 01.01.2020) sunt prevăzute următoarele conturi contabile [9]:

115 “Fond comercial pozitiv” - este destinat generalizării informației privind existența și mișcarea fondului comercial pozitiv, este un cont de activ. În debitul acestui cont se înregistrează majorarea fondului comercial pozitiv recunoscut la data tranzacției a părții din activele nete achiziționate de către entitate. În creditul contului se înregistrează diminuarea/decontarea fondului comercial pozitiv și recunoașterea pierderilor din deprecierea acestuia. Soldul contului 115 “Fond comercial pozitiv” este debitor și reprezintă valoarea fondului comercial pozitiv determinată în conformitate cu standardele de contabilitate.

116 “Fond comercial negativ” - este destinat generalizării informației privind existența și mișcarea fondului comercial negativ, este un cont de pasiv. În creditul acestui cont se înregistrează majorarea fondului comercial negativ recunoscut la data tranzacției a părții din activele nete achiziționate de către entitate. În debitul contului se înregistrează diminuarea/decontarea fondului comercial negativ. Soldul contului 116 “Fond comercial negativ” este creditor și reprezintă valoarea fondului comercial negativ determinată în conformitate cu standardele de contabilitate.

Deci, cum se observă pentru elementul patrimonial fond comercial în funcție de sensul modificării avem 2 conturi contabile separate, ceea ce nu este nici pentru un alt element patrimonial.

117 “Deprecierea fondului comercial pozitiv” - este destinat generalizării informației privind deprecierea fondului comercial pozitiv, este un cont de pasiv (rectificativ). În creditul acestui cont se înregistrează recunoașterea/majorarea pierderilor din deprecierea imobilizărilor necorporale. În debitul contului se înregistrează decontarea pierderilor din deprecierea fondului comercial pozitiv. Soldul contului 117 “Deprecierea fondului comercial pozitiv” este creditor și reprezintă suma deprecierei acumulate a fondului comercial pozitiv în conformitate cu standardele de contabilitate.”

Planul General de Conturi Contabile aplicat până la 31.12.2019 nu conținea conturi contabile distincte privind contabilizarea fondului comercial.

Fondul comercial pozitiv se contabilizează ca majorare concomitentă a imobilizărilor necorporale și datoriilor sau diminuare a investițiilor financiare, iar fondul comercial negativ – ca majorare a activelor imobilizate și circulante și diminuare a imobilizărilor necorporale, fiind întocmite următoarele înregistrări contabile:

- Înregistrarea fondului comercial pozitiv:

Debit contul 115 “Fond comercial pozitiv”

Credit contul 141 “Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate”, 142 “Investiții financiare pe termen lung în părți afiliate” – în funcție de gradul de afiliere.

Credit contul 251 “Investiții financiare curente în părți neafiliate”, 252 “Investiții financiare curente în părți afiliate” – în funcție de gradul de afiliere.

Credit contul 421 "Datorii comerciale pe termen lung", 428 "Alte datorii pe termen lung" – dacă termenul de scadență depășește un an.

Credit contul 521 "Datorii comerciale curente", 544 "Alte datorii curente" – dacă termenul de scadență este de până la un an.

Cât privește durata fondului comercial, în cazul amortizării acestuia, e de remarcat că ea diferă în diferite țări, începând, spre exemplu, de la 3-5 ani (Turcia, Finlanda, Belgia, Grecia, Estonia, Japonia etc.) și până la 20-40 ani (SUA, Canada, Federația Rusă, Australia, Portugalia, Franța, Germania, Elveția etc.). În RM, conform SNC „imobilizări necorporale și corporale”, fondul comercial se decontează pe durata unei perioade stabilite de către entitate care nu poate fi mai mică de 5 ani și mai mare de 10 ani. Decontarea fondului comercial pozitiv se contabilizează ca majorare a cheltuielilor curente și diminuare a imobilizărilor necorporale, iar a fondului comercial negativ – ca majorare concomitentă a imobilizărilor necorporale și a veniturilor curente.

La decontarea fondului comercial pozitiv pe parcursul perioadei stabilite de entitate (în politicile contabile, dar care este între 5-10 ani) se întocmește înregistrarea contabilă:

Debit contul 721 "Cheltuieli cu active imobilizate"

Credit contul 115 "Fond comercial pozitiv"

La fel, ca și orice activ, fondul comercial pozitiv, conform prevederilor SNC "Deprecierea activelor" se testează la depreciere [10]. În acest caz evidența deprecierei fondului comercial pozitiv se va contabiliza cu ajutorul contului 117 "Deprecierea fondului comercial pozitiv". În cazul contabilizării fondului comercial prin utilizarea IFRS, conform IAS 36, dacă va exista influența măcar a unui factor intern sau extern (descriși în acest standard) entitatea va compara valoarea contabilă cu cea recuperabilă a unității generatoare de numerar. Când valoarea contabilă o depășește pe cea recuperabilă, atunci entitatea recunoaște o pierdere din deprecierea activelor. Când această pierdere este egală sau depășește valoarea fondului comercial, conform IAS 36 el este casat (eliminat) din componența elementelor patrimoniale ale dobânditorului. În completare la solicitările incluse în IAS 36 "Deprecierea activelor" o întreprindere trebuie să estimeze suma recuperabilă a următoarelor active necorporale cel puțin la sfârșitul fiecărui exercițiu financiar, chiar dacă nu este nici o indicație că activul este depreciat:

(a) un activ necorporal care nu este încă disponibil pentru folosință; și

(b) un activ necorporal care este amortizat pe o perioadă care depășește douăzeci de ani de la data de când activul este disponibil pentru folosință.

- Înregistrarea fondului comercial negativ:

Debit contul 112 "Imobilizări necorporale în exploatare", 121 „Imobilizări corporale în curs de execuție”, 122 „Terenuri”, 123 „Mijloace fixe”, 131 „Active biologice imobilizate în curs de execuție”, 132 „Active biologice imobilizate în exploatare”, 141 "Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate", 142 "Investiții financiare pe termen lung în părți afiliate", 151 "Investiții imobiliare", 211 „Materiale”, 213 „OMVSD”, 217 „Mărfuri”, 251 "Investiții financiare curente în părți neafiliate", 252 "Investiții financiare curente în părți afiliate"

Credit contul 116 "Fond comercial negativ"

La decontarea fondului comercial negativ se întocmește înregistrarea contabilă:

Debit contul 116 "Fond comercial negativ"

Credit contul 621 "Venituri din operațiuni cu active imobilizate"

Informațiile generalizate în aceste conturi (115, 116, 117) sunt necesare pentru determinarea indicatorului din rândul 030 "Fond comercial" al noului format al bilanțului aplicat din 2020.

Fondul comercial generat intern nu trebuie recunoscut drept activ. În anumite cazuri, o serie de cheltuieli sunt suportate pentru a genera beneficii economice viitoare, dar acest lucru nu are drept rezultat crearea unei imobilizări necorporale care îndeplinește criteriile de recunoaștere din norma IAS 38[11]. Astfel de cheltuieli sunt deseori prezentate drept contribuind la fondul comercial generat intern. Fondul comercial generat intern nu este recunoscut drept activ deoarece nu este o resursă identificabilă (adică nu este separabil și nici nu decurge din drepturi legale contractuale sau de altă natură) controlată de entitate, care să poată fi evaluată fiabil la cost[12].

Diferențele dintre valoarea pe piață a unei entități și valoarea contabilă a imobilizărilor sale nete identificabile, în orice moment, pot fi influențate de o gamă de factori care afectează valoarea entității [13]. Cu toate acestea, astfel de diferențe nu reprezintă costul imobilizărilor necorporale controlate de entitate. Fondul comercial produs din resurse proprii nu este recunoscut ca un activ deoarece nu este o resursă identificabilă controlată de întreprindere, al cărui cost poate fi evaluat cu fidelitate, deci nu respectă definiția activelor conform Standardelor Internaționale de Contabilitate. În conformitate cu IAS 38 și cu IFRS 3, un dobânditor recunoaște la data achiziției, fondul comercial, ca o imobilizare necorporală a entității dobândite doar în cazul combinării de întreprinderi, conform prevederilor prezentat la achiziția ca parte a unei combinări de întreprinderi.

Concluzii. Fondul comercial este o temă de dezbatere fără de sfârșit, deoarece există reglementarea contabilă națională și internațională a sa. Noțiunea de fond comercial se apropie de cea de diferență de achiziție care apare în contextul conturilor consolidate, cu ocazia operațiilor de achiziție de titluri. Fondul comercial este tratat de standardul internațional de raportare financiară IFRS 3 Combinări (grupări) de întreprinderi sau reprezintă partea neidentificabilă a plății efectuate de cumpărător, cu ocazia unei grupări de întreprinderi. Cum s-a menționat, în Republica Moldova entitățile de interes public, conform Legii contabilității și raportării financiare, țin contabilitatea conform prevederilor Standardelor Internaționale de Raportare Financiară, iar fondul comercial înregistrat, în tranzacția unei entități, este contabilizat după cerințele IAS 3 „Combinări de întreprinderi” și IAS 36 „Deprecierea activelor”. Astfel, fondul comercial, obținut în urma unei combinări de întreprinderi, nu se amortizează. În schimb, acesta va fi testat în vederea detectării procesului de depreciere de către dobânditor, testarea care se efectuează o dată sau de câteva ori, dacă există circumstanțele ce necesită deprecierea.

Este rațional ca durata de viață a fondului comercial să fie stabilită de dobânditor pe o perioadă de 5-10 ani cu argumentarea respectivă, așa cum prevede reglementarea contabilă națională. În opinia noastră această durată este fundamentată de metodele de evaluare a fondului comercial la vânzarea-cumpărarea unei entități, cum ar fi: metoda capacității de câștig suplimentar și metoda capitalizării depășirii profitului efectiv peste mărimea medie a profitului. Practic, în aceste calcule se conține și durata de viață a fondului comercial. De exemplu, conform metodei capacității de câștig suplimentar, suma depășirii profitului peste mărimea medie a acestuia se înmulțește la o cifră negociată de vânzător și cumpărătorul entității.

Referințe bibliografice

1. SNC. 13 “Contabilitatea activelor nemateriale”<http://moldauditing.md/ro/page/snc-13-contabilitatea-activelor-nemateriale>
2. BUCUR V., dr.hab., prof.univ. (ASEM) “Unele aspecte ale contabilității fondului comercial”https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Unele%20aspecte%20ale%20contabilitatii%20fondului%20comercial.pdf
3. FELEAGĂ N., FELEAGĂ L. “Contraverse privind politicile de evaluare, depreciere și contabilizare a fondului comercial”[.http://store.ectap.ro/articole/111.pdf](http://store.ectap.ro/articole/111.pdf)

4. IFRS 3 “Combinari de intreprinderi”, <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-3-business-combinations/>
5. SNC “Imobilizari necorporale si corporale”, <https://www.contabilsef.md/ro-snc-imobiliz-ri-necorporale-i-corporale-ru-en-46675/>
6. COSMULESE C.G., GROSU V., HLACIUC E., Definitions attributed to goodwill in the economic literature and conceptual delimitations regarding the way of valuation and exposure of this patrimonial component in the balance sheet. Ecoforum Journal, 2017, Vol. 6, Issue 3. <http://www.ecoforumjournal.ro/index.php/eco/article/view/737>
7. COSMULESE C. G., MATEȘ D., ANISIE. L., Particulars on approaches and methods used to value intangibles assets. Management Strategies, 2016, Vol. 34, Issue 4, pp. 28-39.
8. SOCOLIUC M., GROSU V. Reflecții privind recunoașterea și evaluarea imobilizărilor necorporale în viziunea reglementărilor actuale. „Paradigma contabilității și auditului: realități naționale, tendințe regionale și Internaționale” Ediția a V-a 1 aprilie 2016, mun. Chișinău, https://ase.md/files/catedre/cae/conf/conf_aprilie_2016.pdf
9. Planul general de conturi contabile cu modificările ulterioare https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115293&lang=ro
10. SNC “Deprecierea activelor”, <https://www.contabilsef.md/ro-snc-deprecierea-activelor-ru-en-46672/>
11. IAS 38 “Imobilizari Necorporale” inclus in IAS/IFRS, Partea A, Editura CECCAR, editia 2015, Bucuresti, Romania.
12. COSMULESE C.G., Corelații și implicații privind evaluarea activelor intangibile - pe exemplul entităților cotate, Editura Universitatii „Ștefan cel Mare”, Suceava, Romania, 2019. ISBN 978-973-666
13. CIUBOTARIU M.S., SOCOLIUC M., MIHAILA S., SAVCHUK D., Companies Image: Marketing and Financial Communications. Marketing and Management of Innovations, 2019, vol. 3, pp.223-241. <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.3-17>

CONTABILITATEA CHELTUIELILOR CONFORM NOILOR REGLEMENTĂRILOR NAȚIONALE

EXPENDITURE ACCOUNTING ACCORDING TO NEW NATIONAL REGULATIONS

Autor: **Daniela ROTARU**,

e-mail: daniela.rotaru@mail.ru

Coordonator științific: **Liliana LAZARI, dr., conf. univ.**,

e-mail: liliana.lazari@ase.md

Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract. *Expenses are an accounting element directly related to determining the net profit / loss of an entity. This research focuses on studying the national regulatory framework valid from January 1, 2020 for expenditure accounting, being changed by developing changes in the NAS "Expenditure" and the introduction of the new NAS "Presentation of financial statements", applicable from January 1, 2020, which establishes new accounting treatments related to expenses. Or, this fact requires knowledge in order to apply it correctly. Analyzing the accounting of expenses in terms of changes in the national standard NAS "Expenses" and NAS "Presentation of financial statements", there are some differences and changes, which concern the record and reporting of expenses, subject to study in this research.*

Keywords: expenses, recognition, national accounting standards, accounting principles, financial statements, net profit, net loss, reporting, etc.

JEL classification: M41.

Introducere. După cum este deja demonstrat, cele mai importante decizii luate de către conducerea entității se bazează pe datele oferite de contabilitate. Din acest punct de vedere, un compartiment important în evidență și analiza entităților o constituie cheltuielile. Pentru efectuarea unei analize și luarea deciziilor în baza cheltuielilor entității este de o importanță incontestabilă contabilitatea cheltuielilor și raportarea acestora. Activitatea economico-financiară se desfășurată de către entități, indiferent de domeniu: producere, comerț, prestări de servicii determină, generează și înregistrează cheltuieli în scopul atingerii obiectivelor stabilite.

În acest context, eficacitatea majoră aferentă cheltuielilor la nivel microeconomic este demonstrată de faptul că acestea contribuie la rezolvarea celor mai variate probleme, cum ar fi: evaluarea performanțelor entității pentru constituirea unui cerc de afaceri avantajos, pentru atragerea unor investiții externe.

Metodele de cercetare utilizate. Pentru realizarea scopului cercetării au fost utilizate următoarele metode și instrumente de cercetare: metoda documentară, bazată pe accesarea și studierea surselor bibliografice, metoda de sinteză, inducerea și deducerea, analiza logică, analiza critică a materialelor cu privire la contabilitatea și raportarea cheltuielilor. Sub aspect metodologic și informațional, drept sursă de cercetare pentru acest articol au servit și studiile fundamentale ale expertului autohton A. Nedeșița și bineînțeles actele normative în domeniul contabilității: SNC „Cheltuieli”, SNC „Prezentarea situațiilor financiare”.

Conținut de bază. Teoria și practica economică au demonstrat faptul că, indiferent de domeniul de activitate al entității, administrarea acesteia necesită percepția cât mai exactă, integrală și la timp a cheltuielilor.

În conformitate cu cadrul normativ național care reglementează contabilitatea cheltuielilor, Standardul Național de Contabilitate „Cheltuieli”, sunt abordate principalele aspecte legate de

compența, recunoașterea, evaluarea, modul de contabilizare a cheltuielilor, precum și prezentarea informațiilor aferente în rapoartele financiare ale entității.

Reglementarea contabilității cheltuielilor în Republica Moldova are loc prin următoarele acte normative:

- „Legea contabilității și raportării financiare” [3]
- SNC „Cheltuieli” [6]
- SNC „Prezentarea situațiilor financiare” [7]
- SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare” [8]
- SNC „Costurile îndatorării” [13]
- SNC „Deprecierea activelor” [9]
- SNC „Diferențe de curs valutar și sumă” [10]
- Cadrul general de raportare financiară [1]
- IAS 1 „Prezentarea situațiilor financiare” [5]
- Ghidul metodologic de întocmire a situațiilor financiare
- Planul general de conturi contabile
- Codul fiscal al Republicii Moldova [2]

În acest context, potrivit SNC „Cheltuieli”, cheltuielile reprezintă diminuări ale beneficiilor economice înregistrate în perioada de gestiune sub formă de ieșiri, reduceri ale valorii activelor sau de creșteri ale datoriilor care contribuie la diminuări ale capitalului propriu (rezultatului financiar), altele decât cele rezultate din distribuirea acestuia proprietarilor[6]

În conformitate cu cadrul normativ național, SNC „Cheltuieli”, cheltuielile se clasifică după două criterii de bază.[6]

În funcție de primul criteriu, ***după destinații (funcții)***, se enumeră următoarele:

- Cheltuieli ale activității operaționale
- Cheltuieli ale altor activități
- Cheltuieli privind impozitul pe venit

SNC „Cheltuieli” precum și anexele aferente, și SNC „Prezentarea situațiilor financiare” reglementează compoanța cheltuielilor grupate după destinații (funcții), fiind caracterizat prin caracterul de recomandare pe care îl posedă.

În funcție de cel de-al doilea criteriu, după natură (elemente economice), se enumeră următoarele:

- Cheltuielile materiale
- Cheltuieli privind amortizarea și deprecierea
- Alte cheltuieli ale altor activități

SNC „Cheltuieli” și SNC „Prezentarea situațiilor financiare” reglementează compoanța cheltuielilor grupate după natură și constituie drept bază pentru întocmirea Notei informative privind veniturile și cheltuielile clasificate după natură și a Raportului statistic 5-CI „Consumurile, cheltuielile și investițiile întreprinderii”.

Un alt criteriu, ***în funcție de perioada la care se atribuie*** se enumeră următoarele tipuri de cheltuieli:[6]

- cheltuieli curente - cheltuielile suportate în perioada de gestiune, dar care se referă la perioadele de gestiune ulterioare, acestea fiind luate în calcul la determinarea rezultatului financiar;
- cheltuieli anticipate - cheltuielile care se referă la perioadele viitoare.

Deasemenea, ***din punct de vedere fiscal***, se deosebesc următoarele tipuri de cheltuieli:[2]

- cheltuieli deductibile – cheltuielile care se recunosc sub aspect fiscal;
- cheltuieli nedeductibile - cheltuielile care nu se recunosc la determinarea rezultatului fiscal și se supun impozitării.

În conformitate cu SNC „Cheltuieli”, cheltuielile se recunosc la respectarea a două criterii de bază, după cum urmează: [6]

- există o certitudine întemeiată privind diminuarea beneficiilor economice ale entității, care apare în cazul suportării efective a cheltuielilor;
- mărimea cheltuielilor poate fi evaluată în mod credibil.

De asemenea, conform cadrului normativ național, cheltuielile entităților se recunosc în baza următoarelor principii contabile: [6]

- contabilitatea de angajamente;
- prudenței.

Întocmirea situațiilor financiare constituie principala etapă de finalizare a procesului contabil. Situațiile financiare au drept scop prezentarea informațiilor utile în luarea deciziilor economice pentru o gamă largă de utilizatori cum ar fi: proprietarii (acționarii, asociații), creditorii, clienții, salariații, autoritățile publice și publicul.

Raportarea cheltuielilor în situațiile financiare se efectuează după 2 criterii:

1. în Situația de Profit și Pierdere se reflectă cheltuielile după destinație
2. în Nota informativă la Situațiile financiare se reflectă cheltuielile după natură

Conform prevederilor punctului 37 din SNC “Cheltuieli”, în situațiile financiare ale entității (pentru 2019) se prezintă cel puțin următoarele informații: [6]

1. Sumele cheltuielilor grupate după destinații (funcții);
2. Suma cheltuielilor activității de bază grupate după natură (elemente);
3. Natura și suma cheltuielilor care au o mărime semnificativă, cum ar fi:

- Suma oricărei reduceri a valorii contabile a stocurilor recunoscută drept cheltuială în perioada de gestiune;

- Suma cheltuielilor suportate în perioada de gestiune pe seama provizioanelor;
- Suma pierderilor din decontarea creanțelor compromise;
- Suma pierderilor din ieșirea imobilizărilor corporale;
- Suma pierderilor din ieșirea investițiilor;
- Suma cheltuielilor aferente restructurării entității, etc.

Conform modificărilor intrate în vigoare din anul 2020, punctul 2 va fi eliminat, iar punctul 3 înlocuiește punctul 2 și conține următoarele: natura și suma fiecărei categorii semnificative de cheltuieli, recunoscute în perioada de gestiune [5].

Totodată, începând cu anul 2020, au fost modificate anumite aspecte în cadrul normativ național (SNC „Prezentarea situațiilor financiare” și SNC „Cheltuieli”) ce țin de reglementarea contabilității cheltuielilor, care se prezintă în tabelul ce urmează [5]:

Tabelul 1.Reglementarea contabilității și raportării cheltuielilor conform cadrului normativ național valabil până la 1 ianuarie 2020 versus cel în vigoare din 1 ianuarie 2020.

Cadrul normativ național valabil până la 1 ianuarie 2020	Cadrul normativ național în vigoare din 1 ianuarie 2020
<i>1. Standardele Naționale de Contabilitate „Cheltuieli”</i>	
Pct 31. Cheltuielile altor activități includ: 1) cheltuielile cu activele imobilizate, care reprezintă cheltuielile aferente ieșirii, cu excepția lipsurilor și deteriorărilor constatate la inventariere;	Se include pct. 31¹ În componența cheltuielilor financiare se evidențiază separat cheltuielile aferente ajustărilor de valoare nefavorabile privind investițiile financiare pe termen lung și curente care apar în cazul

<p>2) cheltuielile financiare, care includ cheltuielile (pierderile) rezultate din operațiunile financiare ale entității;</p> <p>3) cheltuielile excepționale, condiționate de evenimente atipice, care nu se manifestă permanent sau cu regularitate (calamități naturale, perturbări politice, modificări ale legislației etc.).</p> <p>Componența cheltuielilor altor activități este prezentată în anexa 5.</p>	<p>1) decontării diferenței nefavorabile dintre costul de intrare sau valoarea contabilă la începutul perioadei de gestiune) și valoarea justă a valorilor mobiliare admise la tranzacționare pe o piață reglementată</p> <p>2) decontării diferenței dintre costul de intrare și valoarea nominală a obligațiunilor și altor titluri de datorii cu primă procurate la un preț mai mare decât valoarea nominală</p> <p>3) recunoașterii pierderilor din deprecierea valorilor mobiliare</p> <p>Aceste cheltuieli se contabilizează ca majorare a cheltuielilor curente și diminuare a investițiilor financiare , majorare a pierderilor din depreciere</p>
<p>Pct.36 În conformitate cu politicile contabile, entitatea poate aplica metoda impozitului pe venit amânat potrivit IAS 12 „Impozitul pe profit”</p>	<p>Se exclude pct. 36, dat fiind faptul că IAS 12 „Impozitul pe profit” a fost abrogat</p>
<p>37. În situațiile financiare ale entității se prezintă cel puțin următoarele informații:</p> <p>1) sumele cheltuielilor grupate după destinații (funcții);</p> <p>2) suma cheltuielilor activității de bază grupate după natură (elemente);</p> <p>3) natura și suma cheltuielilor care au o mărime semnificativă, cum ar fi:</p> <p>a) suma oricărei reduceri a valorii contabile a stocurilor recunoscută drept cheltuielă în perioada de gestiune;</p> <p>b) suma cheltuielilor suportate în perioada de gestiune pe seama provizioanelor;</p> <p>c) suma pierderilor din decontarea creanțelor compromise;</p> <p>d) suma pierderilor din ieșirea imobilizărilor corporale;</p> <p>e) suma pierderilor din ieșirea investițiilor;</p> <p>f) suma cheltuielilor aferente restructurării entității etc.</p>	<p>Pct. 37 în redacție nouă stabilește: Nota explicativă a entităților care întocmesc situații financiare complete conține, pe lângă informațiile prevăzute în Legea contabilității și raportării financiare, cel puțin următoarele informații:</p> <p>1) suma cheltuielilor activității de bază grupate după natură elemente;</p> <p>2) natura și suma fiecărei categorii semnificative de cheltuieli, recunoscute în perioada de gestiune.</p>
<p>Anexa 4 „Componența altor cheltuieli ale activității operaționale”</p>	
<p>Pct 2. Costurile îndatorării, inclusiv:</p> <p>1) cheltuielile privind dobânzile aferente creditelor bancare (inclusiv, aferente obligațiunilor și cambiilor emise) și contractelor de leasing financiar care nu se capitalizează în conformitate cu prevederile SNC "Costurile îndatorării", precum și cele aferente creditelor bancare și împrumuturilor compromise (expirate) și cele aferente împrumuturilor achitate filialelor, entităților fiice și asociate.</p>	<p>Se exclude pct.2. subpct.1)</p>
<p>Pct 9. Creanțe compromise decontate cu excepția creanțelor comerciale în cazul în care nu sînt constituite provizioane.</p>	<p>Pct. 9 se completează cu următoarele:</p> <p>9¹Diferențele nefavorabile dintre cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei și cursul de cumpărare-vînzare a valutei străine,</p> <p>9²Taxa pe valoarea adăugată și accizele nerecuperabile.</p>
<p>Anexa 5 „Componența cheltuielilor altor activități”</p>	
<p>Pct 1. Cheltuieli cu active imobilizate:</p> <p>6) pierderi din deprecierea activelor imobilizate.</p>	<p>Pct.1 se completează cu subpct. 6¹) decontarea fondului comercial pozitiv</p>
<p>Pct 2. Cheltuieli financiare:</p> <p>1) diferențe nefavorabile de curs valutar și de sumă;</p> <p>2) cheltuieli privind redevențele;</p>	<p>Pct.2 se completează cu următoarele:</p> <p>4) cheltuieli privind dobânzile (cu excepția costurilor privind dobânzile aferente contractelor de leasing la locatar și contractele de</p>

3) cheltuieli aferente emisiunii acțiunilor proprii și efectuării operațiunilor cu acestea; 4) valoarea contabilă a activelor imobilizate și circulante transmise cu titlu gratuit; 5) alte cheltuieli financiare.	microfinanțare, care se reflectă în componența veniturilor din vânzări 5) cheltuieli aferente ajustărilor de valoare privind investițiile financiare pe termen lung și curente; 6) cheltuieli aferente ieșirii investițiilor financiare.
2. Standardele Naționale de Contabilitate „Prezentarea situațiilor financiare”	
Situația de profit și pierdere	
În rd.020 se reflectă costul vânzărilor	În rd.020 se reflectă costul vânzărilor, cu descifrările aferente în rd. 021-026
Cheltuielile financiare, precum și cheltuielile din operațiuni cu active imobilizate și excepționale nu se reflectau în Situația de profit și pierdere.	În rd.100 se reflectă cheltuielile financiare, cu descifrările aferente în rd.101-105
	În rd.130 se reflectă cheltuielile cu active imobilizate și excepționale
Situația de profit și pierdere prescurtată intrată în vigoare din 1 ianuarie 2020	
Exista un singur formular pentru Situația de profit și pierdere	În rd.090 se reflectă Rezultatul: profit (pierdere) financiar (ă) ca diferența dintre suma veniturilor și a cheltuielilor financiare din perioada de gestiune
	În rd. 100 se reflectă Rezultatul din operațiuni cu active imobilizate și excepționale profit (pierdere) ca diferența dintre suma veniturilor și a cheltuielilor din operațiuni cu active imobilizate și excepționale din perioada de gestiune

Sursa: elaborat de autor în baza SNC „Cheltuieli”, SNC „Prezentarea situațiilor financiare”

Concluzie. Abordările naționale SNC „Cheltuieli” și internaționale „Cadrul general conceptual de raportare financiară” vizează același aspect aferent noțiunii de cheltuieli. Cheltuielile sunt un element contabil legat direct de determinarea profitului net/ pierderii nete. Relevanța și credibilitatea informațiilor privind elementele de cheltuieli din situațiile financiare ale entităților, depind în mare măsură de corectitudinea înregistrării operațiunilor generatoare de cheltuieli. Iar, pentru reflectarea justificată a cheltuielilor în contabilitate, trebuie să se țină cont de respectarea următoarelor principii contabile: contabilitatea de angajamente, prudenței, necompensării și continuitatea activității.

Cercetînd reglementarea contabilității cheltuielilor conform cadrului normativ național valabil până la 1 ianuarie 2020 versus cel în vigoare din 1 ianuarie 2020, și anume SNC “Cheltuieli”, SNC “Prezentarea situațiilor financiare” se atestă o abordare la maxim de posibil comună a actelor normative contabile internaționale precum Cadrului general conceptual de raportare financiară, IAS 1 “Prezentarea situațiilor financiare”. Cu toate acestea la raportarea cheltuielilor conform SNC există o anumită claritate în privința completării Situației de profit și pierderi.

Referințe bibliografice:

1. Cadrul general conceptual de raportare financiară, <https://mf.gov.md/ro/lex/contabilitate-%C8%99i-audit>
2. Codul fiscal al Republicii Moldova, <http://demo.weblex.md/item/view/iddbtype/1/id/LPLP199704241163/specialview/1/ref/sf#T2>
3. GRIGOROI L., LAZARI L., ș.a. Contabilitatea întreprinderii, Ediția a II-a, revăzută și completată, Chișinău: CARTIER 2017, 631 pag. ISBN 978-9975-86-139-7
4. Legea contabilității și raportării financiare nr.287 din 15 decembrie 2017, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110399&lang=ru

5. NEDERIȚA, A. Probleme metodologice ale contabilității veniturilor și cheltuielilor întreprinderii: teză de doctor habilitat în economie. Chișinău, 2007.
6. Standardul Internațional de Contabilitate IAS 1 „Prezentarea situațiilor financiare”, <https://mf.gov.md/ro/content/standardele-interna%C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>
7. Modificările Standardelor Naționale de Contabilitate aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor, Nr.48 din 12.03.2019, <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=379907&lang=1>
8. Standardul Național de Contabilitate „Cheltuieli”, aprobate prin Ordinul MF nr.118 din 06.08.2013, <https://mf.gov.md/ro/lex/contabilitate-%C8%99i-audit>
9. Standardul Național de Contabilitate „Prezentarea situațiilor financiare” aprobate prin Ordinul MF nr.118 din 06.08.2013, <https://mf.gov.md/ro/lex/contabilitate-%C8%99i-audit>
10. Standardul Național de Contabilitate „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare”, <https://mf.gov.md/ro/lex/contabilitate-%C8%99i-audit>

PROVOCĂRI CONTABILE AFERENTE RECUNOAȘTERII CRIPTOVALUTEI

ACCOUNTING CHALLENGES RELATED TO THE RECOGNITION OF CRYPTOCURRENCY

Maia BAJAN, dr., conf. univ.,

e-mail: bajan.maia@ase.md

Ana MOISEI

e-mail: anamoisei1998@gmail.com

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

Abstract. *The article aim is to study the role of cryptocurrency in the modern financial system in special in accounting system. For study, we used the methods of synthesis and analysis, formalization, and specification. Central banks and state authorities mostly refuse to acknowledge that cryptocurrencies are money, yet the number of payment transaction using cryptocurrencies is increasing and cryptocurrencies form a non-negligible. The rise of cryptocurrencies raises also question of how to account for them. Using empirical evidence from economic literature, the economists discusses the properties of cryptocurrencies as cash and as investment asset. The paper focuses on two common situations when firms deal with cryptocurrencies: receiving cryptocurrencies as a means of payment or acquiring cryptocurrencies for investment purposes. Based on this analysis, potential accounting models under IFRS are developed and discussed regarding the motivation with which an entity acquires cryptocurrencies. Arguments are presented to show that a fair value model is the most relevant for investment purposes and a foreign currency approach is appropriate for payment transactions.*

Keywords: cryptocurrency, recognition, IFRS, financial reportingt, financial instruments, fair value.

JEL clasification: M41, M13, M14

Introducere.

Există multe probleme pe care contabilii le pot întâmpina în practică pentru care în prezent nu există reglementări contabile, unde drept exemplu pot servi criptomonede. Criptomoneda sau criptovaluta este un tip de monedă digitală, virtuală, o monedă surogat, nebanară, folosită ca mijloc de plată (Bitcoin, Ethereum, Bitcoin Cash, Ripple, Litecoin).

În literatura de specialitate denumirea de criptomonedă indică faptul că acest mijloc de plată utilizează criptografia și este descentralizat pentru a controla tranzacțiile și preveni dubla cheltuială, o problemă curentă pentru valutele digitale. Deseori se ne duce în eroare ca moneda virtuală (criptomoneda) să fie considerată o monedă electronică. Conform caracteristicilor pe care le posedă, aceasta nu este o monedă electronică.

Astfel, în România, art.4 lit. din Legea 127/2011 privind activitatea de emiteră de monedă electronică, se definește moneda electronică ca fiind „o valoare monetară stocată electronic, inclusiv magnetic, reprezentând o creanță asupra emitentului, emisă la primirea fondurilor în scopul efectuării de operațiuni de plată și care este acceptată de o persoană, alta decât emitentul de monedă electronică”. Reieșind din cele expuse în legea menționată moneda electronică este varianta electronică a bancnotelor și monedelor, care se poate stoca pe un dispozitiv de plată electronic (e-money). Acesta poate fi folosită, de regulă, pentru a efectua plăți electronice de mică valoare. Plafonul pieței de criptare a fost proiectat să atingă până în 2007 un nivel de 1-2 trilioane de dolari USA, ceea ce și s-a realizat.

De exemplu, întrucât nu există actualmente în RM nici o reglementare contabilă care să explice modul de contabilizare a criptomonedei, profesioniștii contabilii nu au nici o alternativă decât să se refere la standardele de contabilitate existente.

Scopul acestui articol constă în cercetarea și găsirea de soluții privind recunoașterea și contabilizarea de către entități a criptoalutului. Pentru realizarea acestui scop au fost stabilite următoarele obiective:

- examinarea teoretică a diverselor abordări de criptoalut în viziunea economiștilor;
- analiza componenței și caracteristica criptoalutului;
- argumentarea opiniilor economiștilor privind modul de recunoaștere a criptoalutului;
- formularea concluziilor privind recunoașterea criptoalutului în viziunea autorilor.

Metodele de cercetare.

Lucrarea dată include diverse metode de cercetare, la bază fiind analiza opiniilor savanților referitor la subiectul cercetat. La cercetarea temei date s-a analizat literatura de specialitate, precum: Standardele Internaționale de Raportare Financiară și opiniile cercetătorilor din străinătate. Printre procedeele specifice științelor economice, folosite în cadrul cercetării calitative menționăm: observarea, analiza, sinteza etc.

Abordarea temei propuse spre investigare se datorează naturii domeniului de cercetare și a stadiului actual de cunoaștere în domeniul dat, prin comparațiile realizate, opiniile proprii exprimate și concluziile formulate care evidențiază aspectele cercetării și relevanța informațiilor transmise.

Analiza literaturii de specialitate.

În literatura de specialitate, criptoalutului poate fi întâlnit și sub diverse denumiri, precum criptomonedă sau CriptoCurrency. Aceasta poate fi recunoscută și caracterizată în mod diferit în dependență de țară. Caracteristica criptoalutului în diferite țări este prezentată în tabelul 1.

Tabelul 1. Țările loiale criptoalutului

Țara	Caracteristici privind criptoalutului
<i>Australia</i>	Toate criptomonedele sunt echivalente cu bani de înaltă calitate .
<i>Germania</i>	Bitcoin și alte monede digitale sunt recunoscute ca mijloc legal de tranzacționare .
<i>Marea Britanie</i>	Existența condițiilor optime pentru crearea de star-uri de criptoalut. Industria criptomonedelor nu are reglementări guvernamentale semnificative.
<i>Hong Kong</i>	Criptomonedele sunt echivalente cu bunuri virtuale , legislația nu prevede plata impozitelor la efectuarea tranzacțiilor cu criptoalutului.
<i>Canada</i>	Ministerul Finanțelor afirmă că în viitorul apropiat, atitudinea față de criptoalutului va rămâne cu rezultatul cel mai pozitiv .
<i>SUA</i>	Legislația din SUA, remarcă că apariția Criptomonedei a devenit un eveniment important pentru economie în ansamblu și componenta financiară a țării.
<i>Japonia</i>	Chiar dacă Japonia a adoptat măsuri de reglementare sub formă de taxe, Guvernul susține că reglementarea criptoalutului nu este blocată și poate fi utilizată ca mijloc de plată.
<i>Belarusia</i>	Președintele țării din Belarus, Lukashenko A., a luat decizia de a legaliza criptomonedele foarte ușor. Pe scurt, Lukashenko A. a menționat în cadrul unei întâlniri - „Dacă nu avem acest lucru, atunci lăsați să fie!”
<i>Olanda</i>	Olanda se consideră capitala bitcoinului . Există un întreg oraș Bitcoin numit Arnhem Bitcoincity .
<i>Zug</i>	Zugeste considerată o vale a criptoalutului. Astăzi acolo se află cea mai mare parte a companiilor de criptomonedă. În acest oraș se pot plăti serviciile de bază pentru consumatori folosind criptoalutului.

Sursa: elaborat de autori în baza [9]

Conform caracteristicilor prezentate în tabelul 1 se observă că o serie de țări au introdus în legislația națională reglementări referitoare la taxarea și înregistrarea tranzacțiilor cu criptomonedă. Utilizarea criptoalutului, la rândul său, dispune atât de avantaje cât și dezavantaje, care sunt prezentate în tabelul 2.

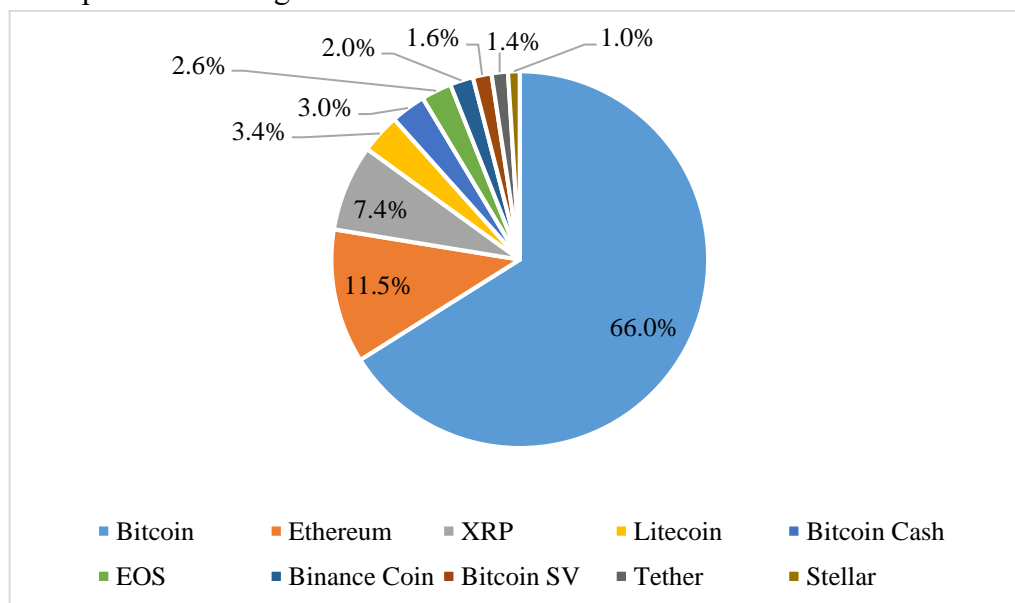
Tabelul 2. Avantajele și dezavantajele utilizării criptoalutiei

Avantaje	Dezavantaje
Disponibilitatea criptoalutiei în orice moment.	Complexitatea controlului transferurilor
Cod sursă deschisă	Riscul unei interdicții
Fiabilitate	Nu este posibilă retragerea plății
O unitate monetară independentă	Volatilitatea
Anonimatul	Riscul de pierdere
Este limitată	Lipsa garanțiilor

Sursa: elaborat de autori în baza [8]

În baza informației prezentate în rândul avantajelor, generalizăm că criptoaluta atrage investitorii din anumite considerente, precum că este o unitate monetară independentă, datele despre utilizatori fiind bine protejate și totodată o cantitate limită de unități monetare ce micșorează riscul procesului de inflație. Totodată, analiza dezavantajelor, printre care volatilitatea, lipsa garanțiilor cât și o influență mare a factorilor interni și externi, unele instituții bancare nu acceptă criptoaluta în activitățile sale.

Pe parcursul dezvoltării criptoalutiei au apărut un șir de monede digitale. Printre cele mai populare monede se enumeră Bitcoinul, Ethereum, XRP. Ponderea monedelor digitale în componența criptoalutiei este reprezentată în figura 1.

Figura 1. Top cele mai populare criptomonedele

Sursa : Elaborat de autori în baza [7]

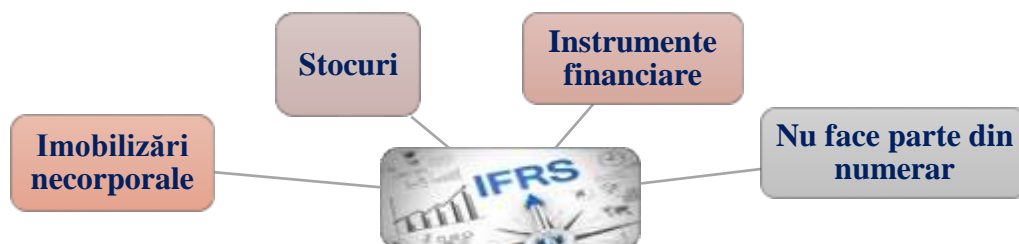
Analizând datele din figura 1 constatăm că cea mai mare popularitate o are Bitcoinul cu o pondere de 66%, fiind urmat de Ethereum cu o pondere de 11,5% și XRP cu o pondere de 7,4%.

Conținutul de bază. Modul de recunoaștere a criptoalutiei reprezintă o temă actuală, mai ales pentru economiștii din RM. Ținând cont că țara noastră nu dispune de o reglementare asupra criptomonedei, pentru recunoașterea acesteia vom apela la Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS).

Franța și Federația Rusă au creat și conturi contabile pentru înregistrarea criptomonedei, care sunt recunoscute fie ca *imobilizări necorporabile amortizabile*, atunci când sunt deținute pentru a accesa bunuri sau servicii, fie ca *investiții pe termen scurt* reevaluate anual, atunci când sunt deținute în scopuri investiționale. Lituania la fel clasifică criptomonedele în categoria *investițiilor pe termen scurt*, într-un cont special creat.

Japonia a concluzionat că nici una din categoriile existente la nivel mondial nu ar fi potrivită precum: *stocuri*, *investiții financiare*, *active imobilizate* etc. și a creat o categorie independentă de active dedicate criptomonedelor.

În figura 2 sunt reprezentate diverse abordări privind recunoașterea criptoalutiei de către economiști.

Figura 2. Opiniile economiștilor privind recunoașterea criptoalutiei

Sursa: Elaborat de autori în baza IAS și IFRS

Analizând caracteristicile criptomonedei în diverse țări, aceasta ar putea fi contabilizată ca **numerar** deoarece este o formă de bani digitali. Ținând cont de prevederile IAS 7 „Stocuri” și IAS 32 „Instrumente financiare”, criptomonedele nu pot fi considerate echivalente de numerar (monedă) așa cum sunt definite în IAS 7 „Situția fluxurilor de numerar” și IAS 32 „Instrumente financiare”, deoarece nu pot fi schimbate cu ușurință pentru un bun sau serviciu. Deși un număr tot mai mare de entități acceptă monedele digitale ca plată, ele nu sunt încă acceptate pe scară largă ca mijloc de schimb și nu reprezintă o ofertă legală. Entitățile pot să accepte monedele digitale ca formă de plată, dar nu există nici o cerință în acest sens.

În IAS 7 „Situția fluxurilor de numerar” se definesc echivalentele de numerar drept „investiții pe termen scurt, foarte lichide, ușor convertibile în sume cunoscute de numerar și care sunt supuse unui risc nesemnificativ de modificări de valoare”. Astfel, criptomonedele nu pot fi clasificate ca echivalente de numerar, deoarece sunt supuse unei volatilități semnificative a prețurilor. Prin urmare, nu pare că monedele digitale reprezintă numerar sau echivalente de numerar care pot fi recunoscute de IAS 7 „Situția fluxurilor de numerar”.

Intuitiv, criptomoneda ar trebui să fie contabilizată ca un **activ financiar** la valoarea justă prin profit sau pierdere în conformitate cu IFRS 9 „Instrumente financiare”. Cu toate acestea, nu pare să corespundă totalmente definiției unui instrument financiar, deoarece nu reprezintă numerar, o dobândă de capitaluri proprii într-o entitate sau un contract care să stabilească un drept sau o obligație de a livra sau primi numerar sau un alt instrument financiar.

În baza celor expuse, criptomoneda nu este o garanție a datoriei și nici o garanție a capitalurilor proprii, deoarece nu reprezintă un interes de proprietate al unei entități. Prin urmare, se pare că criptomoneda nu trebuie recunoscută ca un activ financiar.

O altă abordare de recunoaștere a criptomonedelor reprezintă **stocurile**. Ca să fie recunoscute criptomonedele în calitate de stocuri, IAS 2 „Stocuri” prevede următoarele cerințe obligatorii:

- ✓ este deținut în vederea vânzării în cadrul desfășurării normale a activității; sau
- ✓ este utilizat în producție pentru a pregăti/produce un bun spre vânzare.

Dacă activitatea de bază a entității este asociată cu tranzacționarea sau exploatarea criptoalutiei, atunci pare mai corect să le luăm în considerare ca stocuri, decât cele menționate anterior.

Prin urmare, monedele digitale par să corespundă și definiției de **imobilizări necorporale**, în conformitate cu IAS 38 „Imobilizări necorporale”. Acest standard definește imobilizările necorporale drept active non-monetare identificabile fără substanță fizică.

În IAS 38 „Imobilizări necorporale” precizează că un activ este identificabil dacă este separabil sau rezultă din drepturi contractuale sau de altă natură. Un activ se consideră separabil dacă este capabil să fie separat sau divizat de entitate și vândut, transferat, licențiat, închiriat sau schimbat, fie individual, fie împreună cu un contract aferent, activ sau pasiv identificabil.

Acest lucru corespunde, de asemenea, cu IAS 21 „Efectele modificărilor cursurilor valutare” care afirmă că o caracteristică esențială a unui activ nemonetar este absența unui drept de primire (sau a unei obligații de livrare) a unui număr fix sau determinabil de unități de monedă.

Astfel, se pare că criptovaluta îndeplinește definiția unei immobilizări necorporale din IAS 38 „Imobilizări necorporale”, întrucât este capabil să fie separat de titular și vândut sau transferat individual și, în conformitate cu IAS 21 „Efectele modificărilor cursurilor valutare”, nu oferă titularului un drept de a primi un număr fix sau determinabil de unități de monedă.

Întrucât există atât de multă judecată și incertitudine implicată în recunoașterea și măsurarea criptomonedelor, este necesară o anumită divulgare pentru a informa utilizatorii în procesul decizional economic. IAS 1 „Prezentarea situațiilor financiare”, impune unei entități să dezvăluie hotărârile pe care administrația sa a făcut-o cu privire la recunoașterea criptovalutei.

Totodată, IAS 10 „Evenimente după perioada de raportare” solicită entității să dezvăluie orice evenimente care nu ajustează rezultatele, iar criptovaluta nu ar putea influența deciziile economice pe care utilizatorii situațiilor financiare le iau în considerare.

Concluzii. În prezent, în Republica Moldova nu există studii complexe referitor la componența, recunoașterea, evaluarea și contabilizarea și prezentarea informațiilor privind criptovaluta în situațiile financiare.

În urma cercetării efectuate determinăm că posibilitățile criptovalutei pot fi tranzacționate la un schimb, prin urmare se așteaptă ca entitatea să primească un flux de beneficii economice. Cu toate acestea, criptomoneda este supusă unor variații majore și este de natură non-monetară.

Totodată un activ poate fi identificabil dacă este separat sau dacă provine dintr-un drept contractual sau legal, de aici rezultă că criptomonedele sunt identificabile.

În viziunea noastră criptovaluta sunt formă de bani digitali care nu îmbracă o formă fizică, și cea mai potrivită recunoaștere după părerea noastră ar fi immobilizări necorporale.

Referințe bibliografice

1. IAS <https://www.iasplus.com/en/standards/ias>
2. Cursul oficial al criptovalutei <https://www.coinbase.com/price>
3. What is cryptocurrency? <https://blockgeeks.com/guides/what-is-cryptocurrency/>
4. Cryptocurrency markets <https://www.cnn.com/2018/01/09/tech/crypto/index.html>
5. Advantages And Disadvantages of Cryptocurrency <https://lawstreet.co/speak-legal/advantages-and-disadvantages-of-cryptocurrency/>
6. Криптовалюта: в каких странах ее уже приняли? <https://betwork.com/articles/kriptoalyuta-vstranah>

ORGANIZAREA ȘI CONTROLUL EXECUTĂRII BUGETULUI OPERAȚIONAL

FORMATION AND CONTROL OF OPERATING BUDGET

Maia BAJAN, dr., conf. univ.,

e-mail: bajan.maia@ase.md

Marina SÎRBU

e-mail: marina.syrbu@mail.ru

Academia de Studii Economice din Moldova

Abstract. *A carefully constructed budget allows a business to continually track where they are financially. Knowing where the budget stands opens up the ability to hire new staffers, invest in new product lines and set earning goals in line with the organizations' corporate financial objectives. This study examines the operating budget elaborated by a water supplier and sewerage service provider, which shows the company's projected revenue and associated expenses for an upcoming period.*

The research methodology related to the theoretical aspects of the topic was based on the dialectical method with its fundamental elements of knowledge, such as: induction and deduction, analysis and comparison, selection and grouping, by studying the publications of the local economists in conferences and scientific seminars and the textbooks of national and foreign teachers. The practical aspects of the study consisted in interviewing the persons responsible for the elaboration of the budgets, examining the relevant documentation and analyzing the normative-legal framework related to the public water supply and sewerage services.

Budgeting is a necessity for the analyzed entity, because the rates for the offered services are regulated by public structures and depend on the eligible planned expenses. Planning alone, however, is insufficient. Control is also necessary to ensure that plans actually are carried out. During the analysis of the elaboration and control stages of the operating budget within a municipal enterprise, we have identified some problems that the entity faces in, and, therefore, have found out some solutions to improve the organization of the budgeting process.

Keywords: planning, budgeting process, operating budget, control, deviations, responsibility center.

JEL classification: M41, H61

Introducere.

Bugetarea reprezintă unul dintre cele mai importante mecanisme ale managementului entității. Aceasta constituie o abordare de actualitate și de real interes, atât pentru conducere, cât și pentru investitori, furnizori, creditorii, precum și angajații entității, care le permite obținerea unor surse de informații ce țin de obiectivele întreprinderii privind activitatea în viitor. Economistul român I. Stancu afirmă că *bugetul* trasează traiectoriile pentru atingerea scopului propus, iar evenimentele ulterioare, dirijate pe aceste traiectorii, vor evolua mai mult sau mai puțin în acest sens, în funcție de realismul previziunii și de activitatea managerială de realizare a acestuia [1]. Într-adevăr, companiile de succes sunt preocupate de crearea și gestionarea eficientă a bugetelor, pregătirea și revizuirea planurilor de afaceri și monitorizarea regulată a situației financiare, metode care contribuie la creșterea performanței afacerii.

Scopul cercetării constă în examinarea procesului de elaborare și control al bugetului operațional, care oferă informații pentru utilizatori luând în considerare particularitățile entității alese în calitate de subiect al studiului.

Pentru atingerea scopului propus, au fost propuse următoarele obiective:

- identificarea rolului informației obținute în urma elaborării bugetului operațional;
- examinarea particularităților bugetare la entitatea prestatoare de servicii din domeniul gospodăriei comunale;

- analiza modalității de organizare a procesului de bugetare și de control cu determinarea avantajelor și dezavantajelor;
- formularea concluziilor și recomandărilor în vederea perfecționării procesului de elaborare a bugetelor și controlul executării acestora la entitatea - subiect al studiului.

Metodele de cercetare utilizate.

Metodologia de cercetare aferentă aspectelor teoretice ale lucrării s-a bazat pe metoda dialectică cu elementele sale fundamentale de cunoaștere: inducție și deducție, analiză și comparare, selectare și grupare. Suportul informațional al cercetării îl constituie publicațiile economiștilor autohtoni în cadrul simpozioanelor, conferințelor și seminarelor științifice, precum: Bajan M. [2], Mihailă A. [3], dar și lucrările metodice ale autorilor, precum Caraman S. și Cușmăunsă R. [4]; Razumovscaia E. [5]; Stancu I. [1].

Cercetarea aspectelor practice a constat în: interviuarea persoanelor responsabile de elaborarea și analiza bugetelor, examinarea documentației relevante, analiza cadrului normativ-legal aferent serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare etc.

Conținutul de bază.

Entitatea „Apă-Canal Chișinău” S.A. ocupă o poziție influentă în economia națională, fiind unicul furnizor al serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare în raza municipiului Chișinău.

Bugetarea la entitatea respectivă apare ca necesitate solicitată de către utilizatorii externi de informație, cum ar fi:

- Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a Republicii Moldova (ANRE), care cere o detaliere amplă a cheltuielilor după natură, stabilește exact care cheltuieli se admit a fi incluse în tariful serviciilor reglementare și monitorizează activitatea entității prin analiza indicatorilor atât cantitativi, cât și calitativi;
- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și Banca Europeană de Investiții (BEI) în cadrul Programului de investiții prioritare. Debursarea investițiilor în cadrul acestui program are loc doar după îndeplinirea anumitor condiții, precum: reducerea numărului de angajați, încetarea activității de furnizare a energiei termice, implementarea unui sistem de management integrat, reabilitarea stațiilor de pompare și a rețelelor de apă etc.

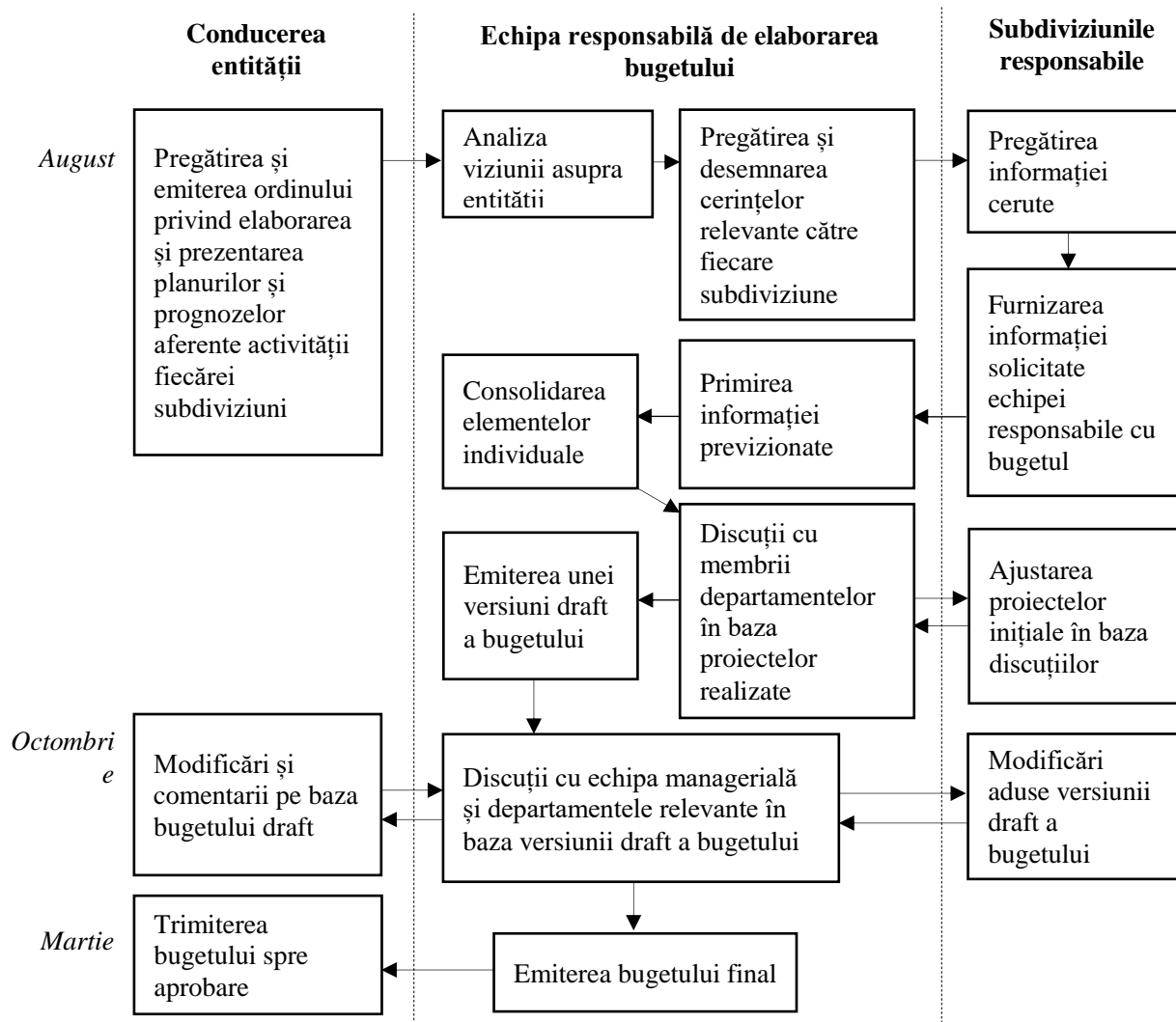
Astfel, atingerea obiectivelor enumerate poate fi efectuată fără un plan bine determinat.

Bugetul nu are o oarecare formă reglementată sau stabilită pentru a fi respectată. Structura și conținutul acestuia depinde de interesele pe care le urmărește entitatea, specificul organizării activității, dar și de creativitatea persoanelor responsabile de întocmirea acestuia.

Cunoașterea detaliată a tuturor proceselor entității reprezintă, cu siguranță, cel mai important pas pentru întocmirea unui buget. În colectivul de elaborare al responsabililor bugetelor sunt incluse persoanele care cunosc specificul activității și acțiunile planurilor strategice de dezvoltare ale entității. Bugetarea este o tehnică de previziune care necesită implicarea personalului-cheie și o respectare strictă a termenelor de întocmire și prezentare către conducere, în caz contrar raportul dat devine inutil.

Etapele premergătoare elaborării bugetului la entitate pentru anul următor încep din toamnă, iar bugetul propriu-zis se aprobă abia după prezentarea situațiilor financiare pentru anul precedent de gestiune. Durata îndelungată a procedurii respective este cauzată de procesele tehnologice aferente activității complicate, dar și de existența unui număr extins de subdiviziuni, care prezintă planurile individuale, după ce are loc consolidarea acestora într-un buget general pe entitate. Un alt motiv este aprobarea și prezentarea situațiilor financiare destul de târziu, însă fără cunoașterea indicatorilor efectivi nu este posibilă o prognoză reală pentru anul următor.

În figura 1 sunt prezentați pașii procesului bugetării la entitate.

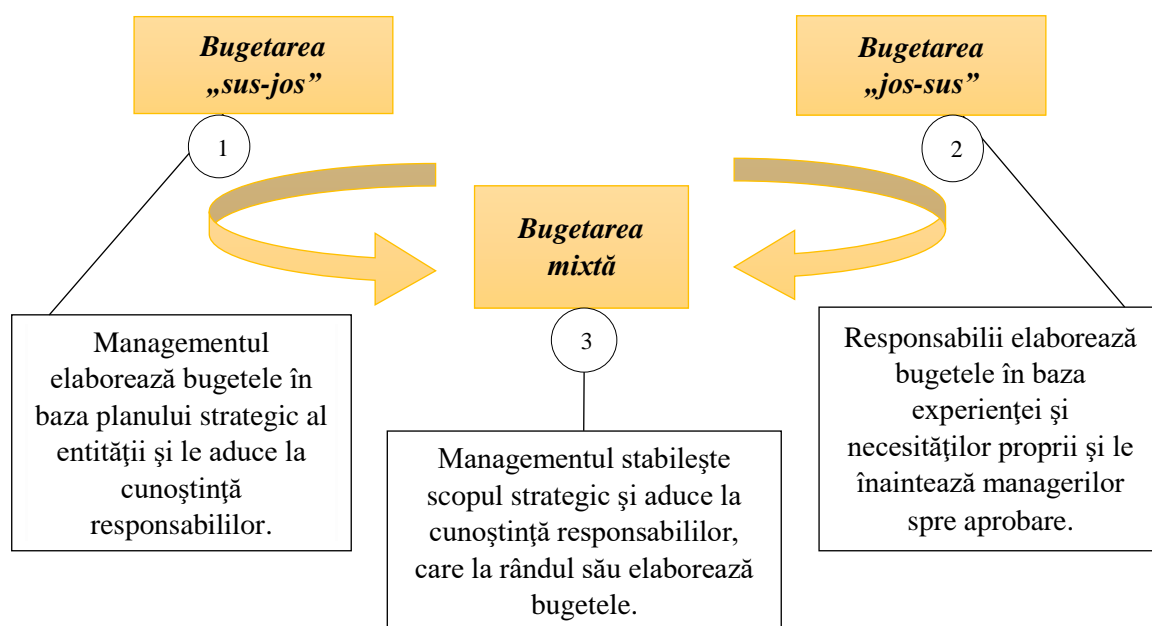

Figura 1. Pașii procesului bugetării la „Apă-Canal Chișinău” S.A.

Sursa: elaborată de autori în baza informațiilor oferite de „Apă-Canal Chișinău” S.A.

- În literatura de specialitate se cunosc diverse modele de organizare a procesului bugetar:
1. managerii elaborează bugetele pornind de la planul strategic și le aduc la cunoștință responsabililor. Acest model este lipsit de comunicarea necesară pentru atingerea scopurilor, deoarece nici un manager nu cunoaște atât de amănunțit activitatea fiecărei subdiviziuni la fel ca și personalul compartimentului respectiv;
  2. elaborarea bugetelor de către responsabili, care ulterior se aprobă de către manageri. Aici se oferă libertate compartimentelor, care în rezultat elaborează planuri pe termen scurt fără a ține cont de strategia entității în ansamblu;
  3. managementul comunică responsabililor strategia urmărită de entitate, în baza căreia se întocmesc bugetele pe fiecare subdiviziune. Factorul important în atingerea rezultatului dorit este comunicarea între conducere și subdiviziuni [5, p.20].

Modelele menționate de organizare a procesului bugetar sunt prezentate în figura 2.

Figura 2. Modele de organizare a procesului bugetar

Sursa: elaborat de autori în baza [5, p.20]

Bugetarea mixtă este considerată cea mai rațională, deoarece conducerea entității cunoaște cerințele structurilor de stat în vederea stabilirii tarifelor pentru serviciile prestate, însă având în vedere că temelia oricărui buget începe cu indicatorii de producție cantitativi, comunicarea cu subdiviziunile care participă la prestarea serviciilor oferite este indispensabilă [6].

În vederea aprobării unor tarife juste pentru serviciile prestate, entitatea elaborează bugetul operațional cu implicarea practic a tuturor subdiviziunilor sale pentru atingerea unor indicatori cât mai aproape de realitate.

În acest scop sunt planificați următorii indicatori:

- **venitul din vânzări**, la baza căruia stau Planul de livrare a serviciilor de alimentare cu apă și prognoza volumelor de ape uzate evacuate, pompate și epurate, elaborate de către subdiviziunile Departamentului tehnic. Acesta prezintă informația aferentă volumului planificat de apă captată, consumul tehnologic, comercializarea, consumul propriu și pierderile tehnologice la rețele, precum și volumul de ape uzate pompate și epurate conform normativelor aprobate.
Veniturile din prestarea serviciilor menționate se calculează ca produsul dintre volumul prognozat cu tarifele maxime, conform prevederilor metodologiei tarifare aprobate de către ANRE, determinate conform relației: costurile planificate acceptate de către ANRE plus rentabilitatea în mărimea fondului de rulment.
- **creanțele comerciale la sfârșitul perioadei de gestiune** se estimează în baza ratei achitărilor pentru ultimii 3 ani.
- **provizioanele pentru creanțele compromise** sunt calculate după o analiză a creanțelor existente în funcție de termenul de neachitare.
- **costurile materiale** sunt planificate cu implicarea tuturor subdiviziunilor, care prezintă Departamentului achiziții Lista necesarului de achiziții. Acesta, la rândul său, analizează necesitatea bunurilor cerute, iar după aprobarea Listei, elaborează Planul de achiziții, care deja va include și prețurile prognozate în baza contractelor existente. Dacă pentru anumite bunuri comandate nu sunt încă stabilite relații cu furnizorii, Departamentul analize economice

studiază prețurile de piață și le aplică un coeficient în mărimea ratei inflației prognozate de către Banca Națională a Moldovei.

- **costurile cu personalul** se planifică pornind de la analiza trendului modificării salariilor minime aprobate de Guvernul Republicii Moldova.

Pentru stabilirea *salariului minim mediu* aplicat la entitate este importantă cunoașterea lunii în care va avea loc majorarea salariului minim garantat, care se prognozează în baza analizei datelor efective din anul precedent. Astfel, salariul minim mediu anual aplicat la entitate se stabilește prin înmulțirea salariului minim aplicat la sfârșitul perioadei precedente cu numărul de luni până la majorare plus produsul dintre salariul majorat și lunile rămase până la sfârșitul anului.

Salariul mediu lunar prognozat se determină prin înmulțirea salariului minim mediu prognozat aplicat de entitate cu raportul dintre salariul mediu lunar din perioada precedentă și salariul minim aplicat de entitate la sfârșitul perioadei precedente.

Prognoza numărului mediu scriptic de angajați se stabilește conform indicatorilor impuși de finanțatorii granturilor: BERD, BEI. Aceștia stabilesc numărul total optim de salariați, din care numărul angajaților implicați în prestarea serviciilor de bază trebuie să fie de circa 2 angajați per 1000 locuitori și 50 angajați pentru 100 km rețele deservite, diferența revenind celorlalte categorii de personal.

Doar în urma acestor calcule preventive se pot determina cheltuielile prognozate de remunerare a muncii prin produsul numărului mediu scriptic de angajați cu salariul mediu înmulțit la 12 luni, după care se prognozează și cheltuielile aferente contribuțiilor de asigurări sociale și primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

- **costurile cu energia electrică** se stabilesc în baza Planului de consum al energiei electrice totale și al consumului specific pe activitățile de alimentare cu apă, pomparea și epurarea apelor uzate, elaborat de către Departamentul energetic.
- **cheltuielile aferente taxei pentru apă** reprezintă un alt indicator esențial pentru entitate. Pentru prognoza acestuia sunt luate în calcul volumele planificate ale apei captate și livrate pe tipuri de consumatori, care se înmulțesc cu cota taxei pentru apă, ținând cont de înlesnirile fiscale aplicate pentru apa livrată populației.
- **cheltuielile privind TVA nedeductibilă** constituie o pondere semnificativă în structura cheltuielilor planificate din cauza livrărilor mixte: pentru populație și agenții economici. Din motivul imposibilității divizării procurărilor efectuate pentru livrări scutite de TVA și cele impozabile, entitatea aplică prorata la toate livrările. În această situație sunt utilizate următoarele planuri complementare: Prognoza veniturilor din vânzări pe clienți (agenți economici/populația), Planul de achiziții și Planul de investiții, ținând cont de rata inflației prognozată.
- **alte cheltuieli** ce se includ în bugetul operațional se estimează în baza analizei trendului pentru anii precedenți, luând în considerare obiectivele conducerii enunțate în procesul pregătirii bugetului-draft.

Bugetul operațional pentru anul 2020 elaborat la „Apă-Canal Chișinău” S.A. este prezentat în tabelul 1.

Tabelul 1. Bugetul operațional al „Apă-Canal Chișinău” S.A. pentru anul 2020

<i>Indicatori</i>	Relația de calcul	2017	2018	2019	2020
		Actual	Actual	Actual	Plan
1 Rezultatul din activitatea operațională	2 / 13	1.11	1.13	1.09	1.24
2 Încasări din vânzări	3 - 4 - 5 - 7	546.3	586.8	588.2	673.2

3	Total venituri		561.3	595.6	613.5	703.3
4	minus creanțe comerciale la sfârșitul perioadei de gestiune		(296.6)	(293.1)	(318.4)	(333.5)
5	plus creanțe comerciale la începutul perioadei de gestiune		284.6	296.6	293.1	318.4
6	minus majorarea provizioanelor pentru creanțe compromise	-(10 + 12)	(3.1)	(13.9)	-	(15.1)
7	plus micșorarea provizioanelor pentru creanțe compromise	11	-	1.6	0.0	-
8	Provizioane aferente creanțelor compromise la înc. perioadei		98.2	225.5	223.9	223.9
9	Provizioane aferente creanțelor compromise la sf. perioadei		225.5	223.9	223.9	238.9
10	Majorarea provizioanelor pentru creanțele compromise	9 - 8	127.3	-	-	15.1
11	Micșorarea provizioanelor pentru creanțele compromise	8 - 9	-	1.6	0.0	-
12	Casarea creanțelor compromise		3.1	13.9	-	-
13	Cheltuieli operaționale		492.2	519.9	540.7	544.9
14	Cheltuieli care stau la baza calculării tarifelor		478.3	512.1	529.1	530.8
15	Costuri materiale		46.8	48.9	44.1	40.6
16	Costuri cu personalul		189.4	233.2	263.1	274.1
17	Cheltuieli de mentenanță		34.2	29.8	34.7	36.1
18	Cheltuieli de distribuire		8.8	9.8	9.7	3.6
19	Cheltuieli administrative		5.1	5.5	7.2	7.6
20	Costuri cu energia electrică		156.1	147.9	135.2	132.1
21	Taxa pentru apă		10.4	9.2	9.1	9.0
22	TVA nedeductibilă		25.1	25.3	23.6	25.2
23	Alte impozite și taxe		2.5	2.6	2.5	2.6
24	Alte cheltuieli		0.0	0.2	0.2	0.2

Sursa: elaborat de autori în baza informațiilor oferite de „Apă-Canal Chișinău” S.A.

În scopul ajustării bugetului operațional, dar și a celorlalte planuri complementare, entitatea le divizează pe trimestre și luni, iar odată cu primirea datelor efective din contabilitate, efectuează corectările necesare pentru trimestrul viitor. Tabelul 2 ilustrează graficul efectuării ajustărilor la entitate.

Tabelul 2. Graficul efectuării ajustării bugetului la „Apă-Canal Chișinău” S.A.

Perioada	Primul ciclu bugetar (6 luni)						Al doilea ciclu bugetar		
	I trimestru			II trimestru			III trimestru		
Luna	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Corectarea	■								
		■							
			■						
				■					
					■				
						■			

Sursa: elaborat de autori

Este firesc ca un buget să nu corespundă exact cu datele efective, indiferent cât de bine ar fi gândit. Controlul executării bugetului este un factor important în minimizarea abaterilor de la indicatorii planificați[7, 8]. Lipsa acestuia creează dificultăți sau chiar imposibilitatea constatării cauzelor reale ale devierilor de la plan.

Vom analiza cazul în care la bugetarea achizițiilor lipsește controlul asupra necesității propriuzise a achizițiilor planificate. Spre exemplu, la stabilirea necesarului de achiziții de către

compartimente nu se verifică necesitatea acestora și posibilitatea reducerii. Totodată, unele compartimente comandă bunuri necesare pentru procesul de producție, care se achiziționează fără a ține cont de faptul că alte subdiviziuni dețin în stoc astfel de materiale și nu sunt utilizate.

Prin urmare, entitatea dispune de un stoc voluminos de bunuri materiale cu mișcare lentă. În acest sens ar fi fost oportună asigurarea monitorizării consumului materialelor și serviciilor achiziționate, dar și a stocurilor atât pe fiecare subdiviziune, cât și pe entitate în general. Persoanele vinovate de acumularea stocurilor neutilizate ar trebui să explice motivele pentru care bunurile comandate nu au fost utilizate, dar și să aducă propuneri ce țin de căile de înlăturare ale acestui neajuns [9]. De asemenea, este necesară și implicarea Departamentului achiziții, pentru a verifica existența bunului necesar pentru o subdiviziune la un alt compartiment înainte de a lua decizia de procurare.

O importanță majoră o are și controlul strict asupra încasării creanțelor[10]. Odată ce entitatea efectuează o analiză detaliată a creanțelor pe tipuri de clienți, termenul de neachitare și valoarea acestora, ar fi relevantă divizarea pe centre de responsabilitate, care ar controla clienții problematici și ar întreprinde măsuri pentru încasarea creanțelor.

Este important ca abaterile de la plan să fie neesențiale, deoarece cazul contrar comunică despre problemele existente ce țin de planificare sau însăși de activitatea desfășurată.

Concluzii. În urma studiului efectuat au fost dezvăluite momentele cheie ale organizării procesului de bugetare la entitatea analizată. Este necesar de menționat că compania efectuează o analiză simplă a abaterilor, orientată spre corectarea planurilor viitoare, însă ar fi oportună o abordare mai detaliată care va servi bază pentru deciziile manageriale ulterioare. În timp ce nimeni nu poartă responsabilitate pentru abaterile constatate, însăși procesul de planificare își pierde esența și nu duce la optimizare.

Dacă problema constă doar în erorile departamentului analize economice, bazate pe estimări necorespunzătoare, va avea loc doar corectarea bugetului, însă dacă se depistează nereguli în procesul de activitate al subdiviziunilor, ar trebui să fie atribuite persoane responsabile pentru abaterile constatate care vor explica cauzele, dar și vor propune acțiuni de înlăturare a diferențelor apărute.

În acest sens se consideră oportună elaborarea unui Regulament intern prin ce va descrie procedura de întocmire a unui raport de activitate anual al fiecărei subdiviziuni, care, în baza datelor efective, va compara activitatea sa cu ceea ce a fost planificat și va comenta abaterile înregistrate.

Pentru asigurarea depistării și corectării abaterilor în raport cu indicatorii planificați, se propun următoarele obiecte de control:

- aferente procesului de producție: normativele de timp, nivelul pierderilor tehnologice, capacitatea de funcționare a utilajelor;
- în domeniul finanțelor: cash-flow-ul, soldul numerarului;
- resurse umane: nivelul salariilor în dependență de postul ocupat, analiza concediilor de boală, controlul strict asupra securității și sănătății în muncă;
- marketing: contractele cu clienții, volumul vânzărilor, creanțele cu termen de achitare expirat, reclamații;
- achiziții: contractele cu furnizorii, analiza stocurilor.

Entitatea se confruntă și cu unele probleme ce țin de însăși organizarea procesului de bugetare, pentru care se propun soluțiile exemplificate în tabelul 3.

Tabelul 3. Probleme și soluții privind organizarea bugetării la „Apă-Canal Chișinău” S.A.

Problema	Soluția
<i>Durată îndelungată a procesului elaborării bugetelor</i>	Reducerea intervalului de timp necesar pentru elaborarea bugetelor prin descrierea explicită a fiecărei etape de bugetare într-un regulament intern

<i>Lipsa unui sistem integrat de raportare și documentare</i>	Descrierea detaliată a fiecărui proces la entitate pentru elaborarea ulterioară a documentației unice pentru aceleași tipuri de procese
<i>Sistematizarea manuală a bugetelor</i>	Automatizarea procesului de conciliere a bugetelor distincte
<i>Neconcordanța planului operațional cu cel strategic</i>	Implicarea tuturor managerilor în procesul de aprobare a bugetelor operaționale

Sursa: elaborat de autori

Generalizând, menționăm faptul că pentru atingerea scopurilor propuse, entitățile bine administrate își planifică activitățile economice și resursele alocate. Procesul de planificare presupune următoarele avantaje pentru activitatea entității:

- evaluarea eficienței acțiunilor întreprinse prin prisma veniturilor/cheltuielilor asupra cărora se deține controlul;
- luarea unor decizii optime privind activitatea în viitor în urma comparării indicatorilor planificați cu cei efectivi;
- administrarea cheltuielilor prin alocarea corectă a resurselor;
- existența unui canal de comunicare între manageri și subdiviziuni, care își îndreaptă eforturile spre atingerea obiectivelor.

Referințe bibliografice

1. STANCU I. Gestiunea financiară a agenților economici. București: Ed. Economică, 1994. 366 p.
2. BAJAN M. Controlul de gestiune – interfață dintre controlul strategic și controlul operațional. Chișinău: Conferință științifico-practică națională „Oportunități de dezvoltare a contabilității, auditului și finanțelor aliniate noilor reglementări contabile”, UCCM, 2015. pp. 40-43. <http://www.uccm.md/ro/images/stories/2015/manif-stiinte/19-10-2015/CONFERINTA-TUHARI-2.pdf>
3. MIHAILA A. Exigențe privind implementarea și dezvoltarea bugetării bazate pe performanță în cadrul întreprinderilor. Chișinău: Revista Economică nr.4 (110) 2019. p. 108-118. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/108-118_4.pdf
4. CARAMAN S., CUȘMĂUNȘĂ R. Contabilitatea managerială. Note de curs. Chișinău: Editura ASEM, 2015. 188 p.
5. РАЗУМОВСКАЯ Е. А. Финансовое планирование и прогнозирование. Учебное пособие. Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2017. 284 с. http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/54466/1/978-5-7996-2242-8_2017.pdf
6. MIHAILA S. Budget–controlling instrument for enhancing performance of the entity. Management of innovative development the economic entities, 2018, Vol. 127.
7. MACIUCA G., SOCOLIUC M., The reform of the Romanian budget system-A new step. Economics, Management and Financial Markets, 2014, Vol. 9, Issue 4, p.184.
8. ZLATI M. L., GROSU V., COSMULESE C.G., An econometric model for the Romanian country risk assessment budget execution and performance indicators, Vision 2020: Sustainable Economic Development and Application of Innovation Management, 33th IBIMA International Conference, Granada, Spain 10-11 April, 2019, pp. 2788-2798.
9. MIHALCIUC C.C., GROSU V., MUSTEAȚĂ A., Decisional Model Under Uncertainty Conditions. The USV Annals of Economics and Public Administration, 2018, Vol. 18, No. 1 (27), pp. 120-127.
10. BOSTAN I., GROSU V., Contribution of balance scorecard model in efficiency of managerial control. Romanian Journal of Economic Forecasting, 2011, Vol. 14, Issue 3, pp. 178-199.

CONVERGENȚE ȘI DIVERGENȚE PRIVIND AMORTIZAREA MIJLOACELOR FIXE ÎN CONTABILITATE ȘI FISCALITATE

CONVERGENCE AND DIVERGENCE REGARDING THE DEPRECIATION OF FIXED ASSETS IN ACCOUNTING AND FISCALITY

Maia BAJAN

e-mail: bajan.maia@ase.md

Valeria MAICAN

e-mail: maicanvaleria99@gmail.com

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

Abstract. *This article examines the accounting and tax treatment of depreciation of fixed assets. As both the accounting system and the tax system have undergone numerous changes and updates made in both accounting and tax legislation in order to unify these two independent sciences, however, some of divergences persists that prevent the subsequent uniqueness of determining the final financial result. The research focuses on the harmonization of accounting and tax aspects in the process of determining the depreciation of fixed assets. That is why, according to the Regulation and calculation of the depreciation of fixed assets for tax purposes, there are mentioned the facilities that allow them to result the depreciation of fixed assets for tax purposes, which hence ensure the transparency and predictability of depreciation expenses. Also, the application of the given regulation, allows to eliminate the discrepancies between the depreciation expenses reflected in accounting and also allowed for deduction for tax purposes.*

Cuvinte-cheie: amortizare, mijloace fixe, contabilitate, fiscalitate, reparație.

JEL classification: M41, H32

Introducere.

Contabilitatea și fiscalitatea au devenit domenii strâns legate și formează un tot întreg în procesul de desfășurare a activității tuturor entităților. Obiectivul contabilității constă în asigurarea cu informație veridică și obiectivă privind performanța și poziția financiară a entității. Pe când regulile fiscale n-au scopul de a obține o imagine reală a activității entității, ci apără interesele statului și stimulează unele activități. Totodată în Republica Moldova (RM) sistemul contabil la fel ca și cel fiscal sunt controlate și determinate de legislație.

Sistemul contabil având drept obiectiv întocmirea situațiilor financiare prin respectarea Legii contabilității și raportării financiare, Standardele Naționale de Contabilitate (SNC), Planul general de conturi contabile, iar sistemul fiscal este bazat pe Codul Fiscal (CF) și alte acte normative, precum Legea bugetului pentru fiecare an, diverse Regulamente și instrucțiuni stabilite de Serviciul Fiscal de Stat.

În același timp contabilitatea rămâne a fi principalul furnizor de informație privind activitatea entității pentru sistemul fiscal. Această interdependență se evidențiază chiar la etapa de înregistrare în patrimoniul a mijloacelor fixe la entitate, deoarece acestea, de regulă, predomină în totalul activelor imobilizate și reprezintă o componentă importantă în patrimoniul fiecărei entități.

Mijloacele fixe ale entității sunt principalele mijloacele de muncă care participă direct la procesul de producție și treptat își transferă valoarea asupra produsului finit pe măsura amortizării acestuia, de asemenea creează condiții pentru desfășurarea normală a procesului de producție [1, 2].

Conținutul de bază.

Amortizarea mijloacelor fixe în contabilitate se determină conform SNC „Imobilizări corporale și necorporale” și reprezintă imobilizări corporale transmise în exploatare, valoarea unitară a cărora depășește plafonul valoric prevăzut de legislația fiscală sau pragul de semnificație stabilit de entitate în politicile contabile.

Însă amortizarea în scopuri fiscale presupune repartizarea neuniformă a cotei-părți din costul de intrare a mijloacelor fixe asupra cheltuielilor de exploatare pe durata normală de utilizare[3]. Prin urmare, amortizarea în contabilitate este determinată în funcție de scopul formării unui rezultat financiar veridic, iar în fiscalitate aceasta urmărește obținerea unui venit impozabil cât mai corect.

Economiștii autohtoni precum Bucur, Turcanu și Graur au investigat aspectele ce țin de determinarea amortizării imobilizării corporale atât în contabilitate cât și în fiscalitate și au ajuns la concluzia că fiscalitatea și contabilitatea sunt două științe independente care se pot influența și completa reciproc, însă o unificare totală nu este posibilă a acestor două științe [4].

În procesul de calcul și de determinare a amortizării mijloacelor fixe, între SNC și CF există atât convergențe cât și divergențe. Existența unei relații funcționale între contabilitate și fiscalitate exprimă legătura și modul de calcul a amortizării mijloacelor fixe. Unificarea acestora se datorează actualizărilor sistemului fiscal la cerințele prevăzute de SNC, ceea ce permite asigurarea transparenței și a previzibilității cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe permise spre deducere din venitul impozabil.

Reieșind din cele menționate, similitudinea între contabilitate și fiscalitate, cu privire la determinarea amortizării mijloacelor fixe se bazează pe următoarele asemănări, precum:

1. calculul lunar a amortizării ceea ce facilitează simplificarea metodologiei de evidență a calculării amortizării mijloacelor fixe;
2. calculul amortizării unitare se efectuează pe fiecare mijloc fix separat, ceea ce asigură transparența privind procedeele de determinare a amortizării;
3. baza de calcul a amortizării este valoarea amortizabilă;
4. amortizarea se începe cu luna ulterioară a punerii în funcțiune a mijlocului fix.

Divergențele dintre contabilitate și fiscalitate privind amortizarea mijloacelor fixe sunt prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1. Divergențe dintre contabilitate și fiscalitate privind amortizarea mijloacelor fixe

Criterii	Amortizarea conform SNC	Amortizarea conform CF
Actul normative ce reglementează calculul amortizării	SNC „Imobilizarea corporale și necorporale”	1. Codul Fiscal art. 26 ¹ „Deducerea amortizării mijloacelor fixe” 2. Regulamentul privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale prin Hotărârea de Guvern din 01.01.2020
Metoda de calcul al amortizării	SNC „Imobilizări corporale și necorporale” pct. 22 prevede calculul amortizării prin următoarele metode: 1. liniară, 2. de diminuare a soldului 3. unităților de producție	Amortizarea mijloacelor fixe în scopuri fiscale se calculează doar prin metoda liniară.
Baza de calcul	Valoarea amortizabilă = Costul de intrare – Valoarea reziduală	$A = [(V * Na)/12]*D$, A – amortizarea anuală calculată în scopuri fiscale, proporțional lunilor de aflare în funcțiune; V – valoarea amortizabilă, care poate fi valoarea de intrare sau valoarea de intrare ajustată; Na – norma amortizării; D – numărul de luni în care mijloacele fixe se află în funcțiune pe parcursul perioadei fiscale.

Obiectul de calcul	Conform Catalogului Mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale, mijloacele fixe amortizabile se clasifică în 3 grupe	Conform Regulamentului privind calculul amortizării mijloacelor fixe, mijloacele fixe nu se clasifică pe grupe
---------------------------	--	--

Sursa: elaborat de autor în baza reglementărilor [5, 6, 7]

Analiza criteriului ce ține de folosirea *actelor normative* prevede că în contabilitate amortizării mijloacelor fixe se bazează pe cerințele Legii contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017 și SNC „Imobilizări corporale și necorporale”, pe când în fiscalitate amortizarea mijloacelor fixe este reglementată este Codul Fiscal art. 26¹ „Deducerea amortizării mijloacelor fixe” și Regulamentul privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale. intrat în vigoare la 01.01.2020. Prevederile acestor acte diferă și de aceea există diferențe dintre contabilitate și fiscalitate.

Referindu-ne la *metodele de calcul a amortizării mijloacelor fixe* între contabilitate și fiscalitate sunt anumite divergențe, deoarece în contabilitatea financiară metodele folosite în procesul de determinare a amortizării mijloacelor fixe sunt argumentate de entitate în politicile contabile, urmărind scopul de a obține avantaje economice. Astfel, conform pct. 19 al SNC „Imobilizări corporale și necorporale”, metodele de calcul a amortizării mijloacelor fixe sunt: liniară, unității de producție și de diminuare a soldului [8].

Indiferent de metoda de amortizare aleasă de entitate, cheltuielile privind amortizarea mijloacelor fixe sunt deductibile [9]. și se acceptă și în scopuri fiscale, la completarea rd. „Ajustarea (majorarea/micșorarea) veniturilor conform prevederilor legislației fiscal” din Declarația cu privire la impozitul pe venit.

În fiscalitate, ținând cont de prevederile art. 26¹ al Codului Fiscal amortizarea mijloacelor fixe se calculează anual, proporțional numărului de luni în care acestea se află în funcțiune pe parcursul perioadei de gestiune, conform metodei liniare indicate în pct.11 al Regulamentului privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale. Mărimea amortizării mijloacelor fixe care se permite a fi dedusă se calculează lunar ca produsul dintre valoarea amortizabilă și norma amortizării, pentru perioada în care a fost utilizat prin relația de calcul 1.

$$A = \frac{V \times Na}{12} \times D \quad (1)$$

A – amortizarea anuală calculate în scopuri fiscal, proporțional lunilor de aflare în funcțiune ;

V – valoarea amortizabilă , care poate fi valoarea de intrare sau valoarea de intrare ajustată;

Na – norma amortizării;

D – numărul de luni în care mijloacele fixe se află în funcțiune pe parcursul perioadei fiscale;

Desemnarea metoda liniară de calcul a amortizării mijloacelor fixe utilizată în scopuri fiscale întrunește anumite *avantaje*:

- ✓ duce la simplificarea modului de calcul atât pentru agenții economici cât și pentru organele de control;
- ✓ permite eliminarea discrepanțelor dintre cheltuielile privind amortizarea reflectată în contabilitatea financiară și cele permise spre deducere în fiscalitate;
- ✓ exclude riscul admiterii erorilor la efectuarea calculului totodată și riscul sancționărilor de către stat.

Modalitățile diferite de calculare a amortizării mijloacelor fixe, duc la diferențe considerabile asupra deducerii venitului impozabil. Astfel la finele anului când se întocmește Declarația cu privire la impozitul pe venit, se înregistrează o abatere dintre SNC și CF, care influențează rezultatul financiar al entității.

Referitor la *obiectul de calcul a amortizării mijloacelor fixe*, în baza Catalogului mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale, mijloacele fixe amortizabile se clasifică în 3 grupe mare, precum [6]:

1. Construcții;
2. Instalații tehnice, mijloace de transport, animale și plantații perene;
3. Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte imobilizări corporale

Iar în fiscalitate, ținând cont de prevederile Regulamentului privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale, norma amortizării se determină pentru fiecare mijloc fix separat ca raport dintre 100% și durata în ani de utilizare a acestuia. În situația când entitatea reduce durata de utilizare a mijlocului fix și indică acest lucru în politicile contabile aceasta nu trebuie să depășească limita minimă prevăzută de Catalog.

Reparația mijloacelor fixe influențează valoarea amortizării acestora, astfel regulamentul privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale, duce în sine modificări esențiale în deducerea cheltuielilor de reparație a mijlocului fix în scopuri fiscale. Conform pct. 22 al Regulamentului privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale este menționat cheltuielile aferente reparației mijloacelor fixe, potrivit SNC urmează a fi capitalizate, iar în scopuri fiscale se capitalizează cu suma cheltuielilor suportate ulterior, prin majorarea valorii de intrare.

Potrivit prevederilor pct.24, 25 și 28 din Regulamentul menționat cheltuielile aferente reparației curente și capitale a mijloacelor fixe ce nu corespund prevederilor art.26¹ alin.(2) din Codul fiscal, se permit spre deducere în limită de 15% din suma calculată a locațiunii, arendei sau redevenței (plății pentru concesiune), suportată pe parcursul perioadei fiscale, iar în cazul cheltuielilor de reparație a mijloacelor de transport aerian internațional – în mărime de 100% din suma calculată a ratei de leasing operațional, suportată pe parcursul perioadei fiscale [2].

Astfel suma cheltuielilor pentru reparație permisă spre deducere și valoarea mijlocului fix ce urmează a fi constatat în conformitate cu art.26¹ alin.(3) din Codul fiscal se determină prin completarea formularului din anexa nr. 2 la Regulamentul privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale. Cheltuielile aferente reparației curente și capitale a mijloacelor fixe care fac obiectul unui contract de leasing operațional, locațiune, concesiune, arendă, comodat, sublocațiune sau al altor contracte care dau dreptul de folosință a acestora, încheiat pe o perioadă mai mică de 12 luni, se permit integral spre deducere în perioada fiscală respectivă.

Concluzii și recomandări. Analiza informației prezentate în lucrare, permite să concluzionăm că fiscalitatea și contabilitatea sunt două științe total independente, întrucât toate operațiunile se reflectă în baza actelor normative diferite.

În pofida numeroaselor reforme efectuate atât în actele normative contabile cât și în legislația fiscală, mai persistă încă divergențe ce împiedică obținerea unei imagini fidele de prezentare a situațiilor financiare anuale. Implicarea fiscalității, în procesul de determinare a amortizării mijloacelor fixe, deseori conduce la obținerea unor solduri intermediare de gestiune, care la rândul său contravin obiectului de prezentare a situațiilor financiare.

În contextul exprimării diferitor opinii este necesară stabilirea modului de tratare contabilă a operațiunilor ce reflectă calculul amortizării mijloacelor fixe și determinarea corespondenței acesteia cu tratamentul fiscal.

Astfel, apare necesitatea unei relații funcționale între contabilitate și fiscalitate pentru a nu apărea divergențe la determinarea venitului impozabil. Ținem să menționăm că ultimele modificări din Codul Fiscal permit eliminarea discrepanțelor dintre cheltuielile privind amortizarea reflectată în contabilitate și cele permise spre deducere în fiscalitate.

Referințe bibliografice

1. SOCOLIUC M., 2018. Evaluation of tangible assets in the national accounting legislation and ifrs. ecoforum journal, 7(2).
2. MIHALCIUC C., COSMULESE C G., POPADIUC I., NEAGU I., Accounting treatments for the valuation of tangible fixed assets Prospects of accounting development: the young researcher's view, 22 noiembrie, Chișinău, ASEM, 2017, pp. 99-111, ISBN 978-9975-75-895-6, link: http://ase.md/files/catedre/cae/conf/conf_con_22.11.17.pdf
3. TULVINSCHI M., SOCOLIUC M., Accountancy Options for Tangible Assets." Annals of the University of Oradea, Economic Science Series, 2008, Vol. 17, no. 3, pp. 1500-1505.
4. BUCUR V. , ȚURCANU V. , GRAUR A. Contabilitatea impozitelor. Manual. Chișinău: ASEM, 2005, 618 p.
5. Codul fiscal al Republicii Moldova
http://demo.weblex.md/item/view/iddbtype/1/id/LPLP199704241163/specialview/1/ref/sf#A26_1
6. Regulamentul privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale adiptat prin Hotărârea Guvernului nr.704 din 27 decembrie 2019
https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect33_0.pdf
7. Legea contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017
<https://mf.gov.md/ro/content/legea-contabilit%C4%83%C8%9Bii-%C8%99i-raport%C4%83rii-financiare-nr-287>
8. Standardele Naționale de Contabilitate <https://monitorul.fisc.md/NAS/standardele-nationale-de-contabilitate.html>
9. PERES I., COTLET D., GROSU V., Accounting alternative treatments regarding fixed assets-a national and international approach. The USV
10. Catalogul mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale
https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/proiectul_737.pdf

ASPECTE CONTABILE ȘI FISCALE ALE OPERAȚIUNILOR CU BILETELE DE LOTERIE

THE ACCOUNTING AND TAX TREATMENTS OF THE OPERATIONS WITH THE LOTTERY TICKETS

Valeria GANEA

e-mail: valeria99ganea@gmail.com

Rodica CUȘMĂUNSA, dr., conf. univ.

e-mail: cusmaunsa.rodica.gheorghe@ase.md

Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract. *In this article, authors will examine the accounting treatments for companies who sell lottery tickets and tax issues imposed on individuals who buy them. Lottery is a group or table gambling, in which the organizer of the game performs among the participants drawing the lottery winnings, according to the scheme established in the conditions of the game. As methodological support of the investigation will serve the universal method of research of matter, phenomena, processes - the dialectical method of knowledge with its components: analysis, synthesis, induction and deduction, as well as methods inherent in economic disciplines: observation, comparison, selection, grouping and scientific abstraction. The implementation of the lottery tickets in the Republic of Moldova has brought many benefits to the people who participate in these gambling and bring benefits to the development of the national economy, by increasing the purchasing power of lottery tickets, developing the sector of commercial establishments, and the reduction of the shadow economy that, over the time, stimulates economic growth.*

Keywords: lottery tickets, gain, money, income tax, accounting treatments, tax treatments.

JEL classification: M40, M41

Introducere.

Pe parcursul anilor 2018-2020 au apărut și s-au promovat intens diversele tipuri de bilete de loterie, prin elaborarea legislației și a actelor aferente: Legii nr. 291 din 16.12.2016 cu privire la organizarea și desfășurarea jocurilor de noroc [3], Regulamentului privind organizarea și desfășurarea loteriilor de către S.A. „Loteria Națională a Moldovei”, aprobat de către Agenția Servicii Publice la data de 08.10.2018 [6]. Incontestabil, biletele de loterie sunt o popularitate pentru țara noastră, acestea fiind procurate abundant pe tot teritoriul țării. Din aceste considerente, se necesită concretizarea modului de contabilizare a operațiunilor cu biletele de loterie, a câștigurilor și impactul fiscal al acestora asupra câștigătorilor.

Metodele de cercetare utilizate.

În acest demers al cercetării, autorul s-a axat pe necesitatea redării situației actuale a tratamentului contabil și fiscal pentru agentul economic care se ocupă cu realizarea biletelor de loterie. Pentru elaborarea prezentei cercetări au fost utilizate așa surse informaționale ca: convențiile fundamentale și principiile de bază ale contabilității, prevederile de bază ale legilor și actelor normative în vigoare, S.N.C., materialele diferitelor sesiuni științifice și altor publicații inerente temei cercetate. Drept suport metodologic al investigației va servi metoda universală de cercetare a materiei, fenomenelor, proceselor – metoda dialectică a cunoașterii cu componentele ei: analiza, sintetiza, inducția și deducția, precum și metodele inerente disciplinelor economice: observarea, compararea, selectarea, gruparea, abstracția științifică.

Conținutul de bază.

În legătură cu faptul că în Republica Moldova, în sfera jocurilor de noroc se petrece loteria momentană, care atrage tot mai mulți jucători, agenții economici se ciocnesc cu întrebări de corectitudine reflectării circulației biletelor.

În corespundere cu alin. 1 al art. (1) a Legii despre organizarea și efectuarea jocurilor de noroc nr. 291 din 16.12.2016, activitatea în domeniu jocurilor de noroc constituie monopol de stat și este realizată de Loteria Națională a Moldovei [3].

În conformitate cu art. 23 al Legii nr. 291/2016 loteria momentană este o loterie fără tiraje, în cadrul căreia stabilirea faptului de acordare sau neacordare a câștigurilor stabilite în prealabil se efectuează nemijlocit la momentul procurării mijlocului de joc specific prin răzuirea stratului protector (sau prin o altă metodă similară) [3].

De regulă, organizatorul loteriei nu se ocupă de realizarea biletelor de sinestătător, pentru realizare fiind atrași alți agenți economici. Relațiile între acești agenți sunt reglementate de normele contractului încheiat, în conformitate cu care partea prestatoare (furnizorul) eliberează părții beneficiare (cumpărătorul) biletele pentru loteria momentană, cumpărătorul achitându-le în urma realizării ulterioare către consumatorul final la valoarea nominală a acestora. La reflectare a operațiunilor de procurare și realizare a biletelor de loterie pot fi evidențiate două metode reflectate în tabelul de mai jos.

Tabelul 1. Variante de reflectare a operațiunilor de procurare a biletelor de loterie

I Variantă	II Variantă
Organizatorii loteriei eliberează agenților economici care se ocupă cu realizarea biletelor pentru consumatorii finali (persoane fizice), factură fiscală cu indicarea în boxa 7, redirejări a mențiunii „Non livrare”. În cazul dat aceste entități contabilizează biletele de loterie la valoarea nominală și numărul acestora în contul extrabilanțier 916 „Bunuri primite în baza contractelor de comision” . La sfârșitul lunii, organizatorul loteriei eliberează agentului economic, care se ocupă cu realizarea biletelor de loterie, o factură fiscală la valoarea biletelor vândute.	Organizatorii loteriei clasifică transmiterea biletelor de loterie ca o furnizare. În acest caz dispăre necesitatea folosirii contului extrabilanțier 916 „Bunuri primite în baza contractelor de comision” și nu se eliberează factura fiscală cu specificarea „Non livrare”, ci factura fiscală obișnuită la valoarea biletelor de loterie transmise. Biletele de loterie nerealizate se returnează organizatorului loteriei, care eliberează ulterior o factură fiscală cu „minus”.

Sursa: elaborat de autori în baza [10]

În opinia autorului, conform Tabelului 1, cea de-a doua variantă este mai rezonabilă, deoarece este clasificată ca o furnizare de bază, fără a fi folosite conturi extrabilanțiere și nu deviază de la înregistrările zilnice efectuate de contabil.

Indiferent de modul de evidență a biletelor de loterie, următorii pași sunt comuni ambelor variante.

Entitatea care se ocupă cu realizarea biletelor de loterie, la rândul său eliberează factura fiscală organizatorului loteriei la suma câștigului. Mărimea câștigului și modul de achitare a acestuia sunt indicate în contractul încheiat între părți.

Câștigurile de loterie se eliberează în baza biletului de loterie prezentat în corespundere cu cerințele de desfășurare a loteriei. La eliberarea câștigului în contabilitate se întocmește dispoziția de plată aferentă sumei eliberate din caserie.

Sumele achitate cumpărătorilor, posesori de bilete câștigătoare (suma maximă este indicată în contract), va fi compensată de furnizor cu condiția prezentării de cumpărător a biletelor câștigătoare și semnarea unui act de către ambele părți.

Sumele de datorii apărute în urma procurării biletelor de loterie de la furnizor se diminuează prin compensare cu sumele creațelor recunoscute la comercializarea acestora consumatorului final.

În conformitate cu pct. 14 art.103 a Codului Fiscal, serviciile de realizare a biletelor de loterie sunt scutite de TVA fără dreptul de deducere, însă scutirea dată nu se aplică la serviciile de vânzare propriu zisă. Adică, venitul din serviciile de realizare a biletelor de loterie este supus impozitării cu TVA în marime de 20% [1].

Conform informației prezentate mai sus vom analiza, pe baza unui exemplu convențional, cum are loc contabilizarea achiziționării și realizării biletelor de loterie la entitatea ce se ocupă cu comercializarea acestora. Astfel, presupunem că entitatea a procurat 500 de bilete de loterie, în baza facturii fiscale, care au fost comercializate la valoarea nominală stabilită în contract – 30 lei. Plata pentru câștiguri va fi achitată cumpărătorilor de către casierul din cadrul entității de realizare. Pentru comercializarea biletelor de loterie entitatea încasează un comision de 7% din valoarea nominală a biletelor procurate. Furnizorul i s-a achitat o parte din datorie în sumă de 6 000 lei. Astfel, pe parcursul perioadei de gestiune, au fost comercializate 350 de bilete de loterie, dintre care doar 53 au fost câștigătoare în sumă totală de 8 460 lei, din care unul a adus câștig de 5 000 lei, iar restul au adus câștig de la 20 lei pînă la 240 lei în sumă totală de 3 460 lei. Datoria rămasă față de furnizor se decontează prin compensare cu creanța comercială. În baza datelor prezentate, se întocmesc următoarele înregistrări contabile:

- 1) Se reflectă procurarea a 500 de bilete de loterie la valoarea nominală de 30 lei, în baza facturii fiscale a organizatorului (500 bilete × 30 lei/biletul):

Debit 246 „Documente bănești” - 15 000 lei

Credit 521 „Datorii comerciale curente”, subcontul 5211 „Datorii comerciale în țară” –15 000 lei

- 2) Se reflectă achitarea datoriei față de furnizorul de bilete de loterie, în baza extrasului din contul curent:

Debit 521 „Datorii comerciale curente”, subcontul 5211 „Datorii comerciale în țară” –6 000 lei

Credit 242 „Conturi curente în monedă națională”, subcontul 2421 „Numerar la conturi nelegat” – 6 000 lei

- 3) Se reflectă încasarea banilor din vânzarea biletelor de loterie, în baza dispoziției de încasare și a actului de realizare a biletelor de loterie (350 bilete × 30 lei/biletul):

Debit 241 „Casa”, subcontul 2411 „Casa în monedă națională” – 10 500 lei

Credit 246 „Documente bănești” – 10 500 lei

Potrivit prevederilor pct. 4 din Lista genurilor de activitate al căror specific permite efectuarea încasărilor bănești în numerar fără aplicarea echipamentelor de casă și de control (anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr.141/2019 cu privire la aplicarea echipamentelor de casă și de control la efectuarea decontărilor), comercializarea biletelor de loterie este permisă fără aplicarea echipamentelor de casă și de control (ECC) [7].

Modul de utilizare a ECC la realizarea biletelor de loterie momentană, cât și plata câștigurilor de către organizatorul jocurilor de noroc și de către alți agenți economici (distribuitori/subdistribuitori) în baza contractului de distribuire/colaborare este stabilit în Capitolul IV1 „Loteria” din Normele metodologice privind efectuarea decontărilor bănești în numerar din domeniul jocurilor de noroc cu utilizarea echipamentelor de casă și control [8].

Astfel, conform prevederilor pct. 124 din Normele menționate, la efectuarea operațiunii de plată a câștigului în numerar, suma spre plată se înregistrează în ECC prin operațiunea nefiscală de eliberare (extragere) de serviciu a numerarului din sertarul pentru bani al ECC, care, de asemenea, poate fi efectuată ori de câte ori este necesar, se va emite la ECC pe suport de hârtie bonul de serviciu respectiv (suma eliberată se imprimă cu semnul minus ce semnifică eliberare, extragere). Pe bonul de serviciu se

va face înscrisul ce concretizează operațiunea efectuată (conținutul operațiunii), semnătura persoanei gestionare. La sfârșitul perioadei de gestiune (zi de lucru, schimb) documentele justificative prezentate (biletele de loterie câștigătoare) se transmit în contabilitate.

4) Se reflectă venitul entității și suma TVA aferente comercializării biletelor de loterie, în baza facturii fiscale (500 bilete × 30 lei/biletul × 7%), TVA (1 050 lei × 20%):

Debit 221 „Creanțe comerciale”, subcontul 2211 „Creanțe comerciale în țară” – 1 260 lei

Credit 534 „Datorii față de buget”, subcontul 5344 „Datorii privind taxa pe valoarea adăugată” – 210 lei

Credit 611 „Venituri din vânzări”, subcontul 6113 „Venituri din prestarea serviciilor” – 1 050

lei

În urma reformelor efectuate în domeniul contabilității și fiscalității, care intră în vigoare în anul 2020, ar fi binevenit să analizăm mecanismul reținerii impozitului pe venit din câștigurile persoanei fizice de la jocurile de noroc, loterii și/sau pariuri sportive.

Începând cu 1 ianuarie 2020, au intrat în vigoare noi prevederi cu privire la impozitarea câștigurilor persoanei fizice de la jocurile de noroc, loterii și/sau pariuri sportive, introduse prin Legea nr.115/2019 pentru modificarea Codului fiscal nr.1163/1997. Potrivit art. 20 lit. p¹) din CF, câștigurile de la loterii sunt neimpozabile în partea în care valoarea fiecărui câștig nu depășește 1% din scutirea personală stabilită la art. 33 alin. (1) [2].

Totodată, conform prevederilor art. 90¹ alin. (3³) din CF, fiecare plătitor de câștiguri urmează să rețină și să verse la buget un impozit în mărime de 12 % din câștigurile de la loterii în partea în care valoarea fiecărui câștig depășește 1% din mărimea scutirii personale. Astfel, obligația de a reține impozitul pe venit conform art. 90¹ alin. (3³) din CF îi revine plătitorului de câștiguri. Baza impozabilă din care se va reține impozit va constitui câștigul diminuat cu suma aferentă 1% din scutirea personală. Respectiv, fiecare câștig de la loterii, în partea în care aceasta depășește suma indicată, va fi diminuat cu 240 lei (pentru anul curent) [1].

Este important de menționat că, în cazul în care compania dorește ca suma câștigului indicată pe bilet să fie integral achitată câștigătorului, atunci suma respectivă va constitui câștigul net, iar valoarea câștigului total (brut) care urmează a fi reflectat în evidența contabilă se va compune din suma câștigului net și suma impozitului pe venit care necesită a fi achitat la buget.

Astfel, valoarea câștigului total poate fi determinată după formula:

$$(C - 240 \text{ lei} \times 0,12) / (1 - 0,12) \quad (1.1)$$

unde:

C - suma câștigului indicată pe bilet.

Totodată, în scopuri fiscale se permite spre deducere suma câștigului total, care conține și impozitul pe venit reținut [9].

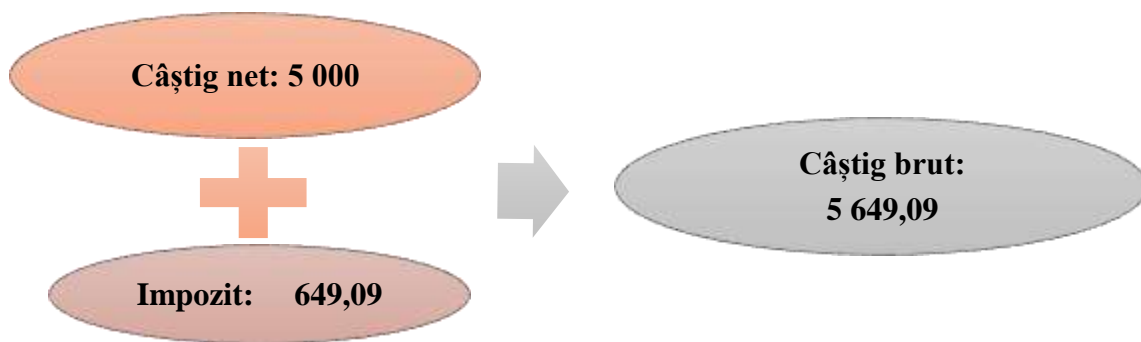
Pentru demonstrare propunem următorul exemplu de calcul, știind că suma câștigului indicată pe biletul câștigător este de 5 000 lei. Astfel, valoarea câștigului care urmează a fi reflectat de către agentul economic în evidența contabilă va constitui 5 649,09 lei, iar suma impozitului pe venit care urmează a fi achitat la buget va constitui 649,09 lei.

1) Câștig: $(5\,000 \text{ lei} - 240 \text{ lei} \times 0,12) / (1 - 0,12) = 5\,649,09 \text{ lei}$;

2) Impozit pe venit: $5\,649,09 \text{ lei} - 5\,000 \text{ lei} = 649,09 \text{ lei}$.

Prin urmare, câștigătorul va beneficia de suma integrală indicată pe biletul câștigător – 5 000 lei.

Totodată, în scopuri fiscale se permite spre deducere suma câștigului total, adică 5 649,09 lei.

Figura 1.1. Componentele câștigului brut din loterii

Sursa: elaborat de autori în baza [9]

5) Se reflectă reținerea impozitului pe venit din câștigul cumpărătorului, în baza biletului de loterie câștigător:

Debit 521 „Datorii comerciale curente”, subcontul 5211 „Datorii comerciale în țară” – 649,09 lei

Credit 534 „Datorii față de buget”, subcontul 5343 „Datorii privind impozitul pe venit reținut la sursa de plată” – 649,09 lei

Luând în considerare prevederile art. 92 p. (3) al CF, câștigurile din loterie trebuie indicate în Darea de seamă lunară IPC 18 cu codul NOR și apoi în cea anuală în IALS 18 [4]. În partea ce ține de modul de determinare a câștigului impozabil, menționăm că, potrivit art. 12 pct. 14) din CF, câștigurile reprezintă veniturile brute obținute de la jocurile de noroc, loterii și de la campaniile promoționale atât în formă monetară, cât și nemonetară. În scopul aplicării prezentei noțiuni, câștigul de la jocurile de noroc realizat în cazinouri sau la automatele de joc reprezintă valoarea diferenței pozitive dintre suma câștigată și suma mizată confirmată documentar. În celelalte cazuri, câștigul reprezintă suma totală câștigată [1].

Este important de menționat că, prin Legea nr.171/2019 cu privire la modificarea unor acte legislative, la art. 92 alin. (3) din CF au fost stabilite norme derogatorii de la obligația prezentării dărilor de seamă aferente impozitului reținut pentru câștigurile de la loterii în partea în care valoarea câștigurilor nu depășește scutirea personală stabilită. Astfel, pentru câștigurile de la loterii cu o valoare mai mică decât 24 000 lei fiecare, nu se vor prezenta datele privind numele și prenumele (denumirea), adresa și codul fiscal al persoanei fizice sau juridice în folosul căreia au fost efectuate plățile. În același timp, suma impozitului pe venit aferent câștigurilor persoanei fizice de la loterii nu constituie facilitate impozabilă acordată de angajator.

Adițional, menționăm că, în conformitate cu prevederile art. 90¹ alin. (4) din CF, reținerea finală a impozitului stabilit prin articolul citat scutește beneficiarul câștigurilor și veniturilor specificate la alin. (3), (3¹), (3³), (3⁴), (3⁵) și (3⁶) de la includerea lor în componența venitului brut, precum și de la declararea acestora [2].

6) Se reflectă achitarea impozitului pe venit din câștigul cumpărătorului, în baza extrasului din contul curent:

Debit 534 „Datorii față de buget”, subcontul 5343 „Datorii privind impozitul pe venit reținut la sursa de plată” – 649,09 lei

Credit 242 „Conturi curente în monedă națională”, subcontul 2421 „Numerar la conturi nelegat” – 649,09 lei

7) Se reflectă achitarea câștigurilor cumpărătorilor, conform dispoziției de plată:

Debit 521 „Datorii comerciale curente”, subcontul 5211 „Datorii comerciale în țară” – 5 000 lei

Credit 241 „Casa”, subcontul 2411 „Casa în monedă națională” – 5 000 lei

8) Se reflectă compensarea datoriilor față de furnizor cu creanța comercială recunoscută, în baza notei contabile:

Debit 521 „Datorii comerciale curente”, subcontul 5211 „Datorii comerciale în țară” – 1 260 lei

Credit 221 „Creanțe comerciale”, subcontul 2211 „Creanțe comerciale în țară” – 1 260 lei

9) Se reflectă achitarea datoriei rămase față de furnizor în baza extrasului din contul curent 7 740 lei (15 000 - 6 000 – 1 260):

Debit 521 „Datorii comerciale curente”, subcontul 5211 „Datorii comerciale în țară” – 7 740 lei

Credit 242 „Conturi curente în monedă națională”, subcontul 2421 „Numerar la conturi nelegat” – 7 740 lei

Astfel, de avantajele sociale și economice se bucură toate părțile implicate: jucătorii, organizatorii, operatorii, unitățile comerciale și statul, *însă noi ca consumatori trebuie să fim precauți și să nu abuzăm, pentru ca în primul rând loteriile sunt un joc de noroc, însă norocul nu mereu ne surâde tuturor!*

Rezultate și concluzii.

După cum se observă, cererea la biletele de loterie pe piața de desfacere a Republicii Moldova este foarte ridicată și reprezintă o opțiune pentru companiile care doresc să-și maximizeze profitul pe seama comercializării lor, în condiții de eficiență fiscală maximă. În urma studiului efectuat, s-a observat că biletele de loterie necesită o contabilizare specifică și au mai multe aspecte fiscale importante, apărute recent (1 ianuarie 2020), ce trebuie luate în considerare la efectuarea operațiunilor legate de circulația acestora. Implementarea sistemului de loterii în Republica Moldova în perspectivă va aduce beneficii dezvoltării economiei naționale, prin creșterea puterii de cumpărare de către consumatori care, în timp, stimulează creșterea economică.

Referințe bibliografice

1. Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997. [online] [accesat 29.02.2020]. Disponibil: http://www.fisc.md/CodFiscal/CodulfiscalInterm_ro.aspx
2. Legea pentru modificarea Codului fiscal nr. 1163/1997 nr. 115 din 15.08.2019. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 274-278 din 06.09.2019, art. nr: 392
3. Legea cu privire la organizarea și desfășurarea jocurilor de noroc nr. 291 din 16.12.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 2-8 din 06.01.2017, art. nr: 03
4. SNC “Prezentarea situațiilor financiare”. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 177-181/1224 din 16.08.2013.
5. Planul general de conturi contabile aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 100 din 28.06.2019. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 230-237 din 19.07.2019, art. nr: 1275
6. Regulamentul privind organizarea și desfășurarea loteriilor de către S.A. „Loteria Națională a Moldovei”, aprobat de către Agenția Servicii Publice la data de 08.10.2018. [online] [accesat 29.02.2020]. Disponibil: <https://s1.7777.md/media/mediabank/pdf/2020/2/5/20c900adff361124160708e77aa9a68eb3c8d3e6/file.pdf>

7. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aplicarea echipamentelor de casă și control la efectuarea decontărilor: nr. 141 din 27.02.2019. În: *Monitorul Oficial al R. Moldova*. 2019, nr. 94-99, art. 191.
8. Normele metodologice privind efectuarea decontărilor bănești în numerar din domeniul jocurilor de noroc cu utilizarea echipamentelor de casă și control, aprobate prin Decizia Comisiei interdepartamentale pentru mașinile de casă și control nr. 26-11/1-19/01 din 31 mai 2019. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 193-202 din 14.06.2019, art. 1045
9. ȚURCAN, I. *Mecanismul reținerii impozitului pe venit din câștigurile persoanei fizice de la jocurile de noroc, loterii și/sau pariuri sportive*. *Monitorul Fiscal FISC.md*, nr. 1, 2020, p. 24
10. ДИМОВА, Н.; ЖИЗДАН, А. *Особенности отражения лотерейных билетов в бухгалтерском учете*. *Monitorul Fiscal FISC.md*, nr. 5, 2019, стр. 20.

ASPECTE CONTABILE ALE EVIDENȚEI OPERAȚIUNILOR DROPBOX

THE ACCOUNTING TREATMENTS OF THE EVIDENCE OF DROPBOX OPERATIONS

Valeria GANEA,

e-mail: valeria99ganea@gmail.com

Rodica CUȘMĂUNSA, dr., conf. univ.

e-mail: cusmaunsa.rodica.gheorghe@ase.md

Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract. *In this article, authors will analyse different operations done by the client that use Dropbox system and presents measurements for speed and timing. Dropbox is a cloud storage service which provides applications for different platforms who allow the user to upload/download files to and from Dropbox. As methodological support of the investigation will serve the universal method of research of matter, phenomena, processes - the dialectical method of knowledge with its components: analysis, synthesis, induction and deduction, as well as methods inherent in economic disciplines: observation, comparison, selection, grouping and scientific abstraction. The implementation of the Dropbox operations in the Republic of Moldova in the future will bring benefits to the development of the national economy, by making the financial transactions easier, reducing human work and the quantity of mistakes made by him, developing the sector of commercial/catering establishments, and the reduction of the shadow economy that, over the time, stimulates economic growth.*

Keywords: Dropbox, money transactions, commercial banks, applications, storage service, upload/download files.

JEL classification: M 40, M 41

Introducere.

Odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale în contabilitate, crește necesitatea folosirii unor programe avansate, care nu doar ușurează munca contabilă zilnică, dar și aduc beneficii considerabile entității[1, 2]. Astfel, multe companii și utilizatori au recurs la servicii pentru stocare în Cloud. Aceste servicii promit să asigure persistența datelor și totodată securitatea și confidențialitatea, pentru o taxă lunară sau chiar gratis până la o limită specificată de către furnizorul de servicii.

Unul dintre aceste servicii se numește Dropbox, care oferă o interfață de utilizare web prietenoasă prin care se încarcă fișiere și se administrează și pune la dispoziția clienților, aplicații pentru diferite platforme - Windows, Mac, iOS, Android și un API (Application Programming Interface) în vederea implementării clienților acestora direct în cod. Incontestabil, operațiunile Dropbox reprezintă ceva nou pentru țara noastră, acestea fiind considerate un beneficiu pentru utilizatorii informației contabile. Din aceste considerente, se necesită concretizarea modului de contabilizare a operațiunilor Dropbox și impactul acestora asupra entității.

Metodele de cercetare utilizate.

În acest demers al cercetării, autorii s-au axat pe necesitatea redării situației actuale a tratamentelor contabile pentru înregistrarea operațiunilor de transfer a numerarului prin programul Dropbox. Pentru elaborarea prezentei cercetări au fost utilizate așa surse informaționale ca: convențiile fundamentale și principiile de bază ale contabilității, prevederile de bază ale legilor și actelor normative în vigoare, S.N.C., materialele diferitelor sesiuni științifice și altor publicații inerente temei cercetate. Drept suport metodologic al investigației va servi metoda universală de cercetare a materiei, fenomenelor, proceselor – metoda dialectică a cunoașterii cu componentele ei: analiza, sintetiza, inducția și deducția, precum și metodele inerente disciplinelor economice: observarea, compararea, selectarea, gruparea, abstracția științifică.

Conținutul de bază.

Pentru unitățile de comerț cu amănuntul și a celor de alimentație publică, firmelor turistice și altor entități economice, care își realizează producția și mărfurile sale și prestează servicii cu achitare în numerar, apar probleme de transportare în siguranță a mijloacelor bănești la băncile comerciale[3]. Totodată, trebuie de păstrat corelația între costul transportării, siguranță și complicitatea operațiunilor. Cele mai frecvente metode de transportare a mijloacelor bănești sunt:

- încasarea banilor din caserie prin mașini de încasare;
- cu ajutorul terminalelor bancare;
- folosirea serviciilor Dropbox.

Încasarea banilor din caserie este metoda tradițională de transportare a mijloacelor bănești la bancă. Astfel, clientul încheie un contract de încasare cu banca comercială la care se deservește. După pregătirea banilor de casierul entității, acesta trebuie să îndeplinească în trei exemplare borderoul însoțitor a genții cu bani. Primul exemplar se pune în sacul cu bani, al doilea – se predă încasatorului, împreună cu sacul cu bani și al treilea exemplar rămâne la casierul entității. Pe al treilea exemplar, casierul pune semnătura sa și ștampila entității încasatoare [8].

Prioritatea acestei metode constă în siguranța transportării surselor bănești, dar serviciul dat este contra cost. Celelalte două metode nu presupun cheltuieli adaugătoare pentru încasarea mijloacelor bănești, deoarece persoana responsabilă a entității depune personal mijloacele bănești pe contul bancar al întreprinderii, deschis la o bancă comercială. Însă, aici apar probleme la capitolul siguranței, mai ales în condițiile când trebuie transportată o sumă mare de bani la bancă, fără asigurarea pazei cuvenite.

În cazul terminalului bancar, persoana responsabilă a entității depune la terminal fiecare bancnotă. Această procedură e posibilă când suma încasării nu este mare, în caz contrar această procedură va necesita un timp îndelungat.

Dropbox – este serviciul propus de băncile comerciale clienților săi (persoanelor juridice) pentru transferarea mijloacelor bănești. De obicei, acesta este numerarul încasat din vânzarea mărfurilor, prestarea serviciilor, executarea lucrărilor.

Specificul acestui serviciu constă în faptul că după ce clientul primește sacul de încasare și pune în el mijloacele bănești, el trebuie să-l introducă într-un terminal bancar special pentru acceptarea banilor. Totodată, clientul indică pe ecranul terminalului suma mijloacelor bănești predate și aceasta se înregistrează online în contul curent. Apoi reprezentantul băncii verifică suma încasată (numără mijloacele bănești transmise prin intermediul programului Dropbox). Verificarea poate fi făcută în ziua următoare, sau în decursul câtorva zile. Nu sunt excluse situațiile, când în sac poate fi depistat un surplus sau un neajuns de mijloace bănești [4].

Reflectarea corectă în contabilitate a operațiilor de încasare a mijloacelor bănești prin intermediul serviciilor Dropbox este necesară, în primul rând, pentru corectitudinea înregistrării operațiunilor în Registrul de casă și în Registrul transferurilor bănești în expediție. Pentru a putea analiza aceste operațiuni propunem spre examinare următorul exemplu în baza datelor entității „MIXAGROPROD” SRL, care pe data de 03 aprilie 2019 a transferat mijloace bănești în valoare de 225 000 lei prin intermediul serviciului de încasare Dropbox, conform extrasului din contul bancar. Astfel, în contabilitatea entității, la această dată a fost înregistrată următoarea formulă contabilă pentru reflectarea încasării mijloacelor bănești transferate prin intermediul serviciului de încasare Dropbox, conform extrasului din contul bancar:

Debit 242 „Conturi curente în monedă națională”, subcontul 2421 „Numerar la conturi nelegat” – 225 000 lei

Credit 241 „Casa”, subcontul 2411 „Casa în monedă națională” – 225 000 lei

În opinia autorilor, astfel de abordare nu permite ținerea evidenței mijloacelor bănești prin intermediul programelor informatice specializate și anume, în situații când în urma verificării de către reprezentantul băncii în sac pot fi depistate surplusuri sau lipsuri de mijloace bănești. Din aceste considerente este oportun, în opinia autorilor, de a utiliza contul **245 „Transferuri de numerar în expediție”**.

În continuare vom analiza situația când în sacul de încasare s-a înregistrat neajuns de mijloace bănești. Tot în aceeași zi, entitatea „MIXAGROPROD” SRL a transferat mijloace bănești prin intermediul serviciului de încasare Dropbox, conform extrasului bancar.

La verificarea mijloacelor bănești, reprezentantul băncii a înregistrat un neajuns de 100 lei.

Exemplul 1. Exemplul schematic al extrasul bancar din ziua curentă

Sold inițial la 03.04.2019		200 000
Depunerea Dropbox	x	104 900
Achitarea Dropbox	105 000	x
Total pe zi	105 000	104 900
Lipsuri		100
Sold final la 04.04.2019		199 900

Reflectăm depunerea banilor prin intermediul operațiunii Dropbox la data de 03 aprilie 2019, conform extrasului bancar:

Debit 242 „Conturi curente în monedă națională”, subcontul 2421 „Numerar la conturi nelegat” – 104 900 lei

Credit 245 „Transferuri de numerar în expediție” – 104 900 lei

Reflectăm achitarea banilor prin intermediul operațiunii Dropbox la data de 03 aprilie 2019, conform extrasului bancar:

Debit 245 „Transferuri de numerar în expediție” – 105 000 lei

Credit 242 „Conturi curente în monedă națională”, subcontul 2421 „Numerar la conturi nelegat” – 105 000 lei

Reflectăm închiderea contului 245 „Transferuri de numerar în expediție”:

Debit 241 „Casa”, subcontul 2411 „Casa în monedă națională” – 100 lei

Credit 245 „Transferuri de numerar în expediție” – 100 lei

În conformitate cu pct. 3 al Ordinului nr. 60 din 29.05.2012 cu privire la aprobarea Regulamentului privind inventarierea, entitatea efectuează inventarierea în caz de furturi, delapidări, sustrageri, abuzuri, precum și deteriorări ale bunurilor – imediat la depistarea acestora [7]. În rezultatul inventarierii mijloacelor bănești pot fi depistate plusuri sau neajunsuri în caseria entității.

Reflectăm neajunsul depistat la inventariere, conform procesului verbal de inventariere:

Debit 714 „Alte cheltuieli din activitatea operațională”, subcontul 7144 „Cheltuieli privind lipsurile și pierderile din deteriorarea activelor imobilizate și circulante – 100 lei

Credit 241 „Casa”, subcontul 2411 „Casa în monedă națională” – 100 lei

Reflectăm datoria persoanei responsabile de înregistrarea neajunsului, conform procesului verbal de inventariere:

Debit 226 „Creanțe ale personalului”, subcontul 2262 „Creanțe privind recuperarea prejudiciului material” - 100 lei

Credit 612 „Alte venituri din activitatea operațională”, subcontul 6123 „Venituri din recuperarea prejudiciului material” – 100 lei

Pentru a putea analiza operațiunile economice efectuate la depistarea surplusului de mijloace bănești, propunem următorul exemplu convențional.

La data de 03 aprilie 2019, banca a verificat mijloacele bănești din sacul de încasare și a depistat un surplus de 500 lei, aceste operațiuni fiind indicate în extrasul bancar.

Exemplul 2. Exemplul schematic al extrasul bancar din ziua curentă

Sold inițial la 03.04.2019		200 000
Depunerea Dropbox	x	90 500
Achitarea Dropbox	90 000	x
Total pe zi	90 000	90 500
Surplus		500
Sold final la 03.04.2019		200 500

Reflectăm depunerea banilor prin intermediul operațiunii Dropbox la data de 03 aprilie 2019, conform extrasului bancar:

Debit 242 „Conturi curente în monedă națională”, subcontul 2421 „Numerar la conturi nelegat” – 90 500 lei

Credit 245 „Transferuri de numerar în expediție” – 90 500 lei

Reflectăm achitarea banilor prin intermediul operațiunii Dropbox la data de 03 aprilie 2019, conform extrasului bancar:

Debit 245 „Transferuri de numerar în expediție” – 90 000 lei

Credit 242 „Conturi curente în monedă națională”, subcontul 2421 „Numerar la conturi nelegat” – 90 000 lei

Reflectăm corectarea soldului contului de casă 241 „Casa”:

Debit 245 „Transferuri de numerar în expediție” – 500 lei

Credit 241 „Casa”, subcontul 2411 „Casa în monedă națională” – 500 lei

Reflectăm surplusul depistat la inventariere, conform procesului verbal de inventariere:

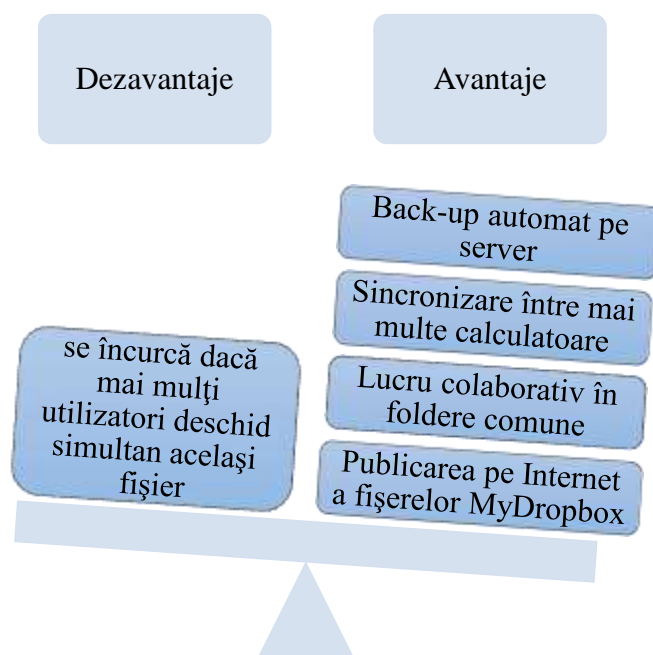
Debit 241 „Casa”, subcontul 2411 „Casa în monedă națională” – 500 lei

Credit 612 „Alte venituri din activitatea operațională”, subcontul 6124 „Venituri din plusurile de active imobilizate și circulante constatate la inventariere” – 500 lei

Unele din avantajele esențiale ale operațiunilor Dropbox sunt:

- back-up automat pe server: programul crează folderul MyDropbox în care toate fișierele sunt copiate și sincronizate automat cu serverul Dropbox (atunci când există o conexiune de internet deschisă);
- sincronizare între mai multe calculatoare: dacă aveți MyDropbox instalat pe mai multe calculatoare (de exemplu, un laptop și un desktop) va sincroniza automat conținutul directorului între ele;
- lucru colaborativ în foldere comune: puteți partaja conținutul unui folder, fie invitând participanți (de pe site-ul Dropbox), fie acceptând invitațiile altor participanți;
- accesul la fișierele din MyDropbox de pe orice calculator conectat la Internet, prin intermediul site-ului MyDropbox;
- publicarea pe Internet a fișerelor puse în subfolderul Public al MyDropbox: prin intermediul siteului puteți afla o adresă URL pentru fișierele din MyDropbox/Public.

Un dezavantaj primordial al operațiunilor Dropbox este că acesta se încurcă dacă mai mulți utilizatori deschid simultan același fișier. De aceea este bine ca fiecare utilizator să lucreze pe o versiune proprie a fișierului, denumită actualizat cu data și inițialele autorului.

Figura 1. Avantajele și dezavantajele operațiunilor Dropbox

Sursa: elaborat de autori în baza [5]

Rezultate și concluzii.

Operațiunile Dropbox reprezintă o opțiune pentru companiile care doresc să activeze într-un mediu electronic avansat, să-și reducă personalul și să economisească timp. Datorită acestor operațiuni, angajații nu trebuie să-și piardă timpul așteptându-și rândul la casierie. Mai mult ca atât, aceștia au posibilitatea să efectueze operațiuni cu numerar, în orice moment convenabil, indiferent de graficul de lucru al oficiilor băncii. Dropbox este un serviciu de stocare în cloud competitiv, punând la dispoziție utilizatorilor o aplicație ce poate fi instalată pe diferite platforme pentru sincronizarea fișierelor. Conform politicii Safe Harbour [8], Dropbox aderă legilor SUA și UE cu privire la confidențialitatea și nedivulgarea datelor, făcându-l un serviciu de încredere și sigur. Implementarea sistemului Dropbox în Republica Moldova în perspectivă va aduce beneficii dezvoltării economiei naționale, prin ușurarea tranzacțiilor financiare, reducerea muncii umane și a cantității de greșeli efectuate de acesta, precum și dezvoltarea sectorului comerțului cu produse alimentare, care, în timp, stimulează creșterea economică. În ziua de azi deja se observă o creștere considerabilă a companiilor în cadrul cărora se implementează sistemul Dropbox, ce le permite contabilului să-și reducă efortul și timpul consumat pentru depunerea banilor la bancă, precum și siguranța de care dispune, astfel eficientizând munca acestuia. Nu în ultimul rând, contabilul trebuie să reflecte corect și la timp operațiunile efectuate cu ajutorul sistemului Dropbox și să reflecte în contabilitate toată gama acestor tranzacții.

Referințe bibliografice

1. CIUBOTARIU M.S., The accounting profession in the digital era, European Journal of Accounting, Finance & Business, 2019 Vol. 11, issue 21. <http://accounting-management.ro/index.php?pag=showcontent&issue=21&year=2019>
2. COSMULESE, C.G. SOCOLIUC M.I., Accountancy profession in the 21st century, European Journal of Accounting, Finance & Business, 2019, vol. 9, Issue 19. <http://accounting-management.ro/index.php?pag=showcontent&issue=19&year=2019>
3. APETRI A.N., MIHALCIUC C. C., GROSU V., The analysis of financial and prudential banking indicators in the Romanian banking sector during the crisis and post crisis. Annals of Constantin Brancusi University of Targu-Jiu. Economy Series, 2015, Vol. 2.

4. ЛАПИЦКАЯ, ЛЮДМИЛА. *Бухгалтерский учёт операций Dropbox. Monitorul Fiscal FISC.md*, nr. 5, 2019, стр. 20.
5. Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997. [online] [accesat 15.10.2019]. Disponibil: http://www.fisc.md/CodFiscal/CodulfiscalInterm_ro.aspx
6. Planul general de conturi contabile aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.119 din 06.08.2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.233-237 din 22.10.2013
7. Ordinul nr. 60 din 29.05.2012 cu privire la aprobarea Regulamentului privind inventarierea. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 166-169 din 10.08.2012, art. nr. 953
8. Politica Safe Harbour [online] [accesat 17.10.2019].Disponibil: <http://www.export.gov/safeharbor/>

CONTABILITATEA VENITURILOR PRIN PRISMA IFRS 15 “VENITURI DIN CONTRACTELE CU CLIENȚII”

INCOME ACCOUNTING FROM THE IFRS 15 PERSPECTIVE “REVENUE FROM CUSTOMER CONTRACTS”

Autori: **Iana VÎRTOSU**

email: vfloricika@gmail.com

Valeria FLOREA

email: iana.virtosu18@gmail.com

Coordonator științific: **Angela POPOVICI, conf. univ., dr.**
Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

Abstract. *One of the most controversial issues in modern accounting is revenue accounting. It is important to keep in mind the rules regarding the period of recognition of income, because all profits and losses, the reputation of the entity and yours in front of the outside world and your taxes depend on it.*

As a result of research on this topic, new approaches to revenue from customer contracts were highlighted. The main objective of the study was the comparative analysis between IFRS 15 and IAS 18. The recognition, evaluation, accounting and presentation in the financial statements was analyzed. As a result, the particularities of the new IFRS 15 were obtained: the main criteria for revenue recognition, such as the identification of the contract, the obligations, the price, the allocation of the transaction price for the execution obligations and finally - the recognition of the income. Essential for IFRS 15, compared to IAS 18, is the consideration of criteria such as the goodness (solvency) of the buyer and the interest for the final result.

In conclusion, the changes made to the old reporting standards and those included in IFRS 15 have met several objectives regarding the correct collection of revenues.

Keywords: revenue, IFRS, reporting, contracts, customers, incomes, recognition

JEL Classification: M41

Introducere

În ultimele decenii, atât în plan internațional, cât și național a fost intens pusă în dezbatere contabilitatea veniturilor, a fost cercetată noțiunea de venituri, fiind recomandate criterii noi de clasificare a acestora în funcție de scopurile utilizării informațiilor, au fost examinate și problemele recunoașterii și contabilizării acestora [1]. Pentru a facilita integrarea Republicii Moldova în spațiul economic european, apare necesitatea armonizării contabilității veniturilor cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) și Directivele Uniunii Europene (UE) - fapt care atestă actualitatea temei cercetate.

IFRS 15 „Veniturile din contractele cu clienții” [2, 3] vine cu o abordare specifică, înlocuind și anulând Standardul Internațional de Contabilitate (IAS) 11 „Contracte de construcție”, IAS 18 „Venituri” [4], Comitetul internațional de interpretare a raportării financiare (IFRIC) 13 „Programe de fidelizare a clienților”, IFRIC 15 „Acorduri privind construcția proprietăților imobiliare”, IFRIC 18 „Transferuri de active de la clienți” și Comitetul de Interpretare a Standardelor (SIC)-31 „Venituri – Tranzacții barter care presupun servicii de publicitate”. Obiectivul cercetării constă în dobândirea cunoștințelor aprofundate aferente abordărilor de recunoaștere, contabilizare și raportare financiară a veniturilor. Argumentarea noastră ia în considerare și analiza comparativă a IFRS 15 versus IAS 18 [9], punând în evidență elementele care aduc valoare în calitatea raportărilor financiare a veniturilor. Contribuția cercetării constă în informarea utilizatorilor privind noul standard IFRS 15 și specificul abordării din punct de vedere contabil.

Metode de cercetare utilizate

Prezenta lucrare cercetează abordările noului IFRS 15, propunând soluții și contribuind la perfecționarea contabilității și raportării financiare a veniturilor cu impact primordial asupra fundamentării deciziilor utilizatorilor interni și externi. În acest studiu s-au utilizat metode de cercetare dialectice, precum: analiza, deducția, sinteza, de asemenea, metode specific economice: selectarea, gruparea, observarea, compararea materiei, fenomenelor și a proceselor.

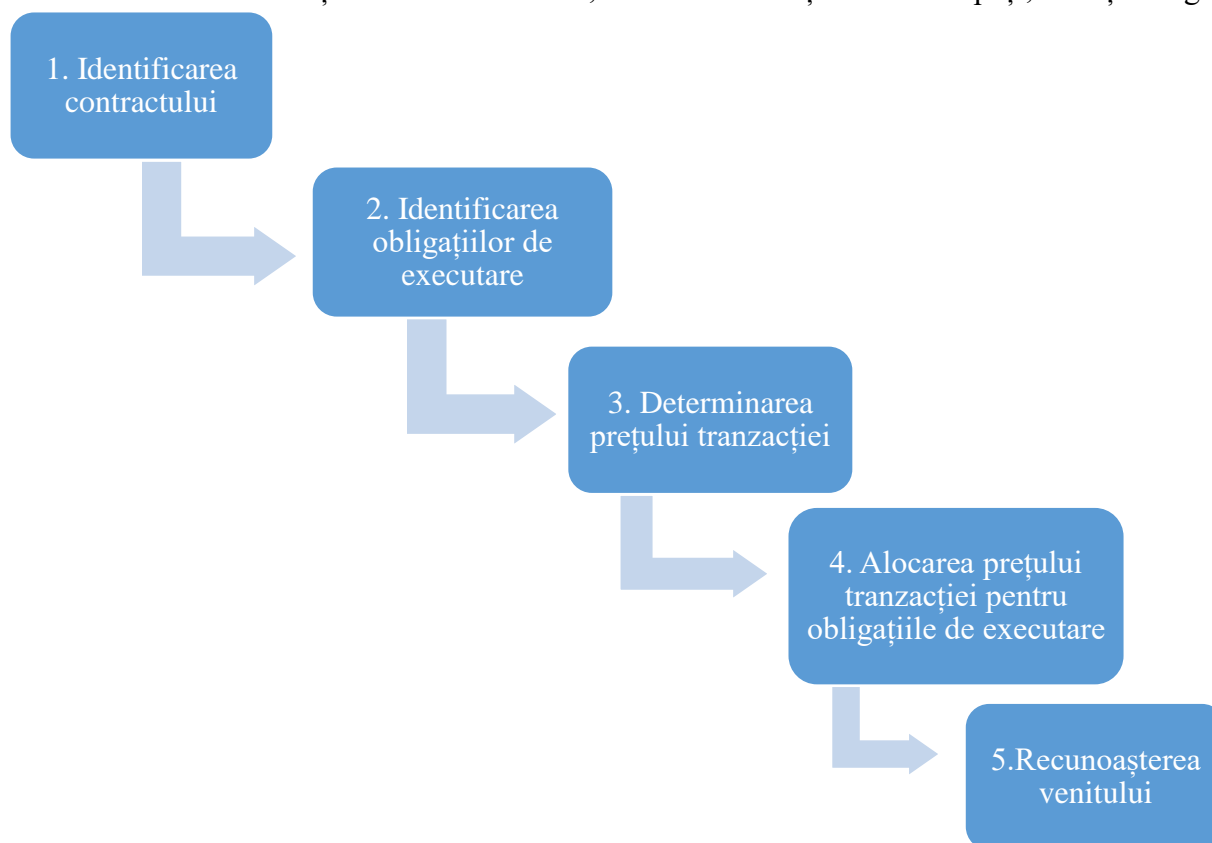
Conținutul de bază

De menționat, că în data de 23 decembrie 2016, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, a fost publicat Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 154 din 14.12.2016 [5], prin care punctul 1 din Ordin Ministerul Finanțelor nr. 105 din 17.07.2015 privind acceptarea, publicarea și modificarea IFRS [6] atestă completarea IFRS cu două standarde noi: IFRS 14 „Conturi de amânare aferente activităților reglementate” și IFRS 15 „Venituri din contracte cu clienții” [8].

O entitate trebuie să aplice IFRS 15 pentru perioadele anuale de raportare care încep la 1 ianuarie 2018 sau ulterior acestei date.

Principiul esențial al prezentului standard este că o persoană juridică trebuie să recunoască veniturile pentru a ilustra transferul de bunuri sau servicii promise către clienți la o valoare care reflectă contraprestația la care entitatea se așteaptă să aibă dreptul în schimbul acelor bunuri sau servicii [7].

Pentru a recunoaște eficient veniturile, IFRS 15 stabilește următorii pași, clasați în figura 1.

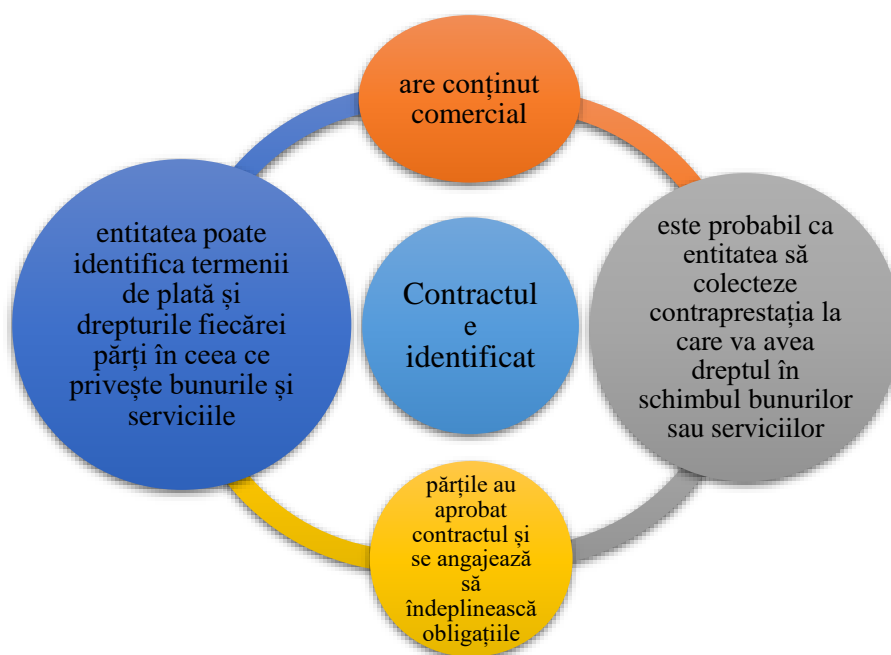

Figura 1. Etapele de recunoaștere a veniturilor conform IFRS 15

Sursa: Elaborat de autor în baza [7]

La primul pas este necesară aprecierea îndeplinirii tuturor criteriilor de recunoaștere a veniturilor. Cu toate acestea, acest pas nu diferă de standardul anterior - IAS 18. În același timp, IFRS 15 solicită luarea în considerare a unor criterii importante, precum solvabilitatea cumpărătorului și interesul pentru rezultatul final. Adică, standardul cere analiza nu numai a drepturilor cumpărătorului asupra activului transferat, ci și posibilitatea de a plăti. În absența solvabilității, veniturile conform IFRS 15 nu sunt recunoscute. În cadrul primului pas, vânzătorul analizează dacă contractul este

identificat și îndeplinește cerințele stabilite în IFRS 15 „Venituri din contracte cu clienții”, desfășurate în figura 2.

Figura 2. Criterii de identificare a contractului cu clienții conform IFRS 15

Sursa: Elaborat de autor în baza [7]

Un alt pas, este determinarea obligațiilor de executare determinate în contractul cu clientul. Definiția obligațiilor contractuale cu privire la bunurile identificabile vândute nu diferă esențial față de regulile anterioare. Cu toate acestea, în cazurile în care contractul prevede vânzarea bunurilor combinate (de exemplu, furnizarea de servicii oferind în același timp instrumentele pentru utilizarea lor sau acordarea de reduceri în cazul achiziționării unui alt produs, etc.), pot apărea situații specifice, fapt care poate schimba semnificativ indicatorii din situațiile financiare [10, 11]. În această etapă, este necesar să se ia în considerare toate reducerile oferite clienților, promoțiile. În continuare, prețul este divizat pe unitate de venit, adică pe tranzacții separate. *Este important de reținut*, că aceasta este o abordare complet nouă în comparație cu standardele anterioare. După cum s-a menționat mai sus, pot fi realizate simultan diferite componente a tranzacției (de exemplu, instrumente și servicii de instalare). În acest caz, reducerile și bonusurile trebuie repartizate între componentele tranzacției. Respectiv, venitul fiecărei componente trebuie stabilit ținând cont de reducerile acordate (bonusuri).

La alt pas este necesar să se determine când venitul este recunoscut. În acest stadiu, prestatorul de servicii/vânzătorul are obligația de a determina modul în care vor fi recunoscute veniturile: o singură dată sau pe durata unei perioade de timp. Anterior, veniturile erau recunoscute în momentul în care cumpărătorul primea controlul asupra activului achiziționat. În același timp, a existat, de asemenea, o condiție pentru recunoașterea veniturilor pentru o anumită perioadă de timp. Conform IFRS 15, orice program de loialitate reprezintă, în esență, o oportunitate pentru un client de a cumpăra bunuri sau servicii suplimentare în mod gratuit sau la un preț redus ca urmare a încheierii unui anumit contract, a cumpărării unui anumit produs sau a cumpărării pentru o anumită sumă. În acest caz, cumpărătorul plătește în avans bunurile sau serviciile care vor fi primite în viitor. În consecință, vânzătorul recunoaște încasările numai după transferul acestor bunuri sau servicii suplimentare sau după expirarea acțiunii/ofertei promoționale. Modul în care are loc recunoașterea venitului, conform pașilor expuși mai sus, este analizat prin prisma unui *exemplu*:

Entitatea „EdLingua” SRL prestează servicii de studiere a limbilor străine. Aceasta oferă cursuri intensive cu durata de o lună, la prețul de 2200 lei. Pentru clienții care parcurg 4 cursuri de limbă engleză intensiv, primesc al cincilea curs gratuit. Vânzătorul trebuie să trateze aceste servicii promise ca o obligație de executare separată.

În conformitate cu paragraful B40 al IFRS 15 [3], dacă, într-un contract, o entitate îi acordă unui client opțiunea de a dobândi bunuri sau servicii suplimentare, această opțiune generează o *obligație de executare* în contract doar dacă opțiunea îi oferă clientului un *drept semnificativ* pe care acesta nu l-ar primi fără a încheia contractul respectiv. Acest drept semnificativ reprezintă beneficiul pe care îl primește cumpărătorul dacă participă la programul de loialitate. În prim plan, pentru a stabili dacă cumpărătorul are sau nu un drept semnificativ este necesar de analizat două întrebări:

1. E necesar un contract suplimentar cu clientul pentru a primi un produs sau serviciu suplimentar? Dacă da, atunci nu există un drept semnificativ (beneficii suplimentare), deoarece noul contract va fi analizat și contabilizat ca un contract separat.

2. Cumpărătorul poate achiziționa un produs sau un serviciu suplimentar la același preț ca prețul individual de vânzare al produsului/serviciului? Dacă da, atunci nu există un drept semnificativ, deoarece nu există nici un beneficiu pentru client.

În contractual analizat în exemplu există două obligații de executare, iar “EdLingua” SRL va trebui să distribuie prețul tranzacției pentru fiecare dintre ele: a) furnizarea serviciilor de studiere a limbii engleze pe parcursul a 4 cursuri; b) prestarea unui curs intensiv gratuit timp de o lună.

Următorul pas este determinarea prețului tranzacției. Determinarea prețului de vânzare separat pentru un drept semnificativ are loc în baza p.74 al IFRS 15 [3], conform căruia “pentru a îndeplini obiectivul alocării, o entitate trebuie să aloce prețul tranzacției pentru fiecare obligație de executare identificată în contract pe baza unui preț individual de vânzare relativ”.

Probabilitatea de a exercita opțiunea estimată de “EdLingua” SRL este de 100%. Astfel, prețul de vânzare separat al unui drept semnificativ este egal cu $2\,200 \times 100\% = 2\,200$ lei. Cursul de 4 luni constituie 8 800 lei ($2\,200$ lei $\times$ 4 cursuri). Să presupune că au fost vândute 100 de cursuri intensive, astfel că valoarea tranzacției este de 880 000 lei. În continuare, este necesar de a distribui prețul tranzacției asupra celor două obligații de executare pe baza unor prețuri separate de vânzare (tabelul 1):

- furnizarea serviciilor de studiere intensivă a limbii engleze (pe parcursul a 4 luni) costă 880 000 lei.
- beneficiul clientului din oferta promoțională (luna gratuită) este de $8\,800 / 4$ luni = 2 200 lei.

Având în vedere această estimare, prețul de vânzare separat al ofertei promoționale pe cursul gratuit este de 220 000 lei ($2\,200$ lei $\times$ 100 clienți).

Tabelul 1. Alocarea prețului tranzacției pentru obligațiile de executare

Obligații de executare	Prețul separat al tranzacției	Ponderea (%)	Preț repartizat pe obligații de executare
Cursuri de 4 luni	880 000 lei	80	704 000 lei (880 mii* 80%)
Luna gratuită	220 000 lei	20	176 000 lei (880 mii* 20%)
TOTAL	1 100 000 lei	100	880 000 lei

În cele din urmă, “EdLingua” SRL trebuie să recunoască veniturile proporțional perioadei de 4 luni, deoarece clientul primește servicii și consumă beneficii simultan, pe măsură ce vânzătorul își îndeplinește obligația de executare. “EdLingua” SRL contabilizează tranzacțiile menționate în modul următor (tabelul 2).

Tabelul 2. Jurnalul de înregistrări cronologice al "EdLingua" SRL aferent campaniei promoționale

Nr.	Conținutul operațiilor economice	Corespondența conturilor		Suma, lei
		Debit	Credit	
În momentul achiziționării unui set de cursuri de 4 luni				
1.	Reflectarea încasării avansurilor (2 200lei * 4 luni* 100 clienți)	242"Conturi curente în monedă națională"	523"Avansuri primare curente"	880 000
Lunar, la prestarea serviciilor				
2.	Reflectarea sumei totale a creanțelor (880 000 lei/ 4 luni)	221 "Creanțe comerciale"		220 000
3.	Reflectarea veniturilor din vânzări (704 000 lei/ 4 luni)		611"Venituri din vânzări"	176 000
4.	Reflectarea veniturilor aferente cursului de o lună gratuit (176 000 lei/ 4 luni)		535"Venituri anticipate curente"	44 000
5.	Decontarea reciprocă a creanțelor și datoriilor	523"Avansuri primare curente"	221 "Creanțe comerciale"	220 000
La sfârșitul anului, soldul contului Venituri anticipate va fi de 176 000 lei, iar la sfârșitul lunii suplimentare gratuite:				
6.	Reflectarea venitului aferent lunii gratuite (44 000 lei* 4 luni)	535"Venituri anticipate curente"	611"Venituri din vânzări"	176 000

Concluzii

În concluzie, menționăm, că în conformitate cu prevederile IFRS 15 "Venituri din contracte cu clienții", veniturile din contractele cu clienții trebuie recunoscute dacă contractul este identificat, sunt identificate obligațiile de executare, de asemenea, este determinat prețul tranzacție și este alocat pentru obligațiile de executare.

Pe parcursul cercetării, s-au remarcat particularitățile dezvăluirii informațiilor în situațiile financiare afectate de standardele internaționale atunci când se efectuează programe de loialitate (fidelizare). Rezumând cele de mai sus, trebuie remarcat faptul că contabilizarea programelor de loialitate în conformitate cu normele IFRS conține mai multe situații dificile, legate de dispozițiile tranzitorii în legătură cu adoptarea IFRS 15, care a intrat în vigoare de la 01.01.2018. Astfel, IFRS 15 [3] conține o inovație care cere entității să prezinte în note suma bonusurilor (reducerilor) acordate, repartizată între componentele veniturilor. O dificultate considerabilă se datorează, de asemenea, determinării valorii juste a facilităților economice oferite și procedurii de evaluare a posibilității de acordare a lor. Această problemă se rezolvă în mod individual de entitate, stabilind o astfel de modalitate în politicile sale contabile.

Referințe bibliografice

- Dezvoltarea contextului de contabilitate internațională. https://books.google.md/books?hl=ro&lr=&id=BSIbBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=nobes+c.+W.+2006&ots=nTt1ARx1hL&sig=Mwp2fhWh-csRmw-nErqnKTSMEoE&redir_esc=y#v=onepage&q=nobes%20c.%20W.%202006&f=false
- ERHAN L., SOCOLIUC M., MIHAILA S., GROSU V., Policies And Practices For Implementation Of Ifrs And Nas In The Republic Of Moldova. *The USV Annals of Economics and Public Administration*, 2015, Vol. 15, Issue 3, pp.147-162.

3. IFRS 15 “Venituri din contracte cu clienții”
http://lex.justice.md/UserFiles/File/2016/mo453-458md/standard.15_154.doc
4. IAS 18 “Venituri”<https://vdocuments.site/ias-18-venituri-cu-rezolvare.html>
5. Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 154 din 14.12.2016 cu privire la aprobarea completărilor la Ordinul Ministrului Finanțelor nr.105 din 17 iulie 2015.
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=368055>
6. Ordinul Ministerul Finanțelor nr.105 din 17.07.2015 privind acceptarea, publicarea și modificarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară.
http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=360105&fbclid=IwAR3ntYi_zoKBAtph7Imi_1Xn39Gh-MYOVp-gpSA0quQcsv3HnqPUQvSLg6c
7. Percepții privind impactul IFRS 15 - exemple ilustrative pas cu pas.
<https://search.proquest.com/openview/afd55e6493cf5bfc80c4f6688ff75bbc/1?pq-origsite=gscholar&cbl=51385>
8. Standardele Internaționale de Raportare Financiară. <https://www.bizlaw.md/2016/12/23/au-fost-publicate-standardele-internationale-de-raportare-financiara-14-si-15>
9. IFRS 15 versus IAS 18. <https://www.ifrsbox.com/ifrs-15-vs-ias-18/>
10. GROSU V., SOCOLIUC M., Effects And Implications Of The Implementation Of Ifrs 15- Revenue From Contracts With Customers. Management Strategies Journal, 2016, Vol. 34, issue 4, pp.95-106.
11. COSMULESE C.G., GROSU V. Influences of new IFRS on consolidated financial reporting. The USV Annals of Economics and Public Administration, 2019, Vol. 19, No. 2 (30), pp. 185-191.

ABORDĂRI CONTABILE AFERENTE CONTRACTELOR DE PARTENERIAT PUBLIC-PRIVAT

ACCOUNTING APPROACHES TO PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP CONTRACTS

Corina PANUȘ

email: corinapanus.diug@gmail.com

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

Abstract. *The public-private partnership is one of the main forms of carrying out activities of social interest. European experience shows us that public-private partnership projects can be implemented in a variety of sectors such as: transport (highways, airports, ports, railways, urban transport), water and wastewater, solid waste, heating, health (hospitals), education, defense, administrative buildings, national security (prisons), tourism.*

In this article the author examines the specific features of public-private partnership contracts and the analysis of their impact on accounting according to the Methodical Indications on the particularities of accounting in the process of achieving public-private partnership.

Keywords: public-private partnership, contract, investment, cooperation, revenues, expenses.

JEL Classification: M41

Introducere

În ultimele decenii, atât în plan internațional, cât și național tendința de atragere a sectorului privat la exploatarea activelor de infrastructură prin intermediul parteneriatului public-privat capătă o amploare tot mai masivă. În *Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”* este indicată necesitatea explorării potențialului de parteneriat public-privat în domeniul infrastructurii drumurilor și serviciilor de logistică aferente serviciilor de transport și serviciilor aferente infrastructurii drumurilor [8]. În *Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020* parteneriatul public-privat este indicat în calitate de direcție prioritară pentru dezvoltarea infrastructurii rurale, precum și pentru dezvoltarea parteneriatului în afaceri [13].

Obiectivul cercetării constă în identificarea particularităților specifice contractelor de parteneriat public-privat și analiza impactului acestora asupra contabilității. Contribuția cercetării constă în informarea utilizatorilor privind reglementările Indicațiilor metodice privind particularitățile contabilității în procesul realizării parteneriatului public-privat și specificul abordării din punct de vedere contabil.

Metode de cercetare utilizate

Cercetarea se bazează pe o abordare deductivă de la general la particular, pornind de la studierea și analiza prevederilor noilor reglementări contabile naționale în procesul realizării parteneriatului public-privat, în vederea identificării stadiului actual și fundamentării concluziilor aferente gradului de complexitate, de eficiență și de utilitate a particularităților contabile.

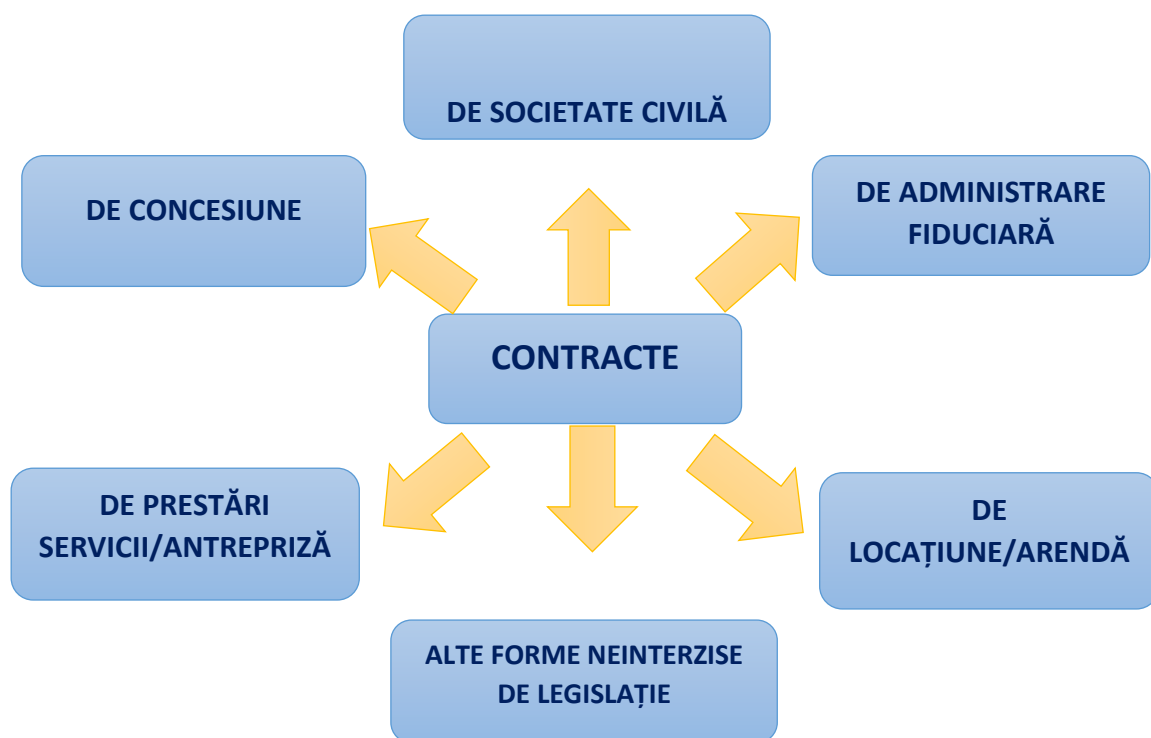
În acest studiu s-au utilizat metode de cercetare dialectice, precum: analiza, deducția, sinteza, de asemenea, metode specific economice: selectarea, gruparea, observarea, compararea materiei, fenomenelor și a proceselor. Investigațiile au fost efectuate în baza prevederilor Legii nr.179/2008 cu privire la parteneriatul public-privat [7], Legii nr.534/1995 cu privire la concesiuni [6], Codului Civil nr.1107/2002 [1] și Indicațiilor metodice privind particularitățile contabilității în procesul realizării parteneriatului public-privat [5], precum și surselor bibliografice de specialitate.

Conținutul de bază

Problematika contabilității contractelor de parteneriat public-privat este studiată în permanență de către savanți autohtoni și străini.

De menționat, că la 23 noiembrie 2018 Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a *aprobat Indicațiile metodice privind particularitățile contabilității în procesul realizării parteneriatului public-privat* [5]. Scopul acestora constă în reglementarea specificului contabilității în procesul realizării contractelor de parteneriat public-privat.

Astfel, conform Indicațiilor metodice privind particularitățile contabilității în procesul realizării parteneriatului public-privat [5, pct.7] și prevederilor Legii nr.179/2008 [7, art.18], în funcție de modul de repartizare între partenerul public și cel privat a riscurilor și beneficiilor aferente activelor transmise pentru realizarea parteneriatului, se delimitează următoarele forme contractuale de realizare a acestuia, prezentate în figura 1:

Figura 1. Formele contractelor de parteneriat public-privat

Sursa:Elaborat de autor în baza [5]

Contabilitatea aferentă *contractul de antrepriză/prestări servicii* este un subiect mai puțin studiat. Contractul de antrepriză/prestări servicii, ca formă juridică de realizare a parteneriatului public-privat, este un contract încheiat pe bază de concurs între partenerul public și privat, în vederea prestării de servicii publice de gospodărie comunală, efectuării contra plată a lucrărilor de reparație capitală a obiectelor infrastructurii, deservirii obiectelor de infrastructură, evidenței consumului de resurse, prezentării facturilor pentru consumatori [2, pag.207].

Obiect al contractului de antrepriză, de regulă, este lucrarea și rezultatul său material, luate împreună (reparație, construcție ș.a.). Astfel, obiectul contractului de antrepriză poate fi atât producerea sau transformarea unui bun, cât și obținerea altor rezultate ale lucrărilor efectuate [5, pct.11].

Sub aspect contabil, pornind de la definițiile expuse mai sus, constatăm că obiectul unui contract de antrepriză este un mijloc fix sau teren pentru care urmează să se calculeze costul de intrare, să se înregistreze costurile ulterioare și amortizarea, să se reflecte diferențele aferente evaluării ulterioare și pierderile din depreciere, precum și costurile de ieșire.

Partenerul public contabilizează operațiunile aferente contractului de prestări servicii prin menținerea bunurilor în contabilitate și calcularea uzurii acestora, înregistrează costul serviciului prestat de către partenerul privat, în baza actelor de predare-primire a lucrărilor – ca majorare simultană a valorii activelor nefinanciare și a datoriilor față de furnizori din afara sistemului bugetar [5, pct.14]. Concomitent partenerul privat ține contabilitatea operațiunilor aferente contractelor de prestări servicii/antrepriză în conformitate cu prevederile Standardelor Naționale de Contabilitate (SNC) „Venituri”, SNC „Creanțe și investiții financiare”, SNC „Contracte de construcții” și Indicațiilor metodice privind contabilitatea costurilor de producție și calculația costului produselor și serviciilor. Partenerul privat contabilizează costurile aferente contractului de prestare a serviciilor publice - ca majorare a costurilor activității de bază sau activităților auxiliare și diminuare a stocurilor, majorare a amortizării, datoriilor, decontează costurile contractuale aferente serviciilor publice prestate - ca majorare a costului vânzărilor și diminuare a costurilor activității de bază sau activităților auxiliare (costul efectiv al serviciilor publice prestate), recunoaște venitul din prestarea serviciilor publice – ca majorare concomitentă a creanțelor și a veniturilor curente [5, pct.17].

Realizarea parteneriatului public-privat prin intermediul *contractului de administrare fiduciară* are ca obiect asigurarea unei bune gestionări a proprietății publice bazate pe criteriile de performanță stabilite în contract. În acest caz partenerul public transmite partenerului privat gestionarea riscurilor de management și riscurile legate de asigurarea funcționării obiectului partenerului public-privat, dacă contractual nu prevede altfel [7, art.18].

Potrivit opiniei autorului Sochircă S., în cadrul administrării fiduciare a bunurilor are loc folosirea profesională a acestora de către administratorul fiduciar în scopul obținerii de profit. Anume din aceste considerente, administratorul fiduciar, prin intermediul contractului încheiat, este înzestrat cu drepturi ample pe marginea gestionării bunurilor, asemenea proprietarului său, în afară de dreptul de dispoziție (dacă acesta nu este stipulat separat în contract) [9, pag. 18].

Economista autohtonă, Grigoroș L., afirmă că contractual de administrare fiduciară, ca formă juridică de realizare a parteneriatului public-privat, reprezintă un contract încheiat pe bază de concurs între partenerul public și partenerul privat, în vederea asigurării unei bune gestionări a proprietății publice, în baza criteriilor de performanță stabilite în acest contract [2, pag.207].

Potrivit Indicațiilor metodice [5, pct.35], în condițiile realizării contractului de administrare fiduciară, partenerul public menține evidența bunurilor în contabilitate și calculează uzura acestora, transmiterea bunurilor în administrare fiduciară o reflectă ca corespondență internă între subconturile deschise la conturile de evidență a bunurilor, majorarea creanțelor se înregistrează concomitent cu majorarea veniturilor, majorarea cheltuielilor suportate de către partenerul privat și transmise către partenerul public se înregistrează concomitent cu datoriile, la stingerea creanțelor mijloacele bănești se majorează și creanțele se diminuează, la calculul remunerației partenerului privat majorează cheltuielile și datoriile, apoi prin achitarea acestora diminuează datoriile concomitent cu mijloacele bănești.

În aceeași perioadă partenerul privat, conform Indicațiilor metodice privind particularitățile contabilității în procesul realizării parteneriatului public-privat [5, pct.35], este obligat să reflecte bunurile primite în administrare fiduciară de la partenerul public într-un cont extrabilanțier de evidență, valabil pe durata contractului, să reflecte costurile și încasările globale aferente contractului de administrare fiduciară în contul de gestiune “Costuri aferente administrării fiduciare”, și respectiv “Încasări globale aferente contractului de administrare fiduciară”. Concomitent partenerul privat înregistrează costurile aferente administrării fiduciare ca majorare concomitentă a costurilor aferente administrării fiduciare și a amortizării, datoriilor și/sau diminuare a stocurilor, reflectă încasările din gestionarea bunurilor primite în administrare fiduciară – ca majorare concomitentă a numerarului

și/sau a creanțelor și a încasărilor globale aferente contractelor de administrare fiduciară, înregistrează costurile aferente administrării fiduciare transferate partenerului public – ca majorare a creanțelor curente și diminuare a costurilor de administrare fiduciară, transferă încasările din gestionarea bunurilor primite în administrare fiduciară – ca diminuare a încasărilor globale aferente contractelor de administrare fiduciară și majorare a datoriilor curente, decontează reciproc creanțele și datoriile aferente contractelor de administrare fiduciară – ca diminuare concomitentă a datoriilor și creanțelor curente, recunoaște veniturile (remunerația) pentru prestarea serviciilor de administrare fiduciară – ca majorare concomitentă a creanțelor și datoriilor curente, înregistrează cheltuielile partenerului privat legate de obținerea veniturilor (remunerației) pentru administrare fiduciară – ca majorare a cheltuielilor curente și a datoriilor, diminuează stocurile, stinge creanțele pentru prestarea serviciilor de administrare fiduciară de către partenerul public – ca majorare a numerarului și diminuare a creanțelor curente.

În Indicațiile metodice, observăm propuse spre utilizare în cadrul contractului de administrare fiduciară două conturi noi “Costuri aferente administrării fiduciare”, și respectiv “Încasări globale aferente contractului de administrare fiduciară”. Aceste conturi propuse nu se regăsesc în Planul de conturi contabile, deci considerăm necesară includerea lor pentru a facilita utilizatorii.

Prin *contractul de locațiune/arendă*, partenerul public (locatorul) transmite partenerului-privat (locatarului) în posesiune și folosință temporară a bunurilor proprietate publică. În schimb, partenerul privat este responsabil de utilizarea conform destinației a bunului și de colectarea plăților pentru serviciile prestate. Plățile de locațiune/arendă se stabilesc de către părți și nu pot fi mai mici de cuantumul minim al chiriei stabilit în legea anuală a bugetului de stat [7].

Conform Indicațiilor metodice, partenerul public trebuie să mențină bunurile în contabilitate și să calculeze uzura acestora, să reflecte costurile lor inițiale, aferente încheierii contractului de locațiune/arendă care conform condițiilor contractului se suportă de către partenerul public, majorând concomitant cheltuielile și datoriile sau să diminueze creanțele, să efectueze calcularea plăților de locațiune/arendă primite sau de primit ca majorare concomitentă a creanțelor și a veniturilor, reflectă costurile aferente reparației bunurilor transmise în locațiune/arendă efectuate de către partenerul privat din contul plăților locațiune/arendă – ca majorare concomitentă a cheltuielilor sau activelor nefinanciare (în cazul capitalizării) și a datoriilor, să deconteze reciproc creanțele și datoriile aferente contractului de locațiune/arendă – ca diminuare concomitentă a datoriilor și a creanțelor, să reflecte costurile aferente returnării bunurilor transmise în locațiune/arendă suportate de către partenerul public – ca majorare concomitentă a cheltuielilor și a datoriilor [5, pct.58].

În același timp, partenerul privat ține contabilitatea operațiunilor aferente contractelor de locațiune/arendă conform SNC „Contracte de leasing” [10], și reflectă bunurile primite în locațiune/arendă în conturile extrabilanțiere la valoarea convenită de părți în contractul de locațiune/arendă, înregistrează costurile direct atribuibile intrării (restituirii) bunurilor primite în locațiune/arendă și costurile de întreținere, care conform condițiilor contractului se suportă de către partenerul-privat ca majorare a costurilor/cheltuielilor curente, datoriilor și diminuarea stocurilor, reflectă plățile de locațiune/arendă cu majorarea concomitentă a costurilor și/sau cheltuielilor curente și a datoriilor, reflectă costurile aferente reparației bunurilor primite în locațiune/arendă suportate pe seama plăților de locațiune/arendă și le contabilizează ca prestare de servicii (executare de lucrări), înregistrează valoarea de vânzare a lucrărilor de reparație transmise partenerului-public ca majorare concomitentă a creanțelor și veniturilor curente, decontează reciproc creanțele și datoriile curente [5, pct.59].

Costurile aferente reparației bunurilor primite în locațiune/arendă, care conform condițiilor

contractului se suportă de către locatar, se contabilizează în conformitate cu pct. 29-32 din SNC "Contracte de leasing" [10].

Aici remarcăm faptul, că contractul de administrare fiduciară are tangență cu *contractul de locațiune/arendă* care are ca efect transmiterea în posesie sau folosință a bunurilor, îndeosebi, arenda și locațiunea. Diferența constă în faptul că arendașul sau locatarul primește bunurile în posesie și folosință fără a avea scopul de a-și satisface propriile interese în raport cu aceste bunuri, cum ar fi situația sporirii valorii acestora. Fiduciarul primește bunurile spre administrare doar pentru satisfacerea intereselor proprietarului acestor bunuri, prestînd în acest fel un serviciu acestuia. La fel, spre deosebire de arendaș și locatar, care urmează să achite folosința bunurilor, în cazul contractului de administrare fiduciară, fiduciarul este cel ce primește o remunerație pentru serviciul prestat.

Concesiunea – o altă formă de realizare a parteneriatului public-privat și reprezintă o operațiune juridică prin intermediul căreia o persoană numită cocedent transmite unei alte persoane numite concesionar dreptul și obligația de exploatare a unui bun, a unei activități sau a unui serviciu public, pentru o perioadă determinată (cel mult, 50 ani) în schimbul unei redevențe [3, pag.238]. În conformitate cu Legea cu privire la concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii nr.121/2018, concesiunea reprezintă un contract de concesiune de lucrări sau un contract de concesiune de servicii [6, art.3].

Sub aspect contabil, în Indicațiile metodice se menționează faptul că în cadrul parteneriatului public-privat realizat sub forma contractului de concesiune, partenerul public (concedentul) cesează partenerului privat (concesionarului) drepturile sale de posesiune și de folosință asupra obiectului concesiunii, rezervându-și dreptul exclusiv de dispoziție asupra acestuia. [5, pct. 61].

Sub alt aspect, însă, Indicațiile metodice menționează că bunurile procurate pe seama mijloacelor proprii și de altă natură, la fel, procurate cu mijloace proprii, precum și îmbunătățirile aduse obiectului concesiunii, constituie proprietatea partenerului privat, dacă acestea pot fi separate de obiectul în cauză fără a-l prejudicial [5, pct.63].

La expirarea contractului de concesiune, ori în cazul rezilierii lui, partenerul privat are dreptul la recuperarea costului îmbunătățirilor aduse obiectului concesiunii cu permisiunea partenerului public, dacă contractul nu prevede altfel.

Plata redevenței concesiunii în cadrul parteneriatului public-privat este condiționată de formele acesteia, care pot fi:

- plată pentru o singură dată pentru întreaga durată a concesiunii (bonus);
- plăți periodice sub formă de chirie, rentă, plăți pentru extracția resurselor naturale sau pentru fabricarea produselor (royalty).

Plățile periodice efectuate conform prevederilor contractului de concesiune se vor înregistra ca costuri/cheltuieli curente în perioada de gestiune în care au fost calculate/ suportate. Prevederile sunt incluse în Indicațiile metodice privind particularitățile contabilității în procesul realizării parteneriatului public-privat [5, p.25]. Costurile ulterioare de modernizare și reconstrucție a obiectului concesiunii ce contribuie la majorarea beneficiilor economice așteptate din utilizarea imobilizărilor corporale, care nu sunt înregistrate în bilanțul partenerului-privat, se vor reflecta în componența mijloacelor fixe, ca obiecte de evidență separate. În acest sens se vor aplica prevederile punctului 60 din SNC "Imobilizări necorporale și corporale"[11].

Totodată, costurile de modernizare și reconstrucție a obiectului concesiunii suportate, urmează să fi amortizate conform punctelor 19-28 din SNC "Imobilizări necorporale și corporale" [11], pe parcursul perioadei de utilizare. Aceasta nu trebuie să depășească durata contractului de concesiune. Dacă contractul de concesiune prevede la expirarea sau rezilierea acestuia compensarea de către partenerul-public a valorii neamortizate a costurilor de modernizare și reconstrucție a obiectului

concesiunii înregistrate în contabilitate ca obiecte separate, această operațiune se reflectă ca o vânzare de imobilizări corporale.

În cazul în care contractul de concesiune nu conține aceste prevederi – costurile de ieșire a obiectului concesiunii se înregistrează ca cheltuieli în perioada în care acestea au fost suportate.

Conform prevederilor contractului de concesiune, partenerul privat poate recunoaște obiectul concesiunii în componența imobilizărilor sau îl înregistrează într-un cont extrabilanțier. Imobilizările recunoscute de către partenerul privat sunt supuse amortizării în conformitate cu prevederile SNC "Imobilizări necorporale și corporale" [11]. Plata, efectuată o singură dată (bonusul), pentru dreptul de utilizare a obiectului concesiunii se recunoaște ca imobilizări necorporale și se amortizează pe parcursul întregii durate a contractului de concesiune, conform metodei liniare sau altei metode prevăzute în politicile contabile ale partenerului privat [5, pct. 67].

La etapa actuală proiectele de parteneriat public-privat în țară sunt încheiate în principal în formă de *concesiuni*. Peste 80% din proiectele de parteneriat public-privat, inițiate în țară, sunt fie preconizate pentru realizare, fie se realizează anume în această formă. De obicei concesiunea bunurilor și a serviciilor publice reprezintă mai multe avantaje decât dezavantaje pentru ambele părți.

Acordurile între partenerii privați și publici pot fi încheiate și sub forma *contractului de societate civilă*. Acest tip de contract este cunoscut atât în practica contabilă cât și fiscală, dar ca și în cazul celorlalte tipuri de contracte mai sunt încă multe momente neclare.

Potrivit prevederilor stipulate în Codul civil al Republicii Moldova [1], prin contractul de societate civilă, două sau mai multe persoane (societăți, participanți) se obligă reciproc să urmărească în comun scopuri economice ori alte scopuri, fără a constitui o persoană juridică, împărțind între ele foloasele și pierderile [1, art.1926].

În IFRS nu regăsim noțiunea de contract de societate civilă, operându-se cu noțiunea de angajament comun. IFRS 11 „Angajamente comune” definește angajamentul comun ca fiind un angajament în care două sau mai multe părți dețin controlul comun. Controlul comun reprezintă controlul partajat al unui angajament, convenit prin contract, care există numai atunci când deciziile legate de activitățile relevante necesită consințământul unanim al părților care dețin controlul comun [4, pct.4].

Potrivit Indicațiilor metodice în cadrul parteneriatului public-privat realizat sub forma contractului de societate civilă, veniturile și pierderile se împart între asociați proporțional cu cota lor de participare în activitatea societății civile. Conducerea societății civile este încredințată fie unui asociat, numit conducător, fie tuturor asociaților, împuterniciți să reprezinte societatea civilă în raporturile cu terți.

Contabilitatea operațiunilor aferente contractelor de societate civilă este ținută de asociatul conducător sau de fiecare dintre asociați, în dependență de faptul cui îi este încredințată conducerea societății civile, fiind condiționată de forma societății civile: fără active comune și cu active comune.

În cazul societății civile fără active comune, contabilitatea operațiunilor se ține separat de către fiecare asociat al societății civile, pe subconturi distincte, reflectând cheltuielile, veniturile, creanțele și datoriile aferente în conformitate cu standardele de contabilitate. În cazul contractelor de societate civilă cu active comune, activele se reflectă în bilanțul asociatului-conducător, care calculează amortizarea/uzura acestora.

În indicațiile metodice sunt prezente exemple de contracte de societate civilă sub formă de parteneriat public-privat cu active comune și fără active comune.

În cazul contractului de societate civilă fără active comune, partenerul public contabilizează operațiunile aferente după cum urmează:

- înregistrarea valorii bunurilor transmise în calitate de contribuție – ca corespondență internă între subconturile deschise la conturile de evidență a activelor nefinanciare;

- înregistrarea cheltuielilor aferente activității societății civile – ca majorare concomitentă a cheltuielilor și a datoriilor;

- calcularea veniturilor aferente activității societății civile – ca majorare concomitentă a creanțelor și a veniturilor;

- reflectarea valorii bunurilor primite ca rezultat al activității societății civile - ca majorare concomitentă a activelor nefinanciare și a veniturilor de la active intrate cu titlu gratuit.

Partenerul privat ține contabilitatea operațiunilor în conformitate cu prevederile pct. 19 – 26 din SNC „Părți afiliate și contracte de societate civilă” [12].

Specific pentru contractele de societate civilă cu active comune, partenerul public contabilizează operațiunile aferente diferit, în dependență dacă este asociat:

1) în calitate de asociat conducător;

2) în calitate de asociat;

Respectiv partenerul privat ține contabilitatea operațiunilor în cadrul societății civile cu active comune în conformitate cu prevederile pct. 27-30 din SNC „Părți afiliate și contracte de societate civilă”[12].

Potrivit prevederilor din Indicațiile metodice, procedura de realizare a parteneriatului public-privat în condițiile societății civile este clară, dar totodată apar și unele neclarități. În exemplul prezentat în Indicațiile metodice în cazul contractelor de societate civilă sub formă de parteneriat public-privat fără active comune observăm că partenerul public transmite partenerului privat un teren pentru construcția unui bloc locative în schimbul cărui va primi 70 de apartamente, în ca partenerul privat nu contabilizează acest teren, după care transmite înapoi partea de apartamente partenerului public, iar partenerul public recunoaște valoarea terenului ca o proprietate a sa. Dar cum rămâne cu apartamentele care îi revin partenerului privat? Ele nu dețin o cotă-parte din terenul pe care sunt construite? Considerăm că abordarea menționată nu este clară și necesită modificări pentru a fi clară situația pentru ambele părți.

Totodată observăm că Indicațiile metodice permit introducerea în politicile contabile ale partenerului privat a unui cont de gestiune „Costuri aferente contractelor de societate civilă”, utilizat pentru ținerea evidenței costurilor aferente construcției [5, p.19], considerăm necesară includerea în Planuri general de conturi contabile a acestui cont de gestiune.

Concluzii

Pe parcursul cercetării s-au remarcat particularitățile contabilității în conformitate cu fiecare formă specifică de contract atribuită parteneriatului public-privat.

Putem concluziona, că în situația în care, indiferent de formă, contractul este întocmit și implementat corect ajunge să reprezinte o oportunitate de dezvoltare a afacerii cu avantaje semnificative atât pentru agentul economic, cât și pentru economia Republicii Moldova în ansamblu.

Referințe bibliografice

1. Codul civil al Republicii Moldova: nr. 1107 din 06 iunie 2002. In: *Monitorul Oficial al RM* [online] 2019, nr. 66-75 [citat 22.06.2020].
Disponibil: <http://www.legis.md/cautare/rezultate/112573>
2. GRIGOROI L., Parteneriatul public privat – de la teorie la practică. In: *Conferința Științifică Internațională „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”, 24-25 septembrie 2010*. Chișinău: ASEM, 2011, Vol. 2, pp. 205-208. ISBN 978-9975-75-548-1.
3. HAREA R., GRAUR A., Particularitățile contabilității operațiilor de concesiune. In: *Conferința Științifică Internațională „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”, 24-25 septembrie 2010*. Chișinău: ASEM, 2011, vol. 2, pp.238-240. ISBN 978-9975-75-550-4.

4. IFRS 11 „Angajamente comune” [online]. [citat 20.06.2020]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=77647&lang=ro
5. Indicații metodice privind particularitățile contabilității în procesul realizării parteneriatului public-privat: Ordinul MF nr. 192 din 12 noiembrie 2018. In: *Monitorul Oficial al RM* [online]. 2018, nr. 430-439 [citat 20.06.2020]. Disponibil: <http://www.legis.md/cautare/rezultate/111830>.
6. Legea cu privire la concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii: nr. 121 din 05 iulie 2018. In: *Monitorul Oficial al RM* [online]. 2018, nr. 309-320 [citat 21.06.2020]. Disponibil: <http://www.legis.md/cautare/rezultate/105485>
7. Legea cu privire la parteneriatul public-privat: nr. 179 din 10 iulie 2008. In: *Monitorul Oficial al RM* [online]. 2008, nr. 165-166 [citat 20.06.2020]. Disponibil: <http://www.legis.md/cautare/rezultate/110569>
8. Legea Nr. 166 din 11.07.2012, *Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”*, publicată în *Monitorul Oficial al RM* Nr. 245-247, art. Nr: 791, 30.11.2012 [citat 30.06.2020]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=345635>
9. SOCHIRCA, S. Noțiunea contractului administrării fiduciare a bunurilor. In: *Legea și viață*. 2014, nr. 3, pp. 18-22. ISSN 1810-309X.
10. SNC” Contracte de leasing”: Ordinul MF nr. 118 din 06 august 2013. In: *Monitorul Oficial al RM* [online]. 2013, nr. 233-237/1534 [citat 22.06.2020]. Disponibil: http://mf.gov.md/sites/default/files/legislatie/snc-ordin_nr.118_0.pdf
11. SNC „Imobilizări necorporale și corporale”: Ordinul MF nr. 118 din 06 august 2013. In: *Monitorul Oficial al RM* [online]. 2013, nr. 233-237/1534 [citat 22.06.2020]. Disponibil: http://mf.gov.md/sites/default/files/legislatie/snc-ordin_nr.118_0.pdf
12. SNC „Părți afiliate și contracte de societate civilă”: Ordinul MF nr. 118 din 06 august 2013. In: *Monitorul Oficial al RM* [online]. 2013, nr.233-237/1534 [citat 02.07.2020]. Disponibil:
13. *Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020*, Anexa nr.1 la Hotărîrea Guvernului nr.685 din 13 septembrie 2012, [Citat 30.06.2020]. Disponibil:<strategiedezvoltareimmf7302.doc>

POLITICILE CONTABILE: APLICARE, MODIFICĂRI ȘI IMPORTANȚA ACESTORA PENTRU ENTITATEA ECONOMICĂ

ACCOUNTING POLICIES: IMPLEMENTATION, CHANGES AND THEIR IMPORTANCE TO THE ECONOMIC ENTITY

Autor: **Iraida GUZUN**

e-mail: iraida_guzun@mail.ru

Conducător științific: **Svetlana MIHAILA**
Academia de Studii Economice din Moldova

Abstract. *The presentation of the research, the authorization aimed to restore the importance of accounting policy in relation to the countries concerned, then one can control a main tool in the management of an entity and especially in the basis of the organization of accounting. The management of the agreement establishes the policies for carrying out the operations and understanding the information on the decisive functioning. The purpose of the research is to research and research accounting policies, and perhaps to highlight the importance and political role of accounting in all relevant activities.*

The author studied the CNS in terms of political accounting and a finding of each element that certain entities can adopt, which could have results on the results. At the same time, to study and discover the moments of policy change can be modified and modified accounting.

Cuvinte cheie: politici contabile, modificări, entitate, SNC.

JEL clasification: M41

Intrducere

Studiul acestei cercetări în raport cu politicile contabile reprezintă o provocare. Politicile contabile reprezintă un instrument principal de realizare a prevederilor Standardului Național de Contabilitate (SNC) și un document ce reglementează principiile și metodele de ținere a contabilității fiecărei entități în parte [1]. Totuși, în ultimul timp, rolul politicilor contabile a crescut considerabil, acesta devenind un real instrument de gestionare eficientă a entității. Indiferent de impactul mai mare sau mai mic asupra poziției și performanței financiare, politicile contabile trebuie selectate și aplicate în modul de reflectare a imaginii fidele a companiei în situațiile financiare.

Conducerea entității stabilește politicile contabile pentru operațiunile derulate în contabilitate și prin intermediul acestora își fundamentează deciziile. Politicile contabile au fost elaborate având în vedere specificul activității și strategia adoptată de entitate. Politicile contabile au fost elaborate astfel încât să asigure furnizarea, prin situațiile financiare anuale, a unor informații: relevante pentru nevoile utilizatorilor în luarea deciziilor economice și credibile [1, 2].

Scopul cercetării constă în investigarea și cercetarea politicilor contabile, cât și scoaterea în evidență a importanței și rolul politicilor contabile în cadrul activității entității. Pentru atingerea acestui scop, ne-am propus următoarele **obiective**: să înțelegem necesitatea fundamentării politicilor contabile la nivelul întreprinderilor; să stabilim delimitări între politicile contabile și estimările contabile; să selectăm și aplicăm corect politicile contabile; să analizăm impactul politicilor contabile asupra situațiilor financiare și formularea concluziilor în urma cercetării.

Utilizarea **metodelor de analiză și sinteză** a surselor de informare, cum ar fi: actele legislative și normative ale Republicii Moldova în domeniul politicilor contabile, care vizează în mod direct subiectul cercetat, precum și activitatea specialiștilor contabili, cercetările științifice și alte surse, a făcut posibilă evidențierea importanței politicilor contabile. Investigațiile au fost realizate în baza lucrărilor specialiștilor în domeniu.

Astfel, investigațiile la nivel național în domeniu au fost elaborate de profesorii Mihaila S., Bădicu G. [1], Grigori L., Lazari L., [3], din România savanții Feleaga N., Malciu L. [4]. Totodată, tratarea problemelor cu referire la aplicarea politicilor contabile au fost abordate în cadrul unor acte normative în domeniu precum SNC "Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare" [6] și „Legea contabilității și raportării financiare [5].

Conținutul de bază

Potrivit noțiunii stipulate în Standardele naționale de contabilitate, politicile contabile, reprezintă principii, baze, convenții, reguli și practici specifice aplicate de o entitate la ținerea contabilității și întocmirea situațiilor financiare[6].

În conformitate cu prevederile art.18 alin (3) [5], persoanele responsabile de ținerea contabilității și raportării financiare sunt obligate:

1. să asigure organizarea și ținerea contabilității în mod continuu din data înregistrării de stat a entității până la data lichidării acesteia;
2. să asigure elaborarea, aprobarea și aplicarea politicilor contabile în conformitate cu standardele de contabilitate și alte acte normative elaborate în conformitate cu art.8 alin.(1) lit.b);
3. să asigure elaborarea și aprobarea:
  - planului de conturi contabile de lucru al entității, după caz;
  - procedeele interne privind contabilitatea de gestiune;
  - formularelor documentelor primare și a registrelor contabile;
  - regulilor privind circulația documentelor și tehnologia de prelucrare a informației contabile;
4. să asigure întocmirea completă și corectă, precum și integritatea și păstrarea documentelor contabile;
5. să organizeze sistemul de control intern;
6. să asigure documentarea faptelor economice și reflectarea acestora în contabilitate;
7. să asigure respectarea actelor normative prevăzute la art.8 alin.(1);
8. să asigure întocmirea, prezentarea și publicarea, după caz, a situațiilor financiare în conformitate cu prezenta lege, standardele de contabilitate și alte acte normative prevăzute la art.8 alin.(1).

Este cunoscut faptul că politicile contabile, alese în cadrul entității, pot influența mărimea rezultatului, a elementelor situațiilor financiare și, în consecință, mărimea indicatorilor economico-financiar[8]. Alegerea de către entitate a unei metode oarecare, diferită de ale celorlalte entități, conduce la rezultate financiare direrite. Ca rezultat entitatea poate deține mai multe politici contabile, reieșind din prevederile concrete ale sistemului de reglementare normative a contabilității elementelor patrimoniale respective.

Exemple de politici contabile:

- ✓ alegerea metodei de amortizare a imobilizărilor;
- ✓ reevaluarea imobilizărilor corporale sau păstrarea costului istoric al acestora;
- ✓ înregistrarea cheltuielilor cu amortizarea sau a unor cheltuieli corespunzătoare ajustării pentru deprecierea constantă a imobilizărilor corporale;
- ✓ alegerea metodei de evaluare a stocurilor;
- ✓ contabilitatea stocurilor prin invenarul permanent sau intermitent;
- ✓ corectarea erorilor nesemnificative;

Procedura elaborării politicilor contabile constă în selectare a unei opțiuni de către entitate din câteva admise de actele legislative și normative [3, p. 39, pct. 7]. Justificarea metodei selectate depinde de specificul proceselor tehnologice și respectarea principiilor de bază și caracteristicile calitative ale informațiilor din situațiile financiare [3, p. 39, pct. 10, 10, 11]. Toate aceste politici trebuie centralizate într-un document de dispoziție, emis de către persoana responsabilă pentru ținerea

contabilității și raportării financiare și se aplică începând cu prima zi a perioadei de gestiune, tuturor subdiviziunii entității și, pentru entitățile nou create politicile contabile se aplică de la data înregistrării de stat a acesteia.

În rezultatul studierii prevederilor SNC privind politicile contabile s-a constatat că fiecare element al acestora adoptate de entitate, au implicații directe asupra rezultatelor financiare. În acest context, analiza definiției politicilor contabile și a fiecărui component al acesteia, a condus la formarea următoarelor aspecte prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1. Selectarea și aplicarea politicilor contabile după elementele componente

Principii	La selectarea și aplicarea politicilor contabile trebuie respectate principiile de bază și caracteristicile calitative ale informațiilor din situațiile financiare prevăzute de Legea contabilității și a raportării financiare și a SNC [6, p. 39, pct. 10]. Politicile contabile se prezintă în situațiile financiare în modul prevăzut de SNC „Prezentarea situațiilor financiare” [6, p.39, pct. 11]
Baze	Politicile contabile se selectează de către entitate în baza sistemului de reglementare normativă a contabilității care prevede diferite variante de recunoaștere, evaluare și contabilizare a elementelor (obiectelor) contabile(de exemplu, metoda de amortizare a activelor imobilizate, metoda de devaluare curentă a stocurilor, metoda de recunoaștere a veniturilor dinprestarea serviciilor) [6, p. 39, pct. 7]
Convenții	Chiar dacă sunt nimonalizate în definiția poticilor contabile, acestea lipsesc din SNC
Reguli și practici specific	Dacă sistemul de reglementare normativă a contabilității nu stabilește metodele de ținere a contabilității referitor la un aspect (problemă) concret (ă), entitatea este în drept să elaboreze metoda respectivă. În acest caz, se aplică, în următoarea consecutivitate, prevederile: 1) Cadrului general conceptual pentru raportarea financiară; 2) SNC și IFRS în care sînt reglementate aspecte similare; 3) Altor acte normative privind aspectul respectiv sau un aspect similar. [6, p. 39,pct. 8]

Sursa: elaborat de autor în baza [1]

De regulă, politicile contabile aprobate de administrator nu se schimbă în cursul unui exercițiu financiar. Sunt însă și situații care determină modificări ale politicilor elaborate, tabelul 2. Modificările pot fi determinate de: inițiativa entității datorită unei modificări excepționale intervenită în situația entității sau o decizie a unei autorități competente și care se impune entității.

Tabelul 2. Modificări ale politicilor contabile și modificări ale estimărilor contabile

Modificări ale politicilor contabile	Modificarea politicilor contabile se permite doar în cazul în care aceasta: 1) este cerută de sistemul de reglementare normativă a contabilității; 2) are ca rezultat informații mai relevante și credibile referitoare la faptele economice ale entității [6, p. 40, pct. 13]
	Nu se consideră modificări ale politicilor contabile: 1) aprobarea unei politici contabile pentru fapte economice care diferă ca esență de cele care au avut loc anterior; 2) aprobarea unei politici contabile pentru fapte economice care nu au avut loc anterior sau care au fost ne semnificative. [6, p. 40, pct. 14]
	Modificările politicilor contabile se aplică prospectiv de la: 1) data prevăzută de Standardele Naționale de Contabilitate și alte acte normative puse în aplicare sau modificate;

	2) începutul următoarei perioade de gestiune sau de la altă dată stabilită de către organul (persoana) responsabil(ă) pentru ținerea contabilității și raportarea financiară. [6, p. 40, pct. 15]
	Modificările politicilor contabile se aprobă în modul stabilit de pct.5 din prezentul standard [6, p. 40, pct. 16]
	În funcție de necesitățile informaționale ale utilizatorilor entitatea poate aplica retroactiv modificările politicilor contabile în conformitate cu IAS 8 Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori [6, p. 40, pct. 17]
Modificări ale estimărilor contabile	Estimările contabile se aplică pentru evaluarea elementelor (obiectelor) contabile în cazuri de incertitudine aferentă condițiilor sau evenimentelor viitoare. [6, p. 40, pct. 18]
	Estimările contabile se bazează pe cele mai recente și credibile informații deținute de entitate. Utilizarea estimărilor contabile întemeiate este o parte esențială a întocmirii situațiilor financiare și nu pune la îndoială veridicitatea acestora. [6, p. 40, pct. 19]
	Estimările contabile pot necesita revizuire în urma schimbărilor în circumstanțele pe care s-au bazat aceste estimări, apariției noilor informații sau acumulării experienței. [6, p. 40, pct. 20]
	Revizuirea estimărilor contabile generează modificări ale acestora care nu se tratează ca modificări ale politicilor contabile sau erori contabile. [6, p. 40, pct. 21]
	Modificarea bazei (procedeului, metodei) de evaluare a activelor și datoriilor aplicate de entitate reprezintă o modificare a politicilor contabile, și nu o modificare a estimării contabile. În cazul în care este dificil a distinge modificarea politicilor contabile de modificarea estimării contabile, modificarea respectivă este tratată ca o modificare a estimării contabile. [6, p. 40, pct. 22]
	Efectul modificării estimării contabile se recunoaște în mod prospectiv începând cu data modificării estimării și nu afectează perioadele de gestiune anterioare. [6, p. 40, pct. 23]
	Efectul modificării estimării contabile, cu excepția modificării indicate în pct.25 din prezentul standard, se înregistrează ca venituri sau cheltuieli/costuri ale: -perioadei de gestiune, în care are loc modificarea, dacă este afectată numai perioada respectivă; -perioadei de gestiune, în care are loc modificarea, și ale perioadelor de gestiune viitoare, dacă modificarea are efect și asupra acestora. [6, p. 40, pct. 24]
Modificarea estimării contabile, care afectează în mod direct datoriile sau capitalul propriu al entității, se recunoaște prin ajustarea concomitentă a valorii activelor, datoriilor și a elementelor respective ale capitalului propriu în perioada de gestiune, în care are loc modificarea. [6, p. 41, pct. 25]	

Sursa: elaborat de autor

Modificările politicilor contabile este permisă doar dacă este cerută de lege sau are ca rezultat informații mai relevante sau mai credibile referitoare la operațiunile entității. Entitatea trebuie să menționeze în notele explicative orice modificări ale politicilor contabile, pentru ca utilizatorii să poată aprecia dacă noua politică contabilă a fost aleasă în mod adecvat [8].

În **concluzie** putem afirma că:

- Elaborarea și aplicarea politicilor contabile este reglementată și analizată pe larg în literatura de specialitate, pentru că are un impact major asupra derulării tranzacțiilor economico-financiare.
- Procesul de elaborare, dar și procedurile de aplicare a politicilor contabile, prezintă o mare complexitate și necesită cunoștințe în domeniu sau chiar sprijinul specialiștilor în consultanță financiar-contabilă.

• Politicile contabile reprezintă un important instrument care ajută la ducerea corectă a evidenței contabile, din punct de vedere legal și al interesului firmei și de confirmare a informației contabile în cadrul situațiilor financiare anuale.

Referințe bibliografice

1. BĂDICU G., MIHAILA S., Politici contabile: principii de bază și caracteristici calitative ale informațiilor." *Economica*, 2014, Vol. 90, No. 4, pp. 80-86.
2. GROSU V., Perspective și limite în procesul de armonizare financiar-contabilă. TipoMoldova, 2010.
3. GRIGOROI L., LAZARI L. Bazale teoretice ale contabilității, Ediția a III-a revăzută și completată, Chișinău, 2005, p.16
4. FELEAGA N., MALCIU L., Politici și opțiuni contabile. București: Editura Economică. 2002, 464 p.
5. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017
6. SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare”
7. IAS 8 „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori”. Disponibil pe www.mf.gov.md (accesat 02.05.2020)
8. https://www.academia.edu/36291239/MODEL_MANUAL_DE_POLITICI_CONTABILE
9. SOCOLIUC M., GROSU V., Financial instruments evaluation and the difficulties of economic and financial communication." *Annals of Constantin Brancusi University of Targu-Jiu. Economy Series*, 2015, Vol. 2, pp. 226-230.
10. CIUBOTARIU M.S, SOCOLIUC M., MIHAILA S., SAVCHUK D., Companies Image: Marketing and Financial Communications. *Marketing and Management of Innovations*, 2019, Vol. 3, pp. 223-241. <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.3-17>
11. GRIGORAȘ-ICHIM, C.E., COSMULESE, C.M., SAVCHUK D., ZHAVORONOK A., Shaping the perception and vision of economic operators from the Romania-Ukraine-Moldova border area on interim financial reporting." *Economic annals-XXI*, 2018, Vol. 173, Issue 9, pp. 60-67, DOI: <https://doi.org/10.21003/ea>.

RELEVANȚA CALITĂȚII POLITICILOR CONTABILE ÎN MISIUNEA DE AUDIT ȘI IMPACTUL ACESTORA ASUPRA COMPETITIVITĂȚII ENTITĂȚILOR

RELEVANCE OF ACCOUNTING POLICIES QUALITY FOR AUDIT MISSION AND THEIR IMPACT ON THE COMPETITIVENESS OF ENTITIES

Sergiu ȘOIMU, drd.,

e-mail: sergiu.soimu@gmail.com

Galina BĂDICU, dr., conf. univ.,

e-mail: badicu.galina@ase.md

Academia de Studii Economice a Moldovei

Mihaela Ionela SOCOLIUC,

e-mail: stanciuc_mihaela@yahoo.com

Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, România

Abstract: *In a highly competitive environment, which requires continuous transformation, the maintenance and development of the entities' activities is possible only by achieving a certain degree of competitiveness. In order to be competitive, entities must adapt to the new conditions imposed by the global market by making the necessary decisions based on financial accounting information. The usefulness of decisions to increase competitiveness depends on the quality of financial accounting information. If this information does not comply with the economic transactions that generated, it or are incorrectly processed, then the results obtained are not as expected.*

According to the latest changes in national accounting legislation, the responsibility attributed to professional judgment, fairness and experimentation in accounting, in order to develop accounting policies is eloquent, because it provides security to reflect, in financial statements, economic truth. This activity becomes a prerequisite for ensuring qualitative, transparent and, above all, comparable financial and accounting information, on the basis of which the most advantageous possible economic decisions can be taken, which are required to eliminate deficiencies and consolidate good results.

In this context, the study aims at an extensive theoretical and pragmatic research of current issues regarding the relevance of accounting policies in the audit mission, the purpose of which is to obtain a reasonable level of assurance, which gives the auditor the opportunity to express himself. a positive opinion according to which the financial statements are prepared, in all material respects, in accordance with the accounting and tax provisions, as well as their impact on the competitiveness of the entities.

The motivation that led the authors to address this issue is the importance and permanence of selected, appropriate and consistent accounting policies. The research methodology is documentary in order to present the impact of accounting policies, under the influence of new regulations on the quality criteria of financial information.

Key words: accounting policies, relevance of accounting policies quality for audit mission.

JEL classification: M41, M42

Introducere.

Actualmente, politicile contabile sunt un instrument relevant în gestionarea entității, astfel încât se acordă tot mai multă atenție elaborării și implementării acestora, deoarece este o exigență dictată de legislația contabilă. Acestea joacă un rol primordial în contabilizarea faptelor economice și ar trebui să vizeze implementarea strategiei entității.

Literatura de specialitate cuprinde diverse abordări ale conceptului de politici contabile legate în special de definirea, elaborarea și modul de folosire ale acestora. Majoritatea acestor abordări examinează politicile contabile din viziunea realizării unei contabilități capabile să ofere o imagine fidelă a poziției și performanței financiare. În acest context, ne referim la metodele legale adecvate de evaluare, recunoaștere, calculare etc., prin aplicarea cărora vor fi prezentate corect rezultatele puse la dispoziția utilizatorilor interni, asigurând coerența și stabilitatea necesare bunei funcționări a entităților și, nu în ultimul rând, integritatea patrimoniului.

Deci, obligația legală ce revine managementului fiecărei entități, privind elaborarea și aplicarea politicilor contabile proprii cât mai eficiente, presupune utilizarea aportului personalului contabil-financiar profesionist, întrucât eficiența constituie, nu în ultimul rând, o condiție fundamentală a dezvoltării entității. În opinia noastră, politicile contabile adaptate specificului entității constituie un valoros instrument de lucru cu **triplă valoare de aplicare**.

În primul rând, servește contabilității în abordarea corectă, din punct de vedere legal și al interesului entității, a operațiunilor de contabilizare și de prezentare a informației contabile în cadrul situațiilor financiare individuale.

În aldoilea rând, politicile contabile sunt un element de control la dispoziția managementului, cu ajutorul căruia urmărește permanent, până la sfârșitul fiecărei perioade de gestiune, aspectele legate de stadiul obiectivelor stabilite, respectarea legalității în tratarea faptelor economice, identificarea de noi alternative pentru derularea acestora și, în final, luarea oportună și corectă a deciziilor ce se impun.

În al treilea rând, servește ca un instrument relevant în misiunea de audit în vederea verificării conformității actualității și exhaustivității politicilor contabile, concordanței cu principiile, metodele și tehnicile contabile aplicate, precum și evaluării gradului de influență a politicilor contabile aplicate a entității auditate asupra fiabilității situațiilor financiare ale acesteia.

Din această triplă viziune, politicile contabile pot fi un mecanism al acțiunii de atenuare menită să orienteze comunicarea diferitelor persoane spre o soluționare în comun a problemelor sau o îndeplinire a obiectivelor. Or, politicile contabile netemeinic fundamentate și neconsecvent aplicate pot conduce la o proastă integrare a entității în mediul extern și crearea unui mediu intern nefavorabil îndeplinirii obiectivelor privind performanța entității.

Modul de elaborare și aplicare a politicilor contabile în practica internațională este reglementat de prevederile IAS 8 „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori” [2]. În RM, aceste aspecte sunt prevăzute de reglementările SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare” [9], [10].

În cercetarea de față ne propunem ca **obiectiv general** evaluarea calității politicilor contabile în misiunea de audit. În vederea obținerii unor informații financiar-contabile care să răspundă cerințelor utilizatorilor externi-auditori, am stabilit ca *obiective esențiale* identificarea conformității actualității și exhaustivității politicilor contabile, concordanței cu principiile, metodele și tehnicile contabile aplicate de entitatea audiată. Cercetarea științifică este motivată de importanța calității informațiilor financiar-contabile generate pentru utilizatorii interesați, în vederea maximizării profitului, implicit creșterea competitivității.

În acest context, pentru atingerea obiectivului cercetării deja stabilit, am formulat următoarea *ipoteză generală*: există modalități de evaluare a calității politicilor contabile în misiunea de audit, și respectiv, *ipoteze secundare*: actualitatea și exhaustivitatea politicilor contabile reprezintă o necesitate semnificativă; situațiile financiare anuale pot fi instrumente de evaluare a calității informațiilor pentru entități în vederea creșterea competitivității.

Metodele de cercetare utilizate.

Cercetarea noastră este de tip calitativ și intenționează să demonstreze și să accentueze importanța politicilor contabile ca un instrument relevant în misiunea de audit. Astfel, investigarea implică observarea obiectivă, raționamentul profesional și verificarea, cu scopul de a reprezenta faptele economice într-o perioadă de gestiune prin selectarea, adecvarea și consecvența politicilor contabile. Ca tehnică indirectă de cercetare am utilizat analiza prevederilor legislație în domeniul contabilității și auditului fără să apelăm la cifre, în vederea realizării unei recenzii calitative cu privire

la politicile contabile. Cercetarea științifică are drept scop obținerea informațiilor necesare pentru validarea sau invalidarea ipotezelor.

Conținutul de bază.

Întrucât politicile contabile ale entităților constituie baza metodologică a activităților fiecăreia dintre ele, apare necesitatea cercetării acestui fenomen, dezvăluind esența și rolul său în contabilitate, și implicit, în misiunea de audit. Astfel, relevanța politicilor contabile în misiunea de audit se datorează mai multor motive:

1. Legea contabilității și raportării financiare prevede ca atribuție ce revine persoanele indicate la art. 18 alin. (2) „să asigure elaborarea, aprobarea și aplicarea politicilor contabile în conformitate cu standardele de contabilitate și alte acte normative elaborate în conformitate cu art. 8 alin. (1) lit. b)” aplicabile entității [5]. Din aceste prevederi rezultă faptul că toate entitățile care întocmesc, potrivit Legii nr. 287, situații financiare individuale și situații financiare consolidate au obligația să elaboreze, să aprobe și să aplice politici contabile adecvate.

Experiența practică în audit arată că, în anumite entități, politicile contabile nu sunt aprobate de persoanele cu atribuție. Acest lucru încalcă prevederea conform căreia elaborarea politicilor contabile este obligatorie pentru toate entitățile, iar dezvăluirea politicilor contabile este obligatorie în Nota explicativă la situațiile financiare individuale [5, art. 22 (3), a].

Orice audit începe cu examinarea politicilor contabile, care de fapt este considerat cel mai important element al sistemului de contabilitate în cadrul entității, în vederea verificării conformității politicilor contabile [11], concordanței cu practicile contabile aplicate, precum și evaluării impactului politicilor contabile asupra fiabilității situațiilor financiare. Pe lângă politicile contabile, auditorul trebuie să verifice disponibilitatea altor documente interne care reglementează contabilitatea, de asemenea fiind componente ale politicilor contabile.

Lipsa politicilor contabile aprobate oferă auditorului, în faza inițială a misiunii de audit, motiv pentru a concluziona că conducerea entității auditate nu acordă suficientă atenție organizării contabilității și auditului intern. Acest lucru, în opinia noastră, oferă motive pentru a vorbi despre limitarea sferei de audit și imposibilitatea exercitării acestuia [6, art.31].

Suscitând de la faptul că, politicile contabile aplicate de o entitate influențează esențial indicatorii raportați prin situațiile financiare individuale și orice modificare a unei politici contabile, de la o perioadă de gestiune la alta, afectează comparabilitatea în timp a informațiilor raportate, o analiză obiectivă și o interpretare corectă a trendului evoluției situației financiare a unei entități trebuie să aibă în vedere ansamblul politicilor contabile aplicate de aceasta.

În prezent, Standardele Internaționale de Audit conțin referințe la politici contabile ca unul dintre documentele fundamentale care reglementează activitățile entității auditate. În special, ISA 315 „Identificarea și evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă prin înțelegerea entității și a mediului său”, (în continuare ISA 315) stabilește că auditorul trebuie să înțeleagă aspectul privind „selectarea și aplicarea politicilor contabile de către entitate, inclusiv motivele modificării acestora. Auditorul trebuie să evalueze dacă politicile contabile ale entității sunt adecvate activității sale și consecvențe cadrului de raportare financiară aplicabil și politicilor contabile utilizate în sectorul de activitate relevant” [7, ISA 315, pct. 11 (c), p. 301].

În acest context, consemnăm că „o înțelegere a selectării și aplicării politicilor contabile de către entitate poate include aspecte precum:

- ✓ metodele pe care entitatea le utilizează pentru a contabiliza tranzacțiile semnificative și neobișnuite.
- ✓ efectul politicilor contabile semnificative în domenii controversate sau în curs de dezvoltare pentru care există o lipsă de îndrumări cu valoare de normă sau un consens.

- ✓ modificări în politicile contabile ale entității.
- ✓ standardele de raportare financiară, legile și reglementările care sunt noi pentru entitate și momentul și modul în care entitatea va adopta aceste cerințe” [7, ISA 315, A35, p. 301].

Politicile contabile se selectează de către fiecare entitate de sine stătător și se aprobă pentru fiecare perioadă de gestiune de către persoana responsabilă pentru ținerea contabilității și raportarea financiară [8, pct. 5]. La elaborarea politicilor contabile de către specialiști în domeniul economic și tehnic, cunoscători ai activității entității și ai strategiei acesteia, trebuie avut în vedere specificul activității entității respective, contextul economic în care aceasta își desfășoară activitatea și cerințele cuprinse în reglementările contabile aplicabile. Concomitent, trebuie avute în vedere și prevederile fiecărui standard de contabilitate care cuprind reguli explicite cu privire la aplica/rea politicilor contabile pentru faptele economice reglementate de acestea.

În esența lor, politicile contabile ale unei entități reprezintă o totalitate de acte normative interne, în conformitate cu care se măsoară activele, pasivele, veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare. Determinarea rezultatelor financiare este importantă, deoarece ne permite să apreciem performanța financiară a entității, precum și luarea deciziilor manageriale adecvate [12].

În acest sens, unele entități încearcă să elaboreze un document cât mai detaliat posibil, altele manifestă o atitudine formală, față de soluționarea problemei date, menționând în politicile contabile doar informații generale. Din aceste considerente, este destul de dificilă verificarea respectării regulilor de bază, principiilor și criteriilor, conform cărora se formează rezultatul financiar. De asemenea, acest fapt diminuează substanțial gestionarea eficientă a rezultatelor financiare și a întregii activități și conduce la reducerea funcției de analiză a informațiilor privind elementele patrimoniale. Totuși, în ultimul timp, rolul politicilor contabile a crescut considerabil, acesta devenind un real instrument de gestionare eficientă a entității [3, p. 80].

Este cunoscut faptul că politicile contabile, adoptate în cadrul entității, pot influența mărimea rezultatului, a elementelor situațiilor financiare și, în consecință, mărimea indicatorilor economico-financiar. Aceasta derivă din metodele de evaluare și calculare variate, precum și din procedeele de evidență a costurilor, cheltuielilor și veniturilor prevăzute în SNC-uri. Opțiunea unei entități pentru o metodă oarecare, diferită de ale celorlalte entități, conduce la rezultate financiare variate.

Autorii au studiat prevederile SNC-ului „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare” și au constatat că fiecare principiu, regulă și cerință adoptate de entitate din alternativele prevăzute, au implicații asupra relevanței informației privind elementele contabile. Astfel, analiza definiției politicilor contabile și a fiecărui component al acesteia, au condus la formularea următoarelor reflecții prezentate în figura 1.

Necesitatea elaborării politicilor contabile rezidă în analiza și consultarea situațiilor financiare de către utilizatorii informațiilor contabile, precum și din cerințele prevederilor SNC de a prezenta, în nota explicativă a entităților care întocmesc situații financiare complete, informații privind elementele contabile suplimentar celor prevăzute în Legea contabilității și raportării financiare.

Actualmente, anumite categorii de entități din sfera celor de interes public [5, art. 3] au trecut și continuă să treacă [5, art. 5 (4)], treptat, la aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) ca bază a contabilității [5, art. 5 (11)]. Aceste entități contabilizează operațiunile economico-financiare potrivit reglementărilor conforme cu IFRS și publică situații financiare cu respectarea acestor standarde, având, totodată, obligația să respecte întreaga legislație aplicabilă. În cazul entității care se află în perspectiva de aplicare a IFRS, politicile contabile adoptate trebuie să fie armonizate cu prevederile acestor standarde. În acest scop, sunt importante prevederile IAS 8 „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori”, care prescriu criteriile de selecție și

de modificare a politicilor contabile, împreună cu abordarea contabilă și cerințele de prezentare a informațiilor privind modificările politicilor contabile [2].

POLITICI CONTABILE	PRINCIPII	La selectarea și aplicarea politicilor contabile, trebuie respectate <i>principiile generale și caracteristicile calitative ale informațiilor</i> din situațiile financiare prevăzute de Legea contabilității și raportării financiare [10, pct. 10].
	BAZE	Politicile contabile se selectează de către entitate în baza sistemului de reglementare normativă a contabilității care prevede diferite variante de recunoaștere, evaluare și contabilizare a elementelor (obiectelor) contabile (de exemplu, metode de amortizare a activelor imobilizate, metoda de evaluare curentă a stocurilor, metoda de recunoaștere a veniturilor din prestarea
	CONVENȚII	Chiar dacă sunt nominalizate în definiția politicilor contabile, acestea lipsesc din SNC, deoarece ele sunt acceptate ca fiind norme, care nu sunt înregistrate sau scrise în mod oficial.
	REGULI ȘI PRACTICI SPECIFICE	Dacă sistemul de reglementare normativă a contabilității nu stabilește metodele de ținere a contabilității referitor la un aspect (problemă) concret (ă), entitatea este în drept să elaboreze metoda respectivă în baza Legii contabilității și raportării financiare, SNC-urilor și altor acte normative în care sunt reglementate aspecte similare [10, pct. 8].

Figura 1. Semnificația politicilor contabile în baza prevederilor SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare” [9], [10]

Sursa: elaborat de autori

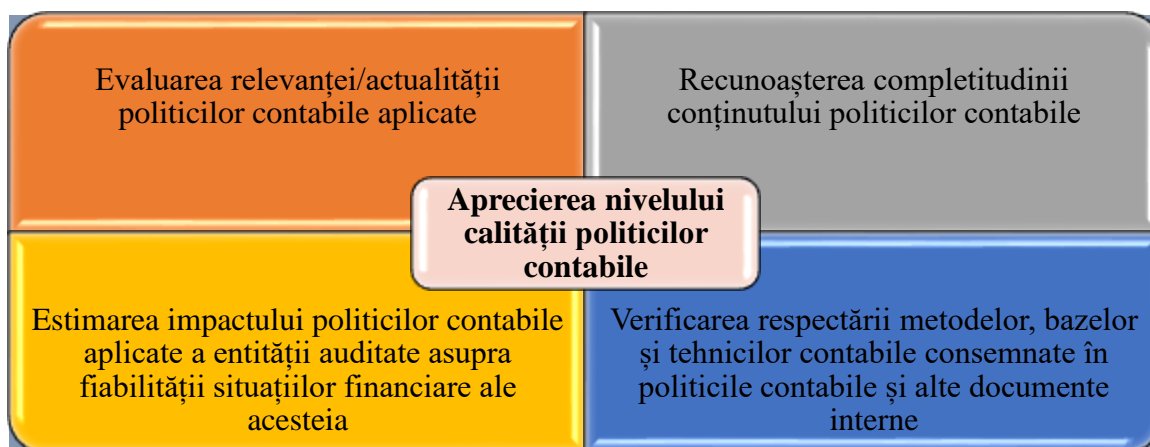
În vederea elaborării și aprobării politicilor contabile adecvate trebuie să se pornească de la cunoașterea strategiei entității respective. Așadar, dacă entitatea în cauză are ca obiectiv major al strategiei asigurarea competitivității în vederea pătrunderii pe o anumită piață, este de înțeles că aceasta trebuie să se axeze pe investiții noi și dezvoltări ale tehnologiilor de fabricație acceptabile piețelor respective. În aceste situații, pentru stabilirea duratelor de utilizare a imobilizărilor ar trebui estimate cât mai corect duratele la care se apreciază că intervin schimbări tehnologice majore, care impun de cele mai multe ori tehnologii noi, precum și utilaje, instalații, echipamente, care să răspundă cerințelor de competitivitate. În aceeași măsură, metoda de amortizare pentru imobilizări, trebuie să fie adecvată scopului urmărit [8, p. 70].

În acest context, trebuie să menționăm că analiza dinamicii elementelor patrimoniale poate oferi informații mult mai reale și complete cu privire la poziția și performanța unei entități, fapt ce poate fi demonstrat de către auditori în cadrul misiunilor privind auditul situațiilor financiare, depistând frecvent elemente care pot influența major nivelul indicatorilor raportați [13].

Așadar, reieșind din prevederile ISA 315, auditorul examinează selecția și aplicarea de către entitate a politicilor contabile și dacă acestea sunt corespunzătoare pentru activitatea sa și consecvențe față de cadrul aplicabil de raportare financiară și politicile contabile utilizate în sectorul relevant. Sesizarea acestora presupune înțelegerea metodelor pe care entitatea le folosește pentru înregistrarea faptelor semnificative și neobișnuite, efectului politicilor contabile semnificative în domeniile controversate sau emergente pentru care există o lipsă de linii directoare cu autoritate sau un consens și înțelegerea modificărilor în cadrul politicilor contabile ale entității. De asemenea, auditorul identifică standardele și reglementările de raportare financiară care sunt noi pentru entitate și ia în considerare momentul și modul

în care entitatea va adopta astfel de cerințe. Acolo unde entitatea a schimbat triajul sau metoda de aplicare a unei politici contabile semnificative, auditorul cercetează motivele schimbării și dacă aceasta este adecvată și conformă cu cerințele cadrului aplicabil de raportare financiară.

Din cele menționate mai sus, auditorul ar trebui să evalueze un anumit set de caracteristici ale politicilor contabile, în vederea aprecierii calității acestora, fapt prezentat în figura 2.

Figura 2. Aprecierea nivelului calității politicilor contabile prin prisma Standardelor Internaționale de Audit

Sursa: elaborat de autori

Pentru a evalua dacă situațiile financiare prezintă în mod corespunzător politicile contabile semnificative selectate și aplicate, auditorul trebuie să ia în considerare aspecte precum:

- ✓ măsura în care au fost realizate toate prezentările privind politicile contabile semnificative prevăzute de către cadrul de raportare financiară aplicabil;
- ✓ măsura în care informațiile prezentate cu privire la politicile contabile semnificative sunt relevante și, prin urmare, reflectă modul în care criteriile de recunoaștere, evaluare și prezentare din cadrul de raportare financiară aplicabil au fost aplicate claselor de tranzacții, soldurilor conturilor și prezentărilor din situațiile financiare, în contextul specific al operațiunilor entității și al mediului său; și
- ✓ claritatea cu care au fost prezentate politicile contabile semnificative [7, ISA 700, A4, p. 1009].

Pentru a analiza relevanța calității politicilor contabile în misiunea de audit, este necesar, în primul rând, de a ne expune asupra noțiunii de calitate. Astfel, **calitatea** reprezintă însușirea unei judecăți predicative de a fi afirmativă sau negativă, or sinteza laturilor și însușirilor esențiale ale obiectelor, fenomenelor [4, p. 128].

În acest context, asigurarea calității politicilor contabile în vederea relevanței lor în audit implică o succesiune de măsuri detaliate care trebuie luate într-un interval de timp. În realitate, acesta este un proces nesfârșit de îmbunătățire continuă. Prima cerință este de a se defini principiile calității și apoi de a se introduce procedurile/indicatorii de control al calității ce vor asigura respectarea acestor principii. Aceste proceduri nu trebuie să suprimă inițiativa și judecata corectă a auditorului atunci când acesta trebuie să se adapteze la anumite situații. Însă, dacă auditorul consideră că este necesar să se îndepărteze de tehnicile uzuale de audit, lui îi revine sarcina de a demonstra necesitatea de a face acest lucru și de a arăta că abordarea pe care a ales-o poate satisface obiectivele auditului.

De asemenea, auditorii trebuie să se asigure că informația difuzată prin intermediul politicilor contabile nu este rezultatul unor activități de fraudă sau eroare, cu scopul de a manipula deciziile și comportamentul utilizatorilor ori de a ascunde aspecte semnificative referitoare la activitatea acestora, pentru a obține obiective predeterminate.

Pentru auditori, cel mai dificil moment în misiunea de audit este justificarea rezultatelor evaluării politicilor contabile. Calitatea politicilor contabile afectează situațiile financiare, deoarece calitățile fundamentale prioritare ale informațiilor reflectate în situațiile financiare, în conformitate cu prevederile IFRS, sunt inteligibilitatea, relevanța, fiabilitatea și comparabilitatea. Or, utilitatea și valoarea informațiilor ar trebui asociate cu minimizarea termenului de luare a deciziilor în raport cu utilizarea acesteia. Iar în contextul abordărilor internaționale, principală cerință a calității informațiilor este accentuată fiabilitatea raportării financiare.

În acest context, menționăm că auditorul va evalua politicile contabile a entității comparându-le cu politicile contabile a celor mai de succes entități din sectorul de activitate, pe baza respectării standardelor etice profesionale. Această problemă poate fi rezolvată de ISA 315, paragraful 9, care afirmă că „atunci când auditorul intenționează să utilizeze informațiile obținute din experiența anterioară a auditorului referitoare la entitate și în urma procedurilor de audit efectuate în cadrul auditurilor anterioare, auditorul trebuie să determine dacă au survenit modificări de la auditul anterior care pot afecta relevanța acestora în cadrul auditului curent” [7, ISA 315, pct.9, p. 284].

În opinia noastră, evaluarea politicilor contabile poate fi realizată în mai multe etape, într-un mod intuitiv logic. Așadar, pentru aprecierea nivelului calității politicilor contabile este necesar de a stabili un sistem de exigențe/indicatori ai calității politicilor contabile. În acest context, este potrivit de formulat principiile de bază conform cărora vom determina indicatorii calității politicilor contabile.

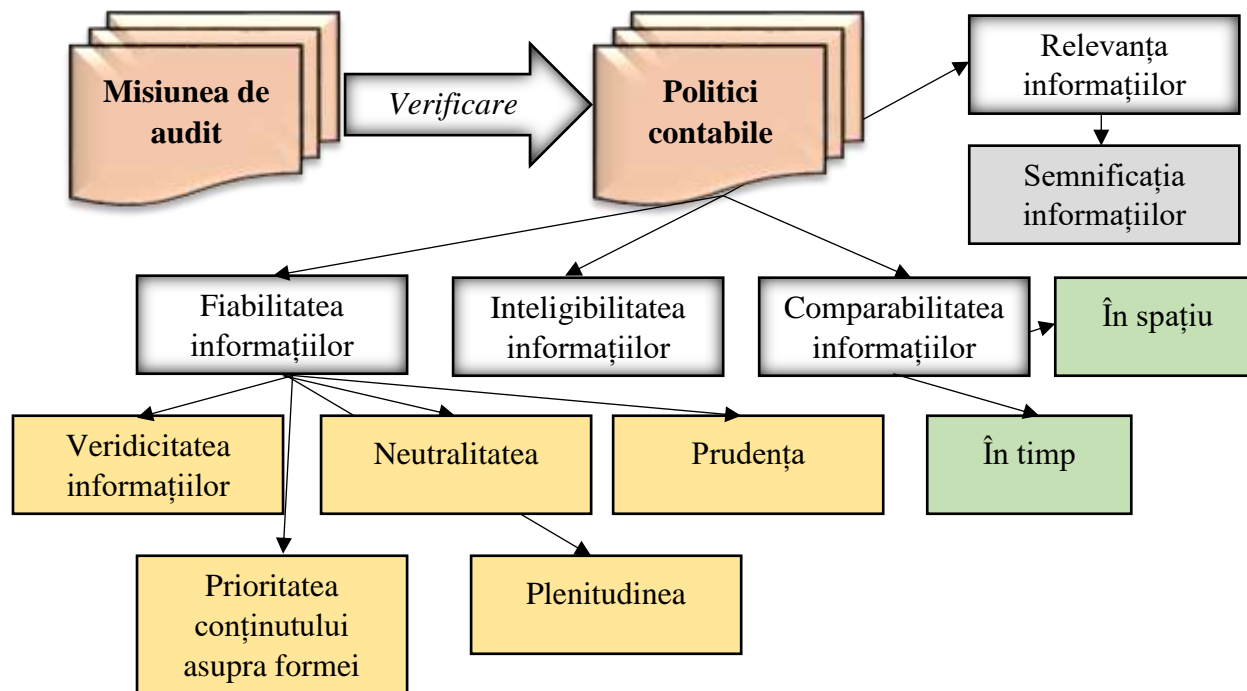
Principiul 1. Cunoaștem faptul că informația contabilă trebuie să răspundă cerinței de a reflecta o imagine fidelă a activelor, datoriilor, capitalului propriu, astfel îndeplinind anumite criterii de calitate. Este absurd să admitem că o informație care nu corespunde criteriilor calitative este în măsură să asigure realizarea acestui obiectiv fundamental al contabilității și situațiilor financiare.

Principalele caracteristici calitative pe care trebuie să le îndeplinească informațiile, în viziunea legislației naționale, pentru a fi relevante utilizatorilor în deciziile pe care aceștia le iau, sunt **caracteristicile calitative, individualizate, în opinia noastră, de proprietățile sale obiective, manifestându-se în timpul creării și comunicării informațiilor.** Utilitatea informațiilor este amplificată dacă acestea sunt comparabile, verificabile, oportune și inteligibile. Este evident că fiecare utilizator dorește să dispună de informații corecte și reale, care să-i ofere posibilitatea de a adopta cele mai rezonabile decizii, aceste cerințe semnând, de fapt, necesitatea producerii de către contabilitate a unor informații de calitate.

În opinia noastră, proprietățile obiective ale informației în procesul de comunicare prin intermediul politicilor contabile, implicit în misiunea de audit se prezintă în figura 3.

O informație este **relevantă** dacă este furnizată la timp și are atât valoare predictivă, cât și o valoare de confirmare. O informație are valoare predictivă dacă este utilizată drept sursă de date de către utilizatori pentru a anticipa evoluții viitoare. Pentru a avea valoare predictivă, informațiile nu trebuie să reprezinte o prognoză sau o previziune. Informațiile financiar-contabile au valoare de confirmare dacă îi ajută pe utilizatori să le confirme sau modifice evaluările anterioare.

Din punct de vedere al reflectării informațiilor, este necesară **respectarea relevanței** costurilor, veniturilor, cheltuielilor și rezultatelor financiare. În unele cazuri, natura informației este suficientă, prin ea însăși, iar în alte cazuri, atât natura, cât și gradul de semnificație al informațiilor sunt importante.

Figura 3. Proprietățile obiective de apreciere a calității politicilor contabile

Sursa: elaborat de autori

Datorită faptului că pot avea loc neînregistrări și/sau interpretări greșite ale unor operațiuni economice, reglementările naționale consideră semnificativă informația, dacă prezentarea sa eronată poate influența deciziile adoptate de utilizatori în baza situațiilor financiare [9-10, pct. 29]. În acest sens, pentru a determina caracterul semnificativ sau nesemnificativ al unei erori, entitățile stabilesc un criteriu pentru determinarea necesității prezentării sau corectării informațiilor în situațiile financiare.

Conform prevederilor SNC-urilor, pragul de semnificație se stabilește în politicile contabile ale entității ca un criteriu unic aplicabil tuturor elementelor situațiilor financiare, sau câteva criterii pentru grupe separate de elemente. La aplicarea pragului de semnificație, este necesar să se determine mărimea acestuia și să se constate în ce cazuri se va aplica, totodată, să se precizeze elementul (elementele) față de care urmează aplicarea pragului de semnificație. Determinarea mărimii, precum și a formei, rămâne la latitudinea fiecărei entități, urmând să cerceteze diverși factori, precum natura elementelor, mărimea relativă, absolută etc. [9-10, pct. 30].

În general, prin **prag de semnificație** se înțelege nivelul, mărimea unei sume peste care auditorul considera ca o eroare, o inexactitate sau o omisiune poate afecta regularitatea și sinceritatea situațiilor financiare, cât și imaginea fidelă a rezultatului, a situației financiare și a patrimoniului entității. Altfel spus, pragul de semnificație reprezintă nivelul de eroare sub care înțelegerea și interpretarea situațiilor financiare nu vor fi afectate semnificativ. Aprecierea gradului de semnificație prezintă importanță, deoarece prin intermediul acestui factor se estimează nivelul global al erorii sau inexactităților cuprinse în politicile contabile, ulterior în situațiile financiare.

Conceptul de prag de semnificație este aplicat de către auditor atât în planificarea și efectuarea auditului, cât și în evaluarea efectului denaturărilor identificate asupra auditului și a erorilor necorectate, dacă există, asupra situațiilor financiare. În general, denaturările, inclusiv omisiunile, sunt considerate a fi semnificative dacă, în mod individual sau cumulat, ele ar putea să genereze o așteptare rezonabilă cum că ar putea să influențeze deciziile economice ale utilizatorilor, luate în baza situațiilor financiare. Raționamentele cu privire la pragul de semnificație sunt afectate de percepția

auditorului cu privire la nevoile de informare ale utilizatorilor în legătură cu situațiile financiare și în legătură cu mărimea sau natura unei denaturări sau o combinație a celor două. Opinia auditorului se referă la situațiile financiare ca întreg și, prin urmare, auditorul nu este responsabil pentru detectarea denaturărilor care nu sunt semnificative la nivelul situațiilor financiare ca întreg [7, ISA 200, pct.6, p. 405].

Circumstanțele legate de anumite denaturări îl pot determina pe auditor să le evalueze ca fiind semnificative, în mod individual sau atunci când sunt luate în considerare împreună cu alte denaturări cumulate pe parcursul auditului, chiar dacă acestea sunt mai scăzute decât pragul de semnificație pentru situațiile financiare ca întreg. Circumstanțele care pot afecta evaluarea includ măsura în care denaturarea are legătură cu selectarea sau aplicarea incorectă a unei politici contabile care are un efect nesemnificativ asupra situațiilor financiare ale perioadei curente, dar poate avea un efect semnificativ asupra situațiilor financiare ale perioadelor viitoare [7, ISA 450, A16, p. 405].

În plus, fiecare denaturare individuală a unei prezentări calitative este luată în considerare la evaluarea efectului său asupra prezentării relevante, precum și a efectului general asupra situațiilor financiare în ansamblu. Determinarea dacă (o) denaturare (denaturările) dintr-o prezentare calitativă este semnificativă, în contextul cadrului de raportare financiară aplicabil și al circumstanțelor specifice entității, este o chestiune care implică exercitarea **raționamentului profesional**. Exemple în cazul în care aceste denaturări pot fi semnificative includ: descrierea incorectă a unei politici contabile referitoare la un element important în situația poziției financiare, situația rezultatului global, situația modificărilor capitalurilor proprii sau în situația fluxurilor de trezorerie [7, ISA 450, A13a, p. 1208].

Fiabilitate reprezintă capacitatea informației de a asigura o imagine reală și sigură a elementelor contabile. Pentru a fi utile, informațiile financiar-contabile nu trebuie să reprezinte numai fenomenele relevante, ci trebuie și să reprezinte exact fenomenele pe care își propune să le reprezinte. Pentru a oferi o reprezentare exactă perfectă, o descriere trebuie să îndeplinească trei condiții, și anume: să fie completă, neutră și fără erori și denaturări semnificative.

Pentru a-l ajuta pe auditor la evaluarea efectului denaturărilor cumulate pe parcursul auditului și la comunicarea denaturărilor conducerii și persoanelor responsabile cu guvernanta, poate fi util să se facă o distincție între denaturări efective, denaturări legate de raționament și denaturări proiectate. ISA 450 oferă îndrumări cu privire la modalitățile de a distinge denaturările, în scopul evaluării de către auditor a efectului denaturărilor necorectate asupra situațiilor financiare. În legătură cu estimările contabile, o denaturare, cauzată de fraudă sau eroare, poate apărea ca rezultat al diferențelor ce apar ca urmare a raționamentelor conducerii [7, ISA 450, A118, p. 528].

Denaturările legate de raționament sunt diferențe care rezultă din raționamentele conducerii, inclusiv cele cu privire la recunoașterea, evaluarea, prezentarea și descrierea în situațiile financiare, inclusiv selectarea sau aplicarea de politici contabile pe care auditorul le consideră nerezonabile sau inadecvate [7, ISA 530, A3, p. 1207].

În relație cu gradul de adecvare a politicilor contabile pe care conducerea le-a selectat, denaturările semnificative ale situațiilor financiare pot apărea atunci când: (a) politicile contabile selectate nu sunt consecvente cu cadrul de raportare financiară aplicabil; sau (b) situațiile financiare, inclusiv notele aferente, nu reprezintă tranzacțiile și evenimentele care stau la baza acestora, într-o manieră care să conducă la prezentarea fidelă. De cele mai multe ori, cadrele de raportare financiară conțin cerințe cu privire la justificarea și prezentarea modificărilor din politicile contabile. În cazul în care entitatea a modificat selecția de politici contabile semnificative, poate apărea o denaturare semnificativă a situațiilor financiare, atunci când entitatea nu s-a conformat cerințelor respective. În relație cu aplicarea politicilor contabile selectate, denaturările semnificative ale situațiilor financiare pot apărea: (a) atunci când

conducerea nu a aplicat politicile contabile selectate consecvent cu cadrul de raportare financiară, inclusiv atunci când conducerea nu a aplicat politicile contabile selectate consecvent între perioade de timp sau pentru evenimentele și tranzacțiile similare (consecvența în aplicare); sau (b) datorită metodei de aplicare a politicilor contabile selectate (cum ar fi o eroare neintenționată în aplicare) [7, ISA 705, A4-6, p. 746].

Auditorul poate, de asemenea, obține informații, sau o perspectivă diferită pentru identificarea riscurilor de denaturare semnificativă, prin interviuri ale altor categorii de personal din cadrul entității și ale altor angajați cu niveluri de autoritate diferite [13, 14]. De exemplu: interviurile angajaților implicați în inițierea, procesarea sau înregistrarea tranzacțiilor complexe sau neobișnuite îl pot ajuta pe auditor să evalueze gradul de adecvare al selectării și aplicării anumitor politici contabile [7, ISA 315, A7, p. 292].

Inteligibilitatea impune ca informațiile financiar-contabile să fie prezentate în mod clar și concis, să fie clasificate și caracterizate. Situațiile financiare sunt elaborate pentru utilizatorii care dispun de suficiente cunoștințe referitoare la derularea afacerilor și activităților economice și care studiază și analizează informațiile cu atenția cuvenită. Totodată, informațiile aferente unor probleme complexe nu ar trebuie excluse din situațiile financiare. Chiar dacă sunt mai dificile de înțeles pentru o parte din utilizatori, ele trebuie incluse în situațiile financiare, deoarece influențează deciziile manageriale privind evenimentele trecute, prezente și viitoare.

Comparabilitatea reprezintă caracteristica informației financiare care permite efectuarea comparațiilor în timp și spațiu. Astfel, utilizatorii trebuie să aibă posibilitatea de a compara modificările intervenite în situațiile financiare pentru a desprinde tendințele în poziția financiară și performanțele unei entități (comparabilitate în timp). De asemenea, decidenții trebuie să fie în măsură să compare situațiile financiare ale diverselor entități, pentru a le evalua poziția financiară și performanța (comparabilitate în spațiu). În acest context, rezultă că pentru comparabilitatea în timp este necesară permanența politicilor contabile, iar comparabilitatea în spațiu obligă la uniformitatea politicilor contabile.

Principiul 2. Din informația prezentată în figura 3, rezultă că semnificația informațiilor caracterizată prin proprietățile obiective poate fi complexă, adică având părți componente simple. În acest context, proprietățile obiective de apreciere a calității politicilor contabile se pot prezenta conform gradului de complexitate, respectând principiul concordanței, aplicarea căruia prevede corelarea unei calități cu o anumită cantitate a informației, unde atât aspectul calitativ, cât și cel cantitativ trebuie să corespundă unul altuia.

Tabelul 1. Clasificarea proprietăților obiective de apreciere a calității politicilor contabile în funcție de complexitate

Proprietăți obiective de apreciere simple	Proprietăți obiective de apreciere eterogene
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inteligibilitatea informațiilor ▪ Comparabilitatea informațiilor 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fiabilitatea informațiilor ▪ Relevanța informațiilor

Sursa: elaborat de autori

Principiul 3. Evaluarea politicilor contabile va fi efectuată prin desfășurarea unor etape, precum:

- ✓ verificarea respectării prevederilor legislației în vigoare și aplicarea efectivă a normelor contabile;
- ✓ revizuirea completivității dezvoltării elementelor politicilor contabile;
- ✓ controlul respectării cerințelor și a principiilor politicilor contabile.

Pentru aceasta, auditorul trebuie să elaboreze pentru fiecare etapă punctele forte ce trebuie apreciate, de exemplu [15]: *respectarea prevederilor legislației în vigoare, cum se ține contabilitatea, tehnologia de prelucrare a informațiilor, organizarea controlului intern, inventarierea generală, respectarea criteriilor*

de recunoaștere și evaluare a elementelor contabile, metodele de calculare a amortizării, reevaluarea bunurilor, constituirea rezervelor, trecerea creanțelor și datoriilor pe termen lung în categoria curentă, respectarea lucrărilor premergătoare întocmirii situațiilor financiare etc.

În acest context, pentru evaluare, putem utiliza astfel de indicatori relativi ca coeficient, punctaj sau procent spre măsurarea gradul de îndeplinire a exigențelor privind elementele componente ale politicilor contabile. Astfel, în funcție de rezultatul obținut vom putea aprecia nivelul calității politicilor contabile aprobate în vederea confirmării fiabilității situațiilor financiare ale entității din punct de vedere al eficacității, eficienței și legalității acestora, care servesc drept instrumente de evaluare a calității informațiilor pentru entități în vederea creșterea competitivității.

Concluzii.

Elaborarea și aplicarea politicilor contabile este reglementată și au un rol fundamental în asigurarea contabilizării faptelor economice în funcție de specificul acestora, dar cu respectarea reglementărilor contabile și a celor fiscale. Procesul de elaborare, dar și procedurile de aplicare a politicilor contabile, prezintă o mare complexitate și necesită aportul profesioniștilor din domeniu. Doar în acest fel, se poate asigura calitatea necesară îndeplinirii obiectivelor propuse, inclusiv a impactului favorabil asupra competitivității.

Pentru atingerea obiectivului cercetării deja stabilit, s-a constatat că există modalități de evaluare a calității politicilor contabile în misiunea de audit, realizându-se în mai multe etape, într-un mod intuitiv logic, astfel, elaborându-se pentru fiecare etapă punctele forte ce trebuie apreciate, iar pentru evaluare, se pot utiliza indicatori relativi ca coeficientul, punctajul sau procentul.

În acest context, s-a elucidat trei principii de bază conform cărora putem evalua nivelul calității politicilor contabile în vederea utilității în misiunea de audit. Concomitent, s-a constata proprietățile obiective de apreciere a calității politicilor contabile estimate după gradul de complexitate, respectând principiul concordanței, aplicarea căruia prevede corelarea unei calități cu o anumită cantitate a informației, unde atât aspectul calitativ, cât și cel cantitativ trebuie să corespundă unul altuia.

Așadar, derivă că elaborarea unor politici contabile eficiente și aplicarea consecventă a acestora constituie unul dintre argumentele decisive în realizarea performanței, iar situațiile financiare anuale pot fi instrumente de evaluare a calității informațiilor pentru entități în vederea creșterea competitivității. De aceea, considerăm că politicile contabile temeinic fundamentate și consecvent aplicate pot conduce la o mai bună integrare a entității în mediul extern și la o mai bună armonizare a eforturilor de configurare a unui mediu intern favorabil îndeplinirii obiectivului privind performanța.

Referințe bibliografice

1. COSMULESE, C.G., HLACIUC, E., Asserments on performance of economic entities, European Journal of Accounting, Finance & Business, 2019, Vol. 10, Issue 20. <http://www.accounting-management.ro/index.php?pag=showcontent&issue=20&year=2019>
2. IAS 8 „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori”. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/lex/contabilitate-%C8%99i-audit>
3. BĂDICU G., MIHAILĂ S., Politici contabile: principii de bază și caracteristici calitative ale informațiilor." *Economica*, 2014, Vol. 90, Issue 4, pp. 80-86.
4. Dicționar explicativ al limbii române. București: Univers Enciclopedic, 1998. Ediția a II-a, 1192 p. ISBN: 978-973-9-243292
5. Legea Contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2018, nr. 1- 6 din 05.01. art. 22, publicat 05.01.2018.

6. Legea nr. 271 din 15.12.2017 privind auditul situațiilor financiare. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2018, nr. 7- 17 din 12.01. art. 48, publicat 12.01.2018.
7. *Manual de Reglementări Internaționale de Control al Calității, Audit, Revizuire, Alte Servicii de Asigurare și Servicii Conexe*. București, 2016, Ediția 2015, Volumul I. 1259 p. ISBN: 978-1-60815-250-6.
8. MATAȘ, L. M., DOMNIȘOR, A., ȚIURA, A. I. *Exigențe privind raportarea contabilă și sistemele de asigurare a credibilității informațiilor contabile*. În: *Contabilitatea și educația contabilă în societatea digitală, conferință științifică internațională (8 ; 2019 ; Chișinău)*. Ed. a 8-a, 4-5 aprilie 2019. p. 66-75.
9. Modificările de bază operate în SNC-uri prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 48 din 12.03.2019. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 101-107, art. 58, publicat 22.03.2019.
10. SNC „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile, erori și evenimente ulterioare”. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2013. nr. 233-237 (4551-4555), art.1533, publicat 22.10.2013.
11. COSMULESE C.G., SOCOLIUC M.I., The Challenges of Internal Audit, Between Technological Development and New Skills, *European Journal of Accounting, Finance & Business*, 2019, Vol. 11, Issue 21. <http://www.accounting-management.ro/index.php?pag=showcontent&issue=21&year=2019>
12. MATES D., SEUCEA M., DUMITRESCU A., ALIONESCU L. A., GROSU V., & SOCOLIUC, M., Controlling and improvement of performance efficiency within industrial organizations. The company's market-based scorecard. *Anale. Seria Stiinte Economice. Timisoara*, 2012, 18(suppl.), pp. 450-456.
13. BOSTAN I., HURJUII., HLACIUC E., GROSU V., CIUBOTARIU M.S., The use of the audit method in assessing the performance of the public health system. *Rom J Leg Med*, 2014, Vol. 22, no. 4, pp. 283-284.
14. GROSU V., *Audit Financiar*, Editura Universitatii Stefan cel Mare, Suceava, Romania, 2019.
15. BOSTAN, I., GROSU V., Rolul auditului intern în optimizarea guvernantei corporatiste la nivelul grupurilor de întreprinderi." *Economie teoretică și aplicată*, 2010, Vol. XVII, No. 2(543), pp. 63-84.

UNELE ASPECTE PRIVIND CONTABILITATEA BUNURILOR DEȚINUTE ÎN GESTIUNE ECONOMICĂ

SOME ASPECTS REGARDING THE ACCOUNTING OF ASSETS HELD IN ECONOMIC MANAGEMENT

Liliana ȚURCANU, drd.,
Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract: *This article addresses some aspects related to the accounting of goods received returned in/from the management/economic administration of the enterprise, analyzing the main papers on the topics related to the accounting of assets held in management/economic administration published in local literature after year 2000. The research was conducted on the basis of documentation and analysis of the legislative framework, national accounting regulations and literature, using in particular the phenomenological interpretive analysis, documentary and analytical research, opinion and analysis. Finally, it is considered to identify future research opportunities.*

Cuvinte cheie: gestiune/administrare economică, cost de intrare, imobilizări corporale, datorii privind bunurile primite în gestiune economică.

JEL Classifications: M41

Introducere.

Într-o publicație anterioară [10] am cercetat sensul termenului „gestiune economică” prin prisma cadrului normativ autohton din perspectiva contabilității. Prin urmare, am justificat că gestiunea economică a bunurilor poate fi echivalată și cu administrarea economică și reprezintă totalitatea bunurilor din proprietatea publică, încredințate cuiva în vederea administrării lor.

Gestiunea/administrarea economică spre deosebire de dreptul de proprietate, permit titularului doar posesiunea și folosința sau numai una din acestea, dar niciodată dreptul de dispoziție asupra bunului, adică dreptul de a înstrăina bunul și de a decide despre soarta juridică a acestuia în alt mod prevăzut de lege.

Este important să menționăm că nu trebuie de confundat noțiunile de administrare a proprietății publice, ceea ce înseamnă „activitate ce ține de exercitarea și modificarea dreptului de proprietate al statului și/sau al unităților administrativ-teritoriale”[1]cu termenul de gestiune/administrare economică a bunurilor. Or, acești doi termeni au sensuri diferite în cadrul normativ autohton. Gestiunea/administrarea economică având un sens mai restrâns în comparație cu administrarea proprietății publice.

De asemenea, în aceeași publicație anterioară¹, autorul a ajuns la concluzia că obiect al raporturilor de gestiune/administrare economică, așa cum este înțeles acest termen în Republica Moldova, îl constituie bunurile din proprietatea publică, iar în calitate de subiecți ai acestor raporturi intervin, pe de o parte Statul ca proprietar al bunurilor din proprietatea publică și pe de altă parte, o categorie foarte limitată de entități care primesc/obțin aceste bunuri în gestiune/administrare economică. Or, analiza cadrului legislativ-normativ privind proprietatea, dreptul de proprietate și dreptul de proprietate publică atestă că acesta se află într-un proces continuu de perfecționare și sistematizare.

Deși, termenul de gestiune/administrare economică era prezent în cadrul legislativ-normativ autohton și era prezent în activitatea entităților încă de la declararea independenței Republicii Moldova, în reglementările contabile naționale apar primele clauze doar prin anii 2013-2014, odată cu aprobarea și implementarea noilor standarde naționale de contabilitate (SNC). Or, Legea 121/2007 [1, &11], a introdus o clauză, care stipula că „evidența contabilă ale bunurilor domeniului public care se găsesc în gestiunea persoanelor juridice se ține distinct, potrivit normelor aprobate de Ministerul Finanțelor”, însă aceste norme nu au mai fost aprobate. Cu mulți ani mai târziu (7 ani) au fost introduse în SNC unele stipulări generale privind contabilizarea bunurilor primite în gestiune/administrare economică.

Între timp, pentru a clarifica situațiile dispute din activitatea entităților, ce dețineau bunuri ale domeniului public în gestiune au fost publicate câteva lucrări cu caracter aplicativ, care abordau acest

subiect, reieșind din situațiile prezente la acel moment. Așa dar, unii autori [8] susțineau că transmiterea proprietății publice entităților ca aporturi în capitalul social al unor entități se atribuie raporturilor de gestiune economică. Opinie cu care nu suntem de acord și o considerăm eronată. Or, corespunzător prevederilor legale autohtone dreptul de gestiune economică este mult mai restrâns decât dreptul de proprietate. În plus, legea 246/2017 [3, art. 2] stipulează că statutul întreprinderii de stat/municipale trebuie să conțină separat componența bunurilor depuse în capitalul social și componența și lista bunurilor transmise întreprinderii de stat/ municipale cu drept de administrare.

O altă lucrare [7] face referință la înregistrările contabile standard legate de primirea imobilizărilor necorporale în gestiune economică și returnarea acestora, aspecte generale preluate din SNC și PGCC.

De asemenea, în literatura de specialitate [9] au fost expuse unele aspecte fiscale legate de recunoașterea și deducerea cheltuielilor de reparație aferente bunurilor deținute în gestiune economică, din care reiese ca abordarea fiscală urmează a fi aceeași ca și pentru imobilizările deținute cu drept de proprietate.

După cum am menționat deja, SNC conține unele prevederi privind contabilitatea bunurilor primite în gestiune economică, dar acestea sunt foarte generale și nu prezintă soluții pentru unele situații dificile și discutabile apărute în activitatea entităților. Astfel, prezentul studiu are drept scop dezvoltarea surselor bibliografice cu soluții vizavi de aspectele parțial tratate și/sau cu dispute din reglementările contabile autohtone, precum și pentru corectarea și remedierea unor interpretări dubioase legate de tratamentul contabil al activelor primite în gestiune/administrare economică. Lucrarea respectivă este o cercetare aplicată și s-a bazat pe documentarea normativă a SNC, examinarea opiniilor savanților expuse în lucrări științifice și aplicative, precum și documentarea pe teren a tranzacțiilor aferente raporturilor de gestiune/administrare economică.

Conținutul de bază al lucrării

În conformitate cu Legea Nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice [2], bunurile primite de entități în gestiune/administrare economică constituie proprietate publică. Entitățile au primit aceste bunuri în gestiune în condițiile Legii nr. 121/2007 privind administrarea și deținatizarea proprietății publice [1] sau ale altor legi speciale. Transmiterea în administrare/gestiune a bunurilor domeniului public se efectuează prin hotărâre de Guvern sau printr-o decizie a consiliului local/Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia [2, art. 5 (5)]. Prin urmare, transmiterea/primirea bunurilor se legitimează printr-un document justificativ, întocmit la momentul efectuării tranzacției. Acesta poate fi procesul verbal de primire predare a bunurilor corespunzătoare.

Contabilitatea bunurilor primite în gestiune economică se organizează și se ține de către entități în conformitate cu Legea Contabilității și raportării financiare [4], în baza Standardelor Naționale de Contabilitate [5] și Planul general de conturi contabile (PGCC) [6]. Clauze reglementatoare cu privire la bunurile primite în gestiune economică se regăsesc în SNC „Prezentarea situațiilor financiare”, SNC „Imobilizări necorporale și corporale”, SNC „Capital propriu și datorii”. Analiza în aspect cantitativ a prevederilor acestor SNC este prezentată în tabelul 1. Este foarte dificil să ne expunem dacă clauzele prezente în SNC sunt (in)suficiente.

Tabelul 1

Ponderele clauzelor privind gestiunea economică în prevederile SNC

SNC	Total prevederi, art.	Prevederi cu referință directă la bunurile primite în gestiune economică, art.	Ponderea, %
SNC „Prezentarea situațiilor financiare”	229	4	1,75
SNC „Imobilizări necorporale și corporale”	85	3	3,53
SNC „Capital propriu și datorii”	93	2	2,015
Total	407	9	2,21

Aplicând raționamentul profesional, reiese că bunurile primite în gestiune economică trebuie să fie recunoscute drept active ale entității, corespunzător SNC „Prezentarea situațiilor financiare” [5,

art. 19], întrucât satisfac integral cerințele definiției activelor fiind „resurse economice identificabile și controlabile de către entitate ce provin din fapte economice trecute din a căror utilizare se așteaptă obținerea unor beneficii economice”. Proveniența lor din fapte economice trecute este justificată de procesul verbal de primire predare a bunurilor în gestiune/administrare economică. În același timp bunurile respective se înscriu perfect și sub principiul priorității conținutului asupra formei, care presupune că „informațiile prezentate în situațiile financiare trebuie să reflecte mai curând esența și conținutul faptelor economice, decât forma juridică a acestora” [4, art. 6].

Ca și orice alte active, bunurile primite în gestiune economică trebuie să fie evaluate inițial, corespunzător Legii contabilității și raportării financiare [4, art. 4], la costul de intrare a acestor bunuri, respectând principiul evaluării la costul de intrare. Or, potrivit SNC „Imobilizări necorporale și corporale” [5, & 14¹] costul de intrare a imobilizărilor corporale și necorporale primite în gestiune economică se determină conform documentelor primare de primire, cu suplimentarea, după caz, a costurilor de intrare și pregătire a imobilizărilor pentru utilizarea prestabilită. Costul acestor bunuri se contabilizează ca majorare concomitentă a imobilizărilor necorporale și corporale și a datoriilor. La prima vedere pare a fi o stipulare generală, destul de clară. Într-adevăr este clară, fiindcă face referință doar la primirea în gestiune a acestor bunuri.

Pentru a găsi soluția și a formula raționamentul profesional asupra înregistrărilor contabile legate de primirea bunurilor în gestiune economică urmează de condus de planul general de conturi [6]. Este clar că activele primite în cadrul operațiunilor de gestiune/administrare economică nu formează la entitate un patrimoniu distinct și nu face obiectul unei contabilități separate. Pentru aceste bunuri aflate în gestiune economică se utilizează conturi distincte de gradul II, care corespund cu conturile de pasiv destinate evidenței datoriilor provenite din primirea bunurilor în gestiune economică, după cum urmează: 427 „Datorii pe termen lung privind bunurile primite în gestiune economică” și 543 „Datorii curente privind bunurile primite în gestiune economică”. Corespunzător PGC, în aceste conturi se vor înregistra apariția și/sau majorarea datoriilor respective în contrapartidă cu conturile de evidență a bunurilor. Aspectul dat este fixat și în SNC „Capital propriu și datorii” [5, & 65], care stipulează că „datoriile privind bunurile primite în gestiune economică apar în cazul primirii bunurilor de la alte entități (fondatori, organele administrației publice) în gestiune temporară și se contabilizează ca majorare concomitentă a activelor și a datoriilor”.

De fapt, am observat că clauzele și aspectele clare cu privire la gestiunea economică a bunurilor se dublează în SNC, pe când aspectele discutabile rămân în umbră. Prin urmare, inconvenientele și disputele apar după primirea și luarea la evidență a acestor bunuri primite în gestiune economică, și se referă la costurile ulterioare de întreținere, tehnicile ulterioare de evaluare, precum și neclaritățile apărute la momentul restituirii acestor bunuri.

Conform SNC „Capital propriu și datorii” [5, art. 65] datoriile privind bunurile primite în gestiune economică se diminuează la returnarea activelor sau la recuperarea valorii acestora prin numerar sau altă formă de compensare. Returnarea activelor sau compensarea valorii lor se contabilizează ca diminuare concomitentă a datoriilor pe termen lung sau curente și a valorii contabile a activelor returnate sau a numerarului.

Deci, la decizia administrației publice centrale/locale poate avea loc returnarea bunurilor sau solicitarea unei compensații pentru ele. La ce valoare vor fi evaluate bunurile la returnare, sau cum va fi stabilită valoarea compensației? După cum prevăd SNC „Capital propriu și datorii” [5, art. 65], acestea se returnează la valoarea lor contabilă, prevedere care se înscrie în regula de bază a SNC „Imobilizări necorporale și corporale” [5, art. 32-33]. Dar procedăm corect în cazul imobilizărilor deținute în gestiune economică? Or, valoarea contabilă a bunurilor ce urmează a fi returnate nu va coincide niciodată cu valoarea contabilă a datoriilor privind bunurile primite în gestiune economică, care a fost indicată în conturile 427 și/sau 543 la primirea acestora. Aceasta se explică prin faptul că valoarea datoriilor rămâne a fi una statică. Ea a fost recunoscută la momentul primirii bunurilor, care ulterior nu se mai modifică (cu unele excepții), în timp ce valoarea contabilă a imobilizărilor deținute în gestiune economică este una dinamică, ea este influențată atât de amortizarea calculată, deprecierile înregistrate cât și de costurile ulterioare de mentținere în stare funcțională.

Cât de fiabil este ca diferența dintre datoriile și valoarea contabilă să fie recunoscute drept venituri sau cheltuieli doar la returnarea acestor bunuri proprietarului proprietății publice? Care va fi impactul asupra rezultatului financiar al entității la momentul returnării? Cum funcționează în cazul dat principiul contabilității de angajamente, dar cel al prudenței? Mecanismul existent de contabilizare a bunurilor deținute în gestiune/administrare economică necesită aprofundare și perfecționare.

În **concluzie**, conchidem că contabilitatea bunurilor deținute în gestiune/administrare economică este un subiect mai rar întâlnit în practica entităților, deoarece este unul specific și se referă doar la unele tipuri de întreprinderi, cum ar fi cele de stat, municipale, și/sau instituții publice cu autonomie financiară. Clauzele, cu referire la acest subiect, din reglementările contabile naționale sunt destul de superficiale, iar contabilii acestor instituții ar urma să folosească raționamentul și judecata profesională în fiecare caz separat. Cele mai problematice sunt cazurile de restituire a bunurilor deținute în gestiune/administrare economică, iar deciziile finale cu referire la evaluare, compensare, recunoaștere venituri și/sau cheltuieli oricum vor fi dictate de proprietarii acestor bunuri, adică autoritățile publice centrale și/sau locale.

Referințe bibliografice:

1. Lege Nr. 121 din 04.05.2007 privind administrarea și deținerea proprietății publice. În: Monitorul Oficial Nr. 90-93 art. 401 din 29.06.2007.
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120961&lang=ro#
2. Lege Nr. 29 din 05.04.2018 privind delimitarea proprietății publice. În: Monitorul Oficial Nr. 142-148 art. 279 din 04.05.2018.
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115475&lang=ro#
3. Lege Nr. 246 din 22.11.2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală. În: Monitorul Oficial Nr. 441-450 art. 750 din 22.12.2017.
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120887&lang=ro#
4. Lege Nr. 287 din 15.12.2017 a Contabilității și raportării financiare. În: Monitorul Oficial Nr. 1-6 art. 22 din 05.01.2018. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120938&lang=ro#
5. Standardele Naționale de Contabilitate. În: Monitorul Oficial Nr. 233-237 art. 1533 din 22.10.2013. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=117850&lang=ro#
6. Planul General de conturi contabile. În: Monitorul Oficial Nr. 233-237 art. 1534 din 22.10.2013. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=117857&lang=ro#
7. NEDERITA, A. Corespondența conturilor privind contabilitatea imobilizărilor necorporale. În: Revista Contabilitate și audit, nr. 8, 2016. <http://www.contabilitate.md/?mod=article&id=6914>
8. Nederița, A., Foalea, L. Particularitățile contabilității proprietății publice primite în gestiune economică. În: revista Contabilitate și audit, nr. 2, 2012, p. 6-10.
9. ШПАК, Г. О вычете расходов на имущество, полученное в хозяйственное ведение. În: revista Monitorul fiscal, iunie, 2018. <https://monitorul.fisc.md/questions/o-vychete-rashodov-na-imuschestvo-poluchennoe-v-hozyaystvennoe-vedenie.html>
10. ȚURCANU, L., Gestiunea economică a bunurilor din perspectiva contabilității. În: In-extenso (științe economice) a XX-a ediție, Alba Iulia 24 iunie 2020.

FEATURES OF ACCOUNTING OF TAX ON ADDED VALUE FOR ELECTRONIC SERVICES OF NON-RESIDENTS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

ОСОБЕННОСТИ УЧЁТА НАЛОГА НА ДОБАВЛЕННУЮ СТОИМОСТЬ ДЛЯ ЭЛЕКТРОННЫХ УСЛУГ НЕРЕЗИДЕНТОВ В РЕСПУБЛИКЕ МОЛДОВА

Autor: **Андрей ЗАДОРЖНЫЙ**
e-mail: zadorozhnyy_andrey@bk.ru
Conducător științific: **Liudmila LAPITKAIA**
e-mail: liudmila@ase.md
Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract. *This article is devoted to the specifics of applying the value added tax in the case of electronic services provided by non-residents of the Republic of Moldova to its residents. Problematic issues arise in the case of providing advertising services via the Internet by non-residents, applying the exchange rate on the date of transaction, payment.*

Key words: VAT, accounting, exchange rate, non-resident.

JEL classification: M Accounting

Введение.

21-й век является веком цифровых технологий. Компьютеры, планшеты и прочие электронные устройства являются неотъемлемой частью нашей жизни, ведь благодаря им мы можем черпать информацию из всемирной паутины. С каждым годом появляются новые технологии и разрабатываются новые приложения, ручной и интеллектуальный труд в многих отраслях заменяется роботами. Реклама и торговля ушла в Интернет-пространство. Реклама является доходной статьёй в доходе сайтов (YouTube) и социальных сетей (Вконтакте, Facebook). По примеру многих государств с 1 Апреля 2020 года Республика Молдова ввела НДС на электронные услуги, которые оказывают нерезиденты резидентам Республики Молдова. С вступлением в силу изменений в налоговом кодексе Республики Молдова, касающихся предоставления электронных услуг нерезидентами возникло множество сложных вопросов по применению данных изменений и правильному их отражению в бухгалтерском учете. Для написания данной статьи были проанализированы следующие нормативные и законодательные акты:

- ✓ *Налогового кодекса раздел III «Налог на добавленную стоимость» РМ от № 1163-XIII от 24.04.1997;*
- ✓ *Закон РМ №171 «О внесении изменений в некоторые законодательные акты»;*
- ✓ *Директива 2006/112/ЕС от 26 ноября 2006 г. «Об общей системе налога на добавленную стоимость»;*
- ✓ *Приказ ГНС № 1164 от 25.10.2012 г – утверждению декларации по НДС -- TVA 12,*
- ✓ *Приказ ГНС №22 от 12.01.2020, утверждающий новый формуляр «Декларация по налогу на добавленную стоимость при оказании иностранными организациями услуг в электронной форме».*

Основное содержание

Следует отметить, что Закон Республики Молдова №171 «О внесении изменений в некоторые законодательные акты», вступивший в силу с 01.04.2020, дополнил положения Налогового Кодекса РМ, касательно применения НДС при оказании электронных услуг нерезидентами. При этом в статье 95 «Субъекты налогообложения» Налогового кодекса указано, что субъектами налогообложения становятся нерезиденты РМ, поставляющие услуги через электронные сети, осуществляющие предпринимательскую деятельность без

оформления организационно-правовой формы в Республике Молдова, физическим лицам–резидентам Республики Молдова, не осуществляющим предпринимательскую деятельность».

Данные изменения коснулись физических и юридических лиц. Физические лица будут покупать электронные продукты на 20% дороже, а с юридическими возникли вопросы следующего содержания, а именно:

- Возникновение обязательств по НДС в случае импорта электронных услуг для юридических лиц
- Применение валютного курса по импорту электронных услуг от нерезидента при уплате НДС авансом
- Установление ставки НДС при поставке электронных услуг резиденту РМ в зоны свободного предпринимательства.

Одним из сложных вопросов, возникающим при оказании электронных услуг нерезидентами резидентам РМ является: дата возникновения обязательств по НДС в случае импорта электронных услуг для юридических лиц. Рассмотрим порядок отражения в учете операций по оказанию электронных услуг нерезидентами резидентам РМ.

Условный пример 1: 01.02.2020 Компания «Moldova» SRL (резидент РМ и плательщик НДС) заказала разработку собственного сайта у компании «Site Making» - нерезидента РМ. Стоимость услуг составила 5000 \$. Курс валют НБМ на дату поставки и оплаты услуг (01.03.2020) 1\$=17,7711 лей.

Прежде всего нужно определиться с вопросом: представляет ли собой данная хозяйственная операция импорт услуг? Чтобы возникло обязательство по НДС по импорту, нужно чтобы были выполнены следующие условия:

- 1. Нерезидент должен оказать услугу резиденту РМ,
- 2. Место поставки должно быть территория РМ.

Нерезидент (SiteMaking) действительно оказал услугу (разработку сайта компании), а место поставки указано в части (1) литере (е) статьи 111. «Место поставки услуг» НК РМ:

«е) место нахождения, а при отсутствии такового – место жительства или место пребывания получателя следующих услуг:

– услуги информационных технологий, информатики, предоставляемые с помощью оборудования электронных коммуникаций».

Таким образом, в данной ситуации возникает импорт услуг и данные операции найдут свое отражение в бухгалтерском учете следующим образом

1. Отражается приобретение нематериального актива ($5.000\$ \cdot 17,7711 = 88.855,5$ лей):
Дебет счета 111 «Нематериальные активы», субсчет 111.5 «Программное обеспечение» 88855,50 лей
Кредит счета 521 «Текущие коммерческие обязательства», субсчет 521.2 «Коммерческие обязательства из-за рубежа» 88855,50 лей
2. Оплата суммы НДС и приобретение права на его вычет ($5.000\$ \cdot 20\% \cdot 17,7711 = 17.771,1$ лей):
Дебет счета 534 «Обязательства бюджету», субсчет 534.4 «Обязательства по налогу на добавленную стоимость» 17.771,1 лей
Кредит счета 242.1 «Несвязанные денежные средства на счетах» 17.771,1 лей
3. Оплата задолженности иностранному поставщику:
Дебет счета 521 «Текущие коммерческие обязательства», субсчет 521.2 «Коммерческие обязательства из-за рубежа» 88855,50 лей

Кредит счета 243.1 «Денежные средства на счетах внутри страны» 88.855,50 лей

В примере, указанном выше не возникло валютной курсовой разницы, так как оплата нерезиденту и акцепт обязательства произошли в один и тот же день. Однако на практике возникают ситуации, когда нерезиденту выплачивают аванс. Применение валютного курса по импорту электронных услуг от нерезидента при уплате НДС авансом, рассмотрим в нижеследующей ситуации: 01.02.2020 Компания «Moldova» SRL (резидент РМ и плательщик НДС) заказала электронное приложение у компании Яндекс (нерезидент РМ) стоимостью 6.000\$. Аванс оплачен 1.000\$ в день заказа. Импорт произошёл на следующий день. Оплата оставшейся суммы (5.000\$) была осуществлена 09.02.2020. Курс лея по данным НБМ на 01.02.2020 за 1\$=17.7711 лей, на 02.02.2020 за 1\$=17.7046 лей, на 09.02.2020 за 1\$=17.4240 лей. В соответствии с поправками, внесенными в НК РМ, а именно в части (2) статьи 109 «Сроки налогового обязательства при импорте»: «*по импортируемым услугам сроком налогового обязательства и датой уплаты НДС считается дата не позднее подачи декларации по НДС за налоговый период, в котором имел место импорт услуг или их оплата, в зависимости от того, что имело место ранее*». «Moldova» SRL должна подать декларацию TVA 12 до 25.03.2020. Таким образом в бухгалтерском учете выплата аванса нерезиденту РМ была отражена следующим образом:

1. Перечисление аванса компании Яндекс на 1 января 2020 ($1.000\$ \cdot 17,7711 = 17.771,1$ лей):

Дебет счета 224 «Текущие авансы выданные», субсчёт 224.2 Авансы, выданные зарубежом» 17.771,1 лей

Кредит счета 243 «Текущие средства в иностранной валюте», субсчёт 243.1 Денежные средства внутри страны 17.771,1 лей

2. Оплата суммы НДС относительно аванса ($1000\$ \cdot 20\% \cdot 17,7711 = 3552,22$ лей):

Дебет счета 534 «Обязательства бюджету», субсчет 534.4 «Обязательства по налогу на добавленную стоимость» 3552,22 лей

Кредит счета 242.1 «Несвязанные денежные средства на счетах» 3552,22 лей

3. Импорт электронного приложения при выдачи инвойса ($6.000\$ \cdot 17,7046 = 106.227,6$ лей):

Дебет счета 111 «Нематериальные активы», субсчет 111.5 «Программное обеспечение» 104.427,6 лей

Кредит счета 521 «Текущие коммерческие обязательства», субсчет 521.2 «Коммерческие обязательства из-за рубежа» 104.427,6 лей

4. Зачёт аванса, выплаченного нерезиденту РМ:

Дебет счета 521 «Текущие коммерческие обязательства», субсчет 521.2 «Коммерческие обязательства из-за рубежа» 17404,60 лей

Кредит счета 224 «Текущие авансы выданные», субсчёт 224.2 Авансы, выданные зарубежом 17404,60 лей

5. Получения права вычета по НДС по курсу импорта (выдача инвойса) ($6.000\$ \cdot 20\% \cdot 17,4046 = 20\,885,52$ лей):

Дебет счета 534 «Обязательства бюджету», субсчет 534.4 «Обязательства по налогу на добавленную стоимость» 20 885,52 лей

Кредит счета 242 «Текущие средства в национальной валюте», субсчёт 242.1 несвязанные денежные средства на счетах» 20 885,52 лей

6. Оплата оставшейся части задолженности нерезиденту ($5.000\$ \cdot 17,4240 = 87.120$ лей):

Дебет счета 521.2 «Коммерческие обязательства из-за рубежа» 87.120 лей

Кредит счета 243 «Текущие средства в иностранной валюте» 87.120 лей

7. Отражение отрицательной валютной курсовой разницы по ранее выплаченному авансу $(17.7711-17.7046)*1000=66,5$ лей):

Дебет счета 722 «Финансовые расходы», субсчёт 722.1 расходы по курсовым разницам 66,50 лей

Кредит счета 224 «Текущие авансы выданные», субсчёт 224.2 «Авансы, выданные зарубежом» 66,50 лей

8. Отражение положительной курсовой разницы по обязательствам нерезиденту $(17.7046-17.424)*5000\$=1.403$ лей):

Дебет счета 521 «Текущие коммерческие обязательства», субсчет 521.2 «Коммерческие обязательства из-за рубежа» 1.403 лей

Кредит счета 622 «Финансовые расходы», субсчёт 622.1 «Доходы по курсовым разницам» 1.403 лей

Следует отметить, что существуют определенные особенности применения налога на добавленную стоимость при поставке электронных услуг резиденту РМ в ЗСП нерезидентом. При этом следует принимать во внимание место поставки услуг, которое указано в части 2 статьи 111 «Место поставки услуг» Налогового кодекса РМ, таким образом место поставки считается место нахождения, а при отсутствии такового – место жительства или место пребывания получателя следующих услуг, то есть зона свободного предпринимательства. При импорте товаров и услуг применяется стандартная ставка налога на добавленную стоимость – 20%, однако в соответствии с положениями статьи 104

«Поставки, освобожденные от НДС с правом вычета» НК РМ товары, услуги, поставляемые в зону свободного предпринимательства из-за пределов таможенной территории Республики Молдова считается поставкой освобождённой от НДС с правом вычета.

Государственная налоговая служба РМ издала приказ №12 от 14 января 2020, утверждающий новый формуляр «Декларация по налогу на добавленную стоимость при оказании иностранными организациями- нерезидентами услуг в электронной форме резидентам РМ.

С 1 января 2020 ГНС РМ расширила перечень своих электронных услуг, на сайте ведомства появилась услуга «e-Commerce VAT». Данная услуга доступна для иностранных компаний, которые осуществляют предпринимательскую деятельность без регистрации в РМ. Они обязаны зарегистрироваться в молдавской налоговой службе с целью налогообложения НДС по электронным услугам.

Если поступления были в нескольких валютах, то нерезидент вправе выбрать одну определённую, из стандарта ISO 4217 и переконвертировать в неё все свои поступления в одну валюту.

Ниже автор представил декларацию по НДС при оказании иностранными организациями услуг в электронной форме, данная декларация была заполнена на основании условных данных.

Раздел 1.
Декларация
по налогу на добавленную стоимость при оказании иностранными
организациями услуг в электронной форме

Налоговый период Отчетный год

Сведения об иностранной организации Код страны

(полное наименование иностранной организации)

(идентификационный номер иностранной организации,
выданный в стране регистрации)

(код плательщика НДС иностранной организации,
выданный Государственной налоговой службой)

Дата составления

Достоверность и полноту сведений, указанных в настоящей
декларации, подтверждаю:

Фамилия

Имя

Раздел 2.

Сумма налога на добавленную стоимость, подлежащая уплате в бюджет

Показатели 1	Код строки 2	Значения показателей 3
Код валюты	1	<input type="text" value="USD (840)"/>
Общая стоимость услуг, включая НДС 2 в валюте, указанная в графе 1	2	<input type="text" value="120.000,00"/>
Расчетная ставка налога, %	3	<input type="text" value="20"/>
Общая сумма НДС, начисленная к уплате в бюджет за текущий налоговый период в валюте, указанной в графе 1 (произведение показателей граф2 и3)	4	<input type="text" value="20.000,00"/>
Корректировка сумм НДС за предыдущие налоговые периоды	5	<input type="text" value="0"/>
Общая сумма НДС к уплате в бюджет (сумма показателей граф 4 и 5)	6	<input type="text" value="20.000,00"/>

Заключение. Введение НДС на электронные услуги неизбежно коснулось Республики Молдовы. По нашему мнению, введение данного налогового новшество необходимо т.к бюджетный дефицит в 1-ом квартале 2020 года достиг 1 миллиарда леев. Рецессия молдавской экономики, порождённой эпидемией короновиральной инфекции усугубляет бюджетный дефицит.

Вместе с тем, следует отметить, что в части бухгалтерского учета налога на добавленную стоимость импорт услуг, является наиболее сложным. Анализируя импорт услуг нерезидентов следует обращать внимание на место поставки, на порядок оплаты импорта услуг, на своевременность представления отчета в части НДС при импорте услуг. Все данные вопросы были отражены в данной статье.

Библиография

- 1) Налоговый кодекс РМ Раздел III «Налог на добавленную стоимость»
<http://lex.md/fisc/codfiscaltxtru.htm>,
- 2) Приказ ГНС «Об утверждении формуляра и порядка заполнения декларации по НДС субъектами налогообложения, предусмотренные ст. 94 лит.д) Налогового кодекса РМ.
<https://www.sfs.md/Upload/LinkedPDF/Ordsin%20Declaratia%20TVA%20nerezidenti%20rus.pdf>

ROLUL AUDITULUI INTERN ÎN EXERCITAREA MISIUNII DE AUDIT A SITUAȚIILOR FINANCIARE

THE ROLE OF INTERNAL AUDIT IN THE EXERCISE OF THE MISSION OF AUDIT OF THE FINANCIAL STATEMENTS

Autor: **Diana ZMUNCILĂ**

e-mail: zmuncila_diana@gmail.com

Coordonator științific: **Anatolie IACHIMOVSKI, conf. univ., dr.**

Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract. *In an increasingly active business world, the entity's performance is expected by its partners - shareholders, banks, financial analysts, suppliers, creditors, etc. All its activities, translated into accounting language, are, in a first stage, the subject of internal audits, carried out by management controllers or auditors, who intervene in the field of business management of the company; they contribute to improving its organization and, thereby, the ability to achieve the goals set by its management.*

The research is established in a reference work in the field, which can be used in carrying out and exercising substantial tests and evaluating the internal control, through the proposals to present the different works and audit documents.

Key words: financial audit, internal control, substantial tests, audit documentation, financial statements

JEL Classifications: M42

Introducere

Într-o lume a afacerilor din ce în ce mai activa, performanțele entității sunt așteptate de către partenerii acesteia - acționari, bănci, analiști financiari, furnizori, creditorii etc. Ansamblul activităților sale, traduse în limbaj contabil, face, într-o prima etapă, obiectul unor verificări interne, efectuate de către controlorii de gestiune sau auditorii, care intervin în domeniul gestiunii afacerilor întreprinderii; ei contribuie la ameliorarea organizării ei și, prin aceasta, a capacității de a atinge obiectivele stabilite de către conducerea acesteia.

Fiabilitatea informațiilor financiare și contabile, sintetizate în situațiile financiare, este apoi validată de către un profesionist contabil, având calitatea de auditor. Acesta nu mai aplică verificările deja realizate în interiorul întreprinderii, ci efectuează verificări a căror amploare variază de la misiune de asigurare la cele legate de servicii conexe, cum ar fi compilarea situațiilor financiare.

Metode de cercetare

Supportul metodologic și teoretic – științific al cercetării îl constituie metoda universală de cunoaștere a materiei, fenomenelor, proceselor – metoda dialectică (analiza, sinteza, inducția, deducția), precum și metodele specifice disciplinelor economice – observarea, compararea, selectarea, gruparea, raționamentul.

Cercetarea se instituie într-o lucrare de referință în domeniu, ce poate fi folosită în derularea și exercitarea testelor substanțiale și de evaluare a controlului intern, prin propunerile de prezentare a diferitelor lucrări și documente de audit.

Conținutul de bază

În conformitate cu practica internațională toți auditorii pot fi clasificați în două grupe. Din prima grupă fac parte auditorii externi sau auditorii independenți. Sunt numiți astfel fiindcă în raport cu agentul economic auditat exercită control din exterior, adică din partea companiei de audit. Conform normelor de conduită profesională, ei mai sunt numiți independenți, fără de careva interese, fie financiare sau de rudenie, directe ori indirecte.

Cei din grupa a doua au fost numiți auditorii interni. Spre deosebire de cei externi, aceștia din urmă sunt angajați, deci salariați de bază ai entității. Ei auditează permanent diferite sectoare de activitate a întreprinderii, urmărind de fiecare dată obiective concrete. Din motivul că la auditare se ține cont de interesele anumitor persoane, spre exemplu în cazul auditului managerial – de interesele

conducerii, iar pentru auditul de corespundere – de interesele proprietarilor, acești auditori se consideră că sunt dependenți față de cineva în exercitarea funcțiilor sale.

O caracterizare mai amplă a funcțiilor auditului intern din punct de vedere a normelor autohtone de exercitare a auditului financiar extern se conține în ISA 610 „Utilizarea activității auditorilor interni”. În conformitate cu acest standard la funcțiile auditului intern se referă examinarea, evaluarea și monitorizarea adecvării, eficienței sistemelor contabil și de control intern [2].

Aspectul calitativ al rolului auditului intern în exercitarea celui extern, în opinia auditorilor teoreticieni, ține de încrederea acordată auditului intern din partea celui extern. Pentru auditul extern încrederea acordată auditului intern reprezintă un mijloc, care permite de a economisi din timpul rezervat verificării, datorită micșorării volumului procedurilor independente. Totodată, încrederea acordată de auditul extern celui intern nu eliberează auditorul independent de responsabilitatea pentru obiectivitatea opiniei sale.

De aceea, pentru fiecare caz în parte auditorul extern trebuie să găsească corelația optimală dintre scepticismul profesional și încrederea acordată auditului intern. Cât de detaliat n-ar fi conceput sistemul de control intern, oricum acesta nu poate garanta eficiența absolută de administrare sau plenitudinea și exactitatea înregistrărilor contabile. Limite sau restricții există pretutindeni, nu numai în exercitarea auditului extern, dar și în organizarea sau funcționarea auditului intern. În primul rând auditorii interni se confruntă cu necesitatea de a menține cheltuielile de exercitare a procedurilor de control la anumite niveluri, astfel încât aceste cheltuieli să fie proporționale mărimii fraudelor sau delapidărilor descoperite.

În al doilea rând auditul intern se confruntă cu un șir de factori ce afectează eficiența sistemului de control intern. Acești factori pot fi:

- direcționarea controlului intern la tipuri de operațiuni ordinare și orientarea mai puțin către tranzacțiile netradiționale;
- posibilitatea comiterii erorilor din cauza interpretării greșite a instrucțiunilor și prevederilor actelor normative de către personalul serviciului de audit intern;
- probabilitatea apariției unei înțelegeri secrete între angajații sistemului de control intern și managementul întreprinderii cu privire la denaturarea indicatorilor economico-financiar.

Prin urmare, auditorii externi trebuie, așa cum prevede ISA 200 „Obiective generale ale auditorului independent și desfășurarea unui audit în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit” să exercite auditul dând dovadă de scepticism profesional, conștientizând faptul că pot exista circumstanțe care conduc la denaturări semnificative în rapoartele financiare [3].

Dacă auditul intern execută lucrări contabile de rutină, atunci el nu poate fi identificat ca o sistemă autentică de control, și în acest caz, la aprecierea eficienței auditului intern, auditorul extern trebuie să țină cont de următoarele criterii: mediul de audit intern, scopurile și volumul de activitate a auditului intern; politica reciclării și pregătirii profesionale a cadrelor serviciului de audit intern; modul de planificare, documentare și analiză a activității departamentului de audit intern; nivelul de asigurare a bazei tehnice și metodologice a direcției de audit intern; existența regulamentelor și procedurilor de control a calității lucrărilor de audit intern; gradul de independență a auditorilor interni în planificarea lucrărilor de control; posibilitățile de acces ale auditorilor interni către sistemele informaționale computerizate ale conducerii entității; gradul de libertate al auditorilor interni în comunicarea cu auditorii externi; nivelul de calificare profesională ale auditorilor externi (experiență, abilități și cunoștințe practice); modul de funcționare a sistemului de raportare, calitatea dărilor de seamă ale auditorilor interni.

Pe baza acestor criterii se examinează eficacitatea auditului intern. Dacă se ajunge la concluzia, că există o funcție de audit intern apreciată foarte pozitiv, atunci volumul de lucru al auditorilor externi se reduce simțitor. În multe cazuri auditorii externi consideră că auditorii interni sunt eficace

în activitatea exercitată atunci când aceștia din urmă sunt competenți, bine instruiți, independenți în acțiunile promovate de conducerea entității și aplică permanent teste adecvate asupra procedurilor și politicilor de control intern.

Între sarcinile și modul de îndeplinire a auditelor de către auditorii interni și externi există diverse asemănări și deosebiri. Principala deosebire constă în aceea, că dacă auditorul extern trebuie să-și exprime obiectiv opinia sa despre autenticitatea situațiilor financiare în fața utilizatorilor acestora, atunci auditul intern răspunde în fața managementului. De aici rezultă și alte deosebiri nu mai puțin importante decât cea formulată anterior.

Tabelul 1. Aspecte caracteristice auditului extern și celui intern

<i>Criteriul de apreciere</i>	<i>Auditul intern</i>	<i>Auditul extern</i>
1. Calificarea profesională	Se exercită de persoane specializate în contabilitate, control și analiză	Se realizează de persoane certificate în audit
2. Raportul contractual	Auditorul intern este angajat al întreprinderii	Serviciile companiei de audit sunt prestate clientului pe bază de contract
3. Scopul principal al activității	Aprecierea și formularea propunerilor de optimizare a eficienței sistemului de control intern	Exprimarea independentă a opiniei despre autenticitatea situațiilor financiare
4. Normele de referință	Operația economico-financiară, gestionarea proprietății, starea sistemului contabil și de control intern se verifică din viziunea politicilor administrației întreprinderii	Eficiența sistemelor contabil și de control intern sunt examinate în conformitate cu cerințele standardelor de audit pentru a determina nivelul de încredere acordat sistemelor în cauză
5. Gradul de independență	Auditorul intern trebuie să fie independent față de obiectul supus expertizei, doar organizațional, însă în general el trebuie să satisfacă necesitățile administrației în asigurarea unui sistem de control intern eficient	Auditorul extern trebuie să fie independent nu numai organizațional, dar și în relațiile materiale cu întreprinderea auditată, adică să fie liber de orice interes fie financiar sau de alt gen

Sursa: elaborat de autor în baza prevederilor standardelor profesionale de audit [2, 3]

În practică este important ca auditorul extern să examineze minuțios trăsăturile auditului intern pentru fiecare angajament de auditare a situațiilor financiare. Aceasta îi va permite să înțeleagă mai bine sistemul de control intern a întreprinderii auditate și respectiv să-și planifice corespunzător procedurile de audit în raport cu gradul de efectivitate a auditului intern.

Controlul intern este reprezentat de orice măsură luată de conducere în vederea îmbunătățirii gestionării riscurilor la care este expusă entitatea și a creșterii probabilităților ca scopurile și obiectivele stabilite să fie îndeplinite [6, p. 55].

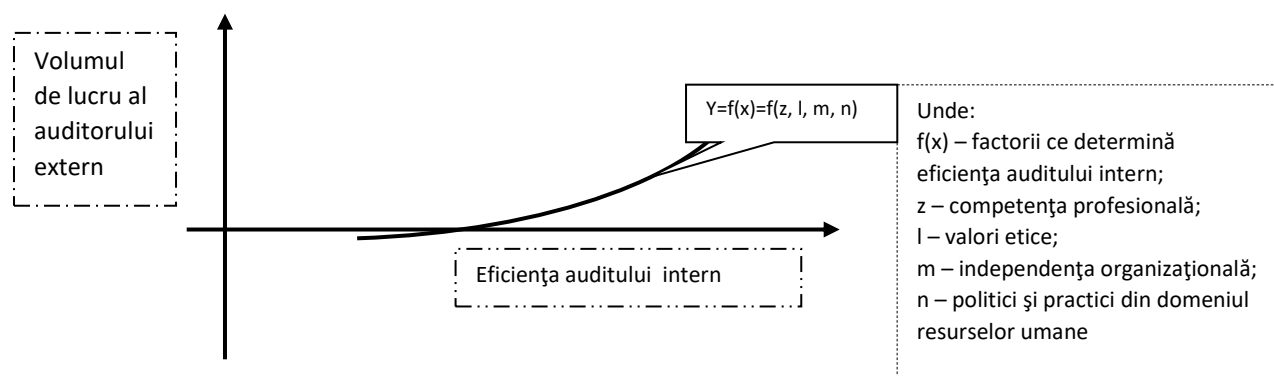
Mecanismul determinării semnificației auditului intern în exercitarea auditului extern este determinat de următoarea regulă: dacă auditul intern se consideră eficient, atunci volumul de lucru al auditului extern se reduce considerabil, în caz contrar sfera și profunzimea auditului extern se amplifică. Această corelație poate fi prezentată schematic în formă de funcție.

Practica auditului consideră că mărimea și profunzimea sferei de exercitare a auditului extern depind de următorii factori:

- competența profesională;
- valori etice;
- independența organizațională;
- politici și practici din domeniul resurselor umane.

Acești factori determină eficiența activității de audit intern. Cu cât ei sunt mai efectivi, cu atât activitatea de audit intern se dovedește a fi mai eficientă, existând tendință pozitivă de optimizare a cheltuielilor legate de funcționarea ei. De ce anume acești factori trebuie analizați la aprecierea

eficienței activității de audit intern? Întrebare, răspunsul la care ar accentua încă o dată rolul sau importanța auditului intern în exercitarea celui extern.

Figura 1. Volumul de lucru a auditului extern în funcție de eficiența auditului intern

Sursa: elaborat de autor în baza studiilor în domeniu [4, p.217]

Concurența obligă auditorul extern, la fel ca și pe oricare alt antreprenor, să fie eficient în activitatea sa. Iar prețul limitează cheltuielile și timpul de exercitare a auditului. De aceea, auditorul trebuie să fie prudent în acțiunea sa și trebuie să țină cont de orice avantaj oferit de situația cu care se confruntă.

Auditul intern poate fi util auditului extern dacă se va ține cont de următoarele:

- statutul organizațional, scopul și proporțiile activității serviciului auditului intern;
- politica angajării și pregătirii personalului pentru serviciul auditului intern;
- organizarea planificării, documentării și analizei lucrărilor serviciului auditului intern;
- nivelul tehnic și baza metodologică a serviciului auditului intern, existența indicațiilor, recomandărilor, procedurile de control a calității lucrărilor executate;
- gradul de independență al auditorilor interni la planificarea și executarea nemijlocită a lucrărilor; posibilitățile de acces liber a auditorilor interni către conducerea entității;
- libertatea de comunicare a auditorului intern cu auditorul extern;
- nivelul profesional al auditorului intern: experiența, cunoștințele și deprinderile auditorului;
- organizarea sistemului de raportare pentru auditorii interni;
- calitatea rapoartelor auditorilor interni.

Orice activitate, inclusiv și auditul intern are nevoie de executori înzestrați cu aptitudini și cunoștințe necesare, și nu în ultimul rând de profesioniști conștienți de responsabilitatea angajamentului față de competență. La fel de importante sunt și normele etice în comportamentul auditorilor interni. Ele cuprind acțiuni întreprinse de conducerea întreprinderii în scopul înlăturării motivației sau tendințelor care ar putea determina angajații să se implice în fapte ilicite, precum și acțiuni îndeplinite în vederea comunicării valorilor comportamentale ale entității către angajații săi prin intermediul codurilor de conduită și al exemplurilor personale.

Independența organizatorică, deasemenea este un factor ce determină eficiența activității de audit intern. Un comitet de audit eficace trebuie să fie independent față de managerii întreprinderii, iar reprezentanții acestuia trebuie să fie implicați nu numai în activitățile de expertiză, dar și să participe în consiliul de administrare a întreprinderii. Aceasta se motivează prin faptul că un consiliu activ și obiectiv poate, deseori, reduce eficient probabilitatea ca managementul să încalce politici de control existente.

De aceea, deseori pentru a obține un sprijin în supervizarea în cadrul consiliului administrativ este necesar să fie creat un comitet de audit, responsabil de supravegherea proceselor de raportare financiară și de menținerea unei comunicări permanente atât cu auditorii interni, cât și cu cei externi[7,8]. Independența comitetului de audit față de managementul întreprinderii se consideră un factor determinant pentru capacitatea acestuia de a evalua de manieră eficace procedurile de control intern și rapoartele financiare ale întreprinderii.

Politici și proceduri din domeniul resurselor umane – factor nu mai puțin important decât ceilalți, care determină efectivitatea auditului intern. Dacă auditorii interni sunt demni de încredere și competenți, sunt onești și eficienți, și atunci când există puține alte proceduri de control intern, ei sunt capabili să presteze o muncă de calitate înaltă. Și invers, chiar dacă în cadrul întreprinderii există numeroase alte proceduri de control intern, persoanele incompetente sau frauduloase pot transfera sistemul de control intern într-un haos. Aceasta se explică prin faptul că în ciuda unui personal competent și demn de încredere oamenii pot deveni frauduloși din cauza slăbiciunilor înnăscute sau problemelor personale ce la pot afecta performanțele personale.

Concluzii. Prin urmare, comentariile dezvăluite în prezenta investigație cu privire la rolul auditului intern în exercitarea celui extern conduc la anumite concluzii cu adevărat de netăgăduit pentru lucrarea de față.

1. Deși ca metodologie de exercitare, auditul extern este deosebit de cel intern, scopul lor este același, adică aprecierea eficienței sistemelor contabil și de control intern – ceea ce favorizează promovarea unei atitudini de cooperare și stimulare reciprocă.

2. Ținând cont de importanța pe care o are un personal competent și fiabil în asigurarea unui audit intern eficace, este necesar de a fi promovate metode efective în domeniul resurselor umane prin care oamenii sunt angajați, apreciați, instruiți și remunerați.

3. Faptul că nivelul testelor profesionale și al testelor de conformitate cu care trebuie să opereze auditorul extern sunt în funcție de profesionalismul, obiectivitatea și relevanța de derulare a auditului intern – constituie un adevăr indiscutabil.

4. La examinarea rolului auditului intern în exercitarea auditului financiar extern este necesar să fie luate în considerare gardul de independență al auditorului intern, nivelul de calificare profesională și experiența acumulată în domeniul care face obiectul auditului, precum și direcțiile ori verificările pe care are obligația să le efectueze.

Referințe bibliografice

1. Legea privind auditul situațiilor financiare nr.271 din 15.12.2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 7-17 din 12.01.2018.
2. ISA 610 „Utilizarea activității auditorilor interni”. Manual de Standarde Internaționale de Audit și Control de Calitate. Codul Etic al Profesioniștilor Contabili [online]. Disponibil: [http // www.minfin.md](http://www.minfin.md).
3. ISA 200 „Obiective generale ale auditorului independent și desfășurarea unui audit în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit”. Manual de Standarde Internaționale de Audit și Control de Calitate. Codul Etic al Profesioniștilor Contabili [online]. Disponibil: [http // www.minfin.md](http://www.minfin.md).
4. DOBROȚEANU L., DOBRUȚEANU C.L., Audit, concepte și practică, Edit. Economică, 2002, 640 p., ISBN 978-9975-9546-4-8.
5. TIRON TUDOR, A., Fundamentele auditului financiar. Cluj-Napoca: Editura Accent, 2013. 321 p. ISBN 978-973-8915-82-4.
6. RĂVDAN G., MIHAILA S., Incursiuni evolutive și conceptuale privind organizarea controlului intern managerial la nivelul entităților publice din România. În: Conferința științifică internațională studentescă „Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători”, Ediția a II-a, 15 martie 2018, Chișinău, ASEM, pp. 55-63.
7. COSMULESE C.G., SOCOLIUC M.I., The Challenges of Internal Audit, Between Technological Development and New Skills, European Journal of Accounting, Finance & Business, 2019, Vol. 11, Issue 21. <http://www.accounting-management.ro/index.php?pag=showcontent&issue=21&year=2019>
8. GROSU V., Audit Financiar, Editura Universitatii Stefan cel Mare, Suceava, Romania, 2019.

CONTABILITATEA PROIECTELOR CU FINANȚARE EXTERNĂ

THE ACCOUNTING OF INTERNATIONAL FINANCED PROJECTS

Dana TUREȚCHI

email: dana.turetchi17@gmail.com

Stela CARAMAN

email: caraman@ase.md

Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract. *A project can always be concluded when the goal is to coordinate an ensemble of activities of a different nature, whose achievement aims to successfully carry out a complex and specific mission. The management on the basis of projects represents a form of organization of management limited in time, to solve the complex, but clearly specified matters. The implication of accounting in administration of such projects is necessary in any decision process, adequate to specific conditions for these management methods. The accounting objects in financial administration mainly aim: - the substantiation and elaboration process of the project budget, as well as the financial foreseeing on a certain period; - the elaboration of the financial report related to justification of the use of nonrepayable funds received, etc.*

Upon our approach, we intended to present in detail the specific aspects which the distinct and transparent reflection of the operations in relation to the financial administration implies, as well as the ones regarding the implementation of projects, the survey and report of the results obtained, due to this projects as this that I will mention in this article, our accounting system will suffer a lot of changes not just in formal aspect, but in methodology of strategic planning, in fact we will need to include our multilateral knowledge, due to this an accouter will become an financial analyst, manager, executor etc.

Keywords: budget, accounting, expenses, external financing, project, report.

JEL classification: M41

Întroducere.

Colaborările internaționale dintre două sau mai multe instituții reprezintă o modalitate reușită de dezvoltare și standardizare a sistemului de operare intern. Prin implementarea unor proiecte internaționale, o entitate se reprofilează și se adaptează regulilor internaționale de contabilizare, acestea, de obicei, având particularități specifice.

Drept obiect de cercetare al prezentei lucrări îl constituie *Institutul Național de Cercetări Economice* (în continuare - INCE). Acesta este o instituție cu profil public care are drept scop efectuarea cercetărilor economice și sociologice pe diferite aspecte în circuitul macroeconomic.

INCE este partener oficial a mai multor proiecte internaționale, cum ar fi: VISEGRAD I, II, III, GIZ, ORIZONT 2020, UN WOMEN UNICEF, AGROMIG și altele. Posibilitatea de a implementa un astfel de proiect în instituțiile bugetare din Republica Moldova necesită o abordare deosebită și o atenție sporită la detalii, de exemplu elaborarea strategiilor de lucru intern, organizarea echipei de specialiști, organizarea și repartizarea bugetului, contabilizarea tuturor cheltuielilor efectuate în procesul de executare a proiectului, și nu în ultimul rând pregătirea documentelor pentru "examenul" riguros organizat de către finanțatori, aceasta incluzând o expertiză detaliată a tuturor cheltuielilor efectuate de către o companie independentă de audit.

Contabilizarea și documentarea unor astfel de proiecte este reglementată de următoarele acte normative:

- *Hotărârea Guvernului nr. 550 din 13.06.1997* privind cheltuirea mijloacelor pentru primirea și deservirea delegațiilor oficiale străine și a anumitor persoane, cu modificările și completările ulterioare;
- *Hotărârea Guvernului nr. 534 din 20.07.2012* cu privire la aprobarea Normativelor de plată pentru prestarea serviciilor de cercetări științifice de către angajații organizațiilor de drept

public din sfera științei și inovării participanți la proiectele de dezvoltare - cercetare europene și internaționale;

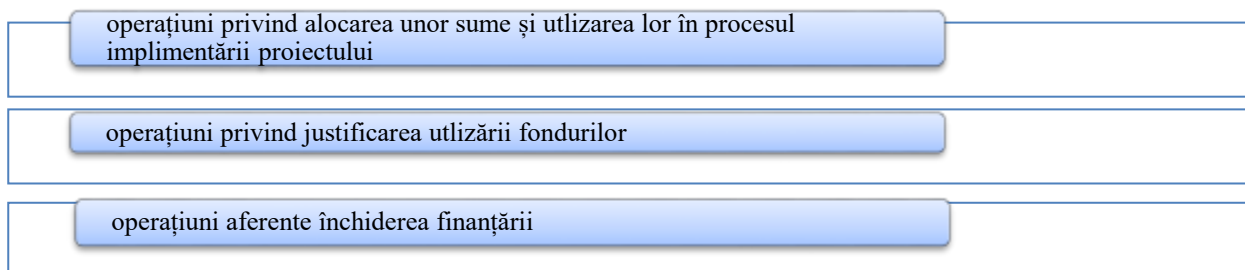
- *Hotărârea Guvernului nr. 246 din 08.04.2010* cu privire modul de aplicare a a facilităților fiscale și vamale aferente realizării proiectelor de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
- *Hotărârea Guvernului nr. 47 din 12.01.2007* cu privire la salarizarea angajaților organizațiilor de drept public din sfera științei și inovării finanțate de la bugetul de stat;
- *Planul de conturi contabile în sistemul bugetar și Norme metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar, aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 216 din 28 decembrie 2015.*

Metodele de cercetare utilizate. Pentru realizarea acestui articol s-au analizat mai multe studii și cercetări în domeniu. Cercetarea noastră implică observarea obiectivă, raționamentul profesional și verificarea, cu scopul de a reprezenta evenimentele într-o perioadă finită de timp. Ca tehnică indirectă de cercetare am utilizat analiza de documente fără să apelăm la cifre, ce provin de la o anumită entitate, pentru a realiza o analiză calitativă cu privire la proiectele cu finanțare străină. Demersul nostru privește modul în care toate operațiunile efectuate în cadrul proiectelor cu finanțare străină vor fi reflectate în evidența contabilă a beneficiarului.

Conținut de bază. Prin prezenta cercetare, ne-am propus să prezentăm detaliat aspectele specifice pe care le implică reflectarea contabilă a operațiunilor privind gestionarea fondurilor, precum și a celor privitoare la implimentarea proiectelor, urmărirea și raportarea rezultatelor obținute.

Orice proiect acceptat și finanțat din fonduri externe are la bază o fundamentare tehnică, economică, financiară și una socială (Cosmulese și Ciubotariu, 2017) care vizează, în principal efectele implimentării proiectului.

Operațiunile specifice implimentării proiectului pot fi grupate, astfel:

Figura 1. Operațiuni specifice implimentării proiectelor cu finanțare externă

Unul dintre proiectele propuse spre cercetare în cadrul articolului este “Let’s Rock the Central, Eastern and Western Europe with Transnational Local Addiction Grups”. Acest proiect a fost atras de către INCE la începutul anului 2018 și finalizat în februarie 2019. Finanțatorul proiectului menționat este FONDUL INTERNAȚIONAL VISEGRAD, implementat cu suportul a cinci parteneri; atât instituții academice, cât și ONG-uri din Slovacia, Ungaria, Polonia, Republica Cehă și Macedonia.

Scopul proiectului a fost dezvoltarea condițiilor necesare creării grupurilor de acțiune locală (în continuare - GAL) în Republica Moldova, care în momentul desfășurării proiectului erau la o etapă incipientă în țara noastră.

În această ordine de idei proiectul a prevăzut desfășurarea unui șir de activități și atingerea mai multor rezultate supuse ulterior unui audit riguros din partea unei companii de audit independentă.

Printre rezultatele scontate ale proiectului pot fi menționate:

- ✓ instruirea membrilor a trei comunități din Republica Moldova selectate pentru a pune bazele Grupului de Acțiune Locală ”Codrenii”;

- ✓ instruirea și educarea reprezentanților grupurilor de acțiune locală existente din cadrul unor comunități selectate din Republica Macedonia;
- ✓ desfășurarea vizitelor de studii a reprezentanților sus menționați în țările VISEGRAD pentru însușirea bunelor practici a grupurilor de acțiune locală;
- ✓ elaborarea strategiei de dezvoltare a GAL "Codrenii";
- ✓ elaborarea cercetărilor comparative privind diverse GAL-uri din țările partenere ale proiectului.

Toate operațiunile efectuate în cadrul proiectului urmează să fie reflectate în evidența contabilă a beneficiarului și susținute de documente justificative.

Documentele justificative care stau la baza înregistrărilor contabile angajează răspunderea persoanelor care le-au întocmit, vizat și aprobat.

Fundamentarea financiară privește stabilirea costurilor proiectului. Costurile de implementare sunt estimate printr-un "buget de proiect", care în exemplul nostru, prezintă sintetic, cheltuielile sistematizate pe linii bugetare, astfel:

1. Resurse umane (salarii calculate, contribuții la asigurări sociale și prime de asistență medicală)	31 000 Euro;
2. Servicii editoriale (broșuri, publicații)	18 000 Euro;
3. Servicii publicitare	8 000 Euro;
4. Servicii de traducere	1 000 Euro
5. Rechizite de birou	2 000 Euro
TOTAL	60 000 Euro

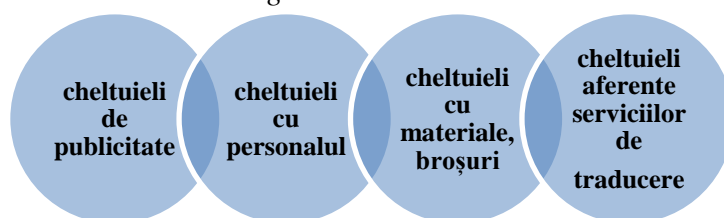
Ulterior, printr-un ordin emis de către directorul INCE se aprobă *Devizul de cheltuieli*.

Devizul de cheltuieli este un document unde sunt descifrate clar cheltuielile ce urmează a fi efectuate pe tot parcursul proiectului. Aceste cheltuieli vor fi acoperite din contul bugetului elaborat anterior (din fondurile alocate de către finanțator). În contabilitatea instituțiilor bugetare fiecare cheltuială generată în cadrul proiectului trebuie să întrunească toate criteriile pentru a fi considerată eligibilă, și anume:

- ✓ să fi fost efectuată plata către furnizorii respectivi;
- ✓ să fie necesară proiectului;
- ✓ să se regăsească în bugetul proiectului și în Devizul de cheltuieli aprobat;
- ✓ să fie confirmată efectuarea ei printr-un document primar.

Trebuie de menționat, că toate documentele primare justificative care fac obiectul unei operațiuni financiare derulate de către INCE din fondurile reprezentând finanțare externă sunt minuțios verificate în conformitate cu prevederile legale în vigoare: deconturi de avans, facturi fiscale, ordine de plată, registre de calcul a salariilor, procese-verbale de punere în funcțiune a mijloacelor fixe etc.

Una din cele mai importante etape de derulare a proiectului ține de contabilizarea tuturor cheltuielilor ce țin de proiectul derulat în contabilitatea instituției. Principalele elemente de cheltuieli aferente proiectului sunt redate în *Figura 2*:

Figura 2. Tipuri de cheltuieli generate de către INCE în cadrul proiectului examinat

Sursa Elaborată de autor

Prin urmare, aceste cheltuieli au fost reflectate prin următoarele formule contabile:

1. Procurarea materialelor pentru activități didactice și științifice:
Debit 335110 "Procurarea materialelor didactice, științifice și alte scopuri"
Credit 519220 "Datorii față de furnizori din afara sistemului bugetar"
2. Consum materiale în scopuri didactice și științifice:
Dt 221150 "Cheltuieli privind utilizarea materialelor pentru scopuri didactice, științifice și alte scopuri"
Ct 335230 "Casarea materialelor pentru scopuri didactice, științifice și alte scopuri"
3. Calcularea salariilor personalului implicat în cadrul proiectului:
Debit 211110 "Salariu de bază"
Credit 519410 "Datorii față de personal privind remunerarea muncii"
4. Calcularea contribuțiilor privind asigurările sociale de stat (23%):
Debit 212100 "Contribuții de asigurare socială de stat obligatorii"
Credit 519120 "Datorii pe contribuții de asigurări sociale de stat"
5. Calcularea primelor obligatorii de asistență socială (4,5%):
Debit 212200 "Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală achitate de angajatori și angajați pe teritoriul țării"
Credit 519130 "Datorii pe prime de asigurare obligatorie de asistență medicală"
6. Procurarea calculatoarelor, aparatelor de multiplicat, scannerelor:
Debit 314110 "Procurarea mașinilor și utilajelor"
Credit 519220 "Datorii față de furnizori din afara sistemului bugetar"
7. Calcularea amortizării calculatoarelor, aparatelor de multiplicat, scannerelor utilizate în scopuri didactice și științifice:
Dt 231400 "Cheltuieli privind uzura mașinilor și utilajelor"
Ct 391400 "Uzura mașinilor și utilajelor"

La finalul oricărui proiect cu finanțare externă se execută un raport generalizator a activităților de cercetare, de care se ocupă coordonatorii proiectelor. Dar, cel mai important document în baza căruia finanțatorul debursează ultima tranșă a grantului este Raportul de audit generat de către o companie de audit licențiată. Efectuarea auditului are drept scop verificarea riguroasă a utilizării bugetului proiectului în strictă conformitate cu prevederile Ghidului finanțatorului și a legislației Republicii Moldova.

La rândul său, finanțatorul proiectului solicită un raport individual (Tabel 1) cu o structură prestabilă care este elabarat în limba engleză:

Tabelul 1. Structura raportului generalizator solicitat de către finanțator

INTERIM FINANCIAL SETTLEMENT										
Name of the Grantee:			National Institute for Economic Research							
Bank account No.:			MD93NBPBAZ132121C15765AA							
Bank account currency code (CZK, HUF, PLN, EUR,...):			978							
Project No.:			21730313							
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.			8.	9.
Transaction No.	Transaction date dd.mm.yyyy	Original number of document	Name of the supplier (or recipient of payment)	Cost description	VAT compensation: YES/NO	Paid amount			Amount covered by IVF (in bank account currency)	Cost category: (1-12)
						excluding VAT	VAT	Total		

Sursa www.visegrad.org

Rezultate și concluzii. Analizând modul de contabilizare a activităților întreprinse pe tot parcursul executării unui proiect cu finanțare străină, s-a constatat faptul că contabilitatea bugetară are parte de unele lacune și omisiuni ce trebuie remediate pentru a atinge obiectivele propuse. Pentru aceasta, ar trebui de investit mult mai mult în cadrele profesionale, în digitalizarea activității angajaților din mai multe sfere, cum ar fi de cercetare, analiză, executare. O altă oportunitate ar fi practicarea schimbului de experiență dintre țările partenere ale proiectelor, organizarea seminarelor de informare și instruire.

O altă recomandare ar fi organizarea și conducerea unei contabilități proprii fiecărui proiect, precum și utilizarea principiilor consolidării pentru a se prezenta o situație financiar-contabilă a întregului proiect pentru beneficiarii care au parteneri. Cu ajutorul conturilor analitice per fiecare partener, se vor putea urmări dosarele de achiziții întocmite pentru fiecare furnizor, contractele și facturile aferente etc.

Referințe bibliografice

1. Hotărârea Guvernului nr 550 din 13.06.1997 privind cheltuirea mijloacelor pentru primirea și deservirea delegațiilor oficiale străine și a anumitor persoane. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1997, nr. 46-47.
2. Hotărârea Guvernului nr 534 din 20.07.2012 cu privire la aprobarea Normativelor de plată pentru prestarea serviciilor de cercetări științifice de către angajații organizațiilor de drept public din sfera științei și inovării participanți la proiectele de dezvoltare - cercetare europene și internaționale. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr. 155-159.
3. Hotărârea Guvernului nr 246 din 08.04.2010 cu privire modul de aplicare a a facilităților fiscale și vamale aferente realizării proiectelor de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr. 52-53.
4. Hotărârea Guvernului nr 47 din 12.01.2007 cu privire la salarizarea angajaților organizațiilor de drept public din sfera științei și inovării finanțate de la bugetul de stat;
5. Cosmulese C. G., Ciubotariu M., An Overall Analysis on the Implementation of European Funds in Romania, ISI proceedings, International Business Information Management Conference 30th IBIMA, Madrid, Spain 8-9 November, Section: Accounting and Banking, Vol: Proceedings of the 30th International Business Information Management Association Conference, ISBN:978-0-9860419-9-0, 2017, pp. 5732-5742. Link: <https://ibima.org/accepted-paper/an-overall-analysis-on-the-implementation-of-european-funds-in-romania/>.
6. Ordinul Ministerului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015 cu privire la aprobarea Planului de conturi contabile în sistemul bugetar și Normele metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2015.
7. DEJU M., Aspecte financiar-contabile privind utilizarea fondurilor nerambursabile – Studiu de caz. (<http://steconomiceuradea.ro/anale/volume/2005/finante-contabilitate-banci/19.pdf>).

MANAGEMENTUL POZIȚIONĂRII PE PIAȚĂ ȘI RELAȚIILE CU CLIEȚII

MANAGEMENT OF THE COMPANY'S POSITIONING ON THE MARKET AND CUSTOMER RELATIONSHIP

Diana CEBOTARI

e-mail: diana.cebotari2687@gmail.com

Eugenia BUȘMACHIU

Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract. *Nowadays, TELCO competition is very ruthless all over the world. All companies should adjust their development strategy, CRM strategy and the strategy for place on the market; they should adjust their politic for orientation to the customers in order to retain and motivate them on long term. The company politics and strategies should be adjusted to the customers real necessities and customers' expectations. Beside of the, the fast evolution of the informational technologies should be assimilated by the company in order to catch and to improve the customer satisfaction.*

Keywords: market positioning strategy, long-term strategy, loyalty strategy, customer capitalization, informational technologies, management of the crisis, brand

JEL classification: L1

Introducere.

În ultima perioadă, concurența pe piața TELCO atât din lume, cât și din țara noastră este una acerbă. Această tendință căpătând amploare pe an ce trece. Companiile naționale și multinaționale trebuie să-și ajusteze strategiile de lansare și menținere pe piață, trebuie să-și ajusteze politica de orientare spre client, menținerea și fidelizarea acestuia. Politicile companiilor trebuie să fie adaptate la necesitățile reale ale clientului și ale pieței, precum și la tendința de evoluție rapidă a tehnologiilor informaționale și așteptărilor clienților.

Interacțiunea continuă între client și organizație, concurent și organizație asigură relația durabilă a companiilor cu piața, relație care trebuie dezvoltată și cultivată. Astfel, cea mai mare provocare pentru organizații este să-și poată obține titlu de întâietate pe piață, să-și poată menține statutul obținut și în același timp să păstreze clientul aproape atât în circumstanțe de ascendență, cât și în situație de criză, fie economică, politică sau pandemică. În acest sens, capacitatea de adaptare la situațiile de criză precum și diligența companiei de a-și valorifica clienții prin oferirea serviciilor de calitate pot fi considerate cele mai critice atribute la elaborarea strategiilor de dezvoltare și menținere a bazei de clienți. Regula de „aur” și strategia principală este orientarea spre menținerea clientului existent, oferirea serviciilor de cea mai înaltă calitate, precum și îndeplinirea angajamentelor față de client. Aceste idei sunt pe larg împărtășite de cercetători contemporani precum: A. Olaru, Ph. Kotler, Al Ries, Aaker David [1,2,3,4].

În acest context, scopul prezentei lucrări este de a scoate în evidență modul prin care o companie reușește să se poziționeze pe piață, să-și mențină statutul obținut și să-și mulțumească consumatorii, să le satisfacă nevoile prin serviciile pe care le oferă, și nu în ultimul rând să reușească să își fidelizeze clienții.

Metodele de cercetare utilizate.

Pentru a atinge scopul lucrării au fost utilizate mai multe metode de cercetare, precum metoda unității analizei cantitative și calitative, metoda observării, analiza SWOT, metoda studiului de caz, metoda analizei economico-comparativă, documentarea bibliografică etc. Prin documentarea bibliografică și webografică autorul a identificat mai mulți cercetători autohtoni și străini preocupați

de acest subiect, după cum urmează: A. Olaru (1), Ph. Kotler (2), Al Ries (3), Aaker David (4), Allaire Yvan (5), Nicolaescu Ov. (6), Verboncu Ion (6), Popa Ion (7), Negruță Ludmila (8), Goremîchina Olga (9) etc. Astfel, a fost posibil de studiat și analizat procesul de elaborare a strategiilor companiilor în scopul poziționării pe piață, menținerii statutului, precum și valorificarea și fidelizarea clienților pe termen lung, importanța și necesitatea fidelizării, avantajele și dezavantajele fidelizării.

Prezenta lucrare poate fi catalogată atât ca cercetare fundamentală, cât și suport pentru aplicarea în practică așa cum ar putea contribui la îmbunătățirea mecanismului de identificare, elaborare și implementare a strategiilor optime în cadrul entităților din orice sferă de activitate, iar ca rezultat să contribuie la creșterea rezultatelor financiare, poziționarea companiei și fidelizarea și atragerea noilor consumatori.

Conținutul de bază.

Succesul unei companii, atât în sfera TELCO, cât și alte sfere de activitate este garantat în momentul în care compania și-a identificat poziția pe piață și lucrează în acest sens. Pentru o poziționare de succes, compania trebuie să fie diferită, actuală și credibilă în fața consumatorului, iar ceea ce o va diferenția de competitori și o va poziționa în clasamentul consumatorului sunt: produsul oferit și calitatea acestuia, prezența produsului, prețul și cu siguranță promovarea.

Figura 1. Mixul de marketing- Modelul 4 P

Poziționarea este primul raționament înțeles ca soluție la eforturile unei companii de a se impune pe piață, în contextul în care societățile suferă de sindromul comunicării exagerate.

În contextul în care concurența este acerbă, companiile trebuie să aibă capacitatea de a menține permanent contactul cu realitatea și realitatea actuală este ceea ce există deja în mintea consumatorului potențial.

De aceea, obiectivul principal al poziționării nu este neapărat crearea unui produs nou și unic, ci modul în care putem manipula ceea ce există deja în mintea consumatorului, iar în rezultat să putem spune că am refăcut unele legături deja existente.

În momentul în care o companie va practica segmentarea prin concentrarea pe anumite grupuri țintă, în mod automat își va găsi poziționarea, iar ca rezultat se vor înregistra și profit. Cu toate acestea, acest deziderat poate fi atins doar prin luarea în considerare a nevoilor și dorințelor consumatorilor. Astfel se creează ceea ce specialiștii în domeniu numesc procesul valoare-satisfacție, proces care are trei componente:

- Identificarea și alegerea valorii
- Producerea și oferirea valorii
- Comunicarea valorii

Pasul I- analiză a mediului intern al firmei, al celui extern, o analiză a pieței și a poziționării ofertei. După ce această analiză se finalizează, se poate estima ”valoarea-satisfacție” așteptată de

consumatori. În vederea unei bune poziționări, compania trebuie să-și focalizeze eforturile pe aceste analize. Astfel, piața va fi structurată în vederea analizei, a evaluării și alegerii segmentelor-țintă.

Pasul II- proiectarea produselor și serviciilor, definirea politicii de preț și a celei de distribuție.

Pasul III- stabilirea politicii de comunicare și promovare a produselor și serviciilor.

Eforturile companiilor de a ajunge în clasamentul din mintea consumatorului sunt enorme și deseori fără succes. Pentru a înainta în clasament și a te poziționa pe piață și în fața consumatorului este nevoie de o strategie de influențare bine pusă la punct.

De aceea atunci când firmele promovează pe piață un produs nou, este mai bine să-i spui consumatorului final ceea ce nu oferă decât ceea ce oferă (3).

Viziunea acceptată de majoritatea specialiștilor în domeniu este cea orientată spre piață și spre produs. În opinia lui Ph. Kotler, această “conștiință a pieței și a produsului”, a devenit de mult un instrument indispensabil, mai ales luând în considerare caracterul competitiv al pieței actuale.

Astfel, obținerea și menținerea poziției de lider, în condițiile intensificării concurenței, trebuie să fie un rezultat al opțiunilor strategice care să se concentreze asupra obținerii avantajului competitiv atât sub aspectul costurilor, cât și al focalizării asupra calității produselor și serviciilor oferite și a satisfacției consumatorilor. Se urmărește, deci, obținerea unui avantaj competitiv în fața altor firme prin plasarea firmei într-o poziție avantajoasă în cadrul pieței pe care acționează.

Avantajul competitiv se poate obține doar prin aplicarea unor strategii adecvate care sunt construite pe o orientare strategică la fel de eficientă. Acest termen de „orientare strategică” descrie, în opinia lui F.A. Manu “ modul în care o organizație utilizează strategia pentru adaptarea și/sau schimbarea aspectelor mediului pentru o aliniere mai favorabilă”.

Astfel, un pilon fundamental în elaborarea strategiei îl constituie realizarea unei analize diagnostic, care să vizeze toate subsistemele manageriale ale firmei și să scoată în evidență punctele forte și punctele slabe manageriale.

O importanță crucială în poziționarea companiei pe piață o are și puterea brandului și modul în care compania menține și crește valoarea acestuia.

Brandul companiei reprezintă sufletul companiei. Acesta nu poate fi exprimat, nici cuantificat și nici înțeles. Inițial, brandul este creat de companie, ca ulterior acesta să lucreze asupra dezvoltării companiei. Consumatorul apreciază brandurile, le recunoaște, le percepe și le cumpără. În acest fel, brandul reprezintă o scurtătură către client.

Valoarea brand-ului este percepută de client și competitori prin prisma a 3 segmente: ceea ce suntem ca companie: viziune, valori și scopuri, ceea ce reușim să demonstrăm de fapt:

-poziția companiei, vocea angajaților și consumatorilor și modul în care promovăm compania și acționăm.

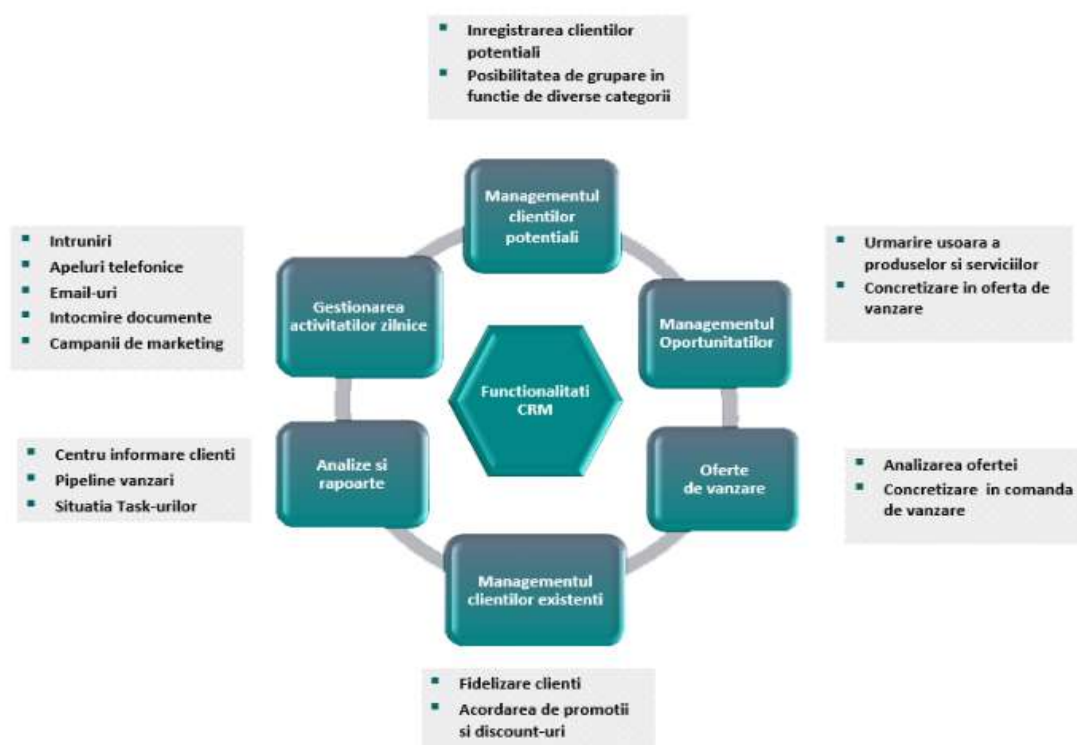
Toate aceste elemente oferă companiei avantajul de a ieși în evidență și a depăși competitorii (Fig. 2).

Figura 2. Segmentele brandului și componentele esențiale

Sursa: <https://blog.youmostudio.com/consider-brand-promotion-strategy/>

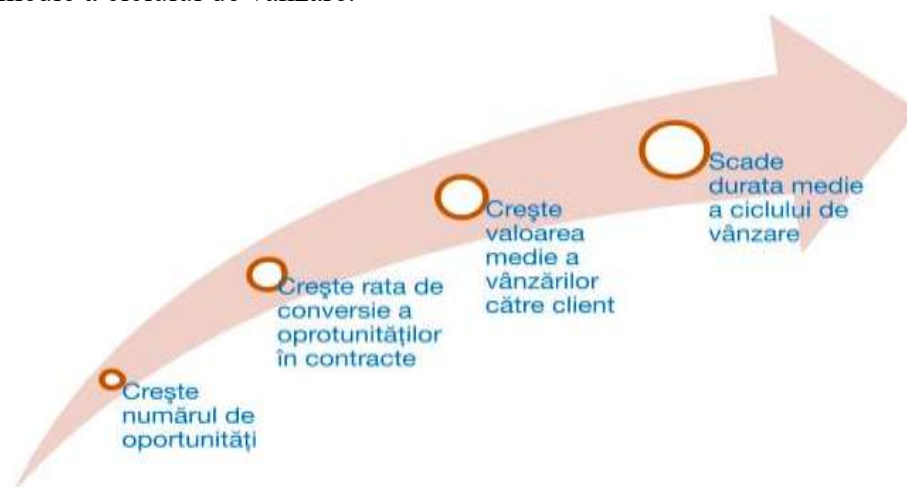
Un alt segment important care intensifică poziționarea firmei pe piața și aduce rezultate financiare este managementul relațiilor cu clienții, cunoscut în literatura de specialitate ca CRM (Customer Relationship Management). Relația companiei cu consumatorii este cheia către loializarea clientului și valorificarea acestuia. Sistemul de management a relațiilor cu clienții este unul complex și trebuie abordat cu mare atenție, în așa fel încât în rezultat să fie valorificate toate oportunitățile. Eficiența Managementul Relațiilor cu clienții va fi posibilă doar cu condiția utilizării la capacitate maximă a tehnologiilor informaționale (hardware, software, baze de date, etc) care asigură gestionarea tuturor elementelor de CRM: managementul clienților existenți, analize și rapoarte, gestionarea activităților zilnice, managementul potențialilor clienți, managementul oportunităților, precum și ofertele de vânzare (Fig. 3).

Figura 3. Funcționalitatea CRM

Sursa: <http://www.abas-erp.ro/managementul-relatiilor-cu-clientii-crm-sau-cum-iti-treci-afacerea-la-un-alt-nivel/>

Parcursul prin care CRM conduce la creștere financiară poate fi observat în următoarea schemă (Fig.4) Astfel, prin gestionarea corectă a CRM vom crește numărul de oportunități, creștem rata de conversie a oportunităților în acte comerciale, creștem valoarea medie a vânzărilor către client și scădem durata medie a ciclului de vânzare.

Figura 4. CRM vis a vis creștere

Pentru a putea implementa strategii de CRM sunt necesare platforme IT flexibile, interactive, eficiente, care presupun investiții foarte mari din partea companiilor. Să ajustezi și optimizezi platformele IT pentru a fi în pas cu tendințele pieței și nevoile consumatorilor este destul de dificil și în același timp valorând costuri mari. Ca alternativă pentru companii, în acest sens, sunt firmele ce oferă servicii de CRM outsourcing. Odată pasate către echipa outsourcing a responsabilitățile de CRM, companiile reușesc să își focuseze atenția și eforturile către activități strategice care să le permită să atingă un alt nivel de performanță și în același timp să elibereze din responsabilitatea angajaților săi activitatea de CRM.

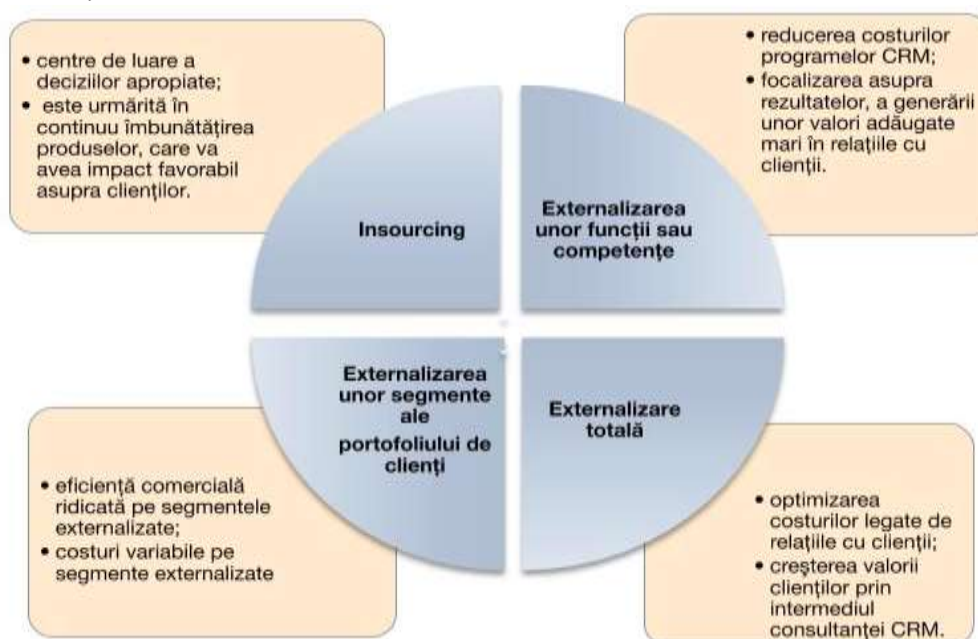
Avantajele externalizării CRM sunt numeroase, iar printre cele mai evidente putem menționa:

- ✓ Reacționare rapidă la evenimentele imprevizibile de pe piața care pot afecta profitabilitatea companiei;
- ✓ Compania-client beneficiază de know-how-ul și de experiența partenerului CRM; în schimb, acesta trebuie să cunoască foarte bine sectoarele de activitate ale firmelor-client;
- ✓ Investiții mici sau chiar nule în infrastructuri IT destinate relațiilor cu clienții;
- ✓ Reducerea costurilor fixe, prin lipsa grijii finanțării unui parc de echipamente IT care trebuie să țină pasul cu evoluția spectaculoasă în domeniul CRM.

Decizia de externalizare a CRM este dificilă pentru multe companii. Unele companii optează pentru soluții mixte prin contractarea serviciilor de outsourcing pentru anumite intervale de timp. Altele optează pentru servicii outsourcing integral, în acest fel asigurându-se că activitatea de CRM este în mâini bune, așa cum aceste companii au o viziune globală pe diferite segmente de piață, având în acest fel posibilitatea să întreprindă unele acțiuni ce ar putea accelera creșterea valorii serviciilor mult mai ușor (Fig.5).

Outsourcingul ca modalitate de externalizare în domeniul managementului relațiilor cu clienții se prestează cel mai bine firmelor de dimensiune medie, care nu au întotdeauna expertiza necesară pentru a gestiona proiecte IT complexe destinate acestei funcțiuni; în schimb, marile

companii se bazează adesea pe programe de management a clienților ambițioase, pe care nu vor să le pună la dispoziția unor outsourceri.

Figura 5. Externalizarea Managementului Relațiilor cu Clienții.

Concluzii.

În concluzia celor prezentate, este de menționat că poziția de lider a unei organizații, în condițiile intensificării concurenței, trebuie să fie un rezultat al opțiunilor strategice care să se concentreze asupra obținerii avantajului competitiv atât sub aspectul costurilor, cât și al focalizării asupra calității produselor și serviciilor oferite și a satisfacției consumatorilor. Managementul strategic al companiei demonstrează capacitatea conducerii organizației de a promova și dezvolta compania pe termen lung, prin identificarea și formularea clară, implementarea corespunzătoare și monitorizarea continuă a strategiilor stabilite. Strategia oricărei companii vizează creșterea performanțelor economice și manageriale, prin sporirea funcționalității, eficienței și eficacității, și prin capacitatea de a se adapta la condițiile mediului intern și extern. Din acest considerent, identificarea, dezvoltarea și implementarea unei strategii corecte, monitorizarea realizării componentelor acesteea și adaptarea sa în dependență de mediu este o determinantă necesară pentru realizarea obiectivelor de performanță a companiei.

Managementul strategic este esențial și obligatoriu pentru conducerea companiei și contribuie la motivarea angajaților, la fidelizarea consumatorului și la creșterea veniturilor. Anume din aceste considerente este crucial pentru companii să se focalizeze pe ”inteligenta competitivă”, să fie capabilă să formuleze strategii realiste specifice domeniului de activitate și misiunii organizației, să identifice și să dezvolte strategii în domenii secundare de activitate, iar angajații să fie în permanență cunoscuți cu noile strategii abordate care urmează a fi implementate, și cu rezultatele strategiilor anterioare, viziunea și obiectivele companiei.

Referințe bibliografice:

1. OLARU A., *Managementul marketingului firmelor românești*, Galați, editura ALMA, 2000
2. KOTLER Ph., *Managementul marketingului*, București, editura Teora, 2000, Ediția a II-a
3. RIES Al., TROUT Jack, *Poziționarea lupta pentru un loc în mintea ta*, București, editura Brandbuilders, 2004. ISBN 973-86481-3-0

4. DAVID Aaker, *Managementul capitalului unui brand*, București, editura Brandbuilders, 2005. ISBN: 973-87488-0-1
5. ALLAIRE Yvan, FIRSIROTU Mihaela, *Management strategic. Strategiile succesului in afaceri*, București, editura ECONOMICA, 1998. ISBN: 973-590-040-8
6. NICOLAESCU Ov., VERBONCU Ion, *Fundamentele managementului organizației*, București, Editura Tribuna Economică, 2006. ISBN: 9739348904
7. POPA Ion, *Management strategic*, București, Editura Economică, 2004. ISBN: 9735909464
8. NEGRUȚĂ, Ludmila. Managementul strategic - modalitate de anticipare a schimbărilor. În: *Simpozionul internațional al tinerilor cercetători*, 29-30 aprilie 2004. Chișinău: ASEM, 2004. - Vol. 1. - P. 90-91.
9. GOREMÎCHINA, Olga. Analiza problemelor implementării unui sistem CRM într-o companie. *Akademos*, 2018, Nr. 3(50). P. 67-72. ISSN: 1857-0461
10. RIES Al, *Cele 22 de legi imuabile ale brandingului*, București, editura Brandbuilders, 2004. ISBN: 973-86481-2-2
11. KOTLER Ph, *Kotler despre marketing: Cum să creăm, cum să câștigăm și cum să dominăm piețele*, București, editura Brandbuilders, 2003. ISBN: 973-86481-1-4
12. BURDUȘ, Eugen, *Fundamentele managementului organizației*, București, Editura Pro Universitaria, 2018. ISBN 978-606-26-0878-1.
13. PASCU, Emilia, *Aspecte teoretice privind îmbunătățirea relațiilor cu clienții*, București, Editura Universitară, 2015. ISBN 978-606-28-0203-5.

ABORDĂRI CONTABILE PRIVIND ACTIVELE BIOLOGICE ÎNLUMINA IAS / IFRS

ACCOUNTING APPROACHES FOR BIOLOGICAL ASSETS IN LIGHT OF IAS/IFRS

Monica-Laura ZLATI

e-mail: sorici_monica@yahoo.com

Veronica GROSU

e-mail: veronicag@seap.usv.ro

Universitatea „Ștefan cel Mare” or. Suceava, România

Abstract. *Biological assets represent an important group of patrimonial elements for agricultural entities. From the perspective of the versatility of their use (due to the high level of complexity of the initial and secondary recognition of assets going through several economic cycles), the recognition and use of international accounting methods becomes an efficiency lever for managers and economic staff. The economic competitiveness gained by applying IAS/IFRS can be the basis for sustainable international partnerships. The study aims to perform a comparative analysis by types of cereal production of the accounting principles used in parallel with measuring the efficiency cote of these uses by applying efficiency keys. The methods used are empirical and analytical materialized by econometric modeling in tools useful to achieve the research goal: the creation of an efficiency picture of IAS / IFRS applying concepts regarding biological assets with impact on the competitiveness of the agricultural entity.*

Keywords: biological assets, IAS/IFRS, efficiency, procedure, models.

JELclassification: M40

Introducere

Activele biologice prin natura și destinația lor, reprezintă o resursă regenerabilă supusă principiilor economice active, promovate de EU, în materie de sustenabilitate, utilizarea rațională a resurselor, eficiența și eficacitate în exploatare, protejarea mediului înconjurător.

Aceste principii europene afectează transformarea biologică a activelor astfel încât managerii se re poziționează prin tehnicile de management integrativ aplicate în poziții economice superioare sau inferioare de fructificare a avantajului competitiv cu respectarea normelor și procedurilor contabile introduse de IAS 41 [1], IAS 2 [2], IAS 16 [3] sau IAS 38 [4]

Abordarea europeană privind agricultura modernă include printre altele procesul economic repetitiv privind administrarea transformărilor biologice ale activelor agricole de natură biologică în vederea atingerii stadiului de maturitate necesar pentru consumul populației sau pentru generarea de active biologice suplimentare. Această activitate se pliază normelor de eficiență și eficacitate necesare pentru asigurarea competitivității produselor agricole și menținerii pe piață a entității agricole.

Procesele repetitive necesare activității agricole au caracter ciclic și produc modificări calitative și/sau cantitative ale activelor biologice cu destinație agricolă și acestea încetează în momentul vânzării spre consum similar cu scoaterea din gestiune a activelor biologice.

Datorită versatilității transformărilor biologice în urma activității agricole se pot produce afectări patrimoniale ale activelor în sensul creșterii valorice prin latura cantitativă și calitativă indusă de exploatarea activelor biologice prin funcția lor reproductivă, regenerativă și multiplicativă, dar modificările pot fi și de sens contrar conținând degenerescențe calitative și cantitative.

Aceste aspecte deosebit de complexe ale utilizării activelor biologice pentru accesul pe o piață globală activă presupun o cunoaștere adecvată a mecanismelor financiare prin care se asigură

respectarea normelor internaționale de evaluare și divulgare a valorii activelor biologice prin intermediul situațiilor financiare și raportărilor solicitate de organismele guvernamentale.

Din punct de vedere a obligațiilor fiscale pe care le generează activele biologice comportă câștiguri sau pierderi legate de recunoașterea inițială la valoarea justă, adiționată în timp cu orice cost de amortizare cumulate a activului și orice pierdere din deprecierea cumulată în condiții de conformitate cu IFRS 5[5], IAS 36[6] , IAS 16[3]și IAS 2 [2].

În aceste condiții prezentarea într-o manieră structurată a principalelor condiții legate de interpretarea și punerea în aplicare a normelor internaționale stipulate în IAS 41 reprezintă pentru managerii entităților agricole un punct de interes în vederea însușirii normelor și obligațiilor emergente pentru asigurarea competitivității economice și accesul pe o piață globală în care principiul transparenței este foarte important pentru utilizatorii de informații, care dețin pârghiile pentru încetinirea sau accelerarea proceselor economice ale entității, inclusiv în acest caz prin mecanismul de subvenționare conform cu prevederile IAS 20 [7, 8].

Metodele de cercetare utilizate

În literatura de specialitate IAS 41 – Agriculture este analizat atât prin valențele sale reglementative de recunoaștere și măsurare a activelor biologice[9, 10, 11].(Feleaga, Feleagă and Răileanu, 2012), cât și pentru aspectele legate de introducerea valorii juste a activelor biologice sau a elementelor patrimoniale utilizate în agricultură[12,13]. În România introducerea conceptului de valoare justă în agricultură (în relație cu activele biologice în special s-a produs după anul 2007, anul aderării României la UE)[14].

Conceptul de măsurare și recunoaștere a valorii juste în agricultură a făcut obiectul interesului multor cercetători care au dezvoltat metode științifice de măsurare pe structură cumulativă[15], aceste modele fiind abordate prin metode descriptive statistice în încercarea de a standardiza aplicarea conceptului de valoare justă pentru utilizatorii de informații contabile din agricultură.

$$1 \quad \left\{ \begin{array}{l} P_{i,t} = \mu_0 + \mu_1 MATCH + \mu_2 BVPS_{i,t} + \mu_3 EPS_{i,t} + \mu_4 MATCH * BVPS_{i,t} + L2\_L3_{i,t} + \epsilon_t \end{array} \right.$$

$$2 \quad \left\{ \begin{array}{l} Ret_{i,t} = \mu_0 + \mu_1 MATCH + \mu_2 NI_{i,t} + \mu_3 \Delta NI_{i,t} + \mu_4 MATCH * NI_{i,t} + L2\_L3_{i,t} + \epsilon_t \end{array} \right.$$

Figura 1. Modele de evaluare a valorii juste a activelor biologice;

Sursa: Adaptare după [16]

Alți autori au dezvoltat evaluarea la valoare justă pe baza surplusului de goodwill a firmelor agricole, după ce în prealabil valoarea firmei a fost evaluată în relație cu riscul ratelor monetare, cashflow-ul avut la dispoziție de manageri, și rata de prognoză a evoluției cifrei de afaceri [17, 18].

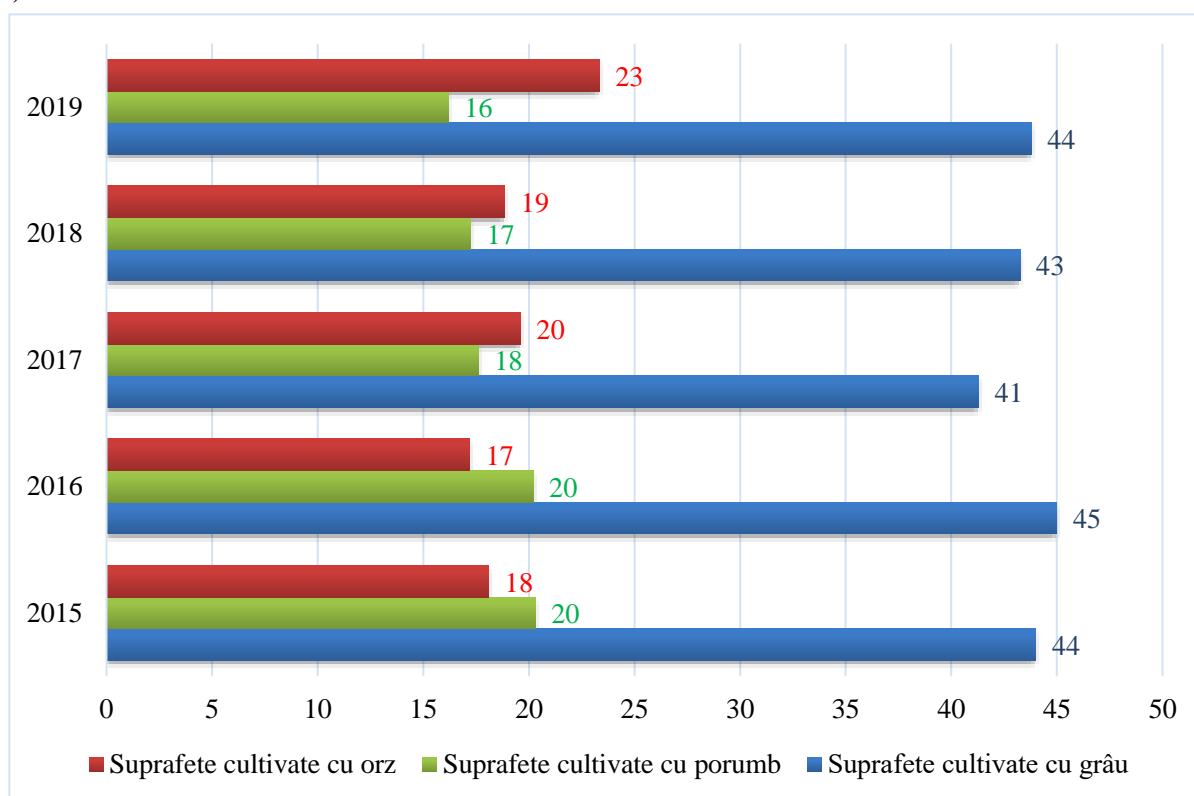
Conținutul debază

Din punct de vedere statistic conform datelor prezentate de Eurostat pentru grupul EU 27, producțiile cerealiere pe categorii principale [19] reflectă prin intermediul mediilor ponderate de creștere o scădere a producției cerealiere cu conținut de gluten crescut și o creștere a cerealelor cu conținut ridicat de fibre, dintre care pe primul loc se situează secara cu o creștere medie prognozată în anul 2020 față de media europeană pe ultimii 5 ani de 18,5%, cu mențiunea că România produce anual cel mult 0,5% din producția europeană de secară.

În total producția cerealiară din România se ridică la 5.406 mii tone, respectiv 10,29% din totalul producției europene, în cuantum de 52.553 mii tone conform Eurostat.

Procedurile de recunoaștere și prezentare în situațiile financiare a valorilor activelor biologice presupun evaluarea la valoarea justă a acestora astfel încât să fie reflectate câștigul sau pierderea agregată, aferentă perioadei curente prin raportare la valoarea inițială și ajustare cu modificarea valorii juste. În această procedură sunt incluse costurile estimate la locurile de vânzare a activelor biologice.

Modelul propus de recunoaștere și evaluare a valorii juste a activelor biologice se bazează pe raportările pe ultimii 5 ani realizate de agenții economici din România, raportări preluate de Eurostat în secțiunea privind statistica agricolă. Datele au fost extrase și centralizate de autoare în funcție de tipul de producție cerealiară realizată de agenții economici (culturi de grau, orz și porumb).

Figura 2. Dinamica suprafețelor cultivate cu cereale în România în perioada 2015-2019 (ha) [19]

Pentru perioada analizată 2015-2019 evoluția randamentului productiv ca diferența între veniturile și cheltuielile la hectar a producției cerealiere s-au situat conform datelor centralizate de autor între 200 și 400 de euro valoare brută din care se deduc alte cheltuieli.

Nivelul costurilor adiționale din surse externe cuprind grupele de cheltuieli aferente deprecierei activelor, cuprinse în intervalul de 50 – 150 euro/ha, costurile cu resursa umană

estimate la aproximativ 100 euro/ha și costurile aferente creditelor pentru producție estimate la 5-7 euro/ha.

Tabelul 1. Randamentului productiv, veniturile si cheltuielile la hectar a producției cerealiere

An	2015	2016	2017	2018	2019
Încasări la hectar grâu comun	625	661	707	825	864
Încasări pe hectar orz	528	601	600	825	814
Încasări la porumb hectar	657	758	788	825	842
Costuri de exploatare la hectar grâu comun	380	396	366	502	446
Costuri de exploatare pe hectar orz	340	400	377	502	471
Cheltuieli de exploatare la porumb la hectar	448	472	453	502	473
Randament productiv la hectar grâu comun	245	265	341	323	418
Randament productiv la hectar orz	188	201	223	323	343
Randament productiv la hectar porumb	209	286	335	323	368

Sursa: Prelucrare după date oficiale Eurostat[19]

Datele prezentate mai sus au fost centralizate prin modelare econometrică pe perechi de date fiind obținut un model statistic semnificativ, cu nivel de semnificație de peste 67% în cazul porumbului și până la 98% în cazul orzului. Testele statistice sunt prezentate în continuare după cum urmează:

Tabelul 2. Test statistic pe perechi de date

		Media	N	Deviatia standard	Media erorilor standard
Pereche 1	Încasări la hectar grâu	736,45	5	103,864	46,450
	Cheltuieli de exploatare la hectar grâu	417,95	5	55,811	24,959
Pereche 2	Încasări pe hectar orz	673,51	5	136,381	60,992
	Cheltuieli de exploatare pe hectar orz	417,93	5	66,932	29,933
Pereche 3	Încasări la hectar porumb	773,93	5	73,003	32,648
	Cheltuieli de exploatare la porumb	469,67	5	21,282	9,518

Sursa Elaborat de autori

Se constată din tabelul de mai sus că analiza pe perechi de date scoate în evidență caracterul mai atractiv prin productivitatea superioară a culturilor de porumb și grâu, pentru care se înregistrează amplitudini mai ridicate ale seriilor de tendință privind veniturile și cheltuielile obținute din activitatea agricolă din ultimii 5 ani.

Concluzii.

IAS 41 reprezintă un referențial semnificativ pentru agenții agricoli conținând cutumele financiare necesare pentru asigurarea bunei transparențe și competitivității economice a entității în raporturile pe care aceasta le întreține cu partenerii de afaceri și organismele fiscal, garantând

prin aplicarea recomandărilor, instituirea în contabilitatea agenților economici a bunelor practici și certificarea calității situațiilor financiare.

Referințe bibliografice

1. Deloitte. (2020f). IAS 41 — Agriculture.
2. Deloitte. (2020b). IAS 2 — Inventories.
3. Deloitte. (2020a). IAS 16 — Property, Plant and Equipment.
4. Deloitte. (2020e). IAS 38 — Intangible Assets.
5. Deloitte. (2020g). IFRS 5 — Non-current Assets Held for Sale and Discontinued Operations.
6. Deloitte. (2020d). IAS 36 — Impairment of Assets.
7. Deloitte. (2020c). IAS 20 — Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance.
8. COSMULESE, C.G., A literature review of articles assessing the extent of compliance with IAS 41, *European Journal of Accounting, Finance & Business*, 2019, Vol. 10, Issue 20, <http://accounting-management.ro/index.php?pag=showcontent&issue=20&year=2019>.
9. FELEAGA L., FELEAGĂ N., RĂILEANU, V. (2012). Theoretical considerations about implementation of IAS 41 in Romania. *Theoretical and Applied Economics*, 2012, XVIII, pp. 31–38.
10. MIHALCIUC C.C., SOCOLIUC, M. Theoretical And Practical Aspects Referring To The Application Of IAS 41–Agriculture. *Lucrari Științifice-Seria Agronomi*, 51, 249-254. Conference, *New Trends in Sustainable Business and Consumption*, pp. 252-261.
11. BOSTAN I., MATES D., GROSU V., SOCOLIUC M., Implications Of Fiscality Over Accounting In Agriculture-in *Bulletin of University of Agricultural Sciences Cluj-Napoca." Horticulture*, 2008, Vol. 65, No. 2, pp. 53-58.
12. ARGILÉS J. M., GARCIA-BLONDON J., MONLLAU T., Fair value versus historical cost-based valuation for biological assets: predictability of financial information. *Revista de Contabilidad*, 2011, Vol. 14, Issue 2, pp. 87–113. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S1138-4891\(11\)70029-2](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S1138-4891(11)70029-2)
13. SVENSSON A., NYLÉN A., GUNNEVIK A., How fair is fair? The Swedish Forest Industry's Application of the IAS 41--Agriculture. *Stockholm School Of Economics, Master's Thesis* , 2008.
14. MATES D., GROSU V., Evaluating and recognising biological assets and agricultural activities according to IAS 41. *Lucrari Științifice-Seria Agronomie*, 2008, Vol. 51, pp. 457–462.
15. HUFFMAN A., Value relevant asset measurement and asset use: Evidence from IAS 41. USA: David Eccles School of Business, University of Utah, 2013.
16. HUFFMAN A., Matching Measurement to Asset Use: Evidence from IAS 41. *SSRN Electronic Journal*. 2014. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2529974>
17. HSU A.W., LIU S., SAMI H., WAN T., IAS 41 and stock price informativeness. *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics*, 2019, Vol. 26, Issue (1–2), pp. 64–89. <https://doi.org/10.1080/16081625.2019.1545928>
18. COSMULESE C.G., GROSU V., HLACIUC E., Intangible assets with a high degree of difficulty in estimating their value. *Ecoforum Journal*, 2017, Vol. 6, Issue 3. <http://www.ecoforumjournal.ro/index.php/eco/article/view/737>
19. European Commission. (2020). Cereals statistics.

UNELE ASPECTE PRIVIND ACTIVITATEA DE CERCETARE-DEZVOLTARE-INOVARĂ ÎN INDUSTRIA FARMACEUTICĂ

SOME ASPECTS REGARDING THE RESEARCH-DEVELOPMENT-INNOVATION ACTIVITY IN THE PHARMACEUTICAL INDUSTRY

Ionela GALEȘ

e-mail: gales_ionela@yahoo.com

Veronica GROSU, Prof. dr. hab.

e-mail: doruveronica@yahoo.it

Universitatea Universitatea Ștefan cel Mare, România

Abstract. *The purpose of this paper is to address the issue of the pharmaceutical sector, analyzing it in terms of research - development - innovation (RDI). The pharmaceutical industry has as its main responsibility the development, production and marketing of medicines, constantly approaching new research methods, in favor of ensuring success.*

Health is an essential aspect for human development and also for its place and influence at the international level. The pharmaceutical sector was in the past and remains a basic strategic sector in the European Union, and the investments made in it do not only involve the existence of high-performing hospitals and satisfactory salaries offered to medical staff for the work performed, but also the discovery of new drugs, biotechnologies and other tools. Thus, through the analysis of ANTIBIOTICE S.A. we set out to clarify certain questions related to this activity.

Keywords: cercetare-dezvoltare, industria farmaceutică, indicatori de performanță.

JEL classification: M41

Introducere

Industria farmaceutică are ca și responsabilitate principală dezvoltarea, producția și comercializarea medicamentelor, abordând în mod constant noi metode de cercetare, în favoarea asigurării succesului. În ceea ce privește importanța sectorului farmaceutic aceasta este indiscutabilă. Această industrie a avut de-a lungul timpului și încă are și în momentul de față un rol foarte important în viața oamenilor, aceștia fiind principalii beneficiari ai temei realizate, pentru că viața actuală, cu tot ceea ce cuprinde, nu poate să se conceapă fără medicamente. Lipsa neașteptată a medicamentelor ar avea efecte extrem de neplăcute în ceea ce privește viața oamenilor creând o multitudine de dezavantaje precum: nivelul de sănătate ar scădea, am întâlni mari probleme în domeniul medical, am fi lipsiți de leacuri împotriva bolilor și implicit ar duce la creșterea ratei mortalității. Rezultatele așteptate în urma elaborării temei sunt de a conștientiza dezavantajele produse de lipsa medicamentelor și totodată de a conștientiza importanța inovării în cadrul acestui sector întocmai pentru a înțelege valoarea reală a medicamentelor și a industriei farmaceutice în viața omului.

Obiectivele urmărite în cadrul acestei lucrări, sunt de a scoate în evidență aspectele generale cu privire la industria farmaceutică precum și principalele aspecte legate de evoluția acestei industrii în timp.

Generalități privind industria farmaceutică

Cu siguranță întreaga populație își dorește o sănătate de fier și o viață lipsită de griji, însă pentru mulți acestea rămân doar dorințe. Amplificarea acestei nevoi ce nu este satisfăcută duce în prezent la dezvoltarea a o serie de industrii globale care sunt divizate în diferite categorii precum știința vieții, îngrijirea sănătății și managementul bolii. În componența grupului de industrii se cuprinde și industria farmaceutică ce este un tip de industrie întâlnit la nivelul tuturor statelor, o industrie ce vine cu o contribuție unică la bunăstarea Europei prin faptul că aceasta pune la dispoziție

medicamentele necesare, prin contribuția sa la dezvoltarea economică și prin aceea că în mod constant produce locuri de muncă noi.

Sănătatea reprezintă un aspect esențial pentru dezvoltarea umană și totodată pentru locul și influența pe care aceasta o are la nivel internațional. Sectorul farmaceutic a fost în trecut și rămâne și în contemporaneitate un sector strategic de bază la nivelul Uniunii Europene, iar investițiile făcute în cadrul acestuia nu presupun doar existența unor spitale performante și a unor salarii satisfăcătoare oferite personalului medical pentru munca prestată, ci și descoperirea unor noi medicamente, biotehnologii și alte instrumente. Prin intermediul acestora se poate contribui la îmbunătățirea calității vieții, nu doar la nivel local, ci și regional sau mondial. Pentru obținerea acestor medicamente este necesară realizarea unor proiecte de cercetare care necesită resurse financiare enorme și al căror rezultat final este întotdeauna incert [1].

Producția de medicamente trebuie să se bazeze pe procese de cercetare și dezvoltare deoarece produsele care au legătură cu sănătatea umană implică nevoia de a avea o bază științifică largă. Faptul că industria farmaceutică este implicată în problemele de sănătate umană explică interesul acestui sector atât în administrație, cât și în public. Sectorul farmaceutic este caracterizat printr-o intervenție în administrația publică, ca urmare a angajamentului luat de către Guvern de a garanta serviciul de sănătate pentru cetățeni. Industria farmaceutică este supusă unui control strict și sever, astfel încât lansarea unui nou produs pe piață este posibilă numai după trecerea unui examen riguros în care sunt verificate proprietățile produsului. În același timp, sectorul farmaceutic se caracterizează și prin necesitatea unei cercetări continue a noilor produse și prin încorporarea de îmbunătățiri tehnologice pentru obținerea acestor produse. Această căutare de noi procese care să contribuie la îmbunătățirea calității produselor este esențială pentru menținerea competitivității și durabilității unei companii [2, 3].

Globalizarea sectorului farmaceutic

Globalizarea sectorului farmaceutic are rolul de a oferi atât provocări, cât și oportunități. Apariția la nivel mondial a unor pericole ce pot afecta sănătatea, precum un număr în creștere de medicamente ce sunt contrafăcute oferă un motiv serios pentru amplificarea cooperării între națiuni. Așadar, este necesar să fie respectate două obiective: atât protecția sănătății cetățenilor din UE, cât și îmbunătățirea competitivității în cadrul companiilor europene. Această îmbunătățire se realizează prin înlăturarea barierelor ce limitează accesul în interiorul piețelor străine și prin garantarea între națiuni a unei concurențe loiale.

O altă provocare este dată de funcționarea corespunzătoare a pieței interne din cadrul UE. Libera circulație a medicamentelor are încă probleme, în sensul că aplicarea și mai apoi interpretarea. Aplicarea și mai apoi interpretarea de către statele membre a legislației comunitare constituie și acum obstacole în carul circulației libere a medicamentelor. În același timp, competitivitatea entităților mici, dar și mijlocii, în special, este afectată de cerințele excesive, acestea din urmă neaducând mereu beneficii pentru sănătatea publică.

Investițiile făcute în activitatea de cercetare, dezvoltare și inovare sunt piloni ai economiei cunoașterii, importanța acestora crescând pe măsură ce se ține cont de impactul avut cu privire la depășirea momentelor de regres pe care le traversează economia globală. Cercetarea și educația, oricât de nobile ar fi, nu pot fi considerate activități. Cele două sunt mijloace prin intermediul cărora se construiește un model de societate, iar cunoașterea este ca un inhibitor ce grăbește promovarea evoluției tehnice și care crește eficiența activităților umane, indiferent de tipul lor [4]. Lumea este într-o continuă schimbare și din acest motiv este nevoie de o serie de măsuri pentru determinarea elementelor ce permit micșorarea diferențelor ce există între nevoile din ce în ce mai mari ale

consumatorilor. În sensul acesta strategiile de la nivel global sunt axate în principal pe orientarea resurselor bănești către domenii cheie de dezvoltare [5].

Ca dovadă a progreselor tehnologice și a celor ce țin de știință, industria farmaceutică ce se axează pe cercetare-dezvoltare, cunoaște un progres vizibil în ceea ce privește descoperirea unor noi metode de tratare a afecțiunilor ce au o influență asupra stării de sănătate a indivizilor[6]. Desfășurarea activității de cercetare-dezvoltare într-un cadru ce permite descoperirea unor soluții inovative depinde de capacitatea de acces la aparatură performantă și personal format corespunzător.

În continuare vom prezenta un studiu de caz pentru societatea Antibiotice prin care se va analiza evoluția indicatorilor economico-financiar în două perioade diferite. În acest sens, vom prezenta pe scurt entitatea supusă analizei.

Conținutul de bază. Descrierea societății comerciale ANTIBIOTICE S.A.

Entitatea Antibiotice S.A. își are sediul în județul Iași, a luat ființă în anul 1955 prin producția de penicilină, fiind considerată societate comercială în conformitate cu Legea nr. 15/1990 și Hotărârea Guvernului (HG) nr. 1200/12.11.1990 și e tranzacționată în cadrul pieței reglementate de capital la Bursa de Valori București (BVB)[7].

Pentru a atinge obiectivele strategice, entitatea a grupat propriile acțiuni și demersuri pe cinci perspective aferente dezvoltării de ordin strategic (figura 1).

a) În vederea **globalizării afacerii** se stabilesc direcții pentru anul în curs precum:

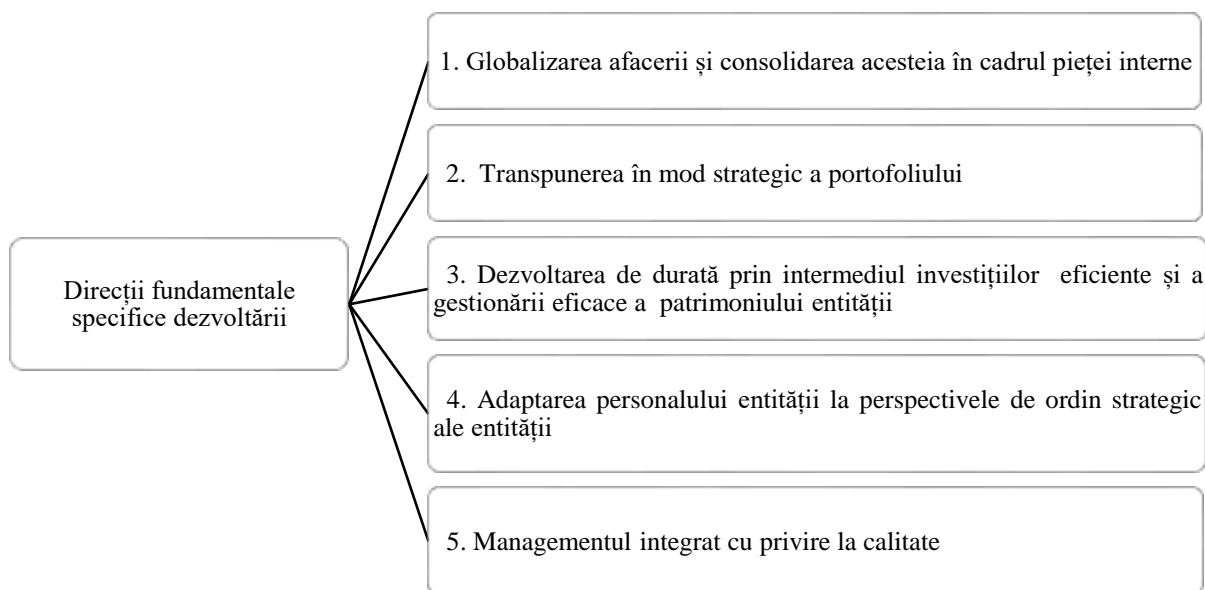
- menținerea primului loc în clasamentul mondial cu privire la producerea substanței active Nistatină;
- mărirea volumului de vânzări pe teritoriile pe care entitatea deține propriile reprezentanțe;
- extinderea teritorială, ca factor al creșterii de durată;

Ca și în ceilalți ani, primul trimestru este marcat de demararea negocierilor cu partenerii din mediul extern pentru realizarea contractării pentru anul în cauză și efectuarea comenzilor aferente primului semestru al acestuia, negocierile fiind făcute pe baza unor obiective anuale ce privesc vânzările și profitul care se asumă prin intermediul Bugetului de Venituri și Cheltuieli.

Din cauza crizei internaționale datorate răspândirii virusului SARS-CoV 2, comerțul cu mediul extern a avut de suferit în cadrul acestei perioade. Măsurile de restricție cu privire la export care s-au impus, informarea complementară în scopul aprobării realizării exportului, restrângerea producției unor furnizori din țările puternic afectate sunt cauzele performanțelor mai mici ale exportului de medicamente, comparativ cu nivelul așteptat, dar și comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Referitor la Nistatină, exportul acesteia nu a fost afectat de pandemie, înregistrând chiar o maximizare cu 13% în comparație cu așteptările entității și cu 27% comparativ cu același trimestru al anului precedent (2019) [8].

b) **Transpunerea în mod strategic a portofoliului** prevede că principalul obiectiv al activității de CDI constă în a dezvolta noi medicamente care să fie în echilibru cu direcțiile de ordin strategic ce privesc dezvoltarea entității. Diferitele produse pentru care se efectuează cercetări în mod constant au drept scop completarea portofoliului de produse actual al entității. În primul trimestru al anului 2020 s-au efectuat cercetări pentru o serie de proiecte, printre care:

- 3 proiecte aferente Diviziei Produse sterile și Nistatină;
- 5 proiecte aferente Diviziei Produse topice;
- 4 proiecte aferente Diviziei Forme solide specifice uzului oral;

Figura 1. Principalele direcții de ordin strategic aferente dezvoltării

Sursa: Prelucrare proprie după [9].

În același timp, pentru susținerea sănătății în România, entitatea a hotărât, în urma apariției pandemiei, să reproducă medicamente precum Paracetamol și Novocalmin. Entitatea are la dispoziție resurse care îi sunt necesare pentru a putea produce și a livra pe piață o varietate de medicamente, chiar și pe cele ce se utilizează pentru tratarea pacienților cu coronavirus disease 2019 (COVID19).

Compania a fabricat medicamente în primul trimestru al anului în curs în valoare de 101,2 mil. lei, valoare ce este în creștere cu 14,2% față de producția care s-a realizat în aceeași perioadă a anului precedent.

c) Dezvoltarea de durată prin intermediul investițiilor eficiente și a gestionării eficiente a patrimoniului entității

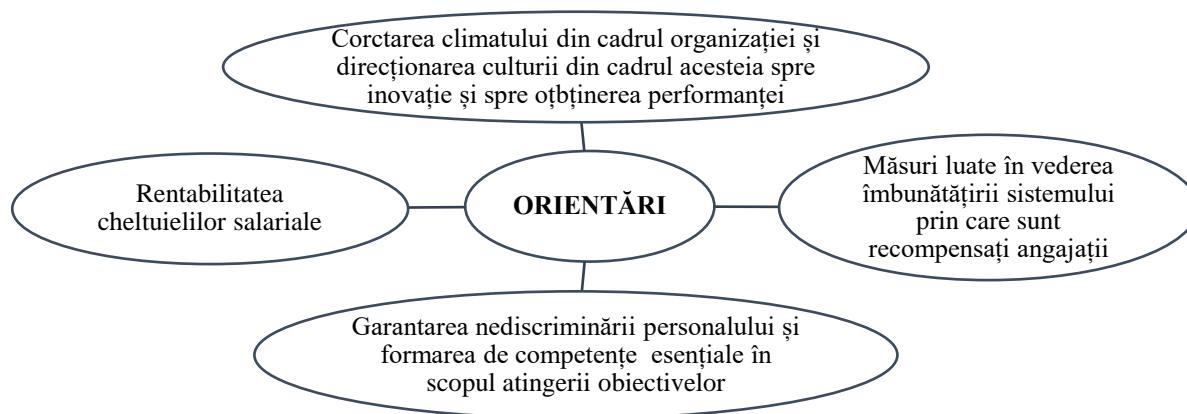
În scopul dezvoltării, în primele trei luni ale anului 2020 s-au realizat investiții a căror valoare este de 17,68 mil. lei, din valoarea totală de 78,91 mil. lei care s-a aprobat pentru întreg anul 2020. În ceea ce privește investițiile făcute în cercetare-dezvoltare, în cele trei luni aferente primului trimestru, s-au făcut investiții în valoare de 1,42 mil. lei, dintr-un total planificat de 11,53 mil. lei. Investițiile s-au îndreptat spre achiziția echipamentelor și soft-urilor necesare pentru a susține și a îmbunătăți activitățile din domeniul cercetării, pentru asigurarea calității, siguranței, eficienței și competitivității produselor.

d) Adaptarea personalului entității la perspectivele de ordin strategic ale entității

Obiectivele stabilite de Direcția de Resurse umane, indicatorii aferenți performanței și rezultatele care se așteaptă sunt stabilite ținându-se cont de planificările și realizările aferente anilor precedenți, și totodată, ținându-se cont că e necesar ca în anii ce urmează activitatea desfășurată de către entitate să se îmbunătățească [9]. Obiectivele respective au avut în vedere patru perspective, precum cele prezentate în figura de mai jos:

e) Managementul integrat cu privire la calitate

În primele trei luni aferente anului 2020, entitatea a reușit să mențină o bună implementare a cerințelor referitoare la reglementări și sistemul managementului integrat, producând medicamente calitative, certe și rentabile. Toate fluxurile de producție ale entității ieșene îndeplinesc cerințele ce sunt specifice pentru a putea fabrica medicamente, acest aspect fiind stabilit ulterior efectuării unor inspecții de către autoritățile specializate [9].

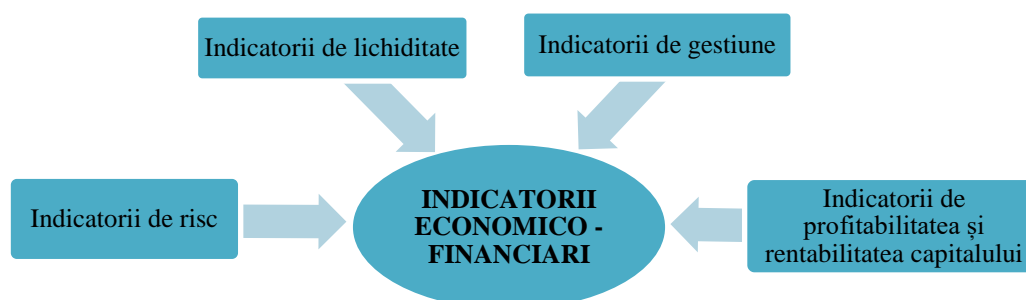

Figura 2. Orientările vizate de către obiective

Sursa: Prelucrare proprie după [7].

Indicatorii economico-financiar: ante și post pandemie

În continuare, în vederea evidențierii evoluției în cifre a entității pe parcursul celor două perioade supuse analizei voi prezenta principalii indicatori economico-financiar care, de regulă, se utilizează pentru a aprecia performanța și poziția financiară a entității. Cei mai mulți dintre aceștia sunt calculați având la bază informații redată de către entitate în cadrul situațiilor financiare. Utilitatea indicatorilor este dată, pe de o parte, de scoaterea în evidență a trendului înregistrat și, pe de altă parte, de posibilitatea ca entitatea supusă analizei să se poată compara cu alte entități ce activează în același domeniu. În același timp, sunt și indicatori ce pot ajuta la sesizarea unei eventuale reduceri semnificative a activității sau chiar a unui posibil faliment ce poate apărea într-o perioadă următoare. Scopul acestora este de a ușura, într-un mod organizat, munca ce implică un volum mare de date și informații [9, 10]. Indicatorii economico - financiar de bază sunt:

Figura 3. Principalii indicatori economico - financiar

Sursa: Prelucrare proprie după nota explicativă nr. 9

Analiza indicatorilor de lichiditate

Lichiditatea arată capacitatea unei entități de a își putea achita datoriile pe care le are pe o perioadă mai mică de un an transformând activele curente (stocurile, creanțele, disponibilitățile și investițiile pe termen scurt) în numerar [11].

a) Lichiditatea generală (LG), întâlnită și sub numele de coeficientul lichidității generale, este în strânsă legătură cu fondul de rulment și se consideră că este indicatorul ce reflectă capacitatea entității de a-și plăti facturile și de a reuși să își ramburseze creditele pe care le-a contractat. Aceasta e calculată ca raport între activele curente și datoriile curente, prin intermediul relației[12]:

$$LG = \frac{\text{Active curente}}{\text{Pasive curente}}$$

$$LG_{2019} = \text{Active curente}_{2019} / \text{Datorii curente}_{2019} = 390.915.615 / 183.553.799 = 2,13$$

$$LG_{2020} = \text{Active curente}_{2020} / \text{Datorii curente}_{2020} = 407.671.315 / 205.652.911 = 1,98$$

Mărimea prezentului raport este determinată în funcție de viteza cu care se rotesc activele curente. Cea mai mică valoare care este admisă pentru acest raport poate să fie cuprinsă între 1,2 și

1,8, iar pe măsură ce indicatorul devine mai mare de 1 entitatea își poate achita datoriile pe termen scurt la momentul scadenței acestora. Pentru compania farmaceutică Antibiotice se constată că atât în anul 2019, cât și în anul următor entitatea a înregistrat valori peste limita minimă admisă, ceea ce înseamnă că își poate achita cu ușurință obligațiile curente.

În cadrul activelor circulante se cuprind și stocurile, lichiditatea acestora nefiind cunoscută cu certitudine, motiv pentru care s-a impus calcularea unui alt indicator: rata rapidă a lichidității.

b) Rata rapidă a lichidității, întâlnită și sub denumirea de lichiditate intermediară nu ia în considerare și stocurile datorită lichidității reduse și poate incerte a acestora, determinându-se prin intermediul relației:

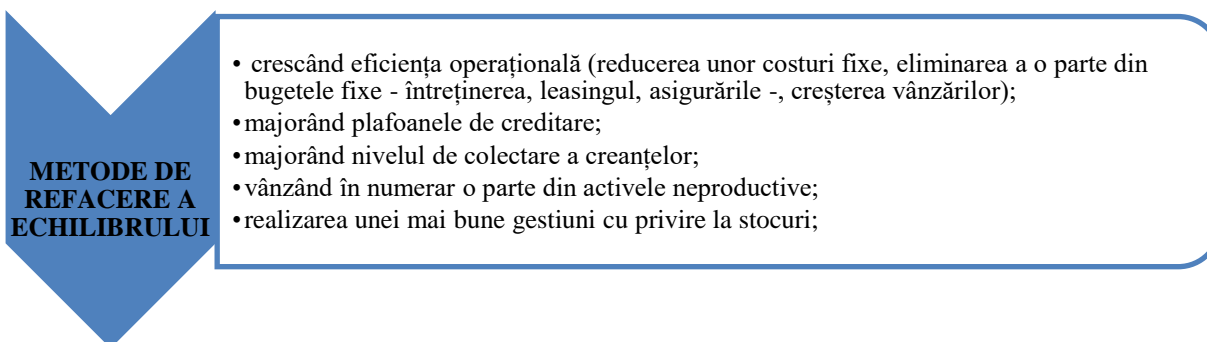
$$LI = \frac{\text{Active curente} - \text{Stocuri}}{\text{Pasive curente}}$$

$$LI_{2019} = (\text{Active curente}_{2019} - \text{Stocuri}_{2019}) / \text{Datorii curente}_{2019} = (390.915.615 - 90.545.148) / 183.553.799 = 1,64$$

$$LI_{2020} = (\text{Active curente}_{2020} - \text{Stocuri}_{2020}) / \text{Datorii curente}_{2020} = (407.671.315 - 86.687.280) / 205.652.911 = 1,56$$

Pentru acest indicator valoarea minimă care se recomandă este de 0,8. În urma efectuării calculelor am constatat că entitatea reușește să își plătească datoriile pe termen scurt pe baza activelor curente, active din care au fost scăzute stocurile.

În cazul în care se constată că indicatorul de lichiditate înregistrează valori mai mici decât limitele stabilite, echilibrul poate fi refăcut prin mai multe metode, printre care:

Figura 4. Metode de refacere a echilibrului cu privire la indicatorul de lichiditate

Sursa: Prelucrare proprie după: [11].

Analiza indicatorilor de risc

De regulă, solvabilitatea arată posibilitatea unei entități sau a persoanelor fizice de a-și plăti la o dată scadentă datoriile pe care le au față de creditorii, fiind vorba în mod special de datoriile avute pe termene medii și lungi. Pe baza indicatorului se evaluează riscul imposibilității de plată a obligațiilor din totalul de resurse [13].

a) Rata de îndatorare exprimă nivelul acoperirii datoriilor totale pe baza activelor deținute de companie. Această rată este importantă în cadrul activității financiar bancare, în momentul acordării de noi credite [14]. Indicatorul se calculează pe baza relației:

$$R\hat{I} = \frac{\text{Total Datorii}}{\text{Total Activ}}$$

$$R\hat{I}_{2019} = \text{Total Datorii}_{2019} / \text{Total Activ}_{2019} = 241.390.175 / 717.386.901 = 0,34$$

$$R\hat{I}_{2020} = \text{Total Datorii}_{2020} / \text{Total Activ}_{2020} = 301.279.946 / 802.203.469 = 0,38$$

Pentru societatea comercială Antibiotice se observă că valorile înregistrează o creștere relativ mică în anul 2020 față de anul precedent, și anume de la valoarea de 0,34 ajung să aibă o valoare de 0,38. Cu cât este mai ridicat gradul de îndatorare, cu atât mai mult presiunea care se pune în cazul profitabilității și lichidității întreprinderii este mai mare.

b) Rata acoperirii dobânzii arată capacitatea unei companii de a câștiga destul profit necesar susținerii dobânzilor specifice împrumuturilor contractate și totodată, are rolul de a le atrage atenția acționarilor cu privire la nivelul existent al profitului astfel încât după ce se înregistrează dobânda să

mai rămână profit pentru a putea fi distribuit acestora sub formă de dividende[15]. Rata de acoperire a dobânzii se calculează pe baza raportului:

$$RAD = \frac{\text{Profit înainte de dobânzi și impozit}}{\text{Dobânda}}$$

$$RAD_{2019} = \text{Profit înainte de dobânzi și impozit}_{2019} / \text{Dobânda}_{2019} = 4.133.795 / 1.034.583 = 4$$

$$RAD_{2020} = \text{Profit înainte de dobânzi și impozit}_{2020} / \text{Dobânda}_{2020} = 4.191.633 / 1.398.553 = 3$$

Nivelul care se recomandă pentru rata de acoperire a dobânzii trebuie să fie minim 3. În urma calculelor efectuate se poate constata faptul că entitatea deține suficient profit pentru a putea face față dobânzilor aferente împrumuturilor pe care le-a contractat, valorile înregistrate fiind mai mari decât nivelul minim.

c) **Levierul financiar** se exprimă pe baza raportului dintre datoriile de ordin financiar ale unei entități și capitalurile proprii ale acesteia, arătând posibilitatea personalului de conducere din domeniul financiar atragerii unor resurse din mediul extern pentru a crește eficiența capitalului propriu. Formula de calcul a acestuia este:

$$LF = \frac{\text{Datorii financiare}}{\text{Capital propriu}} = \frac{\text{Credite bancare}}{\text{Capital propriu}}$$

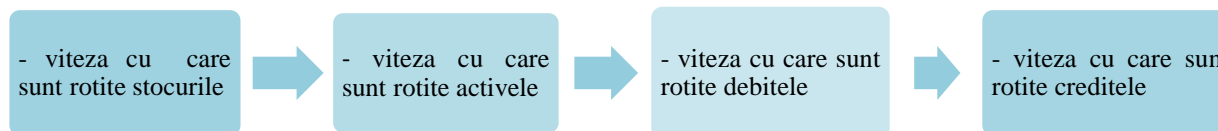
$$LF_{2019} = \text{Datorii financiare}_{2019} / \text{Capital propriu}_{2019} = 103.288.593 / 475.996.726 = 0,22$$

$$LF_{2020} = \text{Datorii financiare}_{2020} / \text{Capital propriu}_{2020} = 121.473.192 / 500.923.523 = 0,24$$

De regulă, valoarea levierului financiar trebuie să fie mai mică decât 2,33 deoarece în momentul depășirii acestei limite se constată că împrumuturile contractate înglobează 70% din totalul activelor, ceea ce exprimă un nivel ridicat al îndatorării. Pentru Antibiotice Iași acest lucru nu este vaabil datorită faptului că valorile înregistrate de levierul financiar în cei doi ani sunt mici, respectiv 0,22 pentru primul trimestru aferent anului 2019 și 0,24 pentru primul trimestru al anului următor.

Analiza indicatorilor de gestiune (activitate)

O clasă aparte a indicatorilor care se utilizează în analiza financiară a unei entități sunt cei referitori la gestiunea acesteia prin care sunt furnizate informații referitoare la:

Figura 5. Informațiile furnizate de către indicatorii de gestiune

Sursa: Prelucrare proprie după nota explicativă nr. 9

a) **Viteza de rotație a stocurilor** reflectă de câte ori stocurile se rulează pe parcursul exercițiului financiar. Formula de calcul a acesteia este următoarea:

$$\text{Viteza de rotație a stocurilor} = \frac{\text{Costul vânzărilor}}{\text{Stoc mediu}}$$

$$\text{Viteza de rotație a stocurilor}_{2019} = \text{Costul vânzărilor}_{2019} / \text{Stoc mediu}_{2019} = 16.661.315 / 77.754.905 = 0,21$$

$$\text{Viteza de rotație a stocurilor}_{2020} = \text{Costul vânzărilor}_{2020} / \text{Stoc mediu}_{2020} = 14.301.700 / 80.331.634 = 0,17$$

Valorile rezultate în urma calculării raportului arată că în anul 2019 stocul a fost reluat de 0,21 ori, iar în anul următor de doar 0,17 ori, înregistrându-se astfel o scădere de 0,04. Această rulare lentă a stocurilor nu este benefică pentru companie deoarece costurile necesare pentru depozitarea lor sunt destul de ridicate.

b) **Viteza de rotație a stocurilor (număr zile de stocare)** reflectă numărul de zile în care stocurile se stochează în unitate.

$$\text{Vitezaderotațieastocurilor} = \frac{\text{Stocmediu}}{\text{Costulvânzărilor}} \times 365$$

$$\text{Viteza de rotație a stocurilor}_{2019} = \text{Stoc mediu}_{2019} / \text{Costul vânzărilor}_{2019} \times 365 = 77.754.905 / 16.661.315 \times 365 = 1.703$$

Viteza de rotație a stocurilor₂₀₂₀ = Stoc mediu₂₀₂₀ / Costul vânzărilor₂₀₂₀ x 365 = 80.331.634 / 14.301.700 x 365 = 2.050

Valorile înregistrate cunosc un trend ascendent, în sensul că dacă în anul 2019 nr. de zile de stocare era de 1.703, în anul următor acesta a continuat să crească până la 2.050.

c) Viteza de rotație a debitelor - clienți reflectă număr zilelor în care clienții își plătesc datoriile către entitate. Calcularea acestui indicator se face pentru a determina eficiența entității în ceea ce privește încasările de la clienți și se calculează pe baza raportului [16]:

$$\text{Viteza de rotație a debitelor} = \frac{\text{Creanțe comerciale}}{\text{Cifra de afaceri}} \times 365$$

Viteza de rotație a debitelor₂₀₁₉ = Creanțe comerciale₂₀₁₉ / Cifra de afaceri₂₀₁₉ x 365 = 293.740.560 / 65.066.014 x 365 = 1.648

Viteza de rotație a debitelor₂₀₂₀ = Creanțe comerciale₂₀₂₀ / Cifra de afaceri₂₀₂₀ x 365 = 318.870.854 / 73.631.604 x 365 = 1.581

Valorile înregistrate sunt destul de mari, comparativ cu cele înregistrate în cazul achitării obligațiilor către clienți. În acest caz, se poate concluziona că în cadrul companiei există probleme în legătură cu controlarea creditelor acordate clienților și implicit încasarea creanțelor devine mai dificilă.

d) Viteza de rotație a creditelor - furnizori ajută agenții economici în a evalua performanța relațiilor pe care aceștia le au cu furnizorii. Relația de calcul este exprimată prin intermediul raportului dintre datoriile comerciale și cifra de afaceri [17].

$$\text{Viteza de rotație a creditelor} = \frac{\text{Datorii comerciale}}{\text{Cifra de afaceri}} \times 365$$

Viteza de rotație a creditelor₂₀₁₉ = Datorii comerciale₂₀₁₉ / Cifra de afaceri x 365 = 68.554.572 / 65.066.014 x 365 = 384

Viteza de rotație creditelor₂₀₂₀ = Datorii comerciale₂₀₂₀ / Cifra de afaceri x 365 = 74.066.736 / 73.631.604 x 365 = 367

Ulterior efectuării calculului am constatat că în anul 2019 entitatea Antibiotice a obținut un număr de zile de creditare din partea furnizorilor de 384. În anul următor acesta este în scădere, numărul de zile fiind de 367.

e) Viteza de rotație a activelor imobilizate reflectă eficiența managementului entității cu privire la utilizarea imobilizărilor pentru a obține venituri [17]. Aceasta se determină pe baza raportului:

$$\text{Viteza de rotație a activelor imobilizate} = \frac{\text{Cifra de afaceri}}{\text{Active imobilizate}}$$

Viteza de rotație a activelor imobilizate₂₀₁₉ = Cifra de afaceri₂₀₁₉ / Active imobilizate₂₀₁₉ = 65.066.014 / 326.471.286 = 0,20

Viteza de rotație a activelor imobilizate₂₀₂₀ = Cifra de afaceri₂₀₂₀ / Active imobilizate₂₀₂₀ = 73.631.604 / 394.532.154 = 0,19

Viteza de rotație aferentă activelor imobilizate a înregistrat o scădere în anul curent comparativ cu aceeași perioadă aferentă anului anterior, ca și consecință a înregistrării unei creșteri mai mari a imobilizărilor decât a cifrei de afaceri [18].

f) Viteza de rotație a activelor totale este determinată pentru a evalua eficiența folosirii activelor totale pe care le deține entitatea și se determină cu ajutorul relației:

$$\text{Viteza de rotație a activelor totale} = \frac{\text{Cifra de afaceri}}{\text{Active totale}}$$

Viteza de rotație a activelor totale₂₀₁₉ = Cifra de afaceri₂₀₁₉ / Active totale₂₀₁₉ = 65.066.014 / 717.386.901 = 0,09

Viteza de rotație a activelor totale₂₀₂₀ = Cifra de afaceri₂₀₂₀ / Active totale₂₀₂₀ = 73.631.604 / 802.203.469 = 0,09

În urma efectuării calculului am obținut aceeași valoare, 0,09, atât pentru primul trimestru al anului 2019, cât și pentru primul trimestru al anului ulterior.

Analiza indicatorilor de profitabilitate și rentabilitate a capitalului

Indicatorii specifici profitabilității reflectă eficiența companiei cu privire la utilizarea resurselor de ordin financiar, material și uman în scopul generării de profit. Dobândirea profitului pe termen lung asigură supraviețuirea entității [17].

a) Rentabilitatea capitalului angajat are rolul de a măsura rentabilitatea pe care o aduc fondurile entității pe o perioadă îndelungată de timp. Capitalul angajat este dat de datoriile entității pe termen lung la care se agaugă capitalul propriu al acesteia. Acest tip de rentabilitate este determinat pe baza raportului:

$$\text{Rentabilitatea capitalului angajat} = \frac{\text{Profit înainte de dobânzi și impozit}}{\text{Capital angajat}}$$

$$\text{Rentabilitatea capitalului angajat}_{2019} = \text{Profit înainte de dobânzi și impozit}_{2019} / \text{Capital angajat}_{2019} = 4.133.795 / 533.833.102 = 0,0077$$

$$\text{Rentabilitatea capitalului angajat}_{2020} = \text{Profit înainte de dobânzi și impozit}_{2020} / \text{Capital angajat}_{2020} = 4.191.633 / 596.550.558 = 0,0070$$

Efectuând calculele se poate observa că profitul obținut de către entitate în urma investirii banilor este relativ mic, acesta fiind chiar în scădere în trimestrul aferent celui de-al doilea an supus analizei.

b) Marja brută din vânzări are rolul de a reflecta surplusul brut aferent exploatării la 100 lei valoare a cifrei de afaceri [15]. Nivelul marjei este dat de raportul:

$$\text{Marja brută din vânzări} = \frac{\text{Profit brut din vânzări}}{\text{Cifra de afaceri}} \times 100$$

$$\text{Marja brută din vânzări}_{2019} = \text{Profit brut din vânzări}_{2019} / \text{Cifra de afaceri}_{2019} = 4.133.795 / 65.066.014 \times 100 = 6,35 \%$$

$$\text{Marja brută din vânzări}_{2020} = \text{Profit brut din vânzări}_{2020} / \text{Cifra de afaceri}_{2020} = 4.191.633 / 73.631.604 \times 100 = 5,69 \%$$

Nivelul recomandat pentru această rată este de 1,8. Atât pentru primul an supus analizei, cât și pentru cel de-al doilea valorile înregistrate sunt mai mari decât acest nivel minim recomandat, ceea ce înseamnă că activitatea desfășurată de întreprindere a fost una rentabilă.

c) Rentabilitatea capitalului propriu are o importanță destul de mare pentru entitate, dat fiind faptul că deciziile acționarilor cu privire la investirea sau retragerea din cadrul unei afaceri se iau ținând cont de mărimea sa. Prin intermediul rentabilității financiare se reflectă aptitudinea entității de utilizare a capitalurilor proprii în scopul obținerii de profit, prin ea înțelegându-se aptitudinea entității de îmbogățire a propriilor proprietari. [18] Raportul utilizat pentru determinarea valorii rentabilității capitalului propriu este:

$$\text{Rentabilitatea capitalului propriu} = \frac{\text{Profit net}}{\text{Capital propriu}}$$

$$\text{Rentabilitatea capitalului propriu}_{2019} = \text{Profit net}_{2019} / \text{Capital propriu}_{2019} = 3.269.411 / 475.996.726 = 0,0068$$

$$\text{Rentabilitatea capitalului propriu}_{2020} = \text{Profit net}_{2020} / \text{Capital propriu}_{2020} = 4.080.609 / 500.923.523 = 0,0081$$

Pentru cei doi ani analizați entitatea înregistrează valori în creștere, de la 0,0068 până la 0,008, această creștere a ratei devenind stimulativă cu privire la contribuția la maximizarea capitalului atât pentru propriii acționari cât și pentru potențialii investitori.

d) Rata profitului din exploatare arată cât de profitabil este procesul de producție într-o anumită perioadă. [19] Profitabilitatea acestuia se determină pe baza raportului:

$$\text{Rata profitului din exploatare} = \frac{\text{Profit din exploatare}}{\text{Cifra de afaceri}} \times 100$$

Rata profitului din exploatare $_{2019} = \text{Profit din exploatare }_{2019} / \text{Cifra de afaceri }_{2019} = 5.166.539 / 65.066.014 \times 100 = 7,9 \%$

Rata profitului din exploatare $_{2020} = \text{Profit din exploatare }_{2020} / \text{Venituri din exploatare }_{2020} = 5.451.468 / 73.631.604 \times 100 = 7,4 \%$

Valorile înregistrate în primele trei luni ale anilor 2019 și 2020 de către compania Antibiotice sunt apropiate, existând o mică scădere în cel de-al doilea an cu 0,5%. Se constată astfel că entitatea desfășoară o activitate profitabilă, producerea de medicamente aducându-i profit entității în cei doi ani.

e) Rata profitului net reflectă în procente nivelul de profitabilitate al activității totale a unei companii.

$$\text{Rata profitului net} = \frac{\text{Profit net}}{\text{Cifra de afaceri}} \times 100$$

Rata profitului net $_{2019} = \text{Profit net }_{2019} / \text{Cifra de afaceri }_{2019} = 3.269.411 / 65.066.014 \times 100 = 5\%$

Rata profitului net $_{2020} = \text{Profit net }_{2020} / \text{Cifra de afaceri }_{2020} = 4.080.609 / 73.631.604 \times 100 = 5,5\%$

În ambele trimestre a celor doi ani indicatorul înregistrează valori mai mari de 5%, ceea ce denotă faptul că situația entității este una stabilă. Cu cât rata profitului net este mai mare, cu atât mai mult se constată faptul că entitatea a desfășurat o activitate mai profitabilă[20].

Concluzii. În urma analizei efectuate asupra activității de CDI în industria farmaceutică s-a ajuns la concluzia că principalul obiectiv al acesteia este progresul în scopul identificării unor tratamente, precum și accesul oamenilor la acestea, fiind astfel o industrie inovativă. Cercetările și studiile care se fac în mod constant în acest domeniu au ca și finalitate descoperirea de noi medicamente, biotehnologii și alte instrumente prin intermediul cărora se poate contribui la îmbunătățirea calității vieții, nu doar la nivel local, ci și regional sau mondial.

Pentru ca activitatea de cercetare-dezvoltare să se desfășoare într-un cadru ce permite descoperirea unor soluții inovative aceasta trebuie să depindă de capacitatea de acces la aparatură performantă și personal format corespunzător. Făcând referire la statul român, în urma realizării unor analize am constatat că România a înregistrat rezultate negative cu privire la inovare, principala cauză a acestora fiind subfinanțarea cronică din sistem, și în același timp, inexistența unui număr mare de personal anagajat în cercetare, care ar trebui să aibă ca și finalitate inovarea. Deși obiectivele de dezvoltare durabilă sunt aceleași pentru toate statele, totuși există discrepanțe referitoare la nivelul de inovare.

Principala entitate care în cadrul liniilor de fabricație produce diferite medicamente specifice domeniului farmaceutic este Antibiotice Iași, entitate care și în prezent continuă să fie producătorul principal în România, iar peste hotare, a ajuns să dețină primul loc pentru producerea substanței active, nistatină. Principalul obiectiv al activității de CDI constă în a dezvolta noi medicamente care să fie în echilibru cu direcțiile de ordin strategic ce privesc dezvoltarea entității. Diferitele produse pentru care se efectuează cercetări în mod constant au drept scop completarea portofoliului de produse actual al entității. În contextul pandemiei, compania a dat dovadă de solidaritate pentru statul român prin fabricarea și livrarea produselor. Totuși, din cauza crizei internaționale datorate răspândirii virusului SARS-CoV 2, comerțul cu mediul extern a avut de suferit în cadrul acestei perioade.

Realizând o analiză detaliată a principalilor indicatori economico-financiar (indicatorii de lichiditate, de risc, de gestiune și de profitabilitate și rentabilitate a capitalului) înainte și după pandemie am constatat că o mare parte acestora au înregistrat scăderi în anul 2020 față de anul 2019, chiar dacă nivelul vânzărilor a fost mai mare în primul trimestru al celui de-al doilea an, în deosebi prin vânzarea de medicamente antiinfecțioase care se utilizează în spital. Cererea pentru aceste medicamente este dată de necesitatea spitalelor de medicamente asociate infecțiilor cu noul virus. Pe lângă creșterea veniturilor din vânzări, entitatea înregistrează în primul trimestru al anului 2020 creșteri ale profitului brut, a celui din exploatare și a celui net, demonstrându-se astfel că activitatea desfășurată de către înreprindere este una profitabilă și rentabilă.

Referințe bibliografice:

1. CIULU R., Abordări strategice în industria farmaceutică mondială, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, p. 1, disponibil la adresa: <http://www.managementmarketing.ro/pdf/articole/44.pdf> [accesat la data de 28.11.2019]
2. COSMULESE, C. G., ZLATI, M.L. (2019), Considerații privind sustenabilitatea și dezvoltarea sustenabilă, International Scientific Student Conference „Prospects Of Accounting Development: The Young Researcher’s View”, 15 Martie, Chisinau, III Edition.
3. CIUBOTARIU M.S, SOCOLIUC M. MIHAILA S. SAVCHUK D., Companies Image: Marketing and Financial Communications. Marketing and Management of Innovations, 2019, Vol. 3, pp. 223-241. <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.3-17>
4. COSMULESE C.G., GROSU V, HLACIUC E., ZHAVORONOK A., The Influences of the Digital Revolution on the Educational System of the EU Countries. Marketing and Management of Innovations, 2019, Vol. 3, pp. 242-254. <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.3-18>
5. NUCA D., Eco-Innovation - A Way For A Sustainable Economy, European Journal of Accounting, Finance & Business 10(20). <http://www.accounting-management.ro/index.php?pag=showcontent&issue=20&year=2019>
6. GALAN A. M., *Cercetarea-dezvoltarea și internaționalizarea organizațiilor de afaceri. Cazul companiilor farmaceutice*, Universitatea Ștefan cel Mare, pp. 1
7. <https://www.antibiotice.ro/companie-php/profile/> [accesat la 16.02.2020]
8. S.M., *Antibiotice Iași a înregistrat venituri și profit în creștere în primul trimestru*, 360medical.ro, 2020, disponibil la adresa <https://360medical.ro/stiri/antibiotice-iasi-a-inregistrat-venituri-si-profit-in-crestere-in-primul-trimestru/2020/05/21/> [accesat la 11.02.2020]
9. Raportul Administratorilor ianuarie-martie 2020, disponibil la adresa <https://www.antibiotice.ro/wp-content/uploads/2020/02/Raportare-Trim.-I-2020.pdf> [accesat la 17.02.2020]
10. COSMULESE, C.G., HLACIUC, E., Asserments on performance of economic entities, European Journal of Accounting, Finance & Business, 2019, 10(20).<http://www.accounting-management.ro/index.php?pag=showcontent&issue=20&year=2019>
11. ROTARU C., *Indicatori financiari: formule și interpretare*, 2016 p. 4, disponibil la adresa https://www.academia.edu/39198444/Indicatori_financiari_formule_si_interpretare [accesat la 18.02.2020]
12. BÎRSAN M., *Curs Analiză economico - financiară*, p. 165, Suceava, 2019, disponibil la adresa http://www.cssad.ro/mat_did/birsanm/Analiza_economica_financiara_2019.pdf [accesat la 18.02.2020]
13. DOBROTĂ N., *Dicționar de economie*, Editura Economică, București, 1999, pg. 115
14. http://rapoartefinanciare.com/Indicatori%20financiari_%20formule%20si%20interpretare.pdf [accesat la 20.02.2020]
15. <https://www.contzilla.ro/rata-de-acoperire-a-dobanzii/> [accesat la 20.02.2020]
16. <https://contabilul.manager.ro/a/2752/calculul-si-analiza-principalilor-indicatori-economico-financiari.html> [accesat la 20.02.2020]
17. <https://start-up.ro/ce-sunt-indicatorii-financiari-ai-firmei-si-de-ce-sunt-importanti/> [accesat la 21.02.2020]
18. http://moodle.usm.md/moodle/pluginfile.php/105016/mod_folder/content/0/4.7.1.pdf?forcedownload=1 [accesat la 22.02.2020]
19. <https://www.macrostandard.ro/blog/formulele-de-calcul-ale-indicatorilor-de-analiza-economico-financiara> [accesat la 22.02.2020]
20. <https://www.contzilla.ro/marja-neta-a-profitului-formula-interpretare-exemplificare/> [accesat la 22.02.2020]

**EFECTELE MODIFICĂRILOR FISCALE ASUPRA ACTIVITĂȚII OPERAȚIONALE A
ENTITĂȚILOR ECONOMICE
STUDIU DE CAZ: INDUSTRIA DE CONSTRUCȚII ÎN CONTEXTUL ANTE ȘI POST
PADEMIE COVID-19**

**EFFECTS OF TAX CHANGES ON THE OPERATIONAL ACTIVITY OF
ECONOMIC ENTITIES
CASE STUDY: THE CONSTRUCTION INDUSTRY IN THE CONTEXT BEFORE
AND POST PEDEMIC COVID-19**

Gabriela TODOSI

e-mail: gabitodosi@gmail.com

Veronica GROSU

e-mail: doruveronica@yahoo.it

Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România

Abstract. *The research data cannot propose to accentuate the official effects of the public administration by referring to the activation of works in the construction industry and to demonstrate this aspect by largely influencing our construction market. With the role of identifying a well-established plan of action for care work can be done or can be done in the future, then it is possible to see at a certain level in terms of financial economy and to facilitate, the competitive plan, the lasting lung.*

This article encourages the evolution of the construction industry at national level, care are the main changes in the tax nature imposed on construction operations, tax policies applicable at national level on construction contractors, care are the effects of tax changes in the regime salary of employees in the construction industry.

Keywords: fiscalitate, industria de construcții, modificări fiscale

JEL classification: M41

Introducere

Putem spune că „fiscalitatea”, trebuie studiată spre deosebire de numai cea statistică, ea trebuie analizată și pe parte care este în continuă mișcare. În cursul folosirii sale ca un obiect de hotărâre politică, „fiscalitatea” fiind totodată producătoare, pentru politica fiscală privind sectorul construcțiilor. Astfel, aceasta realizează să lucreze variate tehnici și mecanisme de detșare, în ceea ce privește taxele și impozitele în meniri economice, „politice și sociale”.

Pe de altă parte fiscalitatea este însemnată și care nu poate lipsi, iar aceasta este creată și lucrează, astfel putem separa concluziile care fac referire la „presiunea fiscală”, „politica fiscală” și randamentul includerii capacității de a face cunoscut în „viața economică” și „socială” a industriei construcțiilor. Un obiectiv al acestei cercetări, este de a prezenta, ce efecte au salariile asupra angajaților din acest sector, la nivel fiscal și ce modificări sau mai făcut pe parcursul anilor, totodată s-a luat ca studiu societățile S.R.L, care activează în domeniul construcțiilor. Prin studiu de caz dorim să arătăm o analiză comparativă la nivelul firmelor, cum au evoluat acestea pe parcursul perioadei de trei și care a fost cea mai afectată această societate pe parcursul acestor ani.

În prima parte a studiului de caz, a fost prezentat descrierea generală a firmelor, cum sunt împărțite, istoricul ei, a doua parte din acest studiu o reprezintă partea cea mai importantă și anume, analiza comparativă a principalilor indicatori economico-financiari la nivelul întreprinderilor.

Prin dorința de a exista firmele își propun să își desfășoare activitățile durabile măsurate prin nivelul performanțelor economico-financiare ca expresie a eficienței activității de construcție, necesare satisfacerii nevoilor clienților [1, 2]. Principalul indicator al firmelor îl reprezintă „cifra de afaceri” care este „totalitatea” „veniturilor și cheltuielilor” obținute prin lucrările de construcții curente, acest indicator „este unul dintre cei” mai importanți „indicatori” de determinare a performanțelor „economice” ale acestor societăți.

Astfel „cifra de afaceri” perimite determinarea poziției pe piață a societăți analizate, oferă informații despre „dinamica” activității, circumstanțele favorabile de largire a afacerii sau importanța întreprinderilor în acordul ramurei construcțiilor[3].

La acest studiu s-a abordat și efectele pandemiei COVID-19, cu privire la sectorul construcțiilor, care a dus la o criză în lumea companiilor de construcții și nu numai. La care se va aduga și măsurile de prevenire în viitor pentru companiile de construcții.

Principalele modificări de natură fiscală impuse operațiunilor din domeniul construcțiilor

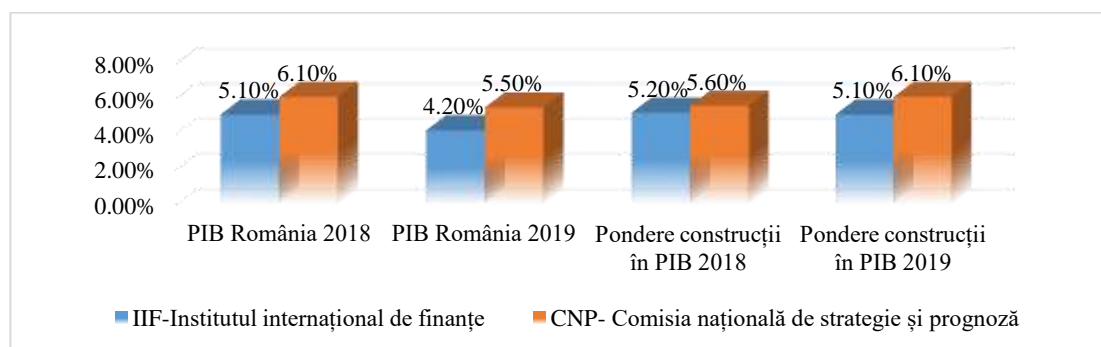
Fiscalitatea se definește ca fiind un ansamblu de colectare a întregilor „impozite și taxe” care provin de la oameni fizici și juridici cărora aprovizionează „bugetele publice”. Ea deține stadiul cel mai valoros, la prelevări care trebuie îndeplinite [4].

„Codul fiscal” descrie însușirea fiscală ca fiind „costul de achiziție”, „de producție” sau valoarea care se regăsește pe intermediarele „mijloacelor fixe”, care sunt prelevate ca parte gratuită ori conține o contribuție, de la început care se trece din afara înăuntru la patrimoniul contribuabilului, care sa folosit la socoteala amortizării „fiscale”, „după” situație („cost de intrare”). Privind suma „fiscală” „se” va lua și „reevaluările” potrivit legii „contabile” [5].

România se află printre acele țări care consemnează cele mai mici venituri bugetare din U.E, aflându-se pe penultimul loc, Irlanda situându-se pe ultimul loc, determinarea principală fiind o fiscalitate redusă, care se folosește în prim plan, a fi o modalitate de atrage capitalul străin, după care au urmat situații nefavorabile, la nivelul conformării fiscale sau de darea unei game largi de deduceri și scutiri de la plata impozitelor.

Vorbind în continuare despre veniturile fiscale ca pondere în PIB, sunt mici față de mediile Uniunii Europene, având probleme numeroase, cum ar fi gradul redus al conformării fiscale, care este calculat de împiedicarea impozitelor sau evaziunii fiscale, dar și pentru stabilirea unei cote reduse față de celelalte state membre în unele sectoare ori denumirea unei deduceri și scutiri [6].

Ultimul an în care piața construcțiilor a înregistrat o creștere, a fost anul 2015, care a avut parte de un semnificativ aport al „investițiilor publice”. „PIB-ul” totalitar pe construcții a fost în anul 2017, se afla la un grad scăzut în comparație cu cantitatea totală a „investițiilor publice” în 2015, „40,3” mld.lei în anul 2017, situația prezentându-se că anul 2015 doar „investițiile publice” au fost de 41,3 mld.lei. „Investițiile publice”, semnifică tot în acel an, făcând referire la sectorul rezidențial care a urcat cu 70% în comparație cu cel public care a scăzut 9,5%, 66% din PIB-ul generat de construcții [7]. După o predicție pentru anul 2018 și 2019, ele având un aspect pozitiv asupra PIB-ului, ajutându-l să evolueze, atât și pentru dezvoltarea construcțiilor. S-au luat în considerare două predicții: IFF (Institutul internațional de finanțe), CNP (Comisia Națională de Strategie și prognoză).

Figura1. Opinie, deficit de forță de muncă și leadership în România

Sursa: Adaptare după [8].

Conform figurei de mai sus, dacă scoatem procentele de mai sus în cifre, la nivel de „CNP”, „PIB-ul României” în anul 2019 ar estima o valoare la 960,73 mld.lei, situându-se pe treapta 14 în „UE”, peste Cehia și Portugalia menționând că aceste țări au aproximativ jumătate din populația României, astfel după „IFF” ar ajunge la 939.94 mld.lei. Pentru valorile acestor predicții se aplică acele care fac referire la ponderea construcțiilor în „PIB”, care se prezintă astfel 58.6 mld.lei la nivel de CNP, care a avut o creștere de 45% față de 2017. „CNP”, a mai estimat că „investițiile publice”, ar fi necesar să se situeze în jurul valori de 38,67 mld.lei aproximativ la stadiul anului 2015 [8].

Ajugând la concluzia că ne-ar aduce în fața unei probleme majore cu care are de a face firmele din țara noastră, lipsând o parte fără de care construcțiile nu se pot crea, fiind vorba de forța de muncă [9]. Companiile din România, de construcții sunt dispuse să dea salariul mediu pe economie unui muncitor calificat, iar în rândul forței de muncă, nu se va reuși să se ajungă la forța de muncă, care a plecat să muncească în alte țări ca : „Franța”, „Germania ” ori „Anglia”. La nivelul salariilor din țările menționate mai sus sunt în jur de 2.500 Euro. Dacă ar fi să îi aducă înapoi în țară pe ceilalți plecați în străinătate, țara trebuie să ajungă la un salariu de 1500 Euro. O altă facilitate poate să fie importul de forță de muncă din spațiul extracomunitar, ca de exemplu: un lucrător din zona extracomunitară trebuie răsplătit cu salariu mediu pe „economie”. La ora actuală, în sectorul construcțiilor lucrează între 332.000 și 337.000 de persoane (înafară de cei care muncesc la negru). Forța de muncă pe această ramură, s-a înjumătățit în perioada 2009-2017 de la peste 600.000 de persoane la 350.000. Anul 2019, deținând un volum de construcții de 59 mld.lei [10].

Politici fiscale aplicabile la nivel național asupra contractelor de construcții

Legislația fiscală românească aduce la cunoștință lucrările de construcție, ansamblare care sunt descrise ca livrări de servicii, în urma lor rezultând decontări sau plăți succesive. Ele sunt văzute ca terminate la data la care sunt emise rapoartele de evoluție a lucrărilor sau în alta ordine de idei, la data acceptării lor de către beneficiari, cu privire la cerințele contractuale[11]. Într-un plan de construcție, bunurile și serviciile sunt integrate în majoritatea cazurilor, așadar clientul să primească un singur rezultat de producție, iar contractul în general este văzut ca o obligație unică de prestație sau de execuție [10].

„Stâlpu” taxei pe valoare adăugată este aceea contrapartidă obținută sau care trebuie obținută de către contractant de la beneficiar. Acele garanții de performanță nu reprezintă livrări de bunuri sau servicii și prin urmare, nu fac parte din valoarea impozabilă a TVA-ului [12].

Făcând referire la „politica fiscală” este una dintre cele mai actuale „politici fiscale românești”, cu referire la „TVA”, pune punctul pe mecanismul de plată a „TVA” divizat, pe baza căruia toate societățile înregistrate în scopuri de „TVA” (cu excepția instituțiilor publice), trebuie să plătească impozitul pe achiziție de bunuri sau servicii din contul de „TVA”, al unui furnizor dacă furnizorul aplică mecanismul de plată TVA divizat. Având în vedere contabilitatea contractelor de construcție, IAS 11 și IFRS 15 aduc în vorbă metoda procentajului de avansare și metoda procentului de finalizare a contractului[13]. În concordanță cu această metodă de finalizare, rezultatul se va ocupa pe perioada de desfășurare a „contractului” care se află în activitate la nivel de creștere a „lucrărilor de construcție”.

La nivelul costurilor atribuite beneficiarului făcând referire la prevederile contractului, gama lor este una destul de mică incluzând unele costuri generale de administrație și costuri de evoluție pentru care rambursarea este menționată în prevederile contractului.

Prețul serviciilor de construcții, este numit ca prețul cererii și aduce la cunoștință faptul că un client are de ales între a realiza el însuși activitățile de construcție sau a le achiziționa de la un furnizor autorizat în acest sens. Chiar și în ultimul caz, prețul este al clientului, deoarece are posibilitatea de a alege pe o scară de valori, acel furnizor care oferă cea mai bună calitate- întrebare preț și răspunde cel mai bine nevoilor sale. Având în observare aceste aspecte, putem aprecia că activitățile de construcție arată multe dintre caracteristicile activităților de servicii pot fi incluse în sectorul terțiar al oricărei economii.

Efectele modificărilor fiscale asupra regimului de salarizare a angajaților din industria de construcții. În prim plan, aproximativ 64% dintre firmele care își desfășoară activitatea în sectorul construcțiilor sunt de părere că aplicarea facilităților fiscale pentru salariați este ceva dificil, din vină că prevederile legale nu sunt clare pentru modalitatea de calcul a cifrei de afaceri. În anul 2019, a fost lărgită aria de aplicare a facilităților fiscale pentru personalul care are salariu sub 3.000 lei, care au avut concediu medical, contracte parțiale, angajări și întreruperi în timpul lunii[14].

Firmele cu 50 și 800 de salariați vor avea, în mod credibil, o urcare a costurilor de 5-7% pentru companiile care au 40% din salariați plățiți cu salariul minim pe economie și 24 – 28% pentru acele cu 80%, începând cu 1 ianuarie 2019. Tot din acest an pentru salariile de construcții se vor achita părțile datorate către stat de numai 21,25%, pe baza noilor reglementări fiscale.

Această situație este comparabilă cu cât costă achitarea la negru a lucrătorilor din construcții. Așadar pentru a le achita la negru pe lucrători, patroni plăteau la stat 16% impozit pe profit și 5%

impozit pe dividende. Din perspectiva acestei situații se ajungea la concluzia că patroni achitau o sumă mai mică decât plata impozitelor la stat, care ajungea la peste 43% [15].

În perioada 1 ianuarie 2019 – 31 decembrie 2028 angajatorul trebuie să plătească o parte a lui obligatorie pentru munca redusă cu 85% din sumă. Așadar partea care a plătit scade de la 2,25% la 0,337% din salariul brut. Ca să dispunem de aceste facilități angajatorul trebuie să țină cont și să aplice două regulii:

- a) Creează cifra de afaceri, cel puțin 80% din „cifra de afaceri” totală, care este adunată și calculată de la începutul anului, și luna care se aplică scutirea;
- b) Totalitatea veniturilor brute lunare din salarii și asimilate salariilor care se produc de persoane fizice, la care se folosește scutirea, sunt între 3.000 – 30.000 lei lunar și sunt create în evidența contractului individual de muncă. Salariile angajaților care se află în perioada 1 ianuarie 2019 – 31 decembrie 2028 nu intră în aceste limitări [16].

Creșterea salariului minim pe economie se realizează la nivelul entităților mici de către modul cel mai simplu, și anume actul adițional la contractul individual de muncă și marile entități.

În anul 2019 salariul minim pe economie, diferențiază pentru personalul care lucrează în construcții, acesta fiind de 3000 de lei, din care persoana angajată trebuie să plătească contribuții sociale, care sunt obligatorii către stat și anume: securitate socială (CAS) = 25%, deduceri, date cu caracter personal [17]. Din acest salariu v-or fi plătite toate aceste contribuții față de stat, ajungând la salariul net în sumă de 2.362 lei, acest salariu reprezintă suma cu care angajatul rămâne în mână. Din cele deduse de mai sus rezultă că personalul angajat trebuie să plătească statului suma de 638 de lei, iar entitatea trebuie să plătească statului suma de 10 lei, deci toate sumele primite de stat reprezintă 648 lei. La acest salariu minim din anul 2019, o entitate plătește 78,47%, iar statul încasează 21,53%.

Această creștere a „salariului” minim pe economie de la 1900 lei la 2080 lei, începând cu 1 Ianuarie 2019 pentru entități duce la creșterea prețurilor produselor și serviciilor la nivelul pieței, acest lucru ducând la un profit redus. Impactul reducerii profitului asupra entităților duce la reducerea personalului, iar reducerea numărului de persoane angajate duce la scăderea numărului a produselor și pierderea contractelor la nivelul entităților precum și influența competitivității pe piața muncii [18].

De la începutul anului 2019, este introdusă o remunerare diferențiată. Salariul minim pe economie este în anul 2019, începând cu anul 2018, cu suma de 180 lei pentru personalul angajat cu studii medii, iar cu 450 lei mai mult pentru personalul angajat cu studii superioare și pentru personalul din construcții 1100 lei [19]. Efectele pozitive ale creșterii salariului minim asupra economiei pentru anul 2019, s-au dedicat a fi foarte mari, care au fost importante pentru economia țării, dintre care una ar fi repatrierea celor plecați în străinătate. Un alt efect pozitiv pe care l-ar putea avea majorarea salariului este reducerea muncii la negru și „veniturile” suplimentare și diferențiate către stat [20].

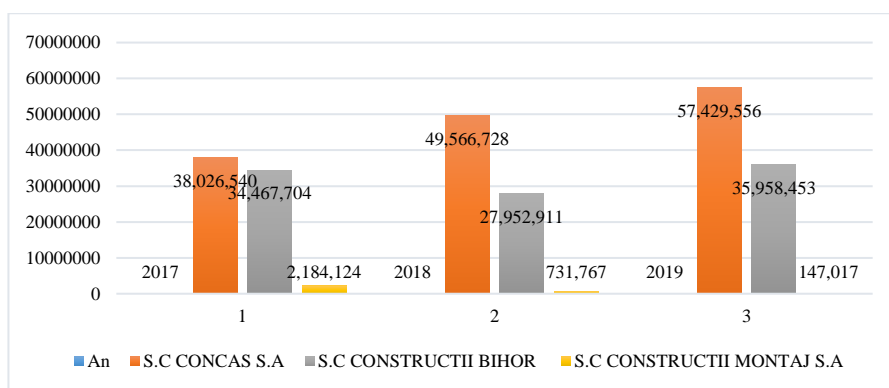
La nivelul efectelor negative ar fi că entitățile ar avea de suferit, ca urmare a creșterii salariului, deoarece ar trebui concediați de la personalul angajat, rămânând în imposibilitate de plată. Putem observa că remunerația diferențiată este avantajoasă pentru personalul din construcții, deoarece aceștia nu plătesc asigurări sociale de sănătate și sunt scutite de impozit pe venit, această regulă aplicându-se pentru cei cu studii superioare [20].

Studiu de caz: Industria de construcții în contextul ante și post pandemie COVID-19

În continuare vom face o analiză comparativă financiară privind „activitatea de diagnosticare a pozițiilor” „financiare” și a gradului de performanță și de lichiditate financiară a companiilor la sfârșitul exercițiului (3 companii: **S.C CONCAS S.A;** **S.C CONSTRUCȚI BIHOR S.A ORADEA;** **S.C CONSTRUCTII MONTAJ S.A**).

Pentru a putea vedea o evoluție a cifrei de afaceri în dinamică aferentă societăților analizate, am sintetizat informații referitoare la cifra de afaceri pe un timp de trei ani, respectiv 2017-2019.

O analiză comparativă a cifrei de afaceri la societățile analizate, se va realiza pe baza informațiilor care au fost prezentate în graficul următor:

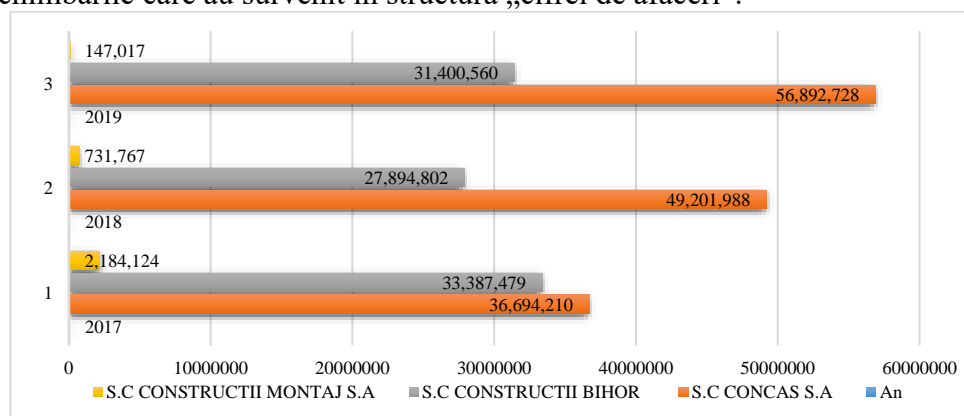

Figura2. Evoluția cifrei de afaceri

Industria și construcția sunt două ramuri principale ale economiei naționale. Acest aspect ne este prezentat și de contribuția pe care cele două domenii de activitate o au la formarea Prodsului Intern Brut în România.

Conform graficului de mai sus în analiza evoluției activității de industrie a celor trei firme, un indicator important este indicele valoric al cifrei de afaceri, care este analizat comparativ între cele trei firme. Pe baza datelor pe care dispunem am întreprins această analiză a cifrei de afaceri pe o perioadă de trei ani, respectiv 2017-2019, comparativ cu situația înregistrată în anul 2018 și ceilalți doi ani. Astfel, în anul 2018 la Societatea CONCAS S.A, compania cunoaște o ușoară creștere a cifră de afaceri cu 11.540.188 lei, corespunzătoare unui indice de evoluție în creștere în anul 2018 cu 130,34%, fapt ce s-a datorat clienților, care au fost din ce în ce mai doriți de lucrări de construcții din partea societății. Un nivel maxim îl are în anul 2019 atingând o valoare de 54.429.556 lei, cu indice de evoluție de 115,87%. La nivelul societății CONSTRUCTII BIHOR S.A, înregistrează o cifră de afaceri cu mai puțin decât CONCAS S.A. În anul 2018, această prezintă o cifră de afaceri de 27952911 lei, iar la nivelul anului 2019 cifra de afaceri crește cu 8005542 lei, cu indice de evoluție în creștere cu 128,63%.

Analizând cele trei societăți, observăm că SC CONCAS S.A, prezintă o situație favorabilă și prosperă a activității firmei, cu o creștere ușoară a cifrei de afaceri ce arată o poziție solidă pe piață, comparativ cu Societatea Constructii Bihor S.A, care este în creștere la nivelul primilor doi ani, dar după scade la nivelul ultimului an. Iar comparativ cu S.C Constructii Montaj S.A, este într-o situație nefavorabilă față de primele două companii. Creșterea cifrei de afaceri urmărește: diversificarea producției, ofertei, asigurarea unui raport accesibil între calitate-preț, îmbunătățirea imaginii firmei prin acțiuni promoționale și prospecatarea pieței. În final, prin analizarea în „dinamică” a structurii de afacerii, s-a urmărit dezvoltarea pe total și pe elemente componente față de perioada anterioară, precum și schimbările care au survenit în structura „cifrei de afaceri”.

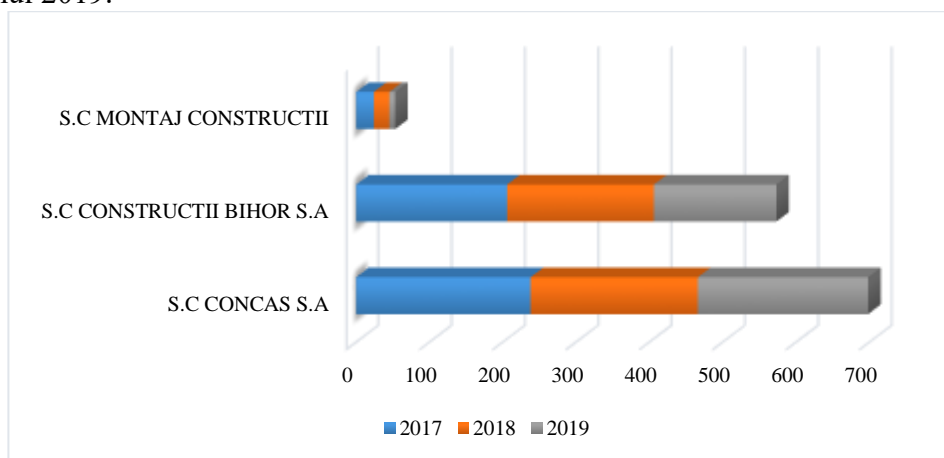
Figura 3. Producția vândută

Producția exercițiului reflectă volumul total de activitate a unui an fiscal. La nivelul S.C CONCAS S.A, aceasta are o evoluție fluctuantă în perioada analizată 2017-2019, acest lucru s-a datorat pieței în care societatea își desfășoară activitatea.

Indicatorul căruia s-a calculat producția vândută la S.C CONSTRUCTII BIHOR S.A, în anul 2018 a scăzut comparativ cu anul 2017 cu 5.492.677 lei, indicând un indice de evoluție în scădere cu 11,96%, datorându-se vânzării mai slabe față de anul precedent. În anul 2019, producția vândută a

deținut o creștere cu 3.505.758 lei în comparație de anul precedent, care îi corespunde un indice de evoluție de 11,25%.

S.C CONSTRUCTII MONTAJ S.A, la nivelul anului 2017 această prezintă o producție favorabilă pentru întreprindere, în anul 2018 această scade excesiv cu 1.452.357 lei, vânzarea fiind mai slabă și în anul 2019.

Figura 4. Numărul de salariați

Graficul de mai sus ne prezintă situația numărului de salariați, Societatea CONCAS S.A deține cel mai mare număr de angajați la nivelul celor trei ani, în 2017 prezintă un număr de 238 angajați, anul 2018 au fost 228, iar la nivelul anului 2019 întreprinderea a înregistrat un număr de 232 angajați.

Societatea CONSTRUCTII BIHOR S.A ORADEA , se încadrează pe locul doi după Concas, în ceea ce privește numărul de salariați, 206 angajați în anul 2017.

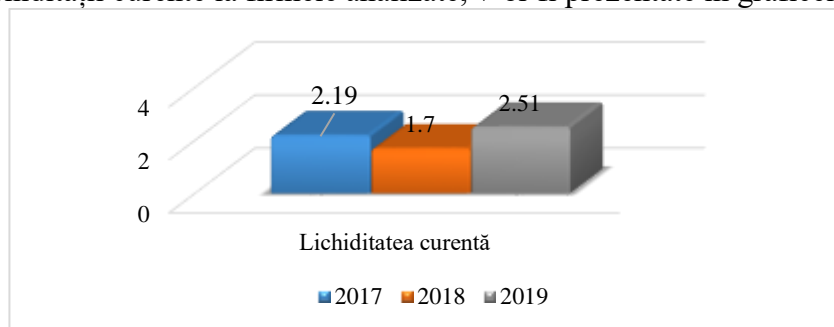
Societatea Constructii Montaj S.A , înregistrează cel mai mic număr de angajați, anul 2017-2018 menținându-se între 20-25 de salariați, iar în ceea ce privește anul 2019, numărul salariaților scade promițător ajungând la opt salariați.

Analiza ratei lichidității. Rata lichidității curente, ne arată gradul de „lichiditate” potențială, mai exact echilibrul financiar pe termen scurt, care se schimbă în funcție de activitate, este subunitară în distribuție și aproximativ două în sectoarele industriale cu ciclu lung.

Valoarea ei trebuie să fie comparată cu valori ale întreprinderilor asemănătoare și care depinde de viteza de rotație a stocurilor și a datoriilor pe termen scurt.

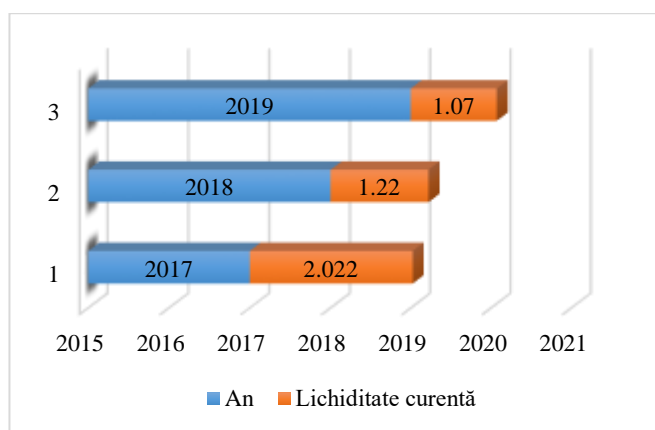
Nedeținerea suficientă de lichidității are urmări atât pentru întreprindere, ducând la limitarea dezvoltării acesteia, dar cât și pentru creditorii, astfel se ajunge la întârzieri de plată a dobânziilor, de „rambursări”, pierderi de creanțe și pentru clienți, schimbarea condițiilor de credit[21].

Ratele lichidității curente la firmele analizate, v-or fi prezentate în graficele de mai jos:

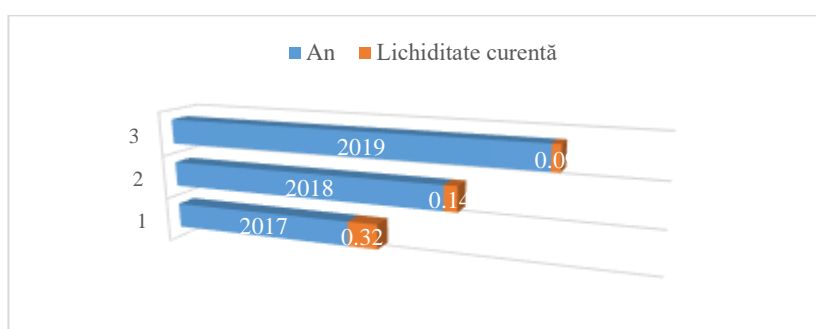
Figura 51. Lichiditatea curentă S.C CONCAS S.A

Nivelul ratei lichidității în perioada analizată este peste 2 în anul 2017 care a fost de 2,19 și 2019, care înregistrat 2,51, ceea ce indică faptul că valorile subunitare ale lichidității dovedesc faptul că trezoreria este suficientă pentru a achita datoriile curente și a rămâne cu disponibilități, la nivelul întreprinderi SC CONCAS S.A

Figura6. S.C. CONSTRUCTII BIHOR S.A ORADEA, Lichiditatea curentă

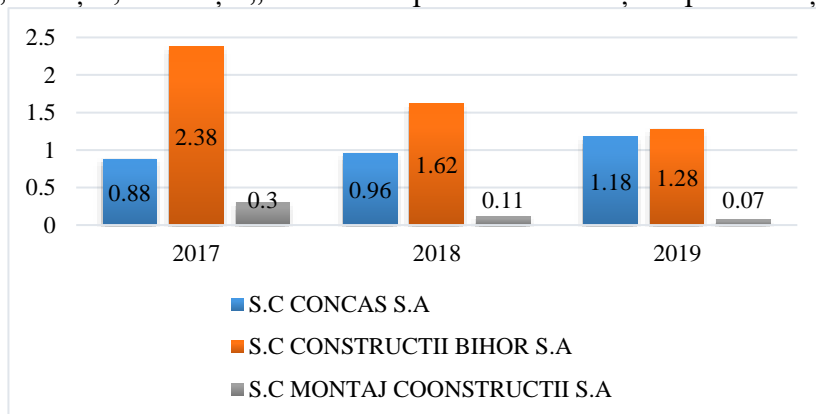
La nivelul societății Constructii Bihor S.A, în anul 2017, firma și-a putut plăti datoriile curente din activele curente înregistrând o capacitate de 2,02, iar pe parcursul anilor 2018-2019, aceasta indică un indice în scădere, care arată un grad liniștitor al indicatorului.

Figura 7. Lichiditatea curentă, S.C Constructii Montaj S.A

Societatea CONSTRUCTII MONTAJ S.A, are un nivel al lichidității imediate scăzut de 1,0, ceea ce reprezintă dificultatea societății de a face față obligațiilor „scadente” pe termen scurt, iar valoarea „subunitară” arată că compania este în situația de a se „împrumuta” sau de a vinde un număr din activele sale „imobilizate” pentru a-și acoperi datoriile evitând falimentul.

Lichiditatea imediată se prezintă ca fiind capacitatea firmei de-ași încredința datoriile pe termen scurt din „creanțe”, investiții „financiare” pe termen scurt și disponibilități bănești [22].

Figura 8. Rata lichidității imediate, la nivelul firmelor

Rata lichidităților imediate la firmele analizate ne arată puterea în care întreprinderile pot să își plătească datoriile pe termen scurt, care se ajută de activele din bilanț, acestea fiind cu cel mai înalt grad de lichiditate.

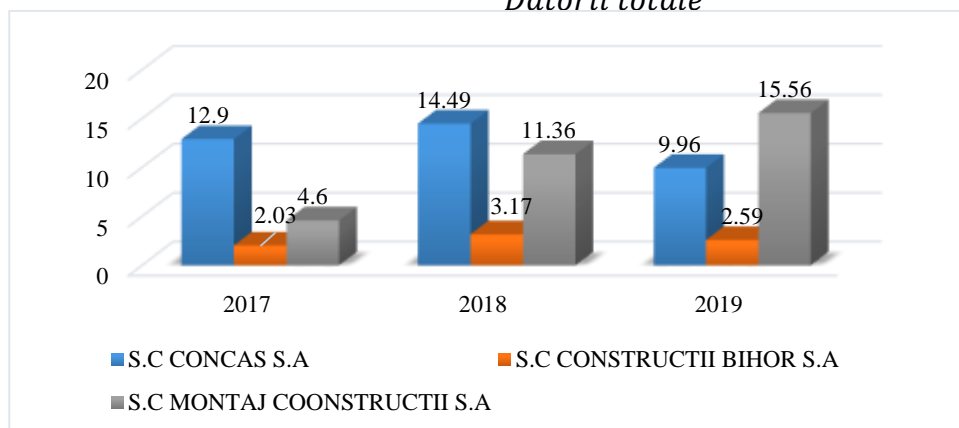
Societatea CONCAS, reprezintă cea mai bună valoare în anul 2019, iar la nivelul celorlalți ani reprezintă o valoare satisfăcătoare a lichidității imediate, astfel firma are dispoziția de rambursare pe loc a datoriilor ținând cont de încasările existente.

Societatea CONSTRUCTII BIHOR, pe tot parcursul celor trei analizați a prezentat cele mai bune valori lichidității imediate, față si de celelalte două întreprinderi, rezultând că această

întreprindere este capabilă să își efectueze plățile scadente. Societatea, a avut cel mai mic grad de lichiditate imediată pe tot decursul acestor ani, dar și la nivelul comparativ cu celelalte două firme, astfel valorile subunitare extrem de scăzute din toți cei trei ani, dovedesc faptul că întreprinderea nu poate face față plăți imediate a datoriilor curente, ținând cont de disponibilul de cont din casierie.

Rata solvabilității generale, această rată arată gradul agentului economic de a achita datoriile. Astfel, dacă rata solvabilității generale arată o valoare mai mică decât 1, agentul este insolubil. Aceasta se determină astfel:

$$Rsg = \frac{\text{Activ total}}{\text{Datorii totale}}$$

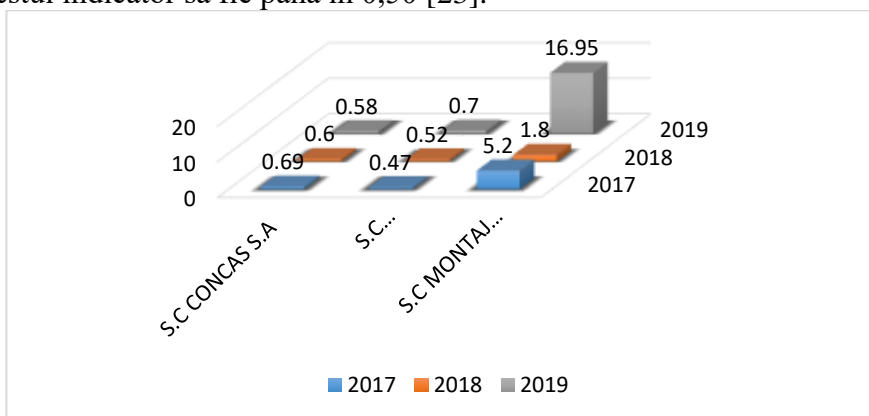
Figura 9. Rata solvabilității generale

În ceea ce privește cele trei companii analizate rata solvabilității generale este peste 1, în perioada analizată, acest lucru evidențiază, că întreprinderile își pot acoperi „datoriile” toată pe baza „activelor” totale și este în afara oricărui pericol în ceea ce privește riscul de solvabilitate.

Un alt indicator important ce caracterizează activitatea întreprinderilor este gradul de îndatorare care se calculează după următoarea relație:

$$Gi = \frac{\text{Datorii totale}}{\text{Capitalurii proprii}} \times 100$$

Gradul de îndatorare determină mărimea finanțării externe în concordanță cu posibilitatea autosușinerii unei firme. Cu cât valoarea acestui indicator este mai mare cu atât înseamnă că întreprinderea depinde mai mult de împrumuturile sau de „datoriile” comerciale angajate. O situație rezonabilă a acestui indicator să fie până în 0,50 [23].

Figura 20. Gradul de îndatorare a întreprinderilor

Gradul de îndatorare la nivelul firmelor în perioadele analizate se prezintă astfel la nivelul societății Concas S.A., în anul 2018 gradul de îndatorare a scăzut cu 0,06, însă cu toate acestea indicatorul reflectă o situație nefavorabilă, deoarece a depășit limita de 0,5, firma depinzând puțin și de împrumuturile angajate.

Societatea Constructii Bihor S.A prezintă gradul de îndatorare la nivelul anului 2018 în creștere cu 0,05, la fel și aici indicatorul ne indică o situație nefavorabilă, în anul 2019 ajungând să

crească cu 0,18 ceea ce reflectă tot o situație nefavorabilă, deoarece depășește limita valorii considerate satisfăcătoare.

Iar societatea Constructii Montaj S.A, prezintă o situație extrem de nefavorabilă la nivelul gradului de îndatorare, ajungând ca în anul 2019 să fie de 16,95, rezultând că datoriile la această societate devansează capitalurile proprii.

Dependența societăților față de instituțiile bancare, furnizorii de leasing și creditorii bugetari, nu se încadrează în limitele optime. Totuși la Societățile Concas S.A și Constructii Bihor S.A, capitalurile proprii devansează datoriile.

Impactul stării de urgență asupra industriei construcțiilor

Impactul principal asupra sectorului a fost o contracție dramatică în cererea ca producție industrială și construcții, s-a oprit efectiv pe o mare întindere a planetei, pentru o perioadă încă de stabilit, această reducere a cererii a provocat scăderi dramatice ale prețurilor unui an, la nivelul companiilor de construcții și nu numai.

Starea de urgență a dat peste cap companiile de construcții, ele schimbându-se de la o săptămână la alta, aruncând acest sector într-o nouă paradigmă. Cele mai multe dintre companii vrând să continue să lucreze, asumându-și un rol important pentru salvarea economiei.

Industria construcțiilor după o lună a stării de urgență au început să revină pe piață, dar cu probleme, producătorii de materiale au redus producția, la nivelul șantierelelor se continuă, cei care distribuie se întâlnesc cu probleme cu aprovizionarea și plata[24].

Companiile se confruntă cu situații majore legate de aprovizionarea cu materiale și echipamente de șantier, au apărut probleme la nivelul transportului forței de muncă. Este pe cât posibil ca anumite șantiere să fie oprite, urmare dată de autoritățile centrale și locale sau a imposibilități utilizării forței de muncă [25].

Societățile se întâlnesc cu probleme legate în aigurarea lichidităților financiare, iar acest impact al pandemiei a fost sever în ceea ce privește sectorul construcțiilor care a dus la întâzieri majore și suspendări de activități în șantiere.

Înainte de criza cauzată de pandemia de Covid-19, estimările arătau că la nivel global industria construcțiilor va crește cu 3,1% anul acesta. La sfârșitul lunii martie, această previziune a fost modificată în defavoarea companiilor cu un delcîn de 0,5%, pe baza impactului pandemiei dedus la perioada respectivă. Această evoluție a pandemiei a crescut rapid, ajustându-și din nou previziunea, cu un declin de 1,4% pentru anul 2020 [26].

Astfel criza nu a atins sectorul construcțiilor în totalitate, pe mai bine de jumătate lucrările au continuat. La doar 4 din 10 șantiere, pandemia a oprit activitatea, în condițiile în care 9 din 10 firme din sectorul construcțiilor înregistrează scăderi ale cifrei de afaceri în acest an [27].

În altă ordine de idei, mai mult de jumătate dintre societăți precizează o „aterizare dură” după această epidemie și consideră că cifra de afaceri va scădea mult. Un sfert din companii văd o aterizare lină cu o diminuare moderată a cifrei de afaceri și 2% din ele văd chiar o creștere.

Dacă în anul 2019 sectorul construcțiilor, aducea o contribuție semnificativă la creșterea economică a României, fiind ajutată, printre altele și de majorarea salariului minim și a beneficiilor de natură fiscală. Indicatori sectoriali lunari dezvoltăți până în luna februarie 2020, arată o dinamizare a acestui sector fiind înregistrată o creștere de 50%, comparativ cu luna de referință a anului trecut, astfel se vedea o creștere a veniturilor generate de această ramură. La nivelul măsurilor care s-au luat pentru stoparea răspândirii noului coronavirus au avut un impact devastator asupra economiei [28].

Pe baza datelor de la Institutul Național de Statistică, în luna martie 2020 au fost eliberate cu 4% mai multe autorizații de construcții, comparativ cu luna precedentă.

La nivelul redresării economice și repornirii business-urilor, o consecință firească a pandemiei este adaptarea sectorului construcțiilor și a modului de lucru pe șantiere la regulile de protecție și distanțare socială. Astfel îndeamnă companiile la asigurarea echipamentelor și materialelor de protecție sanitară și a dezinfectanților, precum și la organizarea lucrărilor pe șantier, cu respectarea distanțierii sociale. Ramura construcțiilor afectată de epidemia de COVID 19 a solicitat de urgență propuneri și intervenția rapidă pentru diminuarea efectelor grave ce sunt deja active în acest sector.

1. Amânarea cu 60 de zile de la terminarea crizei, a perioadei de plată a „taxelor” și „impozitelor”.

2. Scutirea de plată tot pe această perioadă a contribuțiilor „impozitului pe venit”, „dobânzi și penalități” de întârziere la „ANAF”, la plata „TVA” va fi cerută numai pentru acele facturi care au fost încasate.
3. La nivelul angajaților companiilor se va acorda un șomaj tehnic pe această perioadă a crizei, venind cu o contribuție de 75% din salariul net.
4. Băncile care creditează întreprinderile să le acorde facilități pentru amânarea ratelor la credite până la finele pandemiei și scutirea companiilor de dobânzi pe tot parcursul pandemiei.
5. Pentru terminarea lucrărilor de construcție, ar trebui extinderea perioadei de execuție, pentru acele contracte care se află în derulare, atât la nivel public, cât și privat, cu un timp cel puțin egal cu cel aferent pandemiei.
6. Primirea de credite cu dobândă nulă, care sunt asigurate de stat, în îndeplinirea asigurării lichidității minim necesare activității companiilor din industria construcțiilor.

Concluzii. Din analiza comparativă efectuată asupra societăților Concas S.A, Constructii Bihor S.A și Constructii Montaj S.A se dovedește faptul că societatea Constructii Montaj S.A a resimțit cel mai simțitor impactul crizei economice și financiare care a adus pierderi consecutive de-a lungul perioadei analizate.

Analizând cele trei societăți, observăm că SC CONCAS S.A, prezintă o situație favorabilă și prosperă a activității firmei, cu o creștere ușoară a cifrei de afaceri ce arată o poziție solidă pe piață, comparativ cu Societatea Constructii Bihor S.A, care este în creștere la nivelul primilor doi ani, dar după scade la nivelul ultimului an. Iar comparativ cu S.C Constructii Montaj S.A, este într-o situație nefavorabilă față de primele două companii.

Referitor la veniturile și cheltuielile financiare la societatea Constructii Montaj S.A, se constată că au avut o reflexie majoră asupra rezultatului final al activității companiei. Pierderea „financiară” este influențată în cea mai mare parte de „cheltuielile” cu „dobânzile” plătite și diferențele de curs valutar. La nivelul celorlalte două societăți Concas S.A și Construcții Bihor S.A, cu privire la veniturile și cheltuielile financiare nu au avut influență asupra rezultatului final al activității. Aceste două firme nu au înregistrat pierderi financiare. Propunerile pentru activitățile viitoare ale firmelor, pentru a duce la bun sfârșit riscurile de faliment, cei care se ocupă cu conducerea entităților trebuie să supravegheze creșterea „cifrei de afaceri”, diminuarea cheltuielilor pentru stabilitatea activității, observarea încasărilor clienților pentru construirea de lichidități, care ajută la desfășurarea activității și plățile „datoriilor” curente și în special a creditelor care sunt purtătoare de dobânzi și diferențele de „curs valutar”. Evoluția rapidă a pandemiei de COVID-19, a determinat provocări atât pentru sistemul medical, cât și pentru sistemele economice și sociale din întreaga lume. Această criză a afectat mii de vieți și continuă să pună presiune enormă asupra sistemelor economice. Din această cauză este necesară o gestionare cât mai rapidă a problemelor economice și susținerea și punerea în aplicare unor soluții care să vină în sprijinul sectoarelor construcțiilor afectate de criza pandemică.

Impactul pandemiei de COVID-19 asupra volumului de activitate în sectorul construcțiilor prezintă două caracteristici pe de o parte, incertitudinea evoluției afacerilor care crește odată cu extinderea orizontului în timp, iar pe de altă parte creșterea ponderii afacerilor care sunt afectate de restrângerea cu mai mult de 25% din volumul activității sau închiderea acestora.

Criza COVID-19 se prezintă ca o altfel de criză față de cea din anul 2008 și rolul factorului decizional pentru ca acest sector să repornească activitatea și să contribuie la relansarea creșterii economice este vital. Autoritățile trebuie să își încurajeze companiile să înceapă activitatea.

Măsuri importante pentru creșterea plafonului de garantare, flexibilitate mai mare între fonduri, investițiile private, investiții publice pot contribui la repornirea și reconstruirea economiei în România, după această criză. De asemenea, toate măsurile luate în această perioadă trebuie să urmărească reconstrucția economiei naționale, nu doar relansarea acesteia.

Părerea mea cu privire la criza în care s-a aflat sectorul construcțiilor, este ca în viitor să ne așteptăm ca interesul să crească la nivelul dezvoltării capacității în sistemul medical, pentru a evita aglomerarea în spitale în situația în care un nou val de îmbolnăviri ar lovi România. La nivelul problemelor de distanțare socială să își pună amprenta, cu privire la desing-ul noilor spații de birouri,

a cădirilor administrative ș.a. Astfel trebuie să urmărim în detaliu aceste noi tendințe, aplicabile tuturor clădirilor care se construiesc în această perioadă.

Referințe bibliografice

1. COSMULESE C. G., ZLATI M.L., Considerații privind sustenabilitatea și dezvoltarea sustenabilă, International Scientific Student Conference „Prospects Of Accounting Development: The Young Researcher’s View”, 15 Martie, Chisinau, III Edition, 2019.
2. SOCOLIUC M., GROSU V., COSMULESE C. G., KICSI R., Determinants of Sustainable Performance and Convergence with EU Agenda 2030: The Case of Romanian Forest Enterprises. Polish Journal of Environmental Studies, 2020, Vol. 29, No. 3, <http://www.pjoes.com/Determinants-of-Sustainable-Performance-and-Convergence-with-EU-Agenda-2030-nThe,110757,0,2.html>
3. GROSU, V., ANALYSIS OF THE COMPETITIVENESS OF THE CONSTRUCTION INDUSTRY AND THEIR CONTRIBUTION TO ECONOMIC GROWTH IN ROMANIA, Ecoforum Journal, 2018, Vol. 7, No. 3.
4. RADU V., CURTEANU D., Managementul proiectelor de construcții, Editura Fundației Economice, București, 2002.
5. Legea nr.571/2003 colaborata cu HG 44/2004 privind Codul fiscal cu normele metodologice de aplicare, Ordonanța de urgență a „Guvernului” nr.14 din 2 aprilie 2014, Titlu 1 „Dispoziții generale”, „Cap III, art.7, alin. 1,pct. 33, lit. C)”
6. LUPAN, M. Introducerea conceptului de performanta in constructii, Editura București, 1978.
7. STEGER M.B. Globalization, A very short introduction, Editura New York, Oxford, University Press, 2009.
8. PREOTESA A. M., Fațetele muncii precare în România, Editura Pro Universitaria, București, 2018.
9. MURGESCU C., ALEXANDRU P., DUMĂRESCU E., Criza economică mondială, Editura Institutului de Economie Mondială, București, 1986.
10. ALEXE I., Deficitul de forță de muncă. Productivitatea companiilor, afectată, Editura Tribuna Economică, București, 2019, pag. 70.
11. Law 227/2015 regarding the Fiscal Code published in the Official Gazette 88/10.09.2015 with subsequent amendments and completions, art. 281 par. (7).
12. GRIGOROI L., Veniturile din contractele cu clienții: aspecte cheie din perspectiva IFRS 15, Editura Journal „Economica”, 2017, nr.4(102), pag. 61.
13. GROSU V., SOCOLIUC M. "Effects And Implications Of The Implementation Of IFRS 15- Revenue From Contracts With Customers." Management Strategies Journal, 2016, Vol. 34, No.4, pp. 95-106.
14. CERNUȘCA L., Opțiuni și practici contabile, Editura Tribuna Economică, București, 2012, pag 86.
15. <https://www.arenaconstruct.ro> [accesat la data de 06.02.2020]
16. <https://www.startupcafe.ro> [accesat la data de 07.02.2020]
17. <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/salariu-minim-2019> [accesat la data de 02.02.2020]
18. BLAGA P., Construction Units Management, Editura: University, Targu-Mures, 2009, pp. 36-37;
19. NEGREA G.G., Fiscalitatea europeana – ghid practic pentru firme, Editura Tribuna Economică, 2008, p. 25;
20. www.insse.ro [accesat la data de 03.02.2020]
21. VÂLCEANU GH., ROBU V., GEORGESCU N., Analiza economico – financiară, Editura Economică, București, Vol I, 2005, pag 34.
22. PĂVĂLOIA W., PĂVALOIA D., Analiza economico-financiară”, Editura Tehnopress, Iași, 2009, pp. 409 - 410
23. COLASSE B., *Analiza financiară a întreprinderii*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2009, pag. 15

24. <https://www.zf.ro/zf-24/bilant-dupa-luna-stare-urgenta-constructii-producatorii-materiale-au-19078748> [accesat la data de 22.02.2020]
25. <https://www.zf.ro/business-construct/asociatia-antreprenorilor-din-constructii-pandemia-generata-de-covid-19-va-impacta-negativ-pe-termen-scurt-si-mediul-sectorul-de-constructii-18994863> [accesat la data de 22.02.2020]
26. [https://www.constructiibursa.ro/analiza-globaldata-pe-fondul-pandemiei-de-covid-19-sectorul-mondial-al-constructiilor-va-scadea-\[accesat la data de 22.02.2020\]](https://www.constructiibursa.ro/analiza-globaldata-pe-fondul-pandemiei-de-covid-19-sectorul-mondial-al-constructiilor-va-scadea-[accesat%20la%20data%20de%2022.02.2020])
27. <https://reporterglobal.ro/avant-frant-de-inghetul-instituit-de-pandemie/>-[accesat la data de 23.02.2020]
28. <https://www.arenaconstruct.ro/evolutia-sectorului-de-constructii-in-contextul-covid-19/>[accesat la data de 22.02.2020]

UNELE ASPECTE PRIVIND FONDUL COMERCIAL

SOME ASPECTS REGARDING GOODWILL

Tabita-Liliana CÎRDEI

Veronica GROSU

e-mail: doruveronica@yahoo.it

Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România

Svetlana MIHAILA

Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract. *Through this research, we aimed to identify solutions regarding the criteria for recognizing and evaluating the value of goodwill from an accounting perspective, criteria that are provided in OMFP 1802/2014; studying the conceptual issues relating to the accounting treatment applied to goodwill provided for in IAS 38 and the impairment test presented in IAS 36; the analysis of the impact that the application of the rules set out in IAS / IFRS has in determining goodwill belonging to an enterprise; analysis of the importance of the holding of goodwill by an enterprise and identification of the related reasons.*

Keywords: fond comercial, activ intangibil, tratament contabil, recunoaștere, evaluare

JEL classification: M41

Introducere

Fondul comercial ocupă un rol deosebit de important în momentul evaluării unei întreprinderi, de aceea acesta a devenit un subiect de interes, fiind examinat în multe lucrări în ultimii ani. În acest sens, diverși autori au încercat să ofere definiții pentru noțiunea de fond comercial, să îi descopere cu exactitate structura și conținutul în vederea prezentării unui tratament contabil corect [1,2,3]. Viziunile unora s-au asemănat, în timp ce alții au avut perspective diferite sau chiar contradictorii. Interesul crescând pentru această temă atât la nivel național cât și internațional a reprezentat un principal motiv în alegerea acestui subiect în cercetarea de față.

Scopul acestei ceretări îl reprezintă clarificarea criteriilor de recunoaștere și evaluare a fondului comercial în conformitate cu legislația românească în vigoare, precum și cu Standardele Internaționale de Contabilitate pentru firmele care sunt cotate la bursă.

Particularități care disting fondul comercial de alte elemente de valoare

Fondul comercial are ca bază legală OMFP 1802/2014 ale cărui informații sunt similare cu cele prevăzute în SIC. De aici derivă și *obiectivul primar* al cercetării, și anume de a expune și clarifica modul în care legislația din România definește și clasifică fondul comercial, precum și tratamentul contabil pe care acesta îl necesită, alături de identificarea eventualelor deosebiri care sunt prevăzute în IAS 38 Imobilizări necorporale și în IFRS 3 Combinări de întreprinderi, precum și fundamenatarea înțelegerii condițiilor în care fondul comercial este supus testului de depreciere conform IAS 36 Deprecierea activelor.

Conform legislației românești în vigoare, fondul comercial se încadrează în categoria activelor necorporale. Interesul pe care acestea l-au stârnit atât în contabilitate, cât și în cadrul altor discipline (evaluarea întreprinderilor, management, etc.) a dus la existența mai multor criterii de clasificare a activelor necorporale. Unul dintre acestea se referă la identificabilitatea lor. În funcție de acest criteriu, ele se împart în active necorporale identificabile și active necorporale neidentificabile [4,5]. Caracteristica de identificare este explicată în OMFP 1802/2014 conform căruia „un activ este identificabil dacă:

a) este separabil, adică poate fi separat sau desprins din entitate și vândut, transferat, cesionat printr-un contract de licență, închiriat sau schimbat, fie individual, fie împreună cu un alt contract, cu un activ identificabil sau cu o datorie identificabilă aferent(ă), indiferent dacă entitatea intenționează ori nu să facă acest lucru; sau

b) decurge din drepturile contractuale ori de altă natură legală, indiferent dacă acele drepturi sunt transferabile sau separabile de entitate ori de alte drepturi și obligații” [6].

În ceea ce privește bunurile intangibile identificabile, ele se clasifică în: drepturi de natură contractuală și de utilizare, cu excepția bunurilor proprii; proprietatea intelectuală; relațiile firmei și portofoliul de produse și servicii [7].

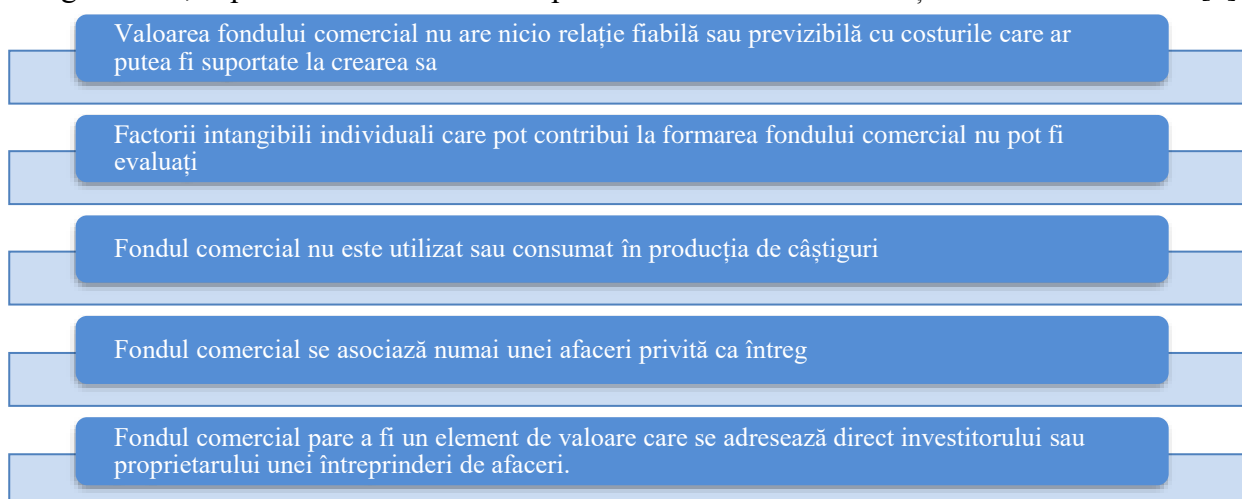
Cât despre bunurile intangibile neidentificabile, ele sunt denumite prin termenul de fond comercial care, conform OMFP 1802/2014, reprezintă „beneficiile economice viitoare care rezultă din alte active dobândite într-o combinație de întreprinderi care nu sunt identificate individual și recunoscute separat. Beneficiile economice viitoare pot rezulta din sinergia între activele identificabile dobândite sau din active care nu îndeplinesc condițiile pentru recunoașterea, în mod individual, în situațiile financiare” [6].

Fondul comercial, privit ca activ necorporal neidentificabil, este imposibil să existe independent de companie și nu poate fi vândut, achiziționat sau transferat separat fără a face aceleași tranzacții pentru toată activitatea. Cuantificabil, fondul comercial este în general reprezentat de excedentul de cost achitat cu ocazia unei achiziții care depășește valoarea justă a activelor. Totuși, alte active necorporale sunt posibil a fi cuantificate, având o identitate separată, independentă de afacerea în ansamblu. Ele pot fi achiziționate și vândute, închiriate ori schimbate sau cumpărate prin drepturi contractuale ori legale. O altă definiție a fondului comercial enunță că acest element este o componentă a fondului de comerț care nu figurează printre celelalte elemente de patrimoniu, având rolul de a menține și dezvolta potențialul unității.

Fondul comercial este probabil unul dintre cele mai nebuloase concepte în contabilitate, având o semnificație economică vastă.

Atunci când li se cere să definească fondul comercial achiziționat într-o combinație de întreprinderi, majoritatea contabililor răspund descriind cum se calculează acesta, care este excesul prețului de achiziție peste valoarea justă a activelor nete. Această definiție, deși corectă, cere elaborarea, lucru care ar explica de ce o companie ar achiziționa o altă companie pentru mai mult decât valoarea justă a activelor sale nete.

Reputația, loialitatea clienților și longevitatea operațiunii sunt descrieri folosite adesea pentru a face referire la fondul comercial. În lucrarea lor, Clemense Ehoff și Marvin L. Bouillonau menționat că în anul 1983 un autor pe nume John Curtis a întocmit o listă de 91 de definiții ale fondului comercial, și totuși, cu o abundență de descriptori subiectivi din care să aleagă, stabilirea unei definiții comune a fondului comercial nu a apărut încă [8]. În aceeași lucrare autorii au prezentat un rezumat al caracteristicilor care disting fondul comercial de alte elemente de valoare, realizat în anul 1968 de Catlett și Olson în „Accounting for Goodwill (Accounting Research Study 10)”. Acesta este prezentat în figura nr. 1, cuprinzând idei folositoare pentru analizarea contabilității fondului comercial [9].

Figura 1. Aspecte care disting fondul comercial de alte elemente de valoare

Sursa: Prelucrat după [8].

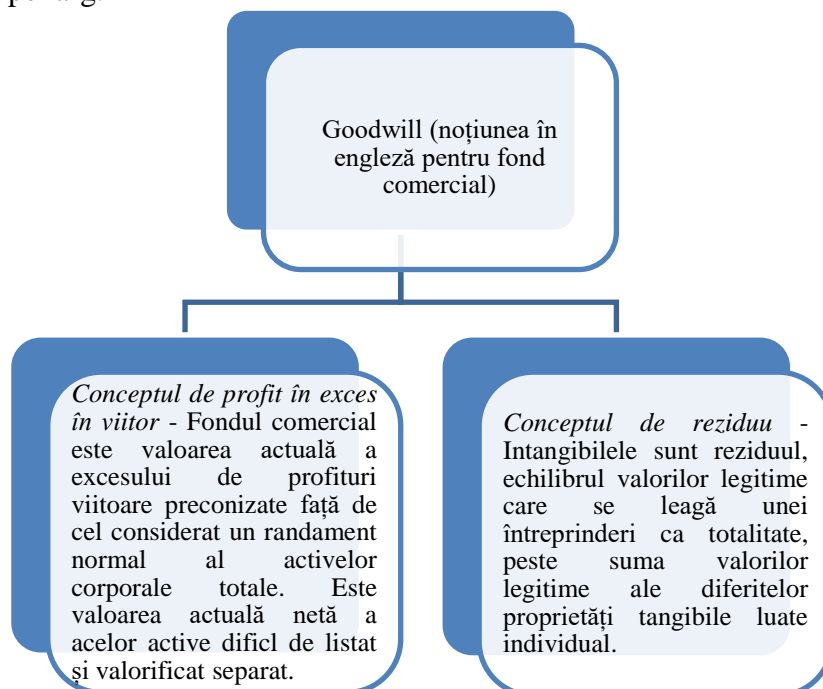
Glenn Perdue enunță în lucrarea „Trademarks, Brands And Goodwill: Overlapping Sources of Economic Value” alte trei definiții ale fondului comercial expuse în tabelul 1.

Tabelul 1. Definiții ale fondului comercial

Sursa	Definiția
Miriam Webster Dictionary	Favorul sau avantajul pe care o afacere l-a dobândit în special prin mărcile sale și reputația sa bună.
Black's Law Dictionary	Reputația, patronatul și alte imobilizări necorporale ale unei afaceri care sunt luate în considerare la evaluarea afacerii, în special la cumpărare; capacitatea de a obține venituri care depășesc veniturile care ar fi de așteptat din partea întreprinderii privite ca o simplă colecție de active.
the International Glossary of Business Valuation	Acel activ necorporal care rezultă din numele, reputația, loialitatea clienților, locația, produsele și factori similari care nu sunt identificați separate [10].

Sursa: Prelucrat după Glenn Perdue, „Trademarks, Brands And Goodwill: Overlapping Sources of Economic Value”

Greutatea întâmpinată în încercarea definirii conceptului de fond comercial a fost remarcată, de asemenea, de scriitorii Kaiss Sarra, Nezha Baghar și Mounime El Kabbpuri care au catalogat această problemă ca fiind una „spinoasă”. Aceștia au abordat fondul comercial făcând referire la două concepte, și anume: conceptul de profit în exces în viitor și conceptul de reziduu [11], prezentate în figura 2 mai pe larg.

Figura 2. Conceptul de profit în exces în viitor și conceptul de reziduu

Sursa: Prelucrat după [5,11]

La definițiile deja menționate se pot adăuga multe altele, deoarece această noțiune de fond comercial a fost dezbătută atât la nivel național cât și internațional în multe lucrări, stârnind interesul a numeroși autori. Acest lucru a dus la existența unei multitudini de definiții care se aseamănă mai mult sau mai puțin între ele, parte dintre acestea fiind acceptate în timp ce altele au fost adeseori aspru criticate [12].

Evaluarea și recunoașterea fondului comercial în situațiile financiare

Legislația în vigoare prevede că fondul comercial, pentru a fi recunoscut ca fiind o imobilizare necorporală, trebuie, în primul rând, să se plieze pe definiția activului (implicit a imobilizărilor necorporale), iar apoi să respecte criteriile de recunoaștere.

În acest sens, o imobilizare necorporală este recunoscută în bilanț doar dacă estimările prevăd că vor fi generate beneficii economice viitoare, iar costul imobilizării se poate evalua în mod credibil [6].

Cât despre condițiile pentru ca un activ necorporal să fie recunoscut, acestea fac referire

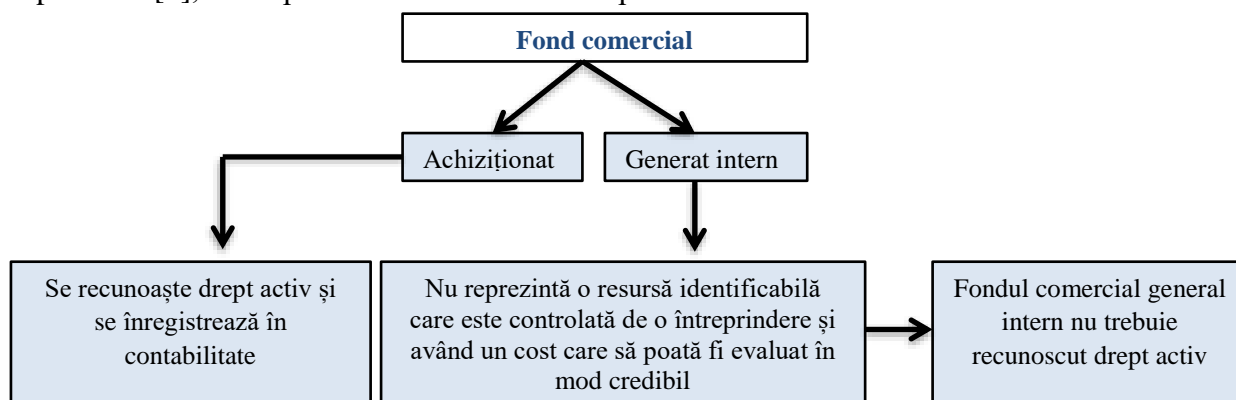
la caracteristica de identificare, la control și la beneficiile economice viitoare. Aceste criterii sunt descrise în tabelul 2.

Tabelul 2 Criterii de recunoaștere a unui activ imobilizat necorporal

Criteriul de recunoaștere	Descrierea criteriului
Identificarea	Se impune ca activul să fie separabil, să poată fi diferențiat de firmă și să se poată vinde, transfera, cesiona prin intermediul unui contract de licență, închiria ori schimba cu un activ identificabil (individual sau alături de un alt contract) sau cu o datorie care este identificabilă. De asemenea, activul trebuie să decurgă din dintr-un drept contractual sau altă natură legală, necontând dacă drepturile respective sunt transferabile ori desprinse de firmă sau de alte obligații și drepturi.
Controlul	Un activ este controlat de o entitate dacă aceasta va obține beneficii economice pe seama activului și, de asemenea, va putea limita accesul terților la aceste beneficii.
Beneficiile economice preconizate	Entitatea trebuie să realizeze calcule raționale pentru a evalua șansele ca activul să producă beneficii economice viitoare, ele reprezentând o estimare superioară pentru setul de condiții economice care există în timpul duratei de viață a respectivei imobilizări [6].

Sursa: Prelucrat după [13].

Caracteristica de identificare impune clasificarea fondului comercial, prezentată mai jos în figura 3, în fond comercial achiziționat și fond comercial generat intern întrucât unul se recunoaște drept active [6], în timp ce cu celălalt nu trebuie procedat la fel.

Figura 3. Clasificarea fondului comercial

Sursa: Prelucrat după [6].

Deoarece fondul comercial achiziționat se poate comporta ca un activ, acesta trebuie supus amortizării. Se practică o amortizare chiar rapidă, de maxim 5 ani (cu mențiunea că poate fi amortizat pe perioade mai mari de 5 ani, în cazuri excepționale, dar să nu depășească 10 ani) [14].

Fondul comercial achiziționat care este recunoscut ca active nu poate să fie identificat în mod separat și individual, valoarea acestuia fiind suma activelor reunite într-o entitate dobândită sau „valoarea creată prin agregarea colecției de active printr-o combinație de întreprinderi” [15].

Conform OMFP 1802/2014, fondul comercial achiziționat se împarte la rândul său în:

- fond comercial pozitiv;
- fond comercial negativ.

Pentru fondul comercial pozitiv, legislația prezintă detaliat modul în care acesta este tratat în contabilitate (atunci când o societate achiziționează un business iar valoarea justă este mai mică decât costul de achiziție).

În vederea recunoașterii fondului comercial negativ este necesară verificarea dacă la achiziția activelor identificabile acestea nu sunt supraevaluate iar datoriile omise ori subevaluate.

Dacă fondul comercial negativ se referă la cheltuieli și pierderi viitoare care pot fi identificate și măsurate în mod credibil, însă nu reprezintă, la data achiziției, datorii identificabile, atunci această parte din fondul comercial negativ se recunoaște în contul de profit și pierdere ca venit în momentul în care sunt recunoscute pierderile și cheltuielile viitoare respective.

În caz contrar situației de mai sus, când fondul comercial negativ nu se raportează la cheltuieli și pierderi viitoare se recunoaște în contul de profit și pierdere ca venit astfel:

- Se recunoaște ca venit, în cursul perioadei de viață utilă a activelor nemonetare identificabile achiziționate, partea din fondul comercial negativ care nu este devansată de valoarea justă a respectivelor active;
- Se recunoaște imediat ca venit valoarea din fondul comercial negativ care devansează valoarea justă a activelor nemonetare identificabile achiziționate [6].

În ceea ce privește evaluarea fondului comercial, întrucât am văzut că cel pozitiv poate fi tratat ca o imobilizare necorporală, este de menționat faptul că regulile de evaluare a activelor tangibile se aplică și celor necorporale. Acestea sunt evaluarea la valoarea de intrare (costul de producție, costul de achiziție, etc.) și cea la valoare bilanțieră (costul amortizat, depreciat, valoarea reevaluată) [16].

Despre evaluarea bilanțieră a fondului comercial pozitiv, OMFP nr. 1.802/2014 menționează că „ajustările pentru deprecierea fondului comercial corectează valoarea acestuia (articol contabil 6817 „Cheltuieli de exploatare privind ajustările pentru deprecierea fondului comercial” = 2071 „Fond comercial pozitiv”), fără a fi reluate ulterior la venituri” [17].

Despre amortizarea fondului comercial s-a menționat deja că acesta se amortizează pe o perioadă de 5 ani, cu excepție, putând depăși acest termen până la 10 ani.

După cum am putut observa, evaluarea fondului comercial este un proces complex și greu de realizat.

Fondul comercial achiziționat și fondul comercial general intern

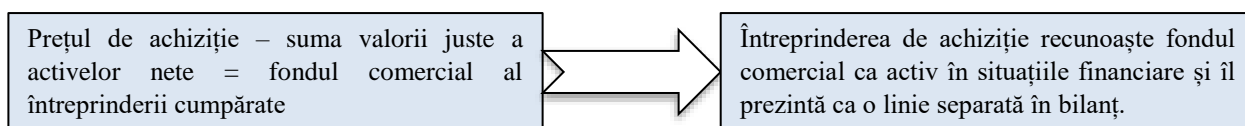
Literatura de specialitate, atât națională cât și internațională, identifică două tipuri diferite de fond comercial, și anume:

⇒ fond comercial generat intern;

⇒ fond comercial achiziționat [18].

Fondul comercial achiziționat, cunoscut și sub denumirea de fond comercial consolidat, se referă la diferența dintre valoarea fuziunii și achiziția acordate de întreprinderea fuzionată și suma valorilor juste ale activelor nete identificabile ale întreprinderii fuzionate în procesul de fuziune și reorganizare [19]. Într-o manieră mai simplă, am putea spune că fondul comercial achiziționat reprezintă defapt excesul de valoare justă a contraprestației de cumpărare peste valoarea justă a activelor nete separabile achiziționate. Valoarea fondului comercial achiziționat nu este neapărat egală cu fondul comercial inerent al activității achiziționate, deoarece prețul de achiziție poate reflecta perspectivele viitoare ale entității în ansamblul său [20].

În situațiile financiare, fondul comercial apare atunci când o întreprindere de afaceri este achiziționată pentru mai mult decât valoarea justă a activelor nete identificabile ale întreprinderii. Calculul și modul în care este recunoscut de către societatea care achiziționează sunt prezentate în figura 4.

Figura 4. Fondul comercial achiziționat și recunoașterea lui

Sursa: Prelucrat după [1].

Fondul comercial constituie defapt suma de echilibrare care permite unei firme să furnizeze informații contabile cu privire la achiziționarea unei alte firme pentru un preț substanțial diferit de valoarea contabilă. În vederea determinării fondului comercial achiziționat este necesară stabilirea, la data achiziției, a valorii juste a costului de achiziție. Acesta poate fi constituit din numerar în capital și poate consta, de asemenea, din considerente nemonetare, cum ar fi acțiunile emise și datoriile asumate. În situațiile în care acțiunile sunt emise ca parte a contravalorii de cumpărare, valoarea atribuită acestora poate fi foarte dificil de determinat, în special în cazul în care acțiunile nu sunt listate pe piața valorilor mobiliare. Chiar și acolo unde acțiunile sunt listate, valorile lor pot fi incerte dacă prețurile acțiunilor au fost volatile sau sunt afectate temporar de activitatea asociată unei combinații de afaceri. În conținutul IFRS 3 costurile legate de achiziție sunt recunoscute în general drept cheltuieli [21].

Având determinat costul de achiziție, costul este atribuit activelor și pasivelor identificabile obținute pe baza valorilor lor juste la data achiziției. Fondul comercial, reprezentând excesul costului de achiziție peste valoarea justă a activelor nete identificabile, va fi apoi înregistrat ca un activ în active immobilizate în bilanțul consolidat de achiziție [22].

În cazul în care activele nete la data achiziției, evaluate corect, depășesc costul de achiziție rezultă fond comercial negativ. Acesta este recunoscut ca un câștig în măsura în care depășește alocările către anumite active. În conformitate cu standardele contabile actuale, acesta nu mai este recunoscut ca un articol extraordinar. De exemplu, o întreprindere de business software poate avea active nete (constând în principal din echipamente diverse și nu presupune nicio datorie) evaluată la 1 milion lei, dar valoarea totală a întreprinderii de afaceri (inclusiv marca, clienții, capitalul intelectual) este evaluată la 10 milioane lei. Oricine ar cumpăra acea întreprindere comercială va rezerva 10 milioane lei în total active achiziționate, cuprinzând 1 milion de active fizice și 9 milioane în fond comercial.

Există și opinia că, pe o piață eficientă în care interesele ambelor părți la tranzacție se aliniază, fondul comercial negativ nu ar trebui să existe. O valoare negativă poate mai degrabă să demonstreze supraevaluarea activelor entității dobândite sau a acțiunilor acesteia. De asemenea, alți autori au descris fondul comercial negativ ca fiind manifestarea unei erori de evaluare [23].

În ceea ce privește asocierea dintre fondul comercial achiziționat cu îmbunătățirea performanței operaționale, acesta este considerat a fi o resursă capabilă să producă intrări de numerar. Astfel, în măsura în care fondul comercial achiziționat reflectă sinergia așteptată dintre activele cumpărate și cele existente care lucrează în comun pentru beneficiul economic viitor, există o asociere pozitivă între fondul comercial achiziționat și performanța operațională post-fuziune [24].

Fondul comercial achiziționat este mult mai ușor de definit și identificat în comparație cu fondul comercial generat intern.

Entitățile economice se angajează în cheltuieli semnificative pentru publicitate, îmbunătățirea produselor existente și lansarea de noi produse, recrutarea și formarea personalului, fidelizarea clienților și atragerea de noi clienți. Aceste cheltuieli se dezvoltă fond comercial generat intern, dar nu pot fi măsurate în mod fiabil, motiv pentru care nu sunt recunoscute în contabilitate ca un activ intangibil [25].

Fondul comercial generat intern (denumit în engleză și ca „going-concern goodwill”) reprezintă capacitatea unei companii ca o afacere de sine stătătoare de a câștiga o rată mai mare de rentabilitate pe o colecție organizată de active nete decât s-ar fi așteptat dacă aceste active trebuie achiziționate separat. Fondul comercial generat intern provine din excesul valorilor juste peste valorile contabile ale activelor nete recunoscute ale companiei și valorile juste ale celorlalte active necorporale necunoscute [26]. Natura sa economică este complet independentă de o combinație de afaceri. Cu toate acestea, în contabilitate, fondul comercial este partea din valoarea întreprinderii care nu apare în situațiile financiare [27], dar care apare numai atunci când este achiziționată printr-o combinație de afaceri de exemplu.

Într-o altă abordare, fondul comercial generat intern este diferența dintre evaluarea capitalizării de piață a unei organizații formate la un moment dat în baza unei estimări de schimb și a valorii contabile a organizației pentru perioada de raportare curentă. Prin urmare, fondul comercial este o valoare care poate fi confirmată de fluxul de numerar în viitor. Autorii Victor Plotnikov și Olesya Plotnikova menționează că pentru a înțelege conceptul de fond comercial generat intern ar trebui să acordăm atenție la doi factori care fac posibilă această înțelegere, și anume [26]:

⇒ Fondul comercial generat intern este un indicator care reflectă o modificare a capitalizării de piață a organizației, adică o modificare a prețului acțiunilor, dar fără a le vinde.

În același timp, fondul comercial creat intern, care se formează la obținerea controlului asupra investitorului, face parte integrantă din preț, acționând, de regulă, pe piața bursieră.

⇒ Fondul comercial este numai rezultatul evaluării altor active, active ale căror control dobânditorul l-a obținut ca urmare a investițiilor financiare în societate (filială). Prin urmare, fondul comercial

este diferența dintre prețul de achiziție și valoarea justă a tuturor activelor și datoriilor asumate [28].

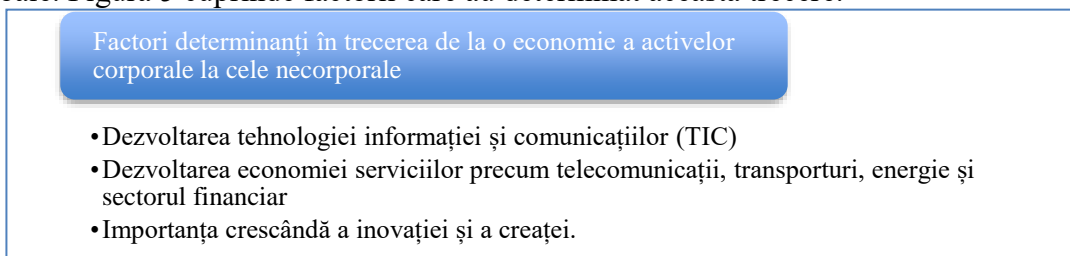
La declanșarea creării fondului comercial generat intern pot participa o multitudine de factori cum ar fi o bună credibilitate, o locație bună sau chiar o bună calitate a produsului printre altele [29].

Deși există autori care sunt de părere că fondul comercial generat intern ar trebui recunoscut drept activ, nici legislația din România și nici standardele internaționale de contabilitate nu permit recunoașterea fondului comercial generat intern în situațiile financiare.

Importanța deținerii fondului comercial pentru entitatea economică

În economia globală de astăzi, fondul comercial devine din ce în ce mai important datorită accelerării alocării și concentrării capitalului manifestat în fuziuni și achiziții de entități, precum și legăturile de capital în diverse structuri și forme. Cercetările efectuate în ultimii ani arată că fondul comercial are o poziție din ce în ce mai importantă în activele grupurilor de capital, care sunt unele dintre cele mai mari organizații economice, în special în țările cu piețe de capital în curs de dezvoltare [23].

Este de menționat faptul că economia a trecut de la cea a activelor corporale la cele necorporale. Figura 5 cuprinde factorii care au determinat această trecere.

Figura 5. Factori care au determinat trecerea de la o economie a activelor corporale la cele necorporale

Sursa: Prelucrat după [28].

Branding, desing și tehnologie sunt intangibile în care companiile au început să investească mai mult decât în mașini, hardware sau proprietate după [30, 31]. . Importanța fondului comercial ca parte a activelor necorporale a evoluat de-a lungul anilor. În primul rând, importanța intangibilelor subliniază că ideile conduc la creșterea economică în loc să producă așa cum era înainte. Afacerile moderne se bazează tot mai mult pe potențial și imagine [32], mai degrabă decât pe valoarea fragmentară a activelor . În al doilea rând, întrucât costurile multor active corporale au scăzut prin producția în masă și inovația tehnologică [33], valoarea imobilizărilor necorporale a crescut, iar aceste active constituie adesea o parte semnificativă, dacă nu cea mai importantă parte a valorii unei afaceri.

În lucrările de specialitate, unii autori menționează că există o corelație pozitivă între fondul comercial și rentabilitate. Aceștia susțin că, cu cât proporția fondului comercial este mai mare, cu atât profitabilitatea va fi mai puternică. Mai mult, Kamasak susține în lucrarea sa că resursele intangibile contribuie la performanța unei firme la un nivel mai înalt decât resursele corporale. Cu toate acestea, el subliniază importanța puterii explicative a unei combinații de resurse intangibile și tangibile cu rentabilitatea unei firme. În cele din urmă, se observă o corelație pozitivă între imobilizările necorporale și măsurile de rentabilitate [28].

Din punct de vedere al măsurării și al prezentării în situația poziției financiare, fondul comercial este cu adevărat o resursă economică unică. Potrivit multor autori, fondul comercial ca activ are o capacitate nespecificată de a genera beneficii suplimentare pentru entitate sau grupul de capital. Această abilitate există numai atunci când toate resursele entității sunt utilizate în implementarea unor procese specifice de afaceri. Resursele utilizate individual, inclusiv factorii umani, nu sunt capabili să obțină astfel de beneficii. Din punct de vedere al teoriei contabilității, fondul comercial este un atu al entității. Din punctul de vedere al teoriei economice, fondul comercial este un profit suplimentar pe care trebuie să îl obțină entitatea [23].

Fondul comercial poate avea o importanță mai mare sau mai mică în funcție de părțile interesate. Distingem două grupuri principale de persoane interesate de ponderea fondului comercial într-un bilanț, și anume: dobânditorii; creditorii.

Pentru a determina importanța fondului comercial pentru dobânditor, acesta a fost analizat ca pondere din prețul total de achiziție.

Thibaut Vogne și Zuylen Ernest menționează în lucrarea lor de o cercetare făcută la Paris în care prețul plătit pentru achiziții la firme de tehnologie de ultimă oră a fost împărțit în patru categorii [28]:

- ⇒ cheltuieli curente de cercetare și dezvoltare;
- ⇒ imobilizări necorporale identificabile;
- ⇒ imobilizări corporale;
- ⇒ fond comercial.

Cheltuielile de cercetare și dezvoltare au fost ne semnificative, iar imobilizările necorporale și corporale reprezintă aproximativ 12% și respectiv 25% din prețul de achiziție. Restul (aproximativ 62%) este alocat fondului comercial, ceea ce înseamnă că, dacă evaluarea este fiabilă, investitorii au așteptări mari la valoarea viitoare pe care ar putea să o extragă din activele care nu sunt identificabile și separabile în prezent. Prin urmare, întrucât mărimea fondului comercial este legată de industrie, o firmă va trebui să aloce o miză mai mare din prețul de achiziție fondului comercial, în funcție de industria țintă. Se consideră că firmele cu active mai tangibile tind să aibă mai multe datorii. Această asociere este de înțeles, deoarece activele corporale reprezintă o garanție bună din mai multe motive. În primul rând, pot fi ușor vândute sau reutilizate la un preț rezonabil. Mai mult decât atât, imobilizările corporale tind să fie mai ușor de separat, identificat și valorizat, în timp ce, de exemplu, imobilizările necorporale create intern sunt dificil de raportat într-un bilanț, chiar dacă generează o mulțime de venituri. Cu toate acestea, afirmația anterioară nu este întotdeauna adevărată. Într-adevăr, dacă firma are activități foarte specifice într-un domeniu de aplicare precis, activele sale corporale ar putea să nu fie foarte lichide.

În plus, firmelor li se solicită deseori să mențină un raport de capitalizare peste un anumit prag atunci când sunt împrumutați bani. Așa cum am menționat anterior, în opoziție cu imobilizările corporale și unele imobilizări necorporale, fondul comercial nu este amortizat, ci este supus cel puțin unui test de depreciere în fiecare an (conform standardelor internaționale). În consecință, valoarea fondului comercial este greu previzibilă. În cazul unui scenariu necorespunzător, fondul comercial poate fi redus drastic conducând la reducerea valorii capitalului propriu. În funcție de intensitatea acestei scăderi a valorii, firma ar putea trece sub linia de jos fixată anterior de creditor, ceea ce ar pune-o în poziție de pericol [34].

Pentru a întări importanța deținerii fondului comercial de către o entitate este important să facem legătura dintre acesta și reputație, care este unul dintre factorii decisivi pentru succesul unei afaceri. Permite unui producător să-și construiască o bază de clienți, legându-i permanent de o marcă cu care au asociații pozitive. Prin urmare, fondul comercial funcționează ca un factor care determină decizia consumatorului în afară de preț sau disponibilitate. Astfel, a fost descris ca „strângere de mână invizibilă”. În mod similar, un producător de lux depinde foarte mult de fondul comercial, deoarece induce „efectul de snob”. În consecință, cumpărătorii sunt dispuși să achiziționeze mărfuri cu o imagine de lux la prețuri foarte mari, ceea ce crește marja de profit a producătorului. Prin urmare, proprietarul are un puternic interes economic în protejarea fondului comercial [35].

Trebuie menționat că, datorită dezvoltării intense a economiei și a introducerii de noi tehnologii, concurența crește într-un ritm alert, companiilor le este din ce în ce mai dificil să-și mențină pozițiile pe piață, iar fondul comercial pozitiv le ajută în acest sens. În general, orice lucru care ajută o companie să obțină mai mult profit pe unitatea de active în comparație cu o companie similară din același sector al economiei poate fi considerat o componentă a fondului comercial.

Concluzii. În urma cercetării realizate am putut observa că fondul comercial încă reprezintă un element de intrigă, drept dovadă avem numeroase articole publicate pe această temă în care diverși autori își expun părerea cu privire la alte lucrări și totodată prezentând în continuare propriile păreri.

În urma cercetărilor se poate constata cu ușurință că noțiunea de fond comercial va reprezenta în continuare o temă de actualitate datorită ambiguității ei care se evidențiază încă de la încercarea formulării unei definiții acestui concept, economiștii contabili neajungând încă la o definiție proprie a fondului comercial care să fie unanim acceptată și necontestată de nimeni.

Pe parcursul lucrării s-a prezentat abordarea fondului comercial atât din perspectiva legislației românești în vigoare (OMFP 1802/2014), cât și din perspectiva standardelor internaționale de contabilitate. S-a constatat că, între acestea, nu există mari diferențe în ceea ce privește tratamentul fondului comercial, diferența constând în faptul că acesta este supus amortizării conform cu OMFP 1802/2014, în timp ce în IAS 36 se prevede un test de depreciere în cazul depistării unor indicii privind pierderea de valoare.

Un alt concept care necesită o atenție deosebită este fondul comercial generat intern. Este necesară distingerea acestuia de fondul comercial achiziționat întrucât, recunoașterea fondului comercial generat intern este interzisă, în comparație cu cel achiziționat care apare în bilanț.

În ceea ce privește importanța deținerii fondului comercial de către o entitate am văzut că acesta este legat de reputație, factor decisiv în succesul unei afaceri, fapt ce confirmă că firma este avantajată când deține fond comercial. Mai mult, alte studii au identificat o legătură între fondul comercial și rentabilitate și s-a constatat că în economia actuală ponderea activelor intangibile o depășește pe cea a activelor tangibile, firmele orientându-se din ce în ce mai mult în investirea în active necorporale decât în cele corporale, cum se obișnuia până acum.

În urma analizei fondului comercial s-au determinat adesea o serie de controverse care în principal sunt orientate spre recunoașterea și deprecierea acestuia. Unii autori au încercat să justifice necesitatea recunoașterii fondului comercial generat intern, în timp ce alții au adus numeroase critici la adresa acestei abordări. Un lucru este sigur, și anume că deocamdată, atât legislația din România cât și standardele internaționale interzic recunoașterea fondului comercial generat intern ca activ.

De asemenea, faptul că standardele internaționale au eliminat amortizarea fondului comercial și au introdus testul de depreciere ca unică metodă de evaluare a pierderii de valoare a reprezentat o temă de dezbatere pentru mulți autori. Ambiguitatea tipologiilor cu frontiere greu de trasat face ca regulile și principiile contabile să nu fie suficient de dezvoltate, conducând uneori întreprinderile la un comportament oportunist.

În urma rezolvării spețelor s-a constatat că există situații de cumpărare în condiții avantajoase, când valoarea netă de la data achiziției a activelor identificabile dobândite și a datoriilor asumate este mai mare decât contravaloarea transferată, situație în care diferența se înregistrează ca un câștig dintr-o achiziție avantajoasă. Fondul comercial apare, de asemenea, la întocmirea situației consolidate a poziției financiare și se calculează adunând la costul investiției valoarea justă a intereselor care nu controlează și scăzând valoarea netă a activelor identificabile. Dacă apoi se scade deprecierea fondului comercial, se va obține fondul comercial la valoarea netă.

Operațiunile de cedare, fuziune și divizare reprezintă situațiile în care se poate determina valoarea fondului comercial. Astfel, pentru a evalua fondul comercial este necesară utilizarea unei metode explicite și coerente, iar în aceste condiții, raportarea financiară va fi mult mai transparentă, iar firma își va gestiona mai corect patrimoniul intangibil, precum și variația acestuia în timp.

Referințe bibliografice:

1. SOCOLIUC M., GROSU V. Reflecții privind recunoașterea și evaluarea immobilizărilor necorporale în viziunea reglementărilor actuale. „Paradigma contabilității și auditului: realități naționale, tendințe regionale și Internaționale” Ediția a V-a 1 aprilie 2016, mun. Chișinău, https://ase.md/files/catedre/cae/conf/conf_aprilie_2016.pdf

2. COSMULESE C.G., Corelații și implicații privind evaluarea activelor intangibile - pe exemplul entităților cotate, Editura Universitatii „Ștefan cel Mare”, Suceava, Romania, 2019. ISBN 978-973-666
3. MIHAI, I., SOCEA, A. D., CIUBOTARIU, M., The assets of the company—a theoretical and practical approach relating particularly to intellectual capital. The USV Annals of Economics and Public Administration, 2012, Vol. 11, issue 2, pp. 201-207.
4. IAS 38, paragraf 13, inclus în IFRS, Partea A, Editura CECCAR, București, 2015.
5. COSMULESE C. G., MATEȘ D., ANISIE. L., Particulars on approaches and methods used to value intangibles assets. Management Strategies, 2016, Vol. 34, Issue 4, pp. 28-39.
6. Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 1802/2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate, alin. 150
7. GROSU, V., Evaluarea capitalului intelectual, Studii și cercetări privind impactul cercetării și inovării asupra progresului economic, volumul 4, Studii Post-Doctorale În Economie- Disertații Post-Doctorale, Editura Academiei Române, București, 2013, p. 411.
8. EHOFF C, BOUILLON M., Accounting for goodwill: still crazy after all these years”, *Journal of Accounting, Ethics & Public Policy*, 2019, vol. 20, nr. 3, p. 411-419.
9. CATLETT, GEORGE R., NORMAN O. OLSON. "Accounting for goodwill; Accounting research study , 1968, no. 10.
10. PERDUE, G., "Trademarks, Brands And Goodwill: Overlapping Sources of Economic Value”, *les Nouvelles – Journal of the Licensing Executives Society*, vol. 53, nr. 3, 2018, pp. 259-260.
11. SARRA K, BAGHAR N, EL KABBOURI M., "Goodwill and Performance”, *Journal of Applied Finance & Banking*, vol. 8, nr. 3, 2018, p. 19
12. COSMULESE C.G., Difficultés et limites dans la reconnaissance et l'évaluation des actifs intangibles conformément aux standards nationaux et internationaux, *Revue Valaqued'Etudes Economique, Faculté des Sciences Economiques, Université Valahia de Târgoviște*, 2015, Volume 6(20), No. 3, pp. 25-34, Link: <http://www.rvee.eu/images/2015/no3/5.rvee%20vol.6%20no.3%202015%20-%20leliuc.pdf>;
13. Ghid practic de aplicare a reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate aprobate prin OMFP nr. 1802/2014, Editura CECCAR, București, 2015
14. FELEAGĂ L., FELEAGĂ N., „Controverse privind politicile de evaluare, depreciere și contabilizare a fondului comercial”, <http://store.ectap.ro/articole/111.pdf>, [accesat la 12.02.2020]
15. LUPOAIE, O., “Recunoașterea, evaluarea și tratamentul contabil aplicat imobilizărilor necorporale conform IAS 38”, *ECOSTUDENT-Revistă de cercetare științifică a studenților economiști*, nr. 7, 2016, p. 95
16. CORINA-GRAZIELLA BÂTCĂ-DUMITRU, Reguli generale de evaluare potrivit OMFP nr. 1802/2014 (III)”, *CECCAR Business Magazine – Expertiza și auditul afacerilor*, nr. 12-13, 3-16 aprilie 2018
17. VALLIUS S, RAUTIAINEN A, VIRTANEN A, JÄRVENPÄÄ M. "Goodwill and Ethics – Evidence from Finland”, *Electronic Journal of Business Ethics and Organization Studies*, vol. 24, nr. 1, 2019, p. 9
18. MA, Y., XU, L., The Proposal and Application of the Research Framework of Enterprise M&A Goodwill Risk – Taking the Media Industry as an Example, *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, vol. 376, 2019, p. 377

19. OYEWOBİ, I.A., "What valuation of business and goodwill means", *International Journal of Business and Management Invention*, vol. 8, seria III, 2019, p. 63
20. IFRS 3, Combinări de întreprinderi, paragraf 53, inclus în IFRS, Partea B, Editura CECCAR, București, 2015.
21. TRAN M.D., "A Study on Goodwill and its Treatments in Accounting", *The International Journal of Business Management and Technology*, vol. 4, martie-aprilie 2020, p. 250
22. MARUSZEWSKA EW, STROJEK-FILUS M, POSPÍŠIL J., "An empirical examination of accounting comparability: goodwill recognition and disclosure in selected central european countries", *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*, vol. 67, nr. 5, 2019, p. 1311
23. MOON JS, KANG SH., "Profitability of Corporate Acquisitions and the Acquisition Premium and Goodwill", http://128.171.57.22/bitstream/10125/64905/HARC_2020_paper_226.pdf [accesat la 29.02.2020]
https://scholarspace.manoa.hawaii.edu/bitstream/10125/64905/1/HARC_2020_paper_226.pdf
24. TULVINSCHI, T. "Recognition and assessment of identifiable and unidentifiable intangible assets", *The USV Annals of Economics and Public Administration*, vol. 18, 2018, p. 102
25. ZHANG M., "The Impact Of Internally Generated Goodwill On Financial Performance Of Firms", *The Journal of Applied Business Research*, vol. 29, nr. 6, 2013, p. 1810
26. PLOTNIKOV V, PLOTNIKOVA O. , "Capitalization model of capital resources in integrated reporting", *47th International Scientific Conference on Economic and Social Development*, Prague, 14-15 November 2019, pp. 379-380
27. GROSU, V., HLACIUC, E., MATES, D., SOCOLIUC, M., The impact of the International Accounting Standards/International Financial Reporting Standards (IAS/IFRS) in determining the goodwill of companies in the European Union (EU). *African Journal of Business Management*, 2012, Vol. 6, Issue 43, pp. 10708-10721.
28. VOGNE T, VAN ZUYLEN E, IANIA L. A 9-year analysis of the impact of goodwill and other intangible assets on the EBITDA of FMCG companies listed on the Euronext: 2009-2017. <https://dial.uclouvain.be/memoire/ucl/object/thesis:15298> , [accesat la 5.02.2020]
29. KAMASAK R., "The contribution of tangible and intangible resources, and capabilities to a firm's profitability and market performance", *European Journal of Management and Business Economics*, nr. 26(2), 2017, p. 256
30. COSMULESE, C.G., Brand policy and accounting advices in national and international legislation, *European Journal of Accounting, Finance & Business*, Volume VII/2018, Issue (XVII) / June, 2018, pp. 44-52, Erihplus, link: <http://www.accounting-management.ro/index.php?pag=showcontent&issue=17&year=2018>
31. GROSU, V., COSMULESE, C.G., PRINDII S. I., Impact on brand investments and the success of the company, *Ecoforum Journal*, 2019, 8(3), <http://www.ecoforumjournal.ro/index.php/eco/article/view/1044/632>
32. CIUBOTARIU, M.S, SOCOLIUC M., MIHAILA S., SAVCHUK D., Companies Image: Marketing and Financial Communications. *Marketing and Management of Innovations*, 2019, Vol. 3, pp. 223-241. <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.3-17>
33. NUCA D., Eco-Innovation - A Way For A Sustainable Economy, *European Journal of Accounting, Finance & Business* 10(20). <http://www.accounting-management.ro/index.php?pag=showcontent&issue=20&year=2019>

34. BOPPERT A.P., "Should Goodwill Remain a Protected Intangible Asset After Business Cessation?", https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3108514, [accesat la 15.06.2020]
35. KURAKOVA O., ORLOV A., "Methodical and Practical Approaches to Goodwill Valuation", *Advances in Economics, Business and Management Research*, vol. 47, 2018, p. 348

RAPRTAREA INTEGRATĂ DINTR-O PERSPECTIVĂ TEORETICĂ THEORETICAL INSIGHTS ON INTEGRATED REPORTING

Anda-Larisa IVANIUC

Cristina Gabriela COSMULESE

e-mail: gabriela.cosmulese@usm.ro

Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România

Abstract. *The research is intended to assist and encourage entities to prepare concise, relevant and useful non-financial statements in accordance with the requirements of Directive 2014/95 / EU. Proper publication of non-financial information is an essential element in ensuring a stable financial sector.*

The authors illustrated the usefulness of non-financial information, what are the tools for reporting non-financial information, what are the standards of the Global Reporting Initiative, what is the contribution of integrated reporting to improving the quality of financial and non-financial information, and analyzed a series of non-financial performance indicators? which can be found in the sustainability reports prepared by the companies listed on the Bucharest Stock Exchange.

Keywords: raportare integrată, informație nefinanciară, rapoarte de sustenabilitate.

JEL classification: M41

Introducere

Planeta noastră se confruntă cu provocări sociale semnificative, un mediu din ce în ce mai poluat, schimbări climatice frecvente, pierderi de biodiversitate și inegalitate în creștere. Aceste aspecte, însă, pot fi evitate sau îmbunătățite prin aportul constant al companiilor la dezvoltarea durabilă, creând un ambiant sustenabil pentru prezent și generațiile viitoare.

Problema economică studiată se intitulează ”Raportarea integrată”, un subiect de actualitate, urmărit și analizat, prin care se accentuează cât de esențială este o economie sustenabilă și ce ar trebui să raporteze organizațiile pentru a contribui durabil și responsabil la îmbunătățirea acesteia. Considerăm că este deosebit de important ca entitățile să acorde mai multă atenție aspectelor sociale, celor care țin de mediu, și aspectelor guvernamentale, însușindu-și un comportament etic și moral, deoarece activitățile desfășurate influențează situația economică generală[1].

Prin Directiva 2014/95/EU a Parlamentului și Consiliului European privind raportarea integrată este stipulat obiectivul acestora cu privire la informațiile nefinanciare care trebuie publicate de către entitățile publice. Aspectele din sfera nefinanciară oferă o imagine mai clară a problemelor ecologice care există, dar și sociale privind personalul și securitatea la locul de muncă, respectarea drepturilor omului și combaterea corupției și a dării de mită. Este necesar ca informațiile publicate să prezinte un grad optim de relevanță pentru părțile interesate, principiul utilității, al consecvenței și comparabilității să fie atins, iar gradul de calitate să fie unul ridicat, astfel încât să se favorizeze creșterea economică și ocuparea forței de muncă într-un mod durabil, asigurând transparență pentru stakeholderi[2].

Cerințele de raportare a aspectelor economice, sociale și de mediu se adresează întreprinderilor de dimensiuni mari, cu un personal care la data bilanțului depășește 500 de angajați. În ajutorul companiilor vine organizația internațională, pionier în sustenabilitate, care a elaborat câteva serii de standarde GRI universale și pe teme specifice, încurajând și dirijând întreprinderile și guvernele din întreaga lume să înțeleagă și să comunice impactul lor asupra unor probleme critice de durabilitate, cum ar fi schimbările climatice, drepturile omului, guvernarea și bunăstarea socială.

De asemenea, Cadrul Internațional de Raportare Integrată oferă linii directoare și îndrumări pentru ca entitățile să nu întâmpine dificultăți în întocmirea rapoartelor de sustenabilitate. Gândirea integrată care se promovează în rândul societăților presupune o interconectare a celor șase tipuri de capitaluri, și anume: capitalul uman, intelectual, financiar, fabricat, natural, social și de relație, care împreună fiind creează un întreg ce va oferi părților interesate toate informațiile de care au nevoie pentru a investi înțelept. Raportarea integrată devine un mijloc de comunicare mai detaliată

și utilă câștigând teren și la care investitorii nu ar mai renunța acum când ea contribuie substanțial în luarea deciziilor. Prin urmare, economia va avea prosperitate, iar societatea va deveni cadrul și ținta afacerilor sustenabile, dacă entitățile respectă cadrele naționale și internaționale privind publicarea informațiilor nefinanciare, care, de altfel, reprezintă glasul stakeholderilor ce solicită transparență, conformitate și integritate în desfășurarea activităților și gestionarea business-urilor.

Ce sunt informațiile nefinanciare?

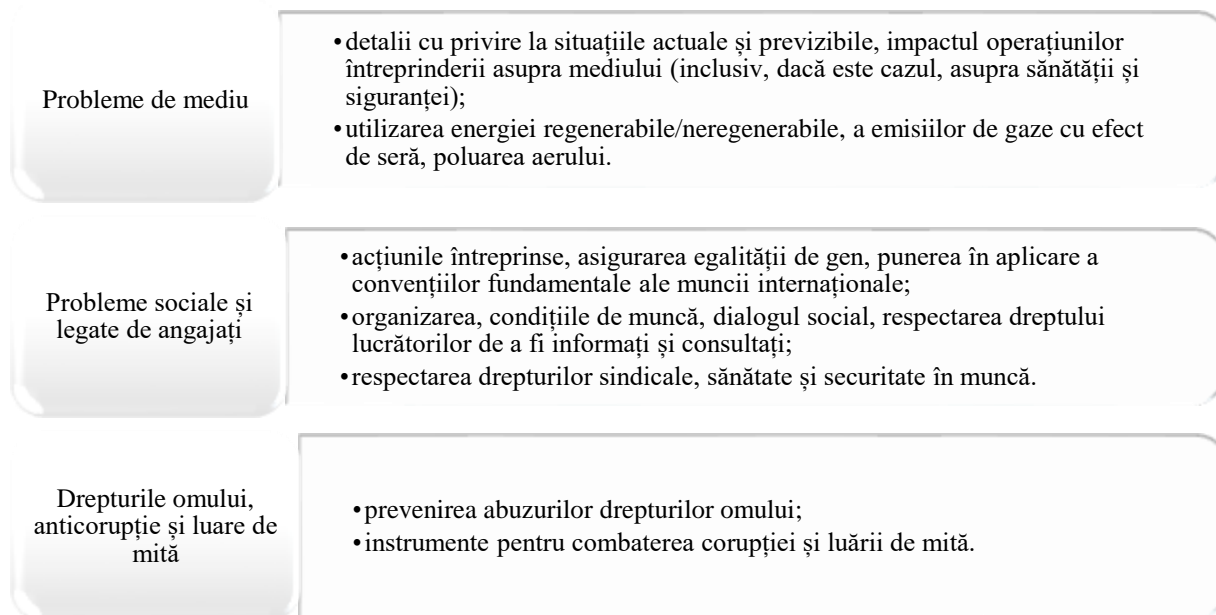
Informațiile nefinanciare au apărut în rapoartele financiare pentru a răspunde nevoii de informații mai complete privind performanța corporativă. Conceptul de informații nefinanciare este utilizat tot mai des și ar putea fi înțeles ca tot ceea ce nu este financiar, însă nu există o definiție general înțeleasă sau general acceptată a acestuia, iar în practică este utilizat în multe căi diferite[3]. Din perspectiva acționarilor și a investitorilor, informațiile nefinanciare sunt relevante și importante în luarea deciziilor privind investițiile. Pentru alții, acestea sunt sinonim cu durabilitatea sau informațiile privind aspectele sociale, de mediu și guvernanta, iar din punctul de vedere al unora, ele sunt asociate și echivalate cu indicatorii cheie de performanță (KPI). KPI sunt, în general, măsuri cantitative care permit evaluarea calității, durabilității și a variabilității fluxurilor de numerar și a câștigurilor companiei[4].

Rapoartele corporative includ deja o cantitate considerabilă de informații care nu sunt financiare. Detaliile ”cota de piață” de exemplu, nu reprezintă informații financiare, dar oferă o indicație a întreprinderii, sănătate și dinamism. Problema principală în joc a acestui concept este valoarea informațiilor dezvăluite. Care este diferența între informațiile financiare și cele nefinanciare, dacă ambele pot avea un impact financiar asupra companiei? Informațiile nefinanciare sunt vitale pentru rapoartele anuale, deoarece influențează deciziile investitorilor și ale furnizorilor de întreprinderi, oferind informații valoroase cu privire la politicile interne și externe, viziunea și valorile, gestionarea riscurilor și perspective. Totodată, evidențiază stabilitatea și robustețea întreprinderii și capacitatea ei de a fi profitabilă în viitor. Aceste informații pot dezvălui eficacitatea și reputația managementului sau riscuri industriale, furnizând un context pentru informații financiare și demonstrând succesul întreprinderii, factorii și crearea valorii. De asemenea, ajută la rezolvarea unor întrebări precum ”Întreprinderea poate satisface așteptările părților interesate?” sau ”Poate să facă față dezvoltării unor tendințe macro?”. La urma urmei, după cum se evidențiază în Raportul privind Riscurile Globale din 2016 al Forumului Economic Mondial, cele mai multe tendințe și riscuri macro care ar putea afecta întreprinderile în viitor sunt nefinanciare [3].

În cele din urmă, informațiile nefinanciare pot fi definite ca fiind toate informațiile dezvăluite de companie care nu pot fi explicate cu o monedă și care includ informații cu privire la raportarea de mediu, socială și de guvernanta, responsabilitate socială corporativă (CSR), intangibile generate intern (proprietate intelectuală, cunoștințe, muncă în echipă, încredere, branding, reputație, tehnologie, etc.) și alți factori de valoare care nu sunt, de obicei, măsurați în termeni monetari societății [5]. Multe informații dintre acestea sunt calitative sau se măsoară prin diferite metrice nefinanciare și tehnici de contabilitate, cum ar fi: satisfacția clienților, menținerea angajaților în companie, standardele de calitate, valoarea umană, valoarea societății [6].

Informațiile nefinanciare pot avea consecințe financiare, în contul de profit și pierdere sau în ceea ce privește valoarea de piață a companiei din cauza daunelor reputaționale, de exemplu. Informația nefinanciară este o etichetă cu care se lucrează și se adună un continuu de informații noi despre problemele de responsabilitate socială corporativă, printre altele. În acest sens a fost concepută Directiva 2014/95/EU privind informațiile nefinanciare ca să unifice practicile europene de raportare sub un banner comun [7].

Directiva evidențiază aspectele importante nefinanciare pe care întreprinderile ar trebui să le raporteze cu privire la mediu, aspecte sociale și legate de angajați, respectarea drepturilor omului și anticorupție și luare de mită, conform figurii 1.

Figura 1. Informații nefinanciare de raportat

Sursa: elaborare proprie pe baza datelor preluate din [3, pp. 10-11].

Tot mai multe organizații publică informații strategice, despre modelul lor de afaceri, guvernare și management, performanța lor în problemele economice, sociale și de mediu pentru a spori transparența în ceea ce privește informațiile nefinanciare, pentru a oferi o mai mare responsabilitate părților interesate și pentru a-i sprijini în luarea deciziilor [8].

Entitățile economice sunt obligate ca în momentul în care publică informații nefinanciare să fie atente și să ia în considerare o serie de aspecte deosebit de importante, cum ar fi: probleme de mediu, aspecte sociale și legate de forța de muncă, respectarea drepturilor omului, combaterea corupției și a dării de mită.

Toate programele de bună guvernare trebuie concepute astfel încât să promoveze această abordare politică: auditeri, controale și să se bazeze pe concurența naturală pentru a combate favoritismul și acordarea privilegiilor. Nicio țară nu se poate schimba fără o acțiune colectivă internă care este atât reprezentativă, cât și durabilă în timp [7]. Rolul entităților este de a publica informații de valoare cu privire la managementul privind combaterea corupției și a dării de mită și cazurile înregistrate, de asemenea, pot raporta informații privind organizarea, deciziile, instrumente de management și resursele alocate combaterii corupției și a mitei. Acestea trebuie să explice și modul în care evaluează combaterea corupției și a mitei, dacă adoptă măsuri pentru a preveni sau a diminua efectele adverse, monitorizând aplicarea efectivă a acestora și comunicând pe această temă la nivel intern și extern [9].

Utilitatea informațiilor nefinanciare

Institutul American de Contabili Publici Certificați (AICPA) consideră că includerea informațiilor nefinanciare sporește utilitatea raportării în afaceri, ceea ce conduce la îmbunătățirea performanței în management, mai multă inovație și o alocare îmbunătățită de capital companiilor inovatoare care creează valoare [10].

Informațiile prospective îngăduie utilizatorilor să-și creeze o viziune mai clară a evoluției, rezultatelor, poziției și impactului entităților în timp, din punctul de vedere al rezilienței și durabilității. Pentru ca acestea să fie înțelese corect, în situațiile nefinanciare sunt incluși indicatori cheie de performanță, informații calitative, care înlesnesc înțelegerea situațiilor nefinanciare și informații cantitative ce pot fi eficiente prin raportarea unor aspecte nefinanciare, cum ar fi: KPI, obiective, etc.. Părțile interesate înclină spre informațiile cantitative pe care le apreciază cel mai mult, fiindcă acestea le oferă posibilitatea să evalueze evoluția și progresele înregistrate privind îndeplinirea obiectivelor pe termen lung, să verifice consecvența în timp și să efectueze diverse comparații. Atunci când nota explicativă, informațiile cantitative și prezentarea vizuală sunt combinate, comunicarea este mai productivă și mai transparentă și pe măsură ce informațiile sunt

publicate într-o limbă internațională, care facilitează accesul investitorilor pertinenti. Entitățile permit investitorilor și părților interesate să le situeze rezultatele într-un anumit context tocmai prin prezentarea de informații privind obiectivele, elementele de referință și angajamentele asumate. Acest aspect devine prielnic în evaluarea perspectivelor, iar supravegherea externă a angajamentelor și progreselor înregistrate în realizarea obiectivelor produce o creștere a transparenței pentru utilizatori [11].

Într-o lume cu schimbări tehnologice în creștere, durate de viață scurte ale produsului și în care "munca de cunoaștere" și activele necorporale au devenit de o importanță covârșitoare, performanțele financiare viitoare sunt adeseori mai bine intuite de indicatorii nefinanciari decât de cei financiari. Informațiile nefinanciare joacă un rol esențial, deoarece prin intermediul lor părțile interesate își formează o imagine echilibrată și clară referitoare la modul de operare al societății și a performanței sale, fiind evidențiate aspectele netangibile puțin mai profund și într-o manieră mai extinsă. Ele sunt relevante pentru acționari și contribuie substanțial în procesul de creare al valorii întreprinderii, furnizând dezvăluiri corecte și complete [12].

De asemenea, prin divulgarea informațiilor nefinanciare se remarcă rolul central pe care îl au în înțelegerea impactului social și de mediu al oricărei activități a organizațiilor și în identificarea de noi oportunități de creștere care să țină seama de condițiile economice și sociale ale comunităților în care își desfășoară activitatea companiile. Din punct de vedere organizațional această perspectivă presupune implicarea tuturor funcțiilor afacerilor, inclusiv top managementul și utilizarea sistemelor de monitorizare CSR pentru a evalua performanța [13,14].

Investitorii urmăresc astfel de informații, pentru că ele au puterea de a influența pozitiv deciziile, constituind un real ajutor pe lângă factorii financiari pe care îi analizează, creându-și o viziune mai largă despre viitorul companiei prin combinarea acestor două categorii de informații.

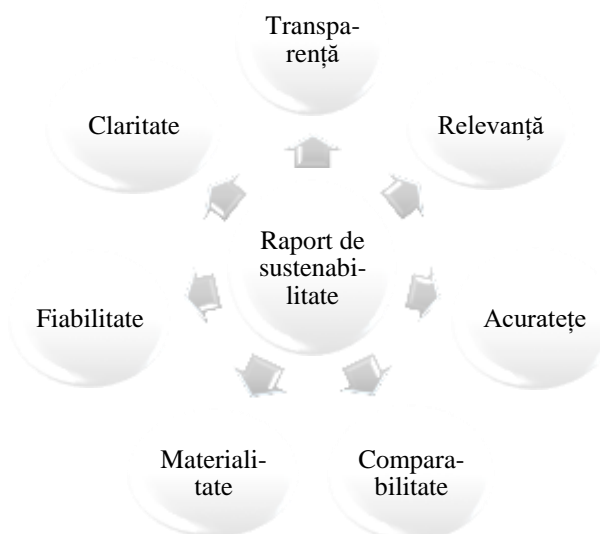
Părțile interesate trebuie să înțeleagă împreună atât informațiile financiare, cât și informațiile nefinanciare pentru o mai bună cunoaștere a performanței, impacturilor și dependențelor companiei. Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) au standardizat raportarea informațiilor financiare aproape la nivel global și în cadrul Uniunii Europene, însă raportarea nefinanciară nu are o abordare armonizată. Chiar dacă cele două categorii de informații se influențează reciproc, ele nu au o conectare în prezent și de aceea transparența și imaginea entității în ansamblul ei este dificilă de înțeles [6].

Instrumente de raportare a informațiilor nefinanciare

Mediul de afaceri continuă să sufere modificări, iar condițiile de care organizațiile trebuie să țină cont pentru a avea succes se schimbă și ele. Modificările globale în afacerile contemporane, cum sunt importanța crescândă a serviciilor, cunoștințelor, creativitatea și digitalizarea creează un nou tip de economie. Ultimele modificări ale legislației contabile din UE vizează companiile cu peste 500 de angajați, care trebuie să întocmească o declarație nefinanciară pe lângă raportul anual privind activitățile desfășurate. Directiva 2014/95/EU stabilește regulile privind dezvăluirea informațiilor nefinanciare și a diversității de către marile companii. Accelerarea problemelor privind schimbările climatice, poluarea mediului și creșterea preocupărilor legate de responsabilitatea socială și de o lume durabilă au dus la adoptarea și implementarea treptată a unor cadre internaționale de raportare care să surprindă performanța nefinanciară ce se dovedește a fi mult mai dificilă de măsurat, evaluat și, prin urmare, de prezentat [15].

Declarația nefinanciară este un tip de mecanism de raportare prin care este prezentată performanța nefinanciară a unei societăți accentuând aspectele cele mai importante, care prin relevanță și utilitate au capacitatea de a influența deciziile utilizatorilor. Ea este obligatorie împreună cu raportarea financiară anuală în cazul entităților de interes public cu peste 500 de angajați. Întocmirea declarației nefinanciare va conduce lent la stabilirea treptată a unor practici de afaceri mai durabile, deoarece se va concentra asupra impactului nefinanciar din activitatea companiilor. Pentru că în multe cazuri, acest lucru este neutru din punct de vedere al costurilor, el poate deveni o sursă de avantaj competitiv pentru societățile care activează în diferite domenii economice.

Pentru a constitui un set inițial de criterii de calitate pentru rapoartele de sustenabilitate, figura 2 oferă o imagine de ansamblu a criteriile de calitate incluse în standarde și orientări [16].

Figura 2. Criterii de calitate ale raportului de sustenabilitate

Sursa: elaborare proprie pe baza datelor preluate din [16].

La întocmirea unui raport de sustenabilitate trebuie avute în vedere pragul de semnificație și aspectele semnificative, cele care ajută la înțelegerea dezvoltării, performanței și poziției întreprinderii și a impactului activității sale, de aceea informațiile furnizate pot varia considerabil de la o companie la alta în funcție de cum evaluează fiecare pragul de semnificație. Spre deosebire de raportarea financiară unde pragul de semnificație este definit în termeni financiari, în cadrul raportării cu privire la sustenabilitate definiția pragului de semnificație este mai complexă și, deseori intangibilă, deoarece trebuie evaluat în raport cu ceea ce părțile interesate consideră ca fiind semnificativ pentru organizația respectivă [17].

Un instrument de raportare a informațiilor nefinanciare este bilanțul de mediu, care creează legătura dintre societate și părțile interesate prin comunicarea aspectelor ce influențează mediul înconjurător și care este necesară pentru a îmbunătăți imaginea companiei și a creșterii volumului de vânzări. De asemenea, informațiile trebuie prezentate sub o formă care să evite duplicarea și să poată fi accesate de utilizatori, adică să fie inteligibile [18]. Un alt instrument de raportare a informațiilor nefinanciare este bilanțul social, care, practic, reprezintă o tehnică de contabilitate ce permite evaluarea și măsurarea socială, economică și mediul cultural în care operează compania, adică evaluarea relațiilor stabilite între societate și angajații săi, clienții, furnizorii și investitorii, structurile guvernamentale centrale și locale, și între toate părțile cu care compania interacționează [18]. Informațiile din bilanțul social pot fi folosite pentru a analiza tendințele forței de muncă, timpul de lucru și costurile personalului, iar eforturile firmelor se dedică instruirii muncitorilor lor [19].

Corelația dintre informațiile nefinanciare publicate și cerințele părților interesate

Informațiile nefinanciare încep să câștige tot mai mult teren atunci când vine vorba de interesele investitorilor și ale creditorilor într-o companie și de performanța financiară, care capătă o nouă imagine și semnificație, însoțită fiind de aspectele sociale, de mediu și guvernanta, care îi dau un plus de valoare. Principalii utilizatori ai rapoartelor de sustenabilitate au pus la dispoziție informații relevante ce îi ajută real în luarea deciziilor și fără de care și-ar asuma riscuri necunoscute prin investițiile efectuate. Atragerea unor riscuri care i-ar putea conduce în direcții periculoase poate fi evitată tocmai prin intermediul unui raport nefinanciar întocmit corect și în conformitate cu standardele și cadrele internaționale privind raportarea integrată.

Directiva 2014/95/EU și standardele GRI întruchipează vocea părților interesate care solicită entităților și organizațiilor mai multă transparență, conformitate și integritate cu privire la efectele

produse asupra societății și a mediului înconjurător generate de activitățile desfășurate. Astfel, dacă societățile întocmesc acest raport de sustenabilitate având ca ghid și punct de plecare metodologiile și îndrumările prevăzute de legislația internațională privind publicarea informațiilor nefinanciare reușesc să atingă și să răspundă cerințelor părților interesate, satisfăcând nevoia informațională a acestora.

În urma studiului realizat și a analizei aspectelor nefinanciare se constată cu ușurință că fiecare companie este preocupată de bunăstarea populației, a mediului, de o economie durabilă și de utilizarea cât mai multă a surselor sustenabile pentru un viitor verde și curat. Deoarece entitățile încurajează o raportare sustenabilă și se implică activ în promovarea acesteia, stakeholderii sunt captați și determinați să-și lărgescă viziunea investițiilor pentru alegerile cele mai înțelepte [20, 23]. Prin satisfacerea cerințelor părților interesate, societățile devin obiectivele strategice ale investițiilor acestora. Raportarea integrată creează acea punte între companii și stakeholderi prin intermediul căreia interesele ambelor părți se îndreaptă către un mediu sustenabil și sănătos omenirii. Organizațiile devin un model pentru întreprinderile mici prin publicarea informațiilor care compun performanța lor nefinanciară, fapt care atrage și atenția și interesul investitorilor [21,22].

De asemenea, aspectele de mediu, sociale, cele privind combaterea corupției și a dării de mită, schimbările climatice, respectarea drepturilor omului, etica și integritatea, diversitatea joacă un rol crucial în deciziile părților interesate, deoarece abordarea acestor subiecte oglindește obiectivele și ținutele companiilor, iar investitorii își doresc parteneri de afaceri cu o gândire integrată. Gândire care implică interconectarea capitalurilor umane, intelectuale, financiare, fabricate, naturale, sociale și de relație creând o unitate între ele. De aceea publicarea informațiilor nefinanciare este una esențială, pentru că aspectele financiare își pierd din relevanță, dacă nu au un suport care să le susțină și să completeze ceea ce utilizatorii caută.

Așadar, prin respectarea liniilor directoare prevăzute de cadrelor internaționale privind raportarea informațiilor nefinanciare cerințele părților interesate vor fi satisfăcute, iar companiile vor reuși să atragă încrederea sinceră a utilizatorilor.

Concluzii. Subiectul raportării integrate rămâne în continuare de actualitate și în atenția Uniunii Europene, pe care îl dezbate împreună cu organismele internaționale pentru a-l putea actualiza, fiind util tuturor organizațiilor. În decursul timpului accentul pe dezvoltarea durabilă, economia sustenabilă, mediul și necesitatea protejării lui, corupția care trebuie combătută și diminuarea ilegalităților practicate crește reușind să impulsioneze companiile să ia inițiativă și să promoveze o atitudine empatică față de ceea ce se întâmplă în jur.

Prin raportarea integrată nu doar entitățile devin conștiente de riscurile la care este expusă societatea și în același timp de minimul efort pe care l-ar putea depune pentru a schimba ceva, ci și oamenii care observă simțul etic și integritatea managerilor, determinându-i, astfel, să acționeze într-un spirit civic la rândul lor. Lumea se îndreaptă spre o eră a digitalizării, tehnologia înregistrând progrese uimitoare, iar o planetă care luptă pentru durabilitate, utilizarea resurselor regenerabile și sustenabile, un aer curat și egalitate între indivizi începe cu fiecare companie responsabilă care pune sănătatea mediului și siguranța celorlalți pe primul loc. Acest fapt capătă un sens deosebit, însă pentru un impact major și o conștientizare a tuturor entităților este necesar ca întreprinderile obligate să întocmească raport de sustenabilitate sau declarație nefinanciară să deschidă apetitul celorlalți parteneri de afaceri pentru o economie durabilă.

Aspectele nefinanciare devin arma și scutul investitorilor de care se folosesc în deciziile de investiție, deoarece le creează un avantaj strategic ce-i conduce într-o direcție plină de oportunități. Având o imagine de ansamblu a activității, misiunii, guvernantei corporative a companiilor, dar și în detaliu cunoscând până într-acolo despre managementul deșeurilor, apei, emisiilor, implicarea în comunitate, dezvoltarea de programe și proiecte implicând societatea, condițiile de muncă, siguranța angajaților, profesionalismul managerilor investitorii pot lua decizii în maximă cunoștință de cauză, fără a fi nevoiți să se supună unor riscuri imprevizibile. Deoarece investitorii ajută economia să ruleze, au nevoie să li se creeze cadrul oportun pentru a-și îndeplini misiunea.

Informațiile privind mediul, socialul, drepturile omului, combaterea corupției și a dării de mită și guvernanta corporativă publicate de entități sporesc transparența, credibilitatea și atrag atenția părților interesate, și mai mult, împreună cu situațiile financiare dezvoltă un mediu potrivit pentru decizii și investiții sigure. În acest sens, Directiva 2014/95/EU, Standardele GRI, Cadrul Internațional de Raportare Integrată și alte organizații internaționale independente pun la dispoziția societăților metodologii pentru întocmirea rapoartelor nefinanciare și linii directoare specificând lucrurile importante cu privire la care acestea trebuie să publice informații.

În urma cercetării efectuate se poate observa că organismelor naționale și internaționale le pasă de viitorul planetei, tocmai de aceea vin în sprijinul organizațiilor cu aceste directive și îndrumări în ceea ce privește dezvoltarea aspectelor economice, sociale, și de mediu. Raportând aceste informații nefinanciare, companiile devin chiar vulnerabile în fața stakeholderilor, deoarece s-ar putea ca unele aspecte publicate să le afecteze imaginea, însă cu cât organizațiile sunt mai integre, cu atât oamenii sunt încurajați să adopte un comportament etic și moral în activitățile lor pe care le desfășoară în viața de zi cu zi.

Succesul final al acestui tip de raportare va depinde de cooperarea unei game largi de participanți, iar afacerile dețin un rol crucial în a ajuta la formarea de principii ce vor funcționa în practică, conștiente fiind de responsabilitatea pe care o au în ceea ce privește dezvoltarea și progresul sustenabil.

Acknowledgement. Această lucrare a fost realizată cu sprijinul proiectului POCU 125040, cu titlul: "Dezvoltarea învățământului terțiar universitar în sprijinul creșterii economice - PROGRESSIO", proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 –2020

Referințe bibliografice:

1. SOCOLIUC M., GROSU V., HLACIUC E., & STANCIU S., Analysis of social responsibility and reporting methods of Romanian companies in the countries of the European Union. Sustainability, 2018, 10(12), 4662.
2. COSMULESE C.G., ALEXANDRU C. D., Evaluarea nivelului de satisfacere a părților interesate prin intermediul informațiilor financiar-contabile, Editura Universitatii „Ștefan cel Mare”, Suceava, Romania, 2019. ISBN 978-973-666-605-6.
3. Federation of European Accountants, "EU Directive on disclosure of nonfinancial and diversity information", 2016, pp. 10-11, disponibil la https://www.accountancyeurope.eu/wp-content/uploads/FEE_position_paper_EU_NFI_Directive_final-1.pdf [accesat la 16.12.2019]
4. ECCLES R-G. AND KRZUS M-P., "One report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy", Editura John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2010, p. 102
5. SOCOLIUC, M., COSMULESE, C. G., CIUBOTARIU, M. S., MIHAILA, S., ARION, I. D., GROSU, V., Sustainability Reporting as a Mixture of CSR and Sustainable Development. A Model for Micro-Enterprises within the Romanian Forestry Sector. Sustainability, 2020, Vol. 12, Issue 2, 603.
6. Accountancy Europe, "Cogito: Interconnected standard setting for corporate reporting", 2019, p. 4, disponibil la <https://www.accountancyeurope.eu/wp-content/uploads/191220-Future-of-Corporate-Reporting.pdf> [accesat la 05.02.2020]
7. MUNGIU-PIPPIDI A., Contextual Choices in Fighting Corruption: Lessons Learned, Norwegian Agency for Development Cooperation, 2011, p. 11, disponibil la <https://www.againstcorruption.eu/wp-content/uploads/2012/02/Contextual-Choices-in-Fighting-Corruption-Lessons-Learned.pdf> [accesat la 15.02.2020]
8. IAASB (2019), "Assurance on Integrated Reports: An Emerging and Innovative Landscape", Agenda Item E.2, p. 1, disponibil la https://www.ifac.org/system/files/meetings/files/20190309-IAASB-CAG_Agenda_Item_E.2_IR_Awareness_Paper-final.pdf [accesat la 18.02.2020]

9. SOCOLIUC, M., GROSU V., "Measuring Tax Evasion. Conceptual Approaches." *The USV Annals of Economics and Public Administration*, 2019, Vol. 19, no. 1 (29), pp. 116-121.
10. CALLEN J-L., GAVIOUS I. AND SEGAL D., "The complementary relationship between financial and non-financial information in the biotechnology industry and the degree of investor sophistication", *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 2010, vol. 6, no. 2, pp. 61-76, DOI: 10.1016/j.jcae.2010.09.001, disponibil la <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1815566910000147> [accesat la 16.06.2020]
11. Comisia Europeană, "Ghid privind raportarea informațiilor nefinanciare", *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, 2017, pp. 7-8, disponibil la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2017:215:FULL&from=SK> [accesat la 16.12.2019]
12. ARVIDSSON S., "Disclosure of non-financial information in the annual report: A management-team perspective", *Journal of Intellectual Capital*, 2011, vol. 12 no. 2, pp. 277-300, disponibil la <https://doi.org/10.1108/14691931111123421> [accesat la 17.06.2020]
13. MUSERRA A-L., PAPA M. AND GRIMALDI F., *Sustainable Development and the European Union Policy on Non-Financial Information: An Italian Empirical Analysis*, John Wiley & Sons, Ltd and *ERP Environment*, 2019, vol. 27, no. 1, pp. 22-31, disponibil la <https://doi.org/10.1002/csr.1770> [accesat la 17.02.2020]
14. SOCOLIUC M., GROSU V., COSMULESE C.G., KICSI R., "Determinants of Sustainable Performance and Convergence with EU Agenda 2030: The Case of Romanian Forest Enterprises." *Polish Journal of Environmental Studies*, 2020, 29(3).
15. KITANOV Y., "Non-financial declaration: Theoretical aspects", *VUZF Review*, 2018, no. 3, pp. 43-56, disponibil la <http://www.papersvuzf.net/index.php/VUZF/article/view/67> [accesat la 17.02.2020]
16. FREUNDLIEB M. AND TEUTEBERG F., "Evaluating the Quality of Web Based Sustainability Reports: A Multi-Method Framework", *Hawaii International Conference on System Sciences*, Maui, 2012, pp. 1177-1186, disponibil la [10.1109/HICSS.2012.255](https://doi.org/10.1109/HICSS.2012.255) [accesat la 18.02.2020]
17. https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/RCR_Reporting_on_sustainability/RCR_Reporting_on_sustainability_RO.pdf [accesat la 10.02.2020]
18. BOSTAN I., GROSU V., HLACIUC E., MATES D., BURCIU A., SOCOLIUC M., BUNGET O., DOMIL A., MORARU M., PERES C., PETRISOR B., DUMITRESCU A., ARTENE A., ANDRONIC B., "The environmental audit (EA) and the environmental balance sheet (EBS) in Romania", *Journal of Food, Agriculture & Environment*, 2013, Vol.11 (3&4), pp. 2587-2592, disponibil la https://www.researchgate.net/publication/293203045_The_environmental_audit_EA_and_the_environmental_balance_sheet_EBS_in_Romania [accesat la 19.02.2020]
19. DELHEZ PH., HEUSE P., ZIMMER H., "The 2011 social balance sheet", *Economic Review*, 2012, pp. 101-133.
20. COSMULESE C. G., SOCOLIUC M., CIUBOTARIU M. S., MIHAILA S., GROSU V., "An empirical analysis of stakeholders' expectations and integrated reporting quality." *Economic research-Ekonomska istraživanja*, 2019, Vol. 32, Issue 1, pp. 3963-3986.
21. MIHAILA S., TANASĂ S.M., GROSU V., T. C., "Integrated Reporting—An Influencing Factor on the Solvency and Liquidity of a Company and Its Role in the Managerial Decision-Making Process." In *International Conference on Management Science and Engineering Management*, pp. 783-794. Springer, Cham, 2020.
22. COSMULESE, C.G., (in press), "Meta-Analysis of the Determinant Factors in the Implementation of Integrated Reporting." In *1st International Conference Global Ethics Key of Sustainability (GEKoS)* (pp. 117-128). Editura Lumen, Asociația Lumen, 2020.
23. SVETLANA, Mihăilă, et al. "Integrated Reporting—An Influencing Factor on the Solvency and Liquidity of a Company and Its Role in the Managerial Decision-Making Process." In: *International*

VIITORUL PROFESIEI CONTABILE ÎN ERA DIGITALIZĂRII

THE FUTURE OF THE ACCOUNTING PROFESSION IN THE ERA OF DIGITALIZATION

Florentina-Aurelia BOGHIAN

e-mail: boghianflorentina32@yahoo.com

Marian SOCOLIUC

e-mail: mariansocoliuc@yahoo.com

Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, România

Abstract. *Through the research in question, we aim to highlight that in order to be able to take care of a future that no longer allows them to specialize, it is those that could allow them to grant them to reach a specialized accountant in terms of digital totality. , but this is in many people it can be said that it is insufficient to know just to be able to extend the date as well as to be able to establish an increasingly analytical thinking, to be able to have an innovation, to differentiate yourself from the return for a profession in this field.*

In order to give value to research, a driving goal "Perception on the digitalization of professional accountants", takes care of a training application in sample format for studying the bachelor's, master's degree but also to authorize authorization and allow accountants. The questionnaire is part of the basic tools that are still in the research methods, so that a greater number of opinions on the topic may be needed approaches a tool to be able to have this tool to still have the desired data. The questionnaire has a number of 14 questions in terms of which the answers are essential for the research so that it can have a degree of obligation, so that it can be skipped.

In order for the results to be implemented to be valid proposed in front, there are a few responses of the cell 100 people, the chest is completely filled, so as to turn things centrally.

Keywords: profesie contabil, digitalizare, softuri contabile, tehnologii.

JEL classification: M41

Introducere

Motivația alegerii acestei teme se datorează schimbărilor tehnologice din societate, implicit cele din cadrul profesiei contabile și viitoarele urmări, pozitive sau negative, din cadrul acestei meserii. Noile tehnologii schimbă atât viața personală a individului cât și cea profesională, aceasta „schimbă condițiile preliminare pentru procedurile manageriale și contabile, modifică modalitățile de partajare, agregare și distribuție a informațiilor, ceea ce duce la apariția unei noi infrastructuri contabile”. Prin lucrarea de față ne propunem să analizăm evoluția profesiei contabile încă de la începuturile ei până în momentul actual, pentru a putea face o anticipare asupra viitorului acestei profesii într-o eră din ce în ce mai digitalizată.

Scopul principal este acela de a determina, într-un mod teoretic, poziția profesionalistului contabil în era tehnologiei unde rolul său în cadrul companiei se va schimba în mod cert. Profesia contabilă este văzută ca o activitate în care predomină cifrele, înregistrările cu privire la patrimoniul unei entități, în care tot ceea ce trebuie să faci este să treci informațiile din documentele justificative în registrele corespunzătoare, lucru ce acum este mult mai simplu de făcut datorită existenței programelor informatice contabile. Însă, profesia contabilă în esența ei este mult mai mult decât simple înregistrări, un expert contabil știe să interpreteze informațiile ce rezultă în urma înregistrărilor în programul informatic (lucru pe care acesta nu poate să îl facă).

În era digitalizării unde majoritatea activităților vor fi efectuate de către programele informatice atribuția contabilului va fi aceea de a analiza, de a devenii un consultant în ceea ce privește problemele economice și acela de a detecta apariția erorilor datorate de unele greșeli de programare a sistemelor [1,2].

Obiectivele principale ale acestei cercetări constau în analiza din punct de vedere teoretic dar și practic profesia contabilă într-o eră din ce în ce mai digitalizată unde un program informatic poate lua cu ușurință locul unui contabil, totodată ne propunem să găsim răspunsuri la întrebări precum: Cum s-a schimbat profesia contabilă?, Care este viitorul profesiei contabile?, Ce calități trebuie să întâlnească viitorul profesionist contabil?

Contabilitatea este considerată o știință, care datează din cele mai vechi timpuri, apărută din necesitatea de a cunoaște și de a ține evidența averii unei persoane, a unui popor și care s-a dezvoltat o dată cu apariția și evoluția comerțului [3]. De la însemnări pe oase crestate, pe frunze de papirus contabilitatea a ajuns în era tehnologiei unde programele informatice au ușurat munca în ceea ce privește desfășurarea acestei activități. Evoluția tehnologică a dus la schimbarea contabilității, venind în ajutorul contabililor în principal prin eficientizarea timpului de muncă.

Datorită internaționalizării, a evoluției digitale, a dezvoltării tehnologiilor informaționale profesia contabilă trebuie să se adapteze alternativelor tehnologice, care sunt superioare contabilității tradiționale [4]. Aceste schimbări au un impact atât în ceea ce privește domeniul contabilitate cât și tot mediul de afaceri, fie el național cât și internațional.

Termenul de contabilitate își are rădăcinile în latinescul „computare” (a număra), astfel economiștii francezi E. Leauty și Ad. Guibault dezvăluie că acest termen arată originea verbului „compter” care este radicalul cuvântului „comptable”, iar acesta din urmă stă la baza celui de „comptabilite” [5].

„Apariția științei contabilității este datată în anul 1494, atunci când s-a publicat prima lucrare cu conținut contabil ce aparține călugărului franciscan și matematician Luca Paciolo, cu titlul „Suma de aritmetica, geometria proportioni et proportionalita”, lucrare ce rezervă un capitol special privind „Dubla înregistrare”. Sunt însă dovezi materiale potrivit cărora, existau reflectări contabile cu mult timp înaintea lui Luca Paciolo, dovezi ce datează din anul 1100 și chiar mai devreme, pe teritoriul unor orașe ale actualei Italii ca Roma, Veneția, Genova, Pisa etc. și de asemenea la „Hansele germane”[6].

În Europa, contabilitatea a evoluat diferit de la o țară la alta, unele având acces la cunoștințele contabile mult mai devreme decât altele. În Italia unul dintre autorii cei mai considerabili este Girolomo Cardano (1539), care a introdus forma contului în care creditul este înregistrat în stânga iar debitul în dreapta. De-a lungul anilor, autori ca de exemplu Domenico Manzoni (1540), Angelo Pietra (1586), Domenico Peri (1636), Petro Paolo Scali (1755), Fabio Besta (1889), au adus îmbunătățiri considerabile felului în care se ține contabilitatea, și au creat documentele necesare îndeplinirii acțiunilor contabile.

Alte țări ce au avut contribuții însemnate în evoluția domeniului contabilitate sunt Germania, Franța și Anglia, autorii din aceste țări având contribuții majore la formarea contabilității[7].

Contabilitatea din zilele noastre este rezultatul a schimbărilor pe care aceasta le-a survenit de-a lungul anilor, studiind trecutul acesteia putem remarca necesitatea ținerii unei contabilități în toate epocile istorice. Aceasta este indispensabilă mediului de afaceri, ea este una din principalele surse de informații pe baza cărora se iau deciziile din cadrul unei entități, astfel indiferent că vorbim despre o contabilitate tradițională sau despre o contabilitate digitalizată aceasta este indispensabilă pentru mediul economic. Evoluția contabilității se împarte în cinci perioade și anume:

Tabelul1. Perioadele istorice ale contabilității

Perioada	Descrierea
De la primele însemnări contabile până în anul 1202	Se consideră că aceasta a apărut o dată cu conștientizarea numerelor și chiar dacă primele însemnări rudimentare au apărut la popoarele din antichitate acestea nu pot fi considerate înregistrări contabile, deoarece nu au la bază anumite principii și un sistem bine legat.

1202-1494	Chiar dacă se anunța o contabilitate în partidă dublă, ea rămâne o contabilitate în partidă simplă, adică de încasări și plăți, de creanțe și datorii.
1494-1600	Este considerată cea mai importantă perioadă, deoarece apare prima lucrare de contabilitate în partidă dublă
1600-1795	Apare prima ediție a lucrării lui Edmond Degrange, în care a redus numărul de conturi la cinci categorii: Casa, Mărfuri generale, Efecte de primit, Efecte de plătit și Pierderi și profituri

Ultimele perioade datează din 1795 și până în prezent

Sursa: Adaptare după [8]

Contabilitatea a trecut prin multe schimbări până să ajungă la ceea ce este astăzi, de la o contabilitate rudimentară s-a ajuns la una tehnologizată. Toate aceste schimbări sunt datorate evoluției tehnologice în ceea ce privește toate domeniile, dar mai ales domeniul afacerilor, în care tehnologia începe să își găsească un rol bine definit. Datorită schimbărilor care apar în ceea ce privește tehnologia și schimbările pe care aceasta le aduce cu ea se ia în calcul o regândire a rolului acestei profesii.

Astfel, cei de la IFAC doresc să acționeze în acest sens, deoarece conform „Raportul din 2018 privind viitorul locului de muncă” această profesie o să devină una redundantă. Astfel, o dată cu evoluția acestei profesii trebuie să se adapteze, să se îndrepte spre domeniile în care aptitudinile pe care le deține un contabil pot fi folosite, și trebuie să existe o schimbare de gândire în ceea ce privește profesia de contabil.

IFAC cu ajutorul primit de la Panelul Internațional de Educație Contabilă (Panelul), implementează o abordare care ajută la evoluția și schimbarea profesiei contabile la nivel global și ajutarea organizațiilor profesionale contabile (PAO-urile) în acest sens.

Pe lângă rolul pe care îl au organizațiile din domeniu, cei ce doresc să profeseze au și ei rolul lor în schimbare, aceștia trebuie să deprindă anumite competențe importante care îi pot ajuta în schimbările ce vor apărea. Aceste competențe sunt [9]:

- Flerul în afaceri, Competența comportamentală, Afinitățile digitale, Interogarea, selectarea și analiza datelor, Comunicare.

Astfel, cei ce doresc să profeseze în cadrul acestui domeniu vor trebui să stăpânească foarte bine aceste competențe. Noii contabili trebuie să fie capabili să se acomodeze cu noile schimbări, să poată să asimileze aceste noi competențe care par a devenii indispensabile pentru un profesionist contabil. Astfel aceștia vor ajunge datorită schimbărilor digitale atât la desfășurarea acestei activități într-un mod diferit sau aceștia vor desfășura activități diferite dar la baza cărora stau cunoștințele lor economice.

Contabilitatea și digitalizarea

Digitalizarea, reprezentată de noile tehnologii, robotizare, servicii cloud, sisteme inteligente și Big Data, a pătruns cu rapiditate în zona contabilității, fiind principalul factor ce poate contribui la creșterea eficienței activității desfășurate. Profesia contabilă se desfășoară într-o zonă în care 97% dintre activități sunt pretabile digitalizării, fiind nevoie de adaptare la noua realitate și de reconfigurarea activității contabilului [10].

Pentru un profesionist contabil nu mai este suficient să cunoască doar tehnicile contabile ci trebuie să aibă cunoștințe și în domeniul noilor tehnologii care duc la obținerea de avantaje în companiile care le implementează. Acesta trebuie să treacă de la un „om al cifrelor” la o persoană vizionară, ce trebuie să se axeze mai mult pe acordarea de consultanță și nu doar pe înregistrarea operațiunilor contabile, el trebuie să dezvolte o gândire analitică și să fie capabil să interpreteze datele ce vor fi prelucrate cu ajutorul programelor informatice.

Tehnologia a schimbat în mod clar contabilitatea de-a lungul anilor, astfel programele informatice au devenit parte din această profesie. Atunci când IBM (International Business Machines), a lansat primele computere în 1952, contabilii au fost printre primii care le-au folosit. Astăzi, tehnologia a adus programe de contabilitate precum “Quickbooks”. Aceste noi programe sunt mult mai intuitive, ajutând contabilii să își facă treaba mai repede, mai exact și cu mai multă ușurință”[11]. Aceste programe ușurează foarte mult munca în cadrul companiei, duc la un timp mai scurt pentru îndeplinirea unei sarcini, ajută la o organizare mult mai bună și la reducerea erorilor ce se pot produce datorită neatenției. Este mult mai ușor să ținem astfel evidența clienților noștri, a furnizorilor, este mai simplu să emitem facturi și să avem grija să ne plătim propriile datorii.

Software-ul contabil este un instrument pentru înregistrarea și procesarea tranzacțiilor contabile și a evenimentelor din cadrul entității și cuprinde diferite module funcționale, cum ar fi statele de plată, conturile creditoare și debitoare, balanțele de verificare sau modulele de raportare financiară [12]. Avantajele erei digitalizării în ceea ce privește productivitatea unei afaceri se poate restrânge în patru mari categorii și anume[13]:

- E-Business – acestea permite celor ce se ocupă cu conducerea departamentelor să coordoneze activitățile pentru management, să combine informațiile privind clienții datele unui profesionist financiar prin utilizarea rețelelor digitale. Avantajul folosirii unei tehnologii de genul este că informațiile sunt distribuite print-un singur punct de acces cu un nivel de securitate ridicat.
- Cloud Computing- Softwaew-as-a-service(SaaS) constă în crearea de platforme pentru facilitarea accesului la datele necesare prin intermediul dispozitivelor mobile, astfel informațiile pot fi accesate de oriunde și oricând.
- Enterprise Resource Planning(ERP)- acestea constau în sisteme software care interconectează diferite departamente ale organizației în cadrul aceluiași program informatic ușurând accesul la informațiile companiei.
- Digital Technology Advancements- aceste sisteme se caracterizează prin accesul ușor pe care îl oferă, posibilitatea de recuperare a datelor, raportarea în mod real și o dezvoltare continuă.

Cele mai folosite programe informatice folosite de către contabilii români sunt:

- SAGA, NEXUS, CIEL, Smartis, Smart Bill, Facturis, WinMENTOR, etc.

Aceste programe sunt folosite în general de entitățile mici și mijlocii, cabinete de contabilitate sau contabili independenți.

Programele ce vor fi detaliate în continuare sunt doar o parte din programele contabile ce sunt folosite la momentul de față în cadrul departamentelor de contabilitate sau de către contabilii autorizați, însă în urma unei cercetări acestea au reieșit ca fiind cele mai relevante pentru lucrarea prezentată.

SAGA este printre cele mai cunoscute programe pentru companiile mici și mijlocii, fiind ușor de folosit, este ușor de manevrat, permițând accesarea simultană a aceeași opțiuni în cadrul programului. Acesta conține opțiunile necesare unei companii în ceea ce privește contabilitate, ca de exemplu [14]:

- contabilitatea financiară, clienți, furnizori, casa, salarii, etc.

Acesta are o interfață simplă, este ușor de folosit și de înțeles chiar și dacă încerci să lucrezi singur pentru prima dată. Este recomandat de folosit de entitățile care înregistrează doar documentele aferente activității și obținerea de situații financiare.

Smart Bill este și acesta un program care vine în ajutorul companiilor mici și mijlocii dar și a celor mari și prezintă facilități în ceea ce privește [14]:

- gestiunea,contabilitatea primară, facturarea, gestionarea clienților și a furnizorilor.

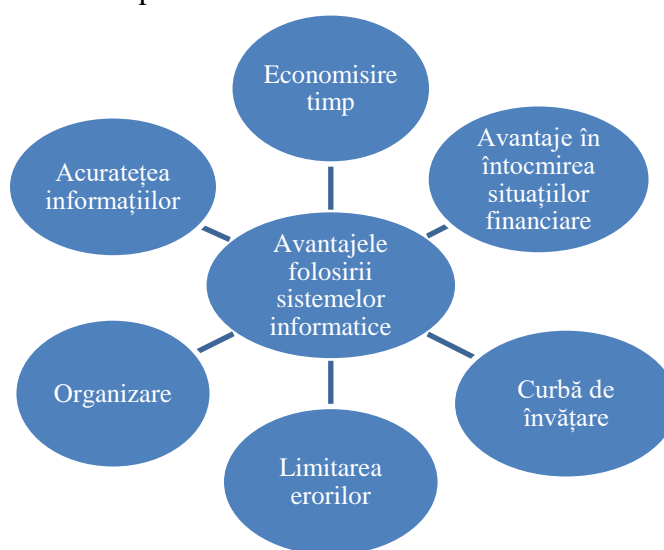
Acest program este considerat ca fiind cel mai bun prieten al antreprenorilor din România fiind utilizat de aproximativ 65.000 de companii și persoane fizice autorizate, aceasta este în conformitate cu legislația curentă, creată pentru a întâmpina nevoile profesioniștilor contabili [15].

În ceea ce îi privește pe cei de la *CIEL*, aceștia oferă două tipuri de produse, și anume: cele standard care se adresează companiilor mici și mijlocii, și cele profesionale, adresate companiilor mari. Astfel fiecare companiei își poate alege un program conform cu necesitățile acesteia.

Toate aceste programe se aseamănă prin faptul că au în componența lor module care privesc mai multe activități din cadrul contabil, însă există programe care se ocupă de exemplu doar de facturare, cum ar fi *Facturis*.

Facturis este mai exact un soft de facturare apreciat și cunoscut, oferind categorii de facturare simplă și facturare cu tot cu stocuri. Potrivit acestora, opțiunile includ cele mai importante procedee, oferindu-va posibilitatea de a emite documente, de a întocmi o gamă largă de rapoarte, exportul de date, tinerea evidenței stocurilor și chiar lucrul cu coduri de bare [16,17].

Toate aceste sisteme sunt folosite în mod clar pentru a ușura munca unui contabil, astfel acum în cadrul acestei profesii s-a renunțat la clasicele hârtie și creion, pentru a fi înlocuite de programele informatice. Acestea ajută contabilul să lucreze mai eficient într-o perioadă de timp mai scurtă, ajută la diminuarea erorilor umane ce pot apărea datorită oboselii sau neatenției, însă acestea sunt doar instrumente ce trebuie folosite de persoane cu un raționament profesional și doar astfel o entitate poate avea foloase de pe baza acestora.

Figură 1 Avantajele folosirii sistemelor informatice de gestiune[15]

Limitarea erorilor este un avantaj considerabil cu care folosirea programelor contabile vine, deoarece datorită unor erori datorate neatenției sau oboselii sau cauzate de alți factori, în cadrul unei entități pot apărea probleme, își face apariția posibilitatea de fraudă, astfel programele informatice reduc considerabil apariția acestora prin sublinierea greșelilor pe parcursul apariției acestora. Programele contabile sunt de mare ajutor și în ceea ce privește organizarea, astfel cu ajutorul acestora situația firmei se găsește electronic, astfel nu mai este nevoie de dosarele materiale în care se află toate operațiunile contabile care se pot rătăcii sau care sunt foarte greu de manevrat.

Principalele programe integrate de gestiune utilizate de firmele naționale

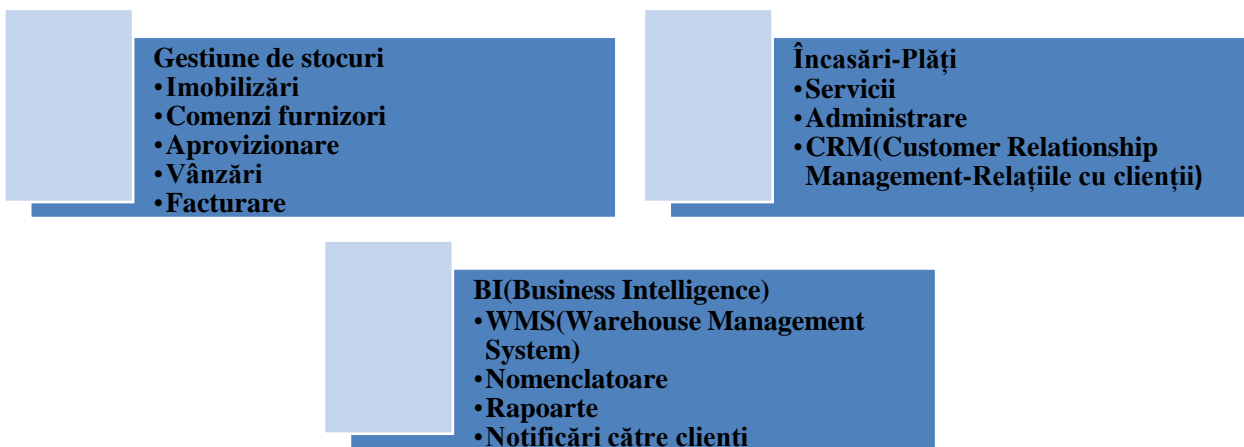
Un program integrat de gestiune, adică ERP (Enterprise Resource Planning – în traducere Planificarea Resurselor Întreprinderii), “reprezintă un set de sisteme bazate pe arhitectura client/server dezvoltate pentru prelucrarea tranzacțiilor și facilitarea integrării tuturor proceselor, din faza planificării proceselor, dezvoltării producției, până la relațiile cu furnizorii, clienții sau alți parteneri de afaceri. ERP este considerată expresia cea mai fidelă a interdependenței dintre economic și tehnologia informației” [18].

Într-o companie fiecare departament are nevoie de sistem informatic specializat pentru a se putea să își desfășoare activitatea într-un mod mai eficient și simplu. Chiar dacă multe dintre companii au programe pentru fiecare departament în parte, unele aleg să folosească un program ERP. Într-un alt mod mai simplu am putea spune ca programul ERP unește toate departamentele companiei (conform cu Figură 1 Avantajele folosirii sistemelor informatice de **gestiune**[15]), astfel este mult mai simplu ca informația să circule în cadrul acesteia. Cu ajutorul acestui program, de exemplu cei din departamentul contabil pot accesa informații din cadrul celorlalte departamente mult mai ușor și fără a aștepta ca cineva de la departamentul respectiv să strângă informațiile și să le trimită mai departe.

Figura 2. Segmentele cuprinse de ERP[19]

Într-un alt mod mai simplu am putea spune ca programul ERP unește toate departamentele companiei, astfel este mult mai simplu ca informația să circule în cadrul acesteia. Cu ajutorul acestui program, de exemplu cei din departamentul contabil pot accesa informații din cadrul celorlalte departamente mult mai ușor și fără a aștepta ca cineva de la departamentul respectiv să strângă informațiile și să le trimită mai departe. Cele mai utile și importante module ERP sunt:

Figura3.Module ERP[19]

Astfel, putem observa că modulele ERP au instrumente în ceea ce privește toate departamentele unei entități, astfel folosind un program integrat în cadrul acestuia aduce aspecte pozitive și avantaje. Cu ajutorul unui asemenea program managementul va avea tot timpul acces la informațiile din cadrul celorlalte departamente, astfel acesta va putea superviza mult mai eficient, va putea lua hotărârile mai rapid deoarece nu trebuie să aștepte după anumite rapoarte ci are acces direct la toate informațiile necesare.

Conform celor de la *CIEL*, care oferă softuri integrate, programele lor oferă avantaje precum:

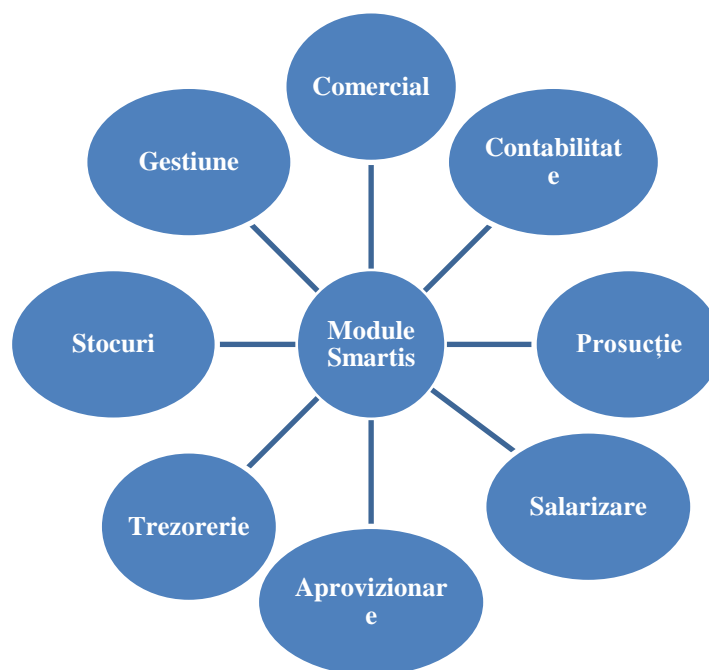
- Câștigare de timp: atunci când folosești un program informatic operațiunile repetitive și care ocupă mult timp se fac automat
- Creșterea productivității
- Reduceri de costuri
- Generare plăți MT 100
- Verificarea TVA-ului
- Parteneri sync ANAF- astfel se pot prelua date despre parteneri direct de pe site-ul ANAF
- Verificarea statusului fiscal
- Calculul automat al amortizării

Programul oferă și un backup, astfel datele companiei sunt salvate automat într-o periodicitate setată de utilizatorul acestuia, astfel datele sunt în siguranță și pot fi recuperate în cazul în care se întâmplă ca baza de date folosită să se piardă. Pentru un contabil acest lucru este foarte important deoarece documentele contabile trebuie păstrate pentru o perioadă mai lungă de timp.

Astfel cu ajutorul unui soft de acest gen munca unui contabil se reduce considerabil, nu mai este nevoie să petreacă ore cu anumite calcule și reverificarea lor, economisește timp, este mult mai ușor să găsească informațiile necesare pentru munca lui [20].

Un alt sistem de tip ERP este cel de la *SMARTIS*, sistemul integrat Smartis cuprinde mai multe module, integrate unitar, ce rezolvă problemele legate de activitatea financiar-contabila, cea comerciala si de producție, precum si de gestionarea resurselor unei firme. Menționăm principalele module: Aprovizionare, Gestiunea stocurilor, Producție, Postcalcul și Antecalcul, Contabilitate, Trezorerie, Salarizare, Mijloace fixe, Comercial.

Astfel sistemul Smartis cuprinde modulele următoare:

Figură 4. Module Smartis

În ceea ce privește modulul contabil, în cadrul acestuia se realizează evidența contabilă, situația clienților și furnizorilor, integrează date din cadrul celorlalte module și se poate lucra în orice perioadă. Interconectarea acestor module este foarte importantă pentru contabilitate deoarece aceasta are nevoie de informații din cadrul celorlalte departamente ale entității, astfel accesul la acestea este mult mai simplu și mai rapid.

WinMENTOR. Acest program este creat în conformitate cu cerințele pieței actuale, ajutând contabilul să aibă acces rapid la toate resursele disponibile și de care are nevoie. Acesta cuprinde instrumente integrate care ajută posturile manageriale să aibă un acces cât mai rapid și eficient la informațiile contabile și de gestiune. Acest program aduce un plus entității prin faptul că este conectat la casele de marcat, cititoarele de coduri de bare, cântare, etc., astfel culegerea informațiilor este mult mai simplă și proptă, astfel contabilul nu mai trebuie să aștepte colectarea acestor informații ci le regăsește direct în program.

Programul se dorește a fi unul ușor de înțeles și de folosit, astfel acesta poate fi folosită și de persoane care nu au studii în ceea ce privește contabilitatea, astfel acesta poate fi utilizat de oricine însă asta nu înseamnă că aceștia împreună cu programul pot lua locul unui contabil ce înțelege datele rezultate în urma înregistrării informațiilor inițiale. După cum putem deduce din informațiile de mai sus, programele integrate oferă un plus de valoare în cadrul entității care a hotărât să le implementeze. Acestea sunt utilizate în general de companiile mai mari care au mai multe departamente, astfel aceste departamente sunt interconectate între ele prin cadrul iar circulația informațiilor în cadrul companiei se transmite mult mai rapid și mai ușor.

Concluzii. Lumea a evoluat în ultimii ani, iar una dintre cele mai mari schimbări ale ei este tehnologia, o parte esențială atât a vieții de zi cu zi cât și a vieții profesionale. Profesia contabilă este de la o zi la alta din ce în ce mai digitalizată, programele informatice sunt din ce în ce mai performante și pot face mai multe lucruri.

Consideram ca, cei ce dezvoltă programele informatice le fac cât mai ușoare pentru ca toată lumea să le poată folosi, chiar și data nu au studii în domeniul contabil. Diferența între un simplu operator de date și un contabil fiind raționamentul profesional pe care acesta îl are. Oricine poate înregistra date dar nu orice poate să le și înțeleagă, aici apare cu adevăratul rol al unui contabil într-o entitate.

Pe baza capitolului trei observăm că mare parte din cei din acest domeniu consideră că digitalizarea prezintă unele avantaje dar și faptul că datorită acestora vor apărea unele schimbări în ceea ce privește profesia.

Ca și în alte domenii se pare că tehnologia va pune stăpânire și pe domeniul contabil, astfel se va putea ajunge la diminuarea locurilor de muncă în ceea ce privește contabilii datorită faptului că acum o singură persoană ca putea face mai multe operațiuni în același timp de muncă, astfel contabilul nu mai trebuie să se rezume doar la rolul de operator de date ci trebuie să demonstreze cu ajutorul cunoștințelor sale economice, raționamentului profesional și pe baza eticii în muncă faptul că acesta este indispensabil pentru o entitate.

Pentru un profesionist contabil nu mai este suficient să cunoască doar tehnicile contabile ci trebuie să aibă cunoștințe și în domeniul noilor tehnologii care duc la obținerea de avantaje în companiile care le implementează. Acesta trebuie să treacă de la un „om al cifrelor” la o persoană vizionară, ce trebuie să se axeze mai mult pe acordarea de consultanță și nu doar pe înregistrarea operațiunilor contabile, el trebuie să dezvolte o gândire analitică și să fie capabil să interpreteze datele ce vor fi prelucrate cu ajutorul programelor informatice.

Schimbarea reprezintă ceva normal atât în viața personală cât și cea profesională, ea trebuie să fie previzionată și încetul cu încetul să aducă cu sine idei ce duc la implementarea mult mai ușoară a acestuia, să ducă la metode ca acestea să nu influențeze într-un mod negativ domeniul în care acestea se produc. Aceste schimbări trebuie văzute ca atare și nu trebuie să ne temem de ele ci trebuie să învățăm cum să le folosim în avantajul nostru, astfel profesionistul contabil nu trebuie să fi înfrânt de evoluția digitală a profesiei ci trebuie să învețe cum să se folosească de aceasta pentru a evolua și pentru a avea o carieră de succes.

Digitalizarea reprezintă astfel un aspect pozitiv în cadrul acestui domeniu, dar care va aduce cu sine numeroase schimbări în cadrul acestuia, schimbări ce vor trebui folosite în avantajul profesioniștilor contabili.

Referințe bibliografice:

1. CIUBOTARIU, M.S., The accounting profession in the digital era, European Journal of Accounting, Finance & Business, 2019, Vol. 11, Issue 21. <http://accounting-management.ro/index.php?pag=showcontent&issue=21&year=2019>
2. BĂDICU G., MIHAILA S., Relevanța contabilității și rolul contabilului în dezvoltarea afacerii. Revista de studii interdisciplinare „C.Stere”, 2016, Vol. 10, Issue 2, pp. 44-47.
3. GROSU V., HLACIUC E., A Short Incursion into the Accounting of the Middle Ages. LUMEN Proceedings, 2018, Vol. 6, Issue 1, pp. 355-360.
4. COSMULESE, C.G., SOC, ISSOLIUC M.I., Accountancy profession in the 21st century, European Journal of Accounting, Finance & Business, 2019, Vol. 9, Issue 19.
5. PATRASCU L. Retrospectivă Asupra Utilizării Informațiilor. Contabilității În Mediul Social – Economic, https://www.tehnopress.ro/webfiles/books_documents/pdf_extras/29_interior_patrascu.pdf
6. Istoria contabilității, <https://tmelitzike.wordpress.com/istorie/repere-istorice-in-sfera-contabilitatii-romanesti/> [accesat la data de 22.02.2020]
7. HLACIUC E., BOGHEAN F., TULVINSCHI M., et al, Bazele Contabilității, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2012. Pg.15-17
8. SOCOLIUC M., COSMULESE C. G., Incursions On The Development Of Accounting From The Ancient To The Contemporary Period, The USV Annals of Economics and Public Administration, 2018, Volume 18, Issue 1(27), pp. 128-133 Erihplus, link: <http://annals.seap.usv.ro/index.php/annals/article/view/1066>.
9. VITALE A.M., IFAC: Regândirea rolului viitorilor contabili – Apelul nostru la acțiune, CECCAR, 2020, <https://ceccar.ro/ro/?p=16961>

10. BOTEĂ, R., Profesia de contabil este cea mai în pericol de a fi înlocuită de digitalizare. Contabilul care se adaptează schimbării va rămâne, în timp ce contabilul care nu ține pasul va ieși din piață, 2018, disponibil la <http://bit.ly/2MR1mwE>
11. Profesia contabilă într-o economie bazată pe globalizare și digitalizare (I), numărul 41, 29 OCT. - 4 NOV. 2019, Expertiza și Auditul Afacerilor, CECCAR, 2019.
12. <https://www.investopedia.com/articles/08/accounting-history.asp>-[accesat la data de 22.02.2020]
13. Evolution of digital accounting, Pacific crest group- <https://www.pcg-services.com/evolution-digital-accounting/> [accesat la data de 17.02.2020]
14. <https://www.sagasoft.ro/saga-c.php> -[accesat la data de 26.01.2020]
15. <https://www.fiscalitatea.ro/top-5-programe-de-facturare-si-contabilitate-si-avantajele-pe-care-le-includ-17398/> [accesat la data de 26.05.2020]
16. CIUREA, M., MAN, M., The Accounting Profession from Romania in the Digitized Economy, Advances in Economics, Business and Management Research, volume 138, 2nd International Scientific and Practical Conference “Modern Management Trends and the Digital Economy: from Regional Development to Global Economic Growth” (MTDE 2020)
17. HLACIUC, E., SOCOLIUC, M., Considerations Regarding The Accounting Profession In Europe- Competitiveness And Professional Ethics. Annals of Faculty of Economics, 2009, 3(1), 991-994
18. CIUBOTARIU M.S., Cloud Accounting Current Form Of Manifestation Of Digital Accounting, European Journal of Accounting, Finance & Business, 2019, Vol. 12, Issue 22.
19. Curs 1 – Introducere. Enterpri Resource Planning (ERP). Definiții. <http://www.aut.upt.ro/staff/diercan/data/PIPPS/curs-01.pdf> -[accesat la data de 23.02.2020]
20. Ghidul complet al sistemelor ERP. Avantaje, Module, Recomandări, <https://www.transart-erp.ro/noutati/145/ghidul-complet-al-sistemelor-erp-avantaje-dezavantaje-module-functionalitati-si-recomandari> - accesat la data de 23.02.2020.

EXECUȚIA BUGETARĂ – UN INDICATOR AL PERFORMANȚEI LA NIVELUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

THE BUDGET EXECUTION – AN INDICATOR OF PERFORMANCE AT LOCAL PUBLIC ADMINISTRATION

Ion COZMA, Drd.

e-mail: ion.cozma.sdc@uab.ro

Iuliana CENAR, Prof. Univ. Dr.

e-mail: cenar_iuliana@uab.ro

Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România

Abstract. *Taking into account the importance of local public administration and its interdependence with local performance of local budget distribution, there is a need of analyzing the budget execution as an indicator of local performance. The budget execution is a cumulative result of all input and output costs in relation to the results obtained in previous periods. The paper highlights the concept of performance of public institutions according to local budget. Also, the paper present a case study related to the financial performance analysis to all local public authority.*

Keywords: public institution, financial performance, budget efficiency.

JEL classification: H21, H61, H68, H72.

Introducere

Bugetul este unul din cele mai importante instrumente financiare care pune în evidență veniturile și cheltuielile preconizate sau realizate la nivelul unui stat. Evoluția complexă a economiei a dus la armonizarea concepției tradiționale despre buget.

În prezent, bugetul public “constituie nu o simplă listă a veniturilor și cheltuielilor probabile ale statului, ci un veritabil plan financiar la nivel economic.” [15, p.338] Importanța bugetului la nivel local se evidențiază prin multitudinea de relații complexe economice și financiare reflectate de acesta, dar și prin rolul deosebit care îl joacă în viața economico-socială contemporană.

Bugetele locale sunt formate din bugetele unităților administrativ-teritoriale cu calitate juridică, cum ar fi raioanele în cazul Republicii Moldova. Rolul bugetului local este de a asigura finanțarea acțiunilor, sarcinilor și obiectivelor de interes local. În situația în care veniturile proprii sunt insuficiente pentru acoperirea cheltuielilor interne la nivel local, bugetele locale pot beneficia de anumite resurse de echilibrare de la bugetul de stat sub forma sumelor defalcate din anumite impozite sau de transferuri pentru finanțarea unor obiective precis stabilite. În aceeași ordine de idei, bugetele locale mai pot beneficia de surse de finanțare sub forma împrumuturilor temporare de la trezoreria statului. [5, p.55]

Conceptul de eficiență al bugetului în domeniul public este foarte des utilizat de Ministerul de resort din Republica Moldova. Prin această cercetare ne propunem să analizăm execuția bugetelor locale pentru anii 2017 și 2018 și impactul acestora asupra performanței unității administrative teritoriale.

Metodele de cercetare utilizate

Pentru a îndeplini obiectivele propuse în prezenta cercetare, vom aplica mai multe metode de cercetare.

Metoda de documentare este una din cele mai importante metode prin care vom analiza conceptele de bază referitoare la bugetul local, execuția acestuia și performanța în administrația publică locală. Respectiva metodă am folosit-o pentru a consulta documentele de lucru specifice, articole, publicații și baze de date informaționale.

Abordarea științifică a cercetării se bazează pe studiul literaturii de specialitate. Pentru a fundamenta cercetarea teoretică vom analiza rezultatul patrimonial al bugetelor locale din Republica Moldova pentru doi ani consecutivi și vom evidenția aspectele execuției bugetare pentru a demonstra faptul că execuția este un indicator al performanței la nivel local.

Conținutul teoretic abordat în raport cu rezultatele practice propuse vor genera o mai bună înțelegere a situației economico-financiare în cadrul entităților publice.

Performanța în instituțiile publice

Autoritățile administrației publice locale sunt formate pentru a asigura binele social și economic la nivel local. Obiectivele îndeplinite de acestea sunt foarte diversificate ceea ce face obligatorie o bună organizare a activității.

Necesitatea cea mai importantă a cetățenilor este de a beneficia de servicii de calitate, iar administrațiile publice locale trebuie să asigure un grad înalt de profesionalism, în condiții de eficiență și eficacitate economică.

La nivel internațional statele democratice au adoptat un set de principii care asigură buna administrare: principiul legalității, nediscriminării și proporționalității; dreptul de a avea o afacere proprie; dreptul de a-i fi ascultată părerea în situația în care o decizie individuală vizează o persoană într-o formă negativă; dreptul de acces la oricare fel de documente publice; obligația de a notifica toate persoanele în cauză cu privire la o decizie etc. [12,p.48]

Performanța economică reprezintă nivelul în care industria atinge obiectivele urmărite. Aceasta este multidimensională acoperind aspecte legate de rentabilitate, inovație, calitate și creștere [13, p.328].

Particularitățile instituțiilor publice derivă din specificul activității lor, de statutul juridic și de modul de finanțare al acestora[10, p.26]. Instituțiile publice sunt acele unități economice instituționalizate ale căror funcție principală este de a redistribui veniturile generale și veniturile realizate din prestarea serviciilor la nivel local[10, p.27].

Din punct de vedere managerial, performanța administrației publice înseamnă eficiență, eficacitate, economie și etică.[6, p.343] În această abordare putem vorbi despre o performanță bazată pe patru piloni. O altă concepție evidențiază faptul că performanța unei entități depinde de angajați și de un manager care participă la programe de instruire.[4, p.78] Fiind un concept complex, performanța arată poziția unei entități în mediul competitiv. Aceasta poate fi măsurată cu anumiți indicatori economici și financiari.[8, p.38] În aceeași ordine de idei, performanța reprezintă securitatea economică și financiară pentru orice autoritate publică.

Conceptul de performanță poate fi asociat termenului de management al performanței care are ca obiectiv îmbunătățirea rezultatelor prin eficiență și eficacitate maximă. Rezultatele obținute nu se bazează doar pe resursele materiale ci și pe resursele umane implicate.

Performanța reprezintă nivelul de calitate superior al activității desfășurate de entitate. Performanța exprimă sintetic aspecte cantitative și calitative ale activității acesteia, iar măsurarea și analiza ei constituie o dimensiune importantă a managementului.

Autoritățile locale reprezentate prin consiliile locale care reprezintă organul deliberativ local, și primarul ca organ executiv local, sunt structuri care realizează autonomia locală, și care au ca atribuții elaborarea și aprobarea proiectului bugetar anual, stabilirea impozitelor și taxelor locale, precum și a impozitelor speciale.

Stabilirea unui nivel de performanță în sectorul public la nivelul autorității locale, este un proces sistematic și continuu de măsurare și evaluare a propriilor produse, servicii și practici, comparându-le cu cele mai bune produse ale altor organizații din același domeniu.[1, p.110]

Calcularea gradului de performanță în administrația publică din Republica Moldova se poate face prin analiza performanței coercitive care reprezintă gradul în care valoarea restricționată a unui tip de venituri bugetare X duce la apariția sau creșterea unei categorii de venituri extrabugetare.[14, p.236]

Performanța în administrația publică locală este un subiect analizat pe larg de mai mulți cercetători în domeniu, însă nu s-a ajuns la un consens unanim. Evoluția performanței companiei este dezbătută pe larg în domeniul analizei financiare. Se poate spune că analiza financiară propune un diagnostic parțial al performanței și al riscului care pare restricționat.[2, p.149]

Astfel pentru a analiza performanța instituțiilor publice trebuie să facem referire la toate aspectele din care este compusă. Importanța analizei performanței la nivel local trebuie analizată în raport cu scopurile primordiale pentru care a fost concepută.

Execuția bugetului local

Execuția bugetară se referă la veniturile încasate și cheltuielile efectuate prin bugetul local. La execuția unui buget local sunt implicați mai mulți operatori bugetari, cum ar fi: aparatul financiar central dar și teritorial al Ministerului Finanțelor Publice, la fel sunt implicate mai multe ministere, dar și instituțiile publice operative care primesc transferuri din bugetul de stat. [5, p.67]

Responsabilitatea de execuție a bugetului îi revine Guvernului, dar și ministerului de resort care are obligația de a menține pe tot parcursul execuției raportului dintre venituri și cheltuieli evidențiate în legea bugetară anuală.

Procesul de execuție bugetară este alcătuit din mai multe etape. Prima etapă este repartizarea pe trimestre a veniturilor, dar și a cheltuielilor bugetare. Această etapă este condiționată de anumite termene strict stabilite de lege pentru încasarea veniturilor, la fel de termenele și posibilitățile de asigurare a surselor de finanțare a deficitului bugetar. Obligația de repartizare a veniturilor în interiorul administrațiilor locale, dar și repartizarea pe titluri la propunerea ordonatorilor principali de credite, se află în atribuția Ministerului Finanțelor Publice. [5, p.68]

Următoarea etapă în execuția bugetară este deschiderea de credite bugetare ordonatorilor de credite și execuția de casă a bugetului. Raportându-ne la Legea privind finanțele publice identificăm mai multe tipuri de ordonatori de credite: “principali, secundari, terțiari.”[9, art.21] Astfel, ordonatorul de credite este șeful unei instituții publice care poate utiliza prin lege creditele bugetare.

Execuția veniturilor reprezintă procesul de încasare a veniturilor. Realizarea veniturilor este o obligație pentru toate instituțiile care au sarcina de a le încasa. Încasarea veniturilor se realizează în contul de venituri care este deschis la Trezoreria statului.

Execuția bugetară se realizează până la 31 decembrie a anului curent.”Orice venit neîncasat și orice cheltuială angajată, lichidată și ordonanțată, în cadrul prevederilor bugetare și neplătită până la data de 31 decembrie se vor încasa sau se vor plăti, după caz, în contul bugetului pe anul viitor.”[5, p.70]

În analiza execuției bugetelor locale, dar și raportarea acestora la managementul performanței vom porni de la analiza per ansamblu a două situații de execuție bugetară locală la nivel național pentru anul 2017 și 2018. Apoi vom analiza fiecare aspect evidențiat pentru a identifica motivele diferențelor între veniturile precizate și cele executate.

Veniturile executate ale administrației publice locale în Republica Moldova pentru anul 2017 au fost în valoare de 13461,5 mil. lei, iar cele precizate au fost în valoare de 13452,9 mil. lei, astfel că au fost executate față de previziuni venituri totale cu 100,1%. Pentru anul 2018, autoritățile au precizat venituri în valoare de 14770,7 mil. lei, din care s-au executat 14683,6 mil. lei. Astfel gradul de realizare a venitului administrației publice locale a fost de 99,4%.

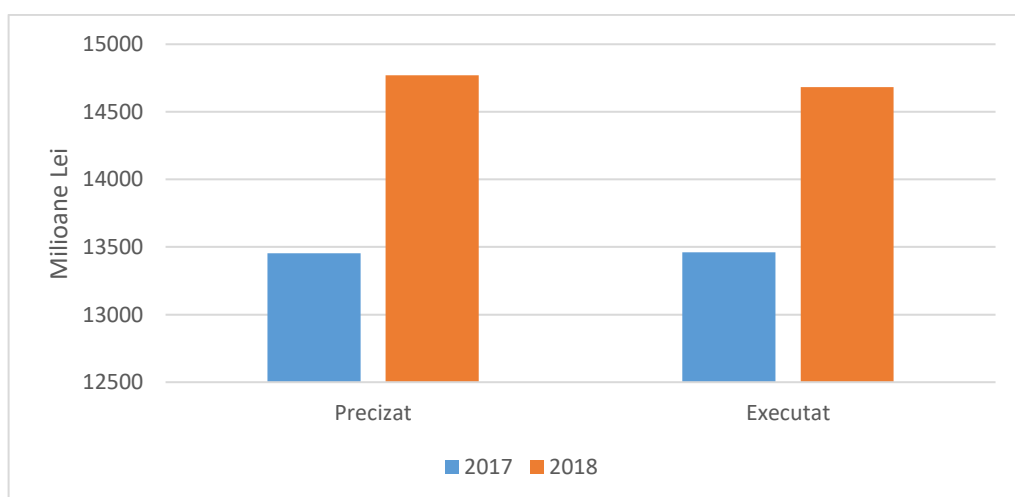

Fig.1. Venituri precizate și executate ale Administrației Publice Locale

Conform datelor din anexa 1 vom evidenția faptul că majorarea venitul executat, în comparație cu cel precizat pentru anul 2017, s-a datorat în ce-a mai mare parte clasificăției veniturilor din impozite și taxe. Rata procentuală a venitului precizat este de 22,5%, iar a venitului

executat este de 24,3% ceea ce reprezintă o creștere considerabilă a acestui segment. Analizând granturile primite și transferurile realizate în cadrul bugetului public național, observăm că venitul executat se află pe o curbă descendentă în comparație cu venitul precizat.

Situația pentru anul 2018 este diferită față de anul precedent deoarece a fost executată o sumă mai mare pentru impozite și taxe, fiind preconizate 3490,7 mil. lei (26,6%), au fost executate la finalul anului 3602,1 mil. lei (24,5%). La capitolul granturi primite, dacă anul 2017 a evidențiat o descreștere, anul 2018 a evidențiat o creștere 0,1% din bugetul precizat, ceea ce reprezintă 52,0 mil. lei.

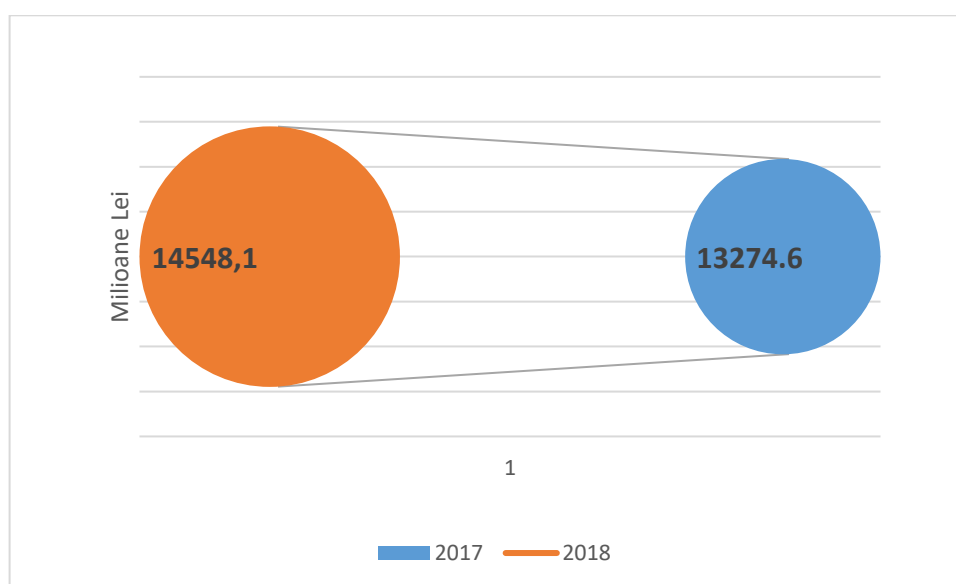
Conform tabelului de mai jos, dar și anexei 1 la capitolul alte venituri care sunt alcătuite din venituri din proprietate, venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor, amenzi și sancțiuni și donații voluntare, autoritățile locale au înregistrat pentru anul 2018 o descreștere în veniturile executate la acest capitol cu -91,6 mil. lei, față de cele preconizate inițial de 763,7 mil. lei ceea ce reprezintă 5,2% din structura veniturilor totale.

Tabelul 1. Clasificarea veniturilor la nivel local

Indicatori/ Anul	Impozite și taxe		Granturi primite		Alte venituri	
	Precizat	Executat	Precizat	Executat	Precizat	Executat
2017	3.029,2	3.274,3	16,9	15,9	703,1	618,8
2018	3.490,7	3.602,1	48,5	52,0	763,7	672,1

Conform figurii de mai jos identificăm la capitolul cheltuieli și active nefinanciare executate o diferență considerabilă față de anul 2017 în care precizate au fost 14794,7 mil. lei, au fost executate 13274,6 mil. lei, ceea ce înseamnă că executate față de precizate au fost realizate doar 89,1%. În anul 2018 au fost precizate 16169,5 mil. lei, iar executate 14548,1 mil. lei, ceea ce înseamnă că s-a executat față de precizat 90,0%.

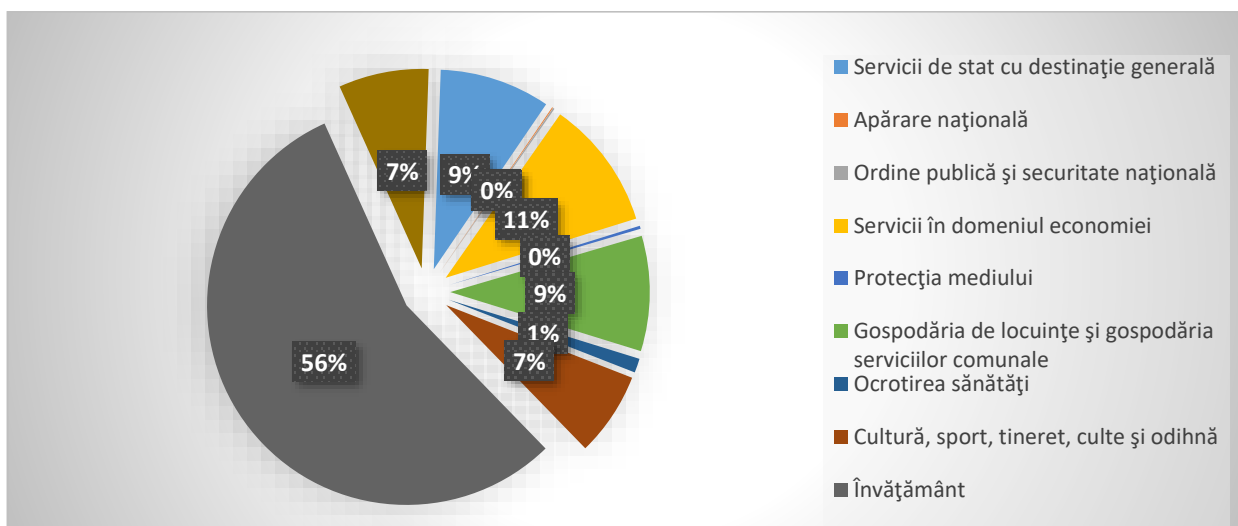
Putem observa diferența de cheltuieli executate, deci pentru anul 2018 a fost cheltuit mai mult cu 1273,5 mil. lei.

Fig.2 Cheltuieli și active nefinanciare executate

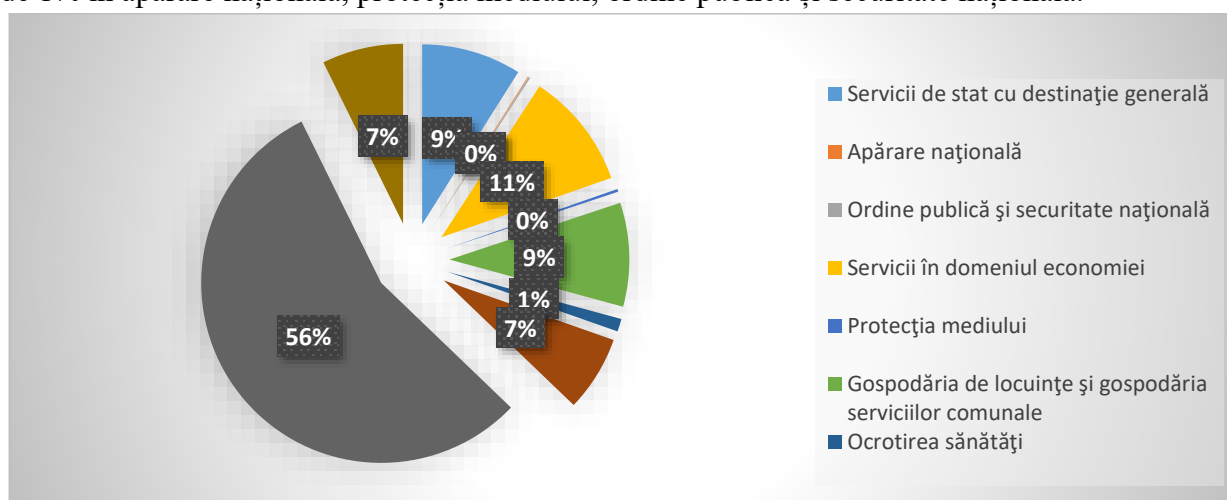
Cheltuielile și activele nefinanciare sunt alcătuite din servicii de stat cu destinație generală, domeniul apărării naționale, ordinea publică și securitatea națională, servicii în domeniul

economiei, protecția mediului, ocrotirea sănătății, cultură, învățământ și protecție socială. Pentru a identifica pe care dintre aspectele enumerate mai sus se pune un accent mai mare vom analiza următoarea figură. Astfel, observăm că autoritățile locale din Republica Moldova, în anul 2017 au cheltuit 56% pentru domeniul învățământului. 11% din totalul de cheltuieli, au fost valorificate în servicii în domeniul economiei. Un aspect pe care s-a pus un accent deosebit în anul 2017 a fost gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale unde au fost cheltuite 9% din totalul prezentat. Cele mai nevalorificate domenii din perspectivă financiară la nivel local sunt apărarea națională, ordinea publică și securitate anățională care au obținut valori mai mici de 1% din cheltuielile totale la nivelul administrațiilor locale.

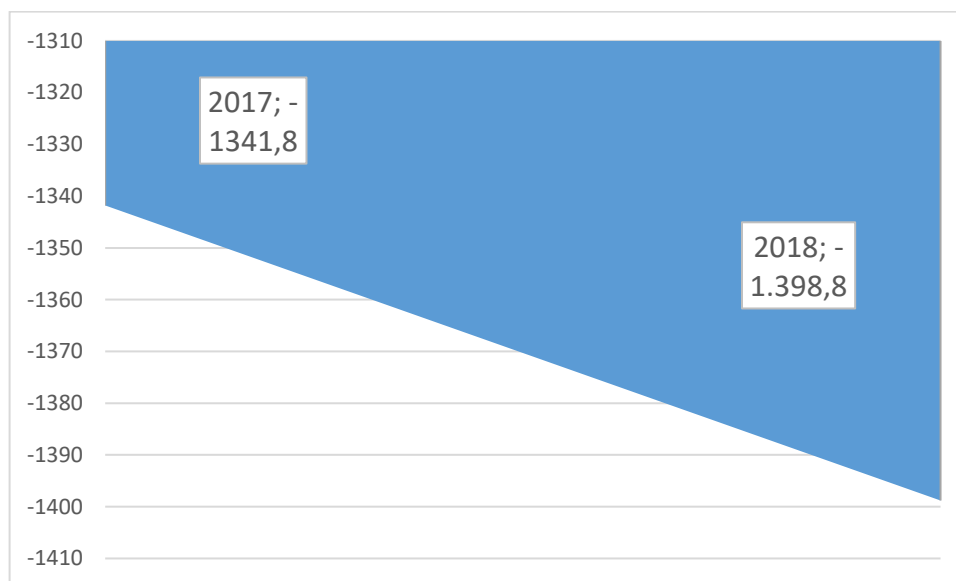
Fig. 3 Structura cheltuielilor și activelor nefinanciare pentru anul 2017

O structură similară a cheltuielilor la nivel local este prezentată și pentru anul 2018. Autoritățile locale nu au modificat bugetul cheltuielilor, astfel 56% (8077,5 mil.lei) din cheltuieli au fost valorificate în domeniul învățământului, 11% (1524,5 mil.lei) în domeniul economiei, câte 7% în domeniul culturii și protecției sociale, 1% (166,9 mil.lei) în ocrotirea sănătății, și mai puțin de 1% în apărare națională, protecția mediului, ordine publică și securitate națională.

Fig. 4 Structura cheltuielilor și activelor nefinanciare pentru anul 2018

Anul 2017 și anul 2018 s-au evidențiat și cu un deficit bugetar ridicat. Astfel, valoarea excesului de cheltuieli a fost: în anul 2017 de 1341,8 mil.lei, iar în anul 2018 -1398,8 mil.lei. Observăm o creștere a deficitului cu 57 mil.lei față de anul 2017.

Fig.5 Deficitul bugetar în Republica Moldova

În final, conform anexei 1 observăm că atât în anul 2017, cât și în anul 2018 bugetul administrațiilor publice locale din Republica Moldova a fost executat în proporție de peste 100%.

Concluzii

“A fi strategic înseamnă a lua viitorul în serios și a rezista miopiei care afectează instituțiile.”[11, p.235] Astfel, bugetele sunt importante mecanisme din sectorului public, atât la nivel local, cât și la nivel central. Acestea sunt oglinda strategiei autorităților publice și evidențiază gradul de statornicie al entităților.

Guvernanța locală implică buna gestionare a cheltuielilor din bugetul local. Performanța gestionării bugetului se evidențiază în rapoartele trimestriale și anuale, dar și prin nivelul de satisfacție al cetățenilor privind serviciile oferite de autoritățile executive.

Execuția bugetului local și analiza indicatorilor din care este compus acesta, poate constitui un reper pentru aprecierea nivelului de eficiență și eficacitate al administrației locale.

Referințe bibliografice

1. ABALUȚĂ O. Importanța productivității în sectorul public, în Amdinistrație și Management public, nr. 2, 2004;
2. BĂRBUȚĂ-MIȘU N. Finanțarea și performanța întreprinderii, București: Ed. Didactică și Pedagogică, 2009;
3. BISTRICEANU Gh. Lexicon de finanțe, bănci, asigurări, vol. II, București: Ed. Economică, 2001;
4. CHIRIAC S.C. The performance of a company-financial-accounting approach, în Management Intercultural vol. XVI, nr.2(31), 2014;
5. DĂNULEȚIU D.C. Introducere în finanțe și elemente de finanțe publice, Alba Iulia: Ed. Universității “1 Decembrie 1918”, 2013
6. DOHERTY T., HORNE T., Managing public services. Implementing change- a thoughtful approach, Ed. Routledge, 2002;

7. DUMITRAȘCU R.A., DUMITRAȘCU V., Managementul performanțelor financiare. Concepte, modele, instrumente. București: Ed. Universitară, 2003;
8. HADA T., Gestiunea financiară a întreprinderii. Ediția a II-a. Alba Iulia: Ed. Aeternitas, 2010;
9. Legea 273/2006 privind finanțele publice locale, M. Of. Nr. 618 din 18 iulie 2006;
10. MORARIU A., SUCIU Gh., Contabilitatea instituțiilor publice, București:Ed. Universitară, 2004;
11. MULGAN G., The Art of Public Strategy. Mobilizing power and knowledge for the common good, New York: Ed. Oxford University, 2009;
12. RAINEY H.G., Understanding and managing public organizations, San Francisco:Ed. Jossey-Bass, 2010;
13. SAVA S., Dicționar macmillan de Economie Modernă, București, Ed. CODECS, 2013;
14. ȘTEFĂNESCU A., DOBRIN C., CALU D.A., ȚURLEA E., Controverse privind măsurarea performanțelor entităților administrației publice în România, în Revista Transilvană de Științe Administrative, vol.1, nr.25, 2010;
15. VĂCĂREL I., Finanțe publice, București:Ed. Didactică și Pedagogică, 1992.

Anexa 1

Executarea bugetelor locale în Republica Moldova

Anul 2017

Anul 2018

	Precizat		Executat		Executat în % față de precizat	Precizat		Executat		Executat în % față de precizat
	mil. lei	struc-tura, %	mil. lei	struc-tura, %		mil. lei	struc-tura, %	mil. lei	struc-tura, %	
Venituri	13.452,9	100,0	13.461,5	100,0	100,1	14.770,7	100,0	14.683,6	100,0	99,4
Impozite și taxe	3.029,2	22,5	3.274,3	24,3	108,1	3.490,7	23,6	3.602,1	24,5	103,2
impozite pe venit	2032	15,1	2181,4	16,2	107,4	2.382,0	16,1	2.472,8	16,8	103,8
impozite pe proprietate	448,9	3,3	500,9	3,7	111,6	490,0	3,3	514,2	3,5	104,9
impozite și taxe pe mărfuri și servicii	548,3	4,1	592	4,4	108	618,7	4,2	615,1	4,2	99,4
din care:										
taxa pe valoarea adăugată	70,6	0,5	81,3	0,6	115,2	115,2	0,8	88,3	0,6	76,6
accize	2,6	0	3	0	115,4	2,9	0,0	0,6	0,0	20,7
taxe pentru servicii specifice	397,4	3,0	413,5	3,1	104,1	416,7	2,8	436,7	3,0	104,8
taxe și plăți pentru utilizarea mărfurilor și pentru practicarea unor genuri de activitate	43,2	0,3	55,3	0,4	128	49,7	0,3	46,7	0,3	94,0
alte taxe pentru mărfuri și servicii	34,5	0,3	38,9	0,3	112,8	34,2	0,2	42,8	0,3	125,1
Granturi primite	16,9	0,1	15,9	0,1	94,1	48,5	0,3	52,0	0,4	107,2
Alte venituri	703,1	5,2	618,8	4,6	88,0	763,7	5,2	672,1	4,6	88,0
venituri din proprietate	101,5	0,8	105,2	0,8	103,6	116,5	0,8	108,7	0,7	93,3
venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor	396,7	2,9	380,3	2,8	95,9	434	2,9	425,8	2,9	98,1
amenzi și sancțiuni	10,1	0,1	7,6	0,1	75,2	4,2	0,0	2,5	0,0	59,5
donații voluntare	174,3	1,3	106,2	0,8	60,9	189,9	1,3	117,7	0,8	62,0
alte venituri	20,5	0,2	19,5	0,1	95,1	19,1	0,1	17,4	0,1	91,1
Transferuri primite în cadrul bugetului public național	9.703,7	72,1	9.552,5	71,0	98,4	10.467,8	70,9	10.357,4	70,5	98,9
Cheltuieli și active nefinanciare	14.794,7	100,0	13.274,6	100,0	89,1	16.169,5	100,0	14.548,1	100,0	90,0
Servicii de stat cu destinație generală	1.445,9	9,8	1.242,7	9,4	85,9	1.487,4	9,2	1.304,1	9,0	87,7
Apărare națională	11,8	0,1	10,9	0,1	92,4	12,8	0,1	11,6	0,1	90,6
Ordine publică și securitate națională	24,6	0,2	20,4	0,2	82,9	21,8	0,1	18,6	0,1	85,3
Servicii în domeniul economiei	1.724,1	11,7	1.356,3	10,2	78,7	1.585,5	9,8	1.524,5	10,5	96,2
Protecția mediului	75,6	0,5	54,5	0,4	72,1	57,2	0,4	35,6	0,2	62,2
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	1.366,8	9,2	1.140,2	8,6	83,4	1.791,5	11,1	1.357,3	9,3	75,8
Ocrotirea sănătăți	161,7	1,1	141,3	1,1	87,4	197,8	1,2	166,9	1,1	84,4
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	968,8	6,5	836,3	6,3	86,3	1.156,9	7,2	989,8	6,8	85,6
Învățământ	7.928,5	53,6	7.468,8	56,3	94,2	8.664,9	53,6	8.077,5	55,5	93,2
Protecție socială	1.086,9	7,3	1.003,2	7,6	92,3	1.193,7	7,4	1.062,2	7,3	89,0
Excedent (+), deficit (-)	-1341,8	x	186,9	x	x	-1.398,8	x	135,5	x	x

RAPORTAREA NEFINANCIARĂ ÎN LEGĂTURĂ DIRECTĂ CU SĂNĂTATEA ȘI SECURITATEA ÎN MUNCĂ LA NIVELUL ENTITĂȚILOR PUBLICE

NON-FINANCIAL REPORTING IN DIRECT CONNECTION WITH OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY AT THE LEVEL OF PUBLIC INSTITUTIONS

Autor: **Claudiu – Florin DEAC, Drd.**

e-mail: deac.claudiuflorin@yahoo.ro

Coordonator științific: **Iuliana CENAR, Prof. Univ. Dr.**

e-mail: cenar_iuliana@uab.ro

Universitatea “1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România

Abstract. *The article addresses the issue of disclosure of occupational safety and health issues by public entities in Romania, under the influence of recent changes in the legislative framework imposed by the adoption of EU Directive 2014/95 on non-financial reporting by large corporations exceeding 500 employees. The purpose of our study is to determine the relevant factors that influence the level of communication within Romanian companies and to highlight the importance of human resources as a determining factor in the capital of the entity. In our country, the legislative framework is quite broad in terms of non-financial reporting, and at the level of health and safety at work this is often done only at the formal level, generating unjustified additional costs. Through this article we want to add value to the literature in the field of health and safety at work and to sound the alarm on its importance in the work environment.*

Cuvinte cheie: non-financial reporting; public entities; environment; human resources

JEL: H10, H50, H60

Introducere

În ultimii ani, tendința economiei de a se baza pe adăugarea de valoare, pe eliminarea limitelor impuse de regimul politic aferent fiecărei regiuni și globalizarea economică la nivel mondial, a avut drept consecință schimbarea sistemului de comunicare organizațională care se bazează pe sustenabilitate, formând un echilibru între informațiile furnizate de raportările financiare și nefinanciare anuale. Astfel, în ultima perioadă, raportarea nefinanciară a cunoscut o creștere semnificativă în ceea ce privește implementarea acesteia la nivel internațional conturându-se în jurul așa-zisei “triple-bottom-line” care în literatura de specialitate conturează simultan dimensiunea economică, dimensiunea socială și dezvoltarea dimensiunii privind protecția mediului [1]. Aceste componente economice, sociale și de mediu, ale rapoartelor anuale au scopul de a crește transparența informațiilor prezentate în cadrul acestora și de a furniza informații concrete și relevante diferitelor categorii de utilizatori.

Pornind de la acești trei piloni a luat naștere raportarea integrată care scoate în relief o schemă mai complexă de raportare a durabilității printr-o structură concentrată și un set larg de principii directoare [2]. Acest model de raportare apare din nevoia de a satisface cererile de creștere a transparenței activităților economice din sectorul privat, dar care în timp s-a transpus perfect și în cadrul organizațiilor din sectorul public.

Odată cu apariția noului mod de raportare în sectorul public, s-au dezvoltat anumite sisteme de certificare menite să adauge credibilitate informațiilor furnizate din domeniul economic, social, de mediu dar și din cel al sănătății și securității în muncă. Studiind literatura de specialitate se poate observa că există o serie de standarde care stabilesc cadrul general de raportare, cel mai utilizat standard fiind modelul GRI (inițiativa globală pentru raportare) [4], care conform bazei de date cu același nume din anul 1999 până în prezent, la nivel mondial, 13942 de organizații au

elaborat aproximativ 55678 de rapoarte de sustenabilitate pe baza regulilor impuse de standardele GRI.

Revizuirea literaturii de specialitate

La nivelul Uniunii Europene a fost adoptată de către Consiliul European Directiva nr. 95/2014 care reglementează raportarea nefinanciară în cadrul entităților de interes public care depășesc 500 de angajați. La nivelul țării noastre entitățile de interes public sunt definite diferit de cadrul legislativ aflat în vigoare, și anume: conform Ordinului Ministerului Finanțelor Publice numărul 1802 din 29 decembrie 2014, din cadrul entităților de interes public fac parte societățile/companiile naționale, societățile cu capital integral sau majoritar de stat și regiile autonome; Directiva europeană nr. 34/2013 definește entitățile de interes public ca fiind întreprinderile care au o relevanță semnificativă pentru public, prin natura activităților lor, dimensiunea sau numărul lor de salariați, din aceste definiții rezultă că aceste societăți sunt administrate de stat pentru a deservi sau a reprezenta interesele societății civile.

O altă nebuloasă a legislației românești o reprezintă definirea instituțiilor publice. Pornind de la articolul 135, punctul 5 din Constituția României care definește aceste instituții ca fiind toate „persoanele juridice care au fost înființate prin acte de putere sau de dispoziție a autorităților publice centrale sau locale în scopul realizării unor activități fără caracter comercial sau pentru îndeplinirea unui serviciu public nepatrimonial”, apare necesitatea diferențierii noțiunii de instituție publică față de noțiunea de instituție de interes și utilitate publică. În literatura juridică, instituțiile publice sunt definite ca fiind organizații care se înființează în sistemul administrației publice centrale sau locale, iar instituțiile de interes și utilitate publică sunt definite ca fiind organizate sub forma unor persoane juridice de drept privat, de interes și utilitate publică, având scopul de a satisface interesul public în domeniul lor de activitate.

Ca atare, instituțiile publice sunt acele entități care se înființează și funcționează în subordinea autorităților publice, iar instituțiile de interes și utilitate publică sunt acele entități care se înființează și funcționează la inițiativa persoanelor juridice de drept privat și cărora li se delegă de către autoritatea publică anumite atribuții cu menirea de a presta servicii publice.

Din anul 2017 prevederile acestei directive se aplică și în România, unde informațiile cerute de aceasta trebuie să fie cuprinse într-o declarație nefinanciară prezentată ca anexă la raportul de gestiune sau prin întocmirea unui raport separat care v-a cuprinde aspecte legate de protecția mediului, respectarea drepturilor omului, combaterea corupției și probleme sociale [3].

Criteriul care determină domeniul de aplicare al Directivei 95/2014 este cel privind mărimea organizațiilor, acesta vizând companiile mari și grupurile de companii fiind definite cu ajutorul Directivei Europene 34/2013 astfel [5]:

- din cadrul companiilor mari fac parte acele corporații care la data publicării bilanțului depășesc limitele a cel puțin două din următoarele trei criterii: au total active mai mari de 20.000.000 euro, au cifra de afaceri netă mai mare de 40.000.000 euro și un număr mediu de anagajați mai mare de 250.
- din categoria grupurilor mari fac parte acele entități formate din societățile-mamă și filialele aferente care la momentul publicării bilanțului societății-mamă depășesc cel puțin două din următoarele trei criterii: total active mai mari de 20.000.000 euro, cifra de afaceri netă mai mare de 40.000.000 euro și un număr mediu de anagajați mai mare de 250.

Cercetând cadrul legislativ din România, în speță Ordinele 1938/2016 și respectiv 3456/2018 emise de către Ministerul Finanțelor Publice ca completare la legislația deja existentă,

declarația nefinanciară se anexează la raportul administratorului de către toate companiile care la data depunerii bilanțului au un număr mediu de angajați mai mare de 500.

O remarcă care trezește interes poate fi făcută pe baza articolului 19, aliniatul a, punctul 3 coroborat cu articolul 29, aliniatul a, punctul 4, din Directiva 34/2013 care prevede că entitățile economice pot fi scutite de la obligația de a emite un raport nefinanciar dacă acest raport este emis la nivel de grup sau în cadrul companiei mamă, de aici se explică de ce în România este un număr foarte mic de companii care întocmesc acest raport, deoarece o sincopă legislativă permite încă, ca acest raport să fie întocmit la nivel de grup și nu personalizat la nivel de țară.

Într-o economie cu flux continuu, abordările managerilor au la bază comportamente prudente și de protecție deoarece apare imprevizibilitatea operațiunilor economice, iar pentru a crește nivelul de încredere la nivel psihico-social aceștia abordează un teritoriu neexplorat cum ar fi cel al securității și sănătății în muncă.

În România acest trend apare mult mai târziu, fiind menționat pentru prima dată în „The CSR Report Magazine” în anul 2017 de unde aflăm și că pe teritoriul țării noastre doar 29 de entități au întocmit rapoarte nefinanciare care au la bază principiile pactului global ONU și standardul GRI, iar din acest număr sub 10% au fost instituții de interes public. Deși aceste cifre ne oferă o imagine de ansamblu asupra mărimii fenomenului de raportare nefinanciară am constatat că numărul entităților care raportează situații nefinanciare în anul 2017-2018, după transpunerea Directivei 95/2014 în legislația națională, este mult mai mic decât cel inițial.

Abordarea managerială a sănătății și securității în muncă și modul de pregătire al raportului sunt două operațiuni care trebuie să cuprindă politicile de dezvoltare din domeniul sănătății și securității în muncă și informarea angajaților despre dispozițiile și modul de integrare a acestora în cadrul colectiv prin îmbunătățirea culturii organizaționale și elaborarea de rapoarte sustenabile care au ca sisteme de referință propriile sisteme de evaluare [6].

O altă politică menită în a dezvolta sistemul de sănătate și securitate în muncă presupune acceptarea personalului de a participa la procesele de fundamentare a deciziilor de sănătate și securitate în muncă, precum și la elaborarea de strategii pentru a diminua efectele prerogative ale apariției bolilor profesionale, a accidentelor de muncă și a supraepuizării personalului calificat.

Mulți specialiști din domeniul securității și sănătății în muncă pun accent pe instruirea personalului în acest domeniu, pe conștientizarea acestuia asupra importanței dezvoltării organizaționale și furnizarea de locuri de muncă sigure și sănătoase [7], dar și pe cunoașterea unor date statistice privind apariția leziunilor la locul de muncă, numărul de cazuri de boli profesionale, frecvența leziunilor care aduc personalul în incapacitate temporară de muncă, rata absențelor datorate bolilor profesionale. Componentele raportării nefinanciare sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabelul 1. Aspecte principale cuprinse în raportările nefinanciare [2]

Componentele raportării nefinanciare	Caracteristici
Resursa umană	<ul style="list-style-type: none"> • dialog social; • personal informat; • egalitatea sexelor; • sănătate și securitate în muncă; • dialog cu comunitățile locale.
Drepturile omului	<ul style="list-style-type: none"> • prevenirea abuzurilor; • lupta împotriva corupției; • egalitatea de șanse; • combaterea luării de mită;

	<ul style="list-style-type: none"> • măsuri anti-discriminatorii; • promovarea diversității.
Mediul înconjurător	<ul style="list-style-type: none"> • impactul actual și previzibil al operațiunilor companiei asupra mediului; • utilizarea energiilor regenerabile; • controlul gazelor cu efect de seră; • decontaminarea apelor uzate; • măsurarea poluării aerului.
Alte componente	<ul style="list-style-type: none"> • consecințele schimbării climatice; • angajamente privind dezvoltarea sustenabilă.

În țara noastră, companiile din sectorul public și cele cu capital mixt, au valori mai mari ale indicelui de raportare nefinanciară în comparație cu companiile din sectorul privat.

Deși acest sistem de raportare a fost conceput inițial pentru sistemul privat acesta s-a adaptat și cerințelor din sectorul public, datorită schimbării cadrului legislativ și a numărului mare de persoane interesate de informațiile furnizate de acest raport.

Concluzii. Modul în care evoluează societatea atât în plan social cât și economic a impus sectorului public implementarea unui nou sistem de management care va fructifica oportunitățile tehnico-informatică și va aprofunda aspectele referitoare la formalizarea unei metodologii de analiză a situațiilor financiare și nefinanciare din acest sector, luând exemplul din sectorul privat unde informațiile economico – financiare și non-financiare sunt utilizate și valorificate mai bine, satisfăcând nevoile diverselor categorii de utilizatori.

Cercetarea literaturii de specialitate ne-a arătat că un număr din ce în ce mai mare de manageri din sectorul public conștientizează importanța resursei umane ca element de bază al capitalului entității. Aceste tendințe elimină mitul pe care îl susțin o parte din savanți și anume că sănătatea și securitatea în muncă se face doar la nivel formal ca o obligație legislativă generatoare de costuri și înlesnesc trecerea către o gândire libertină care fructifică beneficiile multiple atât pentru angajați, cât și pentru entitate și comunitatea locală.

O nouă abordare privind prezentarea informațiilor din situațiile nefinanciare este în curs de elaborare, deoarece există o lipsă de consecvență și convergență cu standardele internaționale de raportare, urmărindu-se ridicarea nivelului de conformitate cu punctele de referință și asigurarea unei sustenabilități cu o strategie îndelungată. Prin adoptarea acestor elemente menționate mai sus va crește acuratețea, corectitudinea și încrederea față de datele furnizate de situațiile nefinanciare.

Prin urmare, încă mai sunt multe de făcut de către guvern, de comunitate și de părțile interesate pentru a se alătura marilor țări dezvoltate economic și pentru a pleda pentru răspândirea mai largă a principiilor durabile în cadrul României și al mediului de afaceri.

Referințe bibliografice

- [1] Amos, O., A., Uniamikogbo, E. Sustainability and Triple Bottom Line: An Overview of Two Interrelated Concepts. *Igbinedion Univ. J. Account.* 2016, 2, 88–126.
- [2] Păun, A., P., Cercetări empirice privind performanța de Securitate în contextul responsabilității sociale corporative, Teză de doctorat, Universitatea din Petroșani, Petroșani, România, 2019.
- [3] Tiron-Tudor, A., Nistor, S., Ștefănescu, A., Zanellato, G., Înglobarea raportării nefinanciare într-un cadru coercitiv pentru îmbunătățirea responsabilității sociale: cazul companiilor listate din România, *Editura Amfiteatru Economic*, 2019, 21, 590–606.

- [4] GRI's Sustainability Disclosure Database. Available online: <https://database.globalreporting.org> (accesat în 15 Mai 2020). Sustainability 2020, 12, 1963–26 of 28
- [5] Ducu, C., Toma, B., Obligativitatea raportării non-financiare de către companii din UE—Impactul Directivei 2014/95/UE asupra mediului de afaceri din România, București, România, 2014, p. 57.
- [6] Giorgi, G., Arcangeli, G., Mucci, N., Cupelli, V., Economic Stress in Workplace: The Impact of Fear the Crisis on Mental Health. Work 2015, 51, 135–142.
- [7] Obrad, C., Gherhes, V., A Human Resource Perspective on Responsible Corporate Behavior. Case Study: The Multinational Companies in Western Romania. Sustainability 2018, 10, 726.

CONTUL DE EXECUȚIE BUGETARĂ ÎNTRE PROCESUL BUGETAR ȘI SITUAȚIILE FINANCIARE

THE BUDGET EXECUTION ACCOUNT BETWEEN THE BUDGET PROCESS AND THE FINANCIAL STATEMENTS

Autor: **Margareta FĂGĂDAR (GHIȘA), Drd.**

e-mail: margareta.fagadar@uab.ro

Coordonator științific: **Iuliana CENAR, Prof. Univ. Dr.**

e-mail: cenar_iuliana@uab.ro

Universitatea "1 Decembrie 1918" din Alba Iulia, România

Abstract. *Public finances are an important concern for specialties in the field. The budget is a imposition in the objective of the way that can withstand a resistance and indispensable for rational organising and managing the public financial activities. A budget provides an overview of resources and a way in which care is redistributed to achieve the organization's goals.*

Although there is a need for a system of scheduling and accounting for revenue and expenditure, care to be taken to grant them the rights to carry out the specific activity and to have effective dimensions in the private sector, it is appreciated because it is necessary to more strictly in the case of public activation. As a financing management tool, strategic budget planning is carried out through care to console the famous best practice in the field of public budget planning and for the management of public finances, they can be divided into each general sales convention. This concept implies an economic orientation, efficient in the management of public expenditures, as well as the evaluation of long-term financial sustainability.

Public administration is focused on a number of fundamental changes in terms of limiting the size of the public sector, new skills for government entities, increasing managerial accountability, performance orientation, greater decision-making skills at the operational level, local financial autonomy and decentralization, improving the relationship with citizens and community service.

Cuvinte cheie: buget, finanțe publice, venituri bugetare, cheltuieli bugetare, resurse, transparență, eficiență.

Cod jel: O21, P41, M41

Introducere

Dezvoltarea instituțională la nivel mondial impune administrației publice la nivel național să se adapteze în ceea ce privește tehnologia, identificarea căilor și a instrumentelor de îmbunătățire a activității desfășurate în contextul dezvoltării durabile.

Dezvoltarea economică generală a țării, necesită un nivel adecvat de management public pentru asigurarea și gestionarea eficientă a tuturor categoriilor de resurse de finanțare.

Scopul acestui studiu este de a oferi o imagine de ansamblu asupra managementului public și a bugetului ca instrument de management financiar, folosit în activitatea operațională a administrațiilor publice. Acesta, reprezentat sub forma unei liste de venituri și de cheltuieli, oferă o imagine de ansamblu asupra resurselor ce urmează a fi colectate și a modului în care sunt utilizate pentru a atinge obiectivele organizaționale. Planificarea unui buget realist asigură o alocare optimă a resurselor de stat, ajută îndeplinirea priorităților politice și a funcțiilor statului, de aceea tema selectată pentru cercetare este una importantă.

Cunoașterea importanței rolului managementului financiar public, precum și a instrumentelor de care dispune acesta pentru asigurarea și gestionarea eficientă a tuturor categoriilor de resurse de finanțare necesare dezvoltării activităților din instituții publice din România, este obiectivul propus în această lucrare.

Utilizarea unui management financiar-bugetar care să optimizeze activitatea sistemului bugetar, finanțat integral sau parțial din fonduri publice, a prezentat interes în ideea de a identifica soluții de optimizare a execuției bugetului, și anume, cu același efort financiar să se obțină efecte mai mari sau la efort constant, realizări maxime. O altă posibilitate de optimizare a bugetului este de a efectua aceeași activitate dar cu un efort bugetar mai scăzut, aproape minim, opțiune pentru economiile în criză economică sau aflate în perioada în care veniturile fiscal-bugetare sunt în stagnare sau chiar în scădere.

Revizuirea literaturii de specialitate

Noul management public propune abordare nouă a administrației publice principii și valori care să orienteze reforma sistemului public. Plecând de la premisa că modelul tradițional de abordare a administrației publice ar trebui schimbat noului management pune accentul pe responsabilitatea individuală a managerilor publici pentru realizarea obiectivelor și creșterea gradul de autonomie și flexibilitate managerială. În anul 1990 Christopher Hood a folosit pentru prima data termenul de „noul management public” (NMP). Hood a comparat schimbările petrecute în administrațiile publice ale țărilor OECD în anii '80, în moduri diferite și a constatat că „*NMP nu este un model ci un grup de idei*”. [1] NMP a apărut ca idee a reinventării guvernelor în țări ca: SUA, Canada, Noua Zeelandă, Australia, Marea Britanie. Noul management se caracterizează prin libertatea managerilor de a coordona și acționa pe baza criteriilor de performanță, acordând o importanță deosebită controlului rezultatelor în utilizarea resurselor, revoluției informatice.

În România, în temeiul unicității statului, se manifestă interes pentru acest fenomen vizibil și inevitabil, bazat pe principii noi, moderne ce răspund nevoilor actuale din societatea românească. Administrația publică este concentrată pe o serie de schimbări fundamentale în ceea ce privește limitarea dimensiunilor sectorului public, noi abilități pentru entitățile guvernamentale, creșterea responsabilității manageriale, orientarea spre performanță, competențe decizionale mai mari la nivel operațional, autonomie financiară locală și descentralizare, îmbunătățirea relației cu cetățenii și a serviciilor în folosul comunităților. Pentru „*planificarea și constituirea în vederea finanțării unităților administrativ-teritoriale, a acțiunilor social-culturale (învățământ, sănătate, asistență socială, cultură), realizarea unor programe de cercetare, a acțiunilor economice (investiții, acordarea de subvenții și facilități); înfăptuirea justiției, asigurarea apărării țării și ordinii publice, asigurarea protecției mediului înconjurător, a activităților de interes național și a datoriei publice se stabilește și se adoptă prin legea bugetului*”. [2]

Termenul de „buget” are o largă răspândire și „este folosit pentru a prezenta previziunea pentru o anumită perioadă de timp (de regulă un an), atât a veniturilor, cât și a cheltuielilor unei țări, a unei unități administrativ-teritoriale, a unei unități economice, a unei instituții sau a unei familii (buget de familie).

În cea mai simplă formă a sa, bugetul concentrează o estimare a cheltuielilor propuse și a veniturilor necesare, pentru a le finanța. Cele două componente de bază ale unui buget constau în: venituri și cheltuieli”. [3]

Deși sistemele bugetare diferă de la o țară la alta, profesorul F. Lacasse de la Universitatea Quebec din Hull, Canada, afirma că „*maniera de inițiere a noi politici este de cele mai multe ori aceeași*”. Evoluția bugetului de-a lungul timpului arată progresul incontestabil realizat de cele mai multe ori pe fronturi modeste și cu tehnici destul de simple.

Metodologia cercetării

Fundamentarea cercetării a fost realizată prin intermediul revizuirii literaturii de specialitate din domeniu, formată din cărți ale autorilor români și străini, articole recunoscute în baze de date internaționale, a reglementărilor în vigoare, site-uri care abordează problematica

studiată. De asemenea, am prezentat și opiniile unor autori cu privire la conceptele de management și buget, evidențiind importanța sa în întocmirea unor rapoarte financiare care să reflecte realitatea, având o bază temeinic fundamentată.

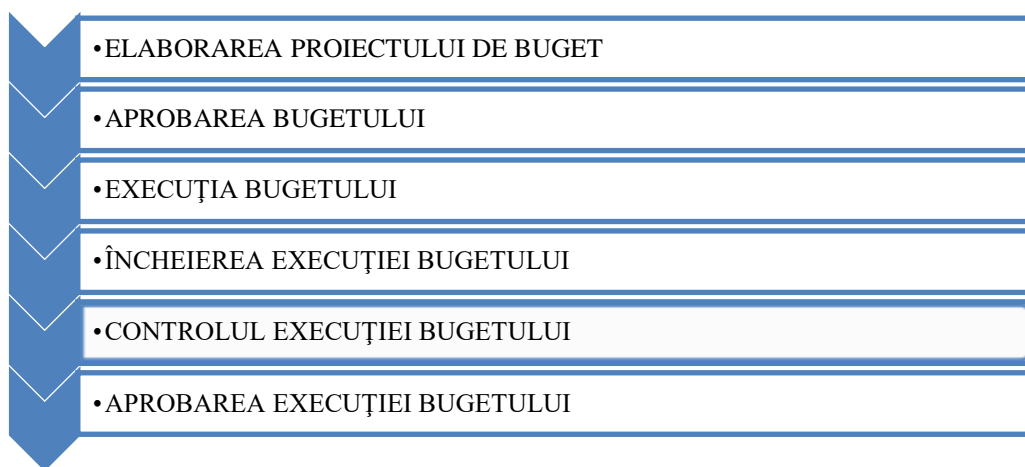
Procesul bugetar

Derularea procesului bugetar în România este susținută din punct de vedere juridic de legislația privind finanțelor publice, elaborată de Ministerul Finanțelor Publice, ca reprezentat al Guvernului, ce are ca responsabilitate întocmirea bugetelor publice și derularea procesului bugetar. Rolul adoptării bugetului revine Parlamentului, care aprobă prin legi ale bugetului statului, precum și, bugetele Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, iar dacă este necesar aprobă legi de rectificare a acestor bugete. Procesul bugetar, teoretic și practic parcurge unele etape după cum se poate observa în figura nr.1.

Etapa de elaborare a bugetului este un proces etapizat care implică parcurgerea succesivă a operațiunilor prevăzute de lege și are un calendar de desfășurare, care începe în data de 31 martie, când Ministerul Finanțelor Publice definitivează prognozele indicatorilor macroeconomici și sociali pentru anul bugetar pentru care se elaborează proiectul bugetului, precum și pentru următorii 3 ani, până la 15 octombrie când Guvernul aprobă și depune, spre adoptare Parlamentului proiectele legilor bugetare. Parlamentul aprobă bugetele pe ansamblu, pe părți, pe capitole, subcapitole, titluri, articole, aliniate, pentru anul bugetar și pentru următorii 3 ani.[3]

Etapele procesului bugetar

Figura nr.1

Sursa: Proiecția autorului, adaptare după: Manea, Marinela Daniela, Contabilitatea instituțiilor publice, Editura C.H. Beck, Colecția Oeconomica, Ediția a II-a, București, 2011. [3]

Veniturile publice se materializează în încasări din impozite, taxe, contribuții, amenzi, penalități, vărsăminte din veniturile instituțiilor publice, venituri din închirierea și concesionarea terenurilor și alte bunuri proprietate de stat, împrumuturi, donații, sponsorizări, ajutoare. Lunar, se alocă la bugetele locale o cotă de 47% din impozitul pe venit încasat la bugetul de stat la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale, în termen de 5 zile lucrătoare de la finele lunii în care s-a încasat acest impozit. În situații deosebite, cotele defalcate din impozitul pe venit pot fi majorate. Ministerul Finanțelor Publice prin direcțiile regionale ale finanțelor publice efectuează operațiunile de virare la bugetele locale a cotelor convenite din impozitul pe venit. Pentru echilibrarea bugetelor locale, prin decizie a directorului Direcția Regională a Finanțelor Publice se acordă 80% din sumă în funcție de următoarele criterii: populație, suprafața din intravilanul

unității administrativ-teritoriale și capacitatea financiară a entității publice, iar 20% din sumă se repartizează de Consiliul Județean pentru susținerea proiectelor de dezvoltare și infrastructură locală, ce necesită finanțare.

De la bugetul de stat se transferă către bugetele locale pentru investiții finanțate din împrumuturi externe la a căror realizare contribuie și Guvernul, potrivit legii, și se aprobă anual, în poziție globală, prin legea bugetului de stat.

Cheltuielile publice sunt plătite efectuate din resurse mobilizate pe diferite căi, pentru achiziția de bunuri sau prestări servicii necesare pentru îndeplinirea diferitelor obiective: servicii publice generale, acțiuni economice. Cheltuielile publice locale cuprind cheltuieli de funcționare (cheltuieli de personal și cheltuieli cu bunuri și servicii) și cheltuieli de dezvoltare.

Rolul și caracteristicile bugetului

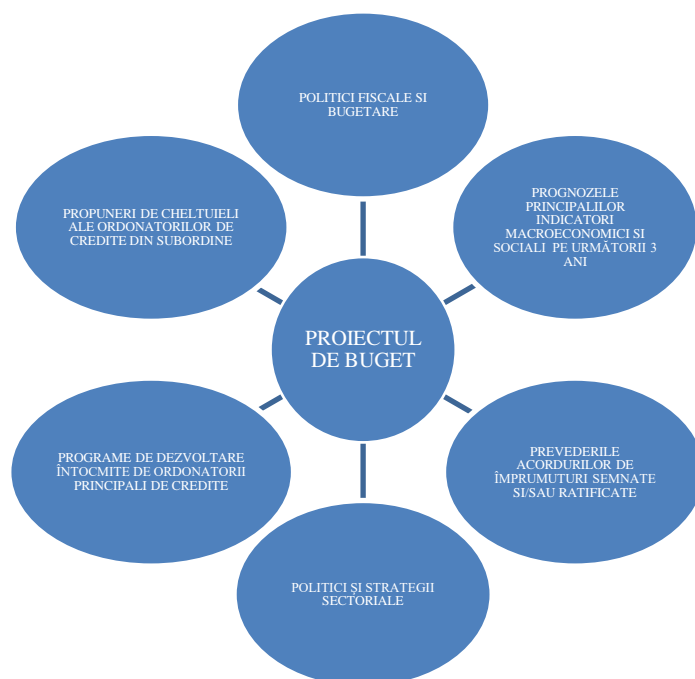
Bugetul se concretizează în mijloace financiare necesare furnizării de bunuri și servicii publice. Bugetul este un „sistem de fluxuri financiare legate de formarea resurselor financiare publice și repartizarea acestora, un instrument de politică financiară a statului în domeniul fiscalității și al cheltuielilor publice, care din punct de vedere juridic este aprobat prin lege”. [4]

Bugetul este un document prin care se realizează colectarea, alocarea și redistribuirea resurselor, necesare reglării activității economice și sociale. Rolul redistributiv al bugetului este pus în evidență de mobilizarea resurselor și de repartizare a acestora pentru finanțarea unor activități sau acțiuni. Rolul de reglare a vieții economice decurge din importanța bugetului de stat ca instrument cu putere de lege, prin care se reflectă politica economică promovată de guvern. Bugetul în accepțiunea sa juridică s-a impus ca lege bugetară, dar și ca un „tablou evaluativ de venituri și cheltuieli publice”, [5] cu rol important în reflectarea gradului în care statul se implică în plan economic și în viața socială, în vederea stabilizării economiei. De asemenea, bugetul servește la redistribuirea resurselor financiare între unități administrativ-teritoriale, dar și între ramuri de activitate.

Veniturile și cheltuielile „se includ în buget în totalitate, în sume brute”. [6] Proiectele bugetelor se elaborează de către ordonatorii principali de credite ai unității administrativ-teritoriale. Astfel, în figura nr. 2 sunt prezentați pașii premergători în elaborarea bugetului. În buget, veniturile și cheltuielile se grupează pe baza clasificăției bugetare aprobate de Ministerul Finanțelor Publice. Clasificația bugetară este instrumentul prin care veniturile și cheltuielile unui buget sunt grupate într-o ordine obligatorie și după criterii unitare și precis determinate și se utilizează, atât în faza de elaborare, cât și în faza de execuție a bugetelor. La constituirea fondurilor publice participă agenții economici, indiferent de forma de proprietate asupra capitalului social și forma juridică de organizare a acestora, instituțiile publice, persoanele juridice fără scop lucrativ (asociații, fundații, organizații) și populația.

Necesitatea cunoașterii structurii cheltuielilor publice derivă din faptul că aceasta redau modul în care sunt relocate resursele bănești spre anumite destinații. Clasificarea cheltuielilor publice se poate face după criteriile: administrativ, funcțional și respectiv economic. Cheltuielile prevăzute pe capitole și articole, au destinație precisă și limitată.

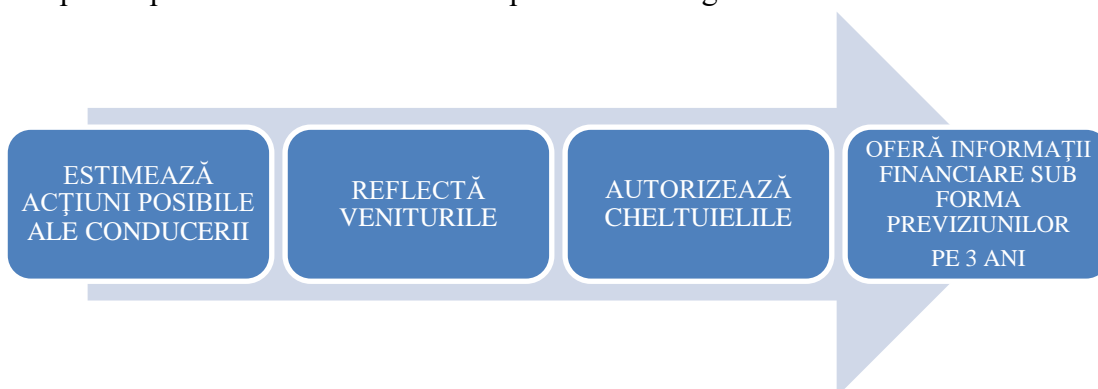
Sumele primite pentru echilibrarea bugetelor se pot cheltui pentru acoperirea necesităților secțiunii de funcționare a bugetului.

Figura 2. Elaborarea proiectului de buget

Sursa: Proiecția autorului, adaptare după: Manea, Marinela Daniela, Contabilitatea instituțiilor publice, Editura C.H. Beck, Colecția Oeconomica, Ediția a II-a, București, 2011.[3]

În bugetele se înscrie fondul de rezervă bugetară, în cotă de 5%, din totalul cheltuielilor, aflat la dispoziția consiliului local. Acesta poate fi utilizat la propunerea ordonatorilor de credite, pe bază de hotărâri ale consiliilor locale, județene, ministerelor sau guvernului, pentru finanțarea unor cheltuieli neprevăzute, urgente, calamități naturale, precum și pentru acordarea unor ajutoare. Bugetul aprobat prezintă unele caracteristici prezentate în figura nr.3:

Figura nr.3. Caracteristicile bugetului

Sursa: Proiecția autorului, adaptare după: Manea, Marinela Daniela, Contabilitatea instituțiilor publice, Editura C.H. Beck, Colecția Oeconomica, Ediția a II-a, București, 2011.[3]

Ordonatorii principali de credite cuprind în proiectele de buget cheltuielile pentru investiții publice și alte cheltuieli de investiții finanțate din fonduri publice locale, în secțiunea de dezvoltare, în baza programului de investiții publice al fiecărei unități administrativ-teritoriale.

Veniturile și cheltuielile aprobate în bugetele se repartizează pe trimestre, în perioada în care este necesară efectuarea cheltuielilor, în funcție de termenele legale de încasare a veniturilor. Distribuirea veniturilor și cheltuielilor se face și pe titluri, capitole, subcapitole, articole în funcție de tipul venitului necesar a fi încasat sau a cheltuieli ce trebuie angajată.

După prezentarea și aprobarea bugetului de către Direcția Regională a Finanțelor Publice se efectuează trimestrial, deschiderile de credite bugetare, în limita sumelor aprobate în buget.

Prezentarea informațiilor privind execuția bugetară

Contul de execuție bugetară este specific situațiilor financiare întocmite de instituțiile publice și evidențiază gradul de îndeplinire a indicatorilor prevăzuți în buget.

Contul de execuție bugetară cuprinde două părți, una afectată veniturilor, cuprinse în anexa 12, din situațiile financiare trimestriale, iar anexa 13, aferentă cheltuielilor.

Elementele pe care le conține partea de venituri a contului de execuție bugetară sunt următoarele: prevederi bugetare inițiale, prevederi bugetare definitive, drepturi constatate, încasări realizate și drepturi constatate de încasat.

„Contul de execuție ale bugetului instituției publice - Venituri”, se regăsește în anexele nr. 5, 9, 12 și 17 la situațiile financiare, care se întocmesc pe titluri, articole și alineate în cadrul subcapitolelor și paragrafelor fiecărui capitol. În continuare prezentăm, în tabelul nr. 1, un extras din contul de execuție privind veniturile bugetului local la o unitate administrativ-teritorială:

Tabelul nr.1 Contul de execuție bugetară privind veniturile la o unitate administrativ-teritorială– extras, mii lei

Denumirea indicatorilor	Prevederi bugetare		Drepturi constatate			Încasări realizate	Stingeri pe alte căi decât încasări	Drepturi constatate de încasat
	Anuale	Trim.	Total	Din anii precedenți	Din anul curent			
Impozit pe venit	7000	7000	3131	0	3131	2445	0	0
Impozite și taxe pe proprietate	359	515	849	382	466	379	16	453
Impozite și taxe pe bunuri și servicii	2680	2781	3007	212	2795	1780	5203	221
Cote și sume defalcate din TVA	2889	3178	3195	0	3195	1695	0	0
Venituri din concesiuni și închirieri	111	142	116	94	22	9	0	107
Vânzări de bunuri și servicii	110	119	959	783	175	62	0	847
Amenzi, penalități și confiscări	94	94	897	739	157	96	0	801
TOTAL	13243	13829	12154	2210	9941	6466	5219	2429

Sursa: Proiectia autorului

Execuția bugetară este definită ca fiind activitatea de încasare a veniturilor și efectuarea cheltuielilor aprobate prin buget. În această etapă a procesului bugetar sunt atrași o serie de operatori bugetari: aparatul fiscal cu toate structurile sale centrale și teritoriale, ministere, unități administrativ-teritoriale, instituții publice și alte entități publice de la care primesc transferuri.[7]

În cazul cheltuielilor sunt furnizate informații referitoare la următoarele aspecte: credite bugetare (anuale, trimestriale cumulate), angajamente bugetare, angajamente legale, plăți efectuate, angajamente legale plătite și cheltuieli efective.[3]. În procesul execuției bugetare, cheltuielile bugetare parcurg următoarele faze: angajare, lichidare, ordonanțare, plată. Instrumentele de plată se semnează de către ordonatorul de credite și de către contabil. În tabelul nr. 2 este prezentat un extras al contului de execuție al bugetului local pentru cheltuieli, efectuate

pe structura bugetului aprobat (clasificația funcțională), evidențiat în situațiile financiare în anexa nr. 13.

Efectuarea cheltuielilor bugetare se face numai pe bază de documente justificative, care să confirme primirea bunurilor materiale, prestarea serviciilor, executarea lucrărilor, plata salariilor și a altor drepturi bănești, plata obligațiilor bugetare, precum și a altor obligații.

Tabelul 2 Contul de execuție bugetară privind cheltuielile la o unitate administrativ-teritorială - extras, mii lei

Denumirea Indicatorilor	Credite de angajament	Credite bugetare		Angajamente bugetare	Angajamente legale	Plăți	Angajamente de plătit	Cheltuieli efective
		Anuale	Trimestriale cumulate					
Autorități publice și acțiuni generale	0	1590	1655	1655	1424	1424	0	1439
Ordine publică și siguranță națională	0	160	171	171	140	140	0	144
Învățământ secundar	0	1401	1417	1417	1360	1360	0	1244
Sănătate	0	20	24	24	17	17	0	16
Cultura	0	104	105	105	69	69	0	57
Asistență socială	0	1050	1163	1163	993	993	0	1004
Locuințe, servicii și dezvoltare publică	0	980	540	540	323	323	0	144
Canalizare și tratarea apelor reziduale	0	90	130	130	126	126	0	131
Agricultura, silvicultura, piscicultura și vânătoarea	0	140	140	140	117	117	0	117
Transporturi	0	1290	1300	1300	637	637	0	910
TOTAL	0	6825	6645	6645	5206	5206	0	5206

Sursa: Proiecția autorului

Execuția de casă a bugetelor de venituri și cheltuieli, se efectuează prin unitățile teritoriale ale Trezoreriei Statului, evidențindu-se în conturi distincte:

- veniturile bugetare încasate pe structura clasificației bugetare;
- efectuarea plăților, în limita creditelor bugetare și a destinațiilor aprobate,
- efectuarea operațiunilor de încasări și plăți privind datoria publică internă și externă, rezultată din împrumuturi contractate sau garantate de stat, precum și cele contractate sau garantate de autoritățile administrației publice locale, inclusiv a celor privind rambursarea ratelor la scadență și plata dobânzilor, comisioanelor, spezelor și altor costuri aferente;
- efectuarea altor operațiuni financiare în contul autorităților administrației publice locale;
- păstrarea disponibilităților reprezentând fonduri externe nerambursabile sau contravaloarea în lei a acestora, primite pe bază de acorduri și înțelegeri guvernamentale și de la organisme internaționale, și utilizarea acestora potrivit bugetelor aprobate;
- alte operațiuni financiare prevăzute de lege.

În urma încheierii execuției bugetare plățile efectuate reprezintă 76,27% din prevederile anuale definitive, ceea ce demonstrează că sunt respectate principiile pe care se bazează execuția bugetară, și anume: creditele bugetare aprobate la un capitol nu pot fi majorate, virate și utilizate la alte articole de cheltuieli sau nu pot fi utilizate pentru finanțarea altui capitol.

Începând cu trimestrul al III-lea al anului bugetar, virările de credite bugetare, însoțite de justificări, detalieri și necesități privind execuția, se pot efectua între subdiviziunile clasificației bugetare și sunt în competența fiecărui ordonator principal de credite, pentru bugetul propriu și bugetele instituțiilor subordonate, însă, creditele bugetare aprobate pentru un ordonator de credite principal de credite nu pot fi virate și utilizate pentru finanțarea altui ordonator principal de credite.

Ordonatorii principali de credite au obligația de a analiza lunar necesitatea menținerii unor credite bugetare și de a propune consiliului local anularea sau virarea creditelor respective.

Creditele bugetare aprobate prin bugetul local pot fi folosite prin deschideri de credite efectuate de către ordonatorii principali de credite ai acestora, în limita sumelor aprobate, potrivit destinației stabilite și cu respectarea dispozițiilor legale care reglementează efectuarea cheltuielilor respective.[8]

În cazul în care, un venit neîncasat și o cheltuială angajată, lichidată și ordonanțată în cadrul prevederilor bugetare și neplătită până la data de 31 decembrie, se va încasa sau se va plăti, după caz, în contul bugetului pe anul următor. Creditele bugetare și alocațiile pentru cheltuielile de personal, neutilizate până la închiderea anului sunt anulate de drept. Prevederile legilor bugetare anuale și ale celor de rectificare acționează numai pentru anul bugetar respectiv [9]. Disponibilitățile din fondurile externe nerambursabile și cele din fondurile publice destinate cofinanțării contribuției financiare a Comunității Europene, rămase la finele exercițiului bugetar se reportează în anul următor cu aceeași destinație [10]. La sfârșitul exercițiului bugetar fiecare instituție publică cu personalitate juridică, întocmește contul de execuție bugetară. Acesta reflectă rezultatul exercițiului prin compararea veniturilor cu cheltuielile bugetare efectuate în cursul exercițiului. Pe baza situațiilor financiare prezentate de ordonatorii principali de credite, a conturilor privind execuția de casă a bugetului local, inclusiv anexele la acestea [11].

Trimestrial și anual, ordonatorii principali de credite întocmesc situații financiare privind execuția bugetară, care cuprind bilanțul - bilanțul de închidere întocmit la data predării va fi însoțit de balanța de verificare sintetică, contul de rezultat patrimonial, situația fluxurilor de trezorerie, situația modificărilor în structura activelor nete/capitalurilor proprii, conturile de execuție bugetară (venituri și cheltuieli) și anexele, care includ politici contabile și note explicative, și care, se depun la direcțiile generale ale finanțelor publice.

Conturile anuale de execuție a bugetelor, precum și, situațiile financiare trimestriale și anuale se prezintă după caz Consiliilor Locale, Județene, ministerelor sau Guvernului, de către ordonatorii principali de credite, spre aprobare. Anul bugetar se încheie la 31 decembrie, cu aprobarea contului general de execuție.

Concluzii. Cele mai multe schimbări în sistemul de management public din instituțiile și autoritățile administrației publice din România au survenit ca urmare a inițiativelor reprezentanților politici. Factorul politic influențează considerabil conținutul proceselor de management și de execuție din instituțiile și autoritățile administrației publice.

Informarea celor interesați este profund marcată de fidelitatea și calitatea datelor furnizate de emitenții situațiilor financiare. Raportarea elementelor nefinanciare contribuie la atingerea unui nivel optim de transparență ce conduce la creșterea încrederii utilizatorilor.

Profesioniștii contabili utilizează anumite tehnici și metode, cu scopul de a reflecta cât mai multe informații reale, verificate și certificate despre situația economică a unei entități, pentru orientarea publicului spre luarea deciziilor cu cât mai puțin risc.

De aceea, principalul rol în aplicarea corespunzătoare a reglementărilor emise de organisme de normalizare revine profesioniștilor contabili, care constituie adevărați garanți ai calității informațiilor furnizate de entități, întărind încrederea utilizatorilor.

Datorită imperfecțiunii normelor, unele practici ale entităților evidențiază anumite lacune ale sistemului de informare. În cazul în care aceste norme se încalcă, calitatea informațiilor furnizate utilizatorilor, poate fi mult depreciată.

Dincolo de aspectele mai puțin favorabile, informația contabilă, permite redistribuirea bogăției și rămâne atu-ul diferitelor grupuri de utilizatori cu un grad ridicat de credibilitate în raport cu celelalte surse informaționale.

Aspectele prezentate anterior ne permit să formulăm o concluzie că eficiența deciziei nu este de natură exclusiv economică, ci și ecologică, socială, psihologică, determinată de factori specifici ai căror impact nu poate fi evaluat valoric. Criteriul eficienței rămâne reperul esențial de referință în funcție de care se efectuează alegerea, în cadrul procesului decizional, managerial, dintre mai multe opțiuni a celei care oferă cele mai mari efecte economice pentru un volum dat al resurselor angajate sau care maximizează raportul efect/efort.

Prin urmare considerăm că valoarea instituțiilor din sectorul public într-o țară depinde în mare măsură de potențialul uman, de capacitatea sa de a administra resursele materiale și financiare.

Referințe bibliografice

- [1] Saklin-Anderson, K., National, International and Transnational Constructions of New Public Management in New Public Management-The Transformation of Ideas and Practice, Edited by Tom Cristensen and Per Laegreid, England, Cornwall, Editura Ashgate, 2003, p.51;
- [2] Moisiță, Larisa, Finanțe publice, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2009;
- [3] Manea, M. D., Contabilitatea instituțiilor publice, Editura C.H. Beck, Colecția Oeconomica, Ediția a II-a, București, 2011, pag.12;
- [4] Cenar, I., Contabilitatea instituțiilor publice, Editura Cărții de Științe, Cluj-Napoca, 2007;
- [5] Oprea, F., Sisteme bugetare publice, Teorie și practică, Editura Economică, București, 2011;
- [6] Legea nr.500/2002, privind finanțele publice, publicată în M. Oficial nr.597 din 17.08.2002;
- [7] Popa, A. F., Studii practice privind aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară în România, Editura Contaplus, Ploiești, 2007;
- [8] Moșteanu, T., Constantin Roman, Finanțele instituțiilor publice, Editura Economică, București, 2012;
- [9] Dascălu, E.D., Sistemul bugetar în România, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2006;
- [10] Directiva Europeană UE nr.85 din 8 noiembrie 2011, privind cerințele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre, publicată în J. Of. al UE seria L nr. 306 din 23.11.2011;
- [11] Greceanu Cocoș, V., Contabilitatea instituțiilor publice: comentată, actualizată și simplificată, Editura Pro Universitaria, București, 2011.

RAPORTAREA SITUAȚIEI POZIȚIEI FINANCIARE CONFORM IFRS LA SOCIETATEA ALS ROMANIA SRL

REPORTING THE STATEMENT OF FINANCIAL POSITION AS PER IFRS AT ALS ROMANIA SRL ENTITY

Autor: **Radu ISACHE**

e-mail: isache.radu.sicadm@uab.ro

Coordonator științific: **Ionela Cornelia CIOCA, lect. univ. dr.**

e-mail: cioca.ionela@uab.ro

Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, Romania

”Răul poate să-l facă oricine, cât de nevoielnic ar fi. Binele însă e numai pentru sufletele tari și firile călite”. Nicolae Steinhardt

Abstract. *Modern society has entered an era of globalization of trade, operations and economic processes, an era of computerization and digitalization of areas of activity, especially financial. Economic information is used today in all sectors of activity, being an indispensable element in the path of progress, for this it is necessary that it reaches unaltered to end users and in a “global format and common language”.*

Therefore, in order for the information presented in the financial statements of a company to be understood by different users (such as country, language), it is necessary to respect an internationally accepted framework and to be presented in a language of international circulation, thus, it was set up a financial reporting system that complies with “International Financial Reporting Standards”.

The presentation of the financials using this world wide accepted format helps the company to be more reliable on the market, inspire trust to possible investors, where is the case, and why not, embracing the future by adopting everything that is new in this domain.

Cuvinte cheie: raportare financiară, IFRS, standarde, retratare, poziție financiară

Coduri JEL: M41; Q40; Q56

Introducere

Această lucrare științifică a fost elaborată cu scopul de a prezenta conceptul IFRS - Standardele Internaționale de Raportare Financiară și aplicarea acestora în statele membre UE, prin adoptarea directivelor emise la nivel european, care reglementează fiecare standard în parte precum și aplicabilitatea acestora. Dacă pentru unele entități raportarea conform IFRS este opțională, pentru altele aceasta a devenit obligatorie (instituții de credit, societățile listate la bursă, etc.).

IASB este organismul independent de normalizare a standardelor din cadrul Fundației IFRS. Membrii săi sunt responsabili cu elaborarea și publicarea IFRS-urilor, inclusiv a IFRS pentru IMM-uri și pentru aprobarea Interpretărilor la IFRS-uri elaborate de către Comitetul pentru Interpretarea IFRS-urilor (denumit anterior IFRIC).[1]

Fundația este compusă din 4 elemente [2]:

- adunarea administratorilor (trustees);
- organismul de normalizare propriu-zis, IASB, care preia activitățile de armonizare de la vechiul organism internațional (International Accounting Standards Committee: IASC);
- un comitet de interpretare, Comitetul internațional de interpretări privind raportările financiare (International Financial Reporting Interpretations Committee: IFRIC);
- un consiliu consultativ de normalizare (International Accounting Standards Advisory Council: IASAC).

Normele privind transparența - Reuniunile Consiliului de monitorizare și ale Comitetului de interpretare sunt deschise publicului, agendele sunt publicate, iar reuniunile sunt transmise pe internet. Atunci când membrii Fundației IFRS participă la reuniuni cu părțile interesate în afara cadrului prevăzut de Manualul privind procedura corespunzătoare, nu se păstrează înregistrări formale.[3]

Din momentul începerii activității IASB în aprilie 2001, numărul țărilor care utilizează IFRS-uri a crescut substanțial, ajungându-se mai aproape de atingerea obiectivului IASB de a avea un set comun de standarde de contabilitate, utilizat la nivel global. IASB va continua eforturile de a încuraja cea mai extinsă adoptare a IFRS-urilor, de sprijini aplicarea consecventă la nivel mondial și de a realiza convergența cu standardele contabile utilizate în marile economii ale lumii.[4]

EFRAG consiliază Comisia Europeană cu privire la faptul dacă standardele IFRS noi sau revizuite respectă interesele europene în procesul internațional de stabilire a standardelor. Aceste interese ar trebui să includă noțiunea de „prudență”, menținerea cerinței de „imagine fidelă” și de interes public european. Evaluarea impactului constituie în prezent o parte semnificativă din activitatea de aprobare a EFRAG atunci când se evaluează dacă un standard este favorabil pentru interesul public european.[5]

În baza legislației europene, toate companiile din UE cotate la bursă trebuie să întocmească conturi consolidate respectând un set unic de standarde: Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS). Majoritatea statelor membre permit utilizarea IFRS și pentru conturile consolidate ale societăților necotate la bursă. În plus, unele state membre au decis să permită sau să impună aplicarea IFRS în cazul situațiilor financiare individuale ale anumitor societăți. Din motive de transparență, întreprinderile care își desfășoară activitatea în UE trebuie să includă în rapoartele lor anumite informații financiare.[6]

Cadrul legal privind aplicarea IFRS în România – în baza Ordinului ministrului finanțelor publice nr. 881/2012 societățile comerciale ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată au obligația de a aplica Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) la întocmirea situațiilor financiare anuale individuale începând cu anul 2012. În baza OMFP 1.121/2006 aceste entități aveau opțiunea (fără a fi obligate) de a întocmi un set distinct de situații financiare în conformitate cu IFRS pentru alți utilizatori decât entitățile statului. Se realizează astfel o trecere de la aplicarea voluntară a IFRS la aplicarea obligatorie.[7]

Conform site-ului oficial www.ifrs.org [8], la ora actuală există 17 standarde IFRS elaborate, care au înlocuit unele din cele 41 de standarde IAS, fiecare set având interpretările aferente, un număr de 23 de interpretări IFRIC și 33 de interpretări SIC (unele din ele fiind reedite și incorporate în IFRS, respectiv IAS).

Tabel 2. Standardele internaționale de raportare financiară

IFRS - Standardele Internaționale de Raportare Financiară	Data emiterii	Data intrării în vigoare
IFRS 1 — Aplicarea pentru prima dată a Standardelor Internaționale de Raportare Financiară	24 Noi 2008	01 Iul 2009
IFRS 2 — Plata pe bază de acțiuni	19 Feb 2004	01 Ian 2005
IFRS 3 — Grupările de întreprinderi	10 Ian 2008	01 Iul 2009
IFRS 4 — Contracte de asigurare	31 Mar 2004	01 Ian 2005
IFRS 5 — Active imobilizate deținute pentru vânzare și activități întrerupte	31 Mar 2004	01 Ian 2005
IFRS 6 — Explorarea și evaluarea resurselor minerale	09 Dec 2004	01 Ian 2006
IFRS 7 — Instrumente financiare: informații de furnizat	18 Aug 2005	01 Ian 2007
IFRS 8 — Segmente operaționale	30 Nov 2006	01 Ian 2009
IFRS 9 — Instrumente financiare	24 Iul 2014	01 Ian 2018

IFRS 10 — Situații financiare consolidate	12 Mai 2011	01 Ian 2013
IFRS 11 — Acorduri comune	12 Mai 2011	01 Ian 2013
IFRS 12 — Prezentarea intereselor existente în alte entități	12 Mai 2011	01 Ian 2013
IFRS 13 — Evaluarea la valoarea justă	12 Mai 2011	01 Ian 2013
IFRS 14 — Conturi de amânare aferente activităților reglementate	30 Ian 2014	01 Ian 2016
IFRS 15 — Venituri din contractele cu clienții	28 Mai 2014	01 Ian 2018
IFRS 16 — Contracte de leasing	13 Ian 2016	01 Ian 2019
IFRS 17 — Contracte de asigurare	18 Mai 2017	01 Ian 2021

Sursa: prelucrare după <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs>

Revizuirea literaturii de specialitate

Nevoia de a avea situații financiare cu informații comparabile la nivel internațional a crescut în timp în România, în special la anumite categorii de entități de interes public, dar și în vederea evaluării performanțelor, în mediul de business. Cadrul de raportare cel mai des folosit care asigură această comparabilitate îl reprezintă Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS). În afara companiilor listate pe o piață reglementată, care folosesc obligatoriu IFRS în scop de raportare statutară, majoritatea companiilor folosesc standardele Românești (RAS). Unele companii, în special cele deținute de acționari străini, utilizează ambele standarde, în special în cadrul raportărilor către firma mamă.[9]

Implementarea IFRS la nivelul pieței de capital din România (...) are rolul de a asigura creșterea încrederii în piețele reglementate și în investițiile în instrumente financiare, precum și de a promova funcționarea corectă și transparentă a piețelor reglementate.

IFRS încurajează utilizarea raționamentului profesional pentru raportarea evenimentelor și tranzacțiilor prin prescrierea unor principii generale.

Rezultatele așteptate ca urmare a implementării IFRS sunt creșterea credibilității informațiilor prezentate de entități și asigurarea unei comparabilități a rezultatelor financiare ale entităților din același domeniu de activitate, care contribuie la atragerea investițiilor străine și la promovarea creșterii transparente, sporind încrederea investitorilor pe piața de capital.[10]

Obiectivul situațiilor financiare este acela de a prezenta fidel informații despre poziția financiară, performanțele și modificările poziției financiare, utile pentru luarea deciziilor economice. (...) Există și situații speciale în care prezentarea fidelă este asigurată tocmai prin neaplicarea cerințelor unor standarde, caz în care trebuie precizate în notele explicative motivele și circumstanțele derogărilor. (...) întreprinderile pot dezvolta propriile politici contabile, în acord cu cerințele Standardelor Internaționale de Contabilitate și ale Cadrului general.

Pentru îndeplinirea obiectivelor, situațiile financiare se întocmesc pe baza contabilității de angajamente, conform căreia efectele tranzacțiilor și altor evenimente sunt recunoscute, când acestea se produc și nu când numerarul sau echivalentul său este decontat.[11]

Conform unui studiu efectuat de Adewale A.O. (2019) [12] asupra Portofoliului Extern de Investiții (FPI) și a structurii instituționale acesta concluzionează faptul că firmele: țările care au adoptat în întregime IFRS înregistrează un impact semnificativ asupra FPI-ului, efect avut și de prezenta unei structuri instituționale; motivul ar fi că investitorii externi sunt mai preocupați de structurile instituționale care vor pune la punct un mediu propice pentru IFRS, aspect care va influența portofoliul lor de investiții în mod pozitiv.

Ibrahim Mert (2014) [13] prezintă în articolul sau cazul companiilor din India și China în legătura cu adoptarea și aplicarea raportării conform IFRS de către acestea, concluzionând că percepția în cele două țări este asemănătoare cu privire la beneficiile și mai ales la costurile

implementării IFRS, însă prin adoptarea lor se poate ajunge la o reducere a costurilor și la o creștere a încrederii globale în aceste entități.

Un studiu efectuat asupra companiilor din Turcia de către Türel (2009) la câțiva ani de la implementarea raportării IFRS în această țară, începând cu anul 2005, punând în balanță raportarea efectuată conform organismului național numit (trad. aut., Capital Market Board of Turkey) Consiliul Pieței de Capital din Turcia, ne relevă o creștere a relevanței valorice a câștigurilor dar și a valorii incrementale, precum și a valorii contabile a capitalului propriu, iar coeficientul câștigurilor a devenit pozitiv și s-a mărit de la perioada înainte de IFRS și după IFRS; acest fapt îmbunătățește relevanța valorică, care este acceptată ca reprezentant al calității contabilității.[14]

Kaaya (2015) în urma studiului efectuat asupra relevanței valorice ca efect al adoptării IFRS în diferite economii naționale, concluzionează că raportarea calitativă a relevanței valorice este foarte apreciată, acest fapt datorându-se faptului că oferă o utilitate directă a informațiilor contabile utilizatorilor finali de pe piața de capital. [15]

Iar conform Clarkson et al. (2011), relevanța valorică a valorii contabile agregate și a câștigurilor este un loc natural pentru a căuta impactul adoptării IFRS asupra calității raportării financiare, având în vedere rolul primordial al evaluării capitalurilor proprii în cadrul conceptual al IFRS. [16]

Kao și Wei (2014), doi cercetători din Taiwan, întreprind un studiu asupra pieței de capital chineze care constată că adoptarea IFRS poate îmbunătăți, într-adevăr, predictibilitatea și actualitatea calității informațiilor contabile, dar nu are efecte semnificative asupra prezentării fidele. Poate că impozitele împiedică adoptarea IFRS, astfel încât informațiile contabile nu pot fi prezentate în mod fidel. Între timp, asimetria informațională subminează calitatea informațiilor contabile. Deși IFRS poate reduce efectele negative ale asimetriei informațiilor asupra calității informațiilor contabile, rezultatul nu este semnificativ. Proprietari precum guvernul chinez, directori seniori, acționari majori, directori și supervizori au efecte negative asupra calitatea informațiilor contabile. [17]

Adoptarea IFRS înseamnă mai mult decât o simplă modificare a vechilor reglementări și proceduri contabile. Este un nou sistem de evaluare a performanței - un nou sistem de proceduri - care trebuie implementat la nivelul întregii organizații. Acest lucru va schimba cu siguranță modul de funcționare a companiilor și este foarte probabil să apară noi modalități de abordare a strategiilor de gestiune și contabilitate a companiei.[18]

Jerman (2009) amintește că IFRS a introdus modificări radicale în contabilitatea raportării corporative. Principala diferență a fost introducerea unei abordări contabile mai dinamice, cu implicarea abordării valorii juste. (...) Ca bază de evaluare generală a fost utilizat costul istoric, deși organismele naționale de reglementare individuale ar putea permite, de asemenea, utilizarea costului de înlocuire sau a valorii juste. [19]

Conform Bontaș et. al (2011), standardele globale de raportare financiară, aplicate în mod constant, îmbunătățesc comparabilitatea informațiilor financiare. Diferențele de contabilitate pot ascunde comparațiile pe care le fac investitorii, creditorii și alții. Prin necesitatea prezentării de informații financiare utile (adică informații relevante, fiabile, comparabile etc.), standardele globale de raportare financiară de înaltă calitate îmbunătățesc eficiența alocării și valoarea capitalului. [20]

Politicele contabile reprezintă principiile, bazele, convențiile, regulile și practicile specifice adoptate de o entitate la întocmirea și prezentarea situațiilor financiare. Deși spațiul rezervat politicilor contabile în cadrul notelor explicative este unul din ce în ce mai cuprinzător, efectul

aplicării acestora se regăsește în cadrul bilanțului contabil, al contului de profit și pierdere și, ca o consecință, în determinarea indicatorilor ce se stabilesc pe baza situațiilor financiare.[21]

În art. 2 din OMFP 1802/2014 se prezintă mai multe exemple de politici contabile: alegerea metodei de amortizare a imobilizărilor; reevaluarea imobilizărilor corporale sau păstrarea costului istoric al acestora; înregistrarea, pe perioada în care imobilizările corporale sunt trecute în conservare, a unei cheltuieli cu amortizarea sau a unei cheltuieli corespunzătoare ajustării pentru deprecierea constatată; alegerea metodei de evaluare a stocurilor; contabilitatea stocurilor prin inventarul permanent sau intermitent etc.[22]

Principiul de bază al IFRS 1 vizează aplicarea retrospectivă a standardelor internaționale în vigoare la data de raportare de la care sunt permise anumite excepții opționale și sunt impuse câteva excepții obligatorii, ca: *valoarea justă considerată drept cost prezumat (cost presupus)*, *contracte de leasing*, *beneficiile angajaților*. [23]

Făcând apel la prezența opțiunilor în contabilitate, echipa managerială poate fi tentată, în funcție de interesele urmărite, fie să ofere o imagine favorabilă a rezultatului, fie să îl „netezească”. Astfel, prin recurgerea la anumite tratamente și opțiuni contabile, managementul entității își poate fixa obiective cu privire la mărimea rezultatului, în sensul maximizării (dacă dorește să atragă investitorii sau să contracteze un credit de la bancă) sau minimizării (dacă urmărește achitarea unui impozit mai mic la bugetul de stat).[24]

Petre G. (2013) precizează că în scopul întocmirii situațiilor financiare anuale în baza IFRS, entitățile procedează la inventarierea (conform Omfp nr. 2861/2009) și evaluarea (potrivit IFRS) elementelor de natura activelor, datoriilor și capitalurilor proprii.(...).[25]

Iar după Deaconu (2017), obiectivul IFRS 1 este să asigure că primele situații financiare (...) conțin informații de înaltă calitate care:

- (a) sunt transparente pentru utilizatori și comparabile pentru toate perioadele prezentate;
- (b) asigură un punct de plecare adecvat pentru o contabilitate conformă cu IFRS; și
- (c) pot fi generate la un cost care nu depășește beneficiile.[26]

O entitate trebuie să prezinte cel puțin două din fiecare din situațiile financiare (IAS 1.38A):

- (a) o situație a poziției financiare la finalul perioadei;
- (b) o situație de profit/pierdere precum și alte elemente ale rezultatului global aferente perioadei;
- (c) o situație a modificărilor capitalurilor proprii aferentă perioadei;
- (d) o situație a fluxurilor de trezorerie aferentă perioadei;
- (e) note cuprinzând un rezumat al politicilor contabile semnificative și alte informații explicative;

(f) o situație a poziției financiare de la începutul primei perioade comparative, atunci când entitatea aplică retroactiv o politică contabilă sau face o retratare retroactivă a elementelor din situațiile sale financiare, sau atunci când reclasifică elementele din situațiile sale financiare.[27]

Metodologia cercetării

În această lucrare cercetarea s-a efectuat consultând diferite surse disponibile online: de la fragmente din cărți, la articole publicate în analele universităților – departamentul economico-financiar, articole disponibile pe diferite site-uri de specialitate economice. Astfel, așa cum afirma și Stanciu et. all (2011), metodologia cercetării se referă la teorie și metode practice, o activitate care studiază esența, natura, statutul, definiția, clasificarea, construcția modelelor explicative [28].

Pentru atingerea acestui scop am efectuat un studiu de caz în care am preluat informațiile prezentate în balanța analitică a unei societăți pe doi ani consecutivi, 2018 și 2019, unde am aplicat,

acolo unde este cazul anumite retratări contabile cerute de standardele internaționale, date pe care le-am transpus în situația poziției financiare la finalul perioadei, dar și notele explicative aferente

Studiu de caz

Societatea ALS ROMANIA SRL a luat ființă în data de 28.04.2005, fiind înregistrată ca plătitoare de TVA¹, aceasta este persoană juridică română constituită ca o societate comercială cu răspundere limitată cu administrator unic (angajat cu contract de muncă), având acționariat străin în proporție de 100%, format din 2 (doi) asociați persoane juridice:

1. Australian Laboratory Services PTY LTD, deține un aport total de 190 lei, respectiv număr acțiuni 19. Cota de participare la beneficii și pierderi: 95%.

2. ALS Limited, deține un aport total de 10 lei, respectiv număr acțiuni 1. Cota de participare la beneficii și pierderi: 5 %.

Sediul societății este în Gura Roșiei, comuna Roșia Montana, jud Alba și are ca obiect principal de activitate: „Activități de testări și analize tehnice” – cod CAEN² 7120, entitatea este un laborator de analize fizico-chimice specializat în prepararea și analiza probelor geologice pentru industria minieră; dispune de un potențial tehnic și științific optim pentru a asigura obținerea unor rezultate valide: aparate și echipamente de înaltă performanță, reactivi de calitate, metode de asigurare a calității rezultatelor, personal calificat.

Întrucât IAS 1 necesită prezentarea a cel puțin un an de informații financiare din perioada anterioară comparativă, situația de deschidere a poziției financiare va fi 1 ianuarie 2013, dacă nu mai devreme. Prima cerință a raportării IFRS 1 [32] — Aplicarea pentru prima dată a Standardelor Internaționale de Raportare Financiară, subliniază imperativ ca o entitate ale cărei situații financiare sunt conforme cu IFRS trebuie să prezinte în note o declarație explicită și fără rezerve privind această conformitate.

SITUAȚIA POZIȚIEI FINANCIARE la 01/01/N-1 // 31/12/N-1 // 31/12/N

Notă: Se vor prezenta cele 3 situații ale poziției financiare, aferente începutului primei perioade comparative, sfârșitului acesteia, care corespunde cu începutul perioade pentru care se dorește raportare conform IFRS, respectiv sfârșitul perioadei de raportare. Pentru ușurarea identificării s-a ales codarea anilor necesari raportării, respectiv:

- N-2 = 2017, N-1 = 2018, N = 2019, N+1 = 2020

Tabel 2. Situația poziției financiare conform OMFP 1802/2014, diferențe retratări, IFRS

Sumele sunt exprimate în lei

Sold inițial la 01/01/N-1

	Nota	Ordin 1802/2014	Efect tranziție	IFRS
ACTIVE				
Active imobilizate				
Imobilizări necorporale	3.1	6,941	0	6,941
Imobilizări corporale	3.2	1,432,966	0	1,432,966
Avansuri pentru imobilizări	4.1	0	0	0
Imobilizări financiare	3.3	27,000	0	27,000
Active imobilizate - total		1,466,907	0	1,466,907
Active curente				
Stocuri	4	2,186,607	(325)	2,186,282
Avansuri plătite	4.1	0	121,868	121,868

¹Cf. art.316- înregistrarea persoanelor impozabile în scopuri de TVA din Legea nr. 227/2015-Codul fiscal actualizat

² Ordinul Nr. 337 din 20 aprilie 2007, cu modificările și completările ulterioare

Creanțe comerciale	5	5,924,469	(226,572)	5,697,897
Clienți incerti**	5.1	719,611	0	719,611
Alte creanțe	5.3	0	105,029	105,029
Casa și conturi la bănci	5.2	5,855,193	0	5,855,193
Alte valori*	2	1,109	0	1,109
Cheltuieli înregistrate în avans	5.4	95,314	0	95,314
Active curente - total		14,062,692	0	14,062,692
TOTAL ACTIVE		15,529,599	0	15,529,599
CAPITALURI PROPRII SI DATORII				
Datorii curente				
Datorii comerciale	6.1	3,134,485	(963,686)	2,170,799
Avansuri acordate	6.2	0	350,110	350,110
Provizioane clienți incerti**	5.1	719,611	0	719,611
Alte datorii curente	6.3	0	613,576	613,576
Datorii curente - total		3,134,485	0	3,134,485
PROVIZIOANE				
Provizioane pentru beneficiile angajaților	6.4	-	-	-
Capital și rezerve				
Capital social	7.1	200	0	200
Alte rezerve	7.2	383,525	0	383,525
Rezultatul reportat	7.4	7,249,849	0	7,249,849
Profit și pierdere	7.3	4,874,201	0	4,874,201
Repartizarea profitului	7.3	(112,661)	0	(112,661)
Capitaluri proprii – total		12,395,114	0	12,395,114
TOTAL CAPITALURI PROPRII ȘI DATORII		15,529,599	0	15,529,599

Tabel 3. Situația poziției financiare conform OMFP 1802/2014, diferențe retratări, IFRS

Sumele sunt exprimate în lei

Sold final la 31/12/N-1=01/01/N

	Nota	Ordin 1802/2014	Efect tranzicție	IFRS
ACTIVE				
Active imobilizate				
Imobilizări necorporale	3.1	8,531	0	8,531
Imobilizări corporale	3.2	1,463,521	(48,130)	1,415,391
Avansuri pentru imobilizări	4.1	0	48,130	48,130
Imobilizări financiare	3.3	27,000	0	27,000
Active imobilizate - total		1,499,052	0	1,499,052
Active curente				
Stocuri	4	2,800,751	(119,230)	2,681,521
Avansuri plătite	4.1	0	119,230	119,230
Creanțe comerciale	5	4,752,968	(77,963)	4,675,005
Clienți incerti**	5.1	882,017	0	882,017
Alte creanțe	5.3	0	77,963	77,963
Casa și conturi la bănci	5.2	7,299,311	0	7,299,311

Alte valori*	2	1,109	0	1,109
Cheltuieli înregistrate în avans	5.4	232,400	0	232,400
Active curente - total		15,086,539	0	15,086,539
TOTAL ACTIVE		16,585,591	0	16,585,591
CAPITALURI PROPRII SI DATORII				
Datorii curente				
Datorii comerciale	6.1	3,792,899	(614,454)	3,178,445
Avansuri acordate	6.2	0	3,318	3,318
Provizioane clienți incerti**	5.1	882,017	0	882,017
Alte datorii curente	6.3	0	611,136	611,136
Datorii curente - total		3,792,899	0	3,792,899
PROVIZIOANE				
Provizioane pentru beneficiile angajaților	6.4	-	-	-
		-	-	-
Capital si rezerve				
Capital social	7.1	200	0	200
Alte rezerve	7.2	383,525	0	383,525
Rezultatul reportat	7.4	6,959,600	0	6,959,600
Profit si pierdere	7.3	5,449,367	0	5,449,367
Repartizarea profitului	7.3	0	0	0
Capitaluri proprii – total		12,792,692	0	12,792,692
TOTAL CAPITALURI PROPRII ȘI DATORII		16,585,591	0	16,585,591

Tabel 4. Situația poziției financiare conform OMFP 1802/2014, diferențe retratări, IFRS

Sumele sunt exprimate în lei

Sold final la 31/12/N

	Nota	Ordin 1802/2014	Efect tranziție	IFRS
ACTIVE				
Active imobilizate				
Imobilizări necorporale	3.1	7,806	0	7,806
Imobilizări corporale	3.2	1,400,353	0	1,400,353
Avansuri pentru imobilizări	4.1	0	0	0
Imobilizări financiare	3.3	27,000	0	27,000
Active imobilizate - total		1,435,159	0	1,435,159
Active curente				
Stocuri	4	2,237,620	(2,055)	2,235,565
Avansuri plătite	4.1	0	2,055	2,055
Creanțe comerciale	5	5,586,234	(453,060)	5,133,174
Clienți incerti**	5.1	914,067	0	914,067
Alte creanțe	5.3	0	453,060	453,060
Casa și conturi la bănci	5.2	5,913,546	0	5,913,546
Alte valori*	2	1,109	0	1,109
Cheltuieli înregistrate în avans	5.4	167,101	0	167,101
Active curente - total		13,905,610	0	13,905,610
TOTAL ACTIVE		15,340,769	0	15,340,769

CAPITALURI PROPRII SI DATORII

Datorii curente

Datorii comerciale	6.1	3,024,352	(613,317)	2,411,035
Avansuri acordate	6.2	0	5,481	5,481
Provizioane clienți incerti**	5.1	914,067	0	914,067
Alte datorii curente	6.3	0	543,040	543,040
Datorii curente - total		3,024,352	(64,796)	2,959,556

PROVIZIOANE

Provizioane pentru beneficiile angajaților	6.4	0	404,969	404,969
		0	404,969	404,969

Capital si rezerve

Capital social	7.1	200	0	200
Alte rezerve	7.2	445,080	0	445,080
Rezultatul raportat	7.4	7,908,967	0	7,908,967
Profit si pierdere	7.3	4,023,726	(340,173)	3,683,553
Repartizarea profitului	7.3	(61,556)	0	(61,556)
Capitaluri proprii – total		12,316,417	(340,173)	11,976,244

TOTAL CAPITALURI PROPRII ȘI

DATORII

		15,340,769	0	15,340,769
--	--	-------------------	----------	-------------------

Note explicative³

Nota 1 Declarație de conformitate și principii contabile

Administratorul (...) declar: Setul de situații financiare au fost întocmite în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) adoptate și reglementate de Uniunea Europeană prin Regulamentul (CE) NR. 1126/2008 și prin prevederile OMFP 2844/2016 și OMFP 3781/2019 cu modificările și completările ulterioare. Setul de situații financiare individuale întocmite în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) oferă o imagine fidelă a poziției și performanței financiare precum și a celorlalte informații, prezentate prin fluxurile de trezorerie și prin situația modificărilor capitalurilor proprii, făcând referire la activitatea desfășurată. Evidențele contabile ale entității sunt menținute în moneda națională: lei, în conformitate cu standardele de raportare IFRS.

De precizat faptul că, la data întocmirii acestor situații, societatea își va continua activitatea într-un viitor previzibil, fără a intra în imposibilitatea continuării activității sau reducerea semnificativă a acesteia și nu are cunoștință, despre evenimente sau împrejurări, care să altereze în mod semnificativ declarațiile de mai sus.

Politicile contabile pe care societate le utilizează la întocmirea situațiilor financiare individuale sunt în conformitate cu reglementările contabile aplicate și anume: principiul permanentei metodei, principiul prudenței, principiul independentei exercițiului, principiul evaluării separate a elementelor de activ și de pasiv, principiul intangibilității, principiul necompensării, principiul prevalenței economicului asupra juridicului, principiul pragului de semnificație. Societatea nu a făcut abateri de la aceste principii contabile și nici nu a modificat metodele de evaluare.

Nota 2* Pragul de semnificație și retratări (reevaluări)

Conform Art. 24 din Regulamentul (CE) NR. 1126/2008, IAS 1 și IAS 8 Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori definesc un element drept semnificativ dacă omiterea

³Precizare: în redactarea notelor explicative, atât pentru raportare conform normelor naționale cât și conform standardelor IFRS, profesionistul contabil nu va face referire la literatura de specialitate, însă deoarece acesta este un material educativ, formularea acestora se face și cu ajutorul informațiilor din literatura de specialitate

sau declararea sa eronată ar putea influența deciziile economice ale utilizatorilor situațiilor financiare.

Așa cum se observă pe studiul de caz prezentat societatea are un element de activ, din categoria de stocuri (care nu se încadrează în evaluarea conform standardului IFRS 6 - Explorarea și evaluarea resurselor minerale), pentru care o evaluare ar fi indicată, pentru a vedea dacă e necesară trecerea de la cost și valoarea realizabilă netă, iar eventualele creșteri sau descreșteri evidențiate pe seama rezultatului reportat (pentru anul N-2), menținerea la cost ($C > VRN$) sau la valoarea realizabilă netă ($C < VRN$) – pentru anul N-1, însă diferența din reevaluare nu are o valoare semnificată pentru a influența utilizatorii, altfel se păstrează costul înregistrat.

Tabel 5. Elementul de active “Alte valori”

Element	Cost	Valoare Realizabilă Netă (cost g aur BNR 01.01.2018)	Valoare Realizabilă Netă (cost g aur BNR 31.12.2019)
5g sârmă aur (cu certificat de conformitate)	1109 lei	815 lei	1069 lei

*Valoarea acestui element este prezentată în situațiile financiare ca parte din disponibilul de numerar, însă a fost separată doar pentru acest studiu de caz.

Nota 3 Imobilizări

Nota 3.1 Imobilizările necorporale

Conform IAS 38 [34], imobilizările necorporale sunt active intangibile, identificabile și nemonetare. Criteriul de identificare apare în momentul când imobilizarea: poate fi separată de entitate (pentru a fi vândută, închiriată, individual sau împreună cu un activ) și decurge din drepturi contractuale sau din alte drepturi de natură legală, transferabile sau nu. Imobilizările necorporale sunt măsurate inițial la costul de achiziție, iar după recunoaștere, ele sunt contabilizate la cost minus amortizarea aferentă.

Nota 3.2 Imobilizările corporale

Conform IAS 16 [35], imobilizările corporale sunt active tangibile care sunt aducătoare de beneficii economice viitoare, de regulă acestea sunt folosite pe o perioadă mai mare de un an de zile, iar costul lor poate fi măsurat în mod credibil. Costul la care sunt recunoscute imobilizările cuprinde pe lângă prețul de achiziție și orice alt cost legat de aducerea echipamentului la parametri funcționali și anume: pregătirea locului, transportul, importul, instalarea acestuia. Ulterior acestea sunt contabilizate la cost minus amortizarea cumulată. Precizare: entitatea nu deține imobile sau terenuri, care ar trebui supuse tratamentului de reevaluare.

Amortizarea pentru mijloacelor fixe intrate în patrimoniu până la data de 31.12.2019 este calculată utilizând metoda liniară, conform cu Legea 15/1994 și respectând duratele de viață normale prevăzute de Catalogul mijloacelor fixe aprobat prin HG 2139/2004, și anume:

- echipamente tehnologice: 4 – 20 ani
- aparate și instalații de măsurare și control: 3 – 5 ani
- mijloace de transport: 5 – 6 ani
- mobilier și echipament de lucru: 4 – 12 ani
- programe de calculator: 1-3 ani
- amenajare împrejmuire teren: 25 ani

Nota 3.3 Alte imobilizări financiare

Ordinul ANRE nr. 181/ 2018⁴ reglementează procedura privind regimul garanțiilor financiare constituite de clienții finali la dispoziția furnizorilor de energie electrică. Valoarea

⁴<https://www.electrifurnizare.ro/asistenta/knowledge-base/in-ce-situatie-se-constituie-garantia-financiara/>

garanției se stabilește astfel încât să acopere: n cazul prevăzut la pct.1 lit. b) și c) și pct. 2 lit. b) se stabilește astfel încât să acopere contravaloarea consumului de energie electrică estimat a se realiza de către clientul final pe o perioadă de maximum 90 de zile, la prețul de contract. Această prevedere cade și sub incidența standardului IFRS 4 (Appendix A) [36]: Un contract de asigurare este un „contract în temeiul căruia o parte (asigurătorul) acceptă un risc semnificativ de asigurare de la o altă parte (asiguratul), acceptând să despăgubească asiguratul dacă un eveniment viitor incert (specificul asigurat) afectează în mod negativ asiguratul.

Nota 4 Stocuri

Standardul IAS 2 [37], precizează ca stocurile sunt active curente care, printre altele, sunt: a) deținute pentru a fi vândute pe parcursul desfășurării normale a activității; b) sub formă de materii prime, materiale auxiliare, combustibili, alte materiale consumabile care urmează să fie folosite pentru prestarea unor servicii (sau cea mai cunoscută caracteristică, în procesul de producție pentru obținerea de bunuri).

Materialele auxiliare, combustibilii, piesele de schimb, respectiv alte materiale consumabile, componentele stocului la entitatea studiată sunt înregistrate la prețul de achiziție plus orice alt cost direct atribuibil acestora, ca: transport, taxe de import, alte taxe.

Principiul fundamental al standardului, stocurile trebuie recunoscute la valoarea minimă dintre cost și valoarea realizabilă netă, este respectat de către entitate, dat fiind faptul că entitatea nu menține stocuri (mărfuri) spre vânzare, ele sunt doar spre consum intern.

Entitatea folosește, la ieșirea din gestiune, ca urmare a consumul intern sau în urma vânzării metoda FIFO (primul intrat, primul ieșit), una din cele 2 metode agreate de standardul internațional, pe lângă cea a costului mediu ponderat (CMP).

Nota 4.1 Avansuri plătite

Conform standardelor internaționale o societate este obligată să se țină evidența avansurilor acordate furnizorilor pentru cumpărări de bunuri de natura imobilizărilor corporale și necorporale, stocurilor sau pentru prestări de servicii, astfel entitatea a efectuat în perioada analizată anumite plăți către diverși furnizori: costul de 48.130 lei, la data 31.12.N-1 din contul 4093 Furnizori - debitori pt imobilizări, reprezintă un avans pentru achiziția unui utilaj - motostivuitor, iar conform IAS 16 [38]: Acest principiu de recunoaștere se aplică tuturor costurilor în momentul în care sunt suportate, atât suportate inițial pentru achiziționarea sau construirea unui element de imobilizări corporale, cât și ulterior efectuate după recunoaștere pentru adăugarea, înlocuirea unei părți sau a serviciului; atât costul de 121.869 lei cât și costul de 119.230 lei (de la începutul, respectiv sfârșitul anului N-1 din contul 40910 Furnizori-debitori pt stocuri) sunt reprezentate de plăți către furnizori externi de materiale consumabile, a căror perioadă de livrare, calculată de la transmiterea comenzii și până la recepția fizică a produselor, este de aproximativ 8-10-12 săptămâni.

Nota 5 Creanțe comerciale

Aplicând prevederile standardului IFRS 15 [39]: „obiectivul prezentului standard este de a stabili principiile pe care o entitate trebuie să le aplice pentru a raporta informații utile pentru utilizatorii situațiilor financiare cu privire la natura, valoarea, plasarea în timp și incertitudinea veniturilor și fluxurilor de trezorerie generate de un contract cu un client.

Pentru a îndeplini obiectivul de la punctul 1, principiul esențial al prezentului standard este că o entitate trebuie să recunoască venituri pentru a ilustra transferul de bunuri sau servicii promise către clienți la o valoare care reflectă contraprestația la care entitatea se așteaptă să aibă dreptul în schimbul acelor bunuri sau servicii.

O entitate trebuie să ia în considerare termenii contractului, precum și toate faptele și circumstanțele relevante atunci când aplică prezentul standard. O entitate trebuie să aplice în mod

consecvent prezentul standard, inclusiv utilizarea oricăror soluții practice, pentru contractele cu caracteristici similare și în circumstanțe similare.

Nota 5.1** Clienți incerti - depreciere

**Precizare: la fel ca și în cazul Alte valori* și acest element a fost prezentat separat doar pentru a evidenția faptul că o entitate trebuie să pună accent pe reevaluarea soldului clienților și a necesității constituirii a unui provizion pentru depreciere. Altfel, în ambele raportări, suma nu este luată în calcul datorită faptului că soldul apare ca (+)debit și (-)credit.

Atât regulamentul CE 1126/2008 cât și normele interne fac referire la constituirea de ajustări pentru deprecierea creanțelor. Normele interne dau și anumite condiții ca timp de neîncasare[40]: >270 zile și deductibilitate de 30% inițial, nerecomandată și desigur nedeductibilă deprecierea constituită în proporție de 100%. Normele CE și internaționale evită să impună anumite reguli de calculație pentru deprecierea creanțelor, lăsând la raționamentul profesionistului contabil acest fapt; se dă, pentru cine dorește, un mod de calcul pentru pierderile din credit numit matrice de determinare a provizioanelor. Mai simplu spus [41], este un calcul al pierderii din depreciere bazat pe procentul de rată implicit aplicat grupului de active financiare. IFRS 9 afirmă că ar trebui să: Obțineți ratele implicite din istoricul dvs. de pierdere a creditului comercial; ajustați-le pentru informații privind viitorul acestor creanțe.

Matrice minimă de determinare a provizioanelor	Bazat pe regiunea EMENA
curente	0.71%
30 zile	0.71%
60 zile	0.71%
90 zile	0.71%

Sursa, internă - grup ALS: Mod de calcul depreciere creanțe clienți

Astfel societatea are constituite deprecieri pentru creanțe clienți, care sunt reevaluate lunar, atât din punct de vedere al probabilității de încasare cât și prin înregistrarea diferențelor de curs valutar.

Tabel 6. Situație clienți incerti

Sold la	01.01.N-1	31.12.N-1=01.01.N	31.12.N
Clienți			
Interni	134,770.31 lei	134,770.31 lei	134,770.31 lei
Externi	584,841.12 lei	747,246.49 lei	779,296.70 lei

Nota 5.2 Disponibilități de numerar

Numerarul cuprinde disponibilul în lei și în valuta existent atât în casierie cât și în conturile bancare curente, acesta va fi folosit la întocmirea “Situației fluxurilor de trezorerie”. Numerarul și echivalentele de numerar sunt raportate astfel:

- numerarul și echivalentele de numerar în lei din casierie și în conturile de la bănci, se evidențiază la valoarea nominală;

- numerarul și echivalentele de numerar în valută din casierie și în conturile de la bănci, se revaluează la rata de schimb afișată de BNR pentru ultima zi a perioadei de raportare. Diferențele de curs rezultate din reevaluarea valutei sunt înregistrate pe venituri sau cheltuieli financiare.

Nota 5.3 Alte creanțe

În această categorie proporția cea mai cuprinzătoare este reprezentată în special de TVA-ul de recuperat, pe lângă mici sume reprezentate sume de recuperat pentru concedii medicale de la

FNUASS; aceste creanțe în legătură cu bugetul statului pot fi scăzute din evidență și prin compensarea între creanțelor și datoriilor, cu respectarea prevederilor legale.

Nota 5.4 Cheltuieli înregistrate în avans

Cheltuielile în avans existente în sold, cuprind: impozite și asigurări auto, rovine, asigurări pentru stocuri și utilaje emise de societatea mamă, alte lucrări de întreținere a spațiului închiriat și folosit.

Nota 6 Datorii

O datorie [42] reprezintă o obligație actuală a entității ce decurge din evenimente trecute și prin decontarea căreia se așteaptă să rezulte o ieșire de resurse care încorporează beneficii economice. O datorie este recunoscută în contabilitate și prezentată în bilanț atunci când este probabil că o ieșire de resurse încorporând beneficii economice va rezulta din decontarea unei obligații prezente și când valoarea la care se va realiza această decontare poate fi evaluată în mod credibil.

Datorii curente [43], o entitate trebuie să clasifice o datorie drept datorie curentă atunci când:

- (a) se preconizează decontarea datoriei în cursul ciclului său normal de exploatare;
- (b) datoria este deținută, în principal, în scopul tranzacționării;
- (c) datoria trebuie decontată în termen de douăsprezece luni după perioada de raportare;

sau

(d) entitatea nu are un drept necondiționat de a amâna decontarea datoriei pentru cel puțin douăsprezece luni după perioada de raportare (a se vedea punctul 73). Condițiile unei datorii care ar putea avea drept rezultat, la latitudinea partenerului, decontarea sa prin emiterea instrumentelor de capitaluri proprii nu îi afectează clasificarea.

O entitate trebuie să clasifice toate celelalte datorii ca datorii pe termen lung. Derecunoașterea datoriei se efectuează atunci când obligațiile contractuale sunt achitate, anulate sau expiră.

Nota 6.1 Datorii comerciale

Datoriile comerciale reprezintă obligații de plată pentru bunurile sau serviciile care au fost achiziționate de entitate de la furnizori în și pentru ciclul normal al activității de exploatare. În situația în care livrarea bunurilor și serviciilor necesare activității curente nu au fost însoțite de factură, iar valoarea acestora este disponibilă, obligația ce a luat naștere din respectivul eveniment este înregistrată și recunoscută ca datorie. Datoriile care apar ca urmare a unei operațiuni în valută se contabilizează în moneda națională, pe baza cursului de schimb oficial de la data efectuării operațiunii; lunar, soldul creditor al datoriilor în valută este convertit în lei prin utilizarea cursului de schimb valutar, valabil pentru ultima zi din lună, comunicat de BNR.

Nota 6.2 Avansuri facturate la clienți

Tot în această categorie, ca datorie comercială, intră și avansurile primite de la clienți pentru prestarea serviciului contractat, în cazul studiat este vorba de emiterea buletinului de analiză pentru mostrele geologice trimise de acesta la laborator (entitate); politica grupului din care face parte societatea impune plata în avans, înainte de a începe orice fel de procesare fizică a probelor, în cazul anumitor clienți, din țări cu un anumit risc, dar nu numai, și pentru anumiți noi clienți apăruți în acest domeniu de activitate, clienți despre care se găsesc puține informații.

Nota 6.3 Alte datorii curente

Din această categorie fac parte salariile angajaților precum și impozitul și taxele aferente, reținute de entitate la sursă și plătite în numele angajaților și sunt recunoscute ca și cheltuieli atunci când serviciile sunt prestate.

Societatea înregistrează impozit pe profit (cota 16%) în conformitate cu codul fiscal național în vigoare la data întocmirii situațiilor financiare. Profitul fiscal diferă de profitul raportat în contul de profit și pierdere, deoarece exclude elemente de cheltuieli nedeductibile și include elemente de venit neimpozabile. Nu există facilități fiscale care să afecteze impozitul pe profit.

De asemenea aici sunt incluse și taxa de drepturi de autor (royalty fee) și de management, astfel societatea-mamă ALS emite la încheierea exercițiului financiar, cu data de 31.03.N-1, facturi cuprinzând valoarea acestor două taxe, ca procent din cifra de afaceri înregistrată în anul lor fiscal precedent (01.04.N-2 – 31.03.N-1). Prin urmare, datorită faptului că filiala din România nu și-a schimbat perioada de raportare (anul fiscal = anul calendaristic) a apărut o înregistrare a acestei datorii într-un cont distinct (40800 – Furnizori-facturi nesosite) și o împărțire a acesteia pe 4 trimestre, pentru calculul impozitului pe profit⁵:

Tabel 7. Calcul și repartizare taxe de grup (drepturi de autor și management)

<i>Data</i>	<i>Suma</i>	<i>Explicație</i>
	<i>129,304:4=32,326 AUD</i>	<i>Suma de control, aferentă facturii 317/31.03.2017</i>
30.06.N-2	99,127.68 lei	32,326 AUD , cheltuială aferentă trim. II
30.09.N-2	98,710.67 lei	32,326 AUD , cheltuială aferentă trim. III
31.12.N-2	98,364.79 lei	32,326 AUD , cheltuială aferentă trim. IV
		Reglare diferență: 49,666.25-32,326=17,340.25AUD
		17,340.25 x 3 trim. = 52,020.75 AUD
31.12.N-2	157,185.16 lei	<i>Surplus cheltuială aferentă trim. IV, final de an</i>
31.12.N-2	453,388.30 lei	Sold creditor la 01.01.N-1
31.03.N-1	-607,895.03 lei	Factura 318/31.03.2018 (198,665 AUD)
31.03.N-1	154,506.73 lei	<i>cheltuială aferentă trim. I</i>
	- lei	Sold la 01.04.N-1
	<i>198,665:4=49,665.25AUD</i>	<i>Suma de control, aferentă facturii 318/31.03.2018</i>
30.06.N-1	146,878.01 lei	49,665.25 AUD , cheltuială aferentă trim. II
30.09.N-1	141,283.90 lei	49,665.25 AUD , cheltuială aferentă trim. III
31.12.N-1	140,132.65 lei	49,665.25 AUD , cheltuială aferentă trim. IV
		Reglare diferență: 55,591-49,666.25=5,924.75 AUD
		5,924.75 x 3 trim. = 17,774.25 AUD
31.12.N-1	51,111.11 lei	<i>Surplus cheltuială aferentă trim. IV, final de an</i>
31.12.N-1	479,405.67 lei	Sold creditor la 01.01.N
31.03.N	-668,114.87 lei	Factura 319/31.03.2019 (222,364 AUD)
31.03.N	188,709.20 lei	<i>cheltuială aferentă trim. I</i>
	- lei	Sold la 01.04.N
	<i>222,364:4=55591 AUD</i>	<i>Suma de control, aferentă facturii 319/31.03.2019</i>
30.06.N	161,981.06 lei	55,591 AUD , cheltuială aferentă trim. II
30.09.N	164,482.64 lei	55,591 AUD , cheltuială aferentă trim. III
31.12.N	169,336.45 lei	55,591 AUD , cheltuială aferentă trim. IV
		Reglare diferență: 47,769.25-55,591=-7,821.75 AUD

⁵Notă: Pentru estimarea cheltuielii, societatea preia valoarea ultimei facturi recepționate și o redistribuie pe cele 4 trimestre, aferente anului fiscal străin, iar reglările și înregistrările aferente trim. IV –an fiscal românesc- sunt efectuate după primirea facturii în martie anul următor. În tabel sunt prezentate sumele corectate cu diferențele de curs valutar (cheltuială la curs crescător și venit la curs descrescător)

		-7,821.75 x 3 trim. = -23,461.25 AUD
31.12.N	-70,100.09 lei	Surplus cheltuială aferentă trim. IV, final de an
31.12.N	425,700.06 lei	Sold creditor la 01.01.N+1
31.03.N+1	-515,391.99 lei	Factura 320/31.03.2020 (191,077 AUD)
31.03.N+1	89,691.93 lei	cheltuială aferentă trim. I

Nota 6.4 Beneficii ale angajaților

Conform IAS 19 Beneficiile angajaților, entitatea este obligată: (art. 16) să evalueze costul estimat al absențelor remunerate cumulate ca fiind suma suplimentară pe care entitatea preconizează că o va plăti ca rezultat al dreptului nefolosit care s-a acumulat la încheierea perioadei de raportare. Astfel societate studiată va constitui un provizion pentru: concedii de odihnă neefectuate în perioada raportată (01.01.N – 31.12.N), tichete cadou pentru proprii salariați aferente anului N+1 și suma necesară pentru plata celui de al 13-lea salariu:

Tabel 8. Beneficii ale angajaților

Denumire beneficiu	Sumă
Concediu de odihnă neefectuat	158,085 lei
Tichete cadou	35,600 lei
Al 13-lea salariu	211,284 lei
Total	404,969 lei

Înregistrarea contabilă este (cu analitice dezvoltate pentru fiecare tip de beneficiu):

6812 Cheltuieli de exploatare privind provizioanele	=	1517 Provizioane pentru beneficiile angajaților	404,969 lei
---	---	---	-------------

Sumele aferente au fost calculate doar pentru salariații permanenți (cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată) ai entității, datorită faptului că a) ponderea lor este de aprox. 92% din total angajați, respectiv din fond de salariu și că b) pentru aceștia entitatea va suporta toate cele 3 beneficii (datorită faptului că mișcările, intrări/ieșiri, de personal cu CIM pe perioadă nedeterminată au avut fluctuații extrem de mici pe perioada analizată N-1 – N); deci mărimea personalul de bază, profesionist, deja format este constantă. Normele IFRS obligă entitățile să raporteze acest tip de provizion.

Nota 7 Capitaluri proprii

Nota 7.1 Capital social subscris vărsat

Conform OMFP 2844/2016 (Anexa 1), capitalul social subscris și capitalul social vărsat se înregistrează distinct în contabilitate, pe baza actelor de constituire a persoanei juridice și a documentelor justificative privind vărsămintele de capital, efectuate cu ocazia constituirii și majorării de capital[151. (1)], de asemenea capitalul social prezentat în situațiile financiare anuale trebuie să corespundă cu cel înregistrat la Oficiul Registrului Comerțului. În cazul efectuării unor ajustări ale capitalului social, urmare aplicării IFRS, acestea nu afectează capitalul social vărsat al entității[art. 159 (2)].

Nota 7.2 Alte rezerve

Rezerve legale constituite potrivit art. 183 (1) din Legea 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, din profitul societății se va prelua, în fiecare an, cel puțin 5% pentru formarea fondului de rezervă, până ce acesta va atinge minimum a cincea parte din capitalul social.. Nota contabilă care se efectuează la sfârșitul exercițiului financiar este:

129 Repartizarea profitului = 1061 Rezerve legale 40 lei

Tot conform OMFP 2844/2016 (Anexa 1):. – Alte rezerve neprevăzute de lege sau de statut pot fi constituite facultativ pe seama profitului net pentru acoperirea pierderilor contabile sau în alte scopuri, potrivit hotărârii adunării generale a acționarilor sau asociaților, cu respectarea prevederilor legale [art.164], înregistrare contabilă:

---

129 Repartizarea profitului = 1068 Alte rezerve 112.661 lei

Nota 7.3 Repartizarea profitului

Conform legislației în vigoare, entitate a repartizat din profitul de 4,874,201 lei aferent anului 2017, suma de 112,661 lei pe alte rezerve reprezentând investiția în utilaje în 2017 pentru care s-a calculat scutirea de impozit profit conform legislației în vigoare, iar suma de 4,761,540 lei să rămână nerepartizat în contul 1171 „Rezultat reportat” și să fie utilizat în anii următori la propunerea asociaților.

Nota 7.4 Rezultatul reportat

În același ordin național OMFP 2844/2016 (Anexa 1) avem precizările care acoperă rezultatul reportat:

- Art. 173(3) Închiderea conturilor 121 „Profit sau pierdere” și 129 „Repartizarea profitului” se efectuează la începutul exercițiului financiar următor celui pentru care se întocmesc situațiile financiare anuale. Ca urmare, cele două conturi apar cu soldurile corespunzătoare, în situația poziției financiare întocmită pentru exercițiul financiar la care se referă situațiile financiare anuale.

- Art. 174. – În contul 117 „Rezultatul reportat, cu excepția rezultatului reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS 29” se evidențiază distinct: rezultatul reportat provenit din preluarea la începutul exercițiului financiar curent a rezultatului din contul de profit și pierdere al exercițiului financiar precedent, rezultatul reportat provenit din modificările politicilor contabile, rezultatul reportat provenit din corectarea erorilor contabile, rezultatul reportat reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare, rezultatul reportat provenit din trecerea la aplicarea IFRS, mai puțin IAS 29, precum și rezultatul reportat provenit din utilizarea, la data trecerii la aplicarea IFRS, a valorii juste drept cost presupus.

Concluzii. După cum se observă societatea respectă principiul permanenței metodelor, astfel politicile contabile și metodele de evaluare sunt aplicate în mod constant de la un exercițiu financiar la altul, prin urmare nu există diferențe între înregistrările de la un an la altul, dar și de la raportarea națională la raportare IFRS.

Briciu et all (2010) afirmă că pe baza informațiilor reflectate în conturi, sunt pregătite diferite situații financiare, care vor deveni suport informațional în procesul de documentare, analiză, prognoză și luarea deciziilor.[44]

Prin urmare așa cum afirmă și Deaconu (2017), realitatea social-economică și culturală a fiecărei țări determină o ierarhie de priorități în rândul utilizatorilor. Recunoașterea utilizatorului preferențial al unui sistem contabil ne arată stadiul în care se află progresul contabilității într-o țară sau alta (...).

Contabilitatea românească a reacționat în fața provocărilor europene, adaptându-se proceselor de normalizare, armonizare și convergență atât cu ajutorul unor instituții naționale cât și a unor organisme reprezentând profesia contabilă.

Adoptarea IFRS în România este o problemă complexă, care oferă informațiilor contabile credibilitate, iar performanța întreprinderii poate fi comparată la nivel mondial.[45]

Așa cum se observă, primul punct forte pentru societatea studiată este reprezentat de faptul că ea face parte dintr-un grup care activează la nivel mondial, cu sediile în Australia, listat la bursă,

astfel grupul își raportează situațiile conform standardelor IFRS. Un al doilea punct ajutător este reprezentat de faptul că România face parte din Uniunea Europeană, care a început și continuă procesul de adoptare și implementare a standardelor IFRS, astfel țărilor membre le este mai ușor integrarea în planurile naționale de conturi și în reglementările naționale a principiilor redade de către aceste standarde.

Din studiu reiese că societatea ar putea începe raportarea conform standardelor IFRS, cel puțin elementele componente ale bilanțului, situația care redă poziția financiară, și punctul de plecare în orice raportare, fiind prima care este întocmită și prezentată, nu are nevoie de retratări ample, prin simplul fapt că evidențierea sau plasarea în conturi a elementelor a fost făcută prin apel la raționamentul profesional, condiție esențială la întocmirea situațiilor conform IFRS.

Referințe bibliografice:

- [1] IASB – International Accounting Standards Board, articol accesat la http://ceccar.ro/ro/?page_id=1410, în data de 17 martie 2020
- [2] Feleagă L., Feleagă N., Convergențe contabile internaționale prin prisma aderării la Uniunea Europeană, *Economie teoretică și aplicată* Nr. 3 / 2006 (498)
- [3] [5] Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind activitățile Fundației IFRS, ale EFRAG și ale PIOB în 2017, Bruxelles, 19.10.2018 COM(2018) 705 final, pg. 4-5 ; p.7
- [4] Căruntu C, Lăpăduși M. L., *Standardele Internaționale de Raportare Financiară - viziune de ansamblu asupra adoptării și aplicării acestora la nivelul firmei*, *Analele Universității "Constantin Brâncuși"* din Târgu Jiu, *Seria Economie*, Nr.2/2011, pp. 86-99
- [6] *Normele și standardele de contabilitate*, https://europa.eu/youreurope/business/finance-funding/accounting/accounting-rules-standards/index_ro.htm, accesat la 17 martie 2020
- [7] *Cadrul legal privind aplicarea IFRS în România*, http://ceccar.ro/ro/?page_id=3015, accesat la 17.03.20
- [8] <https://www.iasplus.com/en/standards>, accesat la 22 martie 2020
- [9] Buhăescu O., *Creșterea utilizării IFRS în România*, articol accesat la <https://www2.deloitte.com/ro/ro/pages/tax/articles/schimbarile-propuse-in-impozitarea-veniturilor-care-ar-fi-impactul-pentru-salarii-si-activitati-independente.html>,
- [10] Ghid de aplicare a Standardelor Internaționale de Raportare Financiară, Autoritatea de Supraveghere Financiară, 2013, pg. 4, accesat la <https://asfromania.ro/supraveghere/supraveghere-capital/ifrs-piata-capital-supraveghere/1870-ghiduri-ifrs>
- [11] [26] [45] Deaconu S.C., *Contabilitate aplicată*, Universitatea "1 Decembrie", Seria Didactică, Alba Iulia, 2017, p.. 30 ; pp. 58-60
- [12] Adewale Atanda Oyerinde, *Institutional Structure, IFRS Adoption and Foreign Portfolio Investment in Africa*, *Acta Universitatis Danubius. Oeconomica*, edited by "Danubius" University from Galați, Faculty of Economic Science, Vol. 15, no. 4/2019, pp. 83-96
- [13] Mert I., *Perceived Costs and Benefits of IFRS Adoption of Cross-Border Mergers: A Statistical Analysis of Indian and Chinese Companies*, *Acta Universitatis Danubius. Oeconomica*, Vol 10, No 1 (2014), accesat la <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/oeconomica/article/view/2160/2865#sdfnote1sym>
- [14] Türel, A. (2009): *The Value Relevance of IFRS: The Case of Turkey*, *Acta Universitatis Danubius Oeconomica, Banking and Finance*, 5(1), 119-128.
- [15] Indiel Daniel KAAYA. *The Intenational Financial Reporting Standards (IFRS) and Value Relevance: A Review of Empirical Evidence*. *Journal of Finance and Accounting*. Vol. 3, No. 3, 2015, pp 37-46, accesat la <http://pubs.sciepub.com/jfa/3/3/1>
- [16] Clarkson P., Hanna J. D., Richardson G., Thompson R., *The impact of IFRS adoption on the value relevance of book value and earnings*, *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, Vol. 7, 2011, pp. 1-17.

- [17] Hui-Sung Kao, Tzu-Han Wei, *The Effect of IFRS, Information Asymmetry and Corporate Governance on the Quality of Accounting Information*, Asian Economic and Financial Review, 2014, 4, (2), pp. 226-256
- [18] Trif V., *Impactul IAS și IFRS asupra sistemului contabil românesc*, Anale. Seria Științe Economice, Vol. XIII/2007, pp. 407-413
- [19] Jerman Mateja, *Caracteristicile raportărilor financiare în conformitate cu IFRS*, Anale. Seria Științe Economice, Vol. XV/2009, pp. 783-790
- [20] Bunea-Bontaș C., Petre M. C., Petroianu O. G., *Consensual and controversial issues on IFRS for SMEs*, Vol. XVII/2011, pp.495-501
- [21] Manea C. L., *Politicile contabile și influența lor asupra poziției și performanței companiei*, Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica 1 (8), 2006, pp. 81-84
- [22] Reglementările contabile din 29 decembrie 2014 (actualizate) privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate*), aprobate de Ordinul nr. 1.802/2014, publicat în Monitorul Oficial nr. 963 din 30 decembrie 2014
- [23] IFRS 1 Aplicarea pentru prima dată a IFRS, http://ceccar.ro/ro/?page_id=3056
- [24] *Studiu empiric privind fenomenul contabilității creative în mediul contabil românesc (I)*, EXPERTIZA ȘI AUDITUL AFACERILOR, NR. 32-33, 27 AUG. - 9 SEPT. 2019, accesat la <http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/studiu-empiric-privind-fenomenul-contabilitatii-creative-in-mediul-contabil-romanesc-i-a5224/>, la 25 martie 2020
- [25] Petre G., *Întocmirea Situațiilor Financiare IFRS*, CAFR - Program de pregătire profesională 2013, accesat la http://www.conta-conta.ro/miscellaneous/598_miscellaneous_contabilitate_files%20598_.pdf
- [27] IAS 1-Presentation of Financial Statements, accesat la <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias1>
- [28] Stanciu Ionela, Joldoș (UDREA) Ana-Maria, Stanciu Florina Georgeta, *Environmental Accounting, an Environmental Protection Instrument used by Entities*, Annals of the University of Petroșani, Economics, Vol. XI, partea 2, 2011, p. 267-282.
- [32] *IFRS 1 Aplicarea pentru prima dată a IFRS*, http://ceccar.ro/ro/?page_id=3056
- [34] <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias38>
- [35] <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias16>
- [36] <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs4>
- [37] <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias2>
- [38] <https://www.ifrsbox.com/ias-16-property-plant-and-equipment/>
- [39] ANEXĂ IFRS 15 Venituri din contractele cu clienții, [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/JURI/DV/2016/05-23/COM-AC_DRC\(2016\)D044460-01\(ANN1\)_RO.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/JURI/DV/2016/05-23/COM-AC_DRC(2016)D044460-01(ANN1)_RO.pdf)
- [40] <https://contabilul.manager.ro/a/18963/ajustare-pentru-deprecierea-creantelor-cum-facem-monografia-contabila.html>
- [41] Silvia, *How to calculate bad debt provision under IFRS 9*, <https://www.ifrsbox.com/how-to-calculate-bad-debt-provision-under-ifrs-9/>
- [42] Art. 18 (b) din ORDIN Nr. 1802 din 29 decembrie 2014 - Partea I pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate
- [43] Art. 69 din Regulamentul (CE) NR. 1126/2008 de adoptare a anumitor standarde internaționale de contabilitate în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1606/2002 al Parlamentului European și al Consiliului
- [44] Briciu S., Pop I. A., Ivan O. R., *Participation As A Form Of Economic Activity*, Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, Faculty of Sciences, "1 Decembrie 1918" University, Alba Iulia, vol. 1(12), 2010, pp. 36-54.
- I. Legea nr. 227/2015-Codul fiscal actualizat
- II. Ordinul Nr. 337 din 20 aprilie 2007, cu modificările și completările ulterioare

- III. Curs valutar, accesat la <https://bnr.ro/Cursul-de-schimb--7372.aspx>
- IV. http://www.turismfelix.eu/documente_aga_2017/RaportAnual2016/5%20TUF%20AGO%202017.03.30%20-%202.1.6.%20Declaratie%20de%20conformitate%20IFRS%202016.pdf
- V. https://www.bcr.ro/content/dam/ro/bcr/www_bcr_ro/Investitori/Rapoarte-financiare/2017/Situatii_financiare_consolidate_si_individuale_2017_IFRS.pdf
- VI. Conceptul de prag de semnificație aplicat în contabilitate și audit, nr. 23, accesat la <http://www.ceccar.businessmagazine.ro/conceptul-de-prag-de-semnificatie-aplicat-in-contabilitate-si-audit-a5049/>
- VII. First-time adoption of International Financial Reporting Standards A guide to IFRS 1 November 2009, Deloitte, www.iasplus.com
- VIII. HOTARAREA nr. 2139/2004 din 30 noiembrie 2004 pentru aprobarea Catalogului privind clasificarea si duratele normale de funcționare a mijloacelor fixe
- IX. LEGE nr. 15 din 24 martie 1994 (**republicată**)(*actualizată*) privind amortizarea capitalului imobilizat în active corporale și necorporale
- X. Ordinul nr. 2844/2016 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară
- XI. Ordinul nr. 3189/2017 privind modificarea și completarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 2.844/2016
- XII. Regulamentul (CE) nr . 1126/2008 al Comisiei din 3 noiembrie 2008 de adoptare a anumitor standarde internaționale de contabilitate în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1606/2002 al Parlamentului European și al Consiliului, actualizat 2017
- XIII. Situații Financiare Individuale pentru semestrul încheiat la 30 Iunie 2016 întocmite în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară adoptate de Uniunea Europeană, accesat la https://static1.squarespace.com/static/5a8e700664b05f7044b11202/t/5ab8fe8a1ae6cf31587afde3/1522073227156/Situatii_financiare_individuale_conform_IFRS_30_06_2016.pdf

СУЩНОСТЬ СЕКЬЮРИТИЗАЦИИ АКТИВОВ, ЕЁ СОСТАВ И КЛАССИФИКАЦИЯ В СИСТЕМЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА

Егор ЗАХАРОВ

Людмила МАСЬКО, канд. экон. наук, доц.

e-mail: egorik51zahar@gmail.com

Полоцкий государственный университет, Республика Беларусь,

Annotation. *The notion "secutirization" has been considered in the following paper, the opinions of different authors determining the essence of the notion "secutirization" have been studied and the criteria of the notion "secutirization" have been identified. Its classic scheme and participants have also been presented. The approaches to the notion "secutirization" have been analysed. The topic relevance of the research has been studied, the structure and classification of asset secutirization have been proposed. The comparative analysis of classic (off-balance sheet asset) secutirization and synthetic (on - balance sheet asset) secutirization has been performed, balance sheet elements and balance sheet items which include secutirization as the object of accounting. The advantages and disadvantages of making asset secutirization transactions have been stated. Possible restrictions on secutirization application and also its development perspective have been identified. In conclusion our own definitions of the considered notions have been presented.*

Key words: secutirization, assets, risk management, secutirization operation, special financial institution, initiator, bond, specialized depository.

Актуальность появления секьюритизации активов стала логичным следствием общей тенденции к повышению роли ценных бумаг. Она представляет собой специфическую технику финансирования, сформировавшуюся в рамках общей тенденции к секьюритизации. Если рассматривать секьюритизацию активов с экономической точки зрения, то она соединила в себе тенденцию к оптимизации источников финансирования с учётом возрастающей роли инструментов рынка ценных бумаг и управления рисками активов за счёт отделения их друг от друга. Фактически появление института секьюритизации является одной из вех на пути тысячелетнего процесса поиска обеспечения, начавшегося ещё с греческой *hypotheca* (ипотеки) и получившего развитие в институтах Римского права *pignus* (залог), *feducia* (передача титула) и непосредственно *hypotheca*. Эволюция видов обеспечения от залога без передачи предмета залога (*Non possessory security interest*) к трастовым свидетельствам (*Trust receipt*) знаменует собой многолетнюю тенденцию ускорения оборачиваемости активов. Поиск обеспечения, снижение уровня ответственности, ускорение оборачиваемости финансовых ресурсов и поиск дешёвых источников финансирования – все эти стремления нашли своё отражение в секьюритизации активов. Секьюритизация возникла на фоне развития следующих тенденций:

- развитие рынка ценных бумаг;
- развитие индустрии финансового и фондового инжиниринга;
- тенденции международной либерализации и интеграции рынка;
- ужесточение банковских нормативов и требований к собственным средствам и структуре капитала банков, что вызвало необходимость «оздоровления» их балансов путем исключения из активов долгосрочных обязательств заемщиков;
- потребность рынка (инвесторов) в новых структурированных финансовых инструментах.

В широком смысле под секьюритизацией понимают инновационный процесс преобразования неликвидных активов в ликвидные ценные бумаги. Эту направленность секьюритизации можно рассматривать как форму проявления общей тенденции усиления роли ценных бумаг на финансовых рынках. [4, с. 267].

Профессор, заведующий кафедрой ценных бумаг и финансового инжиниринга Финансовой академии при Правительстве Российской Федерации Б.Б. Рубцов отмечает, что термин «секьюритизация» может иметь и более узкое значение: процесс «переупаковки»

относительно однородных, но малоликвидных активов в своеобразные пулы и выпуска взамен ценных бумаг, которые продаются новым инвесторам [17].

В классической трактовке секьюритизация, как инновационная техника финансирования представляет собой, выделение активов, отраженных на балансе, в отдельный финансовый пул для последующих трансакций. Первоначально подобные сделки касались только закладных под недвижимость, а с 1980-х годов они получили широкое распространение (ссуды под залог транспортных средств, лизинговые контракты, коммерческие закладные и др.).

Широкое использование секьюритизации привело к таким положительным результатам как: рост уровня обеспечения жильем, повышение доступности кредитов для предприятий и населения, снижение их стоимости.

В течение последних лет Белорусский финансовый рынок претерпел существенные изменения с позиции развития многочисленных финансовых инструментов, направленных на повышение эффективности. С точки зрения современной ситуации в области финансирования, концепция секьюритизации активов представляет значительный интерес.

С 1 июля 2018 года в Беларуси появился институт секьюритизации. Использование подобных сделок предусмотрено Указом Президента РБ №154 «О финансировании коммерческих организаций под уступку прав (требований)», подписанным 11 мая 2017 года.

Порядок ведения бухгалтерского учёта секьюритизации активов регулируется Постановлением Минфина от 22.12.2018 № 74 «Об утверждении Национального стандарта бухгалтерского учета и отчетности «Финансовые инструменты».

Использование механизма секьюритизации открывает перспективы для формирующихся рынков, обеспечивая устойчивость экономической системы путем распределения рисков по всему финансовому сектору. Следует отметить, что в настоящее время кредитные институты индустриально развитых стран акцент в своей деятельности делают на работе по управлению рисками, используя для этих целей финансовые инструменты (ценные бумаги).

В Республике Беларусь согласно Указа №154 организации смогут «продать свою дебиторскую задолженность в установленном порядке, чтобы получить деньги для финансирования». Для более подробного исследования сущности понятия «секьюритизация» рассмотрим, как определяют данную категорию различные авторы. Представим данные в таблице 1.1.

Таблица 1.1. Подходы к определению сущности понятия «секьюритизация»

Название литературного источника	Определение
1	2
Нормативные документы Республики Беларусь и Российской Федерации	
Указ Президента РБ 11 мая 2017 г. № 154	«Секьюритизация - это финансирование специальной финансовой организацией инициатора (инициаторов) под уступку прав (требований) за счет средств, привлеченных путем эмиссии облигаций, либо с последующей эмиссией облигаций» [1, с. 1]
Международные стандарты финансовой отчетности	
Международные Стандарты Финансовой Отчётности (IAS) 32 «Финансовые инструменты»	«...это метод продажи заимодавцем кредитов (и других будущих потоков) третьим лицам с тем, чтобы немедленно получить денежные средства» [2, с.5]
Словари и энциклопедии	
Словарь банковских терминов и понятий	«...это финансирование определённых активов при помощи выпуска ценных бумаг. Слово происходит от английского securities – «ценные бумаги». Секьюритизированными могут быть, например, ипотечные займы, автокредиты, лизинговые активы и т. д.» [3, с. 297]
Специальная литература по бухгалтерскому учёту	

Мировые финансы/ Питер Сталкер	«...это превращение чего угодно, например, банковского кредита в приносящую прибыль ценную бумагу, которую можно перепродать кому-либо ещё.» [5, с. 208]
Основы риск-менеджмента/ Гэлаи Д., Круи М., Марк Р.	«...это процесс, посредством которого денежные потоки преобразуются из розничного портфеля (например, платежи по ипотечному кредиту), портфеля ипотечных кредитов в выплаты по ценным бумагам посредством различных законодательных процедур и инструментов финансовой инженерии.»[6, с. 264]
Корпоративный финансовый менеджмент. Учебно-практическое пособие/ Лимитовский М. А., Паламарчук В. П., Лобанова Е. Н., Лобанова Е. Н.	«...это передача компанией какого-либо процесса (функции, работы) или его части сторонней организации (часто специально созданной компании специального назначения, SPV - specialpurposevehicle). В данном случае таким передаваемым процессом является управление финансовыми активами (обычно дебиторской задолженностью). Под имеющуюся у компании дебиторскую задолженность она выпускает долговые ценные бумаги.» [7, с. 686]
Банковское дело/ Жуков Е.	«...это продажа долговых требований банка по выданным кредитам посредством выпуска ценных бумаг. [8, с. 354]
Факторинг и секьюритизация финансовых активов/ Солдатова Анна	«...это механизм уступки денежного требования или финансирование под уступку денежного требования — новый институт гражданского права.» [9, с. 457]
Финансовые рынки и институты. Учебник для бакалавров/ Михайленко М.Н., Жилкина А.Н.	«...это перемещение кредитных операций с кредитного рынка на рынок ценных бумаг, что обеспечивает снижение затрат по привлечению кредитных ресурсов.» [10, с. 204]
Финансы/ Ковалёва А. М.	«...это замена соглашений о займах и кредитных договоров на ценные бумаги должника (реципиента). В мировой практике применяется для повышения инвестиционной привлекательности долговых обязательств, расширения базы потенциальных инвесторов, служит инструментом реструктуризации долгов как одного из приемов управления государственным долгом.» [11, с. 314]
Международные валютно-кредитные отношения. Учебник и практикум/ Звонова Е.А.	«...это замена традиционных кредитных инструментов и операций финансовыми, сопровождающаяся активизацией работы на фондовом рынке.» [12, с. 428]
Словарь банковских и финансовых терминов (часть 2)/ Фаруки Ш.	«...это процесс трансформации ссуд и других видов дебиторской задолженности в ценные бумаги.» [13, с. 395]
Мировая экономика и международные экономические отношения. Учебник для бакалавров/ Щенин Р. К.	«...это процесс преобразования ссуд, долговых обязательств и других видов наличных денежных поступлений в долговые инструменты, обращающиеся на рынке или принимающие формы ссудного капитала.» [14, с. 303]
Страхование/ Орналук-Малицкая Л. А.	«...это выпуск, в том числе, страховщиками ценных бумаг, как правило облигаций, в целях привлечения дополнительного капитала, который необходим при наступлении катастрофических или иных рисков. Наиболее популярном видом секьюритизации являются так называемые катастрофические облигации, которые приносят доход в соответствии с результатами деятельности.» [15, с. 496]

Примечание: собственная разработка на основании изученной экономической литературы.

Таким образом, большинство экспертов считают, что секьюритизация: механизм по привлечению средств, при котором оригинатор (по Указу № 154 - инициатор) формирует и обособляет определенное имущество, права от своих хозяйственных операций, списывает их с баланса предприятия и передает другому специальному лицу – SpecialPurposeVehicle (SPV) (согласно Указу № 154 - СФО специальная финансовая организация), для рефинансирования таких активов на финансовом рынке, что выражается в выпуске обеспеченных активами ценных бумаг.

Участниками сделки секьюритизации являются:

- Должник – лицо, имеющее денежное обязательство перед инициатором;
- Оригинатор - (банк-инициатор);
- SPV (СФО, специальная финансовая организация);

- Инвестор, приобретающий обеспеченные ценные бумаги;
- Специализированный депозитарий – оказание, в соответствии с законодательством, услуг по учету выделенных активов, прав на них, а также их хранению исходя из характера выделенных активов и требований законодательства (далее – учет и хранение выделенных активов).

Рис. 1. Классическая схема секьюритизации. [16]

Для установления подходов проанализируем, как характеризуют сущность понятия «секьюритизация» различные авторы.

Представим данные в таблице 1.2.

Таблица 1.2. Анализ сущности понятия «секьюритизация».

Авторы	Цель проведения		Инструменты проведения	
	Передача рисков 3-му лицу	Доступ к финансированию	Необходимость создания специального юридического лица	Выпуск и реализация ценных бумаг
1	2	3	4	5
1. Указ Президента РФ 11 мая 2017 г. № 154[1, с. 1]	+	+	+	+
2. Международные Стандарты Финансовой Отчётности (IAS) 32 «Фин. инструменты»[2, с.5]	-	+	+	-
3. Словарь банковских терминов и понятий [3, с. 297]	-	-	-	+
4. Рынок ценных бумаг/ Берзон Н. И.[4, с. 267]	+	-	-	+
5. Мировые финансы/ Питер Сталкер [5, с. 208]	-	+	-	+
6. Основы риск-менеджмента/ Гэлаи Д., Круи М., Марк Р..»[6, с. 264]	-	-	+	+
7. Корпоративный финансовый менеджмент. Учебно-практическое пособие/ Лимитовский М. А., Паламарчук В. П., Лобанова Е. Н., Лобанова Е. Н.[7, с. 686]	-	-	+	+

8. Банковское дело/ Жуков Е. [8, с. 354]	-	-	-	-
9. Факторинг и секьюр-я финансовых активов/ Солдатова Анна [9, с. 457]	-	-	-	-
10. Финансовые рынки и институты. Учебник для бакалавров/ Михайленко М.Н., Жилкина А.Н. [10, с.204]	-	+	-	-
11. Финансы/ Ковалёва А. М. [11, с. 314]	-	+	-	+
12. Международные валютно-кредитные отношения. Учебник и практикум/ Звонова Е.А. [12, с. 428]	-	+	-	+
13. Словарь банковских и финансовых терминов (часть 2)/ Фаруки Ш. [13, с. 395]	-	-	-	+
14. Мировая экономика и международные экономические отношения. Учебник для бакалавров/ Щенин Р. К. [14, с. 303]	-	+	-	+
15. Страхование/ Орналюк-Малицкая Л. А. [15, с. 496]	-	+	-	+
Итого	10%	20%	10%	60%

Примечание: собственная разработка на основании изученной экономической литературы.

Рассмотрев анализ сущности понятия «секьюритизация», приведенный в таблице 1.3, мы можем выделить 4 основных подхода к сущности понятия «секьюритизация», один из которых – бухгалтерский рассмотрим ниже более подробно. Представим эти подходы в таблице 1.3

Таблица 1.3. Подходы к сущности понятия «секьюритизация».

Подходы	Сущность подхода	Авторы, источники
1	2	3
Экономический	«...это реальный способ мобилизации «длинных» ресурсов для кредитования, так как она позволяет избежать несоответствия активов и пассивов по срокам, а следовательно, снижает риски кредитного учреждения, в частности риск снижения его ликвидности, рыночный риск или риск изменения рыночных процентных ставок по различным статьям активов и пассивов.»	1.Финансовый менеджмент страховых организаций. Учебник для вузов/ Архипов А. П. [10, с. 207], 2.Страхование/ Орналюк-Малицкая Л. А. [15, с. 496],
Юридический	«Секьюритизация активов – это система норм, позволяющая снижать правовые и экономические риски, возникающие при рефинансировании активов, посредством размещения ценных бумаг.»	1.Указ Президента РФ 11 мая 2017 г. № 154 [1, с. 1], 2.Банковское дело/ Жуков Е. [8, с. 354], 3.Факторинг и секьюритизация финансовых активов/ Солдатова Анна [9, с. 457].
Бухгалтерский	«...это инновационная техника финансирования, при которой происходит списание финансовых активов с баланса предприятия (банка), отделение от остального имущества и передача SPV (СФО), а затем их рефинансирование посредством выпуска и размещения ценных бумаг, либо путем получения синдицированного кредита. При секьюритизации активов в центре внимания оказываются балансовые активы.»	1. https://utmagazine.ru/posts/1134-sekyuritizaciya-korotko-o-glavnom.html [27], 2. https://nbrb.by/bv/articles/10475.pdf [29].
Динамический	«...это процесс, посредством которого активы трансформируются в ликвидные ценные бумаги.»	1.Мировые финансы/ Питер Сталкер [5, с. 208],

		2. Основы риск-менеджмента/ Гэлаи Д., Круи М., Марк Р.» [6, с. 264], 3. Корпоративный финансовый менеджмент. Учебно- практическое пособие/ Лимитовский М. А., [7, с. 686].
--	--	--

Примечание: собственная разработка на основании изучения экономической литературы

Из таблицы 1.3 делаем вывод, что в данном исследовании показаны три основных компонента, составляющие экономическую сущность секьюритизации:

- рефинансирование деятельности;
- управление рисками;
- управление ликвидностью.

Источники информации, указанные выше, представлены в виде емких, специфичных и узкопрофильных работ и публикаций зарубежных и отечественных ученых. Если проанализировать эти работы, то можно увидеть, что эксперты независимо друг от друга выделяют одни и те же тенденции, компоненты и т.п. Обобщив их, можно сделать вывод о том, что:

Секьюритизация – это процесс, при котором различные виды активов, обеспечивающие процентный доход (жилищные и коммерческие ипотечные кредиты, автокредиты, кредиты на обучение и т.д.) объединяются в пул, на основе которого выпускаются ценные бумаги и размещаются среди широкого круга инвесторов.

Таким образом по результатам проведенного исследования можно сделать следующий вывод, что формулирование определений, основополагающих понятий лишь начало на пути оптимизации стандартов выработки учетной политики сделок секьюритизации.

Инструмент секьюритизации является для Республики Беларусь новым источником долгосрочного финансирования и пока не обладает достаточно развитой законодательной базой и судебным регулированием.

Секьюритизация активов предполагает эмиссию ценных бумаг, в обеспечение которых идут кредитные требования, находящиеся на балансе банка или иные денежные требования, в случае, если речь идёт о небанковской организации. Расширение ресурсной базы за счёт увеличения собственного или привлечённого капитала неминуемо отразится в пассивной части баланса. Секьюритизация активов предполагает привлечение финансирования в новой форме, с использованием активов, находящихся на балансе. Здесь в центре внимания находятся балансовые активы. Секьюритизация активов – финансирование, обеспеченное активами.

Термин «секьюритизация» прочно вошёл в финансовую литературу и практику. Практически все изученные нами определения секьюритизации активов можно условно поделить на две группы. В первую группу входят определения, выделяющие секьюритизацию активов в качестве способа «превращения» необращаемых активов в обращаемые посредством фондовых рынков. Вторая группа включает определения, описывающие механизм секьюритизации активов как ряд последовательных шагов.

Проанализировав подавляющее большинство исследований нашей темы можно называть следующие основные компоненты, составляющие экономическую сущность секьюритизации, её состав:

- внутренняя секьюритизация;
- трансграничная секьюритизация;
- долгосрочная секьюритизация финансовых активов;
- краткосрочная секьюритизация финансовых активов.
- долгосрочная секьюритизация финансовых обязательств;
- краткосрочная секьюритизация финансовых обязательств.

Для того чтобы чётко детализировать предмет исследования разработаем классификацию секьюритизации как объекта бухгалтерского учета. Предлагаемая классификации согласуется с требованиями НСБУ № 74 от 22.12.2018 «Об утверждении Национального стандарта бухгалтерского учета и отчетности «Финансовые инструменты» и внесении дополнений и изменений в некоторые постановления Министерства финансов Республики Беларусь» (далее – постановление № 74, НСБУ № 74) в направлении развития бухгалтерского учёта финансовых инструментов.

По территориальному расположению эмитента относительно originатора выделяются:

- внутренняя (с местонахождением в одной стране);
- трансграничная (с местонахождением в разных странах).

По сроку погашения финансовых активов на:

- долгосрочная;
- краткосрочная.

По сроку погашения финансовых обязательств на:

- долгосрочная;
- краткосрочная.

По типу прекращения признания активов (будет ли выделенный актив списан с баланса).

- балансовая;
- внебалансовая.

В учетной практике используются различные критерии по классификации финансовых активов, учитывающих влияние на организацию бухгалтерского учета и раскрытие информации в бухгалтерской (финансовой) отчетности (далее – БФО).

Рассмотрим в таблице 1.4 элементы и статьи баланса, включающие секьюритизацию как объект бухгалтерского учета.

Таблица 1.4. Элементы и статьи баланса, включающие секьюритизацию как объект бухгалтерского учета

Активы		Обязательства	
1	2	3	4
Долгосрочные активы, учитываемые на счёте 06 «Долгосрочные финансовые вложения».	Краткосрочные активы и–учитываемые на счёте 58 «Краткосрочные финансовые вложения».	Долгосрочные обязательства – учитываемые на счёте 67 «Расчеты по долгосрочным кредитам и займам»	Краткосрочные обязательства – В бух. балансе по статье «Краткосрочные кредиты и займы» (стр. 610) учитываемые на счёте 66 «Расчеты по краткосрочным кредитам и займам»

Примечание: собственная разработка на основании изученной экономической литературы.

Результаты проведенного исследования позволяют нам сделать вывод о том, что секьюритизация широким пониманием – это один из способов финансирования или, точнее выражаясь, рефинансирования, будущих поступлений. Речь идет о процессе, при котором активы списываются с баланса инициатора, отделяются от остального имущества и продаются некоему специальному посреднику (Special Purpose Vehicle — SPV) или СФО (специальной финансовой организации согласно указа № 154), который, в свою очередь, выпускает ценные бумаги (обычно это долговые обязательства), обеспеченные этими активами, и реализует их на рынке.

В узком - секьюритизация предусматривает преобразование различных видов денежных обязательств в ценные бумаги.

Следует подчеркнуть, что секьюритизация, как любой иной финансовый механизм, имеет преимущества и недостатки. Рассмотрим их в таблице 1.5.

Таблица 1.5. Преимущества и недостатки секьюритизации активов

Положительные стороны секьюритизации	Отрицательные стороны секьюритизации
1	2
Возможность непосредственного доступа к мировому финансовому рынку	Возможность формирования неконтролируемого количества сделок (финансовая пирамида)
Возможность финансирования за счёт продажи выделенного пула активов	Разрыв связи между денежным активом и финансовым потоком
Снижение стоимости привлекаемого финансирования	Неконтролируемое изменение финансовых потоков как внутри страны, так и между странами
Улучшает показатели баланса originатора	Глобальный характер распространения финансовых ошибок, влекущих за собой финансовый кризис
Способность получения доступа к различным источникам финансирования	

Примечание: собственная разработка на основании изученной экономической литературы.

Отметим, что при проведении секьюритизации активов необходимо учитывать ряд ограничений, объективно возникающих при ее использовании:

- сложности в реализации эмитированных облигаций из-за недостатка долгосрочных ресурсов на финансовом рынке Беларуси;
- дороговизна операций секьюритизации вследствие отсутствия национальных рейтинговых агентств по оценке активов;
- необходимость повышенных требований к выделяемым активам в силу неустойчивого финансового положения заемщиков и др.

Хочется добавить, что сделки секьюритизации представляют собой большие возможности в части стимулирования развития реального сектора экономики на базе диверсификации источников финансирования и уменьшения их стоимости, активизации развития коммерческих предприятий на фоне улучшения формирования ресурсной базы, оживления финансового рынка страны за счёт расширения круга инвесторов.

В заключении обратим ваше внимание на то, что результаты проведенного исследования секьюритизации, как объекта бухгалтерского учёта, установления её состава, разработки классификации позволяют нам сделать вывод о том, что она представляет собой процесс по привлечению средств, при котором инициатор формирует и обособляет определенное имущество или права от своих хозяйственных операций, списывает их со своего баланса и продаёт их другому специальному лицу - специальной финансовой организации, для рефинансирования таких активов на финансовом рынке, что выражается в выпуске обеспеченных активами ценных бумаг. Различают: внутреннюю, трансграничную, долгосрочную секьюритизацию финансовых активов, краткосрочную секьюритизацию финансовых активов, долгосрочную секьюритизацию финансовых обязательств и краткосрочную секьюритизацию финансовых обязательств. Классифицируют данный механизм по территориальному признаку, по сроку погашения финансовых активов, по сроку погашения финансовых обязательств и по типу прекращения признания активов.

Литература:

1. Указ Президента РБ – Минск: 11 мая 2017 № 154.
2. Международные Стандарты Финансовой Отчётности «Финансовые источники» - Режим доступа <https://www.minfin.ru/common/upload/library/2015/01/main/IAS16.pdf> Дата доступа: 07.04.2019.
3. Словарь банк. терминов и понятий/Бахвалов А. Ю – Москва: «Инфра-М», 2005. – 368 с.
4. Рынок ценных бумаг/Берзон Н. И. – Москва: Издательство Юрайт, 2013. — 537 с.
5. Мировые финансы/Питер Сталкер –Москва: ТЕРРА, 2013. – 224 с.

6. О новы риск- менеджмента/Гэлаи Д., Круи М., Марк Р. - Москва: Издательство Юрайт, 2011. — 390 с.
7. Корпоративный Финансовый Менеджмент. Учебно-практическое пособие/ Лимитовский М. А., Паламарчук В. П., Лобанова Е. Н., Лобанова Е. Н. - Москва: Издательство Юрайт, 2019. — 990 с.
8. Банковское дело. Учебник для бакалавров/ Жуков Е. Ф., Соколов Ю. А. - Москва: Издательство Юрайт, 2015. — 591 с.
9. Факторинг и секьюритизация финансовых активов/Солдатова А. – Москва: ГУ ВШЭ, 2013. - 608с.
10. Финансовые рынки и институты. Учебник для бакалавров/ Михайленко М.Н., Жилкина А.Н. - Москва: Издательство Юрайт, 2014. — 303 с.
11. Финансы/Ковалёва А. М. - Москва: Издательство Юрайт, 2015. — 443 с
12. Международные валютно-кредитные отношения. Учебник и практикум/Звонова Е.А. - Москва: Издательство Юрайт, 2017. — 687 с
13. Словарь банковских и финансовых терминов (часть 2)/Фаруки Ш. – Москва:Государственная Финансовая Академия – 1993. – 632 с.
14. Мировая экономика и международные экономические отношения. Учебник для бакалавров/Щенин Р. К. - Москва: Издательство Юрайт, 2014. — 446 с.
15. Страхование. Учебник для академического бакалавриата/Орланюк-Малицкая Л. А. - Москва: Издательство Юрайт, 2015. — 871 с.
16. Классическая схема секьюритизации ипотечных кредитов– Режим доступа [credit-bezproblem.ru/vidy-sekyurktivov-i-sxema-sdelkiitizacii-a-sekyuritizacii.html](https://vidy-sekyurktivov-i-sxema-sdelkiitizacii-a-sekyuritizacii.html) Дата доступа: 30.04.2020г.
17. Коллектив авторов. Инновации на финансовом рынке -Режим доступа https://fictionbook.ru/author/kollektiv_avtorov/innovacii_na_finansovyih_ryinkah/read_online.html/page=2 Дата доступа: 30.04.2020г.

БИЗНЕС-ПРОЦЕССЫ В ЛОГИСТИКЕ: СУЩНОСТЬ И КЛАССИФИКАЦИЯ

ИТКИН БОРИС МИХАЙЛОВИЧ

МАЛЕЙ ЕЛЕНА БОРИСОВНА

Полоцкий государственный университет, Беларусь

e-mail: e.malei@psu.by

В предложенной статье проведен анализ существующих классификаций бизнес-процессов и охарактеризован их состав, а так же содержится информация о том, какие бывают виды и классификации бизнес-процессы, в каких дисциплинах используются данные понятия, чем отличаются логистические бизнес-процесс от бизнес-процессов. Представлена обобщенная типология бизнес-процессов. В ходе исследования были использованы следующие методы: синтез, анализ, сравнение, логическое обобщение, умозаключение по аналогии, классификация, группировка. Понимание того, что считать основными бизнес-процессами позволит создать базу для разработки конкретных действий по совершенствованию бизнес-процессов предприятия. Данная статья имеет ценность для студентов и преподавателей, которые подробно изучают реинжиниринг бизнес-процессов. Ключевые слова: бизнес-процессы, логистический бизнес-процесс, классификация, классификация бизнес-процессов, сущность бизнес-процессов, основные виды бизнес-процессов.

The proposed article contains an analysis of existing business process classifications and their composition, as well as information on which types and classifications of business processes exist, in which disciplines the concepts are used. This is the difference between the logistics business process and a business process. The generic typology of business processes is presented. The following methods were used: synthesis, analysis, comparison, logical generalization, analogy reasoning, classification, grouping. Understanding what is considered to be the main business processes will provide the basis for developing concrete actions to improve the business processes of the enterprise. This article is of value to the students and the teachers, who study the reengineering of business processes in detail.

Keywords: *business processes, logistics business process, classification, classification of business processes, essence of business processes, main types of business processes.*

JEL classification:

Введение.

Одной из важных задач стратегического планирования логистики является этап структурирования ключевых логистических бизнес-процессов. Идентификация, моделирование, реинжиниринг и инсталляция логистических бизнес-процессов компании являются основой построения адекватной организационной структуры службы логистики и реализации задач контроллинга.

Рассмотрение логистических бизнес-процессов и их классификации дает возможность решить ряд важнейших задач — от сокращения непроизводственных расходов и оптимизации использования ресурсов до достижения стратегического соответствия требованиям потребителей определенного сегмента рынка. С помощью моделирования бизнес-процессов и последующего контроля их параметров в информационной системе компания может точнее описать свои действия и оперативно реагировать на изменения внешней и внутренней окружающей среды.

Методы исследования

Среди методов, используемых в исследовании можно выделить синтез, анализ, сравнение, логическое обобщение, умозаключение по аналогии, классификация и группировка

Основное содержание

При изучении понятия «бизнес-процесс» в логистике был проведен анализ литературных источников. Нами были проанализированы книги и статьи таких авторов как: Джестон Д., Нелис Й, Дыбская В. В., Сергеев В. И, Андерсен Б., Харрингтон Д., А. Г. Самойлова, Гагарский В. А и многие другие. В результате проведенного исследования было выявлено, что единой трактовки данной категории не существует. Каждый из авторов по-разному трактует понятие «логистический бизнес-процесс», что является следствием проблемы стандартизации терминологии в логистике.

Многие авторы отождествляют категории «логистический бизнес-процесс» и «бизнес-процесс», однако, по нашему мнению, отличия между данными категориями все же есть. «Бизнес-процесс», является более широким понятием, чем «логистический бизнес-процесс», который в свою очередь выступает одним из видов бизнес-процессов.

Принимая во внимания тот факт, что логистика состоит из логистических операций и функций, задаваемых в определенной логистической системе, нами предлагается следующие определение «бизнес-процесса» в логистике – это взаимосвязанная совокупность логистических операций и функций, переводящих ресурсы компании (при управлении материальными и сопутствующими потоками) в результат, задаваемый логистической стратегией фирмы.

В основном логистические бизнес-процессы относятся к производственной логистике и к операционному менеджменту, что в понимании американских исследователей, является тождественно равными дисциплинами (понятиями).

Далее рассмотрим классификацию бизнес-процессов в логистике. Необходимость систематизировать бизнес-процессы согласно определённых классификационных признаком необходимо по двум причинам:

1. Руководству требуется понимание как происходят бизнес-процессы на предприятии и в какой структурной части организации они применяются;
2. Для выстраивания бизнес-процессов в систему, чтобы они не дублировали друг друга, и одновременно, не было аспектов деятельности субъекта хозяйствования, неохваченных соответствующими бизнес-процессами.

Для более подробного изучения типологии бизнес-процессов нами были изучены трактовки видов бизнес-процессов, встречающихся в литературных источниках. В результате нами были сделаны следующие выводы:

1) В понятия основных, операционных и ключевых бизнес-процессов авторы вкладывают один и тот же смысл. Аналогичная ситуация прослеживается и в трактовке понятий обеспечивающие и поддерживающие бизнес-процессы.

2) Процесс управления, управляющие бизнес-процессы, процессы менеджмента выполняют одни и те же функция, т.е. по своей сути являются идентичными.

Из всех изученных классификаций и видов бизнес-процессов можно выделить следующие классификационные признаки, встречающиеся у различных авторов: по степени их сложности; по выполняемой нагрузке; по границам реакции (степени взаимодействия с внешней средой); по влиянию на добавочную стоимость; по выполняемой ими роли. Представим соответствия классификационных признаков и видов бизнес-процессов в таблице 1.2

Как видно из таблицы 1,2 большинство авторов литературных источников, а именно 12, выделяют классификационный признак «влияние на добавочную стоимость», в соответствии с которым подразделяют бизнес-процессы на: основные, вспомогательные, обеспечивающие бизнес-процессы, процесс управления, процесс развития. Другая же группа авторов, а именно Р. В. Казанцев, финансовый директор ООО "УК Теплодар", онлайн журнал «Бизнес Гид», так же такие авторы как О.В. Кольцова, В. И. Меньщикова и

сайт «Businessman.ru» выделяют, те же виды бизнес-процессов, но в рамках классификационного признака «по выполняемой нагрузке».

Таблица 1.2 – Соответствие классификационных признаков и видов бизнес-процессов

№ п/п	Источники	Классификационные признаки				
		По выполняемым ролям	По влиянию на добавочную стоимость	По границам реакции (степени взаимодействия с внешней средой)	По выполняемой нагрузке	По степени их сложности
1	2	3	4	5	6	7
1	https://utmagazine.ru [6]	функциональные и структурные	основные, обеспечивающие, процессы менеджмента.	внешние и внутренние		-
2	https://studopedia.ru [7]	-	-	протекающие внутри организации и внешние		-
3	Репин Владимир Владимирович [8]	-	основной процесс, вспомогательный процесс, процесс управления	-		-
4	https://businessman.ru [9]		-	-	основные, вспомогательные, управляющие	монопроцессы, вложенные процессы, связанные процессы
5	https://www.comindware.com [10]	функциональные и структурные	Основные, вспомогательные, процесс управления	внешние и внутренние		-
6	Бьерн Андерсен [3, с. 25]	-	Первичными процессами, (вспомогательные) процессы, процессы развития	-		-
7	А. Г. Самойлова [5, с.92]	-	основные, вспомогательные	-		-
8	Учебник для МВА[2]	функциональные и структурные	основной процесс, вспомогательный процесс, процесс управления	-		-
9	https://rzbpm.ru [11]	-	основной процесс, вспомогательный процесс, процесс управления	-		-

10	https://blog.iteam.ru [12]	-	Управляющие процессы; основные процессы; вспомогательные процессы	-	-	-
----	--	---	---	---	---	---

Окончание таблицы 1,2

1	2	3	4	5	6	7
11	А.А. Долгая [17]	-	Основные процессы, обеспечивающие процессы управления.	-	-	-
12	Сулейманова А.К., Омарова О.Ф.[16]	-	основные процессы; вспомогательные процессы; процессы управления; процессы развития	-	-	Уникальные процессы, Рядовые процессы
13	О.В. Кольцова, В. И. Меньщикова [14]	-	-	-	основные, обеспечивающие, управления и развития	-
14	http://bizguid.ru [15]	-	-	-	основные, обеспечивающие, управляющие, операционные	-
15	http://www.up-pro.ru [18]	-	Ключевые процессы, поддерживающие управленческие процессы	-	-	-
16	Гагарский В. А [19]	-	основные процессы; сопутствующие процессы; вспомогательные процессы; обеспечивающие процессы; управляющие процессы; процессы развития.	-	-	-
17	https://www.profiz.ru [20]	-	.	-	Операционные процессы поддерживающие и управляющие процессы	-

Итого	3	12	3	4	2
-------	---	----	---	---	---

Примечание: собственная разработка на основе изучения нормативных документов и экономической литературы

Однако, исходя из определения вышеназванных бизнес-процессов, нельзя сказать, что они все напрямую влияют на добавленную стоимость. Это относится к процессам управления, обеспечивающим и процессам развития. Таким образом, указанные бизнес-процессы должны быть выделены в рамках классификационного признака «по выполняемой нагрузке». Тогда в рамках влияния на добавочную стоимость необходимо выделить основные, вспомогательные бизнес-процессы, которые напрямую оказывают влияние на прирост добавочной стоимости конечного продукта.

Так же такой автор как Елена Гайдукова, маркетолог-аналитик с сайта «<https://www.comindware.com>», авторы сайтов «<https://studopedia.ru>» и «UTMAG» к классификационному признаку «по границам реакции (степени взаимодействия с внешней средой)» относят следующие виды бизнес-процессов: внешние и внутренние. По нашему мнению, данное выделение данного классификационного признака позволяет управлять соответствующими бизнес-процессами в зависимости от влияния внешних и внутренних факторов на их протекание, а, следовательно, является необходимым.

Такие авторы как Дыбская В. В., Зайцев Е. И., Сергеев В. И., Стерлигова А. Н. и Е. Гайдукова, а так же сайт «UTMAG» к классификационному признаку «по выполняемой роли» относят такие виды бизнес-процессы как: функциональные и структурные. Разделение бизнес-процессов на функциональные и структурные помогает оптимизировать их состав, определить структуры и сократить временные издержки.

Авторы Сулейманова А.К., Омарова О.Ф. и сайт «Businessman.ru» в рамках классификационного признака «по степени их сложности» выделяют такие виды бизнес-процессов как: монопроцессы, вложенные процессы, связанные процессы, уникальные процессы и рядовые процессы. Данная группировка бизнес-процессов является необходимой для их проектирования.

Подытожив вышесказанное, мы пришли к выводу, что в можно выделить 5 уникальных классификационных признаков, согласно которых можно классифицировать бизнес-процессы:

- 1) по выполняемой нагрузке: обеспечивающие процессы, процессы развития, процессы управления
- 2) по степени их сложности: монопроцессы, вложенные процессы, связанные процессы, уникальные процессы и рядовые процессы.
- 3) по влиянию на добавочную стоимость: основные и вспомогательные бизнес-процессы.
- 4) по границам реакции: внешние и внутренние.
- 5) по выполняемой ими роли: функциональные и структурные.

На основе проведенного исследования представим авторскую обобщенную типологию бизнес-процессов в таблице 1.3

Таблица 1.3 – Обобщенная типология бизнес-процессов

Классификационный признак	Вид бизнес-процесса	Определение
1	2	3
По границам реакции (степени взаимодействия с внешней средой)	Внутренние	это бизнес-процессы которые протекают исключительно внутри компании [6]
	Внешние	это бизнес-процессы, протекающие при взаимодействии с другими организациями [6]
По влиянию на добавочную стоимость	Основные	бизнес-процессы, ориентированные на производство товара или оказание услуги, являющиеся целевыми объектами создания предприятия и обеспечивающие получение дохода.[8]

Окончание таблицы 1,3

1	2	3
По влиянию на добавочную стоимость	Вспомогательные	бизнес- процессы не создающие непосредственно добавленную ценность. Они нужны для обеспечения основных процессов. Такими вспомогательными процессами могут быть, например, управление финансами и персоналом.[8]
По степени их сложности	Монопроцессы	односложные повторяющиеся действия.[9]
	Вложенные процессы	цепочки действий, выстроенные из монопроцессов [9]
	Связанные процессы	последовательные цепочки монопроцессов в рамках алгоритмов. [9]
	Уникальные процессы	включают в себя рядовые процессы [16]
	Рядовые процессы	они повторяются с той или иной периодичностью[16]
По выполняемой нагрузке	Обеспечивающие процессы	процессы, предназначенные для жизнеобеспечения всех остальных БП и ориентированные на поддержку их универсальных черт. На предприятиях любой отрасли это процесс финансового обеспечения деятельности, процесс кадрового обеспечения, инженерно-технического обеспечения и т. п. [19]
	Процессы развития	это процессы совершенствования производимого товара или услуги, технологий, модификации оборудования. Например, это проведение научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ в машиностроении, процесс технического перевооружения в электроэнергетике и т. п. [19]
	Процессы управления	бизнес-процессы связанные с вопросами управления ходом процесса, его результатами и организацией в целом. [10]
По выполняемой ими роли	Функциональные	обеспечивают главную деятельность компании (производство товаров и услуг), а также поиск клиентов, разработку новых товаров и услуг, продажи и продвижение. [10]
	Структурные	имеют своей основной целью поддержание существования бизнеса. Сюда входит, в первую очередь, управление, в том числе персоналом, информацией и ресурсами, а также развитие. [10]

Примечание: собственная разработка на основе изучения нормативных документов и экономической литературы

Выводы

В ходе проведенного исследования сущности и классификации бизнес-процессов в логистике нами были сделаны следующие выводы:

1) В ходе анализа литературных источников нами было выявлено, что многие авторы отождествляют категории «логистический бизнес-процесс» и «бизнес-процесс». Однако при этом трактуют их не совсем одинаково. Нами было обосновано, что «Бизнес-процесс», является более широким понятием, чем «логистический бизнес-процесс», который в свою очередь выступает одним из видов бизнес- процессов. Таким образом нами было дано следующее определение бизнес-процесса - это совокупность различных видов деятельности, в рамках которой «на входе» используются один или более видов ресурсов, и в результате этой деятельности на «выходе» создается продукт, представляющий ценность для потребителя.

2) В результате анализ видов и классификаций бизнес-процессов нами были выделены 5 уникальных классификационных признаков, согласно которых мы систематизировали бизнес-процессы в зависимости от выполняемой нагрузки (обеспечивающие процессы, процессы развития, процессы управления), степени их сложности (монопроцессы, вложенные процессы, связанные процессы, уникальные процессы и рядовые процессы), влияния на добавочную стоимость (основные и вспомогательные бизнес-процессы), границ реакции (внешние и внутренние), выполняемой ими роли (функциональные и структурные), и дали определения каждого вида бизнес-процесса согласно предлагаемой типологии.

Список литературы

1. Джестон Д., Нелис Й.. Управление бизнес процессами. Практическое руководство по реализации проектов. – Пер. с англ.: СПб. – Символ- Плюс, 2008.- 512 с.
2. Логистика. Интеграция и оптимизация логистических бизнес-процессов в цепях поставок: Учебник для МВА М.:Эксмо, 2014. Дыбская В. В., Зайцев Е. И., Сергеев В. И., Стерлигова А. Н. Под общей редакцией: В. И. Сергеев– 939 с.
3. Андерсен Б. Бизнес-процессы. Инструменты совершенствования. / Андерсен Б. - М.: РИА Стандарты и качество, 2003. - 272 с.
4. Хаммер М., Чампи Дж. Реинжиниринг корпорации: манифест революции в бизнесе. Пер. с англ. - СПб.: Издательство С.-Петербургского университета, 1997. — 332 с.
5. Логистика: учеб. – метод. комплекс для студентов специальности 1-26 02 05 «Логистика». В 4 ч. Ч. 2. Методология логистики / А. Г. Самойлова. – Новополюк: ПГУ, 2013. – 304 с.
6. Бизнес-процесс. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://utmagazine.ru/posts/8668-biznes-process> – Дата доступа: 15.03.2019
7. Классификация бизнес-процессов организации [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://studopedia.ru/11_202749_vopros--otsenka-oborachivaemosti-i-effektivnosti-ispolzovaniya-oborotnih-sredstv.html – Дата доступа: 15.03.2019
8. Репин В.В. Классификация бизнес-процессов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://marketing.wikireading.ru/15063> – Дата доступа: 15.03.2019
9. Классификация бизнес-процессов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://businessman.ru/klassifikatsiya-biznes-protsessov-ponyatie-i-vidyi-biznes-protsessov.html> – Дата доступа: 15.03.2019
10. Классификация бизнес-процессов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.comindware.com/ru/blog-классификация-бизнес-процессов/> – Дата доступа: 15.03.2019
11. Виды бизнес-процессов и их составляющие [Электронный ресурс]. – <https://rzbpm.ru/knowledge/pravilnyj-biznes-process-eto-osnova-otlichnyx-rezultatov.html> – Дата доступа: 15.03.2019
12. Что такое бизнес-процесс: основные понятия и определения [Электронный ресурс]. – <https://blog.iteam.ru/chto-takoe-biznes-protsessy-osnovnyye-ponyatiya-i-opredeleniya/> – Дата доступа: 15.03.2019
13. Классификация значение [Электронный ресурс]. – [https://ru.wikipedia.org/wiki/Классификация_\(значения\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Классификация_(значения)) – Дата доступа: 15.03.2019

14. О.В. Кольцова, В. И. Меньщикова. Бизнес-процесс как основа процессного подхода в управлении [Электронный ресурс]. – <https://cyberleninka.ru/article/n/biznes-protsess-kak-osnova-protsessnogo-podhoda-v-upravlenii/viewer> – Дата доступа: 15.03.2019
15. Виды бизнес-процессов в организации [Электронный ресурс]. – <http://bizguid.ru/vidy-biznes-processov-v-organizacii/>– Дата доступа: 15.03.2019
16. Сулейманова А.К., Омарова О.Ф. Классификация бизнес-процессов в системе управленческого учета [Электронный ресурс]. – <https://research-journal.org/economical/klassifikaciya-biznes-processov-v-sisteme-upravlencheskogo-ucheta/> – Дата доступа: 15.03.2019
17. А. А. Долгая. Классификация бизнес-процессов предприятия [Электронный ресурс]. – <https://cyberleninka.ru/article/n/klassifikatsiya-biznes-protsessov-predpriyatija/viewer> – Дата доступа: 15.03.2019
18. Бизнес-процесс [Электронный ресурс]. – <http://www.up-pro.ru/encyclopedia/biznes-process.html>– Дата доступа: 15.03.2019
19. Гагарский В. А. Что такое бизнес-процессы: основные понятия и определение. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.elitarium.ru/biznes-process-organizacija-menedzher-upravlenie-resursy-predpriyatija/> – Дата доступа: 15.03.2019
20. Основные операционные бизнес-процессы предприятия [Электронный ресурс]. https://www.profiz.ru/peo/2_2017/processy_predpriyatija/– Дата доступа: 15.03.2019

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЛОГИСТИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ, ПОДХОДЫ К ТРАКТОВКЕ

Екатерина САМУСЕВА

e-mail: 19lg.samuseva.e@pdu.by

Елена МАЛЕЙ

e-mail: e/malei@psu.by

Полоцкий государственный университет, Беларусь

Abstract. *The purpose of this study is to define the term “logistics system efficiency” based on a study of literary sources. In this article, we will consider several general approaches that determine the essence of the concept that is present with many authors, and derive our own definition of the effectiveness of the logistics system. The authors of the article revealed the lack of clear definition of the concept in question through the terms. Among the methods used in the study, we can distinguish synthesis, analysis, comparison, logical generalization, conclusion by analogy, classification, grouping, and so on.*

Keywords: logistics costs, logistics, the principle of maximization, performance indicators.

JELclassification:

Введение

Эффективность логистической системы - это показатель (или система показателей), характеризующий уровень качества функционирования логистической системы при заданном уровне общих логистических затрат.

Актуальность темы состоит в том, что логистическая система представляет собой сложный и четко работающий механизм. Бесперебойная работа такой системы в значительной степени определяется выверенной работой каждого ее элемента, залогом которой, в свою очередь, является совершенство применяемых технологий и техники.

За время развития логистики в промышленно развитых странах сформировалась система показателей, в общем плане оценивающих ее эффективность и результативность (общие логистические издержки, качество логистического сервиса, продолжительность логистических циклов, производительность, возврат на инвестиции в логистическую инфраструктуру) – это основные измерители эффективности использования ресурсов в компании для сформированной логистической системы, в комплексе оценивающие результативность логистического менеджмента и являющиеся основой логистического планирования, учета и контроля.

Таким образом, на сегодняшний день изучение эффективности логистической системы является актуальной проблемой.

Объектом исследования является эффективность логистической системы.

Предмет: показатели, оценивающие эффективность и результативность логистической системы.

Целью данной работы является изучить экономическую сущность понятия «эффективность логистической системы».

Методы исследования

Среди методов, используемых в исследовании можно выделить синтез, анализ, сравнение, логическое обобщение, умозаключение по аналогии, классификация и группировка.

Основное содержание

Экономическая система, которая обладает высокими адаптивными свойствами в процессе выполнения комплекса логистических функций и операций, является логистической системой, которая состоит из нескольких подсистем, взаимосвязанных между собой и внешней средой.

Логистическая система предприятия обеспечивает необходимый набор услуг при максимально возможном уменьшении ассоциированных расходов, обусловленных выполнением логистических операций. Из-за этого логистическая политика разрабатывается с учетом двух факторов – желаемого уровня логистического сервиса и минимальной величины логистических расходов на его достижение, а цель логистического менеджмента состоит в установлении баланса между этими двумя составляющими, выгодного как потребителю, так и генератору материального потока.

Любая организация или бизнес, внедряя логистику и формируя соответствующую ее целям логистическую систему, прежде всего стремится оценить ее фактическую или потенциальную эффективность.

Эффективность логистической системы – это показатель, который характеризует уровень качества функционирования логистической системы при заданном уровне общих логистических расходов. С точки зрения потребителя, который является конечным звеном логистической цепи, эффективность логистической системы определяется уровнем качества обслуживания его заказа.

Следует отметить, что единого мнения по вопросу определения эффективности функционирования логистической системы нет, а американские экономисты считают, что универсальной модели оценки эффективности логистической системы, способной учитывать все переменные, все ситуации и все возможные сценарии, пока не существует.

Однако, что в литературе существует множество различных подходов к дефиниции понятия «эффективность логистических систем». Результаты исследования изучаемого понятия представлены в таблице 1.1.

Таблица 1.1 - Определение термина «Эффективность логистической системы» в литературных источниках

№ п/п	Автор	Дефиниция
1	2	3
1	Кучмин В. А.	«Это показатель (или система показателей), характеризующий уровень качества функционирования логистической системы при заданном уровне общих логистических затрат». [1, с. 320]
2	http://www.elitarium.ru	«...системы называются основные измерители эффективности использования ресурсов в компании для сформированной системы, в комплексе оценивающие результативность логистического менеджмента и являющиеся основой логистического планирования». [2]
3	Сергеев В.И.	«Любая организация или бизнес, внедряя логистику и формируя логистическую систему, стремится оценить ее фактическую или потенциальную эффективность. За время развития логистики в развитых странах сформировалась система показателей, оценивающих ее эффективность и результативность». [3]
4	Мишина Л.А.	«Эффективность определяется в среднем за определенный интервал времени путем сравнения валовых доходов и издержек». [4]
5	Балакина Ю.Ю.	«Выбор оптимальных маршрутов доставки грузов позволяет определить

		в территориальном и временном разрезе объемы перевозки, рассчитать необходимое количество транспорта, сократить простои подвижного состава». [5, с.58]
6	Салум М. С.	«...эффективность логистических и транспортно-технологических систем на основе соотношения совокупного валового дохода и совокупных издержек предприятия». [6]
7	Стримовская А.В.	«Возрастающая заинтересованность в повышении эффективности всей логистической цепи выдвигает повышенные требования и к системе оценочных показателей, которая в данном случае должна обеспечивать интегральную оценку логистических процессов». [7]
8	Григорьева М.Н., Долгова А.П., Уварова С.А.	«Соотношение между заданным (целевым показателем результата функционирования системы и фактически реализованным), то есть степень фактического достижения результата логистической деятельности. [8]
9	Гранин А.Н.	«...проводится сравнение внутренних и внешних затрат. Определяется, какие виды деятельности выполняются лучше, чем у других производителей, сравнивается структура логистических затрат на данном предприятии и у его конкурентов.». [9, с. 1025]
10	http://www.logists.by	«общие логистические издержки; качество логистического сервиса; продолжительность логистических циклов; возврат на инвестиции в логистическую инфраструктуру; производительность» [10]
11	Доналд Дж. Бауэрсокс, Дейвид Дж. Клосс	«Измерения эффективности логистической системы ориентируется на определении двух групп логистических показателей: внутренних и внешних. Внутренние показатели они делятся на следующие категории: расходы, обслуживание потребителей, производительность, управление активами, качество. Эти показатели должны отразить эффективность осуществления основных логистических операций внутренних процессов. То есть они нужны для управленческого контроля за всеми аспектами деятельности предприятия. Потребность во внешних показателях видят в выявлении и реализации ожиданий потребителей, как основного ориентира логистической системы» [11, с. 407]
12	Бутрин А. Г. Бутрина Ю. В.	«...может быть оценена по соотношению результатов и затрат, связанных с их созданием и обеспечением функционирования. При этом результаты могут быть оценены показателями количества оказанных услуг». [12]
13	Канке А.А. Кошечкина И.П.	«Соотношение затрат на выполнение логистических операций и полученных результатов (когда последние могут быть выражены в количественной форме); система показателей, характеризующих качество работы логистической системы при заданном уровне логистических издержек». [13]
11	Доналд Дж. Бауэрсокс, Дейвид Дж. Клосс	«Измерения эффективности логистической системы ориентируется на определении двух групп логистических показателей: внутренних и внешних. Внутренние показатели они делятся на следующие категории: расходы, обслуживание потребителей, производительность, управление активами, качество. Эти показатели должны отразить эффективность осуществления основных логистических операций внутренних процессов. То есть они нужны для управленческого контроля за всеми аспектами деятельности предприятия. Потребность во внешних показателях видят в выявлении и реализации ожиданий потребителей, как основного ориентира логистической системы» [11, с. 407]
12	Бутрин А. Г. Бутрина Ю. В.	«...может быть оценена по соотношению результатов и затрат, связанных с их созданием и обеспечением функционирования. При этом результаты могут быть оценены показателями количества оказанных услуг». [12]
13	Канке А.А. Кошечкина И.П.	«Соотношение затрат на выполнение логистических операций и полученных результатов (когда последние могут быть выражены в количественной форме); система показателей, характеризующих качество работы логистической системы при заданном уровне

		логистических издержек». [13]
14	Линёва О.Н.	«Эффективная работа предприятия в условиях динамично изменяющейся внешней среды возможна только на основе управления его материальными, информационными, финансовыми и иными потоками. Разработка и реализация нового подхода к построению системы управления возможны на основе логистической концепции. [14]
15	https://www.cfin.ru	«Является продолжительность полного логистического цикла - время исполнения заказа потребителя (покупателя). Использование этого показателя (или его отдельных составляющих) обусловлено требованиями корпоративной стратегии, если в качестве основного фактора повышения конкурентоспособности фирмы выбирается время». [15]
16	https://www.ec-logistics.ru	«Для создания эффективной транспортно-логистической системы при оптимальных затратах необходимо произвести анализ эффективности транспортно-логистической системы компании в соответствии со следующими разделами: Рассчитать количество транспортных средств (ТС), необходимых для доставки груза; Проанализировать необходимость приобретения собственных ТС или использования наёмного транспорта; Определить оптимальное соотношение собственных и наемных ТС; Выбрать варианты аренды ТС». [16]
11	Доналд Дж. Бауэрсокс, Дейвид Дж. Клосс	«Измерения эффективности логистической системы ориентируется на определении двух групп логистических показателей: внутренних и внешних. Внутренние показатели они делятся на следующие категории: расходы, обслуживание потребителей, производительность, управление активами, качество. Эти показатели должны отразить эффективность осуществления основных логистических операций внутренних процессов. То есть они нужны для управленческого контроля за всеми аспектами деятельности предприятия. Потребность во внешних показателях видят в выявлении и реализации ожиданий потребителей, как основного ориентира логистической системы» [11, с. 407]
12	Бутрин А. Г. Бутрина Ю. В.	«...может быть оценена по соотношению результатов и затрат, связанных с их созданием и обеспечением функционирования. При этом результаты могут быть оценены показателями количества оказанных услуг». [12]
13	Канке А.А. Кошечая И.П.	«Соотношение затрат на выполнение логистических операций и полученных результатов (когда последние могут быть выражены в количественной форме); система показателей, характеризующих качество работы логистической системы при заданном уровне логистических издержек». [13]
14	Линёва О.Н.	«Эффективная работа предприятия в условиях динамично изменяющейся внешней среды возможна только на основе управления его материальными, информационными, финансовыми и иными потоками. Разработка и реализация нового подхода к построению системы управления возможны на основе логистической концепции. [14]
15	https://www.cfin.ru	«Является продолжительность полного логистического цикла - время исполнения заказа потребителя (покупателя). Использование этого показателя (или его отдельных составляющих) обусловлено требованиями корпоративной стратегии, если в качестве основного фактора повышения конкурентоспособности фирмы выбирается время». [15]
16	https://www.ec-logistics.ru	«Для создания эффективной транспортно-логистической системы при оптимальных затратах необходимо произвести анализ эффективности транспортно-логистической системы компании в соответствии со следующими разделами: Рассчитать количество транспортных средств (ТС), необходимых для доставки груза; Проанализировать необходимость приобретения собственных ТС или использования наёмного транспорта; Определить

		оптимальное соотношение собственных и наемных ТС; Выбрать варианты аренды ТС». [16]
17	Дудар Т.Г., Волошин Р.В.	«Это показатель (или система показателей), который характеризует уровень качества функционирования логистической системы при заданном уровне общих логистических расходов». [17, с. 185]
18	Крикавский Е.В	«...видит в определении уровня производительности интегрированного цепи поставок через качественные и количественные характеристики. К качественным характеристикам он относит: удовлетворение клиента (уровень удовлетворения клиента); эластичность (уровень реакции цепи поставок на изменения спроса); уровень интеграции перемещения информации и сырья; эффективное управление риском (степень минимизации риска); эффективность поставщика (процент своевременных поставок и качество поставок), а к количественным характеристикам: производительность (максимизация производительности, максимизация привлечения средств); расходы (уменьшение расходов); возможности реагирования (уровень реализованных заказов, частота несрочных поставок, время реализации заказа, уменьшение дублирования функций, частота возвратов, рентабельность логистических затрат); максимизация продаж; максимизация прибыли; возврат от инвестиций.». [18]
19	Бродецкий Г.Л.	«... в качестве важнейшего атрибута анализа логистической системы выступает её эффективность: постулируется принцип максимизации эффективности системы». [19 с. 5]
20	Еловой И.А.	«... обычно характеризуют ряд показателей: 1. Коэффициент синхронности поставок материальных ресурсов или конечной готовой продукции между звеньями логистических производственно-транспортных систем различных видов 2. Коэффициент связи поставщик – потребитель 3. Коэффициент готовности к поставке». [20 с. 65]

Примечание: собственная разработка на основе изученной экономической литературы

Проанализировав таблицу 1.1 можно сделать вывод, что до настоящего времени не существует единого подхода к трактовке понятия «эффективность логистической системы».

Одна группа авторов рассматривает эффективность логистической системы, как показатель (или система показателей), характеризующий уровень качества функционирования логистической системы при заданном уровне общих логистических затрат. В определениях другой группы авторов в качестве важнейшего атрибута анализа логистической системы выступает её эффективность: постулируется принцип максимизации эффективности системы. Третья группа авторов полагает, что эффективность определяется в среднем за определенный интервал времени путем сравнения валовых доходов и издержек. Кроме того, есть толкования авторов, которые сами по себе представляют обобщённое объяснение эффективности логистической системы.

Таким образом, ключевыми показателями эффективности логистической системы называются основные измерители эффективности использования ресурсов в компании для сформированной логистической системы, в комплексе оценивающие результативность логистического менеджмента и являющиеся основой логистического планирования, учета и контроля. Обобщим взгляды авторов в таблице 1.2.

Таблица 1.2. Подходы к определению сущности понятия «эффективности логистической системы»

Авторы и источники	Подходы			
	«Эффективность определяют в среднем за	«В качестве важнейшего атрибута анализа логистической	«Это показатель который характеризует уровень	Иные вербальные определения

	определенный интервал времени путем сравнения валовых доходов и издержек»	системы выступает её эффективность: постулируется принцип максимизации эффективности системы»	качества функционирования логистической системы при заданном уровне общих логистических расходов»	
1	2	3	4	5
1.Кучмин В. А. [1 с. 320]			+	
2.http://www.elitarium.ru [2]		+		
3.Сергеев В.И. [3]		+		
4.Мишина Л.А. [4]	+			
5.Балакина Ю.Ю.[5 с. 58]	+			
6.Салум М. С.[6]	+			
7.Стримовская А.В. [7]			+	
8.Григорьева М.Н., Долгова А.П., Уварова С.А. [8]			+	
9.Гранин А.Н. [9 с.1025]			+	
10.http://www.logists.by [10]				«Общие логистические издержки, качество логистического сервиса, продолжительность логистических циклов, возврат на инвестиции в логистическую инфраструктуру, производительность - рассматриваются в совокупности»
11. Доналд Дж. Бауэрсокс. [11, с. 407] Дейвид Дж. Клосс			+	
12.Бутрин А. Г. Бутрина Ю. В. [12]				«Оценка соотношения результатов и затрат, связанных с их созданием и обеспечением функционирования. При этом результаты могут быть оценены показателями количества оказанных услуг»
13.Канке А.А. Кошечкина И.П. [13]			+	
14.Линёва О.Н. [14]		+		

15. https://www.cfin.ru [15]	+			
16. https://www.ec-logistics.ru [16]		+		
17. Дудар Т.Г., Волошин Р.В. [17, с. 185]			+	
18. Крикавский Е.В. [18]	+			
19. Бродецкий Г.Л. [19, с. 5]		+		
20. Еловой И.А. [20, с. 65]				«Эффективность логистической системы характеризуют ряд показателей: синхронность поставок, связь “поставщик-производитель”, готовность к поставке»
Итого:	5	5	7	3

Примечание: собственная разработка на основе изученной экономической литературы

Найденные и проанализированные термины эффективности логистической системы в литературных источниках позволяют определить, что существует большое количество мнений различных авторов, которые точно едины в одном: любая организация или бизнес, внедряя логистику и формируя логистическую систему, стремится оценить ее фактическую или потенциальную эффективность. Вот только подходы, для определения эффективности, авторы используют разные.

На основании проведенного анализа таблицы 1.2 - Подходы к определению сущности понятия «эффективности логистической системы» можно сделать следующие выводы: 5 авторов (Мишина Л.А., Балакина Ю.Ю., Салум М. С., <https://www.cfin.ru>, Крикавский Е.В.) считают, что эффективность определяется в среднем за определенный интервал времени путем сравнения валовых доходов и издержек. Следующие 5 авторов (<http://www.elitarium.ru>, Сергеев В.И., Линёва О.Н., <https://www.ec-logistics.ru>, Бродецкий Г.Л.) считают, что в качестве важнейшего атрибута анализа логистической системы выступает её эффективность: постулируется принцип максимизации эффективности системы. Большая часть авторов (Кучмин В. А. Стримова А.В., Григорьева М.Н., Долгова А.П., Уварова С.А., Доналд Дж. Бауэрсокс. Дейвид Дж. Клосс Канке А.А. Кошева И.П. Дудар Т.Г., Волошин Р.В.) сходятся во мнении, что эффективность логистической системы – это показатель который характеризует уровень качества функционирования логистической системы при заданном уровне общих логистических расходов. На основании убеждений ещё троих авторов, мы видим несколько иные подходы в определении эффективности логистической системы.

Мысль авторов Бутрин А. Г., Бутрина Ю. В. сформулирована следующим образом: оценка соотношения результатов и затрат, связанных с их созданием и обеспечением функционирования. При этом результаты могут быть оценены показателями количества оказанных услуг.

В статье <http://www.logists.by/library>, эффективность логистической системы интерпретируется так: «общие логистические издержки, качество логистического сервиса, продолжительность логистических циклов, возврат на инвестиции в логистическую инфраструктуру, производительность - рассматриваются в совокупности».

Автор Еловой И.А утверждает: эффективность логистической системы характеризуют ряд показателей: синхронность поставок, связь “поставщик-производитель”, готовность к поставке, что отчасти сходится во мнении с предыдущим автором.

Идеи всех авторов являются достаточно полными, однако автор Мишина Л.А, на наш взгляд, даёт слишком краткое определение эффективности логистической системы. Невозможно в логистике опираться исключительно на интервал времени путем сравнения валовых доходов и издержек. Подход к определению сущности понятия «эффективности логистической системы» Мишиной Л.А, дополняют авторы Кучмин В.А., Дудар Т.Г., Волошин Р.В. Они считают, что это ещё показатель (или система показателей), характеризующий уровень качества функционирования логистической системы при заданном уровне общих логистических затрат.

Мысль авторов Доналд Дж. Бауэрсокс, Дейвид Дж. Клосс. сформулирована доказательно. Мы согласны с их мнением, так как эти авторы достаточно широко раскрывают понятие эффективности логистической системы, ориентируясь на определении двух групп логистических показателей: внутренних и внешних.

Подводя итоги вышесказанному можно отметить следующее: эффективность логистической системы – это показатель или система показателей, характеризующий уровень качества функционирования логистической системы при заданном уровне общих логистических расходов, ориентирующаяся на определении нескольких групп логистических показателей: расходы, обслуживание потребителей, производительность, управление активами, качество. Здесь постулируется принцип максимизации эффективности системы. Выявление и реализация ожиданий потребителей, как основного ориентира логистической системы. Использование такого показателя, как время, если это обусловлено требованиями корпоративной стратегии, как основного фактора повышения конкурентоспособности фирмы.

Выводы. На основании проведенного исследования можно сделать следующие выводы:

1. Существует большое количество мнений различных авторов в определении сущности понятия «эффективность логистической системы».

2. Нами были выделены следующие общие подходы к определению сущности понятия «эффективности логистической системы», присутствующие в литературных источниках:

- Эффективность определяются в среднем за определенный интервал времени путем сравнения валовых доходов и издержек;
- В качестве важнейшего атрибута анализа логистической системы выступает её эффективность: постулируется принцип максимизации эффективности системы;
- Это показатель который характеризует уровень качества функционирования логистической системы при заданном уровне общих логистических расходов»;
- Совокупность показателей: общие логистические издержки, качество логистического сервиса, продолжительность логистических циклов, возврат на инвестиции в логистическую инфраструктуру, производительность;
- Эффективность логистической системы характеризуют ряд показателей, таких как: синхронность поставок, связь “поставщик-производитель”, готовность к поставке.

3. Ключевыми или комплексными показателями эффективности логистической системы являются: общие логистические издержки; качество логистического сервиса; продолжительность логистических циклов; производительность; возврат на инвестиции в логистическую инфраструктуру.

4. Учитывая современный этап развития и проведенные исследования, можно предложить следующее определение: эффективность логистической системы – это показатель или система показателей, характеризующий уровень качества функционирования логистической системы при заданном уровне общих логистических расходов, ориентирующаяся на определении нескольких групп логистических показателей: расходы, обслуживание потребителей, производительность, управление активами, качество.

Список литературы:

1. Кучмин В. А. Оценка функционирования логистической системы предприятия на примере ООО «Бауцентр рус» // Молодой ученый. — 2017. — №12. — С. 319-323.
2. Ключевые показатели эффективности логистики [Электронный ресурс]. Режим доступа - <http://www.elitarium.ru/logistika-gruzoperevozki>. Дата доступа – 21.03.2020
3. Ключевые показатели эффективности логистики. [Электронный ресурс]. Режим доступа - <http://www.elitarium.ru>. Дата доступа - 21.03.2020
4. Эффективность логистической системы [Электронный ресурс]. Режим доступа - <https://psyera.ru>. Дата доступа – 27.03.2020
5. Методы оценки эффективности функционирования транспортных компаний с использованием принципов логистики. [Электронный ресурс]. Режим доступа - <https://trans-motauto.com>. Дата доступа – 27.03.2020
6. Эффективность логистических систем [Электронный ресурс]. Режим доступа - <https://cyberleninka.ru>. Дата доступа - 21.03.2020
7. Формирование модели оценки ключевых показателей транспортировки в цепях поставок. [Электронный ресурс]. Режим доступа - <http://lscm.ru/index.php>. Дата доступа - 21.03.2020
8. Общая характеристика подходов к оценке логистических показателей. [Электронный ресурс]. Режим доступа - <http://topknowledge.ru>. Дата доступа - 21.03.2020
9. А.Н. Гранин А.Н. Логистика. Курс лекций для студентов специальности 1-26 02 05 «Логистика». Минск 2011. - 1041 с.
10. Главные показатели эффективности логистики [Электронный ресурс]. Режим доступа - <http://www.logists.by/library>. Дата доступа - 21.03.2020
11. Доналд Дж. Бауэрсокс, Дейвид Дж. Клосс. Логистика. «ОЛИМП-БИЗНЕС» 2008. с. - 636
12. Экономическая эффективность логистических систем [Электронный ресурс]. Режим доступа - <https://studme.org/58840>. Дата доступа - 21.03.2020
13. Основы логистики. Учебное пособие. [Электронный ресурс]. Режим доступа - <https://books.google.by/books?id>. Дата доступа – 21.03.2020
14. Оценка эффективности функционирования логистических систем. Статья. [Электронный ресурс]. Режим доступа - <https://cyberleninka.ru>. Дата доступа – 21.03.2020
15. Эффективность логистики: анализ издержек и контроль за ними [Электронный ресурс]. Режим доступа - <https://www.cfin.ru>. Дата доступа – 21.03.2020
16. Транспортная логистика. Анализ эффективности транспортно-логистической системы компании [Электронный ресурс]. Режим доступа - <https://www.ec-logistics.ru/articles/transportnaya-logistika-analiz>. Дата доступа -21.03.2020
17. Дудар Т.Г., Волошин Р.В. Основы Логистики. Учебное пособие. – К.: Центр учёбы и литературы, 2012. – 176 с.
18. Тюрина Н.М., Гой И.В., Бабий И.В. Логистика [Электронный ресурс]. Режим доступа - <https://studbooks.net>. Дата доступа - 03.04.2020
19. Бродецкий Г.Л. Системный анализ в логистике. Выбор в условиях неопределенности / – М.: Academia, 2010. - 336 стр.
20. Основы коммерческой логистики. УМК. Еловой И.А. [Электронный ресурс]. Режим доступа - <http://elib.bsut.by/>. Дата доступа – 06.04.2020

INTERDISCIPLINARY APPROACH FOR DETERMINING THE ESSENCE OF DERIVATIVES

Pavel PANKOU

e-mail: pankovpa@yandex.ru

Ludmila MASKO, PhD in economics

Polotsk state university, Belarus

Abstract. *The research of key aspects of transactions with derivatives in different spheres was conducted. Particularly have been analyzed fundamental approaches to the description of how futures market works, influence of hedging with derivatives on the company's value, significant aspects of accounting, taxations and legal qualification of transactions with derivatives. As a result it was noted that each area may be important for the company and should be taken into account. The essence of transactions with derivatives and related risks will be understood better, if the company's staff relies on the interdisciplinary approach, which is proposed in the article.*

Keywords: derivatives, hedging, interdisciplinary approach, futures markets.

JEL classification: G10, G30

Introduction.

Derivatives are the special type of financial instruments that assume an agreement to make a transaction in the future at a pre-determined price. The specific feature of such transaction is that there is no requirement to transfer the entire transaction amount at the time of reaching an agreement, but at the expiration date derivative contract becomes the company's obligation to deliver the underlying asset or pay the difference between the actual price of the underlying asset and the pre-determined contract price. The absence of cash flows under the contract until the expiration date causes difficulties for determining tax liabilities, reflecting the results in accounting system and legal qualification of such transactions. Also, the investors are more likely to expect that the company will be engaged in its direct activities, without making risky futures transactions in non-core markets. However, despite all the difficulties and increased risk, derivatives are widely spread around the world and play significant role in the global financial system.

In such case it should be noted that the practice of derivatives usage in the company is not limited only by the development of hedging or trading strategy. Transactions with derivatives have economic, accounting, tax and legal consequences that can have significant impact on the company's operations. It may be difficult for managers, who are not familiar with the derivatives market, to understand all the essential aspects of the derivatives world and organize such work of all responsible departments, which provides the risk of derivatives usage at an acceptable level. In this regard, it will be relevant to apply interdisciplinary approach for determining the essence of derivatives, which would briefly but succinctly take into account the key characteristics identified in various areas and their relationship to each other. The article provides the development of such approach. To do this, three research questions were answered.

a. How the derivatives market works, why derivatives are necessary, what benefits brings the usage of derivatives to the company; in particular what gives hedging risks with derivatives.

b. What are the key characteristics of derivatives in the field of accounting and taxation, legal regulation, and how the various fields of derivatives application are related to each other.

c. How to structure research in the field of derivatives into one short but concise approach that will give understanding of the key characteristics of derivatives.

This article supplements the basic literature on derivatives, where, from the author's point of view, not enough attention is paid to issues that arise in the accounting, tax and legal spheres. The focus in this literature is usually made on the description of instruments, pricing and possible strategies for derivatives usage. Works in the field of derivatives without mathematical techniques and quantitative risk management models are less common, but in some cases it may be useful. The proposed interdisciplinary approach to determining the essence of derivatives will allow managers to understand the essence of the derivatives market better, and may be used in the organization and distribution of responsibilities between departments. Since in work with derivatives it is important not only to conclude profitable transactions, but also to process, control and complete risk management procedures for these transactions. Interdisciplinary approach will allow employees of different departments understand what characteristics of derivatives will be important for related departments of the company, and for managers – to get a comprehensive understanding of what derivatives can give their company, and what risks are associated with it.

For this purpose general scientific research methods were used: analysis, synthesis, generalization, induction, deduction, observation. Methods of theoretical research: idealization, formalization, method of logical analysis, classification.

Main text.

The emergence and further spread of derivatives in the market often coincides with increasing price risk in this market. For example, a year after the abolition of the gold standard in 1971 (the transition to floating exchange rates), the Chicago Mercantile Exchange (CME) began trading futures for seven currencies. Since 1978 the natural gas market has also been gradually deregulated, as a result increased volatility lead to the introduction of natural gas futures in 1990 (McDonald, 2013, Chapter 1) [10]. Also, Jacques (2015) notes that since 1971 there has been an explosive growth of innovation in the field of financial instruments: until that time derivatives usage was more associated with commodities [9]. Derivatives play an important role in the modern world economy; they are powerful and flexible type of financial instruments at the same time (Shaik, 2013, Chapter 1) [13]. How do the derivatives market work?

If we consider the economy in the time context, it will be presented only as a sum of two segments: the spot and futures markets (Burenin, 1997). J. M. Keynes and J. R. Hicks can be attributed to the founders of the theoretical analysis of the futures market; they were in the first row of scientists, who pointed out the importance of the development of this market [3].

Thus, in the "Treatise on money" Keynes (1931) points out that "... In the case of organized markets for staple raw materials there exist at any time two price quotations – the one for immediate delivery, the other for delivery at some future date. If this price shows a profit on the costs of production, then manufacturer can go full steam ahead, selling his product forward and running no risk. If, on the other hand, this price does not cover the costs, then it cannot pay him to produce at all" [7]. Also, Hicks (1939) notes that "... an ordinary businessman enters into a futures contract only when this transaction allows him to reduce the risk that his current position brings to him. This will only happen in cases where he has somehow committed himself to making a sale or purchase on a given day, when he has already planned to make such sale or purchase, and when he has already taken certain actions that will make it difficult to implement his plan" [5]. Thus, the manufacturer of goods is interested in fixing future cash flows, or, in other words, in hedging price risk, therefore we can determine the first side of the futures market – hedgers, i.e. those companies that try to improve the efficiency of planning their activities through making transactions with derivatives.

On the other hand, in the "Treatise on monetary reform" Keynes (1923) considers the significance of speculations in the futures market. In his opinion, speculators play a positive role by performing objectively necessary economic functions: "Where risk is inevitable, it is much better, if it is beard by someone who is able or willing to bear it, than by someone who has neither the ability nor the desire to do it, and besides distracts him from the core business activity" [8]. Also, Hicks (1939), justifying the need for speculators in the futures market, notes that "... if the markets, where futures transactions are performed, united only hedgers, then there would be a tendency to relative sluggishness of demand in the market ... for any derivatives market the speculative element is necessarily characteristic" [5].

Also Kaldor (1960), examining the derivatives market in the work "Speculation and economic stability", which was included in a collection of his articles "Essays on economic stability and growth", describes the futures market participants in the same way as the previous authors: "hedgers – are individuals who have certain commitments, independent from transactions on the derivatives market, like presence of stock of goods or obligation to produce goods in the future, which requires raw materials; and who enter the derivatives market to reduce the risk arising from these obligations. ... Speculators, unlike hedgers, usually have only obligations related to futures transactions. When they enter the market, they take risks. ... An arbitrageur is the one who gets profit without risk" [6].

Thus, there will always be two sides in the futures market – hedgers and speculators. The derivatives market, unlike the spot market, assumes trading not the underlying asset itself, but the risk of changes in its price. Wendy et al. (2017) describes it in the following way: derivatives allow you to trade risk without trading the underlying asset itself. In practice, this happens as follows: on the one hand, hedgers try to fix their cash flows through futures transactions and as a result – get rid of price or other similar type of risk, on the other – speculators, acting as the opposite party to these transactions, on the basis of fundamental and technical analysis, try to profit from fluctuations of market variables by taking on an increased risk. From time to time, there may also be third party – arbitrageurs, that is, those entities that extract additional profit without increased risk by exploiting the inefficiency of the markets [17].

Based on this short study of the theoretical foundations of the derivatives market functioning, it can be noted that the key aspect in managing derivatives in the company will be the division of market participants on hedgers and speculators, and, accordingly, definition the company's role in this market. Because very often lack of clear distinction between speculative operations and hedging caused significant losses, which were complete surprise for top-management. As noted by Jacques (2015), most companies in the non-financial sector should not turn the finance department into a profit center, if they do not have special competence to work in speculative markets. If the financial department becomes a profit center, it is important to clearly separate trading operations from standard financial transactions and establish very strict monitoring procedures for such "hedge fund" [9].

The motivation of speculators who act as hedge funds and other professional traders is clear – they seek to obtain additional profit from changes in market variables by taking on the increased risk associated with trading derivatives. On the other hand, hedging with derivatives generates a number of questions about the necessity of usage such risk management tool. Hedging increases the predictability of future cash flows, but does this have a positive impact on the company's value?

The attitude to hedging with derivatives was influenced by Modigliani and Miller (1958). One of the essential provisions was that "the total market value of a firm does not depend on the

structure of its capital ... the value of the company is determined by the value of its assets, i.e., future cash flows and the required rate of return, and not by the way they are financed". Following this logic, the use of hedging should not affect the total value of the firm as well. However, the Modigliani-Miller model is based on a number of assumptions: the absence of taxes and transaction costs to attract a particular type of financing, the independence of the firm's cash flows from its financial policy (no bankruptcy costs), the ability of firms to perform financial transactions at the same prices and the availability of the same information for all economic agents [11].

Also Stulz (1996) notes, that academic theory suggests that some companies facing large exposures to interest rates, exchange rates, or commodity prices can increase their market values by using derivative securities to reduce their exposures. The primary emphasis of the theory is on the role of derivatives in reducing the variability of corporate cash flows and, in so doing, reducing various costs associated with financial distress. The actual corporate use of derivatives, however, does not seem to correspond closely to the theory [15].

Corporate managers have an intuitive sense that an effective risk management program contributes to shareholder value, but they typically find it difficult to measure or communicate the success of such a program (Stulz, 2013) [16].

Quite often, losses on derivative instruments with well-thought-out hedging are considered as a failure in the risk management system. Despite the fact that the company uses hedging because it cannot predict what result will bring an asset, liability or future cash flow, which is subject to market risk, in the future. And to avoid this uncertainty, organizations resort to hedging, while if the market movement is favorable for the company, then a compensating loss will be obtained from the hedging instrument (i.e. derivative). Therefore, hedging shouldn't be considered only from the position of making profit or loss on the hedging instrument, it is also necessary to take into account the change in the value of the hedged item. Since the value of the hedged item and hedging instrument in an effectively constructed risk management system should move in opposite directions and provide the company with a stable level of income with a high probability, which in some cases can increase the market value of the company, however, it is difficult to trace a direct connection here. The direct impact can occur for a number of reasons:

- *taxes*: a progressive tax scale can make it profitable for firms to take positions in futures, forward or options markets (Smith and Stulz, 1985) [14]. The bulge in the tax curve can be caused not only by a gradual increase in marginal tax rates with taxable income, but also by restrictions on special tax items, such as the inability to carry losses forward or backward for an unlimited number of years (Aretz et al. 2007) [1];

- *operating costs of bankruptcy*: if the value of the company at the time of payment for its obligations is less than the amount of these obligations to be paid, the creditors of the company will not receive a part of their funds, that is, they will bear the costs of bankruptcy. The lower the expected bankruptcy costs, the higher the expected payments to the firm's liability holders. By reducing the volatility of the firm's future value, hedging reduces the likelihood of bankruptcy costs (Smith and Stulz, 1985) [14];

- *reducing the risk of underinvestment*: hedging can solve the problem of lack of investment when managers of leveraged companies prefer not to invest in projects with positive NPV, since the return on investment almost entirely goes to bondholders. Hedging at the firm level potentially creates a stable cash flow, ensuring that project returns are less likely to fall below the initial investment plus liabilities to bondholders. As a result, the rate of return required by creditors and the probability of underinvestment will decrease (Aretz et al., 2007) [1].

At the moment, a number of empirical studies have been conducted on the impact of hedging on the company's value. The results are quite contradictory. It is caused by the specifics of each industry considered by authors and the corresponding time period. At the same time, the study of derivatives usage at the corporate level, conducted by Bartram (2017), notes that global studies (covering not only companies from the United States) on derivatives implementation both for hedging and speculation are very limited. M. Bartram in his research confirms the logical thesis that non-financial organizations are more likely to hedge risks arising from exchange rates, interest rates, or commodity prices than to take speculative positions in order to profit from short-term price fluctuations [2].

Thus, Modigliani and Miller demonstrated that in the ideal conditions, hedging does not lead to changes in the company's value, since shareholders can independently manage risks by diversifying their investment portfolio. Other authors have argued that the assumptions, which are mentioned above, will be the basis for applying hedging by a company that maximizes its value. Clearly for all sectors of the economy at different time intervals it is impossible to say whether hedging will affect the company's value or not. Therefore, Bartram (2017) rightly notes that "... most companies use derivatives from time to time based on their vision of the market at a particular situation" [2].

If we turn to the accounting aspects of derivatives usage, it can be noted, that derivatives are measured at fair value and the results of their revaluation affect profit indicator. This is GAAP and IFRS requirement. Revaluation of the fair value of derivatives for exchange traded instruments is performed daily by writing off or accruing variation margin, and for OTC instruments by the organization itself for at least all reporting dates, at the time of conclusion and at the time of expiration of the derivative. Constant revaluation of positions on derivatives increases the volatility of the profit indicator, which is one of the key indicators for evaluating the performance of the company. If derivatives are used to hedge market risks, the organization has the right to apply a special accounting technique - hedge accounting. Hedge accounting allows avoiding inconsistencies in the timing of recognition of gains or losses from the hedging instrument and hedged item.

Hedge accounting is a double-edged sword: from one hand, it can have positive impact by reducing the volatility of the profit indicator, on the other – the cost of using this accounting technique may exceed the expected effects of hedging (Ramirez, 2015, Chapter 13) [12]. When a company is contemplating hedge accounting for a specific hedge, careful analysis is required of the costs and benefits of its application. This can be a complex decision because the main benefit – the added value that comes from reduced earnings volatility – is difficult to measure in practice. In any case the implementation of hedge accounting should be controlled by top-management, because this, at a first glance only accounting, question can have significant influence on the whole company.

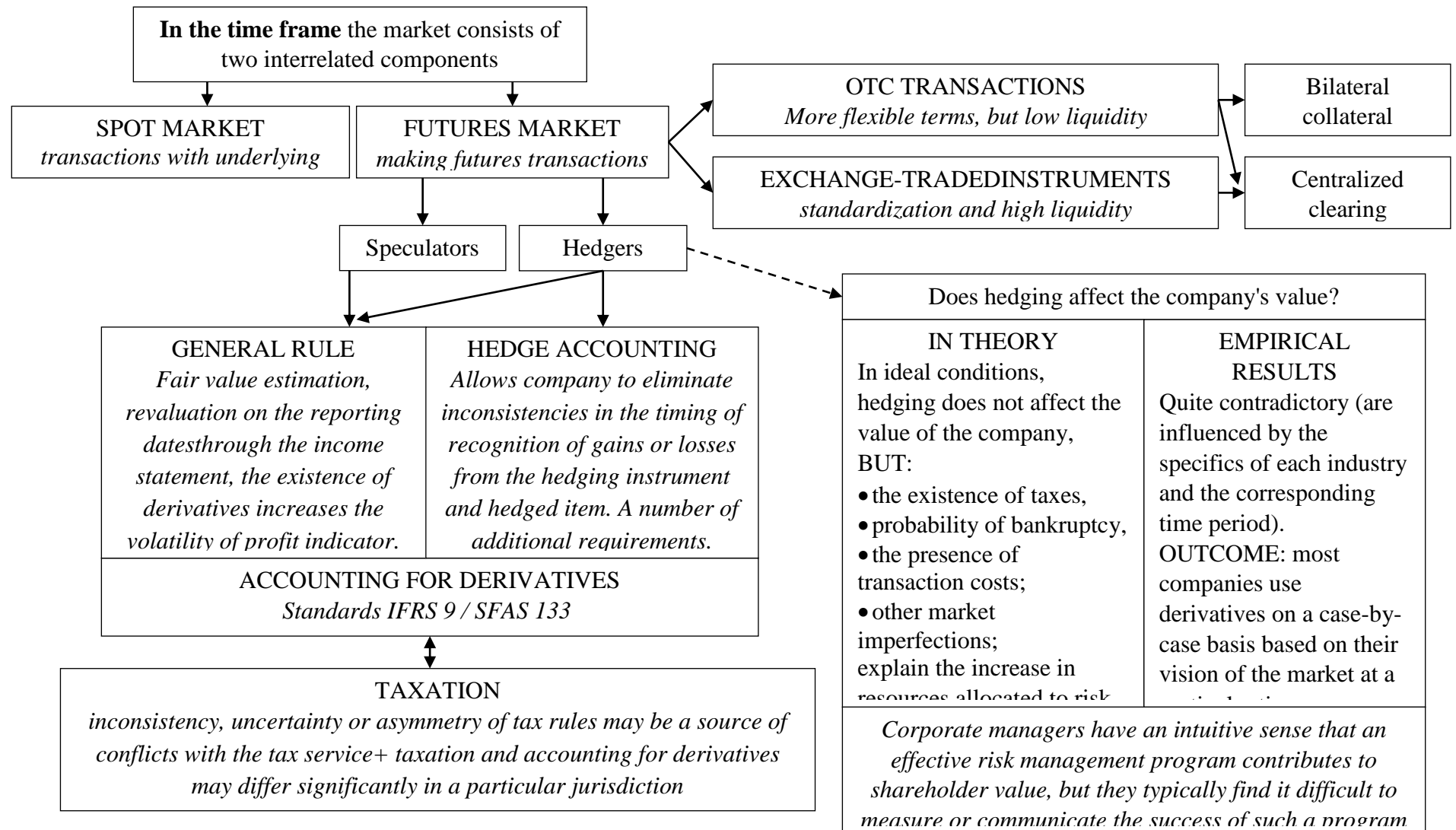
Taxation rules for derivatives may differ significantly in different jurisdictions. However, even in one jurisdiction, there may be differences between accounting and taxation of derivatives, which must be taken into account in order to avoid charges of tax evasion. In fact the tax legislation itself can create conditions for tax optimization using derivatives, but there are also fundamental theoretically justified situations when derivatives usage allows to company to reduce the amount of taxes paid [4]. These include situations when hedging is applied in conditions of a progressive tax scale and additional financing is attracted due to increased confidence in a company with hedged cash flows.

Obviously legal risk will be practically minimal when operations with derivatives are made through the exchange where contracts are already standardized and approved for trading and must comply with the law rules, also the fulfillment of obligations is guaranteed by the exchange as the central counterparty by charging the guarantee margin and calculating the daily variation margin.

Exchange-traded contracts may not serve all risk management needs and it may be rather expensive to hedge risk with such contracts. OTC derivatives are more flexible and may be customized to address any specific exposure of the company in one contract. But such flexibility is connected with a number of questions in legal area.

Due to the limited volume of the article, we won't describe all significant aspects in each considered area, but the conducted analysis shows that derivatives bring complexity to any sphere. The results of the study can be summarized in the form of the proposed interdisciplinary approach for determining the essence of derivatives. It is presented in figure 1.

According to the proposed interdisciplinary approach for determining the essence of derivatives, they are instruments of the futures market, where, unlike at the spot market, the underlying asset itself is not traded, but the risk of changes in its price. In the futures market, there will always be two parties with different goals: hedgers and speculators. Under ideal conditions, hedging does not lead to changes in the company's market value, but the limitations of real life theoretically make hedging attractive to the company. In practice, organizations use derivatives based on their vision of the market and the current situation. As a general rule, the results of operations on the futures market are reflected in the financial statements in the profit or loss item of the income statement. This reflects the fair value of derivatives, which at the time of the transaction is usually zero and then begins to change under the influence of changes in the price of the underlying asset. Revaluation of fair value for accounting purposes is provided for all derivatives, except those for which special accounting technique – hedging accounting is applied. At the same time, even in one jurisdiction, there may be differences between accounting and taxation of derivatives, and the tax legislation itself may create conditions for tax optimization using derivatives due to inconsistency, uncertainty or asymmetry of tax rules. However, there are theoretically justified situations when the use of derivatives allows company to reduce the amount of taxes paid. From a legal point of view, derivatives are bilaterally binding contracts for the payment of monetary amounts, the price of which depends entirely on the case. The obligation to make a monetary payment arises at least for one of the parties to the contract only in the future, and the amount of payment depends solely on random circumstances and can only be determined at the time of the performance of the obligation itself. In this regard, OTC derivatives are the source of increased legal and credit risk, which can emerge in the form of non-fulfillment the counterparty's obligations under the agreement on futures transaction or in declaring the transaction invalid in a particular jurisdiction.

FIGURE 1 – The interdisciplinary approach for determining the essence of derivatives

Source: own development

Conclusion.

The presented interdisciplinary approach for determining the essence of derivatives is primarily theoretical in nature and may serve as a basis for solving problems in the field of derivatives at specific levels: whether it is the level of corporate governance or the level of state regulation. In the context of derivatives management, it can be noted that the understanding of the mechanisms and essence of the derivatives market functioning, due to its complexity, is formed mainly by employees of the financial department who directly perform operations with derivatives market instruments. For management of the company and persons, who are engaged in related fields of activities and not associated directly with the futures market, it may be difficult to understand the essence of conducted operations and related risks, which adversely affects the control of derivatives in organizations, especially non-financial, which are not originally focused on making transactions in the derivatives market as a core activity. That's why the proposed interdisciplinary approach contributes to the organizations of work with derivatives in the company at a higher level.

References:

- Aretz, K., Bartram, S., & Dufey, G., (2007). Why hedge? Rationales for corporate hedging and value implications. *The Journal of Risk Finance*, 8(5), 434-449. DOI: <http://dx.doi.org/10.1108/15265940710834735>
- Bartram, S. M. (2017). Corporate hedging and speculation with derivatives. *Journal of Corporate Finance*, <https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2017.09.023>
- Burenin, A.N. (1997). *Derivatives market in macroeconomic regulation* (Doctoral thesis, MGIMO, Moscow, Russia). Retrieved from <https://search.rsl.ru/ru/record/01000194112>
- Donohoe M.P. (2014). The economic effects of financial derivatives on corporate tax avoidance. *Journal of Accounting and Economics*, 59(1), 1-24. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jacceco.2014.11.001>
- Hicks, J. R. (1939). *Value and capital*. UK: Oxford University Press.
- Kaldor, N. (1960). *Essays on Economic Stability and Growth*. Glencoe: Free Press.
- Keynes, J. M. (1931). *A treatise on money*. Retrieved from <http://universitypublishingonline.org/royaleconomicsociety/ebook.jsf?bid=CBO9781139520652>
- Keynes, J. M. (1923). *The Tract on Monetary Reform*. Pickle Partners Publishing.
- Laurent J. (2015). *Global derivatives debacles: from theory to malpractice*. World Scientific Publ. Co. Pte. Ltd. https://doi.org/10.1142/9789814663267_0002
- McDonald, R. L. (2013). *Derivatives markets*. New Jersey: Pearson Education.
- Modigliani, F., & Miller, M. H. (1958). The cost of capital, corporation finance, and the theory of investment. *The American Economic Review*, 48(3), 261-297.
- Ramirez, J. (2015). *Accounting for derivatives: advanced hedging under IFRS 9*. United kingdom: John Wiley&Sons Ltd.
- Shaik, K. (2013). *Managing Derivatives Contracts: A Guide to Derivatives Market Structure, Contract Life Cycle, Operations, and Systems*. NY: Apress.
- Smith, C., & Stultz, R. (1985). The determinants of firms' hedging policies. *The Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 20(4), 391-405. <https://doi.org/10.2307/2330757>
- Stultz, R. (1996). Rethinking risk management. *Journal of Applied Corporate Finance*, 9(3), 8-25. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6622.1996.tb00295.x>
- Stulz, R. (2013). How Companies Can Use Hedging to Create Shareholder Value. *Journal of Applied Corporate Finance*, 25 (4), 21-29. <http://dx.doi.org/10.1111/jacf.12038>
- Wendy, L. P. (Ed.). (2017). *Derivatives*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.

МЕХАНИЗМ ПРОДАЖИ БАНКОВСКИХ УСЛУГ ПО ХЕДЖИРОВАНИЮ ВАЛЮТНЫХ РИСКОВ

В. Д. РУДАК

e-mail: vikrudak4321@mail.ru

И. А. СТРОГАНОВА, Старший преподаватель

Полоцкий государственный университет, Новополоцк, Республика Беларусь

Abstract. *The article deals with the essence of investment banking, its role in the formation of the financial market, analyzes the conditions for further development of investment banking and the Institute of hedging in the Republic of Belarus. The necessity of development of the hedging institution in the Republic of Belarus in the conditions of the current market mechanism of exchange rate formation and volatility of exchange rates is noted. Indicates on the existing problems in the derivatives market of the derivatives market.*

Keywords: *hedging, currency risk, derivative financial instruments, banking service, over-the-counter instruments, investment banking.*

УДК: J240

Введение

В современных экономических условиях функционирования деятельность компаний и финансовых учреждений подвержена различным рискам, оказывающим негативное влияние на их финансово-хозяйственную деятельность. Одним из них является валютный риск.

Валютные риски связаны с изменением курсов иностранных валют. Они возникают в результате использования в финансово-хозяйственной деятельности нефинансовых организаций денежных средств в иностранной валюте.

Волатильность валютного рынка оказывает негативное влияние на деятельность предприятий-участников внешнеэкономической деятельности, снижает финансовый результат их работы в случае неблагоприятного изменения валютного курса.

Методы исследования

Статистические методы исследования, общенаучные методы исследования, а также методы функционального анализа.

Основное содержание

В результате изменений курсов валют реальная стоимость покупаемого или продаваемого товара может значительно отличаться от ожидаемой. В конечном итоге контракт, поначалу казавшийся выгодным, может стать убыточным.

На курсовую динамику оказывает влияние много разных факторов – от решений центральных банков до поведения цен на мировых сырьевых рынках. Учитывая открытый характер экономики Республики Беларусь, где на экспортно-импортные операции приходится значительный объем ВВП и высокую зависимость Беларуси от цен на нефть, управление валютными рисками на современном этапе является одним из основных направлений деятельности предприятий [1, с.7].

Валютный риск – риск возникновения потерь (убытков) от изменения стоимости требований и обязательств, номинированных в иностранной валюте, вследствие изменения курсов иностранных валют.

Валютный риск присущ операциям внешнеэкономического характера, а также кредитным операциям, в случае если валюта кредита выражена в иностранной валюте.

Импортер в результате внешнеэкономической сделки несёт риск снижения курса национальной валюты (в нашем случае - белорусского рубля). Обязательства импортёра зафиксированы в иностранной валюте, а выручка от реализации товара поступает в национальной валюте (для белорусских импортеров это - белорусский рубль). Таким образом возникает риск увеличения суммы обязательств в эквиваленте (в белорусских рублях) из-за роста курса валюты, т.е. риск недостаточности полученной выручки для покупки валюты с целью оплаты валютных обязательств.

Экспортер несет риск укрепления курса национальной валюты (в нашем случае - белорусского рубля). Будущая экспортная выручка экспортера зафиксирована контракте (договоре) в инвалюте, а расходы на производство товара проводятся в национальной валюте (в белорусских рублях) – таким образом, имеет место риск недостаточности суммы национальной валюты (белорусских рублей) от продажи валютной выручки в ситуации, если курс национальной валюты укрепится.

Компания-заёмщик несет риск повышения курса валюты займа. Компания, имеющая заём в одной из иностранных валют, но получающая доходы от хозяйственной деятельности в другой валюте, несет риск недостаточности выручки для погашения займа в случае повышения курса валюты заимствования. В случае сильного роста курса валюты заимствования может потребоваться значительно больший эквивалент в валюте выручки.

По прогнозам рейтингового агентства S&P Global Ratings в ближайшие 3 года курс белорусского рубля к доллару будет расти на 6% в год и составит: • 2,28 BYN/USD в 2020 году • 2,42 BYN/USD в 2021 году • 2,56 BYN/USD в 2022 году [2].

Экономический прогноз для Беларуси все еще остается неблагоприятным, и S&P фиксирует наличие рисков ухудшения бюджетных показателей и показателей платежного баланса, связанные с реализацией Россией налогового маневра. Рейтинг Беларуси может быть повышен с уровня «В/В», при условии, что страна сумеет согласовать механизм компенсации убытков, связанных с запуском Россией налогового маневра, что, в свою очередь, снизит давление на темпы экономического роста, платежный баланс и показатели бюджета страны [2].

Следовательно, сегодня для Республики Беларусь становится необходимостью хеджирование валютных рисков, вызванных высокой волатильностью курсов иностранных валют – национальных валют торговых партнеров Беларуси.

Хеджирование валютных рисков – это минимизация возможного финансового результата от изменения обменных курсов путем приобретения такого финансового инструмента, который бы к моменту исполнения основного контракта (внешнеэкономического, кредитного) генерировал денежные потоки, компенсирующие курсовые разницы за период от момента заключения до момента исполнения основного контракта [3, с.93].

Необходимо отметить, что при хеджировании важно точно выбрать цели хеджирования с тем, чтобы затем правильно определить его эффективность. В общем случае эффективность хеджирования определяется соотношением полученного финансового результата к планируемому финансовому результату.

Таким образом, в основе возникновения валютных рисков лежат колебания валютных курсов, и эти колебания происходят непредвиденно как в сторону увеличения, так и в сторону уменьшения, вследствие чего вероятность незапланированных убытков или прибыли довольно большая. Поэтому предприятия должны довольно серьезно относиться к данной

проблеме, проблеме управления валютными рисками, так как пренебрежение использованием данной стратегии может вызвать глобальные отрицательные последствия для финансовой стороны деятельности предприятия.

В этих условиях особенно актуальным становится активное продвижение коммерческими банками услуг по хеджированию валютного риска. Однако в настоящее время подобные операции, предоставляются только головными офисами белорусских банков, и доступ к ним имеет ограниченный круг компаний. При этом региональным подразделениям банков, заявившим в своих продуктовых линейках операции хеджирования, практически не удастся реализовать данные продукты.

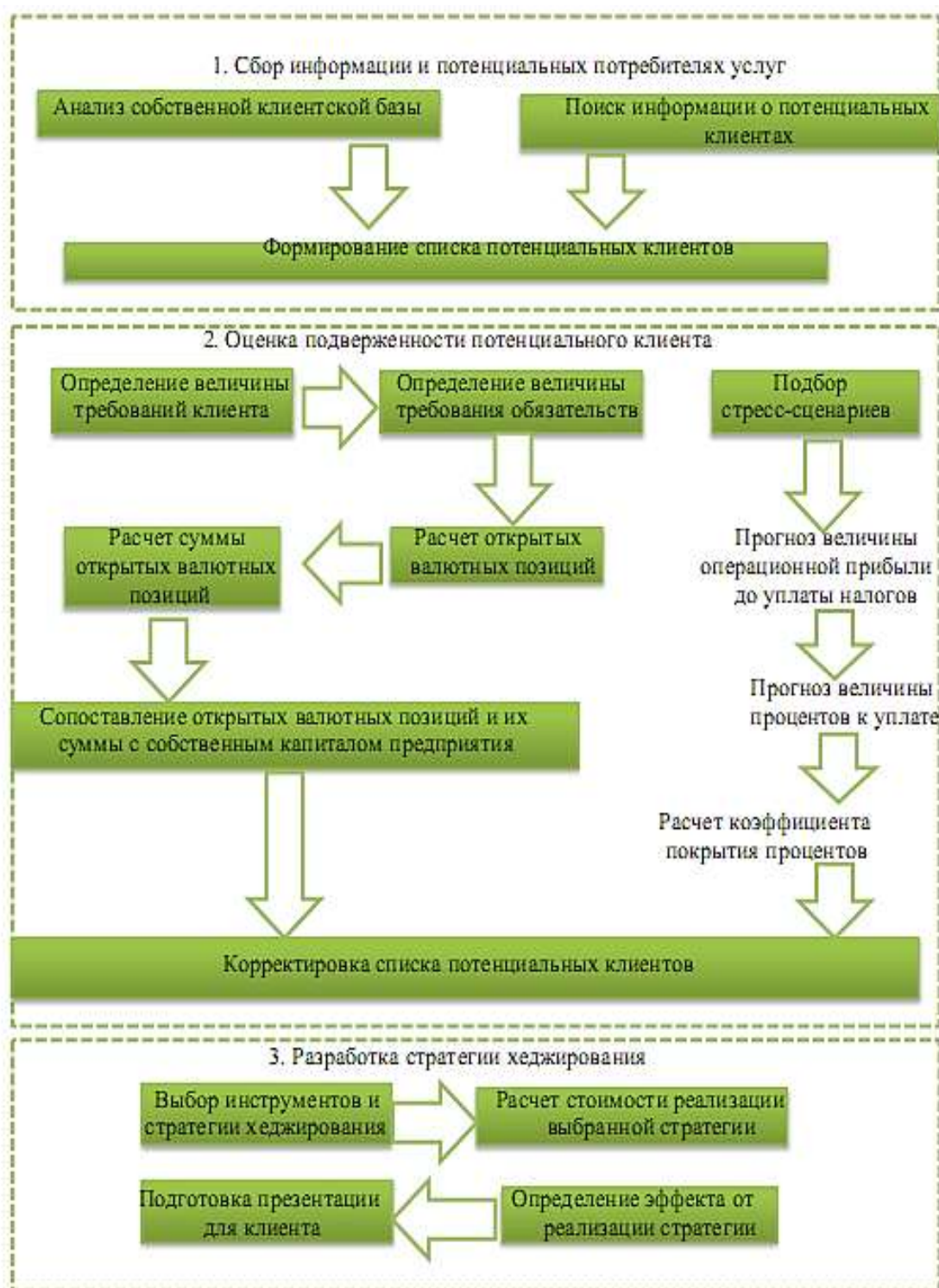
Следует отметить, что внутрисамых организаций Республики Беларусь фактически отсутствуют специалисты по оценкам рисков и проведению сделок в целях хеджирования и в целом финансовый инжиниринг слабо развит. У банков больше специалистов в этой области, поскольку они уже давно работают по МСФО (с 2016 года банки Республики Беларусь обязаны составлять годовую консолидированную и индивидуальную отчетность в соответствии с МСФО в официальной денежной единице Республики Беларусь [4]), в соответствии с которыми обязаны оценивать риски и управлять ими.

Поэтому организации из всех процедур, которые предполагает методика хеджирования, лучше всего оставить за собой определение целей и окончательный выбор стратегии хеджирования из имеющихся альтернатив на основе предоставленных банком расчетов, а все остальные полномочия передать банку. Кроме того, передача полномочий по хеджированию банкам помогла бы смягчить основной сдерживающий фактор для развития хеджирования в Республике Беларусь – отсутствие соответствующего законодательства для организаций.

В этой связи актуализируется необходимость разработки механизма продажи банковских услуг по хеджированию валютного риска (Рисунок 1).

Первым этапом выступает сбор информации о потенциальных потребителях услуг хеджирования [5]. С целью предложения клиентам оптимальных путей решения проблем банку следует составить профиль риска клиента и определить его зависимость от изменений на рынках валют. Источниками информации могут служить веб-сайты, публикации в средствах массовой информации, аналитические обзоры, ресурсы специализированных информационных систем.

Рисунок 1. Механизм продажи банковских услуг по хеджированию валютного риска

В ходе первичного анализа из числа действующих и потенциальных клиентов отбираются те, которые относятся к одной из следующих групп:

- производители, работающие на зарубежном сырье;
- торговые компании, импортирующие продукцию для продажи потребителям;
- предприятия, экспортирующие значительную часть производимой продукции;
- компании, выплачивающие кредиты и лизинговые платежи в иностранной валюте;

- работодатели, выплачивающие своему персоналу зарплату, привязанную к иностранной валюте;
- предприятия, имеющие значительные финансовые вложения в иностранной валюте;
- компании, реализующие инвестиционные проекты с использованием иностранного оборудования, транспортных средств и т. п.;
- производители, являющиеся одновременно экспортерами и импортерами продукции (при этом валюты закупок и реализуемого товара не совпадают).

По результатам такого отбора формируется список потенциальных потребителей услуг по хеджированию.

На следующем – втором этапе необходимо оценить подверженность валютному риску каждого из вошедших в список клиентов. Для этого целесообразно использовать такие методы, как расчет открытой валютной позиции и стресс-тестирование. После расчета коэффициента покрытия процентов для каждого из стресс-сценариев полученные значения сравниваются с величинами без учета хеджирования, на основании чего делается вывод об эффективности выбранной стратегии.

В случае, если она эффективна, сотрудниками банка готовится презентация для клиента, в которую включаются основные элементы предложенной стратегии и результаты расчетов. Затем в ходе встречи с клиентом ему представляется указанная презентация и при заинтересованности в данном продукте готовятся документы для заключения соответствующего договора на обслуживание.

Главным же итогом внедрения механизма продажи банковских услуг по хеджированию валютных рисков станет повышение предсказуемости результатов работы компаний реального сектора экономики, что позволит им сконцентрироваться на улучшении своей хозяйственной деятельности без отвлечения ресурсов на несвойственные им финансовые операции.

Выводы. Таким образом, главной стратегией управления рыночными рисками является хеджирование. Основным способом хеджирования стало использование производных инструментов. Развитие всевозможных внебиржевых инструментов хеджирования и предоставление комплексных услуг по его разработке и реализации будет выгодно как банкам, для которых это станет дополнительным источником доходов, так и организациям, которым это позволит осуществлять эффективное хеджирование своих рисков.

Библиографические ссылки

1. Строганова И.А. Хеджирование валютных рисков нефинансовыми организациями в Республике Беларусь: инструменты, состояние, основные пути развития: диссертация магистра экономических наук. Полоцкий гос. университет, Новополоцк, 2017.
2. Standard&Poor's [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.standardandpoors.com/en_US/web/guest/home. – Дата доступа: 15.05.2020.
3. Буренин А. Н. Хеджирование фьючерсными контрактами фондовой биржи РТС. М., Научно-техническое общество им. Академика С. И. Вавилова, 2018, – 174 с.
4. О бухгалтерском учету и отчетности: Закон Республики Беларусь, 12.07.2013, №57-3.
5. Строганова, И. А. Механизмы реализации банками стратегий хеджирования субъектам хозяйствования Республики Беларусь / И.А. Строганова // Банковский бизнес и финансовая экономика: современное состояние, глобальные тренды и перспективы развития, 2018.

СОСТОЯНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОГО БАНКИНГА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

В. Д. РУДАК

e-mail: vikrudak4321@mail.ru

И. А. СТРОГАНОВА, Старший преподаватель

Полоцкий государственный университет, Новополоцк, Республика Беларусь

Abstract. *The article deals with the essence of investment banking, its role in the formation of the financial market, analyzes the conditions for further development of investment banking and the Institute of hedging in the Republic of Belarus. The necessity of development of the hedging institution in the Republic of Belarus in the conditions of the current market mechanism of exchange rate formation and volatility of exchange rates is noted. Indicates on the existing problems in the derivatives market of the derivatives market.*

Keywords: hedging, currency risk, derivative financial instruments, banking service, over-the-counter instruments, investment banking.

УДК: J240

Введение

Экономика Республики Беларусь современного периода находится в состоянии поиска модели дальнейшего развития, придавшей бы ей импульс динамичного роста. При этом за базу, на основе которой предполагается достижение поставленной задачи, берется система рыночных отношений. Финансовые отношения являются важнейшим элементом, связывающим систему общеэкономических отношений в единое целое, особенно в условиях становления и развития рыночных отношений.

Рыночные отношения требуют использования и дальнейшего развития инфраструктуры рынка на базе единой финансовой политики, соответствующей избранным стратегиям и тактике поведения государства в сфере регулирования рынка.

В этой связи, с учетом новых условий и реальной ситуации в экономике, проблемы финансового рынка, закономерности его государственного регулирования, поиск оптимальной для данного этапа модели рыночных отношений в Республике Беларусь нуждаются в новых исследованиях и выработке научно-обоснованных рекомендаций, их развития и совершенствования в процессе реализации.

Методы исследования

Статистические методы исследования, общенаучные методы исследования, а также методы функционального анализа.

Основное содержание

Сегодня Правительство принимает различные меры по развитию финансового рынка Республики Беларусь. Так, инициативы Правительства и Национального банка по формированию и эффективному функционированию по эффективному функционированию в стране финансового рынка включают следующее [1]:

- активизация рынка акций;
- расширение инвестиционных возможностей на финансовом рынке;
- повышение уровня конкуренции среди участников;
- развитие институтов коллективного инвестирования;
- формирование эффективного рынка проблемных активов;

– внедрение цифровых технологий, включая дистанционное обслуживание при совершении операций на рынке ценных бумаг.

Также значительное внимание уделяется сегодня развитию инвестиционного банкинга в Республике Беларусь.

Национальный банк Республики Беларусь включил в инвестиционный банкинг следующие виды деятельности банков [2]:

– организация корпоративного финансирования клиентов – комплекс услуг по организации эмиссии, размещению и обслуживанию обращения ценных бумаг клиентов на международном и внутреннем рынках;

– профессиональная деятельность по ценным бумагам (посредническая, коммерческая, депозитарная деятельность банков, доверительное управление ценными бумагами);

– доверительное управление денежными средствами (индивидуальное и коллективное);

– инвестиционное финансирование (в т.ч. проектное финансирование, консорциальное и синдицированное кредитование);

– оказание услуг по проведению операций с финансовыми инструментами срочных сделок на организованном и неорганизованном рынках;

– консультационные услуги.

Сегодня банки стараются предоставлять как можно больше услуг своим клиентам в рамках инвестиционного банкинга.

Далее подробнее рассмотрим, какие именно услуги и в каком объеме банки предоставляют своим клиентам в рамках инвестиционного банкинга.

В таблице 1 рассмотрим один из видов предоставляемых услуг в рамках инвестиционного банкинга – корпоративное финансирование.

Корпоративное финансирование клиентов – комплекс услуг по организации эмиссии, размещению и обслуживанию обращения ценных бумаг клиентов на международном и внутреннем рынках [2].

Таблица 1. Организация корпоративного финансирования клиентов в Республике Беларусь за 2017-2019 гг.

Период	2017	2018	2019	Темп роста, %	
				2018/2017	2019/2018
Количество клиентов	74	70	77	94,60	110,00
Общий объем эмиссии, млн.руб	3579,40	3276,90	3676,70	91,55	112,18

На основании данных таблицы 1 можно сделать вывод, что за 3 года произошло увеличение обслуживаемых клиентов в рамках корпоративного финансирования в Республике Беларусь на 3 клиента. В 2018 г. произошло снижение на 4 клиента, но в 2019 г. их количество увеличилось на 7, т.е. по сравнению с 2017 г. произошло увеличение на 3 клиента (4,05%).

Общий объем эмиссии за анализируемый период постоянно изменяется, снижаясь или увеличиваясь. Так, на в 2018 г. объем эмиссии снизился на 302,50 млн.руб. или на 8,45%. В

2019 г. по сравнению с 2018 г. общий объем эмиссии увеличился на 399,80 млн.руб. или на 12,18%.

Таким образом, корпоративное финансирование как одно из направлений инвестиционного банкинга в Республике Беларусь развивается идет тенденция к увеличению обслуживаемых клиентов и соответственно к увеличению суммы объема эмиссии.

В рамках инвестиционного банкинга банки Республики Беларусь осуществляют посредническую (брокерскую) и коммерческую (дилерскую) деятельность с ценными бумагами (Таблица 2).

Брокерская деятельность банка – это деятельность по заключению сделок с ценными бумагами на основе договоров комиссии или поручения [3, с. 115].

Дилерская деятельность банка – это совершение сделок купли-продажи ценных бумаг от своего имени и за свой счет [3, с. 117].

Таблица 2. Посредническая и коммерческая деятельность банков в Республике Беларусь за 2017-2019 гг.

Вид профессиональной деятельности по ценным бумагам	Объем сделок банков, млн. руб.			Темп роста, %	
	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018
Количество брокеров	57	57	57	100,00	100,00
Посредническая (брокерская) деятельность	7573,38	8048,22	8724,19	106,27	108,40
Количество дилеров	57	58	58	101,75	100,00
Коммерческая (дилерская) деятельность	4906,36	5006,49	5497,64	102,04	109,81

Посредническая и коммерческая деятельность банков в Республике Беларусь успешно развивается. Объем сделок банков по оказанию брокерских услуг растет. В 2018 г. отмечается увеличение на 6,27%, в 2019 г. на 8,40% по сравнению с 2018 г., т.е. за 3 года объем сделок банков по оказанию брокерских услуг увеличился на 14,67%. Количество брокеров за 3 года не изменялось.

Объем сделок банков в рамках дилерской деятельности за 2017-2019 гг. увеличился на 591,28 млн.руб. В 2018 г. отмечается увеличение на 2,04%, в 2019 г. – еще на 9,81%, т.е. за анализируемый период объем сделок банков Республики Беларусь в рамках дилерской деятельности увеличился на 11,85%. Отмечается увеличение дилеров в 2018 г. на 1.

К инвестиционной деятельности банков относится также и депозитарная деятельность. Наименования банков, осуществляющих депозитарную деятельность, а также количество обслуживаемых клиентов представлено в таблице 3.

Таблица 3. Депозитарная деятельность банков Республики Беларусь за 2017-2019 гг.

Банки	Количество обслуживаемых клиентов			Абсолютное изменение, +/-		Относительное изменение, %	
	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
ОАО «АСБ Беларусбанк»	424157	436694	456978	12537	20284	2,96	4,64
ОАО «Белагропромбанк»	150343	149026	148952	-1317	-74	-0,86	-0,05
ОАО «БПС-Сбербанк»	116345	115987	116000	-358	13	-0,31	0,01
ОАО «Белинвестбанк»	65894	65756	67892	-138	2136	-0,21	3,25
«Приорбанк» ОАО	1250	1321	1975	71	654	5,68	49,51
ЗАО «МТБанк»	477	460	492	-17	32	-3,56	6,96
ОАО «Банк БелВЭБ»	559	681	724	122	278	21,82	40,82
ОАО «Белгазпромбанк»	330	446	691	116	245	35,15	54,93
ОАО «Технобанк»	2913	3445	4189	532	744	18,26	21,60
ОАО «Банк Дабрабыт»	140	162	308	22	146	15,71	90,12
ЗАО «Альфа-Банк»	274	334	319	60	-15	21,90	-4,49
ЗАО «РРБ-Банк»	92	91	91	-1	0	-1,09	0,00
«Франсабанк» ОАО	29	25	27	-4	2	-13,79	8,00
ЗАО «Абсолютбанк»	69	33	31	-36	-2	-52,17	-6,06
Итого	762872	774461	798669	11589	24208	1,52	3,13

Количество обслуживаемых клиентов белорусскими банками в рамках депозитарной деятельности увеличивается. В 2018 г. данный показатель увеличился на 1,52%, в 2019 – на 3,13%. Этому способствует значительное увеличение числа обслуживаемых клиентов в ОАО «АСБ Беларусбанк» как в 2018 г., так и в 2019 г. Так, число обслуживаемых клиентов увеличилось на 2,96% и 4,64% в 2018 и 2019 гг. соответственно. Также значительного увеличения достиг «Приорбанк» ОАО. В 2019 г. число обслуживаемых клиентов в рамках депозитарной деятельности банка увеличилось по сравнению с 2018 г. на 43,38 п.п. К банкам, у которых снижаются показатели по данному виду услуг, можно отнести ОАО «Белагропромбанк», ЗАО «Альфа-Банк», ЗАО «Абсолютбанк». У данных банков в 2019 г. количество обслуживаемых клиентов за анализируемый период снизилось на 1393, 45 и 38 клиентов соответственно.

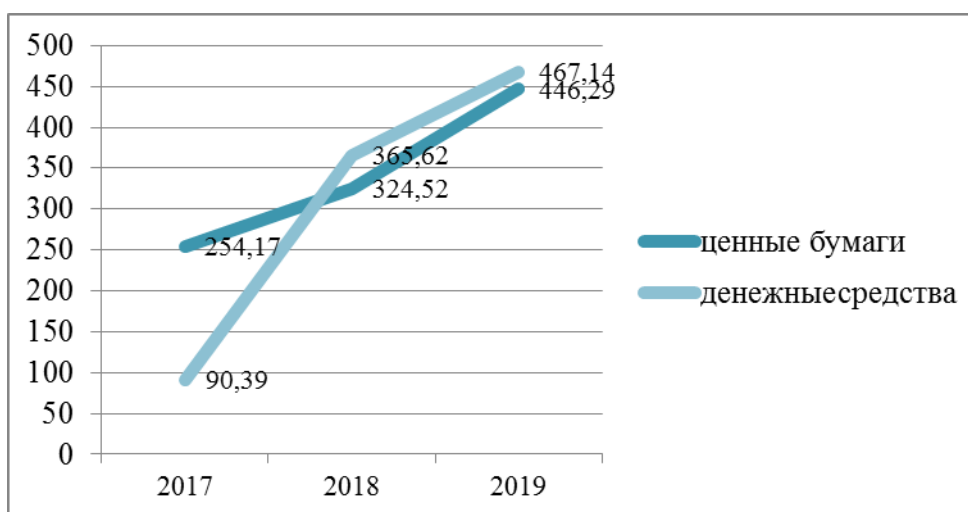
Объем ценных бумаг, переданных в доверительное управление в 2019 году, составил 446,29 млн.руб. К ценным бумагам, переданным в доверительное управление, относятся:

– акции коммерческих организаций, являющиеся собственностью государственных служащих и переданные ими ОАО «АСБ Беларусбанк» в доверительное управление на время прохождения государственной службы в соответствии со статьей 20 Закона Республики Беларусь от 15 июля 2015 года «О борьбе с коррупцией» [4];

– акции ОАО «Агентство по управлению активами», переданные в декабре 2016 года в доверительное управление ОАО «Белагропромбанк» на основании Указа Президента Республики Беларусь от 14 июля 2016 года № 286 «О создании и деятельности открытого акционерного общества «Агентство по управлению активами» [5].

Одним из важнейших направлений инвестиционного банкинга является доверительное управление денежными средствами. Доверительными управляющими среди белорусских банков являются [2]: ОАО «АСБ Беларусбанк», ЗАО «Альфа-Банк», «Приорбанк» ОАО, ОАО «БПС-Сбербанк», ОАО «БанкБелВЭБ», ОАО «Белгазпромбанк», ОАО «Паритетбанк».

Объем денежных средств, находящихся у банков в доверительном управлении, на конец 2017 года составил 90,39 млн.руб., на конец 2018 года – 365,62 млн.руб., на конец 2019 года – 467,14. Представим данные в виде рисунка 1.

Рисунок 1. Объем ценных бумаг и денежных средств, переданных доверительное управление в 2017-2019 гг., млн. руб.

Инвестирование денежных средств, переданных в доверительное управление, происходит в основном в:

- ценные бумаги – 70%;
- вклады (депозиты) – 30%.

В 2017-2019 гг. в составе инвестиционно-банковских услуг банки осуществляли для клиентов сделки с производными финансовыми инструментами на неорганизованном рынке. Это форвардные сделки на продажу и конверсию валюты, сделки СВОП с драгоценными металлами и иностранной валютой. Объем сделок с ПФИ, а также количество сделок представим в таблице 4.

Таблица 4. Торговля производными финансовыми инструментами на неорганизованном рынке в 2017-2019 гг.

Показатель	Период			Темп роста, %	
	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018
1	2	3	4	5	6
Количество сделок	453	468	496	103,31	105,98
Объем сделок с производными финансовыми инструментами на неорганизованном рынке, млн.руб.	1612,65	1676,63	1729,48	103,97	103,15

Количество сделок с ПФИ постоянно увеличивается. Так, в 2018 г. произошло увеличение на 3,31%, в 2019 г. – на 5,98%. Следовательно, растет и объем сделок с ПФИ. В 2019 г. Объем сделок с производными финансовыми инструментами на неорганизованном рынке увеличился на 63,98 млн.руб. (3,97%), в 2019 г. – на 52,85 млн.руб. (3,15%). В 2019 г. произошло незначительное замедление темпа роста объема сделок с ПФИ на 0,82 п.п.

Сделки с производными финансовыми инструментами на организованном рынке в рассматриваемый период не осуществлялись.

Одним из мероприятий, способствующему развитию инвестиционного банкинга, является создание рациональной системы рейтингования.

Указом Президента Республики Беларусь от 7 февраля 2019 г. № 42 «Об изменении и дополнении указов президента Республики Беларусь» Национальный банк наделен полномочиями по государственному регулированию рейтинговой деятельности в Республике Беларусь. В течение 2019 года Национальный банк принял нормативные правовые акты, которыми установлены [6]:

- требования к рейтинговому агентству для включения его в реестр рейтинговых агентств, а также к его единоличным и контрольным органам, участникам, членам совета директоров, членам коллегиального исполнительного органа, рейтинговым аналитикам;
- требования к методологии рейтингового агентства, порядок представления в Национальный банк и согласования с ним данной методологии, а также вносимых в нее изменений;
- порядок раскрытия информации рейтинговым агентством, в том числе состав, форма и сроки ее представления;
- требования к сохранности и защите информации;
- порядок и сроки составления и представления в Национальный банк отчетности и иной информации в сфере осуществления рейтинговой деятельности.

Таким образом, банкам рекомендовано активизировать работу по предоставлению клиентам услуг инвестиционного банкинга, в том числе:

- формированию институтов коллективного инвестирования (инвестиционных фондов, фондов банковского управления, фондов прямых инвестиций);
- осуществлению операций секьюритизации;
- хеджированию валютных рисков путем осуществления сделок с производными финансовыми инструментами в системе ОАО «Белорусская валютно-фондовая биржа»;
- организации выхода отечественных предприятий на международные ранки капитала с использованием иностранных депозитарных расписок.

Выводы

Таким образом, сегодня, перспективными задачами инвестиционного банкинга в Беларуси являются: расширение участия банков в инвестиционном посредничестве и инвестиционном консалтинге. Снижение процентных ставок и повышение макроэкономической стабильности будет способствовать активизации инвестиционной деятельности и развитию технологий инвестиционного банкинга. В свою очередь, развитие инвестиционного посредничества и реальное задействование в финансировании инвестиций инструментов фондового рынка окажет положительное влияние на формирование благоприятной среды для привлечения иностранных инвестиций. Но самым главным достижением должна стать возможность организаций реального сектора экономики на основе повышения своей восприимчивости к финансовым инновациям сформировать оптимальную структуру источников финансирования инвестиций.

Библиографические ссылки

1. Инвестиционный портал [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://belinvest.by/kommentarii-analitika/banki-na-fondovom-rynke-belarusi/>. – Дата доступа: 23.04.2020.
2. Официальный сайт Национального банка Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.nbrb.by/>. – Дата доступа: 23.04.2020.
3. Александрова, Н.Г. Банки и банковская деятельность для клиентов / Н.Г. Александрова. – Санкт-Петербург: Питер, 2010. – 224 с.
4. О борьбе с коррупцией: Закон Республики Беларусь, 15.07.2015, № 305-З.
5. О создании и деятельности открытого акционерного общества «Агентство по управлению активами»: Указ Президента Республики Беларусь, 14.07.2016, № 268.
6. Об изменении и дополнении Указов Президента Республики Беларусь: Указ Президента Республики Беларусь, 07.02.2019, № 42.

СЕКЬЮРИТИЗАЦИЯ АКТИВОВ КАК СПОСОБ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО КРЕДИТОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Вероника ТРУБЧЕНКО

e-mail: veronika.trubchenko.99@mail.ru

Ирина СТРОГАНОВА

Полоцкий государственный университет, Республика Беларусь

Abstract. *Today, consumer lending in the Republic of Belarus is one of the most promising services provided by banks to the population. Consumer credit contributes to the relative equalization of living standards of people with unequal incomes, and reduces the gap between the level and structure of consumption of different social groups. The article discusses the main characteristics of the asset securitization mechanism, as well as the need for its implementation in the activities of banks. The analysis of debt on consumer loans issued by banks of the Republic of Belarus and overdue debt on consumer loans The current legislative acts governing this mechanism are listed. Particular attention is paid to the characterization of the stages of the securitization process. General scientific research methods, functional and structural analysis methods were used.*

Keywords: consumer credit, consumer lending, consumer loan debt, consumer loan arrears, asset securitization, originator's bank, special financial organization.

JEL classification: J240

Введение

В современных экономических условиях банковское кредитование физических лиц развивается опережающими темпами. Мировой опыт свидетельствует о том, что посредством потребительского кредита возможно повышение уровня благосостояния населения и создание дополнительных возможностей для экономического развития страны. Это обусловлено тем фактом, что потребительский кредит способен в значительной степени стать источником стимулирования спроса на товары и услуги. В связи с этим исследован механизм секьюритизации активов как одно из направлений развития потребительского кредитования.

Использованы общенаучные методы исследования, методы функционального и структурного анализа.

Потребительский кредит (consumer credit) занимает особое место в общей банковской системе и играет немаловажную роль в современной рыночной экономике, а также служит средством удовлетворения различных потребительских нужд населения.

Потребительский кредит – это вид кредита, представляющий собой экономические отношения, субъектами которых являются кредиторы и заёмщики – физические лица, по поводу удовлетворения потребительских нужд населения посредством кредита на принципах возвратности, платности и срочности.

В Республике Беларусь в последние годы динамика потребительского кредитования демонстрирует восходящую тенденцию (рисунок 1.1).

Рисунок 1.1. Динамика задолженности по потребительским кредитам, выданным банками Республики Беларусь физическим лицам, млн. руб.

Примечание: собственная разработка на основе источника [1]

Вместе с тем существует ряд факторов препятствующих развитию потребительского кредитования, а именно:

1. недостаточная развитость небанковские кредитно-финансовые организации;
2. высокие процентные ставки и кредитные риски;
3. низкая платежеспособность населения и недостаточная его финансовая грамотность.

При этом наблюдается рост просроченной задолженности в 2019 г., который усугубляется текущей ситуацией связанной с пандемией (рисунок 1.2).

Рисунок 1.2. Динамика просроченной задолженности по потребительским кредитам, выданным банками Республики Беларусь физическим лицам, млн. руб.

Примечание: собственная разработка на основе источника [1]

Национальным банком Республики Беларусь уже предложены определенные меры для устранения неблагоприятных последствий, в частности, введение режима кредитных каникул для физических лиц по кредитам на потребительские нужды в случае потери работы или ухода в неоплачиваемый отпуск. На этом фоне считается актуальным вопрос о возможности внедрения и развития механизма секьюритизации активов [1].

Секьюритизация финансовых активов для Республики Беларусь является одной из наиболее перспективных инновационных техник рефинансирования и распределения экономических рисков. В общем виде секьюритизация представляет собой процесс перевода активов в более ликвидную форму. В более узком аспекте секьюритизация может быть определена как финансовая операция, заключающаяся в трансформации низколиквидных активов, в результате которой происходит перераспределение риска между первичным владельцем активов, гарантом и инвесторами. Использование данного механизма обеспечивает устойчивость экономической системы путем распределения рисков по всему финансовому сектору.

Законодательной базой применения в хозяйственной практике белорусских организаций техники секьюритизации активов выступает указ Президента Республики Беларусь от 11 мая 2017 г. № 154 «О финансировании коммерческих организаций под уступку прав (требований)», которым устанавливаются [2]:

1. правовые основы и условия финансирования коммерческих организаций под уступку прав (требований) за счет средств, привлеченных путем эмиссии облигаций;
2. порядок создания и функционирования специальных финансовых организаций в форме акционерного общества;
3. особенности осуществления уступки прав (требований) при операции секьюритизации.

Также пунктом 50 постановления Совета Министров Республики Беларусь от 12 января 2017 г. № 18 «Об утверждении комплекса мер по реализации Программы социально-экономического развития Республики Беларусь на 2016–2020 годы» было предусмотрено создание условий финансирования субъектов хозяйствования с использованием операций по секьюритизации; а постановлением Совета Министров Республики Беларусь и Национального банка Республики Беларусь от 28 марта 2017 г. № 229/6 «О стратегии развития финансового рынка Республики Беларусь до 2020 года» определено, что одним из концептуальных направлений развития рынка ценных бумаг в среднесрочной перспективе должно стать развитие механизмов секьюритизации [2].

Также в настоящее время Министерством финансов разрабатывается проект закона «О секьюритизации».

В мире данный механизм существует давно. Впервые термин «секьюритизация» появился в США в 1977 году. В более близких нам странах, России и Казахстане, правовые основы для секьюритизации были заложены с принятием нормативных актов в 2003 и 2006 годах соответственно. А в 1990-е годы сам механизм секьюритизации позволил центральным (национальным) банкам этих стран трансформировать кредиты, выданные правительству, в ценные бумаги.

Традиционная секьюритизация предполагает, что неэффективно держать на балансе банка активы высокого и низкого качества вместе, так как, пока качественные активы

находятся на балансе банка, они несут все риски. Выходом из данной ситуации является отделение активов высокого качества и вывод их за баланс банка.

В мировой практике для этого создается специальная финансовая организация (SPV), которой впоследствии активы и продаются. Это позволяет устранить риски, связанные с иной деятельностью, осуществляемой продавцом активов.

SPV (Special Purpose Vehicle – специальная финансовая организация) – это организационно-правовая структура, создаваемая для строго определенных и жестко ограниченных целей, причем юридически не зависящая от своего учредителя. После приобретения специальной финансовой организации (далее – СФО) необходимого количества активов она эмитирует ценные бумаги, обеспеченные этими активами.

Первоначальным звеном в этой цепочке является банк, который занимается выдачей кредитов и намерен продавать права требования по этим кредитам на постоянной основе, продолжая их обслуживание. Банк, первоначально выдавший эти кредиты, называется оригинатором. Его основная функция – обслуживание кредита, то есть выполнение функции сервисного агента. Кроме основного сервисного агента, в международной практике имеет место резервный сервисный агент, который должен приступить к функции обслуживания пула в случае неспособности оригинатора [3, с.21].

Таким образом, в схеме секьюритизации участвуют [3, с.27]:

1. банк-оригинатор;
2. заемщик;
3. специальная финансовая организация (SPV);
4. специализированный депозитарий;
5. инвесторы (владельцы облигаций);
6. гарант (т.е. страховая компания, которая страхует риск возникновения убытков по потоку денежных средств).

Процесс секьюритизации включает в себя несколько этапов, а именно [3, с.27]:

1. заключение кредитного договора банка с заемщиками и формирование пула активов;
2. продажа сформированного пула активов специальной финансовой организации;

Необходимо отметить, что банк-оригинатор создаёт специальное юридическое лицо как неприбыльную структуру, то есть все доходы выводятся из неё тем или иным законным способом;

3. далее происходит выпуск и размещение ценных бумаг;
4. продажа ценных бумаг инвесторам;
5. организация движения денежных потоков между участниками сделки.

При этом движение денежных средств, поступающих в качестве оплаты за приобретенные ценные бумаги, будет происходить в обратном порядке. То есть от специальной финансовой организации к оригинаторам.

Процесс организации движения денежных потоков между участниками сделки происходит следующим образом [3, с.28]:

1. заемщики выплачивают суммы основного долга и процентные платежи в банк;
2. банк перечисляет полученные средства на счет СФО, открытый в данном банке;
3. компания специального назначения, в свою очередь, перенаправляет часть полученных доходов страховой организации Белгосстрах (5%), специализированному депозитарию (0,03%), держателям облигаций (8%) и банку;

4. оставшуюся часть после оплаты всех расходов СФО оставляет себе.

Главное преимущество такой системы в том, что банки с долгосрочной дебиторской задолженностью получают реальные деньги здесь и сейчас.

С целью выявления выгод от проведения сделки секьюритизации с позиции банка-оригинатора можно выделить и сопоставить его доходы и расходы (таблица 1.1).

Таблица 1.1. Доходы и расходы банка-оригинатора при проведении сделки секьюритизации

Доходы	Расходы
Стоимость активов, переданных СФО	Затраты на создание СФО
Ликвидационная стоимость СФО на дату прекращения обращения облигаций	Затраты на организацию и управление выпуском облигаций
Денежные потоки ежемесячных платежей заемщиков	Денежные потоки по выплате купонного дохода инвесторам
Доходы, полученные в результате использования денежных средств от СФО после размещения облигаций	Перечисления на счет для возврата номинальной стоимости облигаций инвесторам

Примечание: собственная разработка на основе [3, с.27]

Соответственно осуществление сделки секьюритизации активов будет выгодно банку-оригинатору в случае превышения суммы его доходов над расходами.

Также необходимо отметить, что расходы на проведение данной сделки можно условно можно разделить на постоянные и переменные. К постоянным относятся затраты на создание СФО и на организацию и управление выпуском облигаций, а к переменным – выплаты купонного дохода и перечисления на счет для погашения номинала по ним. Ликвидационная стоимость СФО на дату прекращения обращения облигаций представляет собой сумму средств, оставшихся на счетах СФО, стоимость остатка портфеля обеспечения и величину потерь от дефолтов по портфелю обеспечения.

При этом формула для расчета непосредственного эффекта для банка-оригинатора от проведения сделки секьюритизации выглядит следующим образом (формула 1.1):

$$\mathcal{E}_{\text{сек}} = \frac{C_a + LC_{SPV} + D_{DC} - CC_{SPV}}{CC_{SPV} + Z + ДПК + П_n} \times 100 \quad (1.1)$$

где, $\mathcal{E}_{\text{сек}}$ – показатель экономического эффекта от проведения сделки секьюритизации для банка-оригинатора;

C_a – стоимость активов, переданных SPV, бел. руб.;

LC_{SPV} – ликвидационная стоимость SPV на дату прекращения обращений облигаций, бел. руб.;

D_{DC} – доходы, полученные в результате использования денежных средств от SPV после размещения облигаций, бел. руб.;

CC_{SPV} – стоимость создания SPV, бел. руб.;

Z – затраты на организацию и управление выпуском облигаций, бел. руб.;

$ДПК$ – денежные потоки по выплате купонного дохода инвесторам, бел. руб.;

Пн– перечисления на счет для возврата номинальной стоимости облигаций инвесторам, бел. руб.

Так эффективность проведения сделки будет зависеть от стоимости реализованных активов, эффективности дальнейшего использования денежных средств, полученных от инвесторов через специальную финансовую организацию (СФО), а также величины потерь от дефолтов портфеля обеспечения. Данная методика позволяет учесть основные факторы сделки и получить количественное выражение целесообразности и выгоды её проведения.

Для развития рынка потребительского кредитования, внедрение секьюритизации необходимо по нескольким причинам.

Во-первых, белорусские банки испытывают дефицит ликвидности. Сегодня они активно конкурируют за возможность привлечения денежных средств во вклады (депозиты), а благодаря секьюритизации можно получить долгосрочные и сравнительно недорогие ресурсы. В результате это приведет к снижению процентных ставок по кредитам и увеличит их доступность для физических лиц.

Во-вторых, секьюритизация позволяет управлять кредитным риском, так как происходит распределение данного риска между участниками сделки.

В Беларуси уже была осуществлена первая операция секьюритизации: 27 декабря 2019 г. были зарегистрированы облигации ЗАО Специальная финансовая организация «Центр секьюритизации». Инициатором выступил ОАО «Белгазпромбанк».

«Центр секьюритизации» приобрело у банка по договору уступки права требования исполнения обязательств по кредитным договорам и осуществило эмиссию облигаций, обеспеченных данными выделенными активами. Общий объем эмиссии составил 11 500 000 рублей, срок обращения – до 27.12.2029. Секьюритизации был подвергнут пул потребительских кредитов на покупку автотранспорта ОАО «Белгазпромбанк». Сама СФО создана 5 декабря 2019 года [4].

Процесс оптимизации банковских активов посредством механизма секьюритизации – конверсии требований банка по выданным кредитам в обращаемые на рынке ценные бумаги, способствует снижению кредитного риска розничного кредитного портфеля банка и повышению его деятельности. Кроме того, внедрение механизма секьюритизации будет способствовать активному развитию рынка ценных бумаг.

Для активного использования банками процесса секьюритизации необходимо дальнейшее совершенствование и гармонизация законодательной базы, регламентирующей осуществление операций секьюритизации активов, в частности, введение в действие Закона «О секьюритизации».

Библиография:

1. Официальный сайт Национального банка Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.nbrb.by/>. – Дата доступа: 30.04.2020.
2. Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pravo.by/>. – Дата доступа: 02.05.2020.
3. Карачун, И. Механизм секьюритизации активов на примере ипотеки // И. Карачун, В. Лазюк // Банкаўскі веснік. – 2016. – № 9 (638). – С. 21–30.
4. Официальный сайт «Белгазпромбанк» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.belgazprombank.by/>. – Дата доступа: 03.05.2020.

АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ БИРЖЕВОГО ФИНАНСОВОГО РЫНКА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Мария КУЗЬМИЧ

e-mail: mari.kuzmich.98@list.ru

Ирина СТРОГАНОВА

Полоцкий государственный университет, Республика Беларусь

Abstract. *The analysis of the securities market of the Republic of Belarus is carried out. A comparative analysis of the exchange and OTC markets is performed. The main tasks for further development of the exchange market of the Republic of Belarus are proposed. Special attention is paid to the comparison of stocks and bonds.*

Keywords: stock market, over-the-counter market, securities, stocks, bonds.

JEL classification: J240

Введение

Современные биржи являются важным институтом экономики страны. Объясняется это тем, что в настоящее время в обществе сформировалась потребность их присутствия в составе народно-хозяйственного комплекса. Сущность экономических потребностей выражает осознание обществом необходимости, и ее удовлетворение возможно с помощью функционирования и развития материального производства, которое через произведенную продукцию или оказанные услуги, создавая основу для процесса потребления, происходит в рамках определенных социально-экономических отношений. В свою очередь, являясь продуктом этих отношений, экономические потребности стимулируют развитие производства и производительных сил. Обоюдное их влияние развивается по правилам диалектики и динамики.

Использованы общенаучные *методы исследования*, методы функционального и структурного анализа.

Одним из индикаторов рыночной экономики выступают биржи, представляющие собой организованный рынок, на котором в ходе биржевых торгов цена формируется на основании спроса и предложения.

Торговля на бирже организована, поскольку производится в определенном месте, в определенное время и по определенным правилам, способствующим максимальному удовлетворению интересов продавцов и покупателей. Как правило, биржа имеет постоянный круг таких продавцов и покупателей.

Биржевой фондовый рынок характеризуется высокой технологичностью, эффективностью механизмов ценообразования и информационной прозрачностью. Фондовый рынок Республики Беларусь состоит из рынка ценных бумаг, а именно акций и облигаций.

Акция – именная эмиссионная ценная бумага, свидетельствующая о вкладе в уставный фонд акционерного общества, эмитируемая на неопределенный срок в бездокументарной форме и удостоверяющая определенный объем прав владельца в зависимости от ее категории (простая (обыкновенная) или привилегированная), типа (для привилегированной акции)[2].

Облигация представляет собой ценную бумагу, у которой есть эмитент (организация, выпускающая их в обращение) и владелец (юридическое или физическое лицо, купившее её). Покупатель облигации становится только владельцем ценной бумаги. При желании владелец

может передать или продать бумагу третьему лицу, который станет её держателем. При этом все обязательства эмитенты останутся прежними. В назначенный срок облигацию можно вернуть эмитенту и получить определенную. Как правило, помимо стоимости покупки держатель получает и некоторый процентный доход. Для эмитента такие ценные бумаги служат источников финансирования. Нередко их выпускаю для привлечения средств для конкретной цели или программы, после реализации которых из полученного по программе дохода облигации и погашаются. То есть их смысл очень схож с кредитованием.

Основное отличие акции от облигации:

1. Держатель акции является совладельцем акционерного общества, держатель облигации кредитором.

2. Акции являются бессрочной ценной бумагой, т.е. она существует, пока работает акционерное общество. Облигация является срочной ценной бумагой и выпускается на строго фиксированный период.

3. Доходы по акциям не являются фиксированными и зависят от прибыли.

4. Проценты по акциям выплачиваются после процентов по облигациям.

5. Владелец акции имеет право голоса на общем собрании акционеров.

Таким образом, акции являются одним из наиболее рискованных и доходных инвестиционных продуктов. Их приобретение не гарантирует стабильного дохода. При этом инвестиции в облигации являются наиболее надежным вложением средств на рынке ценных бумаг.

Общая характеристика рынка ценных бумаг на 01.01.2020[1]:

1. Акции:

1.1.Количество эмитентов - 4258(2289 – ОАО, 1969 – ЗАО);

1.2.Количество выпусков – 4327 (2324 – ОАО, 2003 – ЗАО);

1.3.Общий объем эмиссии – 33,6 млрд руб.;

1.4.Общий объем операций – 766,6 млн руб.

2. Облигации:

2.1.Количество эмитентов – 225 (22 банка, 181 предприятие);

2.2.Количество выпусков – 988 (153 банка, 594 предприятия);

2.3.Общий объем эмиссии – 30,1 млрд руб.;

2.4.Общий объем операций – 29,0 млрд руб.

Ценные бумаги к торгам допускаются через процедуру листинга - включение организатором торговли ценными бумагами эмиссионных ценных бумаг в котировальный лист (то есть список эмиссионных ценных бумаг, соответствующих определенным критериям).

Участниками торгов на фондовой бирже могут быть:

- брокеры;
- дилеры;
- доверительные управляющие;
- юридические лица - нерезиденты, имеющие право осуществлять профессиональную деятельность по ценным бумагам в соответствии с иностранным правом, соответствующие установленным требованиям;

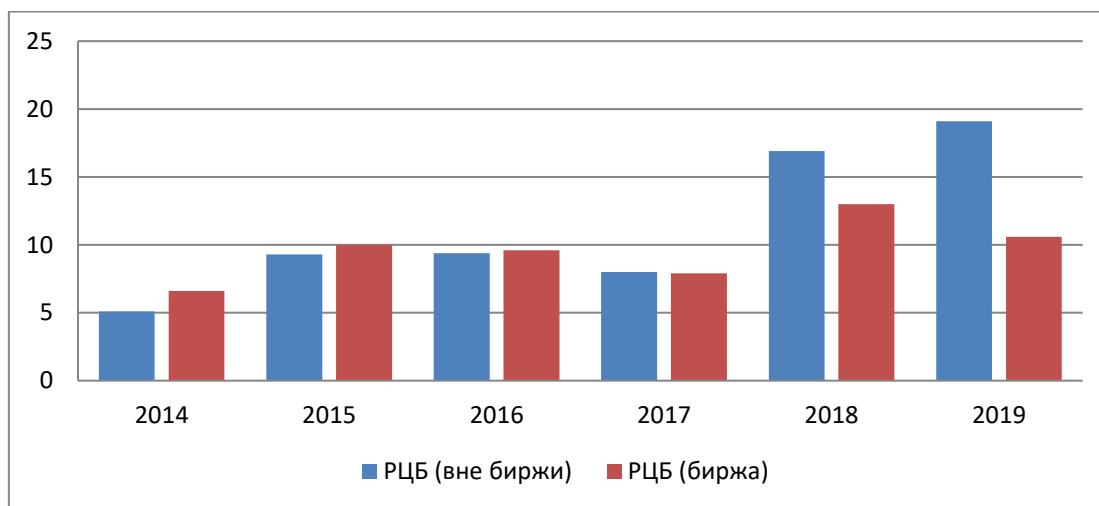
- Национальный банк, Государственный комитет по имуществу Республики Беларусь и иные государственные органы, совершающие сделки с ценными бумагами в соответствии с возложенными на них функциями.

Необходимо также отметить, что выделяют два основных типа рынка:

1. Биржевой рынок - это область работы с ценными бумагами, где совершаются сделки по их купле-продаже в чётком соответствии предварительно оговоренными правилами. Здесь проводится торговля ценными бумагами с наиболее надёжными и проверенными эмитентами, которые выводятся на аукцион уже после прохождения процедуры листинга, работа проверяется биржей, проходит согласно точному графику в течение сессий и соблюдением законов.

2. Внебиржевой рынок - это сфера, где сделки купле-продажи исполняются без участия организованной площадки. К данному типу относится рынок Форекс.

На рисунке 1 предоставлена динамика операций на рынке ценных бумаг по объёму сделок за период 2014 – 2019 гг.

Рисунок 1. Динамика операций на рынке ценных бумаг по объёму сделок 2014 -2019 гг., млрд руб.

Источник: собственная разработка автора

Из рисунка 1 видно, что с каждым годом более востребованным становится внебиржевой рынок. К примеру, в 2018 г. на внебиржевом рынке объём операций с ценными бумагами составлял 16,9 млрд руб., на биржевом – 13,0 млрд руб., но в 2019 году на внебиржевом рынке объём операций увеличился до 19,1 млрд руб., а на биржевом рынке объём уменьшился и составил 10,6 млрд руб.

Чтобы привлечь больше участников к торгам на биржевом рынке, необходимо выявить ключевые задачи дальнейшего развития:

1. Формирования взаимодействия с международным депозитарием;
2. Облигации с отдельным обращением номинала и купонов;
3. Стимулирующий режим налогообложения для инвестиционных фондов;
4. Развитие цифровых технологий на биржевом рынке;
5. Развитие инфраструктуры рынка ценных бумаг;
6. Активизация продаж государственных пакетов акций через биржу;
7. Повышение открытости рынка и финансовой грамотности его участников.

Таким образом, биржа, представляет собой сферу организованной торговли, является одним из важнейших элементов современной рыночной экономики. Биржевые институты сыграли системообразующую роль в становлении и развитии национальных и мировых рынков. Именно биржевая торговля – наиболее близкий к идеалу пример рыночной системы, где в полной мере проявляются законы конкуренции, спроса и предложения, осуществляется справедливое ценообразование. Хотя со времени своего возникновения биржевые институты претерпели значительные изменения, можно сказать, что их развитие имело ключевое значение для эволюции рыночной экономики и формирования ее современного вида.

Результаты работы биржевых организаций играют в экономике значительную роль. С помощью финансовых инструментов (акции, облигации и т.д.) биржи мобилизуют инвестиционные ресурсы, способствуя их концентрации на крупных и прогрессивных хозяйственных направлениях. Благодаря контролю деятельности их участников обеспечивается необходимый торговый порядок и высокая рыночная стабильность. Непрерывность и обильность потока покупок продаж способствуют выравниванию спроса и предложения.

Таким образом, биржа обслуживает большую часть финансового рынка. Поэтому финансовый рынок может развиваться только в параллели с биржей. То есть прослеживается четкая связь: биржа – финансовый рынок – экономика государства.

Библиография:

1. Белорусская валютно-фондовая биржа / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.bcse.by/ru>. – Дата доступа: 22.04.2020
2. Закон Республики Беларусь от 05.01.2015 №231-3 «О рынке ценных бумаг» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.pravo.by/document/?guid=3871&p0=H11500231>. Дата доступа: 22.04.2020

РАЗВИТИЕ ЦИФРОВОГО БАНКИНГА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Ю. А. БАШКИРОВА

И. А. СТРОГАНОВА

e-mail: 17fk.bashkirava.y@pdu.by

Полоцкий государственный университет, Новополоцк, Республика Беларусь

Abstract. *The article systematizes the main technologies of the financial and banking sector, analyzes their use in the financial market of the Republic of Belarus, and identifies trends in the development of digitalization of the financial and banking sector in the Republic of Belarus and their compliance with global trends and customer requests*

Keywords: payment system, banking system, contactless technology, digital banking.

УДК: J210

Введение

Финансовые технологии за последние годы значительно трансформировали финансовую сферу. Для Беларуси процесс цифровизации становится особенно актуальным на фоне усиления влияния интеграционных процессов, вовлеченности в мировую экономическую систему.

Стратегия развития цифрового банкинга в Республике Беларусь на 2016-2020 года содержит основные направления развития цифровых банковских технологий и определяет цифровой банкинг как «комплекс современных технологий, позволяющих осуществлять взаимодействие банков, и клиентов, республиканских органов государственного управления и коммерческих организаций посредством электронных каналов коммуникаций (например, системы дистанционного банковского обслуживания, мобильные устройства, веб-сайты, блоги, социальные сети, сообщества, форумы)».

Методы исследования

Статистические методы исследования, общенаучные методы исследования, а также методы функционального анализа.

Основное содержание

Цифровая трансформация банковской системы Республики Беларусь с учетом глобальных трендов развивается по следующим приоритетным направлениям:

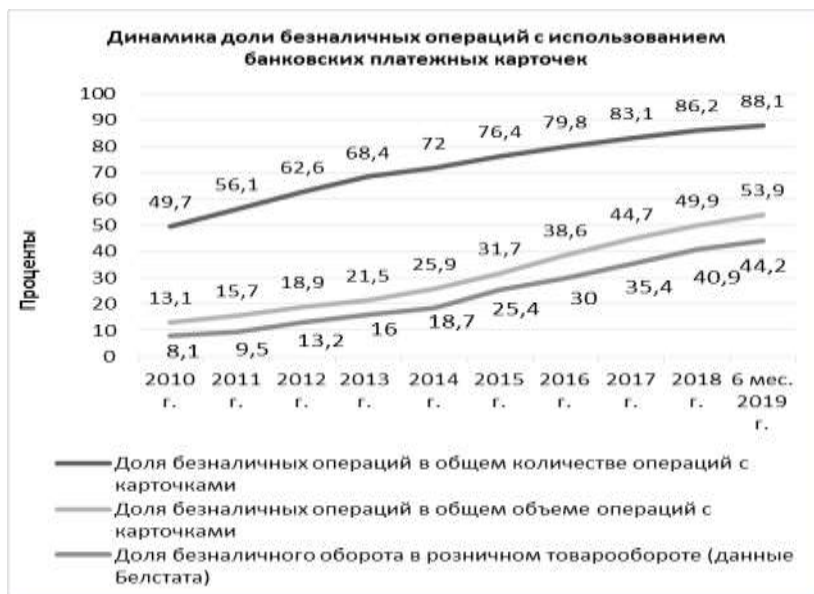
- развитие платежного и расчетного пространства;
- система дистанционного банковского обслуживания (далее-СДБО)
- развитие Open API;
- искусственный интеллект, машинное обучение, большие данные;
- удаленная идентификация;
- кибербезопасность.

Платежная система Республики Беларусь в полной мере обеспечивает потребности реального сектора экономики, населения, банковской системы и иных финансовых институтов в своевременном и качественном приеме платежей и проведении расчетов на территории Республики Беларусь.

Индикативным показателем эффективности функционирования системы безналичных расчетов по розничным платежам является доля безналичного денежного оборота в розничном товарообороте.

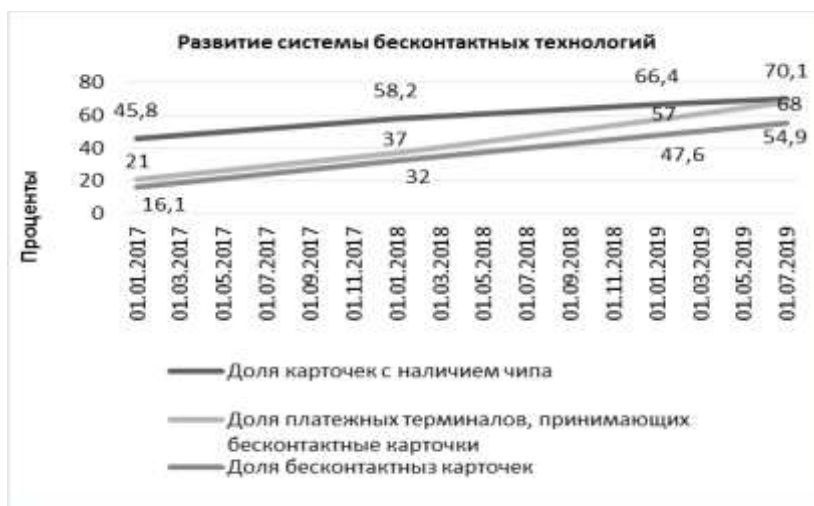
По прогнозам, к 1 января 2021 г. данный показатель должен составить 40%.

Устойчивый рост демонстрирует доля безналичных операций с использованием банковских платежных карточек (рисунок 1) в общем объеме карточных операций.

Рисунок 1. Динамика доли безналичных операций с использованием банковских платежных карточек

В Республике Беларусь развиваются бесконтактные технологии (рисунок 2) и осуществляется постепенный переход на карточки с микропроцессором стандарта EMV, согласно которому с 1 января 2023 г. на территории Республики Беларусь карточки без чипа, эмитированные белорусскими банками, не будут приниматься к обслуживанию.

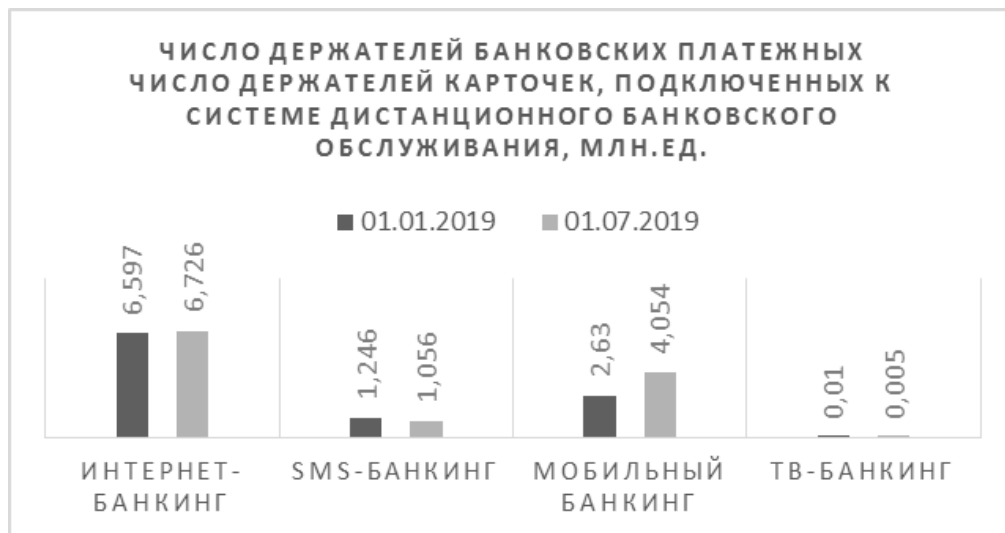

Рисунок 2. Развитие системы бесконтактных технологий

В целях развития и совершенствования платежной системы Республики Беларусь с учетом мировых тенденций Национальным банком совместно с банковским сообществом проведена работа по созданию системы мгновенных платежей (далее – СМП), участие в

которой принимают 11 банков. В настоящее время оплата посредством СМП осуществляется юридическими лицами с использованием систем дистанционного банковского обслуживания. В системе обеспечен прием всех видов платежей, в том числе налоговых и таможенных.

Продолжается постепенное развитие системы дистанционного банковского обслуживания – СДБО (рисунок 3).

Рисунок 3. Число держателей банковских платежных карточек, подключенных к системе дистанционного банковского обслуживания

К настоящему моменту для физических лиц удаленно доступно 73% банковских продуктов и услуг, а для юридических лиц – 70%, при этом данные показатели сдержанно увеличиваются по отношению к 2018 г.

Цифровая трансформация невозможна без удаленной идентификации клиентов.

Доступ к информации о клиентах, хранящейся в МСИ, кроме банков получили государственные органы, а также страховые организации, профессиональные участники рынка ценных бумаг, лизинговые и микрофинансовые организации, форекс-компании, операторы почтовой связи и иные лица, осуществляющие финансовые операции.

В рамках обеспечения кибербезопасности 1 августа 2018 г. Национальным банком создан центр мониторинга и противодействия компьютерным атакам в кредитно-финансовой сфере (FinCERTby). Одной из основных целей функционирования FinCERTby является организация информационного взаимодействия Национального банка с участниками рынка финансовых услуг и другими государственными органами, и организациями. Работа FinCERTby способствует снижению ущерба от преступлений в кредитно-финансовой сфере, позволяет принимать превентивные меры, направленные на противодействие угрозам информационной безопасности в нашей стране.

Развитие технологий в платежной системе, IT-индустрии и банковской сфере идет бок о бок с решением вопросов обеспечения кибербезопасности. Во взаимодействии с экспертным сообществом Национальным банком разработана Концепция обеспечения кибербезопасности в банковской сфере. Она является логическим продолжением Концепции информационной безопасности Республики Беларусь с преломлением на отраслевые особенности, расширением понятийного аппарата.

Становление цифрового банкинга является ответом на изменение потребностей клиентов: новый клиент требует к себе персонализированного подхода, желает получать от банка интересные предложения не только, когда придет в его отделение, но и в процессе своей повседневной жизни. Персонализированное взаимодействие с клиентами обеспечивает банку неограниченные возможности по их привлечению независимо от демографической ситуации или уровня использования информационно-коммуникационных технологий в государстве.

Банкам необходимо научиться реагировать на ожидания клиентов разных поколений, поэтому ему необходимо соответствовать нынешним цифровым ожиданиям клиентов и развивать банковские и финансовые услуги с учетом их предпочтений.

Особенности цифровых банков:

- доступ к банковским услугам в режиме 24/7 из любой точки мира;
- наличие многофункционального контакт-центра;
- функционирование мультязычного и мультиканального интернет-банкинга;
- эмиссия и эквайринг универсальных платежных и кредитных карт;
- использование качественных и безопасных цифровых каналов коммуникаций;
- обеспечение высокой скорости проведения транзакций;
- клиенториентированный подход к набору услуг и решению проблем.

Эксперты предполагают, что цифровые банки к 2025 г. могут полностью вытеснить с рынка традиционные банковские учреждения, что приведет к кардинальным трансформациям в финансовой и банковской системе.

Необходимо находиться в постоянном тесном взаимодействии с участниками рынка, потребителями, чувствовать их потребности и настроение и своевременно на них реагировать с учетом общей стратегии развития страны и особенностей операционной среды.

Цифровая трансформация экономики должна стать основным приоритетом программы социально-экономического развития нашей страны на предстоящую пятилетку и основой для достижения более высоких темпов экономического роста на устойчивой основе. Цифровые технологии обеспечивают бесперебойное и стабильное функционирование финансово-банковской системы. Это предполагает не только масштабное внедрение информационных технологий, но и глубокое переосмысление и перестройку бизнес-процессов во всех сферах экономики на цифровой основе. При этом очень важно, чтобы именно государство стало действительным активным проводником.

Выводы

Таким образом, основными результатами цифровой трансформации банковского сектора являются:

- повышение качества клиентского сервиса;
- сокращение Time-to-Market;(временной интервал от начала проекта по разработке нового изделия до поставки его первых экземпляров на рынок.)
- сокращение расходов за счет автоматизации.

В связи с ситуацией, связанной с пандемией, банки тем не менее обеспечили бесперебойную работу, не снижая качества предоставляемых услуг.

Национальный банк Республики Беларусь продолжит вносить свой вклад в дальнейшее развитие цифровизации банкинга путем создания правовой, методологической и технологической базы для цифровой трансформации банковской и финансовой сферы.

Библиографические ссылки

1. Голенда, Л.К. Цифровое продвижение банка как фактор повышения его конкурентоспособности / Л.К. Голенда, Н.Н. Говядинова, К.А. Забродская / Материалы международной науч. конф. «Тенденции экономического развития в XXI веке» – Мн: БГУ, 28 февраля, 2019.
2. Калечица, Д.Л. Банкаўскі веснік, КАСТРЫЧНІК 2019 - О приоритетных направлениях цифровой трансформации и планах Национального банка Республики Беларусь [Электронный ресурс]. - Режим доступа: /<https://www.nbrb.by/bv/articles/10668.pdf> //. – Дата доступа 01.05.2020 Солнцев О.М. Источники роста кредитных ресурсов// Эксперт. 2013. № 18. С. 41-45.
3. Ковалев, М. Цифровая трансформация банков / М. Ковалев // Банкаўскі веснік. – 2018. – № 11 (664). – С. 50–60. 65.
4. Подрез, А.С. Банкаўскі веснік, КАСТРЫЧНІК 2019 - Внедрение цифровых технологий в финансовый сектор Беларуси [Электронный ресурс]. - Режим доступа: /<https://www.nbrb.by/bv/articles/10669.pdf> //. – Дата доступа 30.04.2020.
5. Стратегия развития цифрового банкинга в Республике Беларусь [Электрон. Ресурс]: постановление Правления Национального банка Республики Беларусь, 02 марта 2016 г., № 108 / Платежная система и цифровые технологии. – Национальный банк Республики Беларусь, 2000–2019. – Режим доступа: www.nbrb.by/Legislation/documents/DigitalBankingStrategy2016.pdf. – Дата доступа: 01.05.2020.

СОСТАВ И СТРУКТУРА ИНТЕРНЕТ-ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ И РЕГИОНАХ

THE COMPOSITION AND STRUCTURE OF INTERNET USERS IN BELARUS AND REGIONS

Елена ЛИСИЧЕНОК, кандидат экономических наук, доцент,

e-mail: L.Lisichonok@psu.by

Елена ПОКАТОВА,

e-mail: pokatova2@gmail.com

Полоцкий государственный университет

Abstract. *The role of increasing the number of Internet users as a basis for the use of Internet technologies in organizations of Belarus is substantiated. The composition of indicators to assess the level of development of information and communication technologies in organizations is defined. The analysis of the level of use of information and communication technologies in organizations of the regions of Belarus was carried out by the authors*

Keywords: information and communication technology, internet users, region, internet, intranet, website

JELclassification: 32.019.52

Введение

Информационная сфера превращается в системообразующий фактор жизни людей, обществ и государств. Усиливается роль и влияние средств массовой информации и глобальных средств коммуникации на экономическую, политическую и социальную ситуацию страны. Использование современных технологий и средств связи позволяет обеспечить доступность услуг по поиску, получению, передаче и распространению информации как для организаций, так и для населения.

Сегодня эффективность PR в сети очень высока, особенно для тех компаний, целевая аудитория которых молодые люди, живущие в крупных городах. Прирост новых пользователей в социальных сетях увеличивается в арифметической прогрессии. Даже деловые коммуникации постепенно переходят в интернет. Все чаще интернет-маркетинг начинает использоваться как реальный и эффективный инструмент воздействия.

Основное содержание

Актуальность данной темы подтверждается растущим числом пользователей интернета как во всем мире, так и в Республике Беларусь. Уровень развития информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) является одним из наиболее важных показателей экономического и социального благополучия государства. По оценке Международного союза электросвязи, в опубликованном в 2017 г. рейтинге по Индексу развития ИКТ Беларусь заняла 32 место среди 176 стран мира [1].

Удельный вес населения, использующего сеть Интернет ежедневно, в общей численности населения Беларуси в 2018 году составил 62,6 %. Это на 8,3 п. п. больше, чем в 2017 году [2].

Для сравнения: в 2018 году в России доля населения, являющегося активными пользователями сети интернет, равна 79,3 %. В 2018 году 76 % взрослого населения 28 стран

ЕС пользовалось интернетом на ежедневной основе (в течение трех месяцев до проведения исследования). А после исследования этого же года по данным «KeyfiguresonEurope–Statisticsillustrated– 2019 edition» 85 % людей в возрасте от 16 до 74 лет утверждали, что они пользовались интернетом в течение предыдущих трёх месяцев. Эти данные варьируются от 98 % в Дании и 97 % в Люксембурге до 72 % в Греции, 71 % в Румынии и 65 % в Болгарии (минимальное значение) [3].

По результатам государственного статистического наблюдения, на 26 августа 2019 года доступ к сети интернет имели 96,7 % коммерческих организаций Республики Беларусь. Услугами электронной почты в 2018 году воспользовались 96,2 % организаций.

По данным на август 2018 года 70,0 % домохозяйств в стране имели персональный компьютер, а 78 % домохозяйств имели доступ в интернет с домашнего компьютера.

Основная возрастная группа – 16-24 года (98,7 %). На втором месте – возрастная группа 6 – 15 лет (90,8 %), на третьем – 25 – 54 года (90,4 %). Высшее и последиplomное образование имеют 91,7 % белорусских интернет-пользователей. Количество мужчин и женщин примерно одинаково — 79,3 % и 79,0 % соответственно.

В таблице 1 представлены показатели использования информационно-коммуникационных технологий в организациях Республики Беларусь (в процентах к общему числу обследованных организаций)

Таблица 1. Показатели использования информационно-коммуникационных технологий в организациях Республики Беларусь

Наименование показателя	Значение показателя (в процентах к общему числу обследованных организаций)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2018
1. Организации, использовавшие локальные вычислительные сети	73,7	76,4	78,6	81,2	81,9	82,1	79,8
2. Организации, использовавшие Интернет	94,6	96,8	97,5	97,3	97,2	97,4	96,8
3. Организации, использовавшие Интранет	18,1	18,4	21,5	22,6	23,2	23,6	26,6
4. Организации, имевшие веб-сайт	50,2	51,2	57,0	62,2	59,7	62,2	67,2

Источник: составлено автором на основе данных национального статистического комитета РБ [4]

Как свидетельствует информация, представленная в таблице 1, наблюдается рост по всем показателям использования информационно-коммуникационных технологий в организациях Республики Беларусь. При этом наибольший удельный вес организаций, использовавших локальные вычислительные сети в 2018 году, отмечается в Могилевской области 84,3 %. Также значения выше среднего по республике (79,8 %) имеют в 2018 г. Гродненская, Брестская и Минская области.

По удельному весу организаций, использовавших Интернет, в анализируемом периоде

лидировали Гродненская (98,8 % в 2018 г.), Витебская (98,7 %) и Брестская (98,6 %) области. Наименьшее значение показателя в г. Минск (94,9 %).

По удельному весу организаций, использовавших Интранет, лидером является г. Минск (31,0 % в 2018 году), а из областей Гродненская область (27,1 %). Самое низкое значение показателя – в Могилевской области (17,9 %).

Больше всего организаций имеющих веб-сайт в г. Минске и Гродненской области (по 72,5 % в 2018 г.). Меньше всего – в Витебской области 59,2 %.

В таблице 2 представлена списочная численность работников организаций, использовавших персональные компьютеры (электронно-вычислительные машины) (на конец года; в процентах)

Таблица 2. Списочная численность работников организаций, использовавших персональные компьютеры (электронно-вычислительные машины) (на конец года; в процентах)

	Удельный вес списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры (электронно-вычислительные машины) в списочной численности работников		Удельный вес списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры, имеющие выход в сеть Интернет, в списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры (электронно-вычислительные машины)	
	2013	2018	2013	2018
Республика Беларусь, в том числе по областям:	23,8	32,9	55,1	70,3
Брестская	22,9	24,1	53,2	70,1
Витебская	20,8	23,1	53,7	72,0
Гомельская	23,8	25,6	49,1	65,8
Гродненская	18,0	24,9	51,6	69,9
г. Минск	40,6	51,3	56,9	69,7
Минская	20,2	23,1	60,0	76,5
Могилевская	19,3	23,1	50,5	70,9

Источник: составлено автором на основе данных национального статистического комитета РБ [4]

Обращает на себя внимание тот факт, что наблюдается рост как удельного веса списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры (электронно-вычислительные машины) в списочной численности работников, так и удельного веса списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры, имеющие выход в сеть Интернет, в списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры. При этом рост достаточно значительный.

По удельному весу списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры (электронно-вычислительные машины) в списочной численности работников со значительным отрывом от областей лидирует г. Минск. По удельному весу списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры, имеющие выход в сеть Интернет, в списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры,

лидером является Минская область. Город Минск, занимая вторую позицию в 2013 году по уровню данного показателя, в 2018 году занимал лишь 6 позицию, опережая только Гомельскую область.

В таблице 2.3 представлены данные для ранжирования регионов Республики Беларусь по показателям использования информационно-коммуникационных технологий в организациях:

Таблица 3. Исходные данные для ранжирования регионов Республики Беларусь в 2018 году по показателям использования информационно-коммуникационных технологий в организациях

Наименование показателя	Значение в 2018 году по областям						
	Брестская	Витебская	Гомельская	Гродненская	г. Минск	Минская	Могилевская
1. Организации, использовавшие локальные вычислительные сети (в % к общему числу организаций)	83,9	78,3	77,4	83,5	77,3	82,4	84,3
2. Организации, использовавшие Интернет (в % к общему числу организаций)	98,6	98,7	97,5	98,8	94,9	97,6	97,8
3. Организации, использовавшие Интранет (в % к общему числу организаций)	23,9	25,5	21,7	27,1	31,0	23,6	17,9
4. Организации, имевшие веб-сайт (в % к общему числу организаций)	66,1	59,2	61,2	72,5	72,5	61,7	60,2
5. Удельный вес списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры (ПК) в списочной численности работников, в процентах	24,1	23,1	25,6	24,9	51,3	23,1	23,1
6. Удельный вес списочной численности работников, использовавших ПК, имеющие выход в сеть Интернет, в списочной численности работников, использовавших ПК, в процентах	70,1	72,0	65,8	69,9	69,7	76,5	70,9

Источник: составлено автором на основе данных национального статистического комитета РБ [4, 5]

На основе этих данных проведем ранжирование регионов Республики Беларусь по показателям использования информационно-коммуникационных технологий в организациях. Результаты представлены в таблице 4:

Таблица 4. Ранги регионов Республики Беларусь в 2018 году по показателям использования информационно-коммуникационных технологий в организациях

Наименование показателя	Ранг в 2018 году по областям						
	Брестская	Витебская	Гомельская	Гродненская	г. Минск	Минская	Могилёвская
1. Организации, использовавшие локальные вычислительные сети	2	5	6	3	7	4	1
2. Организации, использовавшие Интернет	3	2	6	1	7	5	4
3. Организации, использовавшие Интранет	4	3	6	2	1	5	7
4. Организации, имевшие веб-сайт	3	7	5	1,5	1,5	4	6
5. Удельный вес списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры в списочной численности работников	4	6	2	3	1	6	6
6. Удельный вес списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры, имеющие выход в сеть Интернет, в списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры	4	2	7	5	6	1	3
Сумма рангов	20	25	32	15,5	23,5	25	27
Итоговый ранг	2	4,5	7	1	3	4,5	6

Источник: собственная разработка

Проведенный авторами анализ показал, что на первом месте по уровню использования информационно-коммуникационных технологий в организациях Республики Беларусь находится Гродненская область. Её сильными сторонами являются: более высокий относительно других регионов РБ удельный вес организаций, использующих Интернет и организаций, имеющих веб-сайт. На втором месте в анализируемом периоде разместилась Брестская область. Это обусловлено тем, что у региона нет слабых мест и все позиции средние. На 3 месте – г. Минск. Данный регион обладает как рядом сильных сторон (значительный удельный вес организаций, использовавших Интранет и удельный вес списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры в списочной численности работников), так и слабых сторон (невысокий удельный вес организаций, использовавших локальные вычислительные сети и Интернет). Минская и Витебская области делят 4 и 5 место. Их позиции достаточно разнообразны по различным показателям. На последнем месте Могилёвская и Брестская области, которые имеют значительное количество слабых сторон в

анализируемой сфере.

Выводы и рекомендации

Таким образом, оценка уровня использования информационно-коммуникационных технологий в организациях Республики Беларусь позволяет выделить сильные и слабые места каждого региона Республики Беларусь. Так, например, г. Минск при значительном удельном весе списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры в списочной численности работников, демонстрирует практически наименьший удельный вес списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры, имеющие выход в сеть Интернет, в списочной численности работников, использовавших персональные компьютеры. В Минской области наблюдается обратная ситуация.

Однако для того, чтобы повышать уровень общий уровень использования ИКТ в организациях всех регионов РБ необходимо комплексно подходить к развитию всех составляющих потенциала информационно-коммуникационных технологий. Это в свою очередь приведет к повышению позиций Республики Беларусь в мировых рейтингах.

Библиография:

1. Измерение информационного общества [Электронный ресурс] : отчёт 2018 (краткий обзор). – Режим доступа: www.itu.int/itu-d/opb/ind/D-IND-ICTOI-2018-SUM-PDF-R. – Дата доступа: 04.05.2020.
2. Информационное общество в Республике Беларусь, 2019 [Электронный ресурс] : ст. сборник / под ред. И. В. Медведевой. – Мн. : Национальный статистический комитет Республики Беларусь, 2019. – 101 с. – Режим доступа: <https://www.belstat.gov.by/>. – Дата доступа: 05.05.2020.
3. Key figures on Europe : statistics illustrated, 2019 [Electronic resource]. – Access mode: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-EI-19-001>. – Date of access: 05.05.2020.
4. Информационное общество в Республике Беларусь : ст. сборник / под ред. И. В. Медведева. – Мн. : Национальный статистический комитет Республики Беларусь, 2019. – 101 с.
5. Регионы Республики Беларусь. Том 1 : ст. сборник / под ред. И. В. Медведева. – Мн. : Национальный статистический комитет Республики Беларусь, 2019. – 808 с.

АНАЛИЗ ПУТЕЙ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЗАКУПОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЫРЬЕВЫХ РЕСУРСОВ ДЛЯ ПРОИЗВОДСТВА ЖИДКИХ ХИМИЧЕСКИХ ПРОДУКТОВ ЗАВОДА «ПОЛИМИР» ОАО «НАФТАН»

Д. Я. КИБАРООЛУ

e-mail: 16lg.kibaroolu.d@pdu.by

Л. В. АРТЕМЕНКО

Полоцкий государственный университет, Республика Беларусь

Abstract. *The importance of this study is that the procurement process has a direct impact on the cost of manufactured liquid chemical products and the costs of the enterprise. Therefore, it is necessary to optimize the process of procurement of raw materials in order to minimize total costs and reduce the cost of finished products. In this article, we used empirical research methods (observation, comparison, measurement) and theoretical research methods (analysis and synthesis). As a result of the analysis of ways to improve the procurement process, we achieved the goal of reducing the total costs of the enterprise at the procurement stage by replacing the supplier and the transportation method.*

Keywords: procurement, raw materials, supplier, ammonia, acetone, liquid chemical products, tank container.

УДК: 656.2

Введение.

Актуальность данного исследования заключается в том, что процесс закупочной деятельности оказывает непосредственное влияние на себестоимость производимых жидких химических продуктов и затраты предприятия. Поэтому необходимо оптимизировать процесс закупки сырья с целью минимизации общих затрат и снижения себестоимости готовой продукции.

Методы исследования.

Методы эмпирического исследования (наблюдение, сравнение, измерение), методы теоретического исследования (анализ и синтез).

Основное содержание.

Главной целью любого промышленного предприятия является получение максимально возможной прибыли в результате реализации производимой им продукции, при этом каждый производитель представляет собой сложную логистическую систему, основная задача которой заключается в том, чтобы наиболее эффективно принять «на входе» необходимые сырьевые ресурсы, переработать их и «на выходе» продать полученную готовую продукцию.

В современных условиях глобализации мировой экономики управление закупками позволяет обеспечить ряд стратегических преимуществ прежде всего за счет сокращения затрат на приобретение сырьевых ресурсов для производства готовой продукции за счет сотрудничества с поставщиками, предлагающими на них более низкие цены при приемлемом для производителя уровне качества. Однако более низкая цена на сырьевой ресурс не гарантирует наиболее низкие среди предлагаемых вариантов итоговые затраты на его приобретение, т.к. при рассмотрении предложений поставщиков предприятия не всегда уделяют должного внимания стоимости транспортировки до места производства. Поэтому с точки зрения эффективного управления закупками необходимо вести тщательный выбор не

только поставщиков, но и схем транспортировки с учетом видов применяемого подвижного состава и транспортного оборудования.

Предметом данного исследования является закупочная деятельность по приобретению сырьевых ресурсов для производства жидких химических продуктов завода «Полимир» ОАО «Нафтан» (далее – Общество), основными из которых являются ацетонциангидрин (АЦГ) и нитрил акриловой кислоты (НАК, акрилонитрил).

Ацетонциангидрин – органическое вещество, простейший циангидрин, относится к веществам класса опасности 6.1 «Токсичные вещества». Широко используется в химической промышленности для получения метилметакрилата – сырья (мономера) для получения полиметилметакрилата («органического стекла»). Применяется также в качестве сырья для метакрилатов (далее МА), пестицидов, химических вспенивателей (порофоров) и других химических веществ. Представляет собой бесцветную жидкость без запаха (концентрированные растворы имеют запах горького миндаля), легко растворимую в воде, этаноле, диэтиловом эфире и других полярных органических растворителях, плохо в бензоле, сероуглероде и в неполярных растворителях. В растворе гидролизует с образованием ацетона и синильной кислоты. Вследствие его чрезвычайно высокой опасности, потенциальные производители и потребители предпочитают не останавливаться на этапе производства, а сразу перерабатывать АЦГ в метилметакрилат, а по возможности в полиметилметакрилат [1]. Таким образом, на заводе «Полимир» ОАО «Нафтан» часть объема производимого АЦГ используется для производства метилметакрилата, остальные объёмы АЦГ реализуются на внешних рынках. Однако, учитывая особые характеристики данного продукта и относительно узкие сферы применения, в настоящее время по нему не существует спотового сектора, отсутствуют публикации по мировым котировкам типа Platt's, ICIS-Log, поэтому формирование его цены для внешнеторговой сделки во многом зависит от стоимости ацетона - основного сырья, используемого для его производства.

Ацетон (диметилкетон, пропанон-2) — органическое вещество, простейший представитель насыщенных кетонов. Представляет собой бесцветную подвижную летучую жидкость с характерным резким запахом. Относится к легковоспламеняющимся жидкостям 3 класса опасности, номер ООН 1090 [2].

Закупки ацетона на ОАО «Нафтан» осуществляются на конкурсной основе, при этом предпочтение отдается прямым поставкам: производитель – потребитель, поэтому основными поставщиками являются ОАО «Белхим», г. Минск, с которым Общество связано внутриотраслевыми поставками, и российские производители ОАО «Новокуйбышевская нефтехимическая компания», ОАО «Казаньоргсинтез», ЗАО «Группа Компаний «Титан», ОАО «Уфаоргсинтез». Анализ проводимых процедур закупок показал, что наибольшие объемы поставок осуществляют ОАО «Белхим», г. Минск и ЗАО «Группа Компаний «Титан», г. Омск, поэтому для разработки направлений оптимизации закупочной деятельности наибольший интерес представляют, по мнению автора, поставки российского производителя в связи с его достаточной удаленностью от ОАО «Нафтан».

Годовой объем поставок ацетона ЗАО «Группа Компаний «Титан» в зависимости от ситуации, складывающейся в ходе процедур закупок, в анализируемом периоде изменялся от 7 000 до 15 000 тонн. Учитывая значительные объемы и расстояние доставки, а также наличие и у производителя, и у потребителя собственных железнодорожных подъездных путей, для

транспортировки ацетона целесообразнее использовать железнодорожный транспорт, т.е. «от двери до двери».

В соответствии с приложением 2 к Соглашению о международном железнодорожном грузовом сообщении «Правила перевозок опасных грузов» транспортировка ацетона может осуществляться только в собственных или арендованных вагонах-цистернах. ЗАО «Группа Компаний «Титан» имеет в собственности парк необходимого для перевозки ацетона подвижного состава, в котором и осуществляется его доставка на ОАО «Нафтан».

Преимущества бесперегрузочной технологии перевозки железнодорожным транспортом очевидны, однако при транспортировке грузов, для доставки которого необходимо использование специальных вагонов-цистерн, в частности ацетона, ее недостатком является обязательное условие возврата подвижного состава его собственнику, при этом возврат осуществляется в порожнем состоянии, т.к. он предназначен для конкретных видов грузов и загрузить его после разгрузки практически не предоставляется возможным. Т.к. соответствии с главой 12 инструкции «О порядке установления и применения тарифов на перевозку грузов по территории Республики Беларусь железнодорожным транспортом общего пользования, кроме перевозок грузов, следующих транзитом по территории государств – членов Евразийского экономического союза, а также на работы (услуги), связанные с организацией и осуществлением этой перевозки», утвержденной постановлением Министерства антимонопольного регулирования и торговли Республики Беларусь 18.06.2019 № 51 за перевозку порожнего железнодорожного подвижного состава грузоотправителей, грузополучателей взимается провозная плата, это увеличивает транспортные затраты по перевозке основного груза.

Расчет транспортных затрат на перевозку ацетона по маршруту ст. Комбинатская, г. Омск – ст. Новополоцк, г. Новополоцк представлены в таблице 1.

Таблица 1. Расчеты провозной платы 1 вагона-цистерны с ацетоном с учетом порожнего возврата на 14.05.2020, евро

Страна	Итого без НДС	НДС	Итого	За 1 т (без НДС)	За 1 т
Россия	4711,53	305,07	5016,60	100,33	94,23
Беларусь	414,37	8,21	422,58	8,45	8,29
Итого	5125,90	313,28	5439,18	108,78	102,52

Примечание: [3]

Из таблицы 1 видим, что провозная плата 1 тонны ацетона со станции Комбинатская до станции Новополоцк составляет 102,52 евро. Общая стоимость транспортировки на 1 вагон – 5439,18 евро.

В качестве направления оптимизации закупок ацетона для завода «Полимир» ОАО «Нафтан», по мнению автора, можно предложить использовать для транспортировки данного сырьевого ресурса наливные танк-контейнеры, которые представляют собой контейнер, состоящий из рамных элементов (каркаса) и цистерны, оборудованной сливной арматурой и устройствами для разгрузки как под действием силы тяжести, так и под давлением.

Габаритные размеры танк-контейнеров соответствуют размерам 20- или 40-футовых морских контейнеров, что дает возможность их использования в интермодальных схемах доставки, т.к. при помощи стандартной подъемно-транспортной техники они легко перегружаются с одного вида транспорта на другой. Конструкция танк-контейнеров допускает их складирование в несколько ярусов, хранение на оборудованных и необорудованных

площадках. Цистерны могут иметь одну или несколько секций, что позволяет совмещать транспортировку разных наливных грузов в одном каркасе.

Танк-контейнеры подразделяются на несколько типов, которые означают пригодность к транспортировке того или иного груза, данные об этом представлены в таблице 2.

Таблица 2. Маркировка танк-контейнеров согласно международной системе

Тип танк-контейнера	Т-классификация танк-контейнеров	Значение маркировки
1	2	3
ИМО 0	T1–T6	Предназначены для перевозки и хранения продуктов питания и неопасных грузов (вода, соки, молоко и т.д.), не требующих выгрузки под давлением. Толщина стен колбы цистерны 2 мм. Могут быть оснащены слоем теплоизоляции и пароподогревом
ИМО 2	T7–T10	Пригодны для перевозки широкого спектра пищевых продуктов, а также неопасных химических веществ, выгрузка которых осуществляется с использованием <i>нижнего</i> слива. Толщина стен колбы цистерны от 3 до 4 мм, рабочее давление колбы цистерны от 1,75 до 3 атмосфер. Могут быть оснащены слоем теплоизоляции и пароподогревом, а также электроподогревом.
ИМО 1	T11–T22	Используются для перевозки опасных видов химических грузов (кислоты, щелочи и т.д.), выгрузка которых в основном ведется посредством верхнего слива (зависит от характера груза). Толщина стен колбы цистерны от 4 до 7 мм, рабочее давление колбы цистерны от 2,65 до 6 атмосфер. Могут быть оснащены слоем
		теплоизоляции и пароподогревом, а также электроподогревом.
ИМО 50	T50	Наиболее безопасное транспортное оборудование для перевозки и хранения сжиженных газов и других легковоспламеняющихся веществ, требующих поддержания определенного давления в цистерне

Источник: [4]

Согласно характеристикам ацетона, для его транспортировки надо использовать собственные или арендованные танк-контейнеры типа T14, допускается использование и типа T20. Также, как и собственные вагоны-цистерны для перевозки ацетона, они после разгрузки должны быть возвращены обратно собственнику. Однако учитывая планы завода «Полимир» ОАО «Нафтан» по приобретению в собственность танк-контейнеров типа T20 для транспортировки ацетонциангидрина, есть возможность использовать танк-контейнеры и в прямом, и обратном направлении при реализации АЦГ российским потребителям.

Немаловажным преимуществом использования танк-контейнеров является то, что железнодорожный тариф на транспортировку в танк-контейнере ниже, чем на транспортировку в вагоне-цистерне. Расчет транспортных затрат на перевозку ацетона по маршруту ст. Комбинатская, г. Омск – ст. Новополоцк, г. Новополоцк в танк-контейнере представлены в таблице 3.

Таблица 3. Расчеты провозной платы 1 танк-контейнера с ацетоном с учетом порожнего возврата на 14.05.2020, евро

Страна	Итого без НДС	НДС	Итого	За 1 т (без НДС)	За 1 т
Россия	1184,52	98,03	1282,55	59,23	64,13
Беларусь	261,34	16,43	277,77	13,07	13,89
Итого	1445,86	114,46	1560,32	72,29	78,02

Примечание: [3]

Таким образом, провозная плата 1 танк-контейнера аммиака составляет 1560,32 евро, затраты на 1 тонну составляют 78,02 евро, что на 24,50 евро меньше, чем при использовании вагона-цистерны.

На основании проведенных расчетов можно сделать вывод, что доставка ацетона танк-контейнерами может способствовать снижению транспортных затрат и формированию более конкурентоспособных цен на ацетонциангидрин на внешних рынках.

Нитрил акриловой кислоты (НАК, акрилонитрол) представляет легколетучую жидкость, образующую при соединении с воздухом взрывоопасные смеси, относится к опасным веществам 3 класса опасности «Легковоспламеняющиеся жидкости» (номер ООН 1093). Используется в производстве синтетических волокон; АБС-пластиков; специальных износостойких, бутадиенстирольных бутадиен-нитрильных каучуков; бутадиен-нитриловых смол; различных пластмасс; резин; эфиров акриловой кислоты; пластификаторов; сополимеров с винилхлоридом, стиролом (пластик САН); цианэтилцеллюлозы; при синтезе других химических продуктов (акриламида, метилакрилата, глутаминовой кислоты, адипонитрила и далее гексаметилендиамина – сырья для производства нейлона и полиуретанов) [5].

Основными видами сырья для производства НАК являются пропилен и аммиак безводный сжиженный. На заводе «Полимир» ОАО «Нафтан» пропилен является результатом пиролиза углеводородов (прямогонного бензина, фракции широких легких углеводородов), после которого на установках производства полиэтилена идет разделение газов на пропилен и этилен. Этилен поступает на полимеризацию для производства полиэтилена, а пропилен – на установку по производству нитрила акриловой кислоты. Незначительное количество пропилена закупается у российских производителей, в основном в период останова производства полиэтилена на капитальный ремонт.

Аммиак – бинарное неорганическое химическое соединение азота и водорода, при нормальных условиях – бесцветный газ с резким характерным запахом. В соответствии с рекомендациями ООН по перевозке опасных грузов относится ко второму классу, подкласс 2.4 «Ядовитые и воспламеняющиеся газы» (номер ООН 1005) [6].

Основными поставщиками аммиака для ОАО «Нафтан» являются ОАО «Гродно Азот» (г. Гродно) и ПАО «КуйбышевАзот» (г. Тольятти).

ПАО «КуйбышевАзот» – одна из ведущих химических компаний в России, лидер в Российской Федерации и Восточной Европе по выпуску капролактама и полиамида, крупнейший производитель технических и текстильных нитей, кордной ткани, полиамидных и смесовых тканей в России.

Основные направления деятельности ПАО «КуйбышевАзот»:

- капролактама и продукты его переработки (полиамид-6, технические и текстильные нити, шинный корд, полиамидные и смесовые ткани, инженерные пластики);
- аммиак, азотные удобрения;
- промышленные газы [7].

ОАО «Гродно Азот» – белорусское предприятие, производитель азотных соединений и удобрений.

Сегодня ОАО «Гродно Азот» является одним из наиболее крупных химических предприятий страны, образующих основу её нефтехимического комплекса, входящих в состав концерна «Белнефтехим».

Основные производственные подразделения предприятия – это цехи по выпуску: аммиака, метанола, минеральных удобрений, капролактама, гидроксиламинсульфата кристаллического, двуокиси углерода жидкой, серной кислоты и олеума и топлива биодизельного [8].

Объемы поставки аммиака для ОАО «Нафтан» за 2019 год представлены в таблице 4. Расчеты проводились на 14.05.2020 г. (курс евро Национального банка Республики Беларусь 2,6523 руб.).

Таблица 4. Объемы поставки аммиака для производства нитрила акриловой кислоты для ОАО «Нафтан» на 2019 год

Поставщик	Количество тонн	Сумма покупки, евро	Цена покупки, евро/тонна
ОАО «Гродно Азот»	34226,40	8222563,14	243,69
ПАО «КуйбышевАзот»	3911,22	707527,38	183,49
Итого:	38137,62	8930090,03	-

Примечание: собственная разработка на основании изучения документации ОАО «Нафтан»

Анализ затрат на закупку аммиака для производства нитрила акриловой кислоты показал, что поставщиком большей части закупаемого аммиака является ОАО «Гродно Азот» по цене, равной 243,69 евро за 1 тонну, однако стоимость закупки аммиака у ПАО «КуйбышевАзот» значительно ниже и составляет 183,49 евро за 1 тонну. Отчасти это может объясняться тем, что ОАО «Нафтан» и ОАО «Гродно Азот» связаны обязательствами по внутриотраслевым поставкам, т.к. оба предприятия входят в состав концерна «Белнефтехим».

Логистический подход к управлению закупками предполагает выбор поставщика по критерию минимума общих затрат на закупку, т.е. расходов на приобретение сырьевого ресурса и его транспортировку к месту потребления. Поэтому в случае меньшей суммы общих затрат по закупке аммиака у ПАО «КуйбышевАзот», предлагается закупка 38137,62 тонн аммиака у ПАО «КуйбышевАзот».

Для доставки аммиака безводного сжиженного ОАО «Нафтан» используются специализированные железнодорожные вагоны-цистерны, вместимостью 50 тонн.

Затраты на перевозку аммиака до Общества по состоянию на 14.05.2020 представлены в таблице 5.

Таблица 5. Расчеты провозной платы 1 вагона-цистерны с аммиаком с учетом порожнего возврата на 14.05.2020, евро

Поставщик	Итого без НДС	НДС	Итого	За 1 т (без НДС)	За 1 т
ОАО «Гродно Азот»	795,32	159,07	954,39	15,91	19,09
ПАО «КуйбышевАзот»	2446,13	91,34	2537,47	48,92	50,75

Примечание: [3]

Из таблицы 5 можно сделать вывод, что затраты по доставке 1 т аммиака с ПАО «КуйбышевАзот» в связи большим расстоянием перевозки превышают затраты на доставку из Гродно.

В таблице 6 представлены суммарные затраты на закупку аммиака за 2019 год.

Таблица 6. Суммарные затраты на закупку аммиака для производства НАК, евро

Поставщик	Кол-во, тонн	За 1 т	Итого провозная плата	Сумма покупки	Суммарные затраты
ОАО «Гродно Азот»	34226,40	19,09	653381,98	8222550,34	8875932,32
ПАО «КуйбышевАзот»	3911,22	50,75	198494,42	707539,7	906034,12
Итого:	38137,62	-	851876,39	8930090,03	9781966,43

Примечание: собственная разработка [3]

Анализ данных таблицы 6 показал, что для обеспечения годового объема производства нитрила акриловой кислоты в 2019 г. ОАО «Нафтан» была осуществлена закупка более 38 тыс. т аммиака сжиженного безводного общей стоимостью 8930090,03 евро. Суммарные затраты на закупку аммиака – 9781966,43 евро, в расчете на 1 тонну у ПАО «КуйбышевАзот» составляют 231,65 евро/тонна, а у ОАО «Гродно Азот» – 259,33 евро/тонна.

Исходя из проведенного анализа, можно сделать вывод, что для повышения эффективности цепи поставок на стадии закупок аммиака следует при выборе в качестве основного поставщика отдать предпочтение ПАО «КуйбышевАзот» и закупать у него 38137,62 тонн аммиака. Экономия затрат в результате замены поставщика составит 949122,25 евро.

Выводы.

Таким образом, нами были выделены следующие пути оптимизации закупки ацетона и аммиака для ОАО «Нафтан»: транспортировка ацетона в наливных танк-контейнерах вместо вагонов-цистерн, замена поставщика аммиака. В результате смены способа транспортировки ацетона Общество добьется сокращения транспортных затрат и появится возможность на установление более конкурентоспособных цен на ацетонциангидрин благодаря снижению его себестоимости за счет сокращения транспортных затрат на закупку ацетона. Замена поставщика аммиака на ПАО «КуйбышевАзот» позволит сократить суммарные затраты на закупку аммиака, несмотря на то, что затраты на транспортировку увеличатся. т.к. экономия на закупке сырья превысит увеличение затрат на транспортировку. Следовательно, для поддержания конкурентоспособных цен готовой продукции ОАО «Нафтан» следует оптимизировать процесс закупочной деятельности сырьевых ресурсов, который оказывает прямое влияние на себестоимость производимых жидких химических продуктов.

Библиографические ссылки

1. Ацетонциангидрин [Электронный ресурс]. Режим доступа – <https://ru.wikipedia.org/wiki/Ацетонциангидрин>. Дата доступа: 18.05.2020.
2. Ацетон [Электронный ресурс]. Режим доступа – <https://ru.wikipedia.org/wiki/Ацетон>. Дата доступа: 18.05.2020.
3. Программа Rail-тариф.
4. Пономаренко, М. А. Перевозки химических и наливных грузов в танк-контейнерах: проблемы безопасности и особенности их транспортировки [Электронный ресурс]. Режим

доступа – <https://cyberleninka.ru/article/n/perevozki-himicheskikh-nalivnyh-gruzov-v-tank-konteynerah-problemy-bezopasnosti-i-osobnosti-ih-transportirovki/viewer>. Дата доступа: 18.05.2020.

5. Акрилонитрил [Электронный ресурс]. Режим доступа – <https://ru.wikipedia.org/wiki/Акрилонитрил>. Дата доступа: 18.05.2020.
6. Аммиак [Электронный ресурс]. Режим доступа – <https://ru.wikipedia.org/wiki/Аммиак>. Дата доступа: 18.05.2020.
7. ПАО «КуйбышевАзот» [Электронный ресурс]. Режим доступа – <https://www.kuazot.ru/>. Дата доступа: 18.05.2020.
8. ОАО «Гродно Азот» [Электронный ресурс]. Режим доступа – <https://azot.by/>. Дата доступа: 18.05.2020.

БАНКОВСКИЕ РИСКИ: СУЩНОСТЬ, КЛАССИФИКАЦИЯ

К. БЕКИШ

e-mail 17fk.bekish.k@pdu.by

И. А. СТРОГАНОВА Старший преподаватель

Полоцкий государственный университет, Новополоцк, Республика Беларусь

Abstract. *Risks are closely related to banking activities. Banking risks are more socially responsible processes. Since banks risk not only their own, but also borrowed funds. The purpose of the research is to form the concept of "risk", divide them into types, clarify the nature of risks, as well as consider General concepts related to Bank risks. In this article, theoretical research methods were used to solve the set goals and tasks.*

Keywords: Banking risks, risks, types of risks, credit risk, risk factors

УДК: J244

Введение

Любая коммерческая деятельность (особенно в банковской сфере) подвержена определенным рискам, т.е. вероятности наступления убытков (потерь). Эффективность работы банка определяется качеством кредитных и депозитных портфелей. Несмотря на развитую интуицию у высших руководителей банков, зачастую ее недостаточно для качественного управления финансовыми потоками на десятках рынков в различных странах с быстро меняющимися внешними условиями.

Целью исследования является формирование понятия «риск», разделение их на виды, выяснение природы возникновения рисков, а также рассмотрение общих понятий, связанных с банковскими рисками.

В процессе своей деятельности предприниматели сталкиваются с совокупностью различных видов риска, которые отличаются между собой по месту и времени возникновения, совокупности внешних и внутренних факторов, влияющих на их уровень и, следовательно, по способу их анализа и методам описания.

Как правило, все виды рисков взаимосвязаны и оказывают влияние на деятельность предпринимателя. При этом изменение одного вида риска может вызывать изменение большинства остальных.

Методы исследования

В данной работе были использованы теоритические методы исследования, для решения поставленных целей и задач.

Основное содержание

Банковские риски охватывают все стороны деятельности банков.

В финансово-кредитном словаре банковский риск трактуется как «опасность потерь, вытекающих из специфики банковских операций, осуществляемых кредитными учреждениями». Профессор А.А. Хандруев говорит о риске как опасности или возможности потерь при наступлении нежелательных событий. По мнению В. Кузнецова, риск характеризует неопределенность финансовых результатов в будущем, обусловленную неопределенностью самого будущего". Н.Э. Соколинская видит в риске стоимостное

выражение вероятностного события, ведущего к потерям, либо возможность денежных потерь. Ю.В. Мишальченко и И.О. Кролли рассматривают риск как вероятность потери банком части своих средств, недополучение планируемых доходов или произведение дополнительных расходов в результате осуществления запланированных финансовых операций. У В.Т. Севрук банковский риск выражает неопределенность исхода банковской деятельности и возможные неблагоприятные последствия в случае неуспеха [1, с. 8].

Что касается природы возникновения банковских рисков, то она обусловлена множеством разнообразных факторов, которые получили название рискообразующие. Эти факторы способствуют возникновению того или иного риска и определяют его характер. При этом, все рискообразующие факторы можно подразделить на внешние и внутренние. Внутренние возникают в процессе функционирования банка и зависят от специфики осуществляемых операций, от организации внутрихозяйственной деятельности и управления. Внешние факторы банковских рисков – это потенциально угрожающие события во внешней среде, не зависящие от деятельности самих банков [2, с. 3].

В американской практике выделяются следующие типы рисков:

- риски балансового отчета (финансовые риски): кредитный риск, риск ликвидности, процентный риск, риск структуры капитала (риск лeverажа);
- риски финансовых услуг (риски реализации): операционные риски, технологические риски, риски инноваций, стратегические риски;
- внешние риски: макроэкономические риски, конкурентные риски, законодательные (правовые) риски.

Существует еще одна классификация рисков банков, согласно которой банковские риски можно разделить на две группы:

- чистые риски, это банковские риски, которые связаны с возможным ущербом, причиненным действиями или бездействием служащих банка и третьих лиц. Это вероятные организационно-технические (включая кадровые, связанные с информационными технологиями, потери репутации, накладных расходов, и т.д.) и операционные риски. Последние определяются как риски, связанные с нарушениями и несовершенством процесса внутреннего контроля и управления банком. Убытки от данных рисков в некоторых случаях подлежат расчету, поэтому также могут быть застрахованы;
- финансовые риски, это группа рисков, реализация которых может принести либо прибыль, либо убыток. Это профессиональные банковские риски, представляющие собой неотъемлемую часть банковской деятельности, или так называемые спекулятивные риски и связаны они с движением финансовых потоков. Результат деятельности банка при реализации таких рисков во многом зависит от квалификации банковского персонала и может принести банку либо прибыль, либо убыток.

Данная классификация риска основана на представлении банка как предприятия, которое практически не отличается от деятельности других предприятий. Однако современный банк является экономическим субъектом, который, во-первых, обладает капиталом, отделившимся от промышленного и торгового капитала, во-вторых, персонал банка представлен людьми особой профессии, в-третьих, технические средства предназначены для ведения особых операций.

Рассмотрим общие понятия и классификацию банковских рисков, принятые в Республике Беларусь согласно банковскому законодательству.

Риск – объективно существующая в присущих банковской деятельности условиях неопределенности потенциальная возможность (вероятность) понесения банком потерь (убытков), неполучения запланированных доходов и (или) ухудшения ликвидности и (или) наступления иных неблагоприятных последствий для банка вследствие возникновения различных событий, связанных с внутренними и (или) внешними факторами деятельности банка [3].

Присущий риск – риск, изначально присутствующий в деятельности банка в силу объективных причин.

Остаточный риск – присущий риск после принятия мер по его контролю и ограничению (снижению).

Риск-профиль – совокупность показателей риска и иных сведений, характеризующих подверженность банка различным видам рисков с учетом стратегии и приоритетов банка в отношении принимаемых рисков.

Толерантность к риску – уровень (величина) риска, который банк определяет для себя как допустимый (безопасный) для обеспечения своей финансовой надежности и долгосрочного функционирования исходя из стратегии, характера, масштабов и сложности видов деятельности, а также финансового положения.

Склонность к риску (риск-аппетит) – уровень (величина) риска, который банк (подразделения банка) склонны принимать при осуществлении своей деятельности в целях обеспечения получения прибыли либо достижения иных целей [3].

На основании подходов различных авторов к категории «банковский риск» автором предлагается классификация рисков, присущих банковской деятельности, представленной в таблице 1. Основными видами банковских рисков автором определены девять видов риска, представленные в таблице.

Таблица 1. Виды банковских рисков

<i>Виды банковских рисков</i>
<i>1. Кредитный риск</i>
<i>2. Страновой риск</i>
Окончание таблицы 1
<i>3. Рыночный риск:</i> Процентный риск торгового портфеля; Фондовый риск; Валютный риск; Товарный риск
<i>4. Процентный риск банковского портфеля</i>
<i>5. Риск ликвидности:</i> Риск фондирования ликвидности; Рыночный риск ликвидности
<i>6. Операционный риск:</i> Риск внутреннего мошенничества; Риск внешнего мошенничества; Риск персонала; Риск оперативной деятельности; Имущественный риск и риск форс-мажорных обстоятельств; Риск технический и риск в сфере ИТ, ИТ-риск; Риск операции; Риск управления и неправильных управленческих решений; Риск неверной организационной структуры банка, области ответственности и распределения полномочий должностных лиц и подразделений банка; Риск, связанный с географической диверсификацией деятельности банка; Учётный риск; Методологический риск; Риск использования услуг третьей стороны, или риск, связанный с аутсорсингом; Правовой риск
<i>7. Стратегический риск</i>
<i>8. Риск потери деловой репутации банка (репутационный риск)</i>
<i>9. Риск концентрации</i>

Источник: собственная разработка на основе [4, с. 5]

Остановимся подробнее на сущности каждого из них.

1. Кредитный риск – риск возникновения у банка потерь (убытков), неполучения запланированных доходов вследствие неисполнения, несвоевременного либо неполного исполнения должником финансовых и иных имущественных обязательств перед банком в соответствии с условиями договора или законодательством [3].

2. Страновой риск – риск возникновения у банка потерь (убытков), неполучения запланированных доходов в результате неисполнения иностранным контрагентом (юридическими, физическими лицами) обязательств из-за экономических, политических, социальных изменений, а также вследствие того, что валюта денежного обязательства может быть недоступна контрагенту из-за особенностей законодательства (независимо от финансового положения самого контрагента).

3. Рыночный риск – риск возникновения у банка потерь (убытков), неполучения запланированных доходов от изменения стоимости балансовых и внебалансовых позиций, относящихся к торговому портфелю, а также позиций, номинированных в иностранной валюте, и товаров вследствие изменения рыночных цен на финансовые инструменты и товары, вызванного изменениями курсов иностранных валют, рыночных процентных ставок и другими факторами.

4. Процентный риск банковского портфеля – вероятность возникновения у банка потерь (убытков), неполучения запланированных доходов от изменения стоимости балансовых и внебалансовых позиций банка, не входящих в торговый портфель, вследствие изменения процентных ставок. Основными видами процентного риска банковского портфеля являются: риск изменения стоимости позиций банковского портфеля, риск кривой доходности, базисный риск и опционный риск.

5. Риск ликвидности – вероятность возникновения у банка потерь (убытков), неполучения запланированных доходов вследствие неспособности обеспечить исполнение своих обязательств своевременно и в полном объеме. Риск ликвидности возникает в результате несбалансированности финансовых активов и финансовых обязательств банка (в том числе вследствие несвоевременного исполнения финансовых обязательств контрагентами банка) и (или) возникновения непредвиденной необходимости немедленного и единовременного исполнения банком своих финансовых обязательств.

6. Операционный риск – риск возникновения у банка потерь (убытков) и (или) дополнительных затрат в результате несоответствия установленных банком порядков и процедур совершения банковских операций и других сделок законодательству или их нарушения сотрудниками банка, некомпетентности или ошибок сотрудников банка, несоответствия или отказа используемых банком систем, в том числе информационных, а также в результате действия внешних факторов.

7. Стратегический риск – риск возникновения у банка потерь (убытков), неполучения запланированных доходов в результате ошибок (недостатков), допущенных при принятии решений, определяющих стратегию деятельности и развития банка (стратегическое управление) и выражающихся в неучете или недостаточном учете возможных опасностей, которые могут угрожать деятельности банка, неправильном или недостаточно обоснованном определении перспективных направлений деятельности, в которых банк может достичь преимущества перед конкурентами, отсутствии или обеспечении в неполном объеме

необходимых ресурсов (финансовых, материально-технических, людских) и организационных мер (управленческих решений), которые должны обеспечить достижение целей деятельности банка.

8. Риск потери деловой репутации банка (репутационный риск) – риск возникновения у банка потерь (убытков), неполучения запланированных доходов в результате сужения клиентской базы, снижения иных показателей развития вследствие формирования в обществе негативного представления о финансовой надежности банка, качестве оказываемых услуг или характере деятельности в целом

9. Риск концентрации – риск возникновения у банка потерь (убытков), неполучения запланированных доходов в результате концентрации отдельных видов рисков. [3]

Выводы

Вопрос об определении банковского риска является дискуссионным:

- одни авторы определяют банковский риск как возможные убытки банка;
- другие как ситуацию принятия решения, характеризующуюся неопределенностью информации.

Бесспорным является утверждение, что риск является неотъемлемой частью банковской деятельности и присущ каждой кредитно-финансовой организации.

Банковский риск зависит от того, каким образом осуществляется деятельность банка как экономического субъекта.

В основе любого риска лежит не событие, как таковое, а именно ошибки, которые можно подразделить на:

- непреднамеренные (недостаток квалификации, уровня знаний) и преднамеренные. Последние являются проявлением таких факторов риска, как мошенничество, нелояльность персонала и т.д.;
- неправильные управленческие решения соответствующего уровня: стратегические, тактические, операционные. Это может касаться финансовых (оценочных при выдаче кредита, прогнозных при составлении планов и бюджетов и т.д.) управленческих решений любого уровня. Эти ошибки зависят от недостатка информации о будущих изменениях внешней среды;
- ошибки организационные (неправильная постановка документооборота, распределение обязанностей, контроля за исполнением операций и т.д.);
- ошибки, связанные с менеджментом, кадрами (мотивации, профессиональная компетентность, личностные характеристики сотрудников банка);
- ошибки, возникающие вследствие страха принять неверное решение, поскольку эмоции часто мешают самоконтролю.

Библиографические ссылки

1. Лаврушин, О. И., Валенцева, Н. И., Банковские риски, Финансовая академия при правительстве Российской Федерации, г. Москва 2007, - 232 с.
2. Лобач, Л. С., Банковские риски: теория и сущностные характеристики, Майкопский государственный технологический университет, г. Майкоп 2014,- 5 с.
3. Об утверждении Инструкции об организации системы управления рисками в банках [Электронный ресурс]: постановление Национального банка Респ. Беларусь, 29 окт. 2012

г., № 550, Национальный банк Республики Беларусь. – Режим доступа: https://www.nbrb.by/legislation/documents/PP_550_2016.pdf.

4. Барташевич, Н. И., Общие понятия банковских рисков: учеб. пособие, Гомельский государственный университет им. Ф Скорины, г. Гомель 2014, - 67 с.